

Lobala NT

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

Lobala NT

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lobala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files dated 10 May 2025
45dc5a8e-f513-5ba3-aad6-e48bd1d5b563

Contents

Matiye	1
Malako	46
Luka	76
Yoane	124
Bitoma	157
Baloma	200
1 Bakoliti	220
2 Bakoliti	240
Bagalatia	252
Baefese	259
Bafilipi	265
Bakolose	270
1 Batesaloniki	275
2 Batesaloniki	279
1 Timote	282
2 Timote	287
Tito	291
Filemō	294
Baebele	296
Zake	310
1 Petelo	315
2 Petelo	320
1 Yoane	324
2 Yoane	330
3 Yoane	331
Yuda	332
Iweninyama sa Maphōō	334

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Matiye

Maphoo ma etatele

O Simo Elaa ya Matiye tomozwa ndongo iinene ya Simo Elaa bo waeyimolaka Malako.

Kasi Simo Elaa ya Matiye embi kula kyese ne na bwikye na Simo eyaaka Malako.

O Simo ya Matiye tomozwa maphoo mama:

- Matiye 1-2: Bankoko ba Yesu na ibotama se
- Matiye 3.1-12: Mateya ma Yoane Mobatise
- Matiye 3.13-4.11: Ibatisama na imekama sa Yesu
- Matiye 4.12-18.35: Etoma ya Yesu o Galileya
- Matiye 19.1-20.34: Yesu amani o Galileya akye o Yelusaleme
- Matiye 21.1-27.66: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Matiye 28.1-20: Iakwa sa Yesu na iwenene se na baekosi

Simo Elaa ya Matiye, kyeweninya obokye Yesu ali Mokonzi ooyelese bato bee bokonzi pha Nwaphongo. Ambi kula baa na Moteye oobaphe mateya masengyesi na bee pho bahee manzoka oka bato baso.

Bankoko ba Yesu (Luka 3.23-38)

¹ Kyeka mankombo ma bankoko ba Yesu-Klisto: Yesu ali nkoko wa Davidi, na nkoko wa Abalayama.

- ²⁻¹¹ Abalayama aboti Izake, Izake aboti Yakobo, Yakobo aboti Yuda na banaa nyango, Yuda aboti Pelesi na Zala nyango wa bee Tamala, Pelesi aboti Esilone, Esilone aboti Lama, Lama aboti Aminadaba, Aminadaba aboti Nasona, Nasona aboti Salamani, Salamani aboti Boaze (nyango yabaka Laaba),

Boaze aboti Obede (nyango yabaka Luta), Obede aboti Yese, Yese aboti mokonzi Davidi, Davidi aboti Salomo (nyango yabaka njwasi owa zalaka phanza na Uliya), Salomo aboti Loboama, Loboama aboti Abiya, Abiya aboti Asa, Asa aboti Yozafa, Yozafa aboti Yolama, Yolama aboti Azaliya, Azaliya aboti Yotama, Yotama aboti Akaza, Akaza aboti Ezekiya, Ezekiya aboti Manase, Manase aboti Amona, Amona aboti Yosiya, Yosiya aboti Yoyakime na banaa nyango imbele saakyeke bee na bato ba Isalayele o boombo pha Babilone.

¹²⁻¹⁶ O sima ya bokyeke na bato ba Isalayele o boombo o Babilone, Yoyakime aboti Salitiyele, Salitiyele aboti Zolobabele, Zolobabele aboti Abiudi, Abiudi aboti Eliyakime, Eliyakime aboti Azolo, Azolo aboti Sadoke, Sadoke aboti Akimi, Akimi aboti Eliudi, Eliudi aboti Eleyaza, Eleyaza aboti Matane, Matane aboti Yakobo, Yakobo aboti Zozefu, Zozefu moloo wa Maliya nyango wa Yesu, okobangye bee Masiya.

¹⁷ Tata oka Abalayama nono oka Davidi wali ba yoo iko mbuka bane. Uta oka Davidi nono wakyende bee na bato ba Isalayele o boombo o Babilone, walekana ba yoo iko mbuka bane. Na o itata imbele sasina tee nono o ibotama sa Masiya, walekana ba yoo iko mbuka bane me.

Ibotama sa Yesu (Luka 2.1-7)

¹⁸ Ibotama sa Yesu Masiya sabaka bobo: Nyango Maliya abaka njwanjwasi owa lukaka Zozefu ilinga, kasi waaba bee naino sa bobutwakye o ingambi sonoso,

Maliya aesi ya ekama na nwiya nwa Bolobo Bosanto.

¹⁹ Moloo nye Zozefu abaka moto wa bosembo, taikaka zinga imosambola o miyo ma bato, amba ya kana imolee obokye bato saeba.

²⁰ Wa baka yo kaumunya babona, anzelu monomo wa Nkolo amba motokolele o ndoto, amba ya wo ne obokye: «Zozefu, nkoko wa Davidi, saila ilonga Maliya, pho ibu siili ne, siuti na mwiya nwa Bolobo.

²¹ Amobota nwana wa lele, waa molaa nkombo Yesu. Eli yo moto owa mobikya bato bee na masumu ma be.»

²² Maphoo maso maamana makyelama pho ya ikokya yaawo Nkolo na munoko nwa moimosi we obokye:

²³ «Ngondo monomo amoekama, amobota nwana wa lele, baamolaa nkombo Emanuel.» Nkombo me kyelukye iwo obokye: «Nwaphongo ali na banga elele yonyo.»

²⁴ Waa umwa Zozefu, ambakyela nde bo wamowolekye anzelu wa Nkolo, nono wa longa yo Maliya.

²⁵ Kasi taika angana ne nono waabota yo nwana we, emba Zozefu amba laa nwana me nkombo ya Yesu.

2

Bato ba malondo baesi ya kyeka Yesu

¹ Yesu abotamaka o Betelame ya Yuda, imbele saa baka Elode mokonzi. Nkolo me, banganga baakyeke banyaseesi, bautaka biitokolo munyele. Bamba ya koma o Yelusaleme.

² Bamba ya tuna bee kye: «Nwana outi bee ibota, mokonzi nwa bayuda, ali bi? Toweneki nyaseesi we atokosi biiye munyele, emba toesi ya mokumbela.»

³ Waa oka mokonzi Elode simo mene, ndondo yamba baa ne, na bato baso ba Yelusaleme.

⁴ Amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, amba ya batuna elele'ye esengyesi Masiya ibotama.

⁵ Bamba mobuyisa bee kye: «O Betelame ya Yuda. Pho moimosi wa Nwaphongo akoma boho:

⁶ «Ka we, Betelame, mokyisi nwa Yuda, toli nwana mokyisi pha o nkyisi ya Yuda. Pho mokonzi munene owa mokanba bato banga Isalaye, amouta oka ya we.»»

⁷ Emba Elode amba ya banga bato ba malondo miibombo pho bamoimole imbele sa tokokolo nyaseesi me.

⁸ Sima amba ya batoma o Betelame, amba ya wo na bee obokye: «Kyende okye mituna na mo na mo pho ya nwana, bo omoweni, oya nzimola pho na nga na kye mokumbela.»

⁹ Waa oka bee munoko nwa mokonzi, bamba ya kyende. Bamba ya wene nyaseesi owa wenekye bee phanza o mbale ekyetokolo munyele, kakye o boo pha be. Waakoma nyaseesi me o ikolo sa ele eeli nwana, nyaseesi me amba kye teme.

¹⁰ Bamba tonda na nkyisa waa wene bee nyaseesi me atemi.

¹¹ Baesi ya nyolo o ingambi, baweni nwana na nyango Maliya. Bamba kusama pho ya imokumbela, bamba ya ingola bayombo ba be, bamba mophe makabo mama: Wolo, mpaka na mauta ma mile.* ¹² Sima Nwaphongo amba ya bawole o ndoto obokye bee sakula butwa yaaka Elode. Emba bamba ya butwa o mokyisi nwa bee mi nzela esuu.

Zozefu, Maliya, na nwana Yesu baloti o Ezipito

¹³ Waabutwa baa malondo, o sima, anzelu wa Nkolo monomo amba yelela Zozefu o ndoto, amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa nwana na nyango, lota o Ezipito, ikala omo nono waamowo nga na we obokye oya butwa. Pho Elode amoluka nwana pho ya imoboma.»

¹⁴ Nde na muna mokolo, Zozefu aesi ya teme, akpe nwana na nyango, amba yakye mibomba o Ezipito.

¹⁵ Abaka omo nono waawa Elode. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko Nwaphongo

* **2:11 2.11** Mauta me mali ndokolo ngola ekyeinye bee bolekyele.

o munoko nwa moimosi we obokye: «Nabangyi nwana wa nga obokye amane o Ezipito.»

Elode abomi bana baakyiki

¹⁶ Waawene Elode obokye baamalondo bamokose, aokaka yoo ekusi. Amba ya toma batuluku o Beteleme na o nkyisi yaa mambale, babome bana ba bampole baso baali sakokya mbula ibale. Amekaka babona pho atangaka nkolo yaalekanaka tata waawenekye baamalondo nyaseesi.

¹⁷ Maphoo maso mamana makyelama bo wawoko moimosi Yilimiya obokye:

¹⁸ «Baokyi ilela siute o Lama, malelo na imiima sa ngongo. Eli Layele kalele bana be, taazingye obokye bamobondo pho bana bee bawe.»

Zozefu, Maliya na nwana Yesu bamani o Ezipito

¹⁹ O sima ya iwaa sa Elode, anzelu wa Nkolo amba yeleda Zozefu o ndoto o Ezipito.

²⁰ Amba ya wo ne yokye: «Teme, kpa nwana na nyango, butwa o Isalayele, pho baalukaka iboma nwana bawe.»

²¹ Zozefu amba ya teme, aesi ya kpa nwana na nyango, amba ya butwa o Isalayele.

²² Kasi waaoka Zozefu obokye Arkelaus abuto mokonzi nwa Yuda o elele ya ango Elode, amba lota ibutwa omo. Nwaphongo amba kula moteya o ndoto ndengye ekokyi yo ikyela, amba ya kyende o mokyisi nwa Galileya.

²³ Amba ya kye zala o Nazarete. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko baimosi ba Nwaphongo obokye: «Baamobanga moto wa Nazarete.»

3

Mateya ma Yoane Mobatise

(Malako 1.1-8; Luka 3.1-18; Yoane 1.19-28)

¹ Sima ya mambula, Yoane Mobatise akyekye o bokye pha Yuda, akyekye miteya bobo:

² «Bongola mandondo, pho bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.»

³ Yoane, eli yo moto owa woko moimosi Isaya pho ye obokye:

«Moto monomo kaanwane onte ya bokye yokye:

Nkolo kalukye iyaa: Omobongyisa nzela, tutola banaa manzela maakyiki yoo!»

⁴ Yoane abaka kalate etobu eya kyela bee na nkungye ya nyama na nkombo shamo, na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi, abaka kaze nde ntete na maboo.

⁵ Bato ba Yelusaleme na bato baso ba Yuda na baa mokyisi mooli phenephe na ebale ya Yaladene, babaka bakye oka ye.

⁶ Baimolaka masumu ma bee o boo pha bato baso, Yoane abaka kababatisa o ebale ya Yaladene.

⁷ Waawene Yoane obokye Bafalisayi na Basadukayi baikye baye oka ye pho ababatisa, amba tata ibawole bobo: «Bee ibota sa nzoo, oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekye ye nza?»

⁸ Weninya na bikyela obokye obongosi motema.

⁹ Le imiwole obokye: «Ekpele yonyo ete lokyele, pho Abalayama ali nkoko wa banga.» Pho naewole ngakye, Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama.

¹⁰ Bambo bongye ikoko pho ya ikpete nkanga ya nzete; nwete munso mote mobote mbuma ndaa, baamokpete, bamba movaka o nweya.

¹¹ Nga, naebatise na maa pho ya iweninya obokye obongosi motema, ka ookoye o sima ya nga, amoebatise na Bolobo Bosanto na na nwenya. Yo andekyi na mwiya, sikyilongobana na pho ya imumanya bikoto.

¹² Aphisi enyengyele o maboko pho ya ikabola mbuma na nkata. Amobomba mbuma o bompene, kasi amotumba nkata o nwenya moote moozime.»

Ibatisama sa Yesu

(Malako 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Mokolo monomo Yesu autaka o Galileya aesi o Yaladene, amba ya koma ooli Yoane pho abatisame.

¹⁴ Kasi Yoane amba le, yokye: «Eli nde we moto okokakyi imbatise, emba kombe kula yaa oka nga ndengye'ye?»

¹⁵ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Anola obokye wataa baa babona pho ya unwanjwa eye. Pho tosengyesi ikokya maphoo maso mazingaka Nwaphongo.» Emba Yoane amba ya anola.

¹⁶ Waunva Yesu izwa batisimo, amba abwa o maa. Nde mina wamoo, ikolo samba ingwa, amba wene Boloboo pha Nwaphongo boute ndokolo inkotonwenya siesi yauta mi yo.

¹⁷ Nwesi monomoo njwamba uta o ikolo mowoo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga wa lozingo; nasesi ne na boikye.»

4

Zabulu amekyi Yesu

(Malako 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ Bobele Boloboo amba ya kamba Yesu o bokye pho Zabulu amumekye.

² Omoo, Yesu akyelaka nkolo mako mane mobimba sazaa, emba Yesu amba ya oka nzala.

³ Zabulu amba ya wali yo, amba ya wo ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wo na mabanga mama ma butwe mapa.»

⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Moto eta bikye nde na mapa, kasi na maphoo maso maa wo Nwaphongo.”»

⁵ Emba Zabulu amba kye ne nono o Yelusaleme, mokyisi mosantu, akye moteye o songye ya Tempelo,

⁶ amba ya wo ne yokye: «Bo oli njwana wa Nwaphongo, omikumbya o se; pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Nwaphongo amoetomela banze be, ba moetamba pho ekolo ya we yango sazuma mi ibanga.”»

⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Sameka Nwaphongo Nkolo ya we.”»

⁸ Zabulu amba kula kyende ne o ikolo sa ngomba aanda, amba moteya makonzi maso maa se na ngambo ya mango.

⁹ Amba ya wo ne yokye: «Namoephe iso miina bo onkusamesi pho ya inkumisa.»

¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Molembe, mana wawa! Pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo:

“Wamokumisa nde Nwaphongo Nkolo ya we, wamba na kyelela nde yo, moto mosuu phe.”»

¹¹ Bobele Zabulu amba ya mana wali Yesu. Emba banze bamba yaa waali Yesu, bamba tata imokyelela.

Yesu atati etoma ye o Galileya

(Malako 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹² Waa oka Yesu obokye baakye Yoane o boloko, amba kye o Galileya.

¹³ Amani o Nazarete, kasi amba kye zala o Kapalanauma, mokyisi mooli o mokukulu njwa ebale ya Galileya, o manyete ma Zabuloni na Nefetali.

¹⁴ Wakyelama babona pho ya ikokya maphoo maawoko moimosi Isaya obokye:

¹⁵ «Manyete ma Zabuloni na ma Nefetali, mopha njwa ebale eenene, o mbale eyoko ya Yaladene.

Galileya mokyisi njwa bato bate bali Bayuda!

¹⁶ Be, bato baabakyi o enzombi baweni munyele njwaa phele!

Baabakyi o enzombi ya mokyisi njwa bawe, munyele mobatokolesi!»

¹⁷ Uta imbela me, Yesu abuto iteya bobo: «Bongola motema, pho bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe!»

Yesu abangyi baekosi bane

(Malako 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ Yesu abaka kakye mitambula o mokukulu njwa ebale ya Galileya, amba ya wene baosi ba swe babale, bola na mosii, Simo okobangye bee Petelo, na Andele njwana wa nyango, babaka bavakye bondendi.

¹⁹ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Imbengye! Namoebuya balukyi ba bato.»

²⁰ Mbala yonyo, baikyi mandendi ma be, babengyi Yesu.

²¹ Waamana Yesu wamoo, akuli wene bato babale, bola na mosii, Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka o vato na angoo wa bee Zebede babongya mandendi. Yesu amba ya babanga.

²² Mbala yonyo, baikyi ika vato na angoo wa be, babengyi Yesu.

Yesu kateya, kambe na bikya bato

²³ Yesu atambulaka o Galileya mo-bimba; kakye miteya o mangambi ma makyita, kakye miimola Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo na ikyemibikya bato na malosi ma bée maso, na bileme ba bée biso.

²⁴ Ngambo ye ya tambulaka o manyete ma Siri mobimba, bamba moyelela na bato baso baabaka na malosi ndengye na ndengye na baabaka na matungyisi ndengye na ndengye; na baabaka na malobo mabe na baamaphukuluku ná bituku. Yesu amba ya babikya.

²⁵ Bato baikye bamobengaka; bautaka o Galileya, o Dekapolis, o Yelusaleme, o Yuda na o mokyisi mooli o mopha moyoko nwa Yaladene.

5

Yesu kateya o ikolo sa ngomba

¹ Waawene Yesu bato baikye wamo, aesi ya baa o ikolo sa ngomba, akye zala. Baekosi bée bamba ya susinya phenephe ne, ² amba tata ibateya bobo:

Yaakolo nkyisa

(Luka 6.20-23)

³ «Nkyisa ili na baamiebe obokye bali bakayee o mandondo, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be!

⁴ Nkyisa ili na baalele, pho Nwaphongo aabaondo.

⁵ Nkyisa ili na baate bali na toko, bée bamozwa mokyisi nwa lakyela Nwaphongo bato.

⁶ Nkyisa ili na baali na phowa ya ikyela bolaa,

pho Nwaphongo amokokya phowa ya be.

⁷ Nkyisa ili na baaokye bato ngongo, pho Nwaphongo abaoka na bée ngongo.

⁸ Nkyisa ili na baali na mandondo maakunywa,

pho bamowene Nwaphongo.

⁹ Nkyisa ili na baakyemiambya bose, pho Nwaphongo aabaanga bana be.

¹⁰ Nkyisa ili na baanyokomo pho bakyele bolaa,

pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be.

¹¹ Nkyisa ili na bée bo bato baetole, baenyokolo bambe na ewole maphoo maso maabe pho bée konzanole.

¹² Kumba, ba na nkyisa, pho mbano enene kyeeziya o ikolo. Pho banyokoko baimosi ba Nwaphongo baabaka phanza nde bomo.»

Mokpa na Tala

(Malako 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ «Bée oli mokpa nwa mokyisi. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Temokuli ba na tina, baamovaka o nze, bato baamokyita.

¹⁴ Bée oli saa ya mokyisi, mokyisi nwaatongama o ikolo sa ngomba temokokyi ibombama.

¹⁵ Tebaalosa tala pho ya iekukya na katini, kasi baeteye o ikolo sa mesa pho eweninya bato baso baali o ingambi.

¹⁶ Yango mena, osengyesi ilola o boo pha bato ndokolo tala pho bawene bolaa bookyele bée, emba baambe kumbela Ango wa bée ooli o ikolo.»

Mateya pho ya mibeko

¹⁷ «Saumunya obokye nga naya pho ya imanya mobeko nwa Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo. Siika yaa pho ya imanya kasi pho ya ikokya.

¹⁸ Eli phele, na wo na bée, tee noko wamumana ikolo na muse, ete bamanya lowoo lonolo o mibeko, ebe na nwan itanga o mokyiky owakoma bée omoo ete baamumanya.

¹⁹ Yango mena, na nza na nza okomanya noko nwan mobeko o mokyiky, kambe nateya bato basuu bakyele bomo, amoba moto wa mbomela o bokonzi pha ikolo. Ka iyo nzaa ookokumole mibeko kambe na teya bato basuu obokye bakyele bomo, amoba moto wa boo o bokonzi pha ikolo.

²⁰ Na wo na bée, luka ikumola Nwaphongo ileka bookomokumole bateye ba mibeko na Bafalisayi, bo phe, otoonyolo o bokonzi pha ikolo.»

Mateya pho ya yoo

²¹ «Waunva oka ewole ya bankoko kyewo bobo: “Sa boma moto; moto oobomi moto, bateni ba malombe baamosambisa.”

²² Kasi nga na wɔ na bɛɛ bofo: Moto munsɔ ookyesi nwebi yɔ, bateni ba malombe baamosambisa. Ka ootosi nwebi obokye: "Ebubusi!" ikyita siinene sa banganga ba Nwaphongo saamosambisa. Owa mowɔɔ na nwebi ne yokye: "Alemana!" ebongyi obokye bamovakye o nwenya nwa lifelo.

²³ Bokokye o mesa ma Nwaphongo phɔ ya ikye mophe ibonza, bo omɔ okye umunya obokye oli na lowɔɔ na nwebi na we,

²⁴ langya ibonza sa we imbale ya mesa ma mabonza, kyende naino okye bongye na nwebi na we, emba ombe ya ambya ibonza sa we oka Nwaphongo.

²⁵ Bo moto aephundi, bo bɛɛ ne kombe kyende oka ba zuzi, bongya ne wataaba bɛɛ o nzela. Bo phe, moto me amoeyambya oka ba zuzi, bamoetoma oka batuluku phɔ baenyɔsa o boloko.

²⁶ Nde phele na wɔ na we: Ootokolo o boloko tee nono waamophuta we mbongo ya we esɔ.»

Mateya phɔ ya baphemba

²⁷ «Waunva oka bawɔ bofo: "Sakata phemba na nwanwasi wa moto.»

²⁸ Kasi nga na wɔ na bɛɛ bofo: Moto munsɔ ookyekyi nwanwasi wa nwebi phɔ ya imooka phowa, ambokyele ne phemba o ndondo ye.

²⁹ Bo ziyo sa we saa boloo si etome o ikyela bofe, osiphengolo, osivakye itakye. Elekyi bolaa phɔ ya we ibungya enango yɔnyɔ ya nzoto ya we na obokye baevakye muwosi o lifelo.

³⁰ Bo eboko ya we eya boloo kyeetome o ikyela bofe, oetene, oevakye itakye. Elekyi bolaa phɔ ya we ibungya enango yɔnyɔ ya nzoto ya we na obokye okye muwosi o lifelo.»

Mateya phɔ ya iboma bolonga

(Matiye 19.9; Malako 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «Bakulaka wɔ bofo: "Bo lele ale nwasi we, asengyesi obokye amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.»

³² Kasi nga nawɔ na bɛɛ bofo: Moto munsɔ ookole nwasi we, boteefe phɔ

ya mibeko misuu miikatele bolonga me obokye bowe phe, mena atomise nwanwasi me ikyela baphemba. Ka moto owamolonga nwanwasi wa ndenge mena, akyesi phemba.»

Mateya phɔ ya ikata seleka

³³ «Wakulaka oka obokye bawoko na bankoko ba banga bofo: "Sakata seleka ya bole. Kasi kyela maphɔɔ maso malakyi we bookatakyi we seleka o boo pha Nkolo.»

³⁴ Kasi nga nawɔ na bɛɛ bofo: Sakata seleka nono nwanwa bokyii bofo. Ebe na nkombo ya ikolo, phɔ ikolo eli eziye ya Nwaphongo.

³⁵ Naa na nkombo ya munse, phɔ muse eli elele ekye teye yo makolo me, naa na nkombo ya Yelusaleme, phɔ Yelusaleme eli mokyisi nwa Mokonzi munene.

³⁶ Sakata seleka na moto nwa we, phɔ tokokyi ibuya suwe ya we ntane na nsindo.

³⁷ Bo ee, wɔ obokye: "Ee". Bo phe, wɔ obokye: "Phe". Maphɔɔ maso mabakya bɛɛ o maamana maute na Molembe.»

Mateya phɔ ya ibuya bofe

(Luka 6.29-30)

³⁸ «Waoka bawoko bofo: "Ziyo phɔ ya ziyo; zino phɔ ya zino.»

³⁹ Kasi nga na wɔ na bɛɛ bofo: Bo moto akyesi bofe, samobuyisa bofe. Bo moto aewandi engyete o itama sa boloo, kula mophe saa bowee.

⁴⁰ Bo moto kalukye iyekamba o baloo phɔ ya iyebololo simisi, omolele na muna munkoto.

⁴¹ Bo moto aeyongyi na bokusi ikye moika o ebonga, kula lekana ne itakye na ebonga.

⁴² Bo moto aeyongyi ekpele, omophe; bo azingyi ibeka na we, omobekya.»

Izinga banguna

(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Waoka bawoko bofo: "Zinga nwebi na we, ina munguna nwa we.»

⁴⁴ Kasi nga na wɔ na bɛɛ bofo: Zinga banguna ba bɛɛ, bondele phɔ ya bato baenyokolo.

⁴⁵ Emba waamba baa bakolo bana ba Ango wa bɛɛ Ooli o ikolo. Phɔ katokolo

moo nwe na pho ya bato baabe na pho ya bato baala. Kanoya mbula pho ya bato bakyele bolaa na pho ya bato bakyele bofe.

⁴⁶ Bo kozingye nde bato baezingye, mbano ye eyamozwa b̄ēe oka Nwaphongo? Na baphutise ba mputi bakyele bomo!

⁴⁷ Bo kobeya nde bana nyango na b̄ēe, mena o kyesi lowo lolekyi? Phe! Na bato bate baebe Nwaphongo bakyele nde bomo!

⁴⁸ B̄ēe ba bato baala boli Ango wa b̄ēe owa ikolo molaa.»

6

Mateya pho ya isunga babola

¹ «Kyeba na ndengye ekyekelele b̄ēe Nwaphongo. Samokyelela o miyo ma bato obokye baewenekye. Bo phe, otozwe mbano oka Ango wa b̄ēe oli o ikolo.

² Waa kabele we mobola ekpele, sakyela obokye bato baewene bokyele banyamabole o mangambi ma makyita na o nsongo pho bato babakumisa. Nde phele, nawo na b̄ēe ngakye: Baambozwa mbano ya be.

³ Kasi bo eboko ya we eya boloo kyekabele mobola, kyela obokye eboko ya we eya bowee saeba.

⁴ Pho ikabo sa we sibee miibombo; emba Jngo okowene maphoo mabombama amoeyuma.»

Mateya pho ya ibondela (Luka 11.2-4)

⁵ «Bo kobondela, sa baa ya bato ba boole; bazingye ikyemiteme o mangambi ma makyita na o nsongo pho ya ibondela pho bato baso babawene. Nde phele, nawo na b̄ēe; baambozwa mbano ya be.

⁶ Kasi iwe, bokolukye ibondela, nyolo o kolale we, ziba ekomba, bondela Jngo oli o elele me eya ibombo, yo okowene iso ikyikyele we miibombo amoephe mbano.

⁷ Wa bondela b̄ēe Nwaphongo, sa wo maphoo maikye ndokolo bato bate baebe Nwaphongo; baumunya obokye Nwaphongo aabaoka nde bo bawoo na boikye.

⁸ Sakyela ya be, pho Nwaphongo, ango wa b̄ēe, kaebe iwaa iisengyesi na b̄ēe, b̄ēe naino sataa iyonga.

⁹ Kyeka bosengyesi b̄ēe ibondela:

“Ango wa banga ooli o ikolo, nkombo ya we ebe esantu.

¹⁰ Bokonzi pha we boyee; mokano nwa we mokyelame wawa o se ndokolo bokokyelame wango o ikolo.

¹¹ Olophe lolu ntoma iikokyi.

¹² Ololimbisa boke bookyesi banga nde bokolimbisa banga bebi boke bolokyesi be.

¹³ Salokamba o bimekyi;

kasi olobikya o nsee ya Molemba. [Pho bokonzi, mwiya na nkyemo ili ya we bobele na bobele. Ame.]”

¹⁴ «Pho, bokolimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa b̄ēe ooli o ikolo amoelimbisa me.

¹⁵ Kasi bo olele ilimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa b̄ēe etaelimbisa boke bookyesi b̄ēe me.»

Mateya pho ya imiima ntoma

¹⁶ «Waamiime b̄ēe ntoma, samikyela ngongo bokoyele banyamabole, bakangye maboo ma b̄ēe pho bato baso bawene obokye bamiimi ntoma. Nde phele, na wo na b̄ēe, baambozwa mbano ya be.

¹⁷ Kasi we, bo omiimi ntoma, kunyola boo pha we, bongya suwe na bolaa.

¹⁸ Pho bato saeba obokye omiimi ntoma; moto owaaloeba nde Jngo ooli o elele ya ibombo. Emba Jngo ookowene maphoo maali o mabombo, amoephe mbano.»

Ibomba ezwele o ikolo (Luka 12.33-34)

¹⁹ «Sa bomba ezwele o mokyisi mumu. O mokyisi mumu, munse na mabembe bamoeyoto, baibi bamobuka maphungola pho ya ieyiba.

²⁰ Kasi bomba ezwele nde o ikolo oka Nwaphongo. Pho omo tewali munse, mabembe ma iyoto mbolo temali, na baibi baibuka mangambi tebali.

²¹ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we elangyi nde omo.»

*Tala ya nzoto
(Luka 11.34-36)*

²² «Miyoy mali tala ya nzoto; bo miyo ma we mali na bolaa, nzoto mobimba ya mowene saa,

²³ Kasi bo miyo ma we mali na bolosi, nzoto ya we mobimba yamobaa o enzombi, otoowene ekpele. Nde bomo, bo tala eeli o ndondo ya we ebuto enzombi, enzombi me yamoba ekusi koleka.»

*Nwaphongo naa baphalanga
(Luka 16.13)*

²⁴ «Moto monomo takoyi ibaa moombo wa bankolo babale; naa amoina monomo, amba zinga oomoyoko, naa amotosa monomo amba tiyola oomoyoko. Tokoyi ibaa na mbala yonyo moombo wa Nwaphongo na moombo wa baphalanga.»

Samitungyisa pho ya maphoo masengyesi na be

(Luka 12.22-31)

²⁵ «Yango mena na wo na be ngakye: Samitungyisa pho ya iza na inywaa iisengyesi na be pho ya ibika, naa pho ya bitobu biisengyesi na be pho ya nzoto. Bomo teboolekye ntoma? Nzoto te iilekye bitobu?

²⁶ Kyeka manyosi, tebaaphikye, tebaanoko mbuma pho ya ibomba o mampende kasi Ango wa be ooli o ikolo kabazeya. Emba be toolekye manyosi?

²⁷ Na bo omitungyise ndengye'ye, nzaa onte ya be akoyi ibakya nono mokolo monomo o bomo phe?

²⁸ Ka pho ya'ye komitungyisa pho ya bitobu? Kyeka ndengye ekyetokolo ba phulele o manzabi; be tebaakyele na etoma, tebaabambe na bitobu.

²⁹ Kasi na wo na be, ebe na Salomo, na ezwele ye eso, taikaka lata na bitobu biila koleka phulele nono yonyo.

³⁰ Taaumunya nkata iili lolo o inzabi, yana bakoyi iitumba o nwenya. Emba bo Nwaphongo ailasee babona, takoyi ilasa na be? Pho ya'ye ianola sa be sili sikyiky?

³¹ Sa mitungyisaka na iwo obokye: «Tomozaya iye? Tomunya iye? Tomolata iye?»

³² Kyemitungyisa na iluka iso miina nde bato baate baebe Nwaphongo. Kasi Ango wa be oli o ikolo kaebe obokye osengyesi na yango.

³³ Taaluka phanza Bokonzi pha Nwaphongo na ikyela maphoo maazingye yo. Emba amba epe iso iyoko iisengyesi na be.

³⁴ Sa mitungyisa pho ya yana, yana yango mampeza yaamitungyisa na maphoo ma yango. Mokolo na mokolo moli na nkaka iikoyi na nwango.»

7

*Satenela nwebi bolombe
(Luka 6.37-38, 41-42)*

¹ «Satena bolombe mi mbesi nwa moto, pho Nwaphongo nde aetenesi bolombe mi mbesi nwa be.

² Pho Nwaphongo amoekyeka bookokyekye be bebi, amoekyela bobe naa bolaa nde bookokyele be bebi.

³ Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we kasi toowene ibaya siili o ziyo sa we?

⁴ Kowo na nwebi na we obokye: «Le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we.» Okoyi iwo babona ndengye'ye pho o ziyo sa we ibaya sili, kasi kosiwene nde pha.

⁵ Nyabole, taamanya phanza ibaya siili o ziyo sa we, waamba wene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we.

⁶ Sape manva mbolo iisantu, pho makoyi iyekpana ietwa; savaka bayaka ba motuya o boo pha mangulu, pho nde babakoyi.»

*Ionga, iluka na ikomola mozibo
(Luka 11.9-13)*

⁷ «Onga bamophe, luka wamozwa, komola mozibo bamoezibola.

⁸ Pho moto munso okoongye bamophe, ookolukye kazwe na ookokomole mozibo bamozibole.

⁹ Nzaa onte ya be ookoyi iphe nwana we ibanga bo amoongyi ipa?

¹⁰ Naa nzo bo amoongyi swe?

¹¹ Bo be bato babe koebe iphe bana ba be mbolo iindaa, emba na Ango wa

bèè oli o ikolo takokyi iephe mbolo iilekyi bolaa boomongyi yango?

¹² Iso ikyizingye bèè obokye baekyelele yango, na bèè oikyelele bebi, kyeka iiky-iloteya mibeko ma Mose na nkanda ya baimosi.»

Mozibo mookyiky
(Luka 13.23-24)

¹³ «Nyolo o mozibo mookyiky! Pho mozibo nwa inyolo o mokyisi nwa bawee moli munene ná nzela ekyekyende omo teeli na nkamba. Yango mena bato baikye baebengye.

¹⁴ Kasi mozibo nwa inyolo o mokyisi nwa bato bali na bomoo, moli mokyiky, ná nzela ekyekyende omo eli na mpika. Yango mena bato baezwe tebali baikye.»

Baimosi ba bole
(Luka 6.43-44)

¹⁵ «Nde kokyebe na baimosi ba bole! Baye oka bèè balati lopho la mpate nzuka o motema nde mangoo.

¹⁶ Waabaeba na mobesi nwa be. Tefaimbe mbuma ya vinyo mi nkaa naa mbuma ya fige mi nwete nwa milo.

¹⁷ Nwete molaa mobote mbuma ndaa, nwete moobe mobote mbuma mbe.

¹⁸ Nwete moola temokokyi ibota mbuma iimbe naa nwete moobe temokokyi ibota mbuma iindaa.

¹⁹ Nwete munsu moote mobote mbuma ndaa, baamokpete, baamovaka o nwenya.

²⁰ Yango mena, wamoeba baimosi ba boole na mobesi nwa be.»

Biwole na Bikyela
(Luka 13.25-27)

²¹ «Teli baawo na nga obokye: “Nkolo, Nkolo”, baamunyolo o Bokonzi pha ikolo, kasi nde baakyele maphoo maazingye Tata oli o ikolo.

²² Mokolo nwa moya sambisa nga mokyisi, bato baikye ba mowo na nga bekye: “Nkolo, Nkolo, tobaka baimosi na nkombo ya we. Totokoloko malobo mabe na nkombo ya we; tokyelaka bilekyesako biikye na nkombo ya we.”

²³ Kasi nga namba wo na bèè ngakye: “Sieyebe, mana o boo pha nga bèè bato babe!”»

Mangambi mabale
(Luka 6.47-49)

²⁴ «Yango mena, moto munsu ookyi mateya ma nga ambi na matosa, ali ndokolo moto wa malondo ootongyi ingambi se o ikolo sa mabanga.

²⁵ Mbula eno, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye ingambi, tesiikyi uuwa pho basitonga o ikolo sa mabanga.

²⁶ Kasi moto munsu okookye mateya ma nga taambe na matosa, ali ndokolo ebubusi ootongyi ingambi se o ikolo sa musengye.

²⁷ Mbula eno, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye sina ingambi, siuwo sisu sisu.»

Bokonzi pha Yesu
(Malako 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waunva Yesu mateya mamana, bato basu bakamwaka na moteyesi nwe.

²⁹ Pho taikaka baa kateya ya bateye ba mibeko, kasi kateya na bokonzi bosu.

8

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba
(Malako 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Waaba Yesu kaute o ngomba, bato baikye baamba ya mobenga.

² Emba moto monomo oli na bolosi pha maba amba ya waali yo, aesi ya kusama o boo phe, amba wo ne yokye: «Nkolo, bo ozingyi okokyi iimbikya.»

³ Yesu amba ya elola eboko, amokumi, amba ya wo yokye: «Nazingyi, bika!» Nde mina wamo, maba me mamani.

⁴ Yesu amba ya wo ne yokye: «Oka na bolaa! Saika loimola moto, kasi kyende kyemiteya oka nganga ya Nwaphongo, oambya na ikafo bo wa wo Mose; pho ya iweninya oka bato basu obokye obiky phele.»

Yesu abikye mosali nwa mokonzi nwa batuluku
(Luka 7.1-10; Yoane 4.43-54)

⁵ Waaba Yesu kanyolo o Kapalanauma, mokonzi nwa batuluku ba Loma amba yaa ooli yo, amba ya nyingonela ne bofo:

6 «Nkolo, moto wa etoma wa nga alangyi o ingambi, taakoye ikula tambula, ali na bolosi boikye.»

7 Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nakyende, namokye mobikya.»

8 Mokonzi nwa batuluku amba mobuyisa yokye: «Nkolo, nga nali nza obokye onyɔɔ o ingambi sa nga? Kasi wɔ nde lowɔ lonɔɔ, moto wa etoma wa nga amobika.»

9 Pho nga natosa bakonzi ba nga; nali na ná batuluku baantosa. Bo na wɔɔ na mɔnɔmɔ ngakye: «Kyende!» kakyende, bo na wɔɔ na oomoyɔkɔ ngakye: «Yaka!» kaye, na bo natomi moto wa etoma wa nga obokye: «Kyela bobo», kakyele.»

10 Waaoka Yesu baabona, am-bakamwa amba ya wɔ na bato baabaka bamobengye yokye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ, naino siweni moto wa ianola ndengye eye onte ya bato ba Isalayele.»

11 Na wɔ na bɛɛ ngakye: Bato baikye bamouta biitɔkɔɔ munyele na biikye waa munyele, bamoyanyɔɔ o bokonzi pha ikolo, bamozaa o eseleko elele yɔnɔyɔ na Abalayama, na Izake na ná Yakobo.

12 Kasi bato baabakya bato ba Bokonzi pha ikolo, baabavaka o ibanda, o enzɔmbi, omɔ bamobutwa ilela na itwa mino.»

13 Emba Yesu amba ya wɔ na mokonzi nwa batuluku yokye: «Butwa oka ya we, pho ya ianola sa we, Nwaphongo aephe iso imoongyi we.» Nde o sina imbele me, moto wa etoma wa mokonzi nwa batuluku abikaka.

Yesu abikye bato baikye baa malɔsi (Malako 1.29-34; Luka 4.38-41)

14 Yesu amba ya kyende o ingambi sa Petelo. Aesi ya kye zwa nyango wa nwaswa wa Petelo alangyi ali na mowewe.

15 Amba mokuma na ebɔko, mowewe moesi ya mana, amba ya inwa abuto imokyelela.

16 Waakoma nkɔnkɔɔ, bamba yelela Yesu bato baikye baa malɔɔ mabe. Yesu amba phaphala na mango, amba mitɔkɔɔ, amba na bikya bato baso baabaka na malɔsi.

17 Akyelaka maphɔɔ maso babona pho ya ikokya maloba ma moimosi Isaya waa wɔ yo obokye:

«Akpe bileme ba banga, anyanye na malosi ma banga.»*

Baazingye ibenga Yesu (Luka 9.57-62)

18 Waawene Yesu bato baikye bamolungye, amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye toakale o ngambo eyɔkɔ ya ebale.

19 Nde o sina imbele me, moteye mɔnɔmɔ wa mibeko amba yaa oli Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Moteye, namoebenga mboka eso eya mokyende we.»

20 Yesu amba mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi mali na moobo, kasi nga Nwana wa Moto sili na elele ya imilangya.»

21 Mɔnɔmɔ na baekosi bɛɛ amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, inde naingyele taakye kunda tata.»

22 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Imbengye, le bawee na bawee bakundane.»

Yesu azibise Ewele na kanda (Malako 4.35-41; Luka 8.22-25)

23 Bobele Yesu amba ya kpela o vato ná baekosi bɛɛ baamba yakye ne molongo.

24 Mbala yɔnɔyɔ Ewele ekusi eesi yakyela o ebale, emba maa matati inyɔɔ o vato. Kasi Yesu abaka na ebuu.

25 Baekosi bamba ya susinya waali yo, baesi ya moumola bekye: «Nkolo olobikya, tomowaa!»

26 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bɛɛ koile iye? Iyanola sa bɛɛ sili sikyiky!» Emba amba ya inwa, aesi ya phaphala na Ewele na maa nɔnɔ waa ikala wango phio.

27 Bɛɛ baso bakamwaka bekye: «Moto oyo ani baa nzaa obokye Ewele na kanda imotosa?»

Yesu abikye bato baa malɔɔ mabe (Malako 5.1-20; Luka 8.26-39)

28 Waakoma Yesu o ngambo ya ebale, o mokyisi nwa Gadara, bato babale bautaka o malita, batɔkɔsi baesi ya vana ne. Bato me babaka na malɔɔ mabe, babaka batɔmbɔ na bokusi; yango mena

* 8:17 8:17 Yisaya 53.4.

batu tebakokaka ikula lekana mi nzela me.

²⁹ Batu me bamba butwa iyanwana bekye: «Iwana wa Nwaphongo, banga na we lowo'ye? Ombo ya lotungyisa wawa naino imbele me sataa koka?»

³⁰ Nwana itakye na waali be, bokanda pha mangulu phabaka bokyemizaa.

³¹ Milimo mibe mamba nyingonela na Yesu bobo: «Boozingyi ilowiinya, olo-tome tokye nyolo o mangulu mamana.»

³² Yesu amba ya wo na bee yokye: «Kyende kye nyolo mi me.» Milimo mibe maamba tokolo oka batu baabana, makyekye nyolo o mangulu. Mbala yonyo, mangulu maso maesi ya uta o ngomba, makyemivaka o ebale.

³³ Batu baabaka babanza mana mangulu baesi ya lota nono o lombo, bakye imola mapho maso maalekaa na batu baabaka na malobo mabe.

³⁴ Emba batu baso ba mokyisi me bamba tokolo pho ya ikye vana na Yesu; waamowene be, bamba moonga obokye amane o mokyisi nwa bee.

9

Yesu abikye moto owa otono makolo (Malako 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu amba kpela o vato, amba kula katisa ebale, aesi ya kyende o mokyisi nwe.

² Bamba moyelela na moto monomo owa otono makolo alangyi o itoko. Waawene Yesu ianola sa be, amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Iwana wa nga ititala! Masumu ma we malimbisami!»

³ Emba bateye ba mibeko baamba ya butwa iwono onte ya bee bekye: «Moto oyo katole Nwaphongo!»

⁴ Yesu aebaka maumunya ma bee amba ya wo na bee yokye: «Oli na maumunya mabe o mandondo ma bee pho ya'ye?»

⁵ Eli pha iwo obokye: «Masumu ma we malimbisami», nde iwo obokye: «Inwa tambula?»

⁶ Kasi nazingyi oebe obokye, Nwana wa Moto ali na bokonzi o munse mumu pha ilimbisa masumu.» Emba amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Inwa, kpa itoko sa we, butwa o ingambi!»

⁷ Moto me amba ya inwa nono waabutwa yo o ingambi se.

⁸ Waawene batu babona, bailaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo pho apha batu bokonzi ndengye mena.

Yesu abangyi Matiye

(Malako 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu aesi ya mana omo, waaba yo kalekane o nzela, aesi ya wene moto monomo nkombo ye Matiye azasi o elele ye ya etoma ekyekye bee phuta mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Matiye amba ya teme amobengyi.

¹⁰ Waaba Yesu kaze o ingambi sa Matiye, baphutise ba mputi na batu ba masumu baikye babaka o mesa elele yonyo ne na baekosi bee.

¹¹ Waawene Bafalisayi babona, bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Moteye wa bee kaze elele yonyo na baphutise ba mputi na na batu ba masumu pho ya'ye?»

¹² Yesu abaokyi amba ya wo na bee yokye: «Batu bali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, kasi esengyesi ne nde baali na malosi.

¹³ Kyende kye ekola ntina ya maloba makomama o buku pha Nwaphongo obokye: «Nazingye motema nwa iokyela batu ngongo, kasi mambeka ma manyama phe.» Pho siikiya ya banga batu baala kasi naesi ya banga nde batu ba masumu.»

Yesu kawo pho ya imiima ntoma

(Malako 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Baekosi ba Yoane Mobatise bamba yaa ooli Yesu, baesi ya motuna bekye: «Banga na Bafalisayi tomiime ntoma mbala na mbala. Baekosi ba we tebaakyele bomo pho ya'ye?»

¹⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye batu baabangyi bee o eseleko ya bolonga bakokyi iba na ngongo bo molongyi ali na be? Teli bomo! Kasi imbele sonoso waamumanya bee molongyi onte ya bee, emba bamba tata imiima ntoma.»

¹⁶ «Moto na monomo taapke etato ya etobu eenyakune pho aebambe na etobu eya boka, pho etato me ya mowawola

etobu eya boka, iluu me samobutwa sinene.

¹⁷ Tebaateye maleku maa swaswa o mambongo maaboka; pho bobakyesi babona, mambongo mamoboya, maleku mamokyende o se. Kasi bateye maleku maa swaswa nde o mambongo maanyakune pho maso mabatelame na bolaa.»

Yesu abikye ηwana wa ηwanwasi ná ηwanwasi owa bolosi pha malongo (Malako 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Waaba Yesu kabawole babona, mokonzi monomo ηwa bayuda amba ya mokusamela aesi ya wo ne yokye: «ηwana wa nga wa ηwanwasi awe nde ηwanwa eye, kasi yaka, omotandele eboko, amobika.»

¹⁹ Yesu amba ya teme, aesi ya mobenga yo na baekosi bee.

²⁰ ηwanwasi monomo, abaka na bolosi pha itokolo malongo phaa koko mbula iko mbuka ibale, aesi o sima ya Yesu, aesi ya kuma nsongye ya etobu Ye.

²¹ Pho amiwolekye yokye: «Bo nakye kuma nono nsongye ya etobu Ye, namobika.»

²² Yesu amba ya miekola, aesi ya mowene, amba ya wo ne yokye: «Ititala, ηwana wa nga! Iyanola sa we siebikye.» Nde mina wamo ηwanwasi me abikyi.

²³ Yesu amba ya koma o ingambi sa mokonzi me. Waawene yo batubi batube meembo pho ya iluka ikye kunda ebembe, na bato baikye bambe kula lela na bokusi.

²⁴ Yesu amba ya wo yokye: «Tokolo, pho ηwana taikyi waa, kasi alasi nde ebuu.» Kasi bamba tata imoekye.

²⁵ Waatokolo bee bato baso o nze, Yesu amba ya nyolo o ingambi saabaka mowee, amba mophila o eboko nono wa ηwa yo.

²⁶ Simo me ya tambulaka mboka eso o mokyisi me.

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁷ Imbele saa mana Yesu omo, waaba yo kalekane o nzela, bato babale baapholo miyo baesi ya mobenga, bakye mi anwana bekye: «Nkoko wa Davidi, olookye ngongo!»

²⁸ Waakoma Yesu o ingambi, bato baapholo miyo baabana bamba yaa wali yo. Yesu amba batuna yokye: «Oli na ianola obokye nakokyi ikyela bomo?» Bamba anola bekye: «Ee, Nkolo.»

²⁹ Emba Yesu aesi ya bakuma o miyo amba ya wo yokye: «Waekyelamele boanosi bee!»

³⁰ Miyo ma bee mabuto iwene, Yesu amba ya bokatela na bokusi yokye: «Oka na bolaa, moto monomo saika eba lowo lolu.»

³¹ Kasi bee bakyeke butwa iimola nde ngambo ya Yesu mboka eso.

Yesu abikye moto owa mbubu (Luka 11.14-15)

³² Waaluka bee ikyende, bamba yelega Yesu moto monomo owa mbubu pho abaka na bolobo bofe.

³³ Waatokolo Yesu bolobo bofe me, moto owa mbubu abuto iwo. Bato baso bakanwaka bamba wo bekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye o Isalayele!»

³⁴ Kasi Bafalisayi bamba wo bekye: «Eli mokonzi ηwa malobo mabe moto okomophe bokonzi pha itokolo malobo mabe.»

Yesu aokyi bato ngongo (Malako 6.6b, 34; Luka 10.2)

³⁵ Yesu atambulaka o nkyisi iso inene na iinkyiki; abaka kateya o mangambi ma makyita, Simo Elaa ya bokonzi na ibikya bato ba malosi ndengye na ndengye na na bileme ba be.

³⁶ Aokaka ngongo ikye o ndondo ye pho ya boikye pha bato bawenekye yo, pho baphembekye, baengyebanaka ndokolo mampate mazangyi mobanze.

³⁷ Emba amba ya wo na baekosi bee yokye: «Mbuma ili nzikye o inzabi, kasi bato ba iinoko tebali baikye.

³⁸ Onga na nkolo wa inzambi atome bato ba etoma baikye pho bamunokyele mbuma.»

10

Batoma iko mbuka babale (Malako 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yesu amba ya banga baekosi bee iko mbuka babale, amba baphe mwiya ηwa

itokolo malobɔ mabe na ibikya malosi ndengye na ndengye.

² Kyeka mankombo ma bana batoma iko mbuka babale: Owa boo Simo okobangye bɛɛ Petelo na nwana nyango Andele; Zake na nwana nyango Yoane, bana ba Zebede;

³ Filipe na Batelemi; Toma na Matiye mophutise wa mputi; Zake nwana wa Alafe, na Taade;

⁴ Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi nwa be, na Yudasi Mosikaliota owa ungyaka Yesu.

*Etoma ya batoma iko mbuka babale
(Malako 6.7-13; Luka 9.1-6)*

⁵ Yesu amba ya toma batoma iko mbuka babale baabana; amba ya baphe mitindo mimi: «Sakyende o nkyisi ya babutu; sanyolo o mokyisi monomo nwa Samaliya.

⁶ Kasi kyende nde oka bato ba Isalayele pho babutwa ndokolo mampate mabungyi.

⁷ Waamoba bɛɛ o nzela, kyemiimola obokye: “Bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.”

⁸ Bikyia bato ba malosi, akola bawe, bikya bato ba maba, tokolo malobɔ mabe. Ozwee pha, ambya pha.

⁹ Saphila wolo, na phalanga o makuɓa ma bɛɛ.

¹⁰ Saphila ikuba pho ya imbanga, na basimisi babale, saphila na mapapa, na motuu. Pho, moto wa etoma abongyi na mbano.

¹¹ Bo okomi o mokyisi monomo munene naa mokyiky, luka moto owa ndondo elaa, zala oka ye tee nono mokolo nwa mumana bɛɛ o mokyisi me.

¹² Bo onyosi o ingambi sonoso, wo obokye: “Bose boɓe na bɛɛ.”

¹³ Bo bato ba ingambi me baeyambi, bose pha bɛɛ pha maba na be; “Ka bo tebaeyambi, bose pha bɛɛ pha moebu-tolela.

¹⁴ Bo o ingambi sonoso naa omokyisi monomo, bale ieyamba na ieyoka, lekana ombe lasa mobulubutu nwa makolo ma bɛɛ.

¹⁵ Nde phele na wo bɛɛ ngakye: Mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo bato,

etumbu ya mokyisi mamuna yamoleka eya Sodomɔ na Gomola.”»

Minyoko maa moyaa

(Malako 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ «Okyemela! Naetome ndokolo mampate onte ya mangoo. Yango mena obe na bokyengyi ndokolo manzoo, na bonyile ndokolo mankoto-nwenya.

¹⁷ Kyeba, pho bato bamoesyela oka bazuzi, bamoebinda phimbo o mangambi ma makyita.

¹⁸ Pho ya nga, ba mokye na bɛɛ o boo pha bato baatebaebe Nwaphongo baeyokye.

¹⁹ Waa mokye bɛɛ o boo pha bazuzi, bɛɛ saila pho ya maphoo masengyesi bɛɛ iwo, maphoo maamowo bɛɛ, wamazwa nde imbɛle me.

²⁰ Maphoo me ete maute na bɛɛ, kasi Bolobɔ pha Ango wa bɛɛ pha mowo onte ya bɛɛ.

²¹ Onte ya ibota, baná bamoungya banaa nyango na bɛɛ obokye bababome. Ba ango bamoungya bana ba be, bana bamoekpenela baboti ba bɛɛ pho bababome.

²² Bato baso bamoeyina pho ya nga. Kasi owa moititala tee nono o suka amobika.

²³ Waamoenyokolo bɛɛ o mokyisi monomo, lota o mokyisi mooyoko. Nde phele na wo na bɛɛ ngakye: Otootaa unva itambula o nkyisi iso ya Isalayele mena Nwana wa Moto sa boyakakye.

²⁴ Moekosi taalekye moteye we, moto owa etoma taalekye mokonzi nwe.

²⁵ Wa bongyi nde obokye moekosi abutwe booli moteye nwe, na moto wa etoma booli mokonzi nwe. Bo babangye mokonzi nwa ibota Belezebula, ka baná baamba babanga ba nza?»

Moto ookokyi bɛɛ iila

(Malako 8.38; Luka 9.26; 12.2-7)

²⁶ «Yango mena saila moto. Mokolo monomo moli, mowaa maphoo maso maabombama mamotokolo o nze, maphoo maazite bɛɛ mamoebana.

²⁷ Ikyiewole nga o enzombi, okule iwoo waa moo, ka ikyikolo bɛɛ na bɛɛ o itoo, o iwoo o ikolo sa motondo.

²⁸ Sailsa baabome nzoto kasi te bakokyi iboma molimo, ila nde Nwaphongo ookokyi iboma na nzoto na molimo o lifelo.

²⁹ Tebaungya manyosi mabale maakyiki na motuya mokyiki? Kasi yonyo na mango teeka o se sa obokye Jngɔ wa bɛɛ, Nwaphongo saeba.

³⁰ Pho ya bɛɛ, eli nde bomɔ, na suwe ya bɛɛ ango wa bɛɛ Nwaphongo kaiyebe na motuya.

³¹ Yango mena bɛɛ sailsa, pho oli na ntina koleka manyosi maikye maakyiki.»

*Ianola ndee ileɛ Yesu
(Luka 12.8-9)*

³² «Moto okonzanole o miyo ma bato, na nga naamoanola o boo pha Tata ooli o ikolo.

³³ Ka moto owamunzangana o boo pha bato, na nga naamoangana o boo pha Tata ooli o ikolo.»

*Bose phe, kasi ebasi
(Luka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Saumunya obokye naesi yaambya bose o mokyisi. Siiki yaambya bose, kasi ebasi.

³⁵ Naesi pho ya iyakabola njwana wa lele na ango, njwana wa njwanwasi na nyango, njwanwasi wa njwana na nyamolo nyɛ.

³⁶ Nde phele, banguna ba moto ya mobaa nde bato ba ibota se.»

³⁷ «Moto ookozingye nyango naa ango indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. Moto ookozingye njwana we wa lele naa wa njwanwasi indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga.

³⁸ Moto ootonyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi ibaa moto wa nga.

³⁹ Moto ookozingye ibanza bomɔ phe aabobungya, kasi ookobobungya pho ya nga amokula bozwa.»

*Moto oeyambi anzambi
(Malako 9.41)*

⁴⁰ «Moto oeyambi, anzambi nga; ka moto oonzambi, ayambi yo owantoma.

⁴¹ Moto owamoyamba moimosi wa Nwaphongo pho ali moimosi, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moimosi. Ka moto owamoyamba moto owa ndondo

elaa pho ali moto wa ndondo elaa, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moto wa ndondo elaa.

⁴² Nde phele na wo na bɛɛ ngakye: Moto owa mopheɛ nono kopho ya maa ma mpiyo na monomɔ wa baakyiki onte ya baekosi banga, pho ali moekosi wa nga, amozwa iphuti se.»

11

*Batima ba Yoane Mobatise
(Luka 7.18-35)*

¹ Waaunva Yesu iphe baekosi bɛɛ iko mbuka babale mifeko maamina, amba ya mana omɔ pho ya ikyemimola na ikyemiteya o nkyisi yaa mambale.

² Yoane Mobatise abaka o boloko. Amba ya oka sango ya bitoma bikyele Klisto, emba amba ya toma baekosi bɛɛ baayoko,

³ pho bakyetuna Yesu obokye: «Eli we Masiya osengyesi iya ndee toziya mosuu?»

⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Kyende kye imola Yoane maphoo maso maokyi bɛɛ na maaweni bɛɛ.

⁵ Bato baapholo miyo babuto iwene, baa ototo makolo babuto itambula, bato ba maba babikiyi, baa loko babuto ioka, baawa baako, baa ngongo baokyi Simo Elaa.

⁶ Nkyisa ili na moto owa moba sa lee ianola se oka nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane Mobatise

⁷ Waabutwa baekosi ba Yoane, Yesu aesi ya tata ituna bato pho ya Yoane yokye: «O bokye, okyekyi kyeka ye? Mumbunye monyingane na eweɛle? Phe?

⁸ Ka okyekyi kyeka ye? Moto alati bitobu bilaa? Ka balate bitobu bilaa bazale o mangambi ma bakonzi.

⁹ Ka okyekyi kyeka nde iye? Moimosi wa Nwaphongo? Eɛ, nde phele na wo na bɛɛ, alekyi na moimosi wa Nwaphongo.

¹⁰ Pho Yoane ali owa wo bɛɛ o buku pha Nwaphongo bobo: «Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.»

¹¹ Nde phele na wo na bɛɛ ngakye: Onte ya bato baso baabotama na njwanwasi, oolekyi Yoane Mobatise na ngambo talii.

Kasi oolekyi bokyikyiki o Bokonzi pha ikolo, yo mona alekyi Yoane na ngambo.

¹² Tata imbele saaba Yoane kateya tee nɔnɔ lolɔ eye, bali nde inwana na bokonzi pha ikolo; banguna balukye ibobololo.

¹³ Baimosi ba Nwaphongo baso, ebe na mibeko ma Mose, baimolaka maphoo mamana tee nɔnɔ o imbele sa Yoane.

¹⁴ Ka bokolukye imoanola, Yoane ali Eliya owa imolaka bee iya se.

¹⁵ Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

¹⁶ «Namoulinya bato ba lolɔ na nza? Baulane na bana baakyikyiki baazasi o munsongo bambe wo na bebi na bee bekye:

¹⁷ “Toulesi iphengo, toikyiki bina! Totubi meembo ma elesi, kasi toikyiki lela!”

¹⁸ Pho Yoane aya, waaba yo saza, sanywa, bekye: “Ali na bolobo bobel!”

¹⁹ Kasi Nwana wa Moto aesi, kaze, kanywe, bekye: “Kyeka moto oyo kaurunya nde iza na inywa vinyo, ekamba ya baphutise bamputi na bato ba masumu!” Kasi zebi siwenene phele na bitoma ba sango.»

*Nkyisi iinene ilee ianola Yesu
(Luka 10.13-15)*

²⁰ Emba Yesu amba butwa ioya nkyisi iinene yaakyelelaka yo bilekyesako biikye, pho bato ba nkyisi me tefaika bongola ntema ya be. Amba wo yokye:

²¹ «Ngongo ya we mokyisi nwa Korazine! Ngongo ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako biakyelamaka oka bee bo biakyelamaka nde o Tula na Sidona, kalakala bato ba bee nde haunva lebe, nde haunva misweya mbutu, nde haunva bongola ntema ya be.

²² Yango mena nawo na bee ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bee ya moleka eyaaka Tula na Sidona.

²³ Na we Kapalanauma, kourunya obokye wa mobaa nɔnɔ o ikolo? Phe. Wamouta nɔnɔ o mokyisi nwa bawe! Pho bo bilekyesako biakyelamaka oka ya we bo biakyelamaka o Sodomo, mokyisi me nde motaaba nɔnɔ lolɔ eye.

²⁴ Yango mena nawo na we ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya we yamoleka eya Sodomo.»

*Yaka oka nga, wamoema
(Luka 10.21-22)*

²⁵ Imbele saasina Yesu amba ya wo yokye: «Ee Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naepheme mesesi pho oziti maphoo mama na bato ba malondo na na bato baaekola, kasi omamosi bato baatebali na ntina.

²⁶ Phele, Tata, wazingaka obokye wakyelame nde bomo.

²⁷ Tata apha maphoo maso o maboko ma nga. Moto monomo taebe Nwana bo teebe Tata, na moto monomo taebe Tata bo teebe Nwana, na bawaa baazinga Nwana ibateya Tata.»

Phila na nga mokaka

²⁸ «Yaka oka nga bee baso baaphembi na iphila ephesi ezito na moeyeminya.

²⁹ Phila na nga mokaka, yaka ya zwe zebi oka nga, pho nali moto wa ngongo na wa bonyile; waamba ya zwa na boemakye.

³⁰ Mokaka moetomisa nga iphila nwa lawa, na ephesi ya nga teeli ezito.»

12

*Yesu ali Nkolo wa sabata
(Malako 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Imbele me, Yesu na baekosi bee babaka balekane o manzabi ma ble, yabaka mokolo monomo nwa sabata. Baekosi bee bawaka na nzala; baesi ya butwa ikyeminoko bikpoto ba ble bambe zaa ina mbuma. ² Waawene Bafalisayi baabona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Kyeka baekosi ba we bakyele ikyikatele mobeko nwa banga ikyela mokolo nwa sabata!»

³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelelaka Davidi na bebi ne wawaka bee na nzala?

⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo yo na bebi ne, bamba zaa mapa maaphekye bee Nwaphongo. Tebakokaka na imaza; pho mobeko nwa banga mowo obokye kyemaze nde banganga ba Nwaphongo.

⁵ Naino totangyi o Mibeko ma Mose, wakomama obokye banganga ba Nwaphongo o Tempelo tebaakumole sabata, kasi nabo babona tebali na lowo?

⁶ Nawo na b̄e ngakye: Maphoo maawene b̄e wawa malekyi Tempelo.

⁷ Bo oebakyi ntina ya maloba maakoma b̄e o buku pha Nwaphongo maawo obokye: “Nazingye motema nwa iokyela bato ngongo, kasi mambeka ma manyama phe”, nde tobaoye.

⁸ Pho Nwana wa Moto ali Nkolo wa sabata.»

*Yesu abikye moto owa nyiba eboko
(Malako 3.1-6; Luka 6.6-11)*

⁹ Yesu amba ya mana o elele me, aesi yakyende o ingambi sa makyita.

¹⁰ Moto monomo owa nyiba eboko abaka omu. Bafalisayi balukaka nzela ya imophunda, yango mena bamba ya motuna bekye: «Mubeko nwa banga moanole ibikya moto mokolo nwa sabata?»

¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo monomo onte ya b̄e ali na mpate yonoyo; bo embikye kaa o ibela siizindo mokolo nwa sabata, etaakye eyabola?»

¹² Moto alekyi mpate! Kyelukye iwu obokye, mobeko nwa banga moanole ikyela moto bolaa mokolo nwa sabata.»

¹³ Emba Yesu amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola nono waabutwa yango elaa ndokolo eeyoko.

¹⁴ Bafalisayi bamba ya tokolo o ingambi sa makyita, bamba ya kye angana pho ya iwangya nwango nwa iboma Yesu.

*Yesu ali moto wa etoma owa olo
Nwaphongo*

¹⁵ Waaoka Yesu maphoo maamana, aesi ya mana o elele me, bato baikye bamba ya mobenga. Amba bikya bato ba malosi baso.

¹⁶ Kasi amba ya bakatela na bokusi obokye b̄e saimola bato elele eli yo.

¹⁷ Wakyelama babona pho ya ikokya maloba ma moimosi Isaya maa wo yo bobo:

¹⁸ «Nwaphongo yokye:

Kyeka moto wa etoma wa nga owa olo nga.

Na mazingye, nali na nkyisa pho ye.

Bolobo pha nga pha moba ne, pho aimole nkyisi iso maphoo maazingye nga.

¹⁹ Eta okye booka na moto, eta tombe nwesi,

ete baamookye kakyemiwo o munsongo.

²⁰ Eta tene munkata nwaumbama; eta zimya tala ekyelukye izima.

Amokyela baabona

tee nono wa molonga maphoo maso na bosembo.

²¹ Amoba molemo nwa nkyisi iso.»

*Yesu katokolo malobo mabe
(Malako 3.22-30; Luka 11.14-23)*

²² Bamba yeleda Yesu moto monomo abaka na bolobo bofe, apholo miyo, ambi kula ba na mbubu. Yesu amba ya mobikya, emba moto me amba butwa iwu na iwene.

²³ Bato baso bakamwaka baamba tunana bekye: «Eye teli nkoko wa Davidi?»

²⁴ Waaoka Bafalisayi bawo babona, bamba wo bekye: «Moto mona katokolo malobo mabe pho mokonzi nwa b̄e Belezebula amophe bokonzi me!»

²⁵ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya wo na b̄e yokye: «Bo bato ba bokonzi bonobo bakabwa onte ya be, bokonzi pha b̄e pha mowaa. Bo bato ba mokyisi monomo naa ba ibota sonoso bakabwa, mokyisi naa ibota me itesiikule ba.

²⁶ Ka bo Molembe awiinye moto we, kaoto nde bokonzi phe mampenza, emba bokonzi phe phaamba koko ndengye'ye?»

²⁷ B̄e kowo obokye Belezebula moto owampe mwiya nwa itokolo malobo mabe. Ka bo eli phele, owaamba phe bato ba b̄e mwiya nwa itokolo malobo mabe nza? Bato ba b̄e mampenza ba enyete!

²⁸ Bo natokolo malobo mabe na Bolobo pha Nwaphongo, kyelukye iwu obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi nono oka b̄e.»

²⁹ «Moto takokyi inyolo o ingambi sa moto mokusi pho ya ibololo mbolo ye, bo naino tamokangyi maphanga; kasi bo

amokangyi maphanga, akokyi imobololo mbolo iso ya ingambi.

³⁰ Moto ootoli na nga mbale, kanzine. Yo ootonsungye na ibokya bato, ka banyangole.

³¹ Yango mena na wo na bée ngakye: Bato baso baakyele masumu na baatiyole Nwaphongo, baabalimbisa. Kasi moto owamowamba Bolobo Bosanto ete baamolimbisa.

³² Owa mowole Nwana wa Moto lowo lobe, baamolimbisa, ka nde yo owa mowole Bolobo Bosanto na bofe, ete baamolimbisa, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi nwaa moyaa.»

*Nwete na mbuma ya nwango
(Matiye 7.16-17; Luka 6.44-45)*

³³ «Bo ophikiyi nwete moola, wa mozwa mbuma iindaa; bo ophikiyi nwete mofo, wa mozwa nde mbuma iimbe. Pho baefe nwete nde na mbuma ya nwango.

³⁴ Bée manzoo! Oli bato babe, waamba wo maphoo malaa ndengye'ye? Pho munoko katokolo nde maphoo maute o ndondo.

³⁵ Moto molaa katokolo maphoo malaa maute o ndondo ye, moto mofo katokolo maphoo mafe maute o ndondo ye me.

³⁶ Na wo na bée ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, moto na moto amosamba na maphoo maso maapha maatokolo o munoko nwe.

³⁷ Pho bamoelongya nde na bowokye pha we naa bamoenyete nde na bowokye pha we.»

*Bafalisayi baongye elekyesako
(Matiye 16.1-4; Malako 8.11-12; Luka 11.16, 29-32)*

³⁸ Emba bateye ba mibeko baayoko na Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele elekyesako.»

³⁹ Yesu amba ya babuyisa bofo: «Nwaphongo amoteya nde elekyesako yonyo eyaka moimosi Yona.

⁴⁰ Pho bo wakyelaka Yona nkolo iyato o ibuu sa swe eenene, nde bomo Nwana wa Moto amokyela nkolo iyato o se ya manyete.

⁴¹ Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamoya ephunda bée bato baa lolo, pho bée babongolaka ntema ya bée waoka bée yaawoko Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona.

⁴² Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi nwa nwanwasi wa mokyisi nwa Saba amoya ephunda pho yo autaka itakye pho ya iya oka maphoo ma zebi sa Salomo. Kasi ooli wawa, alekyi Salomo!»

*Waakule ya butwa bolobo bofo
(Luka 11.24-26)*

⁴³ «Bo bolobo bofo botokosi onte ya moto, bokye miengyebana o bokye pho ya iluka elele ya ifaa. Bo te bozwe elele,

⁴⁴ bomiwole obokye: “Nakule butolela moto owa baka nga pho yo ali ndokolo ingambi sa nga.” Kasi waa ya butwa phaango, boyazwa ingambi me pha, basi bongye na bolaa.

⁴⁵ Emba boombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maabolekye na bofo; mango maso maambe yaa molongo iya zala o nzoto ya moto mona. Emba moto mona kambe otoko ileka bowabaka yo phanza. Ya mofa nde bomo pho ya bée bato baabe baalolo.»

*Saakolo ibota sa Yesu
(Malako 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ Waaba Yesu kataa wo na bato, nyango na bana nyango baamba ya. Baesi ya teme o nze, balukaka iwono ne.

⁴⁷ Moto monomo amba ya wo na Yesu yokye: «Kyeka, nyongo na banaa nyongo bali o nze, balukye iwono na we.»

⁴⁸ Yesu amba ya buyisa moto me yokye: «Mama nza? Banaa mama banza?»

⁴⁹ Amba teya na eboko bili baekosi bée yokye: «Kyeka mama na banaa mama bée baba.

⁵⁰ Pho moto okokyele maphoo maazingye Tata owa ikolo ali nwana mama, nkanasa ya nga na mama.»

13

*Ete ya mophikiyi
(Malako 4.1-9; Luka 8.4-8)*

¹ Mokolo mamuna, Yesu amba ya tokolo o ingambi, aesi ya kye zala o mokukulu nwa ebale pho ya iteya.

² Bato baikye bamba ya angana wali yo, yango mena Yesu amba ya baa o vato, akye zala. Bato baso batemekye o mokukulu.

³ Yesu amba ya baimola maphoo maikye na bite. Awoko yokye: «Moto monomo akyekye phika ndemo o inzambi se.»

⁴ Wa ba yo kakyeminyaka ndemo, ndemo iyyoko ikaa o nzela, manyosi maesi ya ikomola.

⁵ Ndemo iyyoko ikye kaa o elele ya mabanga, wamo manyete maikye phe, yango mena ndemo itokosi sakoko.

⁶ Waangala moo, inyiti pho nkanga te ya ikaka nyosa.

⁷ Ndemo iyyoko ikye kaa o nkata yaa milo, nkata me ikosi, ikyetitise ndemo iindaa.

⁸ Kasi ndemo iyyoko ikaa o manyete malaa, iboti, ina mbuma munkama, iyyoko mbuma makoo motoba, iyyoko mbuma makoo maato.»

⁹ Yesu amba kula bakya yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

*Pho ya'ye Yesu kawo na bite
(Malako 4.10-12; Luka 8.9-10)*

¹⁰ Emba baekosi bamba ya susinya phenephe na Yesu, bamba ya motuna bekye: «Pho ya'ye kolowole na bite?»

¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bee okokyi eba sekyele ya Bokonzi pha ikolo, kasi bee tebakokyi ieyeba.»

¹² Pho moto ooli na mbolo nzikeye, bamokula mobakysisela, kasi ooli phaa, baamobololo na njwana ndambo oobakyi ne.

¹³ Yango mena nakpe bite pho ya ibawole, pho na bo bakyekye tebawene, na bo balaa mato, tebaokye, tebaa sosolo, tebaambe na eba.

¹⁴ Na babona maloba ma moimosi Isaya makokyisame waa wo yo obokye: «Na bo ookyi ndengye'ye, otoebe, na bo olembetesi ndenye'ye, otoowene.»

¹⁵ Pho bato baba bali na ntema nkusi, bamiundi matoo, bazibi miyo pho bee sawene, bee saoka, bee saeba.

Bo sa babona phe, nde babongolaka ntema ya bee pho nababikya, kye wo Nwaphongo.»

¹⁶ «Ka bee, ba na nkyisa pho miyo ma bee mawene, matoo ma bee maokye!

¹⁷ Nde phele na wo na bee ngakye: Baimosi baikye na bato ba bosembo baikye babaka na phowa ya ioka na ya iwene maphoo mawene bee mama, kasi tebaika mawene, babaka na phowa ya ioka maphoo maokye bee mama, kasi tebaika maoka.»

*Yesu alimbosi ete ya mophikiyi
(Malako 4.13-20; Luka 8.11-15)*

¹⁸ «Okyemela ntina ya ete ya mophikiyi.

¹⁹ Bato baokye simo ya Bokonzi pha ikolo kasi tebaikyi esosolo, bali ndokolo ndemo ikaa o nzela, Munguna aesi ya imanya o mandondo ma be.

²⁰ Bato baayoko bali ndokolo ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga, baokye iloba sa Nwaphongo, basianole na nkyisa izele.

²¹ Kasi iloba me tesii tokolo nkanga o mandondo ma be, basikyelele nde njwana bokyi bobo; emba wambe yaa mampasi na minyoko pho ya iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele.

²² Bato baayoko bali ndokolo ndemo ikaa onte ya nkata yaa milo, baokye iloba sa Nwaphongo, kasi pho ya phowa ya mokyisi na phowa ya ezwele ekye kosa bato, iloba me siotono, emba tesii bote na ekpele.

²³ Bato bayoko bali ndokolo ndemo iikaa o manyete maalaa, baokye iloba sa Nwaphongo, basisosolo, emba baambe bota mbuma: Bana munkama, baayoko makoo motoba, baayoko makoo maato.»

Ete ya munkata moobe

²⁴ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na moto monomo owa aphikaka mumboto molaa o inzabi se.

²⁵ Mokolo monomo, waa mokolo, waaba bato baso na ebuu, munguna njwa moto mono aesi ya kyende phika munkata moobe o nte ya ble noko wakyende yo.

²⁶ Waatokolo nkona, ble ekyesi ndomba, munkata moobe motokosi na njwango me.

²⁷ Baombo baesi yakye wɔɔ na mokolo inzambi bekye: “Nkolo, ka waphikaka mumboto moola o inzabi sa we, ka munkata moobe mouti bi?”

²⁸ Amba ya babuyisa yokye: “Eli munguna nwa nga moto okyesi baabona.” Emba baombo baamba ya motuna bekye: “Ozingyi obokye tokye manya munkata moobe?”

²⁹ Amba babuyisa yokye: “Phe, pho waamumanya bɛɛ munkata moobe nde obisi na ble.

³⁰ Oile kyikole yango iso, waainoko, imbele me, na mowo na banokyi ngakye: Taabila munkata moobe phanza, omokangye mbombo mbombo pho ya imotumba, sima ombe angyisa ble oenyɔsa o bompemde pha nga.”

*Ete ya mumbuma nwa mutarde
(Malako 4.30-32; Luka 13.18-19)*

³¹ Yesu ambakula bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na mumbuma nwa mutarde nwaaphika moto monomo o inzabi se.

³² Eli mumbuma moolekyi bokyikyite onte ya mbuma iso, kasi bo motokosi, molekye ndemo iso iilii onte ya inzabi na phanda. Mobutwe nwete na bitakyi, manyosi maya tonga moobo omɔ.»

*Ete ya munɔɔ moulole mapa
(Luka 13.20-21)*

³³ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na munɔɔ nwa mapa moangyinya nwanwasi na faline iikye, nɔɔ waanyangwe nwango oena faline esɔ.»

*Pho ya'ye Yesu abaka kawɔ na bite
(Malako 4.33-34)*

³⁴ Yesu awɔle bato maphɔɔ masɔ maamana na bite, abaka kabawɔle nde na bite.

³⁵ Akyelaka babona pho ya ikokya maphɔɔ maawɔkɔ moimosi obokye: «Na mowo nde na bite. Namolimola maphɔɔ maabombama uta o etatele ya mokyisi.»

Yesu alimbosi ete ya munkata moobe

³⁶ Emba Yesu amba ya mana wali bato, amba ya butwa o ingambi. Baekosi bɛɛ bamba yakye wali yo, bamba ya motuna

bekye: «Ololimbolele ete ya munkata moobe o inzambi.»

³⁷ Yesu amba ya babuyisa bobo: «Moto ookophikye mumboto moola, eli Nwana wa Moto,

³⁸ inzambi eli mokyisi, mumboto moola eli baanole Bokonzi pha ikolo, munkata moobe eli bato baanole Munguna.

³⁹ Munguna okophikye munkata moobe, eli zabulu, mbuma ya inoko eli suka ya mokyisi, banokyi eli banze.

⁴⁰ Bookomanya bɛɛ munkata moobe pho ya imovaka o nwenya, yamoba nde bomɔ o suka ya mokyisi.

⁴¹ Nwana wa Moto amotoma banze be, bamumanya o bokonzi phe bato baso bato ianola sa bebi, na bato baakyele bofe,

⁴² baabavaka o itumbu sa nwenya, omɔ nde malelo na itwa mino.

⁴³ Kasi bato baa bosembo bamungyengye ndokolo moo o bokonzi pha Ango wa be. Oli na matoo ma ioka, aokye!»

Ete ya ezwele eya bombama

⁴⁴ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na ezwele eya kundama o inzabi. Moto monomo akye ekundola ambikula ebomba. Na nkyisa iso, akye ungya mbolo ye iso pho aombe sina inzabi.»

Ete ya bayaka

⁴⁵ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na muungye wa mbolo ookolukye bayaka baala.

⁴⁶ Bo azwe yɔnyɔ eya motuya mwikye, amokye ungya mbolo iso iili ne pho akye omba bayaka me.»

Ete ya bondendi

⁴⁷ «Bokonzi pha ikolo pha kula ulana na bondendi bovakyi bɛɛ o ebale, boakye swe ndengye na ndengye.

⁴⁸ Botondi na swe, baosi babobendi o mokukulu, emba bambe zala pho ya iolo swe, iindaa baikyele o bikokolo, iimbe baivakye.

⁴⁹ Ya moba nde bomɔ o suka ya mokyisi, banze bamoya kabola bato baabe na bato baala.

⁵⁰ Pho ya ivaka bato baabe o itumbu sa nwenya, omɔ nyaa malelo na itwa mino.»

Bizwele biikasi na biinyakune

⁵¹ Yesu amba ya batuna yokye: «Βεε ookyi maphoo maso mama na bolaa?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Εε, tookyi.»

⁵² Emba amba ya wo na bee yokye: «Yango mena, moteye wa mibeko munso ookoekole maphoo ma Bokonzi pha ikolo kaulane na moto wa ezwele ookotokolo na mbolo iinkasi na mbolo iinyakune.»

Bato ba Nazalete balɛ ianola Yesu (Malako 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Waaunva Yesu ikpa bite babina, amba ya mana omoo,

⁵⁴ amba ya kyende o mokyisi nwaakolaka yo. Aesi ya butwa iteya o Ingambi sa makyita. Emba bato baso baabaka wamoo bakamwaka na boikye. Bawoko bekye: «Azwe zebi sisi bi? Kakyele bilekyesako bibi ndengye'ye?»

⁵⁵ Teli yo nwana wa mowasi nwa mabaya? Nyango teli Maliya? Banaa nyango teli Zake, Zozefu, Simo na Yuda?

⁵⁶ Mankanasa me maso temali na banga wawa? Bona bokonzi bobo abozwe bii?»

⁵⁷ Yango mena tebaikaka moanolela. Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Moimosi wa Nwaphongo kazwe ngambo o nkyisi iso manya nde o mokyisi nwe na o ibota se.»

⁵⁸ Yesu amba ya kyela omoo nde banaa bilekyesako ndambo phoo bee tebaikaka moanola.

14

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹ Imbele saasina, Elode, mokonzi nwa Galileya, aesi ya oka bawoo phoo ya Yesu.

² Amba ya wo na bato baetoma bee yokye: «Eli Yoane Mobatise, akundo! Yango mena azwe mwiya nwa ikyela bilikyesako bobo.»

³ Phoo phanza, Elode atomaka baakya Yoane, bamokangye maphanga, bamovakye o boloko. Yabaka phoo ya lowoo la Elodiya, nwasi wa nwana nyango Filipe.

⁴ Phoo Yoane awoko na Elode yokye: «Mibeko ma banga mikatele obokye tokokyi ibuya Elodiya nwasi wa we!»

⁵ Yango mena Elode alukaka iboma Yoane, kasi abaka kalote Bayuda, phoo bato basoo bakpaka Yoane ndokolo moimosi.

⁶ Nzuka mokolo nwaakyelaka Elode eseleko ya iyumunya mokolo nwaabotamaka yo, nwana wa Elodiya wa nwanwasi amba ya bina o booo pha bato baabangaka yo. Asepelisaka Elode na boikye.

⁷ Yango mena Elode amba kata seleka obokye aamophe ekpele esoo eya moonga yo.

⁸ Uta na mateya ma nyango, nwana amba ya wo na Elode yokye: «Impe unwanwa'eye moto nwa Yoane Mobatise mi lako!»

⁹ Mokonzi Elode aesi ya oka ngongo boikye, kasi phoo ya seleka eyakataka yo o booo pha bato baabangaka yo, amba ya toma obokye bamophe moto nwa Yoane.

¹⁰ Amba ya toma moto monomoo ikye tena moto nwa Yoane o boloko.

¹¹ Baamba yaa na moto me mi lako, bamba ya mophe nwana wa nwanwasi me, yo amba yakye mophe nyango.

¹² Baekosi ba Yoane bamba yakye kpa ena ebembe bamba kye ekunda. Bamba kye imola Yesu maphoo maaleka.

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹³ Waaoka Yesu simo ya iwaa sa Yoane Mobatise, aesi ya mana omoo yaa vato, amba ya kye yo mampenza o elele yonoyo ya indende. Kasi bato baesi ya eba, bamba tokolo o nkyisi ya phenephe, bamba ya mobenga na makolo yaa mokukulu.

¹⁴ Waabwa yo o vato, aesi ya wene bato baikye, amba baoka ngongo, amba butwa ibikya bato ba bee baamalosi.

¹⁵ Waakoma waa nkokolo, baekosi ba Yesu bamba ya susinya oli yo, bamba ya wo ne bee kye: «Bunya bokye, elele eye eli indende, buya bato phoo bakyende o nkyisi bakye omba ntoma ya iza omoo.»

¹⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Te wali ntina obokye bakyende, obaphe bee mampenza ntoma ya iza!»

17 Kasi b́ee bamba ya wɔ ne b́ekye: «Wawa, toli nde na mapa matano na swe ibale.»

18 Yesu amba ya wɔ na b́ee yokye: «Inzelele na yango.»

19 Emba, amba ya wɔ na bato baso bazale o nkata, aesi yakpa mapa matano na swe ibale miina, amba ya tomba miyo o ikolo, aphe Nwaphongo melesi. Aesi ya kyese mapa amaphe baekosi. Emba baekosi bamba kyemikabela bato.

20 Bato baso bazaka, baokaka. Baekosi bamba ya ɔngɔ banyanzima iko mbuka babale bobee ba bitee baikalaka.

21 Bato baazaka babaka bampele phenephe na nkoto itano sa tanga babasi na bana.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

22 Sakoko Yesu aesi ya toma baekosi b́ee ba baa o vato pho bakatisa o boo phe o mokukulu moyoko, wamoba yo kataa buya bato.

23 Waunva yo ibabuya, aesi ya baa o bokosi pho ya ibondele. Waakoma nkokolo aikalaka wamɔ nde yo mampenza.

24 Vato pha komaka o bodiko, kanda yabaka kye babuya na munsima pho eweele yabaka ekusi.

25 Wakoma bunya phenephe na iye, Yesu amba ya benga baekosi b́ee yaa makolo, amba tambula o ikolo sa maa.

26 Waamowene b́ee katambule o ikolo sa maa, hawenekye bɔɔbɔ, bamba wɔ b́ekye: «Eli mozisi!» Bamba butwa iyanwana na bona bɔɔbɔ.

27 Kasi mbala yɔnyɔ Yesu amba ya wɔ na b́ee yokye: «Saila, eli nde nga, b́ee salota!»

28 Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Bo eli we phele, wɔ nanga na tambule o ikolo sa maa, nayee oli we.»

29 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Yaka!» Petelo aesi ya tokolo o vato amba ya butwa itambula o ikolo sa maa, pho ya ikyende oli Yesu.

30 Kasi waawene yo eweele ekusi, amba ya wene inganga. Amba ya tata izinda nɔnɔ wa anwana yo yokye: «Nkolo, imbikya!»

31 Mbala yɔnyɔ, Yesu amba ya elola eboko, aesi ya mophila, amba ya wɔ ne yokye: «Moto wa ianola sikyiky! Pho ya'ye oikakyi ziko?»

32 Emba b́ee baso babale bamba ya baa o vato, eweele esi ya lee.

33 Bobele baekosi babaka o vato bamba ya kusama na mabongo o boo pha Yesu, bamba ya wɔ b́ekye: «Oli Nwana wa Nwaphongo phele!»

Yesu abikye bato ba malosi o Genesalete

34 Waaunva b́ee ikatisa ebale, baesi ya kye seme o manyete ma Genesalete.

35 Bato ba mokyisi me baebaka Yesu phanza, emba waamowene be, bamba kyemiimola mboka eso obokye aesi. Bamba moyelela bato baso baa malosi.

36 Bamba ya nyingonela ne obokye abale bakume nɔnɔ songya ya munkoto nwe. Bato baso baamokumaka babikaka.

15

Yesu kateya pho ya mateya ma bankoko

1 Mokolo monomo, Bafalisayi na Bateye ba mibeko bautaka o Yelusaleme, bamba ya angana oli Yesu, bamba ya motuna b́ekye:

2 «Pho ya'ye, baekosi ba we tebaakumole mibeko ma bankoko? Pho tebaakunyole se o boo pha iza.»

3 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ka b́ee, pho ya'ye tookumole mibeko ma Nwaphongo, Kokumole nde bonkoko pha b́ee?»

4 Pho Nwaphongo awɔ bofo: “Kumola nyongo na ɔngɔ”, kasi “owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.”

5 Kasi b́ee kowɔ obokye: “Moto akokyi iwɔɔ na nyango ebe na ango obokye mbolo iunvakyi esunga na nga, na ibombi pho ya Nwaphongo.”

6 Bo awɔ babona, takokyi kula sunga na nyango na ango. Mena kabuya mibeko ma Nwaphongo ekpele phaa pho ya itosa bonkoko pha b́ee mampenza.

7 Banyamabole! Moimosi Isaya abaka nde na elongyi waawɔ yo pho ya b́ee bofo:

⁸ “Bato baba bankumole nde na munoko. Kasi o mandondo bali itakye na nga.

⁹ Losambo la bee teloli na ntina. Pho mateya ma bee mali nde mibeko miute na bato.”»

Maphoo maato ndondo ya moto

¹⁰ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso, amba ya wo na bee yokye: «Okyemela, ombe na kyitolela:

¹¹ Teli ekpele ekye nyolo o munoko nwa moto ekye mobuya moto wa sokoto. Kasi ekyetokolo o munoko nwe, kyeka yango ekye mobuya moto wa sokoto.»

¹² Emba baekosi bamba susana phenephe na Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Koebe obokye maphoo maawo we mamana, maphe Bafalisayi ndondo bolosi?»

¹³ Yesu amba ya buya yokye: «Iwete munsu nwaatenwaika phika Tata oli o ikolo, baamophikola.

¹⁴ Obale! Bali bato baapholo miyo bateya bato baapholo miyo nzela. Bo moto monomo owa pholo miyo kateya nwebi ne owa pholo miyo nzela, bee baso babale bamokaa o ibela.»

¹⁵ Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Ololimbolele ntina ya ete me.»

¹⁶ Yesu amba ya wo yokye: «Na bee naino tozwe malondo?

¹⁷ Bee toebe obokye ekpele eso ekye nyolo o munoko nwa moto, kyelekane o ibuu se, emba sima kyekye tokolo o zikiyi?

¹⁸ Kasi ikiyi tokolo o munoko, kyite o ndondo, yango ikokyi ibuya moto, moto wa sokoto.

¹⁹ Pho maumunya maso ma ikyela bofe maute o ndondo ya moto, eli booli iboma bato, ikyela baphemba, ikyela bondumba, iiba, ikatela bato bole, na iyo bato.

²⁰ Mena eli maphoo maato moto. Kasi iza sataa kunyola se, tesiibuya moto, moto wa sokoto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²¹ Bobele Yesu aesi ya mana o elele me, akye o nkyisi ya Tula na Sidona.

²² Nwanwasi monomo wa Kanana abaka kazale o mokyisi me, amba yaa oli Yesu, amba ya anwana yokye: «Mot-eye, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!

Nwana wa nga wa nwanwasi ali na bolobo bofe, bomunyokolo na bokusi!»

²³ Kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. Baekosi bamba yaa oli Yesu. Bamba ya wo ne bekye: «Omowiinya, pho taale ikyemianwana o sima ya banga.»

²⁴ Yesu amba ya buya yokye: «Bantoma nde oka bato ba Isalaye baali ndokolo mampate maabunga.»

²⁵ Kasi nwanwasi me, amba ya kusama o boo pha Yesu, amba ya wo yokye: «Moteye, insungye!»

²⁶ Yesu amba ya wo yokye: «Teli bolaa o bokye okpe ntoma ya bana oivakyele manva.»

²⁷ Nwanwasi me amba ya wo yokye: «Nde phele Moteye, kasi manva mazee mpusu ikyilale o se ya mesa ma bankolo ba me.»

²⁸ Emba Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Ee, nwanwasi oyo! Oli na ianola sinene. Waekyelamele boozingyi we.» Nde o sina imbele me, nwana we abikiyi.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bobele Yesu aesi ya mana wa mo, akye o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Aesi ya kye zala o ikolo sa ngomba.

³⁰ Bato baikye bamba ya kyende oli yo. Banyanye bato baatonu makolo, bato baapholo miyo, bituku, mambubu, na bato baa malosi ndengye na ndengye. Bamba ya bazasa o se o boo pha Yesu, emba amba ya babikya.

³¹ Bato bakamwaka waaawene bee mambubu mabuto iwo, bituku bibikiyi, bato baa tonu makolo batambusi, bato baapholo miyo, baweni. Emba bato baso bamba tata ikumbela Nwaphongo owa Isalaye.

Yesu azeye bampele nkoto ine

³² Yesu amba ya banga baekosi be, amba ya wo na bee yokye: «Naokyele bato baba ngongo, pho nkolo iyato bali na nga wawa, kasi tebali na ntoma ya iza. Sizingye ibabuya na nzala, pho imbele sisuu nde bakye kpa phikiyi o nzela.»

³³ Baekosi bamba ya motuna bekye: «Wawa toli o bokye, tomokye zwa ntoma bi, obokye bazee baokye?»

³⁴ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Bεε, oli na mapa bo?» Bamba mobuyisa βεkye: «Toli na mapa sambo na banaa swe inkyikyiyi.»

³⁵ Emba Yesu amba ya wɔ na bato baso obokye bazale o se.

³⁶ Aesi ya kpa mapa sambo na ina swe, apherε Nwaphongo mεlesi, aikyεsi, aiphe baekosi βεε obokye baikabe. Baekosi baikpe, baikabesi bato baso.

³⁷ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baɔngɔkɔ ntoma yaa otwaka βε, ya tonzaka banyanzima sambo.

³⁸ Bato baazaka babaka bampele nkoto ine, sa tanga babasi na bana.

³⁹ Waaunva yo ibuya bato o nkyisi ya βε, Yesu aesi ya baa o vato, aesi ya kyende o manyete ma Magadana.

16

Bafalisayi na Basadukayi baongye elekyesako

¹ Bafalisayi na Basadukayi bamba ya waali Yesu phɔ ya imumeka. Baesi ya motuna obokye akyele elekyesako phɔ ya iteya obokye maphɔɔ maakyele yo maute oka Nwaphongo.

² Yesu amba ya babuyisa bobo: «Waakome nkɔkɔlɔ βεε kowɔ obokye: “Mbula eteenɔ, phɔ ikolo sili silaa.”»

³ Ka waamunkunkutu βεε kowɔ obokye: “Lɔlɔ mbula ya munɔ, phɔ ikolo sibelo.” Waakyekeye βεε ikolo, βεε koebe naa mbula ya munɔ naa eteenɔ. Kasi bileko biiteya maphɔɔ ma nkɔlɔ ikyiye, toebe ibilimbola.

⁴ Banyamabole, bato ba lɔlɔ eye bali bato babe na bato ba bikobo, tebaakumole Nwaphongo, baongye elekyesako. Kasi etebawene na elekyesako na yɔnɔyɔ, bo teebe nd'eyaaka Yona phe.» Emba, amba ika baika, aesi ya kyende.

Kyeba na mateya na Bafalisayi na Basadukayi

⁵ Waakatisaka baekosi o mbale eeyɔkɔ ya maa ma manene, babungaka iphila mapa.

⁶ Emba Yesu amba ya wɔ na βεε yokye: «Kyeka! Nde kokyebe na munɔ njwa Bafalisayi na Basadukayi moulele mapa!»

⁷ Baekosi bamba butwa iwɔnɔ βεε na βε, βεkye: «Awɔ babona phɔ tololi na mapa.»

⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma βε, amba ya batuna yokye: «Phɔ ya'ye kowɔnɔ βεε na βεε obokye, nde phɔ tololi na mapa? Bato ba ianola sikyikyiyi.

⁹ Bεε naino tosoɔsi? Umunya mapa matano maazeyaka nga bampele nkoto itano. Umunya na motuya njwa banyanzima baa ɔngɔkɔ βε?

¹⁰ Umunya na mapa sambo maazeyaka nga bampele nkoto ine, banyanzima bo baa ɔngɔkɔ βεε?

¹¹ Phɔ ya'ye βεε tosoɔsɔlɔ obokye si-ikaka wɔ na βεε phɔ ya mapa, waawɔkɔ nga na βεε obokye: “Kyeba na munɔ njwa Bafalisayi na Basadukayi moulele mapa!”»

¹² Emba baekosi bamba ya sɔsɔlɔ obokye Yesu taikaka wɔ na βεε obokye bakyebe na munɔ moulele mapa, kasi bakyebe na mateya ma Bafalifayi na Basadukayi.

Petelo awɔ yokye Yesu ali Masiya

¹³ Yesu amba ya kyende o nkyisi iili phenephe na manyete ma Sezare, mokyisi njwa mokonzi Filipe. Amba ya tuna baekosi βεε yokye: «Bato bawɔ bo phɔ ya Nwana wa Moto?»

¹⁴ Bamba ya mobuyisa βεkye: «Bakyi bawɔ obokye oli Yoane Mobatise, bana βεkye oli Eliya. Baayɔkɔ bakule wɔ βεkye oli Jeremi naa mɔnɔmɔ na baimosi.»

¹⁵ Amba ya batuna yokye: «Ka βεε, kowɔ obokye nga nali nza?»

¹⁶ Simo Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo wa bomɔɔ.»

¹⁷ Emba Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Oli na nkyisa boikye, Simo njwana wa Yoane phɔ teeli moto oeteye maphɔɔ mama, kasi nde Tata ooli o ikolo.

¹⁸ Emba nga na wɔ na we ngakye: Oli Petelo, o ikolo sa ibanga sisi namotonga

* 16:18 16.18 O munɔkɔ njwa Baela, nkombo ya petelo kyelukye iwɔ obokye ibanga.

ingomba sa nga, na iwaa etesiikokye isibukola.*

¹⁹ Namoephε maphungola ma Bokonzi pha ikolo, eya mokanga wε wawa o se, Nwaphongo amoekanga o ikoli mε, eya moingola wε wawa o se, Nwaphongo ne amoeyingola o ikolo.»

²⁰ Emba Yesu amba ya katela baekosi bεε na bokusi obokye bεε saimola nɔnɔ moto obokye iyo ali Masiya.

Yesu aimosi bo wamowaa yo na bo wamokundwa yo

²¹ Tata imbele mε, Yesu atati iimola baekosi bεε polele maphɔɔ maalukye imoyelela, amba ya wɔ yokye: «Esen-gyesi obokye na kyende o Yelusaleme, omɔ, bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, ebe na bateye ba mibeko bomunveninya bolosi boikye. Bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato na mokundwa.»

²² Emba Petelo amba kye ne ηwana imbale, amba butwa imooya yokye: «Ee Nkolo! Nwaphongo amoebanza, maphɔɔ mamana ete maakyelame!»

²³ Yesu aesi yaekpana, amba ya wɔ na Petelo yokye: «Mana itakye na nga, Satana! Oli ibaku phɔ ya nga! Phɔ toumunya bokoumunya Nwaphongo, kasi koumunya bokoumunya bato.»

²⁴ Emba Yesu amba ya wɔ na baekosi bεε yokye: «Bo moto kalukye imbenga yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga.

²⁵ Phɔ moto ookolukye ibikya bomɔɔ phe, aabobungya, kasi owa mobungya bomɔɔ phe phɔ ya nga, aabozwa.

²⁶ Na bo moto azwe ezwele esɔ eli o mokyisi, kasi abungye bomɔɔ phe, ambi zwa ekpele'ye? Ekpele'ye eekokyi yo iambya phɔ ya iikola bomɔɔ phe?»

²⁷ Phɔ Nwana wa Moto amoya o nkyemɔ ya Ango, yo na banze bεε, emba amba phuta moto na moto ikokana na bitoma bε.

²⁸ Nde phele na wɔ na bεε ngakye: Onte ya bεε basɔ baali wawa, bana ete baata waa phanza, saika wene na miyo bo wa moyaa Nwana wa Moto ndokolo mokonzi.»

17

Yesu awene o nkyemɔ ya Nwaphongo

¹ Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane, ηwana nyango na Zake, akye na bεε o ngomba yɔnɔyɔ eanda, itakye na bato, omɔ babaka nde bεε mampenza.

² Nzoto ya Yesu ya butwaka ndengye esuu o miyo ma bε. Boo phe pha butwaka bongyengye ndokolo moo, bitobu bεε ba butwaka bitane pεε.

³ Bobele, baekosi mε baato baesi ya wene Mose na Eliya bawɔnɔ na Yesu.

⁴ Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nkolo, eli bolaa obokye tobee wawa. Boozingyi, namotonga ndalaku iyato wawa, mɔnɔmɔ phɔ ya wε, muna phɔ ya Mose, mooyɔkɔ phɔ ya Eliya.»

⁵ Waataba yo kawɔ, impata sɔnɔsɔ sitane siesi ya baziba, onte ya impata mε, ηwesi mɔnɔmɔ moesi yaokana, mowɔ bobo: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye phɔ ye. Omookye!»

⁶ Waaoka baekosi ηwesi mε, bawenekye bɔbɔ boikye, nɔnɔ waauya bεε maɔoo nɔnɔ o se.

⁷ Yesu amba ya kyende ooli bε, aesi ya bakuma, amba ya wɔ na bεε yokye: «Inwaa, bεε saila!»

⁸ Bamba inola maɔoo, kasi tebaikiyi wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza.

⁹ Waaba bεε baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: «Bεε saimola nɔnɔ moto mɔnɔmɔ maphɔɔ masɔ maaweni bεε, tee nɔnɔ mokolo ηwaamokundwa Nwana wa Moto onte ya bawee.»

¹⁰ Bobele baekosi bamba ya tuna Yesu bεkye: «Phɔ ya ye bateye ba Mibeko bawɔ obokye, esengyesi obokye Eliya aye phanza?»

¹¹ Iyo, amba ya babuyisa yokye: «Eli bomɔ, esengyesi obokye Eliya aye phanza phɔ ya iyabongya maphɔɔ masɔ.

¹² Kasi nga na wɔ na bεε ngakye: Eliya nga aunva yaa, kasi tebaika moeba. Bamokyelela maphɔɔ masɔ mabe bo wazingaka ntema ya bε. Yango mena, bamunyɔkolɔ Nwana wa Moto nde bomɔ.»

13 Emba, baekosi basosoloko obokye kaba wole pho ya Yoane Mobatise.

Yesu abikye nwana ooli na bolobo bofe

14 Waabutwa bée o elele eyikalaka bato, moto monomo amba yaa ooli Yesu, amba kusama na mabongo o boo phe.

15 Amba ya wo ne yokye: «Moteye, okyela nwana wa nga wa lele ngongo. Ali na iphukuluku, mbala esuu kakaa naa o nwenya naa o maa.

16 Nayakakyi ne oka baekosi ba we, kasi tebaikiyi koka imobikya.»

17 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Oo! Bèe toli nde na ianola! Esengyesi obokye na kule ba na bèe bileko bo? Inzelele na nwana me wawa!»

18 Yesu amba phaphala na bolobo bofe me, emba phamba tokolo o nzoto ya nwana, mina wamoo, nwana abikiyi.

19 Baekosi bamba yaa bée na bée oli Yesu, bamba ya motuna bekye: «Banga toloikiyi koka itokolo bolobo bofe me pho ya'ye?»

20 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Pho bèe oli na ianola sikiyikiyi. Nde phele na wo na bèe ngakye: Nabo oli na ianola sikiyikiyi booli mumbuma nwa mutarde, wamowo na ngomba eye obokye: Mana wawa kyende owo, ya mumana. Ekpele yonyo tekokyi iekatela. [

21 Kasi bakokyi itokolo bolobo pha ndengye mena nde na ibondele na na iniima ntoma.]»

Yesu akuli imola bo wamowaa yo na bo wa mokundwa yo

22 Mokolo monomo baekosi bamba yaangana bée baso o Galileya. Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bamoamba Nwana wa Moto o maboko ma bato.

23 Baamoboma, kasi o sima ya nkolo iyato amokundwa o nte ya bawe.» Emba baekosi baokaka ngongo boikye.

Iphuta mputi ya Tempelo

24 Waakoma Yesu na baekosi bée o Kapalanauma, bato baaphutisa mputi ya Tempelo, bamba ya waali Petelo. Bamba motuna bekye: «Moteye wa bèe kaphute mputi ya Tempelo?»

25 Petelo amba ya buya yokye: «Ee, kaphute.» Waanyolo Petelo o ingambi, Yesu amba ya wo ne yokye: «Simo, kounyana bo? Ookokyi iphuta mputi ya mokonzi nwa mokyisi nza? Baalombo nde babutu?»

26 Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Babutu.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo baabona, baamokyisi tefaaphute.

27 Ka pho banga sabatungyisa, kyende lobo o maa maanene, swe eya motata we iimba, oetakole munoko, wa mowene phalanga eya ebuni, oekpe, ophute mputi pho ya banga na we.»

18

Olekyi na ngambo nza?

1 Mokolo monomo baekosi bamba ya waali Yesu, bamba ya motuna bekye: «Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo nza?»

2 Yesu amba ya banga nwana omokye, aesi ya moteye onte ya be.

3 Amba ya wo yokye: «Nde phele nawo na bèe ngakye: Bo mobesi nwa bèe temobuto ndokolo nwa bana baakye phe, otonyolo o Bokonzi pha ikolo.

4 Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo, eli moto ookomiuya na ookobutwe ndokolo nwana oyo.

5 Emba na moto nza, owa moyamba nwana omokye pho ya nga, mena anzambi nde nga mampenza.»

Sakyela bofe

6 «Ka moto nzaa owamokosa baakyikiyi baba baanzanole obokye bakyele bofe, elekakyi na bola obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale.

7 Ngongo boikye na bato ba mokyisi, na ndengye ekyekyele bée obokye bebi bakyele masumu. Maphoo ma ndengye mena temakokyi izanga; kasi ngongo boikye eli na moto okokyele obokye bebi bakyele masumu.

8 Bo eboko ya we naa ekolo ya we kyeetome ikyela bofe, oetene, pho elekyi na bolaa inyolo o lola na eboko yonyo naa ekolo yonyo na ikyende na maboko

mabale na ná makolo mabale o lifelo, o ηwenya mote mozime.

⁹ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bofe, osiphengolo kosivakye itakye na we, pho elekyi bolaa pho ya we inyolo o lola na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o ηwenya ηwa lifelo.»

Ete ya mpate eebungyi ezwa

¹⁰ «Kyeba na iwene monomo na bana baba phaa; naewole pho banze ba bée baabatele bateme imbele sisō o soo pha Tata oli o ikolo. [

¹¹ Pho Nwana wa Moto aesi ya bikya baabunga.]»

¹² «Bée kounyana bo? Bo moto monomo ali na mampate munkama, bo yonyo ebungyi, etaikye ika makoo ibuya mbuka ibuya o ikolo sa ngomba pho akye luka eebungyi?

¹³ Nde phele nawo na bée ngakye: Bo aezwe, amobaa na nkyisa pho ya mpate me ileka nkyisa iibakyi ne pho ya mampate mako ibuwa mbuka ibuwa matemaikakyi bunga.

¹⁴ Nde bomō, Ango wa bée ooli o ikolo taazingye obokye na monomo na bana baba abungye.»

Bo nwebi aekyesi bofe

¹⁵ «Bo nwebi aekyesi bofe, kyende oka ye, omoweninya bofe boekyesi yo bée babale. Bo aeyokyi, mena akuli butwa nwebi na we.

¹⁶ Kasi bo ale iyeyoka, kpa moto monomo naa babale, pho «batene bolombe nde minoko ya manzoka mabale naa maato.»

¹⁷ Kasi bo ale ibaoka, oloimole o ingomba. Emba bo ambi le ioka ingomba, omowene ndokolo mopakano naa ndokolo moputise wa mputi.»

¹⁸ «Nde phele nawo na bée ngakye: Mapho maso maamoanola bée wawa o se, ne Nwaphongo aamaanola o ikolo; ka mapho maso maamole bée wawa o se, Nwaphongo ne aamale o ikolo.

¹⁹ Nakule wo na bée ngakye: Bo o mokyisi mumu, bato babale onte ya be, baakaa ibondela pho ya inzonga ekpele, Tata owa ikolo aabaphe yango.

²⁰ Pho elele eso eangaa bato babale naa baato na nkombo ya nga, nali onte ya be.»

Ete ya moto wa etoma otookyele bebi ngongo

²¹ Emba Petelo amba yaa phensphe na Yesu, amba ya motuna yokye: «Nkolo, bo nwebi na nga ankyesi bofe esengyesi obokye na molimbisa mbala bo? Ekokyi ibaa mbala sambo?»

²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phe, siiwo na we obokye mbala sambo, kasi mbala mako sambo mbala sambo.

²³ Yango mena, Bokonzi pha ikolo pha ulana na mokonzi monomo owa bangaka bato bée baetoma, pho akyekye mapho ma mabongo ma be.

²⁴ Waatata yo ikyeka mapho me, bamoyelesi na moto wa etoma monomo owa baka na mbongo enene.

²⁵ Moto me tabaka na baphalanga baiita mbongo me. Yango mena mokonzi nwe amba ya toma obokye, bamoungya ndokolo moombo na ηwanjwasi na bana ba be, ebe na mbolo ye, pho ya iita ena mbongo.

²⁶ Moto wa etoma mona, amba ya kusama na mabongo; amba wo yokye: «Mokonzi inzuyisa mo, impe banaa nkolo, namwita mbongo ya we eso.»

²⁷ Mokonzi aesi ya mooka ngongo, amolimbase, nono waamole yo akye.

²⁸ Waatoko moto wa etoma mona, akye vana na nwebi ne wa etoma owa baka na ηwana mbongo ye ekyikyiyi ya baphalanga. Amoakye o ηwesi, abuto imunyata na bokusi, amba ya wo yokye: «Iita mbongo ya nga!»

²⁹ Nwebi ne amba ya kusama na mabongo, amba ya nyingonela ne yokye: «Inzuyisa mo, impe bana nkolo, namwita mbongo ya we!»

³⁰ Kasi yo taikaka anola, amba kye munyosa o boloko tee nono mokolo ηwa iita yo mbongo ye.

³¹ Waawene bato baetoma baayoko baabona, bawenekye ngongo boikye, bamba yakye imola mokonzi ηwa be.

³² Mokonzi amba ya banga moto wa etoma me, amba ya wo ne yokye: «Oli moto wa etoma mobe! Wabaka na

mbongo ya nga, na elimbisaka pho wanyingonelaka na nga.

³³ Nawε nga osengyelakya iyokyela nwebi na we ngongo bo wa eyokyelaka nga ngongo.”

³⁴ Mokonzi aokaka yo, amba ya nyosa moto wa etoma me o boloko, tee nono mokolo nwa mwita yo mbongo ye.»

³⁵ Yesu amba ya wo yokye: «Tata ooli o ikolo amoekyela nde bomo, bo monomo onte ya bee talimbise nwebi ne na ndondo yonyo.»

19

Mateya ma Yesu pho ya Lowo lookyeki iboma bolonga

¹ Waaunva Yesu iwo maphoo mamana, amani o Galileya, aesi ya kyende o manyete ma Yuda mali o mokukulu mooyoko nwa ebale ya Yaladene.

² Moluku nwa bato moikye nwanba ya mobenga o mo, amba ya babikya.

³ Bafalisayi baayoko bayakaka oli Yesu pho ya imumeka, bamba ya motuna bekye: «Mibeko ma banga mianole obokye lele akokyi ile nwasi we nde pha babona?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bee naino totangyi buku pha Nwaphongo? «O etatele ya mokyisi, Nwaphongo akylaka nwanwasi na lele.»

⁵ Emba, amba ya wo yokye: Yango mena, lele amoika nyango na ango, amokye angana elele yonyo na nwanwasi we, pho bee baso babale babutwe moto monomo.

⁶ Nde bomo, tebakuli ba bato babale, kasi babuto moto monomo. Emba bo Nwaphongo ambo angyinya nwanwasi na lele, moto sa bakabinya.»

⁷ Bafalisayi bamba ya motuna bekye: «Ka pho ya ye Mose aphekye nzela obokye bo lele kale nwanwasi na bolonga, asengyesi imokomela mokanda moteya obokye bolonga bowe?»

⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mose aphekye nzela ya ile babasi pho ya nzoto bokusi ya bee. Kasi uta o etatele teyaikaka baa babona.

⁹ Kasi nga na wo bee ngakye: «Bo lele ale nwasi we, bo te ebe nde pho

ya bondumba phe, akyeε longa mosuu, mena kakyele phemba.»

¹⁰ Baekosi bee bamba ya wo ne bekye: «Bo mobeko nwa bolonga mabee babona, elekyi na bolaa iba salonga.»

¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Teli bato baso baakokyi isosolo mateya mama, manya nde baaunva phe Nwaphongo bokusi pha imaanola.

¹² Maphoo mali maikye, maakatele moto salonga. Bakyi tebaalongwe pho banyiba bompele tata o ifotama, bana bababoma bompele, baayoko te balongye pho bamiambya muwosi pho ya Bokonzi pha ikolo. Moto oakokyi ianola mateya mama, amaanole!»

Yesu atandesi bana bakye maboko

¹³ Mokolo monomo bato bayeesi Yesu bana ba bee pho abatandele maboko ambe na bondele pho ya be, baekosi bamba bakatela.

¹⁴ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le bana bakye baye oka nga, le bakatela, pho Bokonzi pha ikolo boli pho ya bato bali ndokolo bana bakye.»

¹⁵ Waabatandela yo maboko, amba ya mana wamo.

Moto wa ezwele

¹⁶ Moto monomo amba yaa oli Yesu, amba ya motuna yokye: «Moteye, lowo'ye loolaa, losengyesi nga ikyela pho na zwe bomoo pha bobele?»

¹⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontune pho ya lowoo loolekyi bolaa? Ooli molaa nde Nwaphongo. Boozingyi inyolo o mokyisi nwa bomoo, kumola mibeko.»

¹⁸ Moto me amba ya motuna yokye: «Mibeko ye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Saboma moto, sakyela baphemba, saifa, sakatela moto boole,

¹⁹ kumola nyongo na ongo, zinga mobubaa na we bo komizingye we mampenza.»

²⁰ Munzenga me amba ya wo ne yokye: «Nakumole mibeko miso maamina. Nakule kyela'ye?»

²¹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo ozingyi iba moto o molaa kyende kye ungya mbolo ya we iso, ombe kabelala

babola bana baphalanga. Emba waamba ba na ezwele o ikolo. Sima, yaka ya mbengye.»

²² Kasi waaoka munzenga mōna baabona, aesi ya butwa na ngōngō pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Emba Yesu amba ya wō na baekosi bēe yokye: «Nde phele na wō na bēe, wali nkamba pho ya moto wa ezwele inyōlo o bokonzi pha ikolo.

²⁴ Nakule wō na bēe bofo: Wali nkamba pho ya nyama enene boli shamo iinyōlo o iluu sa solu. Kasi nkamba kyikule lōbo pho ya moto wa ezwele inyōlo o bokonzi pha Nwaphongō.»

²⁵ Waaoka baekosi maphō me, bamba kamwa na boikye, bamba ya wō bēkye: «Bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»

²⁶ Yesu abakyekeyi, amba ya wō na bēe yokye: «Moto takokyi imibikya nde yo mapenza, kasi eli nde Nwaphongō ookokyi ikyela maphō maso.»

²⁷ Emba Petelo amba ya kpa maloba yokye: «Kyeka, banga baba toikyika iso yaabaka na banga, tobuto ikyemiebenga, ekpele'ye eya mozwa banga?»

²⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wō bēe ngakye: Imbele saamozala Nwana wa Moto o eziye ye ya ngambo, o mokyisi nwaa sika, bēe bambengakyi, wa mozala na bēe o biziye iko mbuka bibale pho ya itenaka malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele.

²⁹ Ka moto munsō oikyika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, na manzabi me, pho ya nkombo ya nga, amozwa mbolo me mbala munkama, amba na zwa bomōo pha bohele.

³⁰ Bato baikye baali lolō eye o boo, bamobutwa o sima. Kasi baali lolō o sima bamobutwa o boo.»

20

Bato baetoma o inzabi sa vinyo

¹ «Okyemela yaamokyela Nwaphongō o bokonzi pha ikolo, ya mōba ndokolo moto mōnōmō ootōkōsi na mumbengu pho ya ikye luka bato ba imokyelela etoma o inzabi se sa vinyo.

² Aesi ya okana na bēe obokye: Bamozwa mbano ya ebende yōnyō ya baphalanga boophute bēe pho ya mokōlo mōnōmō nwa etoma, amba ya batoma o inzabi se sa vinyo.

³ O ngonga ya ibuwa ya mumbengu, akuli ya tokōlo, akye zwa bato basuu bazasi o munsōngō sa etoma ya ikyela,

⁴ amba ya wō na bēe yokye: “Na bēe kye kyela o inzabi sa nga. Namoephe mbano eekokyi.”

⁵ Na bēe bamba ya kyende. Wa koma bunya o moto, na wa ngonga eya iyato ya nkōkōlo, akulaka kyela nde bomō.

⁶ O ngonga ya itano eya nkōkōlo, akuli tokōlo akye zwa bato basuu bazasi o munsōngō. Amba ya batuna yokye: “Pho ya'ye ozasi wawa nzanga mobimba sakyela etoma?”

⁷ Bēe bamba ya mobuyisa bēkye: “Moto wa ilokpa o etoma tali.” Amba ya babuyisa yokye: “Be kye kyela o inzabi sa nga.”

⁸ «Waatata iyinda bunya, mokolo inzabi aesi ya wō na kapita yokye: “Banga bato baetoma basō, obaphute. Tata na baakpakyi nga sima, oombe bomela na baakpakyi nga o boo.”

⁹ Bato baatataka ikyela etoma o ngonga eya itano ya nkōkōlo, baesi ya zwa moto na moto ebende yōnyō ya baphalanga eekokyi na iphuti sa mokolo mobimba.

¹⁰ Waakoma imbele sa batataka ikyela etoma, baumunyaka obokye bamozwa baphalanga ileka bebi. Kasi babaphekye nde ebende yōnyō ya baphalanga ekokyi na mokolo mobimba.

¹¹ Waakpa bēe baphalanga, babuto imi-ima na mokolo inzabi.

¹² Bamba ya wō ne bēkye: “Bato baetoma baasukakyi we ipka bakyesi etoma nde ngonga yōnyō, o baphuti na banga nde ndengye yōnyō. Kasi banga tokyesi etoma mokolo mobimba, tophembi na ná moo mokusi!”

¹³ Kasi mokolo inzabi amba ya buyisa mōnōmō na bēe yokye: “Nwebi na nga, siikiyeki kyela bofe, tolookanakyi nga na we na ebende yōnyō ya baphalanga pho ya mokolo mobimba?”

14 Kpa baphalanga ba we, kyende. Na zingye iphuta okpakyi nga sima boephuti nga.

15 Ya bo'ye! Eli baphalanga ba nga, sikokyi ikyela na bée boozingyi nga? Ooki zuwa pho nali moto molaa?"

16 Yango mena, Yesu amba ya sukya bofo: Bato baali o sima bamobutwa o boo, kasi bali o boo bamobutwa o sima.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato bo wa mowaa yo na bo wa mokundwa yo

17 WaaBa Yesu kakyende o Yelusaleme, o nzela, amba ya wo na baekosi iko mbuka babale yokye:

18 «Okyemela, unwanwa eye, tokyende o Yelusaleme, om, nga Nwana wa Moto, bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, bamuntenela bolombe pha iwaa.

19 Bamba na nzambya oka bato baatebali Bayuda, bamunzakya, bamumbinda phimbo, baamba na mbaka o ekulusu. Kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.»

Ionga sa nyango wa Zake na Yoane

20 Bobele, nwanwasi wa Zebede aesi ooli Yesu na bana bée babale ba bampele, amba ya kusama o boo phe, pho ya imonga lowo lonolo.

21 Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye'ye?» Nwanwasi wa Zebede amba mobuyisa yokye: «Indakyele obokye o bokonzi pha we, bana banga ba bampele baba bamozala monom o boloo pha we, omoyoko o bowee pha we.»

22 Yesu amba ya buya yokye: «Toebe lowo loongye bée. Bée okokyi inywa kopho ya bolosi eya munywa nga?» Bamba mobuyisa bেকে: «Tokokyi.»

23 Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Eli phele, kopho eyamunywa nga na bée wa moenywa me. Kasi iyolo moto owa mozala o boloo naa o bowee pha nga tekyekyi nga, pho Tata aunva bongya bilele baabina pho ya bato baolo yo.»

24 Waoka baekosi iko bayoko lowo me, baokyelaka bola na mosi yoo.

25 Emba Yesu amba ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Koebe obokye bakonzi ba nkyisi,

bakonza bato ba be, na bato baanene baweninya bato ba bée mpasi.

26 Nzuka onte ya bée, yango saba babona. Bo monom na bée kalukye imibuya moto munene, esengyesi obokye abe moto wa etoma wa bée.

27 Nde bom, bo monom na bée kazingye ifa o boo, esengyesi obokye abe moombo nwa bée.

28 Pho nga Nwana wa Moto siika yaa pho bato bankyelele, kasi na yaa nde obokye nabakyelele, nambe naambya bomoo pha nga pho yaiikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

29 Waatokolo bée o Yeliko, bato baikye bamba ya benga Yesu.

30 Bato babale baapholo miyo bazalaka o mbale ya nzela, waoka bée obokye Yesu kalekane, bamba tata iyaanwana bেকে: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo!»

31 Bato baikye baphaphalaka na be, bেকে: «Kanga munoko!» Kasi bée bakulaka anwana na bokusi bেকে: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo.»

32 Yesu amba ya teme, aesi ya babanga, amba ya wo na bée yokye: «Kozingye obokye nakyele'ye pho ya bée?»

33 Bamba ya mobuyisa bেকে: «Nkolo, kyela obokye miyo ma banga maingwe.»

34 Yesu amba baokyela ngongo, amba ya bakuma o miyo, nde mina wamo, bato babale me babuto iwene, bamba butwa ibenga Yesu.

21

Yesu anyosi o Yelusaleme

1 Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waakoma bée o Betafaze o ngomba ya Baolive, Yesu amba ya toma baekosi babale o boo. 2 Amba ya wo na bée yokye: «Kyende o mokyisi mooli o boo, bo okomi om, wamowene ebembe ya mpunda baetingye na nwana wa yango. Omaingole, oye na mango wawa.

³ Kasi bo moto aetuni, b̄e omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na mango.” Amokula ebuyisa mango izele.»

⁴ Maph̄o maamana makyelamaka ph̄o ya ikokya maph̄o maw̄ok̄o moimosi wa Nwaphongo obokye:

⁵ «W̄o na n̄wana wa n̄wanwasi wa Siona obokye: Kyeka mokonzi n̄wa we kaye. Kaye na bonyile, abaa o ikolo sa mpunda na sa n̄wana wa mpunda.»*

⁶ Baekosi bamba ya kyende, bakyekyela nde bo wa w̄ok̄o Yesu na b̄e.

⁷ Bamba yaa na mpunda na n̄wana wa yango, bawalaka bitobu ba b̄e o ikolo sa mango, Yesu amba ya zala ib̄e.

⁸ Moluku n̄wa bato mwikye babaka bawale bitobu ba b̄e o nzela, baaȳok̄o batenaka nkanga, bailangyaka o nzela.

⁹ Bato baatambulaka o boo pha Yesu na baamobengaka o sima, babaka baanwane b̄ekye: «Nkyem̄o na Nwana wa Davidi! Ookoye na nkombo ya Nkolo apambolame! Nkyem̄o o bilele biilekyi ikolo!»

¹⁰ Waanyol̄o Yesu o Yelusaleme, mokyisi munso n̄wanyinganaka, bato bamba tunana b̄ekye: «Moto oyo kane baa nza?»

¹¹ Bato baayakaka na Yesu bamba buya b̄ekye: «Eli Yesu moimosi wa Nazarete o Galileya.»

Yesu anyosi o Tempelo

¹² Yesu aesi ya nyol̄o o Tempelo, atati iwiinya baungye na baoombi ba mbolo om̄o, amba ya bumbya ba mesa ma baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baungya makoto-nwenya.

¹³ Amba ya w̄o na b̄e yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama b̄obo: “Bamobanga ingambi sa nga, ingambi sa losambo.” Amba kula bakya yokye: B̄e osibuye elele ya baibi.»

¹⁴ Bato baaphol̄o miyo na baat̄on̄o makolo bamba yaa oli Yesu, amba babikya.

¹⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baokaka ȳo, wawene b̄e bilekyesako biakyelaka

Yesu na bana baabaka baanwane o Tempelo obokye: «Nkyem̄o na Nwana wa Dawidi!»

¹⁶ Emba bamba ya w̄o na Yesu b̄ekye: «Kookye maph̄o maaw̄o b̄e?» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ee, naokye. B̄e naino totangyi o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma b̄e b̄obo: “Oteye bana bakye na baanywangye ndengye eekoyi b̄e iekumbela?”»

¹⁷ Bobele, aikyi baika, atokosi o Yelusaleme akye milangya o Betani.

Yesu awambi n̄wete n̄wa fige

¹⁸ Mokol̄o n̄wa sima, waaba Yesu kakule butwa o Yelusaleme, aesi ya oka nzala.

¹⁹ Amba ya wene n̄wete monom̄o n̄wa fige imbale ya nzela, amba susana phenephe na n̄wango, akye zwa nde maakyi na maakyi. Amba ya w̄o na n̄wete me yokye: «Otokule bota mbuma!» Nde o sina imbele me, n̄wete n̄wa fige moungyi.

²⁰ Waawene baekosi babona, bamba kamwa na boikye. Bamba ya tuna Yesu b̄ekye: «Ph̄o ya'ye n̄wete mumu moungyi na mbala ȳon̄ȳo b̄obo?»

²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na w̄o na b̄e ngakye: Booli phele na ianola, bo toikyi ziko, okokyi ikyela maph̄o maakesi nga na n̄wete n̄wa fige. Okokyi na iw̄o na ngomba eye obokye: Mana wawa, kyende kye mivaka o ebale enene! Wamokyelama.

²² Ekpele eso eya moonga b̄e na ib̄ondele, bo oanosi obokye wa moezwa, waamba na ezwa.»

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²³ Yesu aesi ya nyol̄o o Tempelo, atati iteya bato. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba bato, bamba ya susana oli yo, bamba ya motuna b̄ekye: «Kokyele maph̄o mama na bokonzi'ye? Oephe bokonzi pha ikyela maph̄o me nza?»

²⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga, naetune nde motuna monom̄o. Bo ombuyise eyano, emba na moeyimola na bokonzi ye bokyele na nga maph̄o mamana.

* 21:5 21.5 Nwana wa n̄wasi wa Siyona kyelukye iw̄o obokye bato baa mokyisi n̄wa Siyona (Yelusaleme).

25 Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Ya motomaka Nwaphongo ndee bato?» Kasi bée babutwaka iwɔnɔ bée na bée bēkye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: Toikaka anola Yoane phɔ ya'ye?»

26 Bo toonimobuyisa obokye: Ya motomaka bato, toile tɔkɔ na bato, phɔ bato basɔ baanolaka obokye Yoane ali nde owa kolo moimosi wa Nwaphongo.»

27 Yango mena, bamba mobuyisela bēkye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Na nga me esieyimole naa nakyele maphɔɔ mama na bokonzi pha nza.»

Ete ya bana ba bampele babale

28 Yesu amba kula ya wɔ yokye: «Bee koununya bo phɔ ya maphɔɔ mama? Moto mɔnɔmɔ abaka na bana ba bampele babale, aesi ya banga owa bɔla, amba ya wɔ ne yokye: “Nwana wa nga, lolɔ kyende kye kyela o inzabi sa vinyɔ.”

29 Nwana amba ya buya yokye: “Nale, esiikyende.” Kasi o sima aumunye, aesi ya kyende o inzabi sa vinyɔ.

30 Akulaka wɔ na owa ibale nde bomɔ. Owa ibale amba buya yokye: “Ee Tata, na mokyende.” Kasi taika kyende.

31 Onte ya bana babale baabana, okyesi maphɔɔ maazingye ango wa bée nza?» Bamba ya mobuyisa bēkye: «Nwana owa boo.» Emba Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Nde phele na wɔ na bée ngakye: Baphutise ba mputi na mandumba, bamunyɔlɔ o bokonzi pha Nwaphongo o boo pha bée.

32 Phɔ, Yoane Mobatise ayakaka yaeteya nzela elaa, kasi bée toikaka moanola. Kasi baphutise ba mputi, ebe na mandumba ba moanoleleka, ka bée na bo wawenēkye bée babona, toika bongola mandondo phɔ ya imoanola.»

Ete ya bato baetoma babe o inzabi sa vinyɔ

33 «Okyemela ete esuu. Moto mɔnɔmɔ abalaka inzabi sa vinyɔ, aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya tima ibela o mabanga phɔ ya ikyela isungu sa iyamola mbuma ya vinyɔ. Atongaka na ingambi sɔnɔsɔ o ngomba phɔ ya moto

okokyengyela sina inzabi. Sima, amba ika siikyela bato obokye basiphutele, yo akye o imbanga.

34 Waakoma imbele sa inɔkɔ mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma bato baetoma bée oka bato baaphutele inzabi obokye bakye mokpela iyalo saaka ye.

35 Kasi baaphutele inzabi baakye basali me, bakutubi mɔnɔmɔ, babomi oomoyɔkɔ, owa iyato bamobomi na maɓanga.

36 Emba mokolo inzabi amba kula toma bato basuu baikye ileka baaphanza, kasi baaphutele inzabi bakulaka bakyele nde bomɔ.

37 O sima ya bée basɔ, amba ya batomela nwana we mɔnɔmɔ. Aumunyaka obokye: “Bamokumola nwana wa nga.”

38 Kasi waamowene baaphutele inzabi, bawɔnɔkɔ onte ya bée bēkye: “Kyeka sɔmi ye, owa moikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzambi me samobutwa sa banga.”

39 Baesi ya moakya, bamovakyi o selekye ya inzambi, bamobomi.»

40 Yesu amba ya batuna yokye: «Emba waamoya mokolo nwa inzambi, amokyela ye phɔ ya basali babana?»

41 Bamba ya mobuyisa bēkye: «Etabaokye ngongɔ. Aabaɓoma bée basɔ, aamba phe inzambi oka baphutesi basuu. Emba bato me bamobaka bamophe mbuma o imbele siikokyi.»

42 Emba Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Bee toika tanga maphɔɔ mama o Buku pha Nwaphongo? Bakoma bobo:

“Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi,

sibuto ibanga siiphisi ingambi siso.

Mena etoma ya Nkolo.

O miyo ma banga eli lowɔ la ikamwa!”»

43 Yesu amba kula ya bakya yokye: «Yango mena, na wɔ na bée ngakye: Bamobɔlɔlɔ bokonzi pha Nwaphongo, baamba bophe bato basuu, bée baabokyelela etoma elaa. [

44 Owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokye mitenya binango, kasi bo ibanga me sikaa o ikolo sa moto mɔnɔmɔ, saamowɔlingyinya.]»

⁴⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baaokyi bite bibale me, baebaka obokye, Yesu kawo pho ya be.

⁴⁶ Emba bamba tata iluka malondo ma imwakya, kasi ba ilaka bato, pho bato babaka bakpe Yesu ndokolo moimosi wa Nwaphongo.

22

Ete ya eseleko ya bolonga

¹ Yesu akulaka wole bato baamookye na bite bisuu yokye:

² «Kyeka bo wamolekana maphoo o Bokonzi pha ikolo. Ya moba ndokolo mokonzi monomo akyesi eseleko ya bolonga pha njwana we.

³ Atomi bato ba etoma bee obokye bakye oka bato baabangaka yo, pho baye o eseleko, kasi bee baso bale iyaa.

⁴ Akulaka toma bato ba etoma basuu, amba ya wo na bee obokye bakyende wo na bato baabangaka yo bobo: “Naumbo bongya mbolo iso, nabomi ngombe ya nga, na manyama maaisa. Yaka o eseleko ya bolonga.”

⁵ Kasi bee baso baweni lowoo me nde pha, monomo na monomo akye o etoma ye, omoyoko akye o manzabi, ona akye kyela mumbongu.

⁶ Baayoko baakye bato ba etoma babana, ba banyokosi, ba babomi.

⁷ Mokonzi aokyi yoo, amba toma batuluku be, pho bakye boma babomi babana, batumbe na mokyisi njwa be.

⁸ Sima amba ya wo na bato ba etoma bee yokye: “Na bongyaki eseleko na bolaa, kasi bato baabangaki nga tebaiki ya zaa.

⁹ Kyende o nsongo iso inene, obangye bato baamowene be, pho baye o eseleko.”

¹⁰ Bato ba etoma baesi ya kyende o nsongo bamba yaa na bato baso baakye zwa bee omo, ebe bato balaa, na bato baabe, nono watondaka ingambi sa eseleko.»

¹¹ «Waanyolo mokonzi ikye kyeka bato baabangaka yo, akye wene moto monomo taikaka lata etobu ya eseleko.

¹² Emba, amba ya motuna yokye: “Iwe onyosi wawa ndengye'ye? Toikiya lata

etobu ya eseleko.” Kasi moto me taikaka zwa lowoo la ibuya.

¹³ Bobele mokonzi amba ya toma bato ba etoma bee yokye: “Omokangye maboko na makolo, omovakye o ifanda o enzombi amokye lela, amokye twa mino.”

¹⁴ Yesu amba ya sukya bobo: “Nde phele, bato baikye babangama, kasi baalo bee bali ba itanga.”»

Mputi ya mokonzi njwa Loma

¹⁵ Bafalisayi bakye angana ikyita pho ya iluka malondo maiyakya Yesu na maloba me mampenza.

¹⁶ Batomaka baekosi ba bee basuu na bato ba Elode pho bakye tuna Yesu obokye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde phele, toile na moto, iwe tookyeye na ngambo ya moto, kasi koteya nde phele ikyiongye Nwaphongo.

¹⁷ Oloimole, koununya bo, mobeko njwa banga njwambya nzela ya iphuta mputi ya mokonzi njwa Loma nde phe?»

¹⁸ Kasi Yesu aebaka malondo ma bee maabe. Amba ya wo na bee yokye: «Banyamabole. Pho ya'ye komekye?

¹⁹ Taateya baphalanga baphute na bee mputi.» Bamba moteya ebende ya baphalanga yonyo.

²⁰ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Boo bobo na nkombo eyakoma bee wawa ili ya nza?»

²¹ Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya mokonzi oo munene wa Loma.» Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Yaaka mokonzi njwa Loma, oiphe mokonzi njwa Loma, yaaka Nwaphongo, oiphe Nwaphongo.»

²² Waaoka bee babona, bakamwaka na boikye, baiki mwika bakye.

Motuna pho ya ikundwa sa bawe

²³ Nde o muna mokolo me, Basadukayi baesi waali Yesu. Eli bee bato bawo obokye, bato baawaa ete baakundwe.

²⁴ Bamba motuna bekye: «Moteye, Mose awoko yokye: “Bo moto awe taikiya bota bana, njwana nyango na mowe asengyesi ilinga bozengye me, pho abotele njwana nyango bana.”

²⁵ Oka banga, yabaka bampele sambo, bee baso nyango monomo, ango monomo.

Nwana owa bola alongyi nwanwasi, awe taikiyi bota na nwanwasi bana, aikiyi bozengye me na nwana nyango.

²⁶ Wakyelamaka nde bomo na owa ibale na owa iyato, tee nono owa sambo.

²⁷ O sima ya bee baso, nwanwasi me aesi ya waa me.

²⁸ Emba mokolo nwa mokundwa bawe, nwanwasi me amoba wa nza? Pho bee baso bamolongaka.»

²⁹ Yesu amba ya ba buyisa yokye: «Be omikose, pho toebe na mapho maali o buku pha Nwaphongo, toebe na bokusi phe.

³⁰ Pho waamokundwa bawe, malonga ete makule baa, ba basi na bampele bamoba ndokolo baanzelu ba ikolo.

³¹ Kasi pho ya lowo lokyeki ikundwa sa bawe, toika tanga bo wawoko Nwaphongo na be?

³² Awo boho: “Nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo.” Yo tali Nwaphongo wa bawe kasi ali Nwaphongo wa bato bali na bomo.»

³³ Bato baso baamokaka, bakamwaka na mateya me.

Mobeko molekyi miyoko

³⁴ Wa oka Bafalisayi obokye Yesu asukise Basadukayi, bamba ya angana waali yo.

³⁵ Monomo onte ya bee abaka moteye nwa mibeko, alukaka malondo ma imeka Yesu, amba ya motuna yokye:

³⁶ «Moteye, onte ya Mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko'ye molekyi miyoko?»

³⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nkolo Nwaphongo wa we na ndondo yonyo, na molimo nwa we muso na na maumunya ma we maso.

³⁸ Mena eli mobeko nwaa boo, na moolekyi bonene.

³⁹ Mobeko nwa ibale mookokaa na nwa boo, nwe mumu: Osengyesi izinga nwebi na we, booko mizingye we mampenza.

⁴⁰ Mibeko ma Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo mali nde onte ya mibeko mibale mamina.»

Masiya na Davidi

⁴¹ Bafalisayi baanganaka elele yonyo, Yesu amba ya batuna motuna mumu:

⁴² «Bee koununya bo pho ya Masiya? Iyo ali nwana wa nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ali nwana wa Davidi.»

⁴³ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ndengye'ye Davidi wakambemaka yo na Bolobo, amobangaka “Nkolo?” Waawo yo obokye:

⁴⁴ “Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo wa nga yokye: Yaka ya zale o boloo pha nga tee nono waamouya nga banguna ba we o se ya makolo ma we.”

⁴⁵ Bo Davidi amobangaka “Nkolo”, ka ndengye'ye Masiya akokyi ikula baa nwana wa Davidi?»

⁴⁶ Monomo na bee takokaka na imobuyisa na lowo lonolo, tata mokolo me, moto takulaka meka na imotuna na mituna.

23

Bateye ba Mibeko na Bafalisayi banyamabole

¹ Emba, Yesu amba ya wo na bato baso na na baekosi bee yokye:

² «Bateye ba Mibeko na Bafalisayi, etoma ya bee nde ilimbolela bato Mibeko ma Mose.

³ Bee osengyesi ikumola na ikyela iso yaamowo bee na bee kasi bee samekola mofesi nwa be, pho tebaakyelele iikyiteya be.

⁴ Bakangye biphesi bizito bili na nkamba pho ya ibinyanya, baambe biphisa bato o mabekye, kasi bee mampenza tebaabikume nono na munsee.

⁵ Bitoma biso biikyele be, balukye nde obokye bato ba bawene. Bitee ba nkanda ya Nwaphongo bilate bato o imbele si sambele be, bee ba hibuya binene mpenza, bambe na bamba ma songya manene ma nkoto ya be. ⁶ Bazingye bilele ba ngambo o biseloko, na biziye ba o boo o mangambi ma makyita.

⁷ Bazingye bato bababeyakye o bilele biangane bato baikye, baambakye na babanga “bateye.”

⁸ Kasi bee, sazingaka obokye baebangye “moteye”, pho bee baso oli nde baekosi, oli nde na Moteye monomo.

⁹ O munse mumu sa banga moto mōnōmō “tata”, pho oli nde na Ango wa b̄̀e mōnōmō, oli o ikolo.

¹⁰ Sazingaka obokye bato baebangakye “mokonzi”, pho oli nde na Mokonzi mōnōmō yo Masiya.

¹¹ Moto oelekyi b̄̀e baso, amoba moto wa b̄̀e wa etoma.

¹² Moto okomitombe, baamounya, kasi moto ookomiuya, baamotomba.»

Yesu aweninyee b̄̀ole pha bateye ba Mibeko na Bafalisayi

¹³ «Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kozibele bato nzela eekokyi na b̄̀e inyolo o bokonzi pha ikolo. B̄̀e mampenza toonyolo, kombe na katela bato baazingye inyolo.»

¹⁴ [«Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Koiyele mazengye na mbolo ya b̄̀e iso na malondo mabe pho ya ibomba bofe pha b̄̀e, kombe buzinya na ma b̄̀ndesi maanda. Yango mena Nwaphongo amoephe etumbu eya moleka bonene!]

¹⁵ Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kokye mikyende mabanga mboka eso, na yaa mokyisi na yaa ebale pho ya iluka moanosi mōnōmō, ka waamozwe b̄̀e, kokule mobuya moto wa lifelo koleka b̄̀e.

¹⁶ Ngōngō ya b̄̀e, bato baapholo miyo baateya bato nzela. Pho ya b̄̀e kowo obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya Tempelo, seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya wolo ekyebombe yo o Tempelo, asengyesi ikumola seleka me.

¹⁷ Bibubusi bibi, bato baapholo miyo! Elekyi na ntina eli'ye, itela ndee Tempelo? Itela kabutwe ekpele eya ekyila nde onte ya Tempelo.

¹⁸ Kowo na obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya etumbelo seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya ikabo sili o ikolo sa etumbelo, asengyesi ikumola seleka me.

¹⁹ Bato baapholo miyo! Ikabo na etumbelo, elekyi iye? Ikabo sibutwe ekpele eya ekyila pho basikyisi o etumbelo.

²⁰ Moto ookokate seleka na nkombo ya etumbelo, aekati pho ya etumbelo na pho ya mbolo iso ili o ikolo sa etumbelo.

²¹ Okokate seleka na nkombo ya Tempelo, aekati na nkombo ya Tempelo na ná nkombo ya Nwaphongo okozale omō.

²² Na okokate seleka na nkombo ya ikolo, aekati na nkombo ya eziye ya Nwaphongo, na ya Nwaphongo okozale miyango.

²³ Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Komanyisa Nwaphongo iyalo sōnōsō onte ya maalo iko ma maakyi maa solo elaa. Kasi kobungye mibeko miilekyi minene booli: Ikyela bato bolaa, iyokyela bato ngōngō, na ibaa bato bawo phele. Mena eli mapho masengyesi b̄̀e ikyela, kasi sa bunga maayoko.

²⁴ Bato baapholo miyo bateye ba nzela! Kokonde maleku ma b̄̀e pho ya imanya esala omokyiky, kasi koline shamo oomunene!

²⁵ Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kokunyole ba kopho na balako o ikolo kasi o motema itondi na mbolo ya iiba na maphowa mabe.

²⁶ Mofalisayi owa pholo miyo! Kunyola kopho o motema phanza emba o ibanda wamokunywa me.

²⁷ Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Waulana na malita mainga b̄̀e mumpembe, mawenene malaa o ibanda, kasi o motema matonda na mpee ya bato bawaa na ná sokoto ndengye na ndengye.

²⁸ Na b̄̀e o ibanda kowenene ndokolo bato balaa o boo pha Nwaphongo. Kasi o motema watonda na b̄̀ole na ná bofe.

²⁹ Ngōngō ya b̄̀e, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kobongya na malita ma bato ba bosembo.

³⁰ Kombe na wo obokye: “Bato baabaka o imbele sa bankoko ba banga, nde toloangana na b̄̀e pho ya iboma baimosi ba Nwaphongo.”

³¹ Baabona, b̄̀e mampenza koanole obokye oli bankoko ba bato babomaka baimosi ba Nwaphongo.

³² Unwanjwa eye, emba unva etoma eya tataka bankoko ba bée ikyela!

³³ Bée manzoo, bosu imele! Wa mokyela ndengye'ye pho olote etumbu eya lifelo?

³⁴ Yango mena, okyemela: Na moe-tomela baimosi ba Nwaphongo na bato baa malondo na bateye ba Mibeko baalaa. Kasi wa moboma bakyi na masengu na ná mabanga, baayoko wa baboma o ikolo sa ekulusu, wa mobinda bayoko na phimbo o mangambi ma makyita ma bée, wa mokyé mi bawiinya o nkyisi iso iinene.

³⁵ Yango mena, konyanya ngambo ya malongo ma bato baso ba bosembo babomaka bée, tata oka Abele tee nono oka Zakaliya njwana wa Balasi, owa bomamaka onte ya Tempelo na o etumbelo.

³⁶ Nde phele na wo na bée ngakye: Bée wa mozwa etumbu pho ya maphoo maso mamana!»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³⁷ «Yelusaleme, Yelusaleme, iwe moto ookobome baumosi ba Nwaphongo, kobome na bato baa etomele Nwaphongo na mabanga! Kasi ingaa, mbala na mbala na mekaki eyeyangyinya wali nga, bokangyinya soo bana bée o se ya mapapusa me, kasi bée toika anola!

³⁸ Kyeka, ingambi sa we sa moikala nde phaa.

³⁹ Na wo na bée ngakye: Tata nde unwanjwa ye, otokule nvene tee nono wa mo wo bée obokye: «Okoye na nkombo ya Nkolo apambolame.»»

24

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ WaaBa Yesu katolo o Tempelo, baekosi bée bamba yaa wa li yo, bamba ya wo bekye: «Taakyeka bowa tonga bée Tempelo eye!»

² Emba Yesu amba ya babuyisa yokye: «Oeweni yango eso te? Nde phele na wo bée ngakye: Ibanga na sonoso etesiikale o ikolo sa siyoko, maso ma munyangwa.»

Malosi na minyoko maa moyaa

³ Bobele Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya Baolive. Baekosi bée bamba yaa bée mampenza waali yo, bamba ya motuna bekye: «Taloimola maphoo maawo we, mamokyela imbele ye? Tomba na eba na ye, obokye imbele sa iyaa sa we na saa suka ya mokyisi sikokyi?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde koebe, moto sa ekosa.

⁵ Pho bato baikye bamoyaa, na nkombo ya nga, bamowoo bekye: «Inga nali Masiya!» Bamokosa bato baikye.

⁶ Wamooka obokye mabita maeyelele na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ilaa. Esengyesi obokye maphoo me makyelame, kasi mena teetaa baa suka ya mokyisi.

⁷ Ekolo yonoyo ya munwana na ekolo eeyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi booyoko, zilo sikusi sa mobaa, na manyete mamunyingana bilele biikye.

⁸ Maphoo maso mamana ma moba ndokolo etatele ya eswete ya ifota.

⁹ Emba, bato bamotata iyeyungya, pho ya iyeweninya bolosi na iyeboma. Mabota maso ma moeyina pho ya nkombo ya nga.

¹⁰ O nkolo me, bato baikye bamolee ianola sa be, bamungyana na iyinana bée na be.

¹¹ Baimosi babole baikye bamotokolo, bamokosa bato baikye.

¹² Pho bobo pha moleka o mokyisi, bato ete bakule zingana.

¹³ Kasi owa moitala nono o suka, amobika.

¹⁴ Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo yamoteyama o munse munso munso, pho nkyisi iso baeyokye. Emba suka yaamba yaa.»

Mooti owa inganga

¹⁵ «Wamowene ookobangye bée mooti owa inganga, bo wa wo moimosi Daniele. Amoteme o elele esantu. Motangyi wa maphoo mama amasosolo!

¹⁶ Baamobaa o Yuda bée elotaka o mangomba.

¹⁷ Owamobaa o ibanda, yo sakula nyolo o ingambi ikye kpa mbolo ye.

18 Na owa moba o manzabi, yo sakula butwa o lombo pho ya ikye kpa etobu ye.

19 O nkolo me, ngongo ya mobaa na babasi baaekama na ná malekyele!

20 Bondede Nwaphongo, pho mokolo nwa molota bée, nwe sa baa imbele sa mambula naa mokolo nwa sabata!

21 Pho nkolo me, yamobaa ya malosi maikye, mali naino bato sa wene uta waetatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo tee nongolo eye. Malosi mamoulana na mango ete makule na wene.

22 Kasi bo Nwaphongo tabukolaka nkolo ya malosi me phe, moto na monomo nde tabikyi. Kasi Nwaphongo abukola nkolo me pho ya bato baunva yo olo.

23 O imbele me, bo moto awo na bée yokye: “Kyeka, Masiya ali wawa!” Naa obokye: “Ali owo!” Bée samoanolela.

24 Pho bamasiya baabole na baimosi baabole bamoya baikye, bamokyela bilekyesako binene na maphoo ma ikamwa pho ya ikosa bato baunva olo Nwaphongo.

25 Okyemela! Nambo ekyebisa na maphoo maso maamoya.

26 Yango mena, bo bawo na bée bekye: “Kyeka ali o bokye!” Sakyende. Na bo bawo na bée bekye: “Kyeka, amibombi wawa!” Sabaanolela.

27 Pho bookyele munkakasi o ikolo, uta biitokolo moo na biikye milangya njwango, Nwana wa Moto amoya nde bomo.

28 Waabe ebembe, biwawanga biikye biangane nde wa mo.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

29 «Bo nkolo ya malosi me yumboo, malosi masuu maalekyi mamoya. Moo nwa mobutwa enzombi, bokombe etebokule ngala, banyaseesi bamobiya, iso iili o ikolo ya munyingana.

30 Emba elembo ya Nwana wa Moto yamowenene o ikolo, o imbele me, bato ba nkyisi iso iili o munse, baamiima, waamowene bée Nwana wa Moto iyaa o mampata na mwiya na ná nkyemo iikye.

31 Indule sinene samokaa, amotoma banze bée mbombo iso ya munse, bamoangyinya bato baso baunva yo olo.»

Ete ya nwete nwa fige

32 «Socolo na bolaa ete ya nwete nwa fige. Bo molebosi, bée koebe obokye imbele siikyete mbuma sikokyi.

33 Nde bomo, waamowene bée maphoo maso maamana makyelame, wa moeba obokye iyaa sa Nwana wa Moto sikokyi.

34 Nde phele na wo na bée ngakye: Maphoo mama mamokyelama naino bato baayoko bali na banga lolo sataa waa.

35 Ikolo na munse ya molekana kasi maloba ma nga etemalekane.»

Mokolo nwa suka ya mokyisi moebe nde Nwaphongo

36 «Moto na monomo taaebe na mokolo naa imbele saamokyelama maphoo mana, ebe na banze o ikolo, ebe na ona Nwana taebe. Kyeebe nde Tata yo mampenza.

37 Mokolo nwaamoyaa Nwana wa Moto, maphoo mamokyelama nde bo wakyelamaka wee o imbele saaka Nowa.

38 O boo pha maa izinza mokyisi munso, bato babaka bazee, banywe, balonganaka tee nongolo mokolo njwaanyolo Nowa o masuwa.

39 Tebabaka baumunya na ekpele yonyo, tee nongolo waa yaa zinza maa mokyisi munso. Imbele saamoya Nwana wa Moto ya moba nde bomo.

40 Bampele babale bamoba o inzabi, bamokpa monomo, bamoika monomo.

41 Babasi babale bamoba batwakye o oomba yonyo, bamokpa monomo, bamoika monomo.

42 Kyengye na bolaa, pho mokolo nwaamoya Nkolo wa bée tomoebe.

43 Umunya na bolaa lowo lolo: Bo nkolo wa ingambi aebakyi imbele ye saamoya mwibi na mokolo, nde talasi, pho ya ikyengye obokye mwibi sanyolo o ingambi se.

44 Yango mena, bée baka na bokyengyi imbele sisoo. Pho Nwana wa Moto amoyaa o imbele site siebe bée.»

Moto wa etoma owa bosembo na ootoli na bosembo

⁴⁵ «Baka ndokolo moto wa etoma owa bosembo na ná malondo. Mokonzi nwe amoteye kapita ya bebi ne, pho abaphekye ntoma o imbele siikokyi.

⁴⁶ Nkyisa boikye na kapita mona, bo mokonzi nwe aesi ya motakana kakyele etoma me.

⁴⁷ Nde phele na wo na be ne ngakye: Mokonzi mona aamophe bokonzi pha mbolo yee iso.

⁴⁸ Kasi bo kapita me tali na bosembo, aambi miwole yokye: «Mokonzi nwa nga taaye zele»,

⁴⁹ ambi tata iwanda bebi ne, abuto iza na inywa elele yonyo na balangyi ba maleku.

⁵⁰ Emba, mokonzi nwe amoyaa mokolo nwaamoba yo samoziya, naa o imbele siite siebe yo.

⁵¹ Aamowiinya, aamba mophe etumbu enene, aamunyosa ooli banyamabole, o elele ekyelele be ne na ekye twe be ne mino.»

25

Ete ya bangondo iko

¹ «Bokonzi pha ikolo phamoulana na ete ya bangondo iko baakpaka batala ba be ne pho ya ikye vana na moloo wa bolonga.

² Onte ya be, batano babaka bibubusi, batano bayoko babaka bamalondo.

³ Baa bibubusi baphilaka nde batala, kasi iphila mautaa maikye phe.

⁴ Kasi baamalondo baphilaka batala ba be ne na ndangyi ya mauta.

⁵ Wabaa moloo wa bolonga saya izele, be ne baso baokyi ebu balasi.

⁶ Waamolengyela, moto monomo aesi ya anwana yokye: «Kyeka moloo wa bolonga, tokolo okye moyamba!»

⁷ Emba bangondo babana baesi ya umwa, batati ibongya batala ba be.

⁸ Bangondo baa bibubusi bamba ya wo na bebi na be ne baa malondo bekye: «Olophe ndambo ya mauta, batala ba banga bazime.»

⁹ Baa malondo bamba ya babuyisa bekye: «Phe, bo toephe, mauta ma banga ete maakokye. Kyende omba mabe o zando.»

¹⁰ Waakye baa bibubusi ikye omba mauta, nde o sina imbele me, moloo wa bolonga aesi o sima. Batano baa malondo baamilengyelekye, baesi ya nyolo na moloo wa bolonga o ingambi sa eseleko. Bamba kanga ekomba na iphungola.

¹¹ O sima, bangondo batano baa bibubusi baesi ya koma, baanwanaka bekye: «Nkolo, Nkolo, olozibole!»

¹² Kasi moloo wa bolonga amba yababuyisa yokye: «Nde phele na wo na be ne ngakye: Sieyeb.»

¹³ Yesu amba sukya bobo: «Yango mena, nde kokyengye pho toebe na mokolo na ngonga.»

Ete ya bato baaetoma baato

¹⁴ «Nwaphongo amokyela ndokolo moto monomo kalukye kyende o imbanga, abangyi bato be ne baetoma, aesi ya bakabela baphalanga be ne pho ba bakolisa.

¹⁵ Aesi ya phe moto na moto bookokyi na malondo me. Owa ebandle amophe bibende ba baphalanga bitano, owa ibale bibende ba baphalanga bibale, emba owa iyato ebende ya phalanga yonyo.

¹⁶ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, akye bakyele na mumbongu, amba kula zwa bibende bitano bisuu.

¹⁷ Owa zwaka bibende bibale, akye kyela nde bomo amba zwa bibende ba baphalanga bibale bisuu.

¹⁸ Kasi owa zwaka ebende yonyo, akye tima ibela o manyete, abombi baphalanga baamophekye nkolo we.»

¹⁹ «Nkolo nzikye ya lekanaka, nkolo wa bato ba etoma aesi ya butwa, amba ya banga bato be ne ba etoma pho bamoteya bo wakyelela be ne baphalanga be.

²⁰ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, aesi ya moteya bitano bisuu yokye: «Nkolo, wampekye bibende ba baphalanga bitano, kyeka nakuli bakya bibende bitano bisuu o ikolo.»

²¹ Nkolo we amba ya wo ne yokye: «Bola, moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Oli na bosembo o mbolo iinkyiki naamoephe bokonzi pha mbolo iinzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.»

²² Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bibale aesi ne ya moteya, amba ya wo yokye: “Nkolo, wampekuye bibende ba baphalanga bibale, kyeka, nakuli bakya bibale bisuu o ikolo.”

²³ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bolaa, oli moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Obakya na bosembo o mbolo iinkyiky, na moephe bokonzi o mbolo inzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.”

²⁴ O suka moto wa etoma owa phekye bee ebende ya baphalanga yonyo aesi ne, amba ya wo yokye: “Nkolo, nga naebe obokye iwe oli moto monomo wa nkamba, konko mbuma o elele eteyaikaka phika we.

²⁵ Nailaka, namba kye bomba baphalanga ba we o se ya manyete, kyeka baphalanga ba we bee baba.”

²⁶ Nkolo we amba ya mobuyisa yokye: “Moto wa etoma mobe na wa bokoo! Waebaka obokye nga nanoko mbuma o elele ete yaikaka nga phika.

²⁷ Kasi iwe nga nde wa kyekye bomba baphalanga banga o banki, wa iyaa nga nde naesi ya bazwa na banaa matabisi.

²⁸ Omobololo ebende ya phalanga mena, oephe ooli na bibende ba baphalanga iko.

²⁹ Pho ooli na banaa mbolo nzikye bamokula mobakysisela, kasi ooli pha, baamobololo na nwana ndambo obakya ne.

³⁰ Vaka moto wa etoma ootoli na ntina o ibanda, o enzombi, o elele ekyelele bee na ekye twe bee mino.”»

Mwambo njwaa suka

³¹ «Mokolo njwaamoya Nwana wa Moto na nkyemo ye, elele yonyo na banze baso, amozala o eziye ye eya bokonzi.

³² Bato baso baa munse, bamoyaangana o boo phe, aabakaba ndokolo waakabe mookosi mampate na mambosi.

³³ Amoteye mampate o boloo phe, mambosi o bowee phe.

³⁴ Emba mokonzi amba ya woo na bali o boloo phe yokye: “Bee yaka, bato bapambola Tata, ya nyolo o bokonzi phaa ebongyisela be, uta o etatele ya mokyisi.

³⁵ Pho nabaka na nzala, wampekuye ntoma ya iza, nabaka na phowa ya maa, wampekuye maa mainywa, nabaka mobutu, wanzambaka o mangambi ma bee.

³⁶ Nabaka bolumbu, wamba ya mpe bitobu ba ilata, nabaka na bolosi, wansalisaka, nabaka o boloko, wayakaka ya nkyeka.”

³⁷ Bato babosembo bamba ya mobuyisa bekye: “Nkolo, imbele ye saaewenekye banga na nzala tomba ya ephe ntoma ya iza, na na phowa ya maa, tomba yaa ephe maa mainywa?

³⁸ Imbele ye saabaka we mobutu oka banga tomba eyamba o mangambi ma banga, na bolumbu tomba ephe bitobu ba ilata?

³⁹ Imbele ye saaewenekye banga na bolosi na o boloko, tomba ya kye ekyeka?”

⁴⁰ Mokonzi amba ya babuyisa yokye: “Nde phele nawo na bee ngakye: Mbala iso yaabaka bee kokyele na monomo na baakye onte ya banaa mama, mena wabaka kokyelele nde nga.”»

⁴¹ «O sima mokonzi amba ya wo na baali o bowee phe yokye: “Mana o miyo ma nga, bee bato baalaka bee na bofe! Kyende o njwenya mote mozime, njwa bongya bee pho ya Zabulu na bakonga be!

⁴² Pho nabaka na nzala, toikaka ya mpe ntoma ya iza, naokaka phowa ya maa, toikaka mpe maa mainywa.

⁴³ Nabaka mobutu toikaka nzamba, nabaka bolumbu, toikaka mpe etobu ya ilata, nabaka na bolosi na o boloko, toikaka nsunga.”

⁴⁴ Emba bee bamba ya motuna bekye: “Nkolo, imbele ye saa ewenekye banga na nzala naa na phowa ya maa naa mobutu naa bolumbu naa na bolosi naa o boloko tomba le iesunga?”

⁴⁵ Mokonzi amba babuyisa yokye: “Nde phele nawo na bee ngakye: Mbala iso yaalekye bee ikyelela monomo na baakye onte ya banaa mama, mena walekye ikyelela nde nga.”

⁴⁶ Emba bato me baamba zwa etumbu eteyunve, kasi bato baabosembo bamozwa bomoo pha bofele.»

26

Bakonzi bawangyi iboma Yesu

¹ Waaunva Yesu iwɔ maphɔɔ masɔ ma-mana, amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye:

² «Bɛɛ koebe obokye iikasi nkɔlo ibale phɔ ya eseleko ya Ilekana, bamoungya Nwana wa Moto phɔ bamobakye o eku-lusu.»

³ Nde o sina imbele me, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda bakyeke angana o ingambi sa Kayafa, mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo.

⁴ Emba bamba wangya iyakya Yesu miibombo phɔ ya imoboma.

⁵ Bamba wɔ bekye: «Tolokokyi imoakya mokolo nwa eseleko phɔ bato nde batombi.»

Nwasi mɔnɔmɔ asweyee malasi o moto nwa Yesu

⁶ Mokolo mɔnɔmɔ Yesu abaka o Betani o ingambi sa Simo, moto owabaka na bolosi pha mabaa.

⁷ Waaba yo kazee, nwanwasi mɔnɔmɔ aesi wali yo, na molangyi o maboko nwa kyela bɛɛ na nɔ ibanga saa motuya motondi na malasi ma motuya mwikye. Amba ya masweya o moto nwa Yesu.

⁸ Waawene baekosi babona, bawenekye bofe, bamba wɔ bekye: «Ani ɔto malasi mamana phɔ ya'ye?»

⁹ Nde bamaungyaki na motuya mwikye, bambe kpa bana baphalanga babakabele babola.»

¹⁰ Yesu aebaka maphɔɔ masɔ maabaka bɛɛ bawɔ. Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Phɔ ya'ye bɛɛ kotungyisa nwanwasi oyo? Lowɔ lokyesi yo phɔ ya nga lolekyi bolaa.»

¹¹ Babola bamoba na bɛɛ wawa imbele siso. Kasi nga esiibe na bɛɛ nkɔlo iso.

¹² Ambo nzololo malasi o nzoto, phɔ ya imbongya nɔnɔ wa munkunda be.

¹³ Nde phele nawɔ na bɛɛ ngakye: O nkyisi iso, na o bilele biso bamoum-laka bɛɛ Simo Elaa, bamobaka bawo lowɔ lookyesi nwanwasi oyo, baamba na moumunya.»

Yudasi kalukye ungya Yesu

¹⁴ Bobele, mɔnɔmɔ na baekosi iko mbuka babale, ookobangye bɛɛ Yudasi Mosikaliyota, aesi ya kyende oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo.

¹⁵ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Wamumpɛ'ye, bo naekabesi Yesu?» Emba bɛɛ bamba mopheɛ bibende ba baphalanga makoo maato.

¹⁶ Uta mokolo maamuna, Yudasi abut-waka iluka malondo ma ibaungyisa Yesu.

Yesu katome baekosi bɛɛ ilengyela eseleko ya Ilekana

¹⁷ Ya baka mokolo mwa etatele ya eseleko ya mapa maatumbe bɛɛ sa muno moulole mapa, baekosi baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Kozingye obokye tokye elambela ntoma ya eseleko ya Ilekana bi?»

¹⁸ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Kyende o munsongo nwa mokyisi munene o ingambi sa songolo, owɔ ne bobo: «Moteye awɔ yokye: Imbele sanga sikokyi, nga na mozaa eseleko ya Ilekana o ingambi sa we nga na baekosi ba nga.»»

¹⁹ Baekosi baamba kyela bo wa batomaka Yesu, balambi ntoma ya eseleko ya Ilekana.

²⁰ Waakoma nkɔkolo, Yesu amba ya kye zala elele yɔnɔyɔ na baekosi bɛɛ iko mbuka babale.

²¹ Waabaka bɛɛ baze, Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ amunzungya.»

²² Baekosi bamba oka ngongo boikye, bamba tata imotuna mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ obokye: «Nkolo, eli nza?»

²³ Yesu amba buya yokye: «Owa mun-zungya eli nde mɔnɔmɔ na bɛɛ, maboko ma banga mamovana mbala yɔnɔyɔ o lako.»

²⁴ Nwana wa Moto amowa nde bowa komama wango phɔ ye o buku pha Nwaphongo. Eye ngongo phɔ ya moto owamoungya Nwana wa Moto. Ebakyi bolaa phɔ ya moto me bo tabotamaka.»

²⁵ Yudasi moto owaamoungya amba ya motuna yokye: «Moteye, eli nga?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowɔ.»

Elambo ya Nkolo

²⁶ Waaba bée baze, Yesu akpe ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyesi, amba kabela baekosi bée amba ya wɔ na bée yokye: «Imaa, zaa eye eli nzoto ya nga.»

²⁷ Amba kula ya kpa kɔphɔ ya vinyɔ, aphe Nwaphongo melesi aephe baekosi bée, amba ya wɔ yokye: «Oenywe bée basɔ.

²⁸ Phɔ eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola ya Nwaphongo na bato, masweye phɔ ya bato baikye, bazwe bolimbisi pha masumu.

²⁹ Nawɔ na bée ngakye tata lolɔ, esikule nywa vinyɔ eye tee nɔnɔ mokɔlɔ nwa munywa nga na bée vinyɔ eenyakune o Bokonzi pha Tata.» ³⁰ Bobele, Yesu na baekosi bée, bamba ya tuba meembo ma eseleko. Waaunva bée ituba meembo, bamba ya kyende o ngomba ya Baolive.

Yesu aimosi obokye Petelo aamoan-gana

³¹ Yesu amba ya wɔ na baekosi bée yokye: «Nde na mokɔlɔ nwa lolɔ, bée basɔ wamundota. Phɔ yakomama o buku pha Nwaphongo bobo: “Namoboma mɔokosi wa mampate, mampate masɔ mamunyangwa.”

³² Yesu amba kula bakya yokye: Kasi waamokundwa nga na mokye eziya o Galileya.»

³³ Petelo amba ya wɔ ne yokye: «Na bo bée basɔ baeloti, nga esielote.»

³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele nawɔ na we ngakye: Nde na mokɔlɔ nwa lolɔ, soo sa botongokye iwe wa munzangana mbala iyato obokye toonzee.»

³⁵ Petelo amba ya kpete kapha yokye: «Na bo ebe obokye na wee na we elele yɔnɔyɔ, nga esieyangane.» Baekosi basɔ bamba ya wɔ nde bɔmɔ.

Yesu kabɔnde Nwaphongo o Getesemani

³⁶ Emba Yesu amba ya koma na baekosi bée o etiyekyebangye bée Getesemani. Amba ya wɔ na bée yokye: «Bée zala wawa, nga nakye bɔnde Nwaphongo.»

³⁷ Amba kye na Petelo na bana babale ba Zebede baa bampete, Zake na Yoane.

Bobele atati ioka motema bolosi na inganga.

³⁸ Amba ya wɔ na bée yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongo ndokolo namowa. Ikala wawa, kengye na nga.»

³⁹ Amba yakye njwana itakye, akye kusama bo o se, amba tata ibɔnde Nwaphongo yokye: «Tata, bo wakokyi ikyelama, manya kɔphɔ eya bolosi eye. Kasi sakyela boozingyi nga, kyela nde boozingyi we.»

⁴⁰ Yesu amba ya butwa oli baekosi bée baato, aesi ya kye batakana balasi ebuu. Amba ya wɔ na Petelo yokye: «Toikiyi koka ikyengye na nga na bo ngonga yɔnɔyɔ?»

⁴¹ Kyengye, bɔnde Nwaphongo phɔ bée sakaa o bimekyi ba Molembe! Moto o ndondo ye ali na phowa ya ikyela bolaa, kasi o nzoto ye tali na bokusi.»

⁴² Akulaka kyende mbala eya ibale, amba kye bɔnde Nwaphongo yokye: «Tata, bo kɔphɔ eye teekokyi imana, elaa na enywe, wakyelame nde bozingyi we.»

⁴³ Yesu amba kula ya butwa ooli baekosi bée, amba kula ya kye bazwa bakuli lala ebuu. Phɔ miyo ma bée mabutwaka mazito.

⁴⁴ Yesu amba kula baika, akye bɔnde mbala eya iyato, akulaka wɔ nde bɔmɔ.

⁴⁵ O sima aesi ya butwa ooli baekosi bée, amba ya wɔ na bée yokye: «Kokule lala, komieminya? Kyeka, imbele sa iyambya Nwana wa Moto o maboko ma bato ba masumu sikokyi.

⁴⁶ Temɛ, tokyende. Kyeka moto ookonzungya aesi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waaba Yesu kata wɔ, Yudasɔ mɔnɔmɔ na baekosi iko mbuka babale, aesi ya koma. Aesi na bato baikye, baphisi mphata na nkɔngu o maboko. Ya batomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda.

⁴⁸ Yudasɔ owa ungyaka Yesu, abateyaka iyaa samokyela yo, amba ya wɔ yokye: «Moto owa moyamba nga, yo mɔna, omoakya.»

49 Waakoma Yudasi, amba susana oli Yesu amba ya wɔ nɛ yokye: «Moteye, mbote!» Amba moyamba.

50 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nwɛbi na nga, yeesi wɛ ya kyela, oikyele mizele.» Emba baayɔkɔ bamba ya susana, baphisi Yesu, bamba moakya.

51 Mɔnɔmɔ na baabaka na Yesu, amba gbɔlɔ mumphata nwɛ, ateni itoo sa moto wa etoma wa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo.

52 Yesu amba ya wɔ nɛ yokye: «Buya mumphata nwa wɛ o ekokolo. Phɔ bato basɔ baanɔwane na mumphata, bawe nde na mumphata.

53 Toebe obokye bo naongyi mbengo oka Tata, nde unwanwa eye amuntomela baanzelu baikye ileka batayo iko mbuka ibale ya batuluku.

54 Kasi bonakyesi babona, maphɔɔ makomama o buku pha Nwaphongo mamokokyisama ndengye'ye? Phɔ wako-mama obokye maphɔɔ masɔ masengyesi ikyelama nde babona.»

55 O sima Yesu amba ya wɔ na bato basɔ yokye: «Emba iya nzakya kombe yaa na mphata na ná nkɔngɔ o mabɔkɔ ndokolo nga nali nde moibi? Nkɔlɔ iso nabaka nazale o Tempelo phɔ ya iteya toikaka na nzakya.

56 Kasi masɔ mama makyelame phɔ ya ikokya maloba ma baimosi ba Nwaphongo maakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo.» Emba baekosi basɔ baikyi moika, baloti.

Yesu kasambe o ikyita siinɛnɛ

57 Bato baakyaka Yesu, bamba yakye nɛ oka Kayafa, mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, waanganaka baamibeko na bankumu.

58 Petelo abaka kabengye Yesu na itakye tee nɔnɔ wakye yo nyɔlɔ o lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omɔ, amba kye zala elele yɔnɔyɔ na basinzili, phɔ ya ikyeka ndengye eya mosuka lowɔɔ mɛ.

59 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bato basɔ ba ikyita siinɛnɛ babaka balukye bato baakokyi ikatela Yesu maphɔɔ phɔ bamoingya.

60 Kasi na bo bato baikye bayakaka ya mokatela maphɔɔ, tebaikya zwa na lowɔ lonɔlɔ tee sima bato babale bamba yaa,

61 baesi ya wɔ bɛkye: «Moto oyo awɔkɔ yokye: Nga na mouwola Tempelo ya Nwaphongo namba etonga sima ya nkɔlɔ iyato.»

62 Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo aesi ya tɛmɛ, amba ya tuna Yesu yokye: «Toobuya na iikyiephunde bato baba?»

63 Kasi Yesu aikalaka nde bɔse. Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo akulaka wɔ nɛ yokye: «Kata seleka na nkombo ya Nwaphongo oli na bɔmɔɔ! Oloimole bo oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo?»

64 Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwɛ mampenza olowɔɔ. Kasi nawɔ na bɛɛ ngakye: Tata unwanwa, wamowɛnɛ Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowɛnɛ kaye onte ya mampata!»

65 Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, amba ya kakola bitobu bɛɛ balataka yo, amba ya wɔ yokye: «Atosi Nwaphongo! Tolokuli sengyela na manzoka! Ookyi bootosi yo Nwaphongo.

66 Bɛɛ kɔmunya bo?» Bamba mobuyisa bɛkye: «Asengyesi iwaa!»

67 O sima mɛ, bamba motowa matee o boo, bamba mowanda mankutu, baayɔkɔ bamba mowanda bingyete.

68 Bamba wɔ bɛkye: «Iwɛ Masiya, teya obokye oli moimosi! Ooewandi nza?»

Petelo aanga Yesu

69 Petelo abaka azasi o ibanda o lophango. Nwanwasi mɔnɔmɔ wa etoma, amba ya wɔ nɛ yokye: «Na wɛ obakyi na Yesu, moto wa Galileya.»

70 Kasi yo amba angana o miyo ma bato basɔ, amba wɔ yokye: «Maphɔɔ manvɔle wɛ mamana, nga siimaɛbe.»

71 Sima Petelo aesi ya kye tɛmɛ o munɔkɔ nwa lophango. Moto wa etoma mosuu wa nwanwasi aesi ya mowɛnɛ, amba ya wɔ na baabaka wamɔ yokye: «Moto oyo abakyi na Yesu owa Nazaletɛ.»

72 Petelo akulaka angana, amba kata na seleka yokye: «Siebe moto mɔna.»

⁷³ Sakoko bato baabaka wamō baesi oli Petelo, bamba ya wō ne bēkye: «Nde phēle, oli mōnōmō na bē, phō ewōsi ya wē kyeephunde!»

⁷⁴ Emba Petelo amba ya anwana yokye: «Seleka Nzambi, siebe moto mōna. Bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» Nde o sina imbele me, soo eesi ya tōngō.

⁷⁵ Emba Petelo amba ya umunya maphōō maawōkō Yesu ne obokye: «Soo sa botōngōkye, wamunzangana mbala iyato obokye wē toonzebe.» Bobele Petelo amba ya tōkōlō na ilela na ngōngō boikye.

27

Yesu akye samba oka Pilata

¹ Waa moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo basō naa bankumu ba Bayuda, baanga, bamba okana obokye babome Yesu.

² Bamba mokanga maphanga, bamba yakye ne oka Pilata moangyesi nwa Bayuda.

Iwaa sa Yudasi

³ Yudasi moto owa moungyaka, wa oka yo obokye batenesi Yesu bolombe pha iwaa, aokaka bolōsi boikye o ndondo ye, amba ya kye buyisa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo na bankumu bibende ba baphalanga makoo maato, biamophekye bē.

⁴ Amba ya wō na bēē yokye: «Nakyesi bofe phō naungye moto ootoli na lowōō.» Kasi bēē bamba ya mobuyisa bēkye: «Mena nde lowōō la wē! Lowōō lalona telokyekyi banga!»

⁵ Emba Yudasi amba vaka bana baphalanga o Tempelo, nōnō wakyē yo miingya.

⁶ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baōngōkō baphalanga me, bamba ya wō bēkye: «Mibeko ma banga temi-anole inyōsa baphalanga baa ndengye eye o ebombelo ya Tempelo, phō eli baphalanga baatangya malongo ma moto.»

⁷ Waaunva bēē iokana, bamba ya baomba na inzabi sa moto mōnōmō owa baka kakyele manoko phō bakundakye na babutu baawe omō.

⁸ Yango mena, babangye inzabi me nōnō lolō eye: «Inzabi sa malongo.»

⁹ Wakyelamaka bowawōkō moimosi Yilimiya yokye: «Bakpee bibende ba baphalanga mako maato, ye eli motuya nwaaphekye bato ba Isalayele phō ye,

¹⁰ bamba baomba na inzabi sa moto okokyele manoko bo wa nvōlekye Nkolo.»

Pilata atuni Yesu

¹¹ Yesu akye samba o boō pha Pilata. Pilata amba ya motuna yokye: «Iwē oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwē mampenza o lowōō.»

¹² Kasi imbele saabaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu bamophunde, iyo taikaka buya na lowōō.

¹³ Emba Pilata amba kula motuna yokye: «Tookye maphōō maikye maphunde na bē?»

¹⁴ Kasi Yesu taika na mobuyisa na lowōō lōnōlō. Yango mena Pilata akamwaka na boikye.

Pilata atenesi Yesu bolombe pha iwaa

¹⁵ O biseleko bisō bya Ilekana, mwangyesi amēlekye ikandola moto wa bolōkō mōnōmō oozingyi bato.

¹⁶ O imbele me, moto mōnōmō abaka o bolōkō, aebanaka na boikye, nkombo ye Yesu Balaba.

¹⁷ Pilata amba ya tuna bato baanganaka yokye: «Bēē kozingye obokye naekandolele nza? Yesu Balaba nde Yesu okobangye bēē Klisto?»

¹⁸ Pilata aebaka na bolaa obokye, baphundaka Yesu oka ye nde phō ya zuwa.

¹⁹ Waaba Pilata azasi kasambisa Yesu, nwasi wē amba motomela maloba yokye: «Sanyōlō o lowōō la moto mōna, tali na lowōō. Lolō na mokōlō naweni bolōsi boikye o ndoto phō ye.»

²⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, baphekye bato malondo phō baongye Pilata akandole Balaba, abome Yesu.

²¹ Pilata akulaka batuna yokye: «Onte ya bato babale baba kozingye obokye naekandolele nza?» Bamba mobuyisa bēkye: «Balaba!»

22 Emba Pilata amba kula ya batuna yokye: «Ka nakyele bo na Yesu oko bangye bée Klisto?» Bamba ya buya bēkye: «Omobakye o ekulusu!»

23 Pilata amba ya wɔ na bée yokye: «Bobe ye bookyesi yo?» Kasi bée batataka iyanwana na bokusi mpenza bēkye: «Omobakye o ekulusu!»

24 Waawene Pilata obokye takokyi ikyela na ekpele yɔnɔyɔ, bato balukye itombɔ, aesi ya kpa maa akunyosi sɛɛ o miyo na bato basɔ amba ya wɔ yokye: «Iwaa sa moto oyo tesili o mabɔkɔ ma nga! Mena nde lowɔɔ la bée.»

25 Bato basɔ bamba ya buya bēkye: «Lowɔ phe, malongo me mabee o ikolo sa banga na bana ba banga.»

26 Emba Pilata amba ya bakandolela Balaba, atomi bawande Yesu phimbo, amba ba phe Yesu obokye bamobakye o ekulusu.

Batuluku baskye Yesu

27 Batuluku ba Pilata baesi ya kye na Yesu o lophango la moangyesi. Emba batayɔ mobimba ya batuluku bamba ya molungya.

28 Bamba mumanya bitobu, bamba molasa nde munkoto mɔnɔmɔ nwa mangola.

29 Sima, baesi ya tonga eboko yɔnɔyɔ ya milɔ, bamba molasa yango o moto ndokolo mokonzi. Bamba mophisa nwana munkyēkyēle o ebɔkɔ eya boloo, bamba butwa imokusamela na imoēkye, bambe wɔ bēkye: «Mbote, mokonzi nwa Bayuda!»

30 Bamba motowa matee, baesi ya kpa muna munkyēkyēle nwaamophisaka bée o ebɔkɔ, babuto imobinda nwanogo o moto.

31 Waunva bée imoēkye, baesi ya mumanya munkoto nwaamolasaka bē, bamba mobuyisa bitobu bē. Emba bamba kye ne ikye mobaka o ekulusu.

Babakye Yesu o ekulusu

32 Waatɔkɔlɔ bée o mokyisi, bamba kye vana na moto mɔnɔmɔ wa Sirene, nkombo ye Simo, batuluku bamotomisaka na bokusi obokye anyanya ekulusu ya Yesu.

33 Bamba ya koma o elele ekyebangye bée Gologota, kyelukye iwɔ obokye: «Elele eya engyengyēle.»

34 Omɔ bamba phe Yesu maleku maangyinya bée na munɔ nwa bololo, waamameka yo amba lē imanywa.

35 Waaunva bée imobakya o ekulusu, bamba ya maa mbese phɔ ya ikaba bitobu bē.

36 Sima, bamba ya zala wamɔ phɔ ya imokyengyē.

37 O ikolo sa moto nwe, bakomaka ntina ya iwaa sɛ obokye: «Oyo Yesu, mokonzi nwa Bayuda.»

38 Babakaka na baibi babale o ekulusu, ona o boloo phe, oomoyɔkɔ o bowe phe.

39 Baalekane bamotolaka, banyingye na nzoto,

40 bamba ya wɔ ne bēkye: «Iwe owalukaka iyuwola Tempelo, ombe etonga na nkɔlɔ iyato, omibikya booli Nwana wa Nwaphongo, ombe na uta o ekulusu.»

41 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu bamoēkyēkyē nde bomɔ, bamba ya wɔ bēkye:

42 «Abikyaka bato basuu, kasi takokyi imibikya yo mampenza! Ali mokonzi nwa Isalayele? Aute unwanwa o ekulusu, toomba moanola.

43 Ambyaka motema nwe munso oka Nwaphongo, nde kawɔ yokye: «Nali Nwana wa Nwaphongo.» Ka bo Nwaphongo kamozingye amobikya unwanwa eye!»

44 Ebe na baibi baabakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde bomɔ.

Iwaa sa Yesu

45 Waakoma bunya i moto, enzombi yeesi ya ziba mokyisi munso, tee nɔnɔ o ngonga ya iyato eya nkɔkɔlɔ.

46 Phenephe na ngonga eya iyato, Yesu amba ya anwana na bokusi yokye: «Eli, Eli, lema sabakatani?» Kyelukye iwɔ obokye: «Nwaphongo wa nga! Phɔ ya'ye onde?»

47 Bato basuu baatemkye wamɔ, bamookyi, bamba ya wɔ bēkye: «Kabangye moimosi Eliya!»

48 Μονομο na βέε amba kyilingana izele, akye nyinya inyuka o maleku maangaa. Asitingye o songya ya mungbalango amba siphε Yesu obokye anywe.

49 Kasi bayoko bamba wo bekye: «Ka tokyekye bo Eliya amoya mobikya!»

50 Emba Yesu ambakula anwana nwanjye mokusi nono waakata yo motema.

51 Nde o sina imbele me, etobu eya lengyekye βέε o Tempelo, o boo pha elele elekya bosanto, yakakwaka na mibale uta o ikolo nono o se. Manyete manyinganaka, mabanga mawaye,*

52 malita maziboo, basantu ba Nwaphongo baikye baawaka bakundoo,

53 batokosi o malita, emba sima ya ikundwa sa Yesu bamba ya nyolo o Yelusaleme. Omo bato baikye babawenekye.

54 Batuluku baabaka bakyengyele Yesu ebe na mokonzi wa be, wawene βέε manyete manyingaa na maphoo maso maabaka malekane, bamba wene inganga siikye, bamba wo bekye: «Nde phele, moto oyo abakya Nwana wa Nwaphongo!»

55 Babasi baikye baabaka bakyemikye ne uta o Galileya pho ya imosunga, batemekye na βέε wamo, bakyekye na itakye.

56 Onte ya βέε, yabaka Maliya owa Magadala na ndoo ye nyango wa Zake na Zozefu, ebe na nyango wa bana ba Zebede.

Ikundama sa Yesu

57 Wa nkoko, moto monomo wa ezwele amba yaa, nkombo ye Zozefu. Autaka o Alimataya, ne abaka moekosi wa Yesu.

58 Akyekye oka Pilata ikye moonga ebembe ya Yesu. Pilata amba wo obokye bamophe yango.

59 Emba Zozefu amba ekpa, aezingyi na etobu eenyakune.

60 Amba yakye enyosa o ilita saatimaka yo o mabanga pho ye mampenza. Bobele amba ya ukaa ibanga sinene pho ya iziba munoko nwa ilita, nono wa butwa yo.

61 Maliya owa Magadala na ndoo ye bazalaka o boo pha ilita.

Batuluku bakyengyele ilita sa Yesu

62 Sima ya mokolo monomo, yabaka mokolo nwa sabata, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na Bafalisayi bamba ya kyende oka Pilata.

63 Bamba wo ne bekye: «Mokonzi, toumunya maphoo maawoko nyaboole mona, wataka baa yo na bomoo. Awoko yokye: “Namokundwa sima ya nkolo iyato.”

64 Ebongyi obokye otome bato bakyengyele ilita nkolo iyato, bo phe, baekosi βέε bamoyaa iba ebembe, emba sima bamba wo na bato obokye: “Akundo.” Boole babona phamoleka phaa phanza na bofe.»

65 Pilata amba babuyisa yokye: «Kpa batuluku, kyende kyengyele ilita boumunye βέε.»

66 Emba bamba ya kye balimisa ibanga me na bokusi. Bamba ikaa batuluku pho basikyengyele.

28

Ikundwa sa Yesu

1 Mokolo nwa sabata molekaa, na munkukutu, Maliya owa Magadala na ndoo ye, nyango wa Zake na Zozefu, bakulaka kye kyeka ilita.

2 Na mbala yonyo, manyete matati inyingana na bokusi. Mwanze wa Nkolo auti o ikolo, aesi ya manya ibanga, amba zala o ikolo sa sango. ³ Boo phe phabaka bongyengye ndokolo munkakasi, bitobu βέε babaka mpembe pee.

4 Batuluku bawenekye inganga, babuto itekyenene, babutwaka ndokolo bibembe.

5 Mwanze amba ya wo na babasi yokye: «Bee salota, naebe obokye kolukye Yesu owa bomaka βέε o ekulusu.

6 Wawa tali! Ambo kundwa bo wawoko yo. Yaka ya kye kyeka elele eebakya nzoto ye.

7 Kyende kye imola baekosi βέε izele obokye ambo kundwa, “akye unwanwa eye o boo pha βέε o Galileya. Wamokye

* 27:51 27:51 Lokala

mowene omɔ.” Mena eli simo eyakakyi nga ya ieimola.»

⁸ Bamba mana o ilita izele, babaka na inganga siikye, kasi mandondo ma bɛe matondaka na nkyisa, bamba ya kye na mbangu iimola simo me oka baekosi ba Yesu.

⁹ Na mbala yɔnɔyɔ Yesu aesi ya tokolele basi me, amba ya wo na bɛe yokye: «Mbote ya bɛe!» Bɛe bamba susana phenephe, bamba kusama, bamophisi o makolo.

¹⁰ Yesu amba ya wo na bɛe yokye: «Bɛe saila, kyende kyeimola bebi na nga, bakyende o Galileya, bamokye nvene omɔ.»

Batuluku bakye imola simo oka bakonzi

¹¹ Waaba babasi babutwe, batuluku baabaka bakyengyele ilita bamba ya butwa o lombo, phɔ ya ikyeimola bakonzi ba banganga ba Nwaphongo maphɔ maso malekanaka.

¹² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, bamba angana phɔ ya iyoka, emba bamba phe batuluku baphalanga baikye.

¹³ Bamba ya wo na bɛe obokye: «Owɔko bobo: Baekosi bɛe baesi ya ibaa ebembe ye na mokolo imbele siibee banga na ebuu.

¹⁴ Bo Pilata aokyi lowo me, toomuya mo, bɛe salota etaekyele ekpele.»

¹⁵ Batuluku baesi ya kpa baphalanga, bakyesi nde bo wawoko bɛe na bɛe. Yango mena isolo sisi sanyangwaka onte ya Bayuda tee nɔnɔ lolɔ eye.

Yesu atokolesi baekosi bɛe

¹⁶ Baekosi iko na mɔnɔmɔ baesi ya kyende o ngomba ya Galileya, eyawoko Yesu obokye amokye vana na bɛe omɔ.

¹⁷ Waamowene be, bamba mokusamela. Kasi bayoko onte ya bɛe bataaka baa na ziko.

¹⁸ Yesu amba susana phenephe na be, amba ya wo na bɛe yokye: «Nwaphongo ampe bokonzi bosɔ pha ikolo na pha o se.

¹⁹ Yango mena, bɛe kyende oka bato baa nkyisi iso ya mokyisi, obabuya baekosi banga, obabatisa na nkombo ya Tata, ya Nwana na ya Bolobo.

²⁰ Obateya obokye bakumole mitindo mia ephɛkye nga. Oebe obokye nali na bɛe nkolo iso tee nɔnɔ o suka ya mokyisi.»

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Malako Maphoo ma etatele

O nte ya babuku ba Simo Elaa baso bane, phaaka Malako boli bokuwe bombe kula na wenene obokye boli bookasi. Nkombo ya Malako eyoko eli Yoane Malako. Toewene o Malako 14.51; Bitoma 12.12, 25; 13.5, 13; 15.37, 39; Bakolose 4.10; 2 Ti 4.11; Filemona 24; 1 Petelo 5.15.

O nkanda ya baanosi baakasi bakoma obokye Malako abaka «mpengyi» ya Petelo o mokyisi nwa Loma; yango mena iimola se sa Simo Elaa sibengye bowabaka Petelo kateya.

O Simo ya Malako tomozwa maphoo mama:

- Malako 1.1-13: Yoane Mobatise kabongyisele Yesu nzela; Yesu abatisami, aesi ya kyende o bokye; omoo Satana amumekyi
- Malako 1.14-10.52: Etoma ya Yesu o Galileya: Yesu amiteye obokye ali moto ooli na bokonzi; atati iimola baekosi bee bowamowa yo na bowamokundwa yo. Aesi ya mana o Galileya akye o Yelusaleme
- Malako 11.1-16.8: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme. Bato bayambaka Yesu na bolaa. Kasi maphoo maabaka yo kakyele na mateya me temaikaka baa masepelisa bakonzi. Waa nkolo ya ilengyele eyenga ya Ilekana, Yesu amba ya za na baekosi bee mozaa nwa suka, sima aesi ya kye bondele o inzabi sa ba olive; omoo baesi ya moakya, emba bamba ya kye moboma oekulusu. Kasi na munkukutu, o sima ya mokolo nwa Sabata, moanze monomo amba ya vana na basi bakyeke kyeka ilita sa Yesu, aesi ya baimola obokye Yesu akundoo
- Malako 16.9-20: Yesu atokolesi bato be, emba abaa o ikolo

Nwebi motangyi, bakoma mokanda nwa «Simo Elaa» mumu pho na banga toanole «sekyele» ya Yesu wa Nazarete,

bo wanola mokonzi nwa batuluku wa Loma obokye «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo» (15.39).

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ Eye etatele ya Simo Elaa ya Yesu Klisto, iyo Nwana wa ya Nwaphongo.

² Moimosi Isaya akoma o buku pha Nwaphongo bofo:

Nwaphongo yokye: «Kyeka! Namotoma tima ya nga o boo pha we.

Amoebongyisa nzela.

³ Moto monomo kaanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!

Omoteyisa nsonga!»

⁴ Yoane aesi ya tokolo o bokye. Ateyaka bato, yokye: «Bongya mandondo ma bee, obatisame. Emba Nwaphongo amoelim-bisa masumu ma bee.»

⁵ Bato baso ba ekolo ya Yuda na ba mokyisi nwa Yelusaleme bakyeke oka ye. Baimolaka bofe pha bee o miyo ma bato baso. Ndokolo Yoane kambe ya babatisa o maa ma ebale ya Yaladene.

⁶ Yoane alataka etobu eyatongamaka na nkungye ya nyama na nkombo «Shamo». Alataka na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi nwe. Azaka ntete, aletekye na maboo.

⁷ Aimolaka bato me bofo: «Moto owamoya o sima ya nga andekyi na mwiya. Nga sikokyi imiinya o boo phe obokye naingole nono simbi ya bikoto bee.

⁸ Nga, naebatisa na maa, ka iyo amoebatisa na Bolobo Bosanto.»

Yoane abatise Yesu

⁹ Emba mi nkolo me Yesu aesi yauta o mokyisi monomo o manyete ma Galileya, nkombo ya mokyisi me Nazarete. Aesi ya koma oka Yoane. Yoane aesi ya mobatisa o ebale ya Yaladene.

¹⁰ Sakoko, Yesu aesi ya londwa o maa. Okolondwe yo, aweni ikolo si ziboo. Akuli wene Bolobo bomoutesi ndokolo inkotonwinya. ¹¹ Aokyi ntwesi moute o ikolo mowo bofo: «Iwe, Nwana wa nga owa lozingo, nali na we na nkyisa boikye.»

Molemba amekyi Yesu

12 Sakoko, Bolobo aesi ya kamba Yesu o bokye.

13 Yesu abaka o bokye nkolo makoo mane. Omw, Molembe amumekaka. Baanze bamosungaka.

Yesu abangyi baosi bane

14 Waanyosa bée Yoane o boloko, Yesu aesi yakye o manyete ma Galileya, abuto ikyemimola Simo Elaa ya Nwaphongo,

15 abaka kakyemiwo yokye: «Uñwanwa eye imbele me simbi yakoka. Nwaphongo aweninye bokonzi phe. Bongola ntema ya bée, anola Simo Elaa ya Nwaphongo!»

16 Mokolo monomo Yesu aesi ya banda o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Okobande yo, aesi ya wene baosi ba swe babale, mankombo ma bée Simo na nwana nyango Andele bavakye bondendi o maa.

17 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Yambengye. Otokule ba baosi ba swe, namoebuya baosi ba bato pho ya Nwaphongo.»

18 Sakoko, baikyi ika mandendi ma be, bamobengyi.

19 Yesu akuli susana na nwana o boo. Aesi ya wene Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka mi vato, babambe mandendi ma be.

20 Sakoko Yesu aesi ya babanga. Baikyiika ango wa bée Zebede o vato na bato bée baetoma, babengyi Yesu.

Yesu abikye moto owa bolobo boobe

21 Yesu na baekosi bée baesi ya kyende o mokyisi muunene nwa Kapalanauma. O mokolo moeme Bayuda, Yesu aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita. Atati iteya.

22 Bato bakamwaka ioka iteya se, pho abateyaka na boekondo bosu. Taikaka bateya ndokolo bateye ba Mibeko.

23 Imbele me moto monomo aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita, abaka na bolobo boobe, atati ianwana yokye:

24 «Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe. Iwe moto Mosantu owa toma Nwaphongo.»

25 Yesu aesi ya phaphala na bolobo me yokye: «Zala bose! Tokolo o nzoto ya moto oyo!»

26 Bolobo boobe boesi ya nyingyinya moto me na bokusi. Boesi ya anwana na bokusi, botokosi o nzoto ye.

27 Bato baso baesi ya kamwa na boikye. Nde babona babuto imituna, bekye: «Eye lowo ye? Kateya maphoo manyakune na boekondo. Katome na malobo maabe, mamookye.»

28 Nwana bokyi bobo, sango ya Yesu yeesi ya nyangwa o nkyisi iso ya Galileya.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

29 Bobele, Yesu na Zake na Yoane baesi ya mana o Ingambi sa makyita. Baesi ya kye o ingambi sa Simo na Andele.

30 Boo pha Simo owa nwanwasi amilangyaka pho abaka na mowewe. Okokome Yesu, baesi ya moimola bolosi pha nwanwasi me.

31 Yesu asusinye phenephe ne. Amophisi na eboko Amoteye. Mowewe moesi ya mana. Nwanwasi me atati ibakyelela.

32 Waankokolo, bato bamba ya ikyela Yesu bato baso baabaka na biswete na baa malobo mabe.

33 Bato baso ba mokyisi nwa Kapalanauma baesi yaangana o boo pha ingambi saabaka Yesu.

34 Wamw, Yesu abikyaka bato baikye na biswete ndengye na ndengye. Atokoloko na malobo mabe maikye. Taikaka benela obokye malobo mabe mawo pho malobo maamana maebaka obokye ali Nwana wa Nwaphongo.

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

35 Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokolo o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omw, atati ibondela.

36 Simo na bebi baabaka ne bamba ya kye moluka.

37 Okomozwe be, bamba ya wo ne bekye: «Bato baso baaelukye.»

38 Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyoko ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omw me. Naesi nde pho ya etoma me.»

39 Nde babona Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya, ateyaka o

Mangambi maso ma makyita, atokoloko na malobo mabe maabaka onte ya bato.

Yesu abikye moto owa bolosi pha maaba

⁴⁰ Bobele, moto monomo wa maaba aesi ya kye oka Yesu. Amba ya mokusamela. Amba ya mobondo, yokye: «Bo ozingyi, okokyi imbikya.»

⁴¹ Yesu amookyelaka ngongo, amba ya moelolela eboko, amba ya mokuma, yokye: «Nazingyi, bika!»

⁴² Sakoko maaba me maesi ya mana. Moto me aesi ya bika.

⁴³⁻⁴⁴ Yesu amba yawo ne na bokusi yokye: «Inzokye na bolaa, Saimola lowo lolo nono moto monomo. Kyende nde oka nganga ya Nwaphongo. Omoteya nzoto ya we. Oambya makabo ma ibika sa we, bo wakoma bee o buku pha Mose. Kyela babona pho bato baebe obokye obikyi phele. Sima Yesu amba ya mobuya o ingambi se.»

⁴⁵ Kasi nabo babona, moto mona abuto kakyemiimola mboka eso lowo lamokomelaka. Yango mena, Yesu takulaka miweninya na bato, aikalaka nde o elele eeteli bato. Emba bato baakyekeymiuta mboka eso, bakyekye oli yo.

2

Yesu abikye etuku eya nyiba makolo

¹ Sima ya banaa nkolo, Yesu akuli butwa o Kapalanauma. Bato baokyi obokye ali o ingambi sabaka yo.

² Bato baikye bamba yaangana wamo. Malondo ma obokye banyolo bee baso o ingambi me temabaka. Na elele ya iteme o boo pha mozibo mwa ingambi teyabaka. Yesu abaka kabaimole Simo ya Nwaphongo.

³ Ikyeka bofo, bato bane baesi ya moyelela na etuku. Bamophisi miitoko.

⁴ Nzela ya obokye bamokomya oka Yesu teyabaka, pho bato baloboko. Bobele, bamba ya baa o ikolo sa motondo nwa ndaku me njwaa langyema. Baesi ya zibola muna motondo o elele eyabaka Yesu. Baesi ya uya moto me mi sina itoko.

⁵ Yesu aesi ya wene obokye bato me bali na ianola. Emba amba ya wo na

etuku yokye: «Nwebi, masumu ma we malimbisami.»

⁶ Bateye ba Mibeko baayoko babaka wamo baesi ya bomba maumunya mama o mandondo ma be:

⁷ «Iyo nza obokye awo babona? Eye nga kawambe nde Nwaphongo. Kyelimbisa masumu nde Nwaphongo!»

⁸ Mina wamo Yesu aesi ya eba maumunya maabaka na be, amba wo yokye: «Pho ya ye otondi na maumunya mana?»

⁹ Bo na wo na etuku obokye: «Masumu ma we malimbisami», na obokye «Teme, kpa itoko sa we, kyende, lowo ye loolobi bokusi?»

¹⁰ Kasi nazingye obokye oebe obokye nga Nwana wa Moto nali na bokonzi pha ilimbisa masumu o mokyisi mumu.» Bobele, Yesu amba ya wo na etuku yokye:

¹¹ «Nawo na we ngakye: Teme, kpa itoko sa we, obutwe oka bee.»

¹² Sakoko, moto me aesi ya teme, akpe itoko se, o miyo ma bato baso abutoo. Bato baso bakamwaka, babutwaka ikumisa Nwaphongo, bekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye!»

Yesu abangyi Lewi

¹³ Yesu amba kula ya kyemitambula o mokukulu nwa maa manene ma Galileya. Bato baikye bayakaka ya mobenga, amba ya bateya.

¹⁴ Waalekana yo, amba ya wene moto monomo, nkombo ye Lewi, njwana wa Alafa, azasi o elele ekyephutisa bee mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Lewi aesi ya teme, amobengyi.

¹⁵ Emba Yesu amba yakye zala o ingambi sa Lewi. Baesi ya zaa wamo, yo na baekosi bee na baphutise ba mputi na bato bayoko ba masumu, pho bato baamobengaka babaka baikye.

¹⁶ Bateye ba Mibeko baabaka o ingomba sa Bafalisayi baesi ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kaze na baphutise ba mputi nana bato ba masumu?»

¹⁷ Yesu aesi ya baoka bo kowo be. Ndokolo kambe ya wo na bee yokye: «Esengyesi na munganga nde bato ba malosi, kasi bato baa nzoto nkusi phe.

Naesi ya banga nde bato ba masumu, siesi pho ya bato ba bosembo.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

¹⁸ Mokolo monomo, baekosi ba Yoane Mobatise na Bafalisayi bamiimaka ntoma. Bobele, bato basuu baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Louti bo obokye baekosi ba we tebaiky miima ntoma?» Emiimi ntoma nde baekosi ba Yoane na Bafalisayi.

¹⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Okokyele bee eseleko ya bolonga, babutu babangye be, bamiime ntoma?» Bo molongyi ata baa na bee wamo, etebaamiime ntoma. Teli bomo!

²⁰ Kasi mokolo moli, bamoya manya molongyi, nde mokolo me baamiima ntoma.

Yesu ateye mateya maanyakune

²¹ Moto tabambe munyengu munyakune mi etobu ekasi. Bo phe, munyengu munyakune nwamowawola etobu eekasi, iluu samokula ingwa sinene.

²² Na moto tateye maleku maa swaswa mi mbongo eekasi. Bo phe, bo maleku me maulubi mamobola mbongo me. Ebe maleku, ebe mbongo, iso yamokye phaa. Maleku maa swaswa makokyi na mbongo eenyakune.

Yesu ateye pho ya ikokyi bee ikyela mokolo nwa Sabata

²³ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu alekanaka yo na baekosi o manzabi ma ble. Baekosi bee batati ikye minoko ble nzela nzela.

²⁴ Bobele, Bafalisayi baesi ya wo na Yesu bekye: «Kyeka! Pho ya'ye baekosi ba we bakyele etoma mokolo nwa Sabata?» Mobeko nwa banga temobenele babona.

²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toika tanga o buku pha Nwaphongo lowo laakylaka Davidi? Waabaka yo na nzala, iyo na bato baabaka ne.

²⁶ Aesi ya nyolo o Tempelo. Akye zaa mapa maambyaka bee oka Nwaphongo. O mobeko nwa banga, mapa me maaze nde banganga bee na be. Ka Davidi aesi

ya kpa mapa mamana amaze. Aesi ya maphe na bato baabaka ne. Minkolo me Abiyatala abaka nganga eya o boo ya banganga ba Nwaphongo.»

²⁷ Bobele, Yesu akuli ya wo na bee yokye: «Nwaphongo akyela mokolo nwa Sabata pho ya bato, kasi taika kyela bato pho ya mokolo nwa Sabata.

²⁸ Yango mena, ingaa, Nwana wa Moto nali Nkolo ya Mokolo nwa Sabata.»

3

Yesu abikye moto owa ngbatatala eboko

¹ Bobele, Yesu akuli yakyende o Ingambi sa makyita. Moto monomo owa ngbatatala eboko abaka ne omo.

² Baphalisayi bayoko baabaka wamo bakyekaka Yesu na bibee bo amobikya moto me mokolo nwa Sabata. Balukaka obokye bamosongyele.*

³ Yesu amba ya wo na moto owangbatatala eboko yokye: «Inwa, okye teme o boo pha bato baso.»

⁴ Emba Yesu amba ya tuna bato babaka bamokyeke, yokye: «Mobeko nwa banga mowo bo, pho ya mokolo nwa Sabata? Ikyela bolaa na ikyela boobe, elaa'ye? Ibikya moto na iboma moto, elaa'ye?» Bee baso tebazwaka na lowo la ibuya.

⁵ Na ena yoo me, Yesu aesi ya bakyeke. Abaka na na ngongo pho ya maumunya maabe ma be. Bobele, Yesu aesi ya wo na moto me yokye: «Elola eboko ya we!» Waelola yo eboko bofo, ikyeka, ebongyi.

⁶ Baphalisayi baesi ya tokolo o Ingambi sa makyita. Bakye angana ikolo na bato baaka Mokonzi Elode. Balukaka malondo ma iboma Yesu.

Bato baikye babengye Yesu

⁷ Lolo eye Yesu akuli kye na baekosi bee phenephe na maa manene ma Galileya. Bato baikye baesi ya mobenga. Bato me bautaka o manyete ma Galileya, o manyete ma Yuda na o Yelusaleme.

⁸ Baayoko bautaka o manyete ma Idume, o mokukulu nwa ebale ya

* 3:2 3.2 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

Yaladene, o nkyisi ya phenephe na manyete ma Tula na ma Sidona. Bato me baikye baokaka yaakyelaka Yesu. Yango mene baesi yakye oka ye.

⁹ Bobele, Yesu aesi ya toma baekosi bée obokye bamolukyele vato pho bato bée sa mokatitisa.

¹⁰ Yesu awoko babona pho abikyaka bato baikye, bato baso baamalosi bawelanaka ikyemokuma.

¹¹ Waawene bato babaka na malobo mabe Yesu, bakyebye mivaka o makolo me. Babutwaka baanwane bekye: «Iwe, oli Nwana wa Nwaphongo!»

¹² Kasi Yesu amba katela bato me, yokye: «Sanzebinya!»

Yesu aesi batoma iko mbuka babale

¹³ Bobele, Yesu amba yakye baa o ngomba, amba ya banga bato baazingaka yo. Bée baesi ya kye oka ye.

¹⁴ Aesi ya olo bato iko mbuka babale, baatangaka yo batoma. Yesu abaloko obokye babee ne elele yonyo, obokye abatome ikyemiteya,

¹⁵ na obokye abaakyisa mwiya nwa itokoko malobo mabe.

¹⁶ Bato iko mbuka babale me, yabaka: Simo (Yesu amophekye nkombo ya Peltelo),

¹⁷ Zake na Yoane wabe ango, Zebede (Yesu abaphekye nkombo ya Bonelgesi, kyelimbole obokye: Bana ba nkakye),

¹⁸ Andele, Philipe, Batelemi, Matiye, Toma, Zake (nwana wa Alafa), Taade, Simo owamiambya pho ya bosomi pha ekolo ye,

¹⁹ na Yuda Mokeliyota, owamungya Yesu.

Banaa nyango na Yesu baesi ya mokyeka

²⁰ Bobele, Yesu akuli butwa o ingambi. Bato baikye bakuli yaangana, malondo ma obokye Yesu na baekosi bée baze temali.

²¹ Banaa nyango na Yesu baesi yaoka simo me. Bamba ya kyende obokye bakye mokpa, pho bato bawoko bekye: «Abuto ndokolo elemele!»

²² Unwanwa eye bateye ba Mibeko bautaka o Yelusaleme bawoko bekye: «Molembe amunyosi, katokolo malobo

mabe o nzoto ya bato nde na mwiya nwa Belezebula, mokonzi nwa malobo mabe.»

²³ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso. Amba ya bawole na bite yokye: «Tebakoyi itokolo Molembe na mwiya nwa Molembe.

²⁴ Bo bato ba mokyisi monomo banwane bée na be, mokyisi me etemokoko.

²⁵ Bo bato ba ibota sonoso banwane bée na be, ibota me etesiikoko.

²⁶ Ka bo bokonzi pha Molembe bomikabinye, bokonzi me ete bookoko.

²⁷ Moto takoyi inyolo o ingambi sa moto oli na nkamba pho akye iba mbolo ye, bo naino moto me tebamobakyi maphanga. Elaa atamobaka maphanga phanza, amba iba mbolo ye iso.»

²⁸ «Nde phele na wo na bée ngakye: Nwaphongo amolimbisa masumu maso maakyele bato, na mapho maso maatole bato nkombo ye.

²⁹ Kasi moto ookotole Bolobo Bosanto, kakyele isumu sitesilimbisa Nwaphongo. Isumu me samoikala nde bobele.»

³⁰ Yesu awoko na bée bobo, pho bée babaka bawo bekye: «Bolobo bobo bonyolesi Yesu.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu bamolukye

³¹ Bobele, nyango wa Yesu na bana bée ba bampele, baesi oka Yesu. Bamba ya teme o ibanda. Bamba ya toma moto obokye ababangyele Yesu.

³² Bato baso baazalaka ne wamo, bamolungyaka. Bamba ya wo ne bekye: «Kyeka! Nyongo na banaa nyongo batemi o ibanda baelukye.»

³³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama eli nza? Banaa mama eli banza?»

³⁴ Bobele, Yesu amba ya kyeka bato bazalaka ne amba ya wo yokye: «Kyeka mama na banaa mama, bée baba.

³⁵ Pho moto okokyele mapho mazingye Nwaphongo, yo nwana mama owa lele, yo nkanasa ya nga, yo mama.»

4

Ete ya mophiki

1 Yesu akuli butwa iteya bato o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Bato baikye baesi yaangana waali yo, emba Yesu amba ya kye zala o vato. Vato me phabaka o maa, emba bato babaka o mokukulu.

2 Abaka kateya maphoo maikye na bite. Amba ya bateya yokye:

3 «Okyemela! Mokolo monomo, moto monomo akyekye o inzabi oikye minyaka ndemo obokye itokolo.»

4 Waanyaka yo ndemo o inzabi, ndambo iesi yakaa o nzela, manyosi maesi ya kye iikomola.

5 Ndambo eyoko iesi yakaa o manyete maa mabanga, wamo manyete maikye phe. Sakoko ndemo miina iesi ya tokolo pho teyaika zwa manyete maikye wamo.

6 Waa manzanga, ndemo me iesi ya nyita, iungyi pho teyaikaka ba na ya kolo nkanga.

7 Ndambo esuu ya ndemo iesi yakaa o nte ya nkata ya milo. Nkata ya milo miina iesi ya kola, yubye ina ndemo emba teyaamba bota.

8 Kasi ndemo nsuu me iesi yakaa o manyete malaa, iesi ya tokolo, ikosi, iboti. Iiyoko iboti mbuma mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.»

9 Emba Yesu amba kula wo na bee yokye: «Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

10 Bobele, Yesu aesi ya ika bato baabana o mokukulu. Waabaika yo, baekosi iko mbuka babale na baayoko baabaka phenephe ne baesi ya motuna bekye abaimole ntina ya bite me.

11 Amba ya wo na bee yokye: «Nwaphongo aeteye, bee baba, sekyele ya Bokonzi phe. Bato basuu baikye nde na bite.

12 Yango mena wakomama bobo: «Nabo bakyeke na bolaa, tebaawene na ekpele.

Nabo baikye na bolaa, kasi tebaasokol, bo phe nde babongolaki mandondo ma be, emba Nwaphongo nde abalimbisaki!»

Yesu kalimbole ntina ya ete ya mophiki

13 Bobele, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo bee toebe ntina ya ete mena? Emba waamba eba ntina ya bite bisuu ndengye'ye?»

14 Mophiki ndemo ali ndokolo moto okoteya iloba sa Nwaphongo.

15 Bato bayoko bali ndokolo nzela. Simo ya Nwaphongo yakyekye kaa wamo. Baikyi Simo me. Oeyokyi be, Molemba aesi ya emanya o mandondo ma be.

16 Bato bayoko bakokaa na ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga: Wa okye bee iloba sa Nwaphongo, basanosi izele na nkyisa.

17 Kasi iloba me te saika nyose nkanga o mandondo ma be, baanole nde nwana imbele mokuwe. Kasi bo nkaka na minyoko yeesi pho ya sina iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele.

18 Bato bayoko bali ndokolo ndemo iikaa o nkata yaa milo: Baikyi maloba ma Nwaphongo,

19 kasi maumunya ma mokyisi mumu, phowa ya ezwele ekye kosa bato, na maumunya masuu ndengye na ndenge maoto sina iloba, emba tesiibote.

20 Kasi bato basuu bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maala: Baikyi maloba ma Nwaphongo, bamaanosi emba baboti mbuma iindaa, iiyoko mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.»

Ete ya tala

21 Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo moto aesi na tala, amoekukya na katini nde amoeteye o se ya ntangye? Kasi amoeteya o ikolo sa mesa. Teli bomo?»

22 Maphoo maso maabombama mamotokolo, na maphoo maso ma enzombi mamowenene saa.

23 Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

24 Yesu akuli woo na bee yokye: «Nde kokyebe na maphoo maeyimole nga. Nde bokokyele bee bebi, Nwaphongo amoekyela nde bomo me. Amba kula ekyela na koleka.

25 Moto ooli na mbolo nzikye bamokula mophe nsuu. Moto ooli pha, baamobololo noko nwana ndambo ooli ne.»

Yesu akpe ete ya ndemo

²⁶ Yesu akuli wɔ yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boli ndokolo moto mɔnɔmɔ anyakaka ndemo o inzabi sɛ.

²⁷ Na mokɔlɔ, wa lale yo na ná moo wakyemitambula yo, ndemo kytɔkɔlɔ, kyikole. Moto mɛ taikaka eba bo wako-laka yango.

²⁸ Eli nde manyete maakosaka ndemo. Phanza kyetɔkɔlɔ ibɔngyi, sima kyembe ya tɔkɔlɔ munkoloko, o suka kyembe ya bota mabɔtu na bolaa.

²⁹ Ble eesi yaola. Waaola mbuma, moto mɛ akye nɔkɔ phɔ mbunu ya inɔkɔ yakokaka.»

Yesu akpaka ete ya mumbuma nwa njwete na nkombo mutarde

³⁰ Yesu akuli ya wɔ yokye: «Ekpele'ye elongoba na Bokonzi pha Nwaphongo? Tomokpa ete'ye phɔ ya ilimbola Bokonzi pha Nwaphongo?

³¹ Bokonzi pha Nwaphongo pha ulana na mumbuma mwa mutarde. Bo bakye emophika, mumbuma maamuna, molekyi iso yaamokyisi na bokyikyiyi.*

³² Sima moesi ya kola, moombe ya leka ndemo iso na bonene. Moombe ya tɔkɔlɔ bitakyi binene. Manyɔsi mamotonga moobo ma bɛɛ o ɔomele ya njwete mɛ.»

³³ Nde babona Yesu ateyaka bato Simo ya Nwaphongo na bite biikye bya ndengye eye. Abateyaka na ndengye eekokyi na bɛɛ ioka.

³⁴ O mateya mɛ taikaka lɛɛ ibakpela bite. Kasi waabaka yo kaikale na baekosi bɛɛ yo mampenza abalimbolelaka nde bite mɛ bisɔ.

Yesu azibise Ewele

³⁵ Mokɔlɔ maamuna bunya boesi ya inda. Okoinda bunya, Yesu aesi ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Toakale o mokukulu njwa maa njwaa bina.»

³⁶ Yesu azalaka o vato. Baekosi baesi ya kyende ne o vato babona. Mato masuu mabaka wamɔ mɛ. Baikaka bato basɔ baabaka wamɔ.

³⁷ Bobele, ewele ekusi yamba ya kyela. Kanda yanyɔsaka maa o motema njwa

vato. Vato babona phatataka itonda na maa.

³⁸ Yesu abaka o mbolo eya sima ya vato. Alangyaka moto nwe o ikolo sa mungbelengɔ, alasi ebuu. Baekosi bɛɛ baamba ya moumola miebu mena, bekye: «Towee! Towee! Toli na maumunya phɔ ya banga?»

³⁹ Yesu amba ya umwa, amba ya wɔ na ewele na ná maa na bokusi yokye: «Ikala bese!» Bobele, ewele eesi yaunva. Emba maa mamba yaikala ena phioo!

⁴⁰ Akuli wɔ na baekosi yokye: «Be koile phɔ ya'ye? Bɛɛ naino toanosi?»

⁴¹ Baekosi bawenekye inganga siikye, bawonɔkɔ bekye: «Moto oyo ali nde nza? Na maa na ewele kyimotosa!»

5

Yesu abikye moto owabaka na malɔbo mabe

¹ Bobele, Yesu na Baekosi bɛɛ baesi ya koma o mokukulu mɛ o manyete ma Bagelaza.

² Yesu aesi ya aphwa. Okoaphwe yo, moto mɔnɔmɔ atɔkɔsi o malita. Aesi ya vana ne. Bolɔbo bofe phanyɔlɔkɔ o nzoto ya moto mɛ.

³ Abutwaka izala o malita. Bato tebakulaka koka imobaka maphanga, ebe na munyɔlɔlɔ.

⁴ Soosoo bamokangye mabɔkɔ na makolo na munyɔlɔlɔ. Nzuka moto mɛ abaka kabile muna munyɔlɔlɔ. Moto na mɔnɔmɔ takokaka imozibisa.

⁵ Na moo na mokɔlɔ abaka katambule o malita na o ngomba. Mbala iso abaka kaanjwane nzanga, abaka kamizokya na ná mabanga.

⁶ Mena Yesu ataa baa itakye, ambo mowene. Aesi ya kyilingana. Akye mokusamela na mabongɔ.

⁷ Amba yaanjwana na bokusi yokye: «Yesu, Nwana wa Nwaphongo owa ikolo, kolukye inkyela bo? Naongyi na we o boo pha Nwaphongo, sa nveninya mpasi!» [

⁸ Awɔkɔ bofo phɔ Yesu abaka kawo yokye: «Bolɔbo bofe, tɔkɔlɔ o nzoto ya moto oyo.»]

* 4:31 4:31 Phɔ ya mutarde, kyeka o Luka 13.18.

⁹ Yesu amba kula tuna moto me yokye: «Nkombo ya we nza?» Aesi ya mobuyisa yokye: «Nkombo ya nga, Ekonzo, pho banga toli baikye.»

¹⁰ Aongaka Yesu na bokusi obokye satoma malobo mabe mama o mokyisi mosuu.

¹¹ O ngomba me yabaka wamo, bokanda pha mangulu, phabaka bokyemiwaa.

¹² Malobo mamba bondela Yesu bobo: «Olotome onte ya mangulu mamana, tokye nyolo o nzoto ya mango.»

¹³ Yesu amba ya maphe nzela. Bobele, malobo mabe mamana maesi yatoko oka moto me. Maesi ya kye nyolo o mangulu mamana. Bokanda bosu phabaka phenephe na mangulu nkoto ibale. Mangulu maesi ya uta ngomba, maesi ya kyilingana nono o maa. Mabutwaka ikyifa maa, mamba ya waa.

¹⁴ Babanze ba mangulu baabaka wamo, baesi ya lota, bakye imola o lombu nono o manganda. Bato baesi ya kye kyeka lowo me lalekanaka.

¹⁵ Baesi ya koma oka Yesu. Baweni moto me owabaka na malobo mabe azasi, alati bitobu, abongyi. Waamowene be, bato me bawenekye bobo.

¹⁶ Bato baawenekye maphoo me maso, baesi ya baimola maphoo ma moto owa malobo mabe na ma mangulu.

¹⁷ Bobele, bato baaokaka maphoo me baesi ya wo na Yesu obokye amane o manyete ma be.

¹⁸ Yesu akye kpela o vato. Okokpele yo, moto owabaka na malobo mabe aesi yaonga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, nakyende na we.»

¹⁹ Yesu ale, amba wo yokye: «Butwa oka be, o ibota sa we, okye baimola iso iyekyelesi Nkolo na ngongo ye.»

²⁰ Emba moto me amba yakye. Atati ikyemiimola o nkyisi yaabaka omo na nkombo Dekapolis. Aimolaka iso yaakyelaka Yesu pho ye. Bato baso, baamookaka, bakamwaka.

²¹ Yesu akuli akala na vato o mokukulu njwaabaka yo. Bato baikye baesi yaangana wali yo. Mena ataa ba o ibongu, baesi ya molungya.

²² Monomo na Baangyesi ba Ingambi sa makyita aesi ya koma. Nkombo ye Yailo. Aesi ya wene Yesu. Amba ya mivaka o makolo me.

²³ Amba ya nyingonela ne yokye: «Nwana wa nga wa njwanwasi kawe. Tokye oka nga, okye kyela maboko o ikolo sa nzoto ye obokye yo sawaa, abikye.»

Yesu abikye njwanwasi owa bolosi pha malongo

²⁴ Bobele, Yesu aesi ya kye ne nzela yonoyo. Bato baikye bakyekye ne ewawaka. Bamokatitisaka na mbale na mbale.

²⁵ Njanwasi monomo abaka na be. Abaka na bolosi pha malongo, pha koko ne mambula iko mbuka ibale.

²⁶ Akomaka o maboko ma bamiinganga baikye. Abungyaka baphalanga bee baso. Taikaka bika. Bolosi bokule ngala nde bongasi.

²⁷⁻²⁸ Aokaka simo ya Yesu. Aumunyaka o ndondo ye yokye: «Bo nakye kuma nono bitobu bee, nde nabikyi.» Aesi ya mofenga na ikyemiphaka onte ya bato babana nono wakoma yo o sima ye. Aesi ya kuma etobu ya Yesu.

²⁹ Mina wamo malongo maesi ya tenya. Aesi ya wene o nzoto ye obokye abikyi na bolosi me.

³⁰ Nde wamo, Yesu aesi ya mioka onte ye obokye ndambo ya mwiya nwe motokosi. Aesi ya miekpinya o ntante ya bato, yokye: «Oonkumi o bitobu ba nga nza?»

³¹ Baekosi bekye: «Aaa! Oweni obokye bato baekatitise na mbale na mbale, kokule tuna: “Onkumi nza?”»

³² Kasi Yesu aesi ya kyeka na mbale na mbale obokye aebe moto omokumi.

³³ Njanwasi me abaka katekyenele na sina inganga, pho aabaka lowo lamokomelaka o nzoto ye. Aesi ya mokusamela. Bobele, aesi ya moimola phele phele maphoo maso maabaka ne.

³⁴ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Mama, boanosi we, obikiyi. Ebe nde bomɔ. Kyende na bolaa.»

Yesu aakosi ηwana wa Yailo

³⁵ Waabaka Yesu kawɔ babona, bato bauti o ingambi sa Moangyesi me, Yailo. Baesi ya wɔ bekye: «Ŋwana wa we awe. Kokule nyɔkɔlɔ Moteye phɔ ya'ye?»

³⁶ Nzuka Yesu aokaka maphɔɔ mawɔkɔ be. Amba ya wɔ na Moangyesi wa Ingambi sa makyita me yokye: «Sakula ila! Anola ndee to!»

³⁷ Yesu taikaka benela bato basuu ikyende ne. Aanolaka nde Petelo, Zake na ηwana nyango Yoane.

³⁸ Baesi ya koma o ingambi sa Moangyesi me. Yesu aweni obokye bakye mi mivaka, balele na ngongo, baanwane.

³⁹ Aesi ya nyɔlɔ o ingambi. Aesi ya wɔ na bekye: «Ikyemi mivaka na ilelo sisi sa lowɔ'ye? Ŋwana wa bekye taikiyi waa. Alasi nde ebuu.»

⁴⁰ Baalesi baesi ya moekye. Emba Yesu aesi ya batokɔlɔ bekye baso o nzee. Akye na ango na nyango na baabaka ne. Bamba ya nyɔlɔ o motema ηwa ingambi o elele eyalangyaka bekye ηwana.

⁴¹ Yesu amba ya phila ηwana me mi ebɔkɔ yokye: «Talita kumi!» kyeimole obokye: «Ŋwana ngondo, umwa!»

⁴² Mina wamɔ, ηwana ngondo me — abaka na mambula iko mbuka ibale —, amba ya teme. Abuto itambula. Baabaka ne wamɔ, bakamwaka nde bokamo.

⁴³ Yesu awɔkɔ na bekye na bokusi yokye: «Moto saimola moto lowɔ lalona, amba ya wɔ na bekye yokye bamophe na ntoma azee.»

6

Bato ba Nazalɛte bale ianola Yesu

¹ Yesu na baekosi bekye baesi ya mana o elele me, baesi ya kyende o Nazalɛte mokyisi ηwa kolaka yo.

² O mokɔlɔ ηwa Sabata, abaka kateya o Ingambi sa makyita. Bato baikye baamookaka, bakanwaka, bamitunaka bekye: «Phɔ iye aizwe bi? Malondo ma zwe yo mama mauti bi? Kakyele na bilekyesako bibi ndenge'ye?»

³ Eye ka mowasi wa mabaya, ηwana wa Maliya, bola pha Zake na Zoze na Yudasi na Simo. Na basii bekye baa babasi ka bali na banga wawa.» Yango mena balekye imoanolela.

⁴ Yesu amba yawɔ na bekye yokye: «Moimosi wa Ŋwaphongo bamokumole nde o nkyisi nsuu, manya o mokyisi nwe mampenza, na o ibota se na oka banaa nyango.»

⁵ Yesu taikaka koka ikyela nɔnɔ elekyesako yɔnɔyɔ eenene omɔ, manya nde ndambo ya bato ba malosi baatandelaka yo mabɔkɔ, baabikyaka yo.

⁶ Akamwaka na boikye phɔ ya bato ba Nazalɛte tebaikaka ba na ianola.

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale

Emba Yesu amba yakyemiteya o nkyisi yaa mambale.

⁷ Aesi ya banga baekosi iko mbuka babale, atati ibatoma ikyemiteya babale babale. Abaphe na bokonzi pha itokɔlɔ malɔbɔ mabe.

⁸ Abakatelaka yokye: «Bo wamokyende bekye o imbanga bobo, bekye saphila ekpele esuu, ebe ntoma, ebe ikuba, ebe na baphalanga, ophilaka nde ntuu.

⁹ Bekye salata bitobu bibale, kolate nde etobu yɔnɔyɔ na bikoto.»

¹⁰ Yesu ambakula ya wɔ na bekye yokye: «Bo okomi o mokyisi monomɔ, obaka nde o ingambi sa moelasa bekye nɔnɔ mokɔlɔ ηwa mokyende bekye o mokyisi mosuu.

¹¹ Ka bo bato ba mokyisi monomɔ bale iekumbela, bale na iyeyoka, lekana mokyisi me, olɔlɔ ngonza phɔ ya ibateya bobo bookyesi be.»

¹² Bobele baekosi bamba yakyemiimola bato obokye babongole ntema ya be.

¹³ Batokɔlɔkɔ na malɔbɔ mabe mi-ikye. Baingaka na bato baikye ba malosi mauta, bababikyaka.

Elode aokyi ngambo ya Yesu

¹⁴ Nkɔlɔ me, Mokonzi Elode amba yaoka Simo ya Yesu phɔ ngambo ye ya tambulaka nkyisi iso. Bana bekye: «Eye eli nde Yoane Mobatise akundo! Yango mena ali na phembo ya ikyela bilekesako babina.»

¹⁵ Kasi bayɔkɔ bawɔkɔ bekye: «Eli moimosi Eliya.» Basuu bayɔkɔ bekye:

«Ali moimosi ndokolo baimosi baa phanza.»

¹⁶ Waaoka Elode ziko sa bato, amba ya wo yokye: «Eli Yoane Mobatise, owa tomaka nga obokye batene moto, akundoo!»

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹⁷ Pho Elode atomaka batuluku bée obokye baakya Yoane bamunyosa o boloko, pho ya Elodiya nwanwasi wa nwana nyango Philipo owa buyaka yo nwasi we.

¹⁸ Pho Yoane awoko na Elode yokye: «Tokokyi ilinga nwasi wa nwana nyongo.»

¹⁹ Elodiya aphinywaka na Yoane. Alukaka malondo ma imoboma, kasi taikaka mozwa.

²⁰ Pho Elode ailaka Yoane, aebaka obokye Yoane ali moto wa bosembo, moto wa Nwaphongo. Yango mena, ambaka baa kamobanza. Elode abaka katungisame na boikye na mateya ma Yoane, ka na babona azingaka nde imooka.

²¹ Wakoma eseleko yaimunya mokolo nwa botama Elode, Elode abangaka bakumu, bakonzi ba batuluku, bato ba ngambo ba Galileya, obokye baya zaa oka ye. Mokolo me Elodiya awenekye obokye nkonzoko ye ya iboma Yoane imbiyakoka.

²² Waba bée bazee, nwana wa Elodiya wa nwanwasi amba yakye babinela. Elode na bato baabangaka yo basepelaka na mbina ye. Bobele mokonzi Elode amba ya wo na nwana ngondo me yokye: «Inzongye ekpele esoo ekyezingye we, namoephe yango.»

²³ Amba ya kata na seleka yokye: «Namoephe epkele esoo eyamunzonga we, ebe nabo etee ya mokyisi moangyele nga.»

²⁴ Nwana ngondo me atokosi, akye tuna nyango, yokye: «Naongye ekpele'ye?» Nyango yokye: «Koongye nde moto nwa Yoane Mobatise.»

²⁵ Sakoko, nwana ngondo mona akuli butwa izele oka mokonzi Elode akye wo ne yokye: «Nazingye obokye omphe nde inwanwa eye moto nwa Yoane Mobatise mi lako.»

²⁶ Waaoka mokonzi Elode baabona, aokyi ngongo boikye. Ka naiumunya seleka eya kataka yo o miyo ma babutu babangaka yo o eseleko, takokyi na ile imophe ekpele esoo eya ongaka yo.

²⁷ Sakoko, mokonzi amba ya toma tuluku monomo o boloko obokye akye tena moto nwa Yoane amoyelele na nwango. Bobele, tuluku me amba yakye o boloko, akye tena moto nwa Yoane

²⁸ Aesi na nwango mi lako, amophe nwana ngondo me, akye mophe nyango.

²⁹ Waaoka baekosi ba Yoane maphoo maso maalekaa, baesi yakye kpa ebembe ye bakye ekunda.

Yesu azeye bampele nkoto itano

³⁰ Batoma waauta bée o imbanga, baesi yaangana wali Yesu, bamoimosi maphoo maso makyelaka bée na ma teyaka be.

³¹ Pho bato baike babaka basekane oka Yesu, Yesu na baekosi bée tebaikaka zwa ngonga ya izaa, yango mena amba ya wo na bée yokye: «Yaka tomene wali bato, tokye luka elele eya bose pho tokute zaa tombe naema.»

³² Bobele bamba ya baa o vato bakye bée mampenza o elele eteeli bato

³³ Waaba bée bakye babona, bato babaweni, babasososi. Babaka baute o nkyisi isoo na mambangu, bakye koma o soo o elele eyalukaka Yesu na baekosi bée ikyende.

³⁴ Waaseme be, Yesu amba ya aphwa o vato, aweni moluku nwa bato baikye. Abaokyelaka ngongo boikye pho babaka ndokolo mampate mazangyi mookosi, amba ya tata ibateya maphoo maikye.

³⁵ Walekana bunya, baekosi bamba ya kyende oli Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Bunya bolekaa, elele eye eli itakye na lombo.»

³⁶ Buya bato obokye bakyyende o manzabi, na o nkyisi ya mambale, pho bakye miombela ntoma ya izaa.»

³⁷ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza obaphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Kozingye obokye banga toombe mapa ma badenali nkama ibale pho ya izeya moluku munsoko mumu? Na bo toombi mapa ma badenale nkama

ibale pho ya izeya moluku muso mumu ete maabakokye.»

³⁸ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo? Taa kye kyeka!» Waakye kyeka be, bamba ya moimola bekye: «Toli na mapa matano na swe ibale.»

³⁹ Ndokolo kambe ya toma baekosi bazasa bato baso o nkata, biboko biboko.

⁴⁰ Babazasaka na ndongo, muna nwa munkama, moyoko nwa mako matano.

⁴¹ Yesu aesi ya kpa mapa matano mamana na swe ibale, atombi miyo o ikolo, abondesi Nwaphongo. Waunva yo ibondele, akyesi mapa, amaphe baekosi obokye bakabele bato baso. Akuli kyela na swe nde bomo.

⁴² Bato baso bazaka, baokaka.

⁴³ Baekosi bamba ongo bikiyesi ba mapa na ba swe ba otwaka be, batonzaka banyanzima iko mbuka babale.

⁴⁴ Motango nwa bato baso baazaka mapa mamana, o itanga nde bampele, nwabaka nkoto itano.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

⁴⁵ Sakoko, Yesu aesi ya toma baekosi obokye babaa o vato, bakatisa, bakye moziya o boo o mokukulu moyoko o mokyisi nwa Betesaida. Mina wamo, aesi ya buya na moluku nwa bato babaka wamo o nkyisi ya be.

⁴⁶ Waunva yo ibabuya, aesi ya kye bondele o ikolo sa ngomba.

⁴⁷ Waainda bunya, baekosi bataka baa onte ya ebale sa bokomakye. Kasi Yesu abaka yo mampenza o mokukulu.

⁴⁸ Awenekye baekosi banwane na iluka pho ewele yabaka kyebabuya na munsima. Waa munkukutu, Yesu amba ya babenga na makolo o ikolo sa maa, aunka na balenaka.

⁴⁹ Waamowene be katambule o ikolo sa maa na makolo, baumunyaka obokye eli mozisi. Bamba ya anwana,

⁵⁰ pho be baso bamowenekye, batondaka na boho. Yesu amba ya wo na be yokye: «Ititala, be salota, eli nde nga!»

⁵¹ Amba ya baa o vato phaa baka be, ewele eesi ya ema. Baekosi bakamwaka na boikye,

⁵² pho na waakyelaka Yesu elekyesako ya izeya bampele mapa, tebaikaka sosolo, malondo ma be mabaka makuwe.

Yesu abikye bato ba malosi o manyete ma Genesalete

⁵³ Waaunva be ikatisa ebale, baesi ya kye seme o Genesalete.

⁵⁴ Waaphwa be o vato, sakoko bato baesi ya eba obokye eli Yesu.

⁵⁵ Bobele bamba ya kyilingana o nkyisi ya be iso, ikyemikpa bato baso baa malosi, babanyanye mi matoko bakyekye na be o bilele biso baokoka be obokye Yesu ali wamo.

⁵⁶ Bilele biso baabaka Yesu kakyemikyende, ebe o nkyisi iinene na iinkyiki na yaa mangonda, babaka bakye milangya bato baa malosi o munsongo. Banyingonelaka na Yesu bekye: «Obale bakume nono songye ya etobu ya we.» Emba, baso baamokumaka, babikaka.

7

Yesu Kateya pho ya mateya ma bankoko

¹ Mokolo monomo Bafalisayi na bateye ba Mibeko bayoko bautaka o Yelusaleme, baesi ya angana oli Yesu.

² Waawene be obokye baekosi ba Yesu bayoko baze ntoma na sokoto sa kunyola se, bo kowo mateya ma bankoko,

³ pho Bafalisayi na Bayuda baso bakumolaka mibeko ma bankoko, o boo pha izaa ntoma, ela bakunyosi se bo wa teyaka bankoko.

⁴ Bo baute o zando, te bakokyi izaa bo tebamikunyosi bo kowo mibeko ma be. Bali na mapho masuu maike ma bankoko makumole be, mapho me mango mama: Ikunyola binywele, mam-bongo, manzongo maa bibende, na biziye.

⁵ Yango mena Bafalisayi na bateye ba Mibeko bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya ye baekosi ba we te baakumole mibeko ma bankoko, baze ntoma sa kunyola se?»

⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Moimosi Isaya alongaka nde phele waa wo yo pho ya Yesu obokye: “Bato baba bankumole nde na maloba, kasi o mandondo bali itakye na nga.”»

⁷ Losambo la bée loli nde pha, bateya nde mibeko miute na bato, bεkye maphoo ma nga Nwaphongo.”»

⁸ Yesu akuli wo na bée yokye: Komanya mibeko ma Nwaphongo pho ya ikumola mibeko ma bato.

⁹ «Koebe na bola nde ile mibeko ma Nwaphongo pho ya ibanza mibeko ma bankoko.

¹⁰ Pho Mose awo yokye: “Kumola nyongo na ongo. Kasi owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.”

¹¹ Ka koteya bofo: “Moto takoyi iwo na nyango ebe na ango yokye: Mbolo iunvakyi nga iesunga na yango, nataa iphe Nwaphongo, kyelukye iwo obokye mbolo me ibuto kolobane.”

¹² Bo bakyesi babona, mena bamokatesi ikula sunga nyango na ango.

¹³ Na bomo, mena kooto Simo ya Nwaphongo na mateya ma bankoko maateya be. Kokyele maphoo masuu maikye nde bomo.»

Maphoo maabuya ndondo ya moto sokoto

¹⁴ Sima me Yesu akuli ya banga moluku nwa bato, amba ya wo na bée yokye: «Okyemela, bee baso ososolo na bolaa.

¹⁵ Ekple eso eekyenyolo onte ya moto, tekoyi oto ndondo ye, kasi nde maphoo matokolo o ndondo ya moto, eli mee maamoto. [

¹⁶ Ooli na matoo ma ioka, aokye!]

¹⁷ Waaika Yesu moluku nwa bato baabaka ne, anyosi o ingambi, baekosi baesi ya motuna ntina ya ete me.

¹⁸ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na bee naino tosososi? Toebe obokye epkele eso ekye nyolo onte ya moto teekoyi ioto ndondo ye?

¹⁹ Pho ekpele me te nyolo o ndondo ye, kasi kye nyolo nde o ibu, sima kaeyete o ziky. Na ete me, Yesu ateya obokye ntoma iso ili ndaa pho ya iza.

²⁰ Akulaka wo yokye: «Kyeoto moto nde ekplele ekyetokolo o ndondo ye.

²¹ Pho maumunya maso maabe maute o ndondo ya moto, booli: Bondumba, iba, iboma bato,

²² ikyela baphemba, imengyela, ikyela bato bofe, ikosa, ikyela mobulu nwa

babasi na bampele, zuwa, ikata bole, lolendo, bobubusi.

²³ Maphoo maabe maso mama matokolo o ndondo ya moto, mee mambe mooto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²⁴ Yesu aesi ya mama o elele me, akye o nkyisi ili phenephe na mokyisi nwa Tula. Aesi ya nyolo o ingambi sonoso pho taikaka zinga obokye bato baefbe wali yo. Kasi na bo babona, bato baefbaka nde elele eli yo.

²⁵⁻²⁶ Nwanwasi monomo, otoikaka ba Moyuda, abotama o Fenisi. Nwanwasi me abaka na nwana we wa nwanwasi, abaka na bolobo bofe. Waoka yo simo ya Yesu, sakoko aesi yakye mivaka o makolo me, amba nyingonela na Yesu obokye atokolo bolobo bofe o nzoto ya nwana we.

²⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Tale naino bana bazee phanza baokye, pho teli bolaa obokye okpe mapa ma bana omavakyele bana ba manva.»

²⁸ Nwanwasi me amobuyisaka yokye: «Eli bomo, Nkolo, ka bana ba manva nga bakute zaa nono ina mpusu ikyilasa bana o se ya mesa.»

²⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Ee mama, pho ya mobuyisesi nwa we molaa maamuna, butwa o ingambi sa we, bolobo bofe botokosi o nzoto ya nwana wa we.»

³⁰ Wabutwa nwanwasi me o ingambi se, akye takana nwana we amilangye o tangye, bolobo bofe botokolelekyi.

Yesu abikye moto owa looko na ikyekumisa

³¹ Yesu amba ya mana o nkyisi ili phenephe na mokyisi nwa Tula, alekaa ya mokyisi nwa Sidona, akatise Dekapole wakoma yo o maa manene ma Galileya.

³² Omo, baesi ya moyelela na moto owa loko, abaka na na ikyekumisa. Bato me babaka banyingonele ne obokye amotandele mafoko pho ya imobikya.

³³ Yesu amba ya mopka, akye ne nwana imbale, itakye na moluku nwa bato. Amunyose nse o matoo, amitowi matee o nse, amotasee na mango o lolee.

³⁴ Bobele, Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, auye mwo, amba ya wo na moto me yokye: «Ephata!» Kyelukye iwwo obokye «matoo zibwa!»

³⁵ Mina wamwo, matoo ma moto me mazibo, lolee lee loingoo, abuto iwwo na bolaa.

³⁶ Yesu akatelaka bato me baabaka wamwo obokye bee saumola nnono moto monomo. Na bo wabakatelaka yo babona, babaka bakye mimola nde iso ya kyelaka yo.

³⁷ Bato bakanwaka nde bokamo bekye: «Iso iikyikyele yo ili nde ndaa! Kaingole matoo ma bato baa loko, pho babutwe ioka, kawoya na bato baa mbubu!»

8

Yesu azeyee bato nkoto ine

¹ Nde mi nkolo me, bato baikye bakulaka yaangana wali Yesu. Kasi bo toikaka ba bee na ntoma ya izaa, Yesu amba ya banga baekosi bee, amba ya wo na bee yokye:

² «Nali na ngongwo pho ya bato baba, bambo kyela na nga wawa nkolo iyato, kasi unwanwa eye tebakuli ba na ekple ya izaa.

³ Bo na babuye o mangambi ma bee na nzala, bamokye kpa phiki o nzela, pho baayoko bauta itakye.»

⁴ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Wawa toli o bokye, tomozwa mapa ma ibaphe bi obokye bazee baokye?»

⁵ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo?» Baekosi bekye: «Toli na mapa sambo.»

⁶ Emba Yesu amba ya wwo na bato baso obokye bazale o se. Aesi yakpa mapa sambo maamana, aphe Nwaphongo melesi, amateni amaphe baekosi obokye bamakabele bato baso. Bakyelaka nde bomo.

⁷ Bakulaka ba na na banaa swe bakyiky. Yesu akuli phe Nwaphongo melesi pho ya swe me, aiphe baekosi bee obokye bakule ikabela bato.

⁸ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, batonzaka banyanzima sambo.

⁹ Bato baso baazaka babaka phenephe nkoto ine! Bobele Yesu amba ya babuya o nkyisi ya be.

¹⁰ Waunva yo ibabuya, ndokolo kambe ya kpela o vato yo na baekosi bee, bamba yakye o manyete ma Dalamana.

Bafalisayi baongye elekyesako

¹¹ Mokolo monomo Bafalisayi baesi ya tokolo, batati iika ziko na Yesu. Pho ya imumeka, bamba ya motuna obokye akyele iyaa pho ya iteya obokye maphoo maakyele yo maute oka Nwaphongo.

¹² Yesu aumesi, amba ya wo yokye: «Pho ya'ye bato ba lolu eye batune ikyela iyaa? Na wo na bee nde phele, esikyele nnono iyaa sonoso!»

¹³ Bobele, aikiy baika, akuli kye kpela o vato, aesi ya katisa o mbale eya mokukulu mooyoko nwa maa.

Malondo makuwe ma baekosi

¹⁴ Baekosi babungaka iphila mapa, babaka nde na ipa sonoso bobele o vato.

¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oebaka! Kyeba na zwe siulole mapa sa Bafalisayi na bato ba Elode.»

¹⁶ Baekosi bee na bee baikaka ziko bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.»

¹⁷ Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye bee koikye ziko obokye toli na mapa? Bee naino tosososi? Naino tobanze? Malondo ma bee makuwe?»

¹⁸ Oli na miyo, toowene? Oli na matoo, tookye? Obungyi elekyesako eyakyelaka nga?

¹⁹ Mokolo nwa zeyaka nga bampele nkoto itano mapa matano, wabutwaka na banyanzima boo baatonzaka bee na bitee bya otwaka be?» Baekosi bamobuyisaka bekye: «Tobutwaka na banyanzima iko mbuka babale.»

²⁰ Yesu akuli batuna yokye: «Mokolo nwaezeyaka nga bato nkoto ine mapa sambo, wabutwa na banyanzima boo batonzaka bee na bitee batwaka be?» Baekosi bamobuyisaka bekye: «Tobutwaka na banyanzima sambo.»

²¹ Bobele, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee naino tosososi?»

Yesu abikye moto owa pholo miyo o Betesaida

²² Yesu na baekosi bɛɛ baesi ya koma o mokyisi nwa Betesaida. Omɔ, bato bamba yelega Yesu moto owa pholo miyo. Bamba ya nyingonela ne obokye amotasa.

²³ Yesu amba ya kpa moto owa pholo miyo mi eboko, akye ne o ebonga ya mokyisi. Aesi ya motowa mate o miyo, amba ya motanda mafoko, amba ya motuna yokye: «Kowene nwan ekpele?»

²⁴ Moto awa pholo miyo amba ya zibola miyo, yokye: «Nawene bato. Nabawene ndokolo nzete, kasi batambule.»

²⁵ Bobele amba kula motasa o miyo, abuto iwene na bolaa, abikiyi, abuto iwene mbolo iso na bolaa.

²⁶ Bobele, Yesu amba ya mobuya o ingambi se, yokye: «Sazwa yaa munsongo.»

Petelo yokye: Yesu ali Masiya

²⁷ Yesu na baekosi bɛɛ baesi ya kyende o nkyisi iili phenephe na Sezare Filipe, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Waaba bɛɛ o nzela, Yesu aesi ya tuna baekosi bobo: «Bato bawo obokye nga nali nza?»

²⁸ Baesi ya mobuyisa bekye: «Bakyi baetangye Yoane Mobatise, bana baetangye moimosi Eliya, baayoko bawo bekye oli monomo na baimosi ba kalakala.»

²⁹ Yesu akuli batuna yokye: «Ka bɛɛ, kowo obokye nga nali nza?» Petelo aesi ya mobuyisa yokye: «Oli Klisto.»

³⁰ Emba Yesu abakatelaka na bokusi obokye bɛɛ saloimola nono moto.

Yesu aimosi iwa se na ikundwa se

³¹ Bobele, Yesu aesi ya tata iteya baekosi yokye: «Esengyesi obokye nga, Nwana wa Moto nawene malosi maikye. Bankumu ba ingomba, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko bamundee. Bamumboma, kasi o sima ya nkolo iyato namokundwa.»

³² Abawolekye nde pwapwa. Petelo amba ya mokpa, akye ne nwan imbale, atati iimooya yokye: «Sawoko babona.»

³³ Yesu amba ya ekpana, akyekyi baekosi, amba ya phaphala na Petelo

yokye: «Mana wawa, Molembe! Mautunya ma we temali maaka Nwaphongo, mali nde maaka bato ba mokyisi.»

Pho ya ibenga Yesu

³⁴ Bobele, Yesu aesi ya banga bato na baekosi be, amba ya wo na bɛɛ yokye: «Bo moto kalukye imbenga, yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya eklusu ye, emba ambe mbenga.»

³⁵ Pho moto ookolukye ibikya bomoo phe aabobungya. Ka owa mobungya bomoo phe pho ya nga, na pho ya imola Simo Elaa, aabobikya.

³⁶ Na bo moto amizwesi ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bomoo phe, ambi zwa ekpele'ye?

³⁷ Ekpele'ye eekokyi yo ambya pho ya iikola bomoo phe?

³⁸ Bato ba lolo eye bakyele masumu tebaalote na Nwaphongo. Bo moto aokyi soo ya imbenga, aokyi na soo ya imola Simo ya nga oka bato baabana, inga Nwana wa Moto nde bomoo me, naamooka soo wa moyaa nga na Baanze basanto o nkyemo ya Tata.»

9

¹ Yesu akuli wo na bɛɛ yokye: «Nde phele nawo na bɛɛ ngakye: Bokonzi pha Nwaphongo pha moya na mwiya, naino bayoko bali na bɛɛ wawa sataa waa.»

Petelo, Zake, na Yoane baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo

² Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane. Akye na bɛɛ o ngomba yonyo eanda, itakye na bato. Omɔ, babaka nde bɛɛ mampenza. Nzoto ya Yesu iesi ya butwa ndengye esuu o miyo ma be.

³ Bitobu bɛɛ babutwaka ingyengye na bokusi. Babutwaka bitane pe na ndengye yonyo obokye moto monomo o mokyisi takokyi ikunyola bitobu pee pee babona.

⁴ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Eliya na Mose bawonon na Yesu.

⁵ Emba Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye tobee wawa! Totongye ndalaku iyato, monomo pho ya we, muna pho ya Mose, mooyoko pho ya Eliya!»

⁶ Petelo ababanganaka saeba iikiyi wo yo, pho ebe yo ebe bebi ne bawenekye inganga siikye.

⁷ Emba impata sonoso siesi ya baziba. Onte ya impata me, njwesi monomo moesi ya okana mowo bobo: «Oyo Nwana wa nga owa somi, omookye!»

⁸ Mina wamo, baekosi bakyekeki na mbale na mbale, tebakuli wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza.

⁹ Waaba bee baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: Saika imola na moto monomo mapho maaweni beeb mama, tee nono mokolo njwaamokundwa Nwana wa moto onte ya bawe.

¹⁰ Bazitaka mapho me. Kasi babaka bamitune bekye: «Ikundwa onte ya bawe kyeneluka iwo bo?»

¹¹ Bobele, baesi ya tuna Yesu bekye: «Pho ya'ye bateye ba Mibeko bawo bekye: Esengyesi obokye Eliya atakula yaa phanza, Masiya amba yaa sima?»

¹² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Eli bomo! Esengyesi obokye Eliya aye phanza iya bongya mapho maso. Ka pho ya'ye yakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwana wa Moto amowene bolosi boikye, bamba na mosemola?»

¹³ Kasi nga nawo na beeb ngakye: Eliya ka aunva yaa, bato bamokyelela mapho maso maabe bowa zingaka mandondo ma be, nde bowakoma bee o buku pha Nwaphongo pho ye!»

Yesu abikye munzenga monomo oli na bolobo bo

¹⁴ Waakoma bee phenephe na baekosi bayoko baikalaka, baweni bato baikye balungye baekosi me, bateye ba Mibeko baikye na bee ziiko.

¹⁵ Waawene bato me Yesu, bakamwaka na boikye, bakyilinganaka ikye mobeya.

¹⁶ Yesu amba ya tuna baekosi beeb yokye: «Lowo ye loikyele bee na beeb ziko?»

¹⁷ Moto monomo onte ya bato baabana amobuyisaka yokye: «Moteye, naeyelelaki na mwana wa nga o wa lele pho ali na bolobo bo be phamobuya mbubu.

¹⁸ Bilele biso bimoakya bolobo me, bomovakye o se. Nwana kabutwe itokolo

luulu o munoko, kaze na mino, nzoto kyimbe na etetala ne. Naongakye na baekosi ba we obokye batokolo bolobo me, kasi tebaikyi koka.»

¹⁹ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oo, beeb toli nde na ianola! Esengyesi obokye nakule ba na beeb bileko bo, obokye ombe anola? Nakule euyisa mo tee imbele ye? Inzelele na njwana me wawa.»

²⁰ Baamba ya moyelela na njwana me. Wa wene bolobo bo be me Yesu, phamba ya nyinyinyi njwana na bokusi. Nwana me aesi ya kaa o se. Abuto ikulubana, bibi luulu lomotokolo o munoko.

²¹ Yesu amba ya tuna ango wa njwana me yokye: «Ambo kyela na bolosi me mambula bo?» Ango wa njwana yokye: «Phatata ne nono waa bonwana.»

²² Sooso bolobo me bomovakye o njwenya, ebe na o maa nde obokye bomobome. Kasi bowamokoka, olookyele ngongo, olosungye!»

²³ Yesu amba ya wo ne yokye: «Pho ya'ye owo wekye: Bo na mokoka? Oebe obokye: Mapho maso makokyi ikyelama pho ya moto okoanole Nwaphongo!»

²⁴ Sakoko ango wa njwana atati ianjwana yokye: «Naanosi, kasi insungye pho sili na ianola siikye!»

²⁵ Waawene Yesu bato baikye baye waali bee na mankyee, aesi ya phaphala na bolobo bo be me yokye: «Iwe bolobo bo be phaabuya njwana mbubu na loko, nawo na we ngakye: Tokolo o nzoto ya njwana oyo, na mbala, sakula mobu-tolela.»

²⁶ Bolobo me boesi ya lika njwangye, boesi ya nyinyinyi njwana na bokusi, phaamba ya tokolo. Nwana aesi ya butwa ndokolo moto awee. Yango mena, bato baikye babaka wamo bekye: «Nwana me awee!»

²⁷ Kasi Yesu amba ya mokpa mi eboko, amolangosi. Nwana me amba ya teme.

²⁸ Sima me Yesu aesi ya butwa o ingambi. Waaba yo na baekosi bee na be, baekosi bamba ya motuna bekye: «Banga, toloiki koka itokolo bolobo me pho ya ye?»

²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Malobo maabe ma ndengye mene

makokyi itokolo nde na ibondela.»

Yesu akuli imola iwaa se na ikundwa se

³⁰ Yesu na baekosi b̄e baesi ya mana o elele me, baesi ya lekana o manyete ma Galileya. Yesu taikaka benela obokye bato baefe elele eli yo.

³¹ Pho abaka kateya baekosi b̄e bobo: «Nga Nwana wa Moto bamunzambya o maboko ma bato, bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.»

³² Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya mapho maawoko yo, bailaka na imotuna ntina me.

Olekyi na ngambo nza?

³³ Yesu na baekosi b̄e baesi ya koma o Kapalanauma. Waanyolo b̄e o ingambi, Yesu aesi ya batuna yokye: «Lowoye lobakyi b̄e koikyele ziko o nzela?»

³⁴ Kasi baekosi baikalaka b̄e, pho babaka baikye ziko o nzela pho ya efa nza olekyi na ngambo onte ya b̄e.

³⁵ Bobele, Yesu aesi ya zala, aesi ya banga baekosi b̄e baso iko mbuka babale, amba ya wo na b̄e yokye: «Bo moto kalukye ibaa owa o boo, esengyesi obokye afe o mbomela ya baso, ambe kula na baa owa etoma wa b̄e.»

³⁶ Bobele Yesu aesi ya kpa nwana oo mokye, amoteye o nte ya b̄e, amobebi, amba ya wo na b̄e yokye:

³⁷ «Moto nza owamoyamba nwana o mokye boli oyo bobo pho ya nga, mene anzambi nde nga mampenza. Ka owamunzamba, taikyi yamba nde nga mame, kasi ayambi na Nwaphongo owa ntoma.»

Ootolotemele ali na banga mbale

³⁸ Yoane aesi ya wo na Yesu yokye: «Moteye, towenkyi moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tomokatelaka pho taikaka baa monomo na banga.»

³⁹ Yesu amba buya yokye: «Bee samokatela! Pho moto takokyi ikyela elekyesako na nkombo ya nga sima ambe kula nvole na bobo.

⁴⁰ Pho moto ootolotemele ali na banga mbale.

⁴¹ Nde phele na wo na b̄e ngakye: Moto owamoephe nono kopho ya maa ma

inywa pho b̄e oli bato banga, Klisto, nde phele amozwa mbano ye.»

Sakyela bobo

⁴² Yesu amba kula wo yokye: «Ka bo moto nza katomisa monomo na baali na ianola sikyiki oka nga obokye bakyele bobo, esengyesi obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale.

⁴³ Bo eboko ya we kyeetome ikyela bobo, oetene! Pho elekyi bolaa inyolo o lola na eboko yonyo, na ikyende na maboko maso mabale o lifelo, o nwenya motemoozime.

⁴⁴ [Omoo, “nkuu ikwitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”]

⁴⁵ Bo ekolo ya we kyeetome ikyela bobo, oetene! Pho elekyi bolaa inyolo o lola na ekolo yonyo, na ikyende na makolo maso mabale o lifelo, [o nwenya motemoozime.

⁴⁶ Omoo, “nkuu ikwitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”]

⁴⁷ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bobo, osiphengolo! Pho elekyi bolaa inyolo o bokonzi pha Nwaphongo na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o lifelo.

⁴⁸ [Omoo, “nkuu ikwitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”]

⁴⁹ Bato baso bamolekana o nwenya obokye babongo, nde bokokyele b̄e mokpa o ntoma obokye ibongo.

⁵⁰ Mokpa eli ekpele elaa. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Baka ndokolo mokpa onte ya b̄e, oombakye baa na b̄e o nte ya b̄e.»

10

Mateya ma Yesu pho ya ile bolonga

¹ Bobele Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, akye o nkyisi ya manyete maa Yuda. Sima aesi yaakala o mokukulu moyoko nwa Yaladene. Omoo, bato baikye bakulaka yaangana wali yo, aesi ya tata ibateya bowamelekye yo.

² Bafalisayi bayoko bayakaka wali Yesu pho ya imumeka, baesi ya motuna bekye: «Lele akokyi ile nwasi we?»

³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mobeko iye nwaaephakey Mose?»

⁴ Bafalisayi bēkye: «Mose ambyaka nzela obokye o boo pha ile nwanwasi o bolonga, esengyesi obokye lele amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.»

⁵ Kasi Yesu yokye: «Mose aekomela mobeko mamuna pho ya mandondo makusi ma bēe.»

⁶ Kasi uta oetatele ya mokyisi, Nwaphongo «akyelaka nwanwasi na lele.»

⁷ Yango mena, lele amoika ika nyango na ango, amokye angana elele yonoyo na nwanwasi we.

⁸ Bēe baso bamobutwa moto monomo. Nde bomo, tebakuli ba bato babale, kasi babuto nde moto monomo.»

⁹ Emba bo Nwaphongo ambo angyinya nwanwasi na lele, moto sabakabinya.»

¹⁰ Waba Yesu na baekosi bēe o motema nwa ingambi, baekosi bakulaka motuna pho ya lowo la ifoma bolonga.

¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo lele ale nwanwasi we, akye longa mosuu, mena akyelesi nwanwasi we o wa phanza bofe pho akyesi phemba.»

¹² Ekuli ba nde bomo, bo nwanwasi ale lele we, akye zala na lele mosusu, mena akyesi phemba.»

Yesu apambosi bana bakye

¹³ Mokolo monomo, bato basu bayakaka na bana ba bēe ooli Yesu obokye abapambole, kasi baekosi babaka babakatele.

¹⁴ Wawene Yesu obokye babakatele, aesi ya tembe na baekosi bēe yokye: «Bee le ibakatela! Le bana bakye baye oka nga, pho bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali ndokolo bana bakye.»

¹⁵ Nde phele na wo na bēe, ngakye: «Bo moto taanosi bokonzi pha Nwaphongo ndokolo nwana mokyee, takoyi inyolo omo.»

¹⁶ Bobele, Yesu aesi yabefe bana me, abatandesi maboko o nzoto, abapambosi.

Moto wa ezwele

¹⁷ Waaba Yesu kalukye na ikyende o Yelusaleme, moto monono aesi na mbangu oka ye. Akye mokusamela. Amba ya motuna yokye: «Moteye molaa, nakyele bo pho nazwe bomoo pha bobele na bobele?»

¹⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo.»

¹⁹ Koebe mibeko mimi: «“Saboma moto, sakyela baphemba, sa iba, satemele moto bonzoka bofe, sakpa mbolo ya bato na malondo mabe, kumola nyongo na ongo.”»

²⁰ Moto me amba ya wo ne yokye: «Moteye, nakumole mibeko miso mamina tata bonwana pha nga.»

²¹ Yesu amba ya mokyeka na miyo maala yokye: «Oikasi na lowo lonolo, lee lolo: Kye ungya mbolo ya we iso, okpe baphalanga me obaphe babola. Mena wamozwa bomengo o Ikolo. Emba ombe ya mbenga.»

²² Waaoka moto me babona, yo munso anyibi, aesi ya butwa na ngongo, pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Bobele, Yesu aesi ya kyeka baekosi bēe baso baamolungyaka, amba ya wo na bēe yokye: «Eli nkamba pho ya bato ba ezwele inyolo o bokonzi pha Nwaphongo!»

²⁴ Baekosi bakamwaka na maphoo me. Kasi Yesu akulaka wo na bēe yokye: «Bana banga, wali nde nkamba o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo!»

²⁵ Eli nkamba pho ya nyama enene boli Shamo o itubana o iluu sa solu. Kasi nkamba kyimbe kula lobo pho ya moto wa ezwele o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»

²⁶ Baekosi bakulaka kamwa na boikye, bawonoko onte ya be, bēkye: «Ka bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»

²⁷ Yesu abakyekeyi, amba ya wo na bēe yokye: «Moto takoyi imibikya yo mampenza, kasi nde Nwaphongo moto ookoyi imobikya, pho Nwaphongo akoyi ikyela maphoo maso.»

²⁸ Emba Petelo amba ya wo ne yokye: «Kyeka! Banga baba toikyi ika iso yaabaka na banga, tobuto ikye miebenga.»

²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele, nawo na bēe, ngakye: «Bo moto aikyi ika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, ebe na

manzabi me, pho ya nga na pho ya Simo Elaa,

³⁰ moto me amokula izwa mbala munkama o mokyisi mumu. Ebe mangambi, banaa nyango, banyango, bana, na manzabi. Aamba na nyokomo pho ya nga. Kasi mi nkolo ya moya, amozwa bomoo pha bobele.

³¹ Bato baikye bali o boo lol eye, bamobutwa baa o sima, emba baikye bali lol eye o sima, bamobutwa baa o boo.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato iwa se na ikundwa se

³² Waaba Yesu na baekosi bée bakyeende o Yelusaleme, Yesu abaka katambule o boo pha be. Baekosi babaka na boilakye pho bakyeende o Yelusaleme, bato baayoko babaka na bée babaka na bolotakye. Yesu amba ya angyinya baekosi bée iko na mbuka babale, atati iba imola maphoo maamoyelela.

³³ Amba ya wo na bée yokye: «Okyemela! Ujwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omoo, nga Nwana wa Moto bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko. Bamuntenela bolombe pha iwaa, bamba na nzambya oka bato bate baebe Nwaphongo.

³⁴ Bamunzakya, bamuntowa matee, bamumbinda phimbo, bamba na mboma. Kasi sima ya nkolo iyato, namokundwa.»

Ionga sa bana ba Zebede

³⁵ Bobele, Zake na Yoane, bana ba bampele ba Zebede, baesi ya kye oka Yesu, bakye wo ne bekye: «Mot-eye, tozingye obokye olokyelele maphoo mamoeiyonga banga.»

³⁶ Yesu amba ya batuna yokye: «Bee kozingye obokye naekyelele ye?»

³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Waamokomawe o bokonzi pha we phaa nkyemo, olozasaka phenephe na we, ona bi boloo pha we, oomoyoko bi bowee pha we.»

³⁸ Kasi Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bee toebe lowo loongye bée. Kopho ya bolosi eya munywa nga, bée wamoenywa? Na ibatisa sa minyoko saamozwa nga, bée waa sizwa me?»

³⁹ Bamobuyisaka bekye: «Tomokoka.» Yesu amba kula ya wo na bée yokye: «Nde phele, kopho ya bolosi eya munywa nga, na bée wamoenywa me. Ibatisa sa minyoko sa mozwa nga na bée wa sizwa me.

⁴⁰ Kasi lowoo la izasa bato, ona bii boloo, omoyoko bii bowee pha nga, telokyekyi nga. Biziye me bili pho ya bato baaunva bongya Nwaphongo.»

⁴¹ Wa oka baekosi iko bayoko lowo me, babuto iyokyela Zake na Yoane yoo.

⁴² Yesu aesi ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Bee koebe obokye bato bawene bée ndokolo bakonzi ba bapakano, bakonza bato ba be, bato baanene baweninya bato ba bée mpasi.

⁴³ Nzuka, onte ya bée baekosi tewali babona. Bo monomo na bée kalukye iba moto munene, le obokye abe moto wa etoma wa bée.

⁴⁴ Nde bomoo, bo monomo na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo njwa bato baso.

⁴⁵ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa obokye bato bankyelele. Kasi naya nde obokye nabakyelele, nambe na ambya bomoo pha nga pho ya iikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye Balatime, moto owa pholo miyo

⁴⁶ Bobele, Yesu na baekosi bée baesi ya koma o Yeliko. Waaba bée na moluku njwa bato batokolo o Yeliko, moto monomo owa pholo miyo abaka wamo. Nkombo ye Balatime, njwana wa Time, abaka kazale i mbale ya nzela pho ya iongaka.

⁴⁷ Waaoka yo obokye eli Yesu wa Nazarete moto okolekane, abuto ianjwana, yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzonkye ngongo.»

⁴⁸ Bato baikye baphaphalaka ne, bekye: «Kanga munoko!» Kasi yo akulaka anjana nde na bokusi, yokye: «Ijwana wa Davidi, inzokye ngongo.»

⁴⁹ Yesu aesi ya teme, amba ya wo yokye: «Omobangye!» Bamba ya mobanga, bekye: «Salota! Teme, kaebangye!»

⁵⁰ Bobele amba ya vaka munkoto nwe, angbengoo, akye oli Yesu.

⁵¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye obokye naekyele'ye?» Moto owa pholo miyo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, kyela obokye nakule wene.»

⁵² Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kyende! Ianola sa we siebikye!» Mina wamo, moto me owa pholoko miyo abuto iwene. Abuto ikyemikyende na Yesu.

11

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi bee baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waata baa bee o Betani, phenephe na Betafaze, o ngomba ya nzete ya ikyibangye bee ba-Olive, Yesu aesi ya toma baekosi bee babale,

² yokye: «Kyende o mokyisi moli o boo. Bo okomi omo, wamokye wene nwana wa mpunda bamotingye. Naino moto tabaa mi yango. Bee oeyingole, oye na yango wawa.

³ Ka bo moto aetuni obokye “koeyingole pho ya'ye?” Bee omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na yango, amokula ebuyisa yango wawa izela.”»

⁴ Bobele, baekosi me baesi ya kyende. Wakoma bee omo, bakye zwa nwana wa mpunda o munsongo, atingyi o nzee o mozibo nwa ingambi soso. Bamba ya eingola.

⁵ Bato baayoko babaka wamo bamba batuna bekye: «Bee mena kokyele'ye? Koyingole nwana wa mpunda mono pho ya'ye?»

⁶ Baekosi me bamba ya babuyisa bo wawoko Yesu na be. Emba bato me bamba ya bale bakye na yango.

⁷ Baekosi baesi ya kye na nwana wa mpunda me ooli Yesu. Bawasi bitobu ba bee o ikolo sa nwana wa mpunda me, Yesu amba ya zala o ikolo sa yango.

⁸ Bato baikye bawalaka bitobu ba bee o nzela. Baayoko bakyelaka nkanga yatenaka bee o manzabi o nzela.

⁹ Bato baabaka batambule o boo pha Yesu, na baabaka o sima ye, babaka

baanwane bekye: «Ozana! Nwaphongo apambole oko ye na nkombo ya Nkolo!

¹⁰ Nwaphongo apambole bokonzi booye, bokonzi pha mokonzi Davidi nkoko wa banga! Ozana oka Nwaphongo owa Ikolo!»

¹¹ Waakoma Yesu o Yelusaleme, aesi ya kye nyolo o Tempelo. Waaunva yo ikye miekyeka, amba ya butwa yo na baekosi bee iko mbuka babale o Betani pho bunya phalekanaka.

Yesu awambi nwete nwa Fige

¹² Mokolo nwaa sima, Yesu na baekosi bee baesi ya mana o Betani. Waaba bee bamane o Betani, Yesu aesi ya oka nzala.

¹³ Aesi ya wene na itakye nwete monomo nwa Fige nwa lebolo, amba ya kye mokyeka naa amozwa mbuma omo. Waakoma yo phenephe na nwete me, akye wene nde maakyi na maakyi, pho imbele sikute mbuma te sataaka koka.

¹⁴ Yesu amba ya wo na nwete me yokye: «Moto noko monomo etakule zaa mbuma ya we!» Na baekosi bee baokaka bo wa woko Yesu na nwete me.

Yesu auwinye baungye o Tempelo

¹⁵ Yesu na baekosi bee bakuli koma o Yelusaleme. Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baombi ba mbolo o mopkengba nwa Tempelo. Aesi ya bumbya ba mesa ba baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baaungya mankotonwenya.

¹⁶ Akatelaka bato baso obokye: Moto salekana na ephesi o Tempelo.

¹⁷ Bobele, Yesu amba ya teya bato yokye: «Nwaphongo kawo o buku phe yokye, “bamobanga Ingambi sa nga Ingambi sa losambo pho ya mabota maso.” Amba kula bakya yokye: Ka bee osibuye ibombo sa baibi!»

¹⁸ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, baokyi lowo loleka o Tempelo. Baesi ya luka malondo ma iboma Yesu. Kasi bamoile pho bato baso babaka basambe mateya me.

¹⁹ Waakoma wa nkoko, Yesu na baekosi bee baesi ya mana o Yelusaleme.

Yesu kateya pho ya ianola Nwaphongo

²⁰ Na munkukutu, Yesu na baekosi b̄e bakuli ya lekana mi nzela m̄. Baesi ya wene ηwete ηwa Fige m̄ muungyi n̄o o nkanga.

²¹ Petelo aesi ya umunya maph̄o mawolekye Yesu ηwete m̄, amba ya w̄ ne yokye: «Moteye, kyeka, ηwete ηwa Fige ηwawambaka w̄ muns̄o muungyi.»

²² Yesu amba ya w̄ na baekosi b̄e yokye: «B̄e, anola Nwaphongo.

²³ Nde phele naw̄ na b̄e, ngakye: Bo moto aw̄ na ngomba eye yokye: “Mana wawana, kyende mivaka o ebale eenene!” Bo moto m̄ tabe na ziko o ndondo ye, bo aanosi obokye loow̄ yo lamokyelama, Nwaphongo aamokyelela lango.

²⁴ Yango mena naw̄ na b̄e ngakye: Bo kob̄ondele ph̄o ya ionga ekpele oka Nwaphongo, anola obokye umbo ezwa, Nwaphongo amoephe yango.

²⁵ Waatem̄ b̄e ph̄o ya ib̄ondele, booli na low̄o na moto, omolimbisa. Na bom̄, Ango wa b̄e ooli o Ikolo amoelimbisa na b̄e bofe pha b̄e. [

²⁶ Ka bo b̄e toolimbisa b̄ebi, Ango wa b̄e oli o Ikolo ne etaelimbisa bofe pha b̄e.]

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²⁷ Yesu na baekosi b̄e bakuli ya nȳo o Yelusaleme. Waaba Yesu kakyemitambula o Tempelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, na bankumu baesi wali yo.

²⁸ Bamba ya motuna b̄ekye: «Kokyele maph̄o mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi pha ikyela maph̄o mamana nza?»

²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nae-tune nde motuna m̄n̄m̄, bo ombuyise, emba namba eimola na bokonzi iye bokyele na nga maph̄o mama.

³⁰ Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Yamotomaka Nwaphongo nde bato? Inzimole.»

³¹ Babutwaka iw̄ōō b̄e na b̄e, b̄ekye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: “Toikaka anola Yoane ph̄o ya'ye?”

³² Botoombi kula mobuyisa obokye: “Yamotomaka bato...” Ete wa b̄ongo bailaka bato, ph̄o bato bas̄o baanolaka

obokye Yoane ali nde owakolo moimosi wa Nwaphongo.

³³ Yango mena bamba ya buyisela Yesu b̄ekye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya w̄ na b̄e yokye: «Na nga m̄ esi eimole bo nakyele maph̄o mama na bokonzi pha nza.»

12

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bofe

¹ Uηwan̄wa eye Yesu atati ibakpela bite, yokye: «Moto m̄n̄m̄ abalaka inzabi sa vinyo. Aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya ima ibela o mabanga ph̄o ya ikyela isungu sa iamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi s̄ōs̄o sianda ph̄o ya moto okokyengyele sina inzabi. Sima amba ika siikyela bato basiphutele, yo akye o imbanga.»

² «Waakoma imbele sa in̄ko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma moto wa etoma w̄e oka bato baphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo sa mbuma saaka ye.

³ Kasi bato baphutele inzabi baakye moto wa etoma m̄, bamokutubi, bambi na mobuya mab̄oko pha.

⁴ Mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu, bamozokye o moto, bamba na mosambola.

⁵ Emba mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu. Ka m̄n̄, bato baphutele inzabi bamobomi. Mokolo inzabi amba kula ya toma bato ba etoma basuu baikye. Kasi bakulaka bakyela nde bom̄, bakutubaka bakyi, babomaka baaȳko.

⁶ Mokolo inzabi aesi ya ikala nde na ηwana w̄e m̄n̄m̄ owa lob̄oko yo zinga. O mbomela es̄o amba ya toma ηwana m̄e oka b̄e, o ndondo ye yokye: “Bamokumola ηwana wa nga.”

⁷ Kasi bato baaphutele inzabi bamba ya w̄ōō onte ya b̄e, b̄ekye: “Kyeka s̄omi ye, owamoikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzabi m̄e saamba butwa sa banga!”

⁸ Baesi yaakya ηwana m̄e, bamobomi, bakye movaka o selekye ya inzabi.»

⁹ «Mokolo wa inzabi aabakyaela bo? Amoya boma bato baphutele inzabi baabana. Amba siphe bato basuu.

¹⁰ Bèe toika tanga maphoo mama o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma bée obokye: «Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ibanga siiphisi ingambi siso.

¹¹ Mena etoma ya Nwaphongo. O miyo ma banga eli lowo la ikamwa»

¹² Bakonzi ba Bayuda balukaka malondo ma iyakya Yesu, pho baebaka obokye akpaka ete me nde pho ya ibalungola. Kasi bailaka bato baabaka wamo, bamba ya mole, nono owa kye be.

Lowo lokyekyi mputi ya Kaisala

¹³ Bakonzi ba Bayuda bamba ya toma ndambo ya Bafalisayi, na bato basuu bali mbale na Elode Antipasi oli Yesu. Baesi ya motuna mituna, pho ya imolongo obokye bamozwe na maloba me mampenza.

¹⁴ Baesi ya motuna bekye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde maphoo maa phele, tooile na moto. Tooile na boo pha moto, kasi koteya nde o phele maphoo ma Nwaphongo. Taa loimola, pho ya lowo lokyekyi mputi ya Kaisala, mibeko ma banga miwo bo? Tokokyi iphuta nde tolokoyi iphuta?»

¹⁵ Kasi Yesu aebaka obokye baziti maphoo masuu. Amba ya wo na bée yokye: «Koya mbekyisa izengye pho ya'ye? Inzelele na phalanga yonyo ya ebende, naekyekye.»

¹⁶ Baesi ya moeyelele na yango. Yesu amba ya batuna yokye: «Mi ebende eye, boo pha eema bée bobo, na nkombo eya koma bée eye, ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.»

¹⁷ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Phe Kaisala yaaka Kaisala, phe Nwaphongo yaaka Nwaphongo.» Bakamwaka na boikye na eyano ya Yesu.

Lowoo lookyekyi ikundwa sa bawe

¹⁸ Basadukayi baayoko baesi oli Yesu. Oka bée Basadukayi bawo obokye bato baawa ete bakundwe. Bamba ya tuna Yesu bekye:

¹⁹ «Moteye, Mose alokomela o buku pha Mibeko bobo: «Bo bola awe aikyi ika nwanwasi kasi taikyi bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho bola phe owa wa azwe bana.»

²⁰ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo, babaka bée baso nyango monomo ango monomo. Bola pha bée aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne.

²¹ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me. Akuli waa sa bota ne. Yakulaka ba nde bomo oka mosi nye owa iyato.

²² Bée baso sambo baazasaka bozengye me, bawa sa bota ne. O sima ya bée baso, bozengye me amba ya waa ne.»

²³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bée baso sambo, amoba nwanwasi wa nza? Pho bée baso bamozasaka.

²⁴ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bèe komengye! Pho toebe maphoo makoma bée o buku pha Nwaphongo, ebe na mwiya nwe.

²⁵ Pho mokolo nwa mokundwa bawe, malonga etemakule baa. Kasi babasi na bampele bamobutwa ndokolo baanzelu ba ikolo.

²⁶ Pho ya lowo lokyekyi ikundwa sa bawe, naebe phele obokye bée waunva tanga simo ya nwete mookyikyiyi nwalolaka sa zika. Omo Nwaphongo awoko na Mose yokye: «Nga nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake, na wa Yakobo.»

²⁷ Yo tali Nwaphongo wa bawe, kasi ali Nwaphongo wa bato baali na bomoo. Oweni! Yango mena bée komikosa na boikye.»

Mobeko molekyi miyoko

²⁸ Moteye wa mibeko monomo abaka kaokye bo wabaka Yesu na Basadukayi baikane ziko. Aesi ya wene obokye Yesu abuyise Basadukayi na bolaa, amba ya susinya, akye motuna yokye: «Onte ya mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko ye molekyi miyoko?»

²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mobeko molekyi miyoko nwanango mumu: «Isalayele, okyemela! Nwaphongo

Nkolo wa banga ali nde yo monomō, mosuu tali.

³⁰ Zinga Nwaphongo Nkolo wa we na ndondo ya we eso, na molimo nwa we munsō, na maumunya ma we masō, na ná bokusi pha we bosō.”

³¹ Mobeke nwa ibale nwangō mumu: “Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.” Mobeke mosuu moolekye mibale maamina temoli.»

³² Bobele moteye wa mibeko amba ya wō na Yesu yokye: «Moteye, eli nde bomō! Iwō we ili nde phele: Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomō, mosuu tali.

³³ Esengyesi obokye tozingye Nwaphongo na ndondo ya banga eso, na maumunya ma banga masō, na ná bokusi pha banga bosō, toombe kula na zinga bebi na banga bookomizengye banga mampenza. Elekyi bolaa ikyela babona, na obokye otumbele Nwaphongo mambeka ma manyama na imophe bilambo.»

³⁴ Yesu aesi ya wene obokye moteye wa mibeko amobuyise na zebi sisō, amba ya wō ne yokye: «Toli itakye na bokonzi pha Nwaphongo.» Banda wamō, na moto monomō takulaka meka imotuna mituna.

Masiya alekyi Davidi

³⁵ Waaba Yesu kateya o Tempelo, amba ya tuna motuna yokye: «Phō ya'ye bateye ba mibeko bawō bekye: “Masiya ali nde Nwana wa Davidi?”

³⁶ Davidi na bokambemakye pha Bolobō Bosanto, awokō yokye: Nwaphongo kawō na Nkolo yanga yokye: “Yaka ya zale o boloo pha nga tee nōnō waamouya nga banguna ba we.”

³⁷ Davidi yo mampenza kamobangye Nkolo, ka ndengye'ye Masiya ambi kula koka iba nwana nwe?»

Sakyela ya bateye ba Mibeko

Bato baikye babaka baokye Yesu na nkyisa.

³⁸ Abateyaka yokye: «Bee nde kokyefe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu biinene, bianda, bakule na zinga obokye ba babeyakye o bilele biangane bato baikye phō ya imiebinya obokye bali baakolo bato.

³⁹ Baolo biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, ebe na biziye baa kaa o biselēko.

⁴⁰ Baiyele mazengye na mbolo ya bēe iso na malondo mabe. Phō ya ibomba bofe pha be, bambe bunzinya na mabondesi maanda. Yango mena Nwaphongo aabaphe etumbu yōnōyo yamoleka bonene.»

Ikafo sa bozengye saa lekaka masō

⁴¹ Yesu amba ya kye zala phenephe na ekokolo ekye kye ambya bēe makabo o Tempelo. Abaka kakyekye bo koyaambya bato makabo. Baabizwele baambyaka baphalanga baikye.

⁴² Bozengye bonobo phabaka wamō, yo mobola. Ne aesi yaambya banaa baphalanga ba bibende babale baa motiya mokyiky.

⁴³ Emba Yesu amba ya banga baekosi bēe, awō na bēe yokye: «Nde phele na wō na bēe ngakye: Ikafo sa bozengye bobo, yo mobola, silekyi makabo masō maambye bēe wawa.

⁴⁴ Phō baabizwele, baambye nde baphalanga bate baasengyelaka na be. Ka bozengye bobo, na bobola phe, ambye nde banaa baphalanga basō babaka ne, takuli ikala na ná ekpele yōnōyo ya ibika.»

13

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waba Yesu katokolo o Tempelo, monomō na baekosi bēe amba ya wō ne yokye: «Moteye, kyeka! Eye mabanga bolaa, eye mangambi manene!»

² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowene mangambi maanene mama te? Etwaaikale na ibanga sonoso wawa, masō mamunyangwa.»

Malosi na Minyoko maamoya

³ Bobele, Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya ba Olive, ekyekyekane na Tempelo. Petelo, Zake, Yoane na Andele, babaka ne omō, bamba ya motuna bekye:

4 «Taa loimola, maphoo maawoo we mamokyelama imbele ye? Tomba na efa na ye obokye imbele me sikokyi?»

5 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyeba, moto saekatela.

6 Bato baikye bamoyaa na nkombo ya nga, bamowo bekye: «Masiya nga oyo!» Bamokatela bato baikye.

7 Wamooka bée obokye mabita maeyelele, na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ila! Esengyesi obokye maphoo mamana mayee, kasi mena etee taaba suka ya mokyisi.

8 Ekolo yonoyo yamunwana na ekolo eyoko, bokonzi bonobo phamunwana na bokonzi booyoko. Manyete mamunyigana o bilele biikye, zilo sikusi samoba. Maphoo maso mamana mamoba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

9 Kasi bée, baa na bokyebi, bato bamoesyela oka bananga. Bamoebinda phimbo o mangambi ma losambo. Pho ya nga, bamokye na bée o boo pha baangyesi ba nkyisi na o boo pha bakonzi. Na bomo, wamoba manzoka manga o boo pha be.

10 Pho esengyesi obokye Simo Elaa eimolame naino oka bato baso, emba suka ya mokyisi eembe yaa.

11 Ka waamokye bée na bée o boo pha bananga pho ya ikye samba, bée sataa miima phanza pho ya maphoo maamowo bée. Imbele me, wamowo nde maphoo maamoeteya Nwaphongo, pho etewo bée, kasi yaamowo bée yamouta nde na Bolobo Bosanto.

12 Onte ya mabota, bana bamuungya bana nyango na bée obokye bababome. Baango ba bana bamokyela nde bomo na bana ba be. Bana bamobutwa banguna ba baboti ba be, babaungya oka bakonzi obokye bababome.

13 Bato baso bamoeyina pho ya nga. Kasi owamoititala nono o suka, yo mona Nwaphongo aamobikya.»

Bato bamowene malosi maikye

14 «Wamowene okobangye bée “mooti owa inganga”: Atemi o elele etekokyi yo iba. (Motangyi wa maphoo mama amasosolo). Imbele me, bamoba o

manyete ma Yuda, bée elotaka bi mangomba.

15 Owamoba o ibanda yo sakula nyolo o ingambi pho ya ikye kpa mbolo ye.

16 Na owamoba o inzabi, yo sakula butwa o ingambi pho ya ikye kpa etobu ye.

17 O nkolo me, ngongo ya moba na babasi baekama, na ná malekyele.

18 Bondete Nwaphongo obokye imbele me sango saba wa mambula.

19 Pho nkolo me ya moba yaa malosi maikye maali naino bato sawene uta o etatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo nono lolo eye. Malosi maamoulana na mango etemaawenene.

20 Bo Nwaphongo tabukolaka nkolo ya malosi me phe, moto nono monomo nde tabikyi. Kasi aibukola pho ya bato baolo yo pho ye.

21 O imbele me, bo moto awo na bée yokye: «Kyeka, Masiya ali wawa!» naa «ali wana!» bée samoanolela.

22 Pho ba masiya baabole, na baimosi baabole bamoya baikye. Bamokyela bilekyesako na maphoo maikamwa pho bo walongoba bazwe nzela ya ikosa bato baaunva olo Nwaphongo.

23 Yango mena, bée oebaka! Naumbo ekyebisa na maphoo maso maamoya.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

24 «Kasi mi nkolo me, waamunva malosi maso mamana, moo nwamobutwa enzombi, bokombe etebokule ngala.

25 Banyaseesi bamobiya, iso iili o ikolo yamunyingana.

26 Emba imbele me, bamunvene nga Nwana wa Moto naye onte ya mapata, na mwiya mwikye na ná nkyemo nzikye.

27 Namba ya toma baanzelu banga obokye baangyinya bato baso baaunva nga olo. Bato me bamouta o bilele biso ba mokyisi.»

Yesu ateye ete ya nwete nwa fige

28 «Sosolo na bolaa ete ya nwete nwa fige. Bo molebosi, mena bée koebe obokye imbele sa ikyete sikokyi.

²⁹ Nde bomo, waamowene bée maphoo maso maamana makyelame, oebe obokye wabuto phenephē.

³⁰ Nde phele nawo na bée ngakye: Maphoo maso mama mamokyelama, naino bato baayoko bali na banga lol eye sataa waa.

³¹ Ikolo na munse yamolekana, kasi maphoo ma nga etemaalekane.»

Suka ya mokyisi kyeebe nde Nwaphongo

³² «Moto noko monomo taebe na mokolo na imbele saamokyelama maphoo maamana. Ebe baanzelu o ikolo tebaebe, ebe na ona nga Nwana wa Nwaphongo siebe; kyeebe nde Tata Nwaphongo yo mampenza.

³³ Bée oebaka! Sa lala ebuu pho toebe waamokoka sina imbele me.

³⁴ Yamoba ndokolo moto monomo ookokye o imbanga. Okokye yo, aikyi ika bokonzi pha ingambi se oka bato bée baetoma. Aikyi phe moto na moto ye etoma ya ikyela. Amba ya wo na sinzili yokye akyengyele ingambi na bolaa.

³⁵ Nde bomo, na bée okyengyelekye pho toebe imbele sa moya nkolo ya ingambi, naa amoya wa nkokolo, naa wa molengyela, naa wa tongo masoo, naa wamumbengu.

³⁶ Boaesii mbanyaka, yo sa yaetakana olasi ebuu.

³⁷ Maphoo maewole nga mama, namawole na bato baso obokye: Nde kokyengyele na bolaa.»

14

Banganga balukaka malondo ma iakya Yesu

¹ Unwanwa eye yaikalaka nde nkolo ibale obokye Bayuda baze eyenga ya bée ya iumunya bo wabikyaka Nwaphongo bankoko ba bée o Ezipito, na eyenga ekyeze bée mapa maa te maaulwe. Banganga banene na bateye ba Mibeko balukaka malondo ma iyakya Yesu na ma imoboma obokye bato saeba.

² Bée na bée bekye: «Bo tomoakye o miyo ma bato baaze eyenga, bamotombo na banga.»

Nwanwasi monomo asweyaka Yesu malasi o moto

³ Unwanwa eye Yesu aesi yakye o Betani. Aesi ya kye zala o ingambi sa Simo owabaka na bolosi pha maba. Waaba bée baze o mesa, nwanwasi monomo aesi ya nyolo o ingambi me. Abaka na molangyi nwa malasi. Bakyelaka malasi me na njwete monomo na nkombo naladi. Amaombaka na motiya moikye. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye bée alabata. Aesi ya bola munoko nwa molangyi me. Amba ya sweya mana malasi o moto nwa Yesu.

⁴ Bato baayoko babaka wamo bamokyelaka yoo. Bawonoko bekye: «Pho ya'ye aoti malasi mama bobo?»

⁵ Bo bamaungye, nde bazwe baphalanga ba bibende nkama iyato. Emba baphe babola bana baphalanga me. Babilelaka nwanwasi me mankyee.

⁶ Kasi Yesu yokye: «Bee omole bose. Pho ya'ye komunyokolo? Nwanwasi oyo ankyesi bolaa.

⁷ Babola bamoikalaka na bée bobele. Waabakyela bolaa nkolo iso boozingye bée. Ka nga, esikale na bée bobele.

⁸ Nwanwasi me akyesi ikokyi ne. Ambo nzololo malasi o nzoto pho ya obokye ibongo mokolo nwa munkunda be.

⁹ Nde phele nawo na bée ngakye: Bo bakye imola Simo Elaa, ebe mbale ewaa o nkyisi iso, bamoimolaka na maphoo maakyesi nwanwasi oyo obokye bato bamaumunya.»

Yudasi kalukye iyambya Yesu oka banganga baanene

¹⁰ Monomo onte ya baekosi iko mbuka babale, nkombo ye Yudasi Mokeliyota, abaka wamo. Amba yakye oka banganga baanene obokye ambya Yesu.

¹¹ Waaoka bée bobo, babaka na nkyisa. Bamolakyelaka imophe baphalanga. Alukaka ndengye ewaa eyamoambya yo Yesu.

Yesu kaze eyenga yo na baekosi bée

¹² Mokolo nwa etatele nwa eyenga ekyeze bée mapa maate maulwe, mokolo mobome bée mampate pho ya iza eyenga ya ilekana, baekosi ba Yesu bamba ya

motuna bεkye: «Ozingyi obokye tokye bɔngya elele eyamoza we eyenga ya Ilekana bi?»

¹³ Yesu amba ya toma baekosi babale yokye: «Kyende o mokyisi muunene. Lele monomo amovana na bεε. Aphisi mbongo ya maa. Bεε, omobengaka.

¹⁴ Elele eya moatola yo, na bεε, waatola nde wamo. Wamoimola nkolo ya ingambi bobo: «Moteye awo, yokye: Oloteya elele eyamoza yo na baekosi bεε eyenga ya Ilekana.»

¹⁵ Emba amokye eteya elele eyaembo o ingambi, eyatonga bεε o ikolo sa eyoko. Mbolo iso isengyesi na banga ili wamo. Elele me nde yango mena, eya mobongya bεε obokye toze eyenga.»

¹⁶ Baekosi me babale baesi ya kyende. Baesi ya koma o mokyisi muunene me. Bamba yazwa maphoo maso nde bomo, bo wabawolekye Yesu. Bamba ya bɔngya mbolo iso ya eyenga.

¹⁷ Waainda bunya, Yesu aesi ya koma na baekosi bεε iko mbuka babale.

¹⁸ Baesi yakye zaa o elele me. Waaba bεε baze, Yesu amba ya wo na bεε yokye: «Nde phele na wo na bεε, ngakye: Onte ya bεε baaze na nga, monomo amunzambya.»

¹⁹ Waaoka baekosi baabona, bεε baso baokaka ngongo. Baesi ya motuna, monomo na monomo bεkye: «Eli nga nde'ye?»

²⁰ Yesu yokye: «Eli nde monomo na bεε baekosi, baaze na nga baba.

²¹ Nwana wa Moto amowaa nde bo wakoma bεε pho ye, kasi ngongo ya moto owamunzambya. Bolaa bo moto me taikaka botama.»

Nzoto na malongo ma Yesu

²² Waaba bεε baze, Yesu aesi yakpa mapa, aphe Nwaphongo melesi, amakyesi, amaphe baekosi bεε yokye: «Kpa oze, eye eli nzoto ya nga.»

²³ Akuli ya kpa kopho, aphe Nwaphongo melesi, aephe baekosi. Bεε baso baesi ya enywa.

²⁴ Yesu yokye: «Eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola, maasweye pho ya bato baikye.

²⁵ Nde phele nawo na bεε ngakye: Esiikule nywa maleku mama tee nono mokolo nwa mokula nga manywa o bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁶ Bobele Yesu na baekosi bεε bamba ya tuba meembo ma Nwaphongo. Waunva bεε ituba meembo, bamba ya kyende o Ngomba ya ba Olive.

Yesu aimosi obokye Petelo amoangana

²⁷ Yesu amba ya wo na baekosi bεε yokye: «Bεε baso wamundota. Pho, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: «Namoboma mookosi wa mampate, emba mampate mamunyangwa.»

²⁸ Kasi waamokundwa nga, namokye o Galileya o boo pha bεε.»

²⁹ Petelo amba ya wo ne yokye: «Na bo bεε baso baeloti, nga esielote.»

³⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we, nde o mokolo nwa lolu, mena soo sabotongokye mbala ifale, iwe wamunzangana mbala iyato obokye toonzebe.»

³¹ Kasi Petelo amba kpete kapha yokye: «Naboebe obokye na wee na we elele yonoyo, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wo nde bomo.

Yesu kabondεle o Getesemani

³² Yesu na baekosi bεε bamba ya koma o elele yonoyo ekyebangye bεε Getesemani. Yesu aesi ya wo na baekosi bεε yokye: «Bεε zala wawa nga nakye bondεle Nwaphongo.»

³³ Amba yakye na Petelo, Zake na Yoane. Bobele atati iyoka ndondo bolosi na inganga.

³⁴ Amba ya wo na bεε yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongo ndokolo namowa; ikala wawa, bεε okyengyekye.»

³⁵ Amba yakye nwana itakye, akye kusama, atati ibondεle pho bowakokyi ikyelama, imbele sa bolosi siimoziya simane itakye ne.

³⁶ Amba ya wo yokye: «Aba, Tata, iwe okokyi ikyela maphoo maso. Manya kopho ya bolosi eye itakye na nga. Kasi sakyela iizingyi nga, kyela nde iizingyi we.»

³⁷ Yesu amba ya butwa oli baekosi bεε baato. Aesi yakye batakana balasi ebuu.

Amba ya wɔ na Petelo yokye: «Simo, kolale? Toikiyi koka iba salala nɔnɔ ngonga yɔnɔyɔ?»

³⁸ Kyengye ombe na bɔndele Nwaphongo phɔ bɛɛ sakaa o bimekyi ba Molembe. Phɔ na bo molimo nwa moto moli na phowa iikye ya ikyela bolaa, kasi nzoto ye ili na bokɔɔ.»

³⁹ Bobele Yesu akuli ya baika, akye bɔndele nde bowabɔndelekye yo phanza.

⁴⁰ Akuli ya butwa wali baekosi bɛɛ, akuli ya batakana balasi ebuu. Phɔ ya miyo bozito, tebakulaka eba na lowɔ la imobuyisa.

⁴¹ Waabutwa Yesu mbala eya iyato, amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bɛɛ om-inangye, olasi, waumbo! Imbele me sikokyi. Unwanwa eye, nga Nwana wa Moto bamunzungya o maboko ma bato ba masumu.

⁴² Temɛ tokyende! Kyeka moto ookonzungya aesi!»

Baakye Yesu

⁴³ Waaba Yesu kataa wɔ, sakoko Yudasasi, mɔnɔmɔ na baekosi iko mbuka babale aesi yakoma. Aesi na bato baikye baphisi mphata na nkɔngɔ o maboko. Yabatomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu.

⁴⁴ Yudasasi moto okobaungyisa Yesu abateyaka iyaa saamokyela yo. Awoko na bɛɛ yokye: «Moto owamoyamba nga, mena yo! Omoakya, kyende ne, omobanza na bolaa.»

⁴⁵ Waakoma bɛ, Yudasasi amba ya susana phɛnɛphɛ na Yesu, amobangyi yokye: «Moteye!» Amba ya moyamba.

⁴⁶ Bato baabaka na Yudasasi, bamba yaakya Yesu, bamokangyi.

⁴⁷ Mɔnɔmɔ na baabaka na Yesu, amba ya gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa nganga mokonzi wa Nwaphongo.

⁴⁸ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Imba ya nzakya kombe yaa na mphata na ná nkɔngɔ ndokolo nga nali nde mwibi!

⁴⁹ Nkolo iso nabe na bɛɛ o Tempelo, nateya, toika nzakya. Ka iso iye ikyelame

phɔ ya ikokya maphɔɔ makomama o buku pha Nwaphongo.»

⁵⁰ Emba baekosi basɔ bamba molota.

⁵¹ Munzenga mɔnɔmɔ mibabaka babengye Yesu, alataka imputa. Waaluka bɛɛ imoakya,

⁵² aikiyi ika sina imputa amba lota bolumbu.

Bananga baanene basambisa Yesu

⁵³ Bamba yakye na Yesu oka mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omɔ, yaanganaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bankumu na bateye ba Mibeko.

⁵⁴ Petelo abaka kabengye Yesu na itakye nɔnɔ waakye nyolo yo o lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omɔ, amba kye zala elele yɔnɔyɔ na basinzili, abuto isto nwenya.

⁵⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bananga basɔ ba ikyita sinene balukaka eleko oka bato phɔ ya iingya Yesu, kasi tebaika ezwa.

⁵⁶ Phɔ bato babaka bamokatele maphɔɔ ma bole, kasi bina biwole ba bɛɛ tebaikaka kokana.

⁵⁷ Emba bato baayoko baesi ya temɛ, bamba mokatela bofo:

⁵⁸ «Tomookaka kawɔ yokye: “Nga namouwola Tempelo eyatongama na bato eye. O sima ya nkolo iyato, namotonga esuu eyamoba satongama na maboko ma bato.”»

⁵⁹ Kasi na bo na lowɔ lalona, biwole ba bɛɛ tebakulaka na kokana.

⁶⁰ Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba temɛ o boo pha bato basɔ, amba tuna Yesu yokye: «Iwe toobuya na iikiyi ewole bato baba?»

⁶¹ Kasi Yesu aikalaka nde bose, sabuya. Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba kula motuna yokye: «Iwe Masiya, Nwana wa Okokumole banga?»

⁶² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Eli nga. Bɛɛ basɔ wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata.»

⁶³ Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba ya kakola bitobu bɛɛ

balataka yo, amba ya wɔ yokye: «Tolokuli sengyela na manzoka!

⁶⁴ Bɛɛ basɔ omookyi bookotole yo Nwaphongo. Bɛɛ kounyanya bo?» Bato basɔ bamba ya nyete Yesu bɛkye akokyi na iwaa.

⁶⁵ Bayokɔ onte ya bɛɛ babuto imotowa matee, bamozibi boo, bamowande mankutu bamba wɔ ne bɛkye: «Imola, oewandi nza?» Bobele, basinzili bamba ya mokpa babuto imowanda bingyete.

Petelo aanga Yesu

⁶⁶ Waaba Petelo o ibanda sa lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, nwanwasi mɔnɔmɔ, mɔnɔmɔ na baa etoma bɛɛ amba yaa wamɔ.

⁶⁷ Aesi ya wene Petelo kaoto nwenya, amba ya molembetela, amba ya wɔ ne yokye: «Na we wabaka na Yesu moto wa Nazarete!»

⁶⁸ Kasi Petelo aesi yaangana yokye: «Siebe ikyilukye we iwɔ! Siisɔsɔlo ikyi wɔ we.» Bobele aesi ya mana wamɔ, aesi ya kye zala o nze o munoko nwa lophango. [Bobele soo eesi ya tongo.]

⁶⁹ Kasi nwanwasi me akuli yakye mowene, amba ya imola babaka wamɔ yokye: «Moto oyo ali mɔnɔmɔ na bato baabana!»

⁷⁰ Petelo akuli angana mbala esuu yokye: «Phe, teli bɔmɔ!» Nwana bonte, baabaka wa mɔ bakuli ya wɔ na Petelo bɛkye: «Nde phele, oli mɔnɔmɔ na be, phɔ na we oli moto wa Galileya.»

⁷¹ Emba Petelo amba butwa ikata se-leka yokye: «O nkombo ya Nwaphongo, siebe moto okowɔ bɛɛ mɔna, bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!»

⁷² Nde o sina imbele me, soo ekuli ya tongo mbala eya ibale. Emba Petelo amba ya umunya maphɔ maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye mbala ibale, wamunzangana mbala iyato obokye iwe tonzebe.» Emba Petelo amba ya tokolo abuto ikyemilela.

15

Bakye na Yesu oka Pilata

¹ Na moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baesi yaangana ikyita na

bankumu na bateye ba Mibeko. Baesi ya kanga Yesu maphanga, bakye moika oka Pilata.

² Pilata amba ya tuna Yesu yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Mena ewo nde we.»

³ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bamba ya phunda Yesu na maphɔ maikye.

⁴ Bobele Pilata amba kula motuna yokye: «Iwe toobuya? Ka kookye maphɔ maikye maephunde na be!»

⁵ Kasi Yesu taika buya na lowo. Yango mena Pilata amba kamwa na boikye.

Pilata anyeti Yesu obokye awee

⁶ O biseleko biso ba eyenga ya ilekana, Pilata kakandole moto wa boloko mɔnɔmɔ okoongye bato.

⁷ Nzuka o boloko, yabaka moto mɔnɔmɔ nkombo ye Balaba. Abaka o mo yo na bato basuu baabomaka moto waatombolelekye bɛɛ Baloma.

⁸ Bato baikye bamba ya kyende oka Pilata, bakye moonga obokye abakyelele bo wameele yo ibakyelela.

⁹ Pilata amba ya babuyisa yokye: «Ozingyi obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?»

¹⁰ Phɔ Pilata aebaka na bolaa obokye bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bayakaka yamophe Yesu nde phɔ ya zuwa.

¹¹ Kasi bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baindisaka bato obokye bawo nde obokye babakandolele nde Balaba.

¹² Pilata amba kula batuna yokye: «Ka nakyele bo na okobangye bɛɛ mokonzi nwa Bayuda?»

¹³ Bɛɛ bamba ya anwana bɛkye: «Omobakye o ekulusu!»

¹⁴ Pilata amba kula ya batuna yokye: «Akyesi lowo lobe ye?» Kasi bamba kula nde anwana na bokusi bɛkye: «Omobakye o ekulusu!»

¹⁵ Phɔ ya isepelisa bato, Pilata amba ya bakandolela Balaba. Amba toma batuluku babinde Yesu phimbo. Waa unva bɛɛ imobinda phimbo, amba mophe bɛɛ obokye bakye mobaka o ekulusu.

Batuluku baekye Yesu

¹⁶ Batuluku baesi yakyende na Yesu onte ya lophango la mokonzi Pilata, baesi ya bangana bée baso. ¹⁷ Pho ya imoekye, baesi ya molasa munkoto nwa mangola, baesi ya tonga na eboko ya milo, bamba ya molasa yango o moto.

¹⁸ Babuto imobeya bekye: «Ena we e mokonzi nwa Bayuda!»

¹⁹ Babuto imobinda na munziye o moto, bamotowi matee, bakusami na mabongo o boo phe ndokolo bamokumbele.

²⁰ Waaunva bée imoekye, bamba ya mumanya munkoto nwa mangola, bamba kula ya molasa bitobu be. Sima, bamba tokolo ne o ibanda pho ya ikye mobaka o ekulusu.

Babaki Yesu o ekulusu

²¹ Moto monomo wa Sirene nkombo ye Simo, ango wa Alegizandele na Luphusu, autaka o manzabi, amba ya lekana wamo. Batuluku bamba ya moengyisa obokye anyanya ekulusu ya Yesu.

²² Baesi yake na Yesu o elele ekyebangye bée Gologota, kyelukye iwo obokye «Elele ya Engyengyele.»

²³ Bamba ya mophe maleku ba maangyinya na muno mobangye bée mile; kasi Yesu taikaka manywa.

²⁴ Bobele batuluku bamba ya mobaka o ekulusu. Bamba ya maa mbese pho ya ikaba bitobu ba Yesu.

²⁵ Yabaka ngonga ya ibuwa eya mum-bengu waamobaka bée o ekulusu.

²⁶ O nwana ibaya owackomaka bée ewelele ye, bakomaka obokye: «Mokonzi nwa Bayuda.»

²⁷ Batuluku baesi ya baka na baibi babale o ekulusu phenephe na Yesu: Ona o boloo, o moyoko o bowee phe. [

²⁸ Yango mena wakokiyisami bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Bamoangyinye o mobombo nwa baibi.»]

²⁹ Bato baabaka balekane wamo babuto imotola, banyingye nzoto bekye: «Ee! Iwe owa woko obokye wamobukola Tempelo, wamoetonga na nkolo iyato!

³⁰ Ka omibikya, uta o ekulusu!»

³¹ Nde bomo na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baekyekye Yesu. Bawonoko onte ya bée bekye: «Abikyaka bato basuu kasi yo mampenza taakokye imibikya!

³² Bo ali Masiya, Mokonzi nwa Isalayele, aute unwanwa eye o ekulusu pho towene, tombe anola!» Na baibi babale babakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde me.

Iwaa sa Yesu

³³ Waakoma bunya imoto, enzombi esi ya ziba mokyisi muso tee nono wa ngonga eya iyato eya nkokolo.

³⁴ Waakoma ngonga ya iyato, Yesu aesi ya anwana na bokusi yokye: «Eloi, Eloi lama sabakatani?» Kyelukye iwo obokye: «Nwaphongo wa nga, Nwaphongo wa nga pho ya'ye onde?»

³⁵ Bato basuu baabaka wamo bamookyi, bamba ya wo bekye: «Okyemela, kabangye moimosi Eliya!»

³⁶ Monomo na baabaka wamo amba ya kyilingana, akye nyinya inyuka o maleku ma ngaa, asikangyi o songye ya mungbalango, aesi ya phe Yesu pho anywe. Amba ya wo yokye: «Ziya tokyekye bo Eliya aesi ya mouya o ekulusu!»

³⁷ Kasi Yesu amba ya anwana nwanngye mokusi nono waakata yo motema.

³⁸ Etobu enene eyalengyekye bée o Tempelo yakakwaka na mibale, uta o ikolo nono o se.

³⁹ Mokonzi nwa batuluku owa temekye o boo pha Yesu awenekye boowe yo, yokye: «Nde phele, moto oyo abakiyi Nwana wa Nwaphongo.»

⁴⁰ Babasi basuu baabaka na bée wamo, babaka bakyekye na itakye. Onte ya bée yabaka Maliya owa Magadala, na ndo ye Maliya, nyango wa Zake eya munzenga na Zoze na Salome.

⁴¹ Babasi baabana, babaka babengye Yesu, babaka bamokyelele waaba yo o manyete ma Galileya. Yabaka na babasi basuu baikye omo, baatambulaka na Yesu nzela yonyo o Yelusaleme.

Ikundama sa Yesu

⁴² Waakomaka nkokolo, imbele siilengyele bée mokolo nwa Sabata.»

⁴³ Zozefu wa Alimataya amba yaa. Abaka moto wa ngambo onte ya bananga baanene ba Bayuda, ne abaka kaziya iyaa sa bokonzi pha Nwaphongo. Amba yakye na boitalakye bosō oka Pilata ikye onga ebembe ya Yesu.

⁴⁴ Pilata amba ya kamwa na iyoka obokye Yesu aambo waa. Aesi ya banga mokonzi nwa batuluku owa baka wamo pho ya imotuna bo Yesu ambo waa elinga.

⁴⁵ Waamoimola mokonzi nwa batuluku obokye Yesu ambo waa, Pilata amba ya phe Zozefu nzela ya ikye kpa ebembe ya Yesu.

⁴⁶ Zozefu aesi ya omba imputa siilaa, aesi ya uya ebembe ya Yesu o ekulusu, aezingyi na ena etobu, amba kye enyosa o ilita saa imaka bée o mabanga. Sima, amba uka ibanga siinene pho ya iziba munoko nwa mooto.

⁴⁷ Maliya ma Magadala na ndo ye Maliya, nyango wa Zoze, babaka bakyeke elele ekye kunde bée Yesu.

16

Yesu akundoo

¹ Uñwanwa eye mokolo nwa Sabata moesi ya unva. Maliya ma Magadala, na ndo ye nyango wa Zake na Salome baesi yakye omba mauta ma solo elaa obokye bakye maololo ebembe ya Yesu.

² Waamumbengu nwa mokolo nwa sima ya Sabata, waatokolo munyete, baesi yakye o mooto.

³ Bawonoko bekye: «Moto owalomanya isa ibanga o munoko nwa mooto nza?»

⁴ Waavaka bée miyo omo, baesi ya wene obokye bambo manya ibanga me imbale. Ibanga me sabaka sinene. ⁵ Bamba ya nyolo o mooto. Baesi ya wene munzenga monomo omo azasi bi boloo o moto, alati etobu eetane. Babasi me bawenekye inganga siikye.

⁶ Kasi aesi ya wo na bée yokye: «Bèe sa ila. Naebe obokye bèe kolukye Yesu wa Nazalet, owabakaka bée o ekulusu. Aambo kundwa. Wawa tali! Kyeka elele eya molangyaka be.

⁷ Emba bée baso kyende, kye longolo Petelo na baekosi baayoko obokye Yesu

akye baziya o Galileya. Bée bamokye mowene omo, bo balongosi yo.»

⁸ Babasi me baesi ya tokolo, bamani o mooto, bakyinga mambangu, pho ya sina inganga, batekyenlekye pho malondo maunvaka na be. Tebaikaka imola nono moto monomo, pho bailaka.

Yesu atokolesi Maliya ma Magadala

[
⁹ Waakundwa Yesu na moyelo nwa sima ya mokolo nwaa Sabata, atataka itokolele Maliya ma Magadala, owamanyaka yo malobo mabe sambo.

¹⁰ Maliya amba kye imola simo me oka baekosi ba Yesu. Akye bazwa balele na ngongo.

¹¹ Kasi waaoka bée obokye Yesu ali na bomoo, Maliya amoweni, tebaikaka anola.

Yesu atokolesi baekosi babale

¹² Sima Yesu akulaka tokolele baekosi babale o nzela ekyekye bée o manzabi. Amibuyaka ndengye esuu.

¹³ Baekosi me bamba ya bomela, bakye imola bebi na bée bo wawenenekye bée na Yesu. Kasi bée tebaikaka na anola.

Yesu atokolesi baekosi iko mbuka monomo

¹⁴ Sima ya iso, Yesu akulaka tokolele baekosi iko mbuka monomo, baabaka baze. Amba ya baoya yokye: «Bee toli na ianola, kombe ikyela na ziko baayakaka ya eimola obokye banveni na miyo obokye nali na bomoo.»

¹⁵ Emba amba ya batoma, yokye: «Bee baso, kyende o mokyisi munsu, okyemimola bato baso Simo Elaa.

¹⁶ Bo moto aanosi Simo Elaa me, bo abatisami, amobika. Ka bo moto taanosi Simo Elaa, amosambisama.

¹⁷ Baanosi me bamokyela bilekyesako bibi: Bamowiinya malobo mabe na nkombo ya nga, bamowoo noko insuu itiebe bato;

¹⁸ bo baakye manzoo, na bo banywe zwe sibome, etebaokye bolosi, etebawe; bamotandela bato ba malosi maboko, bato me bamobika.»

Yesu abutoo o ikolo

¹⁹ Waaunva Nkolo Yesu iwo na bée bofo, abuto o ikolo. Akye zala o elele ya ngambo o boloo pha Nwaphongo.

²⁰ Bobele, baekosi baesi ya kyemimola Simo Elaa me mboka eso. Nkolo abaka kabasungye o etoma ya be, akyelaka bilekyesako biikye o nzela ya bée pho ya iphe maloba ma bée mwiya.]

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Luka Maphoo ma etatele

Nde bowa kyela Matiye, Luka ne akula imola simo ye nde bowaimola Malako. Kasi bokyese phe na Malako boli obokye, banaa maphoo maikye mali nde maakoma Luka yo mampenza.

Luka yo moto owa imola na boikye Simo Elaa oka bato bate bali Bayuda. Yango mene onte ya nkanda iso ine ya Simo Elaa, nwaka Luka mowole mpenza bato ba noko iso, obokye baebe ntina ya Simo ya Yesu, emba bambe anola obokye ali Mobikye wa bato baso.

O Simo ya Luka tomozwa maphoo mama:

- Luka 1.1-4: Ntina ya munkanda mumu
- Luka 1.5-2.52: Ibotama sa Yoane Mobatise na sa Yesu na bonwana pha be
- Luka 3.1-20: Mosala nwa Yoane Mobatise
- Luka 3.21-4.13: Batisimo na imekama sa Yesu
- Luka 4.14-9.50: Mosala nwa Yesu o Galileya
- Luka 9.51-19.27: Yesu amani o Galileya, akye o Yelusaleme
- Luka 19.28-23.56: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Luka 24.1-53: Yesu akundoo, awene na bato emba abaa o Ikolo

Ntina ya buku bobo

¹ Owa lozingo Teofile,

Bato baikye bameka ikoma na molongo simo ya maphoo maalekana o nte ya banga,

² bo waloumola baawenekye maphoo me na miyo uta o etatele, baabuto lol eye bato ba etoma ya ikyemimola Simo ya Nwaphongo.

³ Yango mena, na nga me, o sima ya ioka maphoo maso mawenekye bee na miyo mamana na bolaa tata o etatele, nasepesi iyekomela simo me na molongo, nwebi na nga owa ngambo Teofile.

⁴ Nakyele babona pho oebe obokye mateya maeteyaka bee mali maa phele.

Mwanze aimosi ibotama sa Yoane Mobatise

⁵ Waaaba Elode mokonzi nwa manyete ma Yuda, yabaka nganga monomo wa Nwaphongo, nkombo ye Zakaliya abaka o ibota sa banganga ba Nwaphongo sa Abiya. Nwasi we Elizabeti abaka ne o bosoo pha nganga mokonzi Alona.

⁶ Bee baso babale babaka bato balaa o miyo ma Nwaphongo, babaka bakumole na bolaa mibeko miso ma Nkolo.

⁷ Kasi tebaikaka baa na nwana pho Elizabeti taikaka baa kabote, na bee baso babale bakotwaka.

⁸ Mokolo monomo, yabaka ngala ya banganga ba ibota sa Abiya ya ikyela etoma, Zakaliya abaka kakyele etoma ye ya bonganga o boo pha Nwaphongo.

⁹ Ikokana na mobeko nwa bonganga, mbese ya kaaka mi yo obokye anyolo o elele elekwi bosantu ya Nkolo pho ya ikye tumba mpaka ya malasi.

¹⁰ Moluku nwa bato baso babaka babondele o nze imbele siitumbe bee mpaka ya malasi.

¹¹ Bobele anzelu monomo wa Nkolo amba ya motokolele, anzelu me aesi ya teme o boloo pha elele ekyetumbele bee Nwaphongo mpaka ya malasi.

¹² Waawene Zakaliya anzelu me, malondo maesi ya unva ne, abuto iwene boobo.

¹³ Kasi anzelu amba ya wo ne yokye: «Zakaliya, saila, pho Nwaphongo aokwi ibondesi sa we. Nwasi wa we Elizabeti amoebotela nwana wa lele, waamolaa nkombo Yoane.

¹⁴ Wamoba na nkyisa nzikye, na bato baikye bamoba na nkyisa pho ya ibotama se.

¹⁵ Pho amoba moto munene o boo pha Nkolo. Etaanywe na maleku naa ekpele eso eekyelangya. Amotonda na Bolobo Bosantu tata o ibuu sa nyango.

¹⁶ Amobuya bana baikye ba Isalayele oka Nkolo Nwaphongo wa be.

¹⁷ Amoya o boo pha Nwaphongo, na bolobo na na mwiya ndokolo moimosi Eliya, pho ya ibongya ba ango na bana ba be, na ibuya bato baa nzoto nkusi bato

ba malondo malaa, pho ababongya pho ya iyamba Nkolo.»

18 Zakaliya amba ya tuna anzelu yokye: «Nameba na ye obokye lowo me loli phele? Pho nga na njwasi wa nga tokotoo.»

19 Emba anzelu amba ya mobuyisa yokye: «Nga nali Gabiliyele, oototeme o boo pha Nwaphongo. Antomi pho ya iyewole na iyeyimola simo elaa.»

20 Maphoo maeyimosi nga mamokye-lama imbele saameka Nwaphongo. Kasi otoikiyi we anola, wamobutwa mbubu, ootokule wo tata lololo nono mokolo me.»

21 Imbele me, bato babaka baziya Zakaliya o nze bakamwaka pho akokoko na boikye o motema njwa elele eelekiyi bosantu.

22 Watokolo yo, takokaka ikula bawole, abuto ibawole nde na bikyela pho abutwaka mbubu. Emba bato baso bamba eba obokye aweni lowoo onte ya elele eelekiyi bosantu.

23 Waaunva Zakaliya nkolo ye ya etoma o ingambi siinene sa Nwaphongo, abutoo oka ye.

24 Sima ya njwana imbele, Elizabeti njwasi we aekami. Akyekye mibomba makombe matano, amiwolekye yokye:

25 «Kyeka lowo lokyesi Nkolo pho nga, pho amanyee soo o miyo ma bato.»

Mwanze aumosi ibotama sa Yesu

26 Waakoma ibuu sa Elizabeti na makombe motoba, Nwaphongo aesi ya toma anzelu Gabiyelele o mokyisi monomo muunene njwa Galileya, nkombo ya njwango Nazarete,

27 oka ngondo monomo owamozala bolonga na lele monomo nkombo ye Zozefu, moto wa ibota sa mokonzi Davidi. Nkombo ya njwana ngondo me Maliya.

28 Mwanze amba ya nyolo oka Maliya amba ya wo ne yokye: «Kumba! Nkolo Nwaphongo aeteye bolaa phe.»

29 Waaoka Maliya maphoo maamana, malondo makyimaka ne, amba mituna ntina ya ikumba me.

30 Emba anzelu amba ya wo ne yokye: «Saila, Maliya, pho ozwe ngolu o miyo ma Nwaphongo.»

31 Wamoekama, wamobota njwana wa lele, waamolaa nkombo Yesu.

32 Amoba moto munene, baamobanga Njwana wa Owa Ikolo. Nkolo Nwaphongo aamophe eziye ya bokonzi pha nkoko ye Davidi.

33 Amoba mokonzi pho ya bobele o ingambi sa Yakobo, bokonzi phe etebooobe na suka.»

34 Maliya amba ya wo na anzelu yokye: «Lowo me lamokyelama ndengye'ye pho nga naino sianga na lele?»

35 Mwanze amba ya mobuyisa yokye: «Bolofo Bosantu pha moeyutela, na mwiya njwa Owa Ikolo njwa moeziba na comele ye, yango mena njwana owamobota we amoba mosantu, bamobanga Njwana wa Nwaphongo.»

36 Kyeka na njwana nyongo Elizabeti ne aekama, amobota njwana wa lele na bokoto phe. Yo owa woko bee obokye tabote, ali lololo na ibuu sa makombe motoba,

37 pho lowoo loolekye Nwaphongo teloli.»

38 Emba Maliya amba ya wo yokye: «Nali njwanjwasi wa etoma wa Nkolo. Maso makyelame mi nga bo wo we!» Nono wa moika anzelu.

Maliya akye kyeka Elizabeti

39 Nde o sina imbele me, Maliya amba ya kye izele o mokyisi monomo mbale eya mangomba o manyete ma Yuda.

40 Aesi ya kye nyolo o ingambi sa Zakaliya, aesi ya beya Elizabeti.

41 Wa oka Elizabeti ibeya sa Maliya, njwana ooli o ibuu se anyinganaka, emba Elizabeti amba tonda na Bolofo Bosantu.

42 Amba ya wo na njwesi mokusi yokye: «Opambolami ileka babasi baso, na njwana ooli o ibuu sa we apambolami me!»

43 Ndengye'ye nyango wa nkolo njwa nga aya nkyeka?

44 Pho ookyi nga ibeya sa we, kyeka njwana anyinga na nkyisa o ibuu sa nga.

45 Nkyisa ili na owaanosi: Imowolesi bee pho ya Nkolo yamokyelama!»

Zembo sa Maliya

46 Emba Maliya yokye: «Nakumole Nkolo na ndondo ya nga eso;

47 na molimo nwa nga motondi na nkyisa pho ya Nwaphongo mobikye wa nga,
 48 pho akyekyi moombo we ootoli na ngambo.
 Phele tata lolu, bato baso bamumbanga moto wa esengo,
 49 pho Ekambambasi ankyelesi maphoo me manene: Nkombo ye ebe esantu.
 50 Bolaa phe kabokyele oka bato baso bamoile o bayoo baso.
 51 Akyesi misala ma ikamwa na mwiya nwa eboko ye,
 anyangosi bato baalolendo;
 52 amanye bakonzi baakusi o biziye ba bokonzi ba be,
 atombi bato batebali na ngambo;
 53 baawe na nzala abatonze na ntoma, na baa ezwele, ababuye maboko pha.
 54 Asungyi bato ba Isalayele, bato ba etoma be,
 na boumunyakye bolaa phe.
 55 Eli bo walakyelaka yo bankoko ba banga,
 Abalayama na bana bee pho ya bobele.»

Ibotama sa Yoane

57 Waakoka mokolo nwa Elizabeti nwa ibota, aesi ya bota nwana wa lele.
 58 Babubaa ne na ibota sebaokyi ndengye eya mokyelela Nkolo bolaa, bee baso bamba kumba ne.
 59 Waakokya nwana nkolo nwambi, bakye mobele. Balukaka imolaa nkombo ya angu, Zakaliya.
 60 Emba nyango amba ya wo yokye: «Phe! Nkombo ye wamoba Yoane.»
 61 Bamba mobuyisa bekye: «Moto na monomo o ibota sa we tali na nkombo mena!»
 62 Bamba tuna angu wa nwana na bilembo pho ya iyeba nkombo'ye ekokyi yo ilaa nwana.
 63 Zakaliya amba ya onga nwana ibaya wa ikoma, amba koma bobo: «Nkombo ye Yoane.» Emba bato baso bamba kanwa.
 64 Mina wamo munoko na lole le loingo, abuto iwoo, abuto ikumbela Nwaphongo.

65 Emba babubaa ne babuto ilaa. Na o mangomba maso ma manyete ma Yuda babaka bawo nde maphoo me.

66 Bato baso baa okaka maphoo me bamabanzaka o mandondo ma be, bekye: «Nwana oyo amuna ba nza?» Pho nde phele mwiya nwa Nkolo nwabaka ne.

Zembo sa Zakaliya

67 Bobele Zakaliya, angu wa nwana, atondaka na Bolobo Bosantu, amba tata isakola bobo:

68 «Nkolo apambolame, Nwaphongo wa Isalayele,
 pho aesi ya kyeka bato be, abamanye o boombo.

69 Alotokolesi kamba Mobikye, o ibota sa Davidi, moto we wa etoma.

70 Nde bo wawoko yo kalakala na noko ya baimosi bee basantu:

71 Ibikiyi siilomanya o maboko ma banguna ba banga na o maboko ma bato baso baloine.

72 Aweninya bolaa phe oka bankoko ba banga,
 aumunye sangola ye esantu.

73 Pho Nwaphongo alakyelaka nkoko wa banga Abalayama,

74 ilobololo o maboko ma banguna pho tomokyelele saba na boilakye,

75 onte ya bosantu na bosembo o miyo me nkolo iso ya bomoo pha banga.

76 Ka we, nwana oomokyele, wamoba moimosi wa Owa Ikolo, pho wamotambula o boo pha Nkolo pho ya ibongya manzela me,

77 pho ya iteya bato bee obokye kaye iya babikya na ilimbisa masumu ma be.

78 Eli lowoo la bolaa boikye pha Nwaphongo wa banga.

Pho ya bolaa me, moo motokosi o ikolo moesi ya lokyeka.

79 Motokolesi bato baali o enzombi ya iwaa,
 pho ya ikamba matambe ma banga o nzela ya bose.»

Bolengye pha Yoane Mobatise

80 Nwana akolaka na nzoto, akutaka na o molimo. Abaka kabe o mabokye tee noko waakokaka mokolo nwe nwa imiweninya oka bato ba Isalayele.

2

Ibotama sa Yesu

¹ Imbele me, mokonzi Kaisala Ogisito ambyaka mobeko nwa itanga bato baso ba ekolo ya Loma.

² Itanga sa bato saa ntubo sasina sakyelamaka imbele sabaka Kilinus moangyesi wa Siri.

³ Bato baso bakyekeye komisa mankombo, moto na moto o mokyisi nwe.

⁴ Zozefu ne amba ya mana o Nazarete o manyete ma Galileya, amba ya kye o Beteleme omanyete ma Yuda, waa botaka bée mokonzi Davidi. Pho yo Zozefu abaka moto wa bosoo Davidi.

⁵ Akyendekye komisa nkombo yo na ntwasi we Maliya, owabaka na ibuu.

⁶ Nzuka imbele saba bée o Beteleme, mokolo nwe nwa ibota ntwakokaka.

⁷ Amba ya bota ntwana wa lele, ntwana we awa oboo. Aesi ya mozinga na bitato, amba ya molangya o kyesi ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza, pho tebaikaka zwa elele ya ilala o ingambi siilasa bée babutu.

Mwanze mōnōmō atokolesi babanze ba mampate

⁸ O manyete me, babanze ba mampate babaka balale o manzabi pho ya ibatela mampate ma be.

⁹ Mwanze wa Nkolo mōnōmō amba ya batokolele, nkyemo ya Nkolo yamba ya bangyengyele, emba bailaka na boikye.

¹⁰ Mwanze amba ya wo na bée yokye: «Bée saila, pho naesi ya iemola simo elaa, eya mosepelisa bato baso:

¹¹ O mokolo nwa lolō eye, o mokyisi munene nwa Davidi, baebotesi Mobikye ooli Masiya, Nkolo.

¹² Kyeka bilembetele baamoeba na bée: Wamokye wene ntwana oo mokyiky bamozyngyi na bitato, alangyi o kyesi ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza.»

¹³ Mbala yōnyō banze basuu baikye bamba ya angana na anzelu owa boo. Babaka bakumbele Nwaphongo bobo:

¹⁴ «Le nkyemo ya Nwaphongo iwenene o ikolo, bose bobo wawa o se oka bato baazingye yo!»

Babanze ba mampate bakye o Beteleme

¹⁵ Waabutwa banze o ikolo, babanze ba mampate bamba ya wōōō onte ya be, bekye: «Tokyende tee nōōō o Beteleme, tokye wene lowo lokyelami omō, loloumosi Nkolo Nwaphongo.»

¹⁶ Bamba yakye omō izele, baesi ya kye wene Maliya na Zozefu na ntwana o mokyiky alangyi o kyesi ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza.

¹⁷ Waamowene be, bamba imola iso ya bawolekye bée pho ya ntwana.

¹⁸ Emba bato baso babaokaka bakanwaka na maphō maabaka babanze ba mampate bawo.

¹⁹ Kasi Maliya abanzaka maphō maso mamana o ndondo ye ambaka baa kamaumunya.

²⁰ Bobele babanze ba mampate bamba ya butwa. Bakumbelaka bonene pha Nwaphongo, bamokumisaka pho ya maphō maso maaokaka bée na maawenekye be, pho maso malekanaka nde bowabaimolaka anzelu.

Bakye bele Yesu

²¹ Waakoka nkolo ntwambi sima ya ibotama sa ntwana, imbele sa imobele sakokaka, baamba ya molaa nkombo ya Yesu, nkombo eyawoko anzelu phanza nyango saboekamakye.

Maliya na Zozefu bakye teya Yesu o Tempelo

²² Bobele, waakoka mokolo nwa ikye manya sokoto bokowo mobeko nwa Mose, Maliya na Zozefu bamba yakye na ntwana o Yelusaleme pho bakye moteya Nkolo.

²³ Pho yakomama o Mobeko nwa Nkolo bobo: «Iwana muso ooboti bée wa lele wa oboo, kabe wa Nkolo.»

²⁴ Maliya na Zozefu bamba ya ambya na bée ibonza bokoongye Mobeko nwa Nkolo: Mankoto ntwanya mabale maa ngonda naa bana babale ba mankoto ntwanya maa lombō.

Simeyo akumosi Nwaphongo pho ya Yesu

²⁵ Nzuka o Yelusaleme moto mōnōmō abaka omō, nkombo ye Simeyo. Abaka moto wa bosembo, abaka kakumole na

Nwaphongo, ambaka ba kaziya mokolo nwa moyamanya Nwaphongo Isalayele ngongo. Bolobo Bosantu phabaka ne.

²⁶ Bolobo Bosantu pha moimolaka obokye etawee bo naino taweni Masiya owamotoma Nkolo.

²⁷ Emba Simeyo akambemi na Bolobo, amba yakye o ingambi siinene sa losambo. O imbela me, baboti ba nwana Yesu bamba ya ne pho ya ikye kyela bokoongye mobeko pho ye.

²⁸ Simeyo amokpe o maboko me, amba ya phe Nwaphongo melasi yokye:

²⁹ «Uḡwanḡa eye, Nkolo, okokye mbunu ya we;

okokyi ile moombo nwa we awe bose.

³⁰ Pho miyo ma nga maweni ibikiya sa we,

³¹ saabongye we pho ya bato baso:

³² Ibikiya me sili moo nwaamungyengyele bapakano;

nwamophe nkyemo oka bato ba we Isalayele.»

Maphoo maawoko Simeyo pho ya Yesu

³³ Ango na nyango wa Yesu bakanwaka na ikyimowole be.

³⁴ Simeyo amba bapambola, aesi ya wo na Maliya, nyango wa Yesu yokye: «Pho ya nwana wa we, bato baikye o Isalayele, bana bamokaa baayoko bamoteme. Amoba elembo ya Nwaphongo, kasi bato bamole.

³⁵ Emba maumunya maabombama o mandondo ma bato mamowenene o phaa. Na we, Maliya, bolosi phamoetubinya ndokolo mumphata.»

Ana, moimosi owa nwanwasi

³⁶ Yabaka na moimosi monomo wa nwanwasi, nkombo ye Ana, nwana wa Fanuele, wa ibota sa Asele. Yo akotwaka na bokusi. Bee na lele we bazala bolonga nde mbula sambo,

³⁷ bobele aesi ya ikala bozengye. Abaka na mambula mako nwambi mbuka mane. Ana abaka nkolo iso o ingambi sa losambo ikyelela Nwaphongo na moo na mokolo, na imiima ntoma na na ibondela.

³⁸ Nde o sina imbela me, abuto iphe Nwaphongo melasi. Abuto iwo pho ya nwana na bato baso babaka baziya obokye Nwaphongo aikole Yelusaleme.

Ibutwa o Nazarete

³⁹ Waunva baboti ba Yesu ikyela ya ongaka Mobeko nwa Nkolo, bamba ya butwa na nwana o manyete ma Galileya, o mokyisi nwa bee Nazarete.

⁴⁰ Nwana akolaka, azwaka bokusi. Atondaka na zebi, na bolaa pha Nwaphongo phabaka mi yo.

Yesu na mbula iko mbuka ibale akye o Tempelo

⁴¹ Mbula na mbula baboti ba Yesu babaka bakylene o Yelusaleme pho ya eyenga ya ilekana.

⁴² Waakokya Yesu na mambula iko mbuka mabale, baboti bee bakyeke ne bo owameele bee ikyela pho ya eyenga.

⁴³ Waaunva eyenga, baesi ya butwa. Kasi Yesu aikalaka o Yelusaleme, baboti bee saeba.

⁴⁴ Baumunyaka obokye ali na bebi na bee baa imbanga, bamba kyela nzanga mobimba ya nzela bee satamoluka. Sima, bamba ya kye moluka oka banaa nyango na oka baebaa na be.

⁴⁵ Kasi waaba bee samozwa, baesi ya butwa o Yelusaleme ikyemimoluka.

⁴⁶ Sima ya nkolo iyato, baesi yakye mozwa o Tempelo azasi onte ya bateye ba mibeko, kabaokye kambe na batuna mituna.

⁴⁷ Bato baso babaka bamookye bakamwaka na malondo me na na diyano be.

⁴⁸ Waamowene be, bakamwaka na boikye, emba nyango amba ya wo ne yokye: «ḡwana wa nga, olokyesi babona pho ya'ye? Kyeka nga na ongo tobakya na ntema o ikolo pho ya ikyemieluka.»

⁴⁹ Amba ya babuyisa yokye: «Be kondukye pho ya'ye? Toebe obokye nasengyesi iba o ingambi sa Tata?»

⁵⁰ Kasi bee tebaikaka sosolo yabawolekye yo.

⁵¹ Bobele Yesu amba ya butwa na bee o Nazarete. Abaka kabatosa. Nyango abanzaka maphoo masoo mamana o ndondo ye.

⁵² Emba Yesu abaka kakole na zebi na na nzoto, awenenekye moto molaa o miyo ma Nwaphongo na oka bato.

3

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ O mbula ya iko mbuka itano ya bokonzi pha Tibeḗ Sezale, Pɔsɔ Pilata abaka moangyesi ḡwa Yuda. Elode abaka mokonzi ḡwa Galileya, ḡwana nyango Philipe abaka mokonzi ḡwa Itule na Talakonite, Lizania abaka mokonzi ḡwa Abilene.

² Ana na Kaifa babaka banganga banene ba Nwaphongo. Imbele me Yoane ḡwana wa Zakaliya, aesi ya imola Simo ya Nwaphongo o bokye.

³ Yoane abuto ikyemitambula nkyisi iso iili o mokukulu ḡwa ebale ya Yaladene. Abaka kakyemiwo na bato yokye: «Bongya mandondo ma bēe, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma bēe.»

⁴ Ndengye mena, Yoane akokyaka mapho maakoma moimosi Isaya o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto monomo kanwane o bokye:
Bongya nzela ya Nkolo!
Omoteyisa nsonga!

⁵ Mangongo maso bamakyyinza, mangomba na makosi maso bamawalole. Mangbongbo maso bamaelole; mabela mali o nzela bamakyyinza.

⁶ Emba bato baso baamba wene bokobikya Nwaphongo bato.»

⁷ Bato baikye babaka baye oka Yoane pho ababatisa. Yoane abaka kawo na bēe obokye: «Bee bosoo imele; oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekyeye nza?»

⁸ Kyela mapho ma weninya obokye obongye mofesi. Le imiwale obokye: “Ekpele yonyo etelokyele pho Abalayama ali nkoko wa banga.” Nawo na bēe ngakye Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama.

⁹ Bambo bongya ikoko pho ya itena nkanga ya nzete. Nwete munso moote-moofote mbuma indaa, baamokpete, baamovaka o ḡwenya.»

¹⁰ Bato bamba motuna bekye: «Emba tokyele bo?»

¹¹ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Oli na bitobu bibale ba ikolo, apha yonyo na

ooli pha. Oli na ntoma ya iza, akabele ootoli na ntoma.»

¹² Baphutise ba mputi bakaka na bēe oka Yoane pho ababatisa. Bamba ya motuna bekye: «Moteye, tokyele bo?»

¹³ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Phutisa mputi nde bo owaetoma be.»

¹⁴ Batuluku bamba ya motuna na bēe bekye: «Ka banga tokyele bo?» Yoane amba ya wo na bēe yokye: «Bee sanyoko moto, saboko moto baphalanga, sakatela moto lowo, bika nde na iphuta sa bēe.»

¹⁵ Bato baso babaka bakyele maumunya na ilemela obokye emba Yoane teli nde yo Masiya.

¹⁶ Yoane amba ya babuyisela bēe baso yokye: «Nga naebatisa nde na maa, kasi ookoye andekyi na mwiya; sikokyi na iingola nsimbi ya bikoto be. Yo amoebatisa na Bolobo Bosantu na na ḡwenya.

¹⁷ Aphisi enyengyele o maboko pho ya inyengyele nkata ya angana na mbuma. Amobomba mbuma o bompene kasi amotumba nkata o ḡwenya motemozime.»

¹⁸ Yoane akulaka na teya bato mapho masuu maiikye, abaka kabaimole na Simo Elaa.

Elode Atipasi aakye Yoane o boloko

¹⁹ Yoane aoyaka Elode mokonzi ḡwa Galileya pho alongaka Elodiade, ḡwasi wa mwana nyango; na pho akulaka nakyela mapho mabe maiike.

²⁰ Emba Elode akulaka kyela lowo losuu loofe; laa inyosa Yoane o boloko.

Ibatisama sa Yesu

²¹ Waaunva Yoane ibatisa bato baso, aesi ya batisa na Yesu. Waaba Yesu kabondele, ikolo siesi ya zibwa.

²² Bolobo Bosantu boesi ya moutela ndokolo inkoto ḡwenya, ḡwesi monomo mouti o ikolo mooka obokye: «Oli Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

²³⁻³⁸ Yesu abaka na manbula phenephe na mako maato wa tata yo etoma ye. Bato batataka iumunya obokye ali ḡwana wa Zozefu.

Zozefu abaka ḡwana wa Eliya,

Eliya n̄wana wa Matati,
 Matati n̄wana wa Lewi,
 Lewi n̄wana wa Melekyi,
 Melekyi n̄wana wa Yanayi,
 Yanayi n̄wana wa Zozefu,
 Zozefu n̄wana wa Matatiasi,
 Matatiasi n̄wana wa Amosi,
 Amosi n̄wana wa Nauma,
 Nauma n̄wana wa Esili,
 Esili n̄wana wa Nagayi,
 Nagayi n̄wana wa Maati,
 Maati n̄wana wa Matatiasi,
 Matatiasi n̄wana wa Semeyi,
 Semeyi n̄wana wa Yozeki,
 Yozeki n̄wana wa Yoda,
 Yoda n̄wana wa Yoanane,
 Yoanane n̄wana wa Leza,
 Leza n̄wana wa Zolobabele,
 Zolobabele n̄wana wa Salatiyele,
 Salatiyele n̄wana wa Neli,
 Neli n̄wana wa Melekyi,
 Melekyi n̄wana wa Toli,
 Toli n̄wana wa Kosama,
 Kosama n̄wana wa Elemadama,
 Elemadama n̄wana wa Ele,
 Ele n̄wana wa Yesu,
 Yesu n̄wana wa Elezele,
 Elezele n̄wana wa Yolima,
 Yolima n̄wana wa Matati,
 Matati n̄wana wa Lewi,
 Lewi n̄wana wa Simeyona,
 Simeyona n̄wana wa Yuda,
 Yuda n̄wana wa Zozefu,
 Zozefu n̄wana wa Yowama,
 Yowama n̄wana wa Eliyakimi,
 Eliyakimi n̄wana wa Meleya,
 Meleya n̄wana wa Mena,
 Mena n̄wana wa Matata,
 Matata n̄wana wa Nata,
 Nata n̄wana wa Davidi,
 Davidi n̄wana wa Yese,
 Yese n̄wana wa Yebeni,
 Yebeni n̄wana wa Boaze,
 Boaze n̄wana wa Sala,
 Sala n̄wana wa Nasoni,
 Nasoni n̄wana wa Aminadaba,
 Aminadaba n̄wana wa Alani,
 Alani n̄wana wa Eselona,
 Eselona n̄wana wa Pelesi,
 Pelesi n̄wana wa Yuda,
 Yuda n̄wana wa Yakobo,

Yakobo n̄wana wa Izaka,
 Izaka n̄wana wa Abalayama,
 Abalayama n̄wana wa Tela,
 Tela n̄wana wa Nawolo,
 Nawolo n̄wana wa Seluga,
 Seluga n̄wana wa Leyu,
 Leyu n̄wana wa Peloga,
 Peloga n̄wana wa Ebele,
 Ebele n̄wana wa Sela,
 Sela n̄wana wa Kainama,
 Kainama n̄wana wa Alapakasada,
 Alapakasada n̄wana wa Sema,
 Sema n̄wana wa Nowa,
 Nowa n̄wana wa Lameke,
 Lameke n̄wana wa Metusela,
 Metusela n̄wana wa Enoka,
 Enoka n̄wana wa Yaledede,
 Yaledede n̄wana wa Malele,
 Malele n̄wana wa Kename,
 Kaname n̄wana wa Esini,
 Esini n̄wana wa Seti,
 Seti n̄wana wa Adamu,
 Adamu n̄wana wa N̄waphongo.

4

Zabulu amekyi Yesu

¹ Yesu atondi na Bolobɔ Bosantu, amani o ebale ya Yaladene, Bolobɔ amba ya mokamba o bokye.

² Omɔ, Zabulu aesi yamumeka nkɔlɔ makoo mane. Nkɔlɔ iso miina, Yesu taikaka zaa, sima me amba yaoka nzala.

³ Zabulu amba ya wɔ ne yokye: «Bo oli N̄wana wa N̄waphongo, wɔ na ibanga sisi sicutwe mapa.»

⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha N̄waphongo bowɔ bofo: “Moto etabikye nde na mapa.”»

⁵ Emba Zabulu amba yakyende ne o elele yɔnɔyɔ ya ikolo, amba ya moteya nkyisi iso ili o mokyisi.

⁶ Amba ya wɔ ne yokye: «Namoephɛ bokonzi na ngambo ya nkyisi iso mina phɔ baimphɛ, nakokyi iphɛ na moto owa ozingyi nga.

⁷ Ka bo onkusamesi, iso miina yamotwa ya we.»

⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha N̄waphongo bowɔ bofo:

“Wamokusamela nde Nkolo, Nwaphongo wa we, wamosambela nde yo.”»

⁹ Zabulu ambakula yakyende ne o Yelusaleme, akye moteye o songye ya Tempelo, amba ya wo ne yokye: «Boli Nwana wa Nwaphongo, omikumbe o se;

¹⁰ pho buku pha Nwaphongo bowo bobo: “Nwaphongo amotoma banze bée obokye baya ebanza.

¹¹ Na obokye bamoetamba na mafoko pho ekolo ya we sa zuma o ifanga.”»

¹² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowo bobo: “Sameka Nkolo, Nwaphongo wa we.”»

¹³ Waunva Zabulu imeka Yesu, amba ya moika akyee tee nono o imbele sisuu saamozwana be.

Yesu atati etoma ye o Galileya

¹⁴ Bobele Yesu, na mwiya nwa Bolobo, amba ya butwa o Galileya. Ngambo ye ya tambulaka o nkyisi iso ya manyete ma Galileya.

¹⁵ Abaka kakyemiteya o mangambi ma makyita, bato baso basambaka mateya me.

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

¹⁶ Yesu akyendekye o Nazarete mokyisi nwa kolaka yo. Mokolo nwa Sabata, amba ya nyolo o ingambi ma makyita bowamelekuye yo. Amba ya teme pho ya itanga buku pha Nwaphongo.

¹⁷ Bamba ya mophe mokanda nwa moimosi Isaya. Amosingosi, aesi yakye zwa elele eyakoma bée obokye:

¹⁸ «Bolobo pha Nkolo boli mi nga.

Anzosi pho ya iya imola babola Simo Elaa. Antomi pho ya iya iimola bato baa boloko obokye baabakondola, na baapholo miyo obokye bamokula wene, na pho ya iyabikya bato baa minyoko,

¹⁹ pho ya iya imola bato mbula eyamoweninya Nkolo ngolu ye.»

²⁰ Emba Yesu amba ya ziba buku abobuyise moto wa etoma o ingambi sa makyita, bato baso babuto imolembetela.

²¹ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Maphoo maatangyi nga mama makokyisami lolo pho ya bée baanzokye.»

²² Bée baso basepeleka na Yesu bamba na kamwa na maphoo malaa maawoko yo. Bekye: «Eye nga nwana wa Zozefu!»

²³ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Naebi obokye bée wa munkpela ete ekye wo obokye: “Munganga, omibikya we mampenza.” Wamokula wo na nga na obokye: “Tooka iso yaakyela we o Kapalanauma, oikyele bomo na wawa o mokyisi nwa we.”»

²⁴ Yesu ambakula wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Moimosi tebamoanole o mokyisi nwe.

²⁵ Nakule bakya ngakye: O imbele saka moimosi Eliya, mazengye mabaka maikye o Isalayele. Waaba imbele me mambula sa noo mbula iyato na makombe motoba, zilo sikusi sakyindaka mokyisi munso.

²⁶ Kasi Nwaphongo taika toma Eliya nono oka monomo na mazengye mana. Kasi amotoma nde oka bozengye bonobo phaabaka o Salepeta mokyisi nwa manyete ma Sidona.

²⁷ Na wa imbele saka moimosi Elize, bato baikye ba maba babaka o Isalayele. Na monomo na bée taikaka bika. Kasi yabikaka nde Namana moto wa Siri.»

²⁸ Waaoka bato baso baabaka o ingambi sa makyita maphoo me, bée baso baokyelaka Yesu yoo.

²⁹ Bamba ya teme baesi ya tokolo na Yesu o ebonga. Bamba ya kyende ne o ikolo sa ngomba eya tonga bée mokyisi pho bamuukye o se.

³⁰ Kasi Yesu amba ya bolongana onte ya bée nono wakyende yo.

Yesu abikye moto ooli na bolobo bobo

³¹ Bobele Yesu amba ya kyende o Kapalanauma, mokyisi nwa manyete ma Galileya. Abaka kateya bato nkolo iso ya Sabata.

³² Bato bakamwaka na moteyesi nwe pho abaka kawo na bokonzi bosoo.

³³ O ingambi sa makyita, moto monomo abaka na bolobo bobo. Amba ya butwa iyanwana na bokusi yokye:

³⁴ «Aa Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe, iwe oli Mosantu owa toma Nwaphongo.»

³⁵ Yesu amba ya phaphala na bolobɔ bofe me amba wo na phango yokye: «Zala bose! Eemba na tokolo onte ya moto oyo.» Bolobɔ bofe me phaamba ya vaka moto me o se o boo pha bato baso, botokosi saika mokyela na bofe.

³⁶ Bato baso bakamwaka na boikye, bamba mituna onte ya bee bekye: «Maphoo ma moto oyo mali ya bo'ye? Kawo na bokonzi na malobo mabe obokye matokolo, maambe na tokolo.»

³⁷ Emba ngambo ya Yesu ya tambulaka o nkyisi iso.

Yesu abikye bato baikye ba malosi

³⁸ Yesu amba ya tokolo o ingambi sa makyita, amba ya kye nyolo o ingambi sa Simo. Bokyilo pha Simo owa nwanwasi abaka na mowewe moikye, bamba onga na Yesu obokye amobikya.

³⁹ Yesu amba ya mikpakya mi yo, na nyesi mokusi amba phaphala na mowewe nono waamana nwanjo, mina wamo aesi ya injwa, abuto ibakyelela.

⁴⁰ Waatate inda bunya, bato baso baabaka na bato ba malosi ndengye na ndengye bamba ya na bee ooli Yesu. Amba ya tandela monomo na monomo maboko, amba babikya.

⁴¹ Malobo mabe maatokoloko onte ya bato baayoko ba malosi maanwanaka obokye: «Oli Nwana wa Nwaphongo!» Kasi Yesu amba phaphala na mango, amakatelaka obokye me sa woo, pho me maebaka obokye yo ali Masiya.

Yesu akye imola Simo Elaa o Yuda

⁴² Waaye bunya Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, aesi ya kyende o elele yonyo ya bose. Bato baikye babuto imoluka. Waamozwa be, bamba mozimba obokye yo salekana.

⁴³ Kasi Yesu amba wo na bee yokye: «Nasengyesi iimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo o nkyisi iiyoko me. Pho Nwaphongo antoma nde pho ya bomo.»

⁴⁴ Amba ya kyemiteya o mangambi ma makyita maso mali o Yuda.

5

Yesu abangyi baekosi bee baa o boo

¹ Mokolo monomo, Yesu abaka o mokukulu nwa maa maanene ma Genezalets, bato baikye bamba ya izele oli yo pho ya iya oka iloba sa Nwaphongo.

² Yesu aesi ya wene mato mabale o mokukulu nwa maa maanene. Mato me ya maikaka baosi bautaka o maa pho ya akunyola mandendi ma be.

³ Yesu amba ya baa ovato bonobo, yabaka phaka Simo. Amba wo na Simo obokye tangola vato nwanjo itakye na mokukulu. Yesu amba ya zala o vato abuto iteya bato.

⁴ Waaunva yo iteya, amba wo na Simo yokye: «Susinya vato o bodiko, emba iwe na bebi na we, ovakye mandendi pho obome swe.»

⁵ Simo amba ya mobuyisa yokye: «Mot-eye, toosi mokolo mobimba toloikiyi boma na ekpele. Ka pho we oniwo babona, na movaka mandendi o maa.»

⁶ Bamba ya vaka mandendi o maa, bamba zwa swe boikye. Mandendi ma bee matataka naikakwa.

⁷ Bamba ya banga bebi na bee babaka o vato boyoko obokye bayabasunga. Bebi na bee bamba yaa. Bamba tonza mato maso mabale na swe. Mato me malukaka na izinda.

⁸ Wawe ne Simo Petelo babona, amba kaa na mabongo o boo pha Yesu yokye: «Nkolo, mana phenephe na nga, pho nali moto wa masumu.»

⁹ Pho ebe yo ebe bebi ne baokaka boobo, pho ya boikye pha swe yaa bomaka be.

¹⁰ Zake na Yoane, bana ba Zebede, bebi na Simo bayakaka ya basunga bawenekye na bee boobo. Kasi Yesu amba ya wo na Simo yokye: «Sa ila! Banda lolo otokule ba moosi wa swe, wamobutwa molukiya wa bato.»

¹¹ Emba bamba komya mato o mokukulu, baesi ya ika iso nono waa benga bee Yesu.

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

¹² Waaba Yesu o mokyisi monomo, moto monomo abaka na bolosi pha maba amba

ya ooli yo. Wa wene yo Yesu, aesi ya kusama o boo phe, boo nono o se, amba nyingonela ne yokye: «Nkolo! Bo ozingyi okokyi imbikya.»

¹³ Yesu amba ya tanda eboko, amba mokuma, amba wo ne yokye: «Naanosi, bika.» Nde mina wamw, maba mamani.

¹⁴ Yesu amba yawo ne yokye: «Saika imola na moto monomwo lowo lolo. Kasi kyende nde miteya oka nganga ya Nwaphongo boobuto we, emba ombe ambya ikabo bo wa wo Mose pho ya bato babikyi na bolosi pha maba, pho ya iweninya oka bato obokye obikyi phele.»

¹⁵ Ngambo ya Yesu yatambulaka mboka eso. Bato baikye babaka bayaangana waali yo pho ya iyamooka na iyaluka ibikyi na malosi ma be.

¹⁶ Kasi Yesu abaka kakyende bondele yo mampenza o bilele ba bose.

Yesu abikye moto owa nyiba makolo

¹⁷ Mokolo monomwo Yesu abaka kateya. Bafalisayi na bateye ba mibeko babaka wamw. Bakyekye miuta o nkyisi iso ya Galileya na ya Yuda na o Yelusaleme. Yesu abaka kabikya bato ba malosi na mwiya nwa Nkolo Nwaphongo.

¹⁸ Bato bamba moyelela na moto owa nyiba makolo bamophisi miitoko. Bamba ya luka nzela ya imunyosa o ingambi pho ya ikyemolangya o boo pha Yesu.

¹⁹ Kasi pho ya boikye pha bato, tebaika zwa nzela ya ikoma nono ooli Yesu. Bamba ya baa o motondo nwa langyema, bamba bumbola muna motondo nono wa mouya bee mi sina itoko onte ya bato o boo pha Yesu.

²⁰ Waawene Yesu ianola sa be, amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nwebi na nga, naelimbise masumu ma we.»

²¹ Bateye ba mibeko na bafalisayi, babuto imituna bekye: «Moto ookonetola Nwaphongo oyo ani ba nza? Ookokyi ilimbisa masumu nza bo teebe nde Nwaphongo!»

²² Yesu aebaka maumunya ma be. Amba wo na bee yokye: «Bee koumunya babona pho ya'ye?»

²³ Iwo na moto obokye: «Masumu ma we malimbisami», na na iwo ne obokye: «Teme, tambula?» Elekyi bokusi iye

²⁴ Kasi nazingyi obokye bee oebe obokye Nwana wa Moto ali na bokonzi pha ilimbisa masumu wawa o mokyisi.» Emba amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nawo na we, teme, kpa itoko sa we butwa oka be.»

²⁵ Mina wa mw, aesi ya teme o miyo ma bato baso atombi itoko saamolangyaka na be, nono wabutwa yo oka bee na ikyemikumbela Nwaphongo.

²⁶ Bato baso bakanwaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo, na bawo bekye: «Toweni lolo mapho ma ikamwa!»

Yesu abangyi Lewi

²⁷ Bobebe Yesu amba ya tokolo, amba ya wene moto monomwo nkombo ye Lewi, mophutise wa mputi, azasi o elele ye ya etoma. Yesu amba wo ne yokye: «Imbengye!»

²⁸ Lewi aesi ya teme, aikyi iika iso abengyi Yesu.

²⁹ Emba Lewi amba kyelela Yesu eseleko enene o ingambi se. Baphutise ba mputi baikye na bato basuu babaka o mesa na be.

³⁰ Bafalisayi na bateye ba mibeko bawenekye bofe, bamba ya wo na baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye bee koze, konywe elele yonyo na baphutise ba mputi na bato ba masumu?»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Baali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, esengyesi na munganga nde bato bali na malosi.

³² Siesi ya banga bato balaa. Kasi naesi ya banga nde bato baabe pho babongole ntema ya be.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

³³ Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Baekosi ba Yoane Mobatise, ebe na baaka bafalisayi bamiime ntoma, bambe na bondele; ka baekosi baaka ya we baze, banywe.»

³⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Mokolo nwa eseleko ya bolonga, okokyi ilasa bato

baabangyi yo o eseleko nzala bo molongyi ataa ba na be?

³⁵ Kasi mokolo nwa moba molongyi saba onte ya be, emba mi nkolo mina, baamilasa nzala.»

³⁶ Yesu amba ya bakpela ete eye: «Moto takokyi ikpa etato ya etobu eenyakune pho ya ietongya na etobu eya booka. Bo akyesi babona, aoti etobu eenyakune, etato ya etobu eenyakune teekoka na etobu eya booka.

³⁷ Nde bomo, moto takokyi iangola maleku maa swaswa o mambongo maaboka. Bo akyesi babona, maleku maa swaswa mamobola mambongo maaboka, maleku ma molukwa o se, mambongo mamootono.

³⁸ Kasi babona phe, maleku maa swaswa bamateye nde o mambongo maaanyakune.

³⁹ Moto etazingye inywa maleku maa swaswa bo ambo nywa maleku maa mpiko, pho amowo obokye: “Maleku maa mpiko malekyi bolaa.”»

6

Yesu ali Nkolo wa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu na baekosi bee balekanaka o manzabi ma ble. Baekosi bee babuto inoko ena ble, baeyinya o matandala bambe za ina mbuma.

² Bafalisai bayoko bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kokyele maphoo maakatele mobeko ikyela mokolo nwa Sabata?»

³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi, mokolo monomo yo na bebi ne babaka na nzala?»

⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo, akpaka mapa maambyaka bee oka Nwaphongo. Amazaka, aphekye na bebi ne. Kasi mobeko nwa banga mowo obokye mapa mamana makokyi izaa nde banganga ba Nwaphongo.»

⁵ Yesu amba ya wo na bafalisayi yokye: «Iwana wa Moto ali Nkolo wa Sabata.»

⁶ Mokolo mosuu nwa Sabata, Yesu amba ya nyolo o Ingambi sa makyita, abuto iteya. Moto monono owa nyiba eboko ya bolo abaka omo.

⁷ Bateye ba mibeko na bafaliayi babaka bakyekye Yesu naa amobikya moto mona mokolo nwa Sabata pho bazwe nzala ya imophunda.

⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Inwa, oteme o boo pha bato baso!» Moto me amba ya inwa, akye teme.

⁹ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Naetune bee, mobeko nwa banga mowo bo pho ya Sabata? Ikyela bolaa ndee ikyela bofe, ibikya moto ndee imole kawe?»

¹⁰ Yesu amba bakyeka bee baso, amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola, eboko ebongyi.

¹¹ Kasi bateye ba mibeko na bafalisayi batondaka na yoo, babuto iyika ziko onte ya bee pho ya lowoo lookokyi bee ikyela pho ya Yesu.

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹² Imbele me, Yesu akyekye baa o ngomba pho ya ibondele. Alekyinyaka mokolo mobimba omo pho ya ibondele Nwaphongo.

¹³ Waa ye bunya, amba ya banga baekosi be. Onte ya be, amba ya olo iko mbuka babale, amba ya baphe nkombo ya batoma.

¹⁴ Yabaka: Simo owa phekye yo nkombo ya Petelo, Andele nwana nyango na Simo, Zake, Yoane, Filipe, Batelemi,

¹⁵ Matiye, Toma, Zake nwana wa Alifa, Simo owa ingomba sa baatemele mokyisi nwa be,

¹⁶ Yuda nwana wa Zake, na Yudasasi Isikaliyota, owa ungyaka Yesu.

Yesu kateya, kabikya na baa malosi

¹⁷ Yesu amba ya uta ngomba yo na batoma be, amba ya kye teme o elele yonyo eya langyema. Baekosi bee baikye babaka wamo. Yabaka wamo na moluku nwa bato mwikye bautaka o Yuda mobimba, bautaka o Yelusaleme na o nkyisi ya mbale ya Tula na Sidona.

¹⁸ Bato bayakaka pho ya iya oka Yesu na iluka ibika na malosi ma be. Bato

baḅaka batungyisame na malobō mabe, na ḅée ḅabikaka.

¹⁹ Bato basō ḅalukaka ikuma Yesu pho phembo yaabaka kytokolo ne yabaka kyibabikya ḅée basō.

Nkōnzō na ngōngō

²⁰ Emba Yesu amba kyeka ḅaekosi ḅe, amba ya wō na ḅée yokye:

«Nkōnzō na ḅée ḅaali ḅabola, pho Bokonzi pha Nwaphongo ḅoli pha ḅée!

²¹ Nkōnzō na ḅée ḅali na nzala uḅwamwa eye,

pho wa mozwa ntoma ya izaazikye.

Nkōnzō na ḅée ḅaalele uḅwanḅwa eye pho wamoekye!

²² Nkōnzō na ḅée ḅo bato ḅaeyine, ḅo ḅaale na ḅo ḅaambe etola, ḅambe tanga mankombo ma ḅée na ḅobe pho koanole Nwana wa Moto.

²³ Sepela ḅa na esengo mokolo ḅwa moya maphō mamana, pho iphuti siinene sieziya o ikolo.

Oebe obokye ḅankoko ḅa ḅée ḅanyokokoko ḅaimosi ḅa Nwaphongo nde bomō.

²⁴ Kasi ngōngō ya ḅée bato ḅa ezwele pho ombozwa esengo ya ḅée wawa o se.

²⁵ Ngōngō ya ḅée ḅaali na iso isengyesi na ḅée wawa o se uḅwanḅwa eye, pho wa mowa na nzala.

Ngōngō ya ḅée bato ḅaekye uḅwanḅwa eye,

pho wamoba o elesi wamba na lela,

²⁶ Ngōngō ya ḅée ḅo bato basō ḅaewole na ḅolaa;

ḅankoko ḅa ḅée ḅakyelaka nde ḅabona na ḅaimosi ḅa ḅole.»

Zinga banguna ḅa ḅée

²⁷ «Kasi na wō na ḅée ḅaanzokye: Zinga banguna ḅa ḅe, kyela ḅolaa na bato ḅaeyine,

²⁸ imela ḅolaa na bato ḅaeyimele ḅobe, ḅondēle Nwaphongo pho ya bato ḅaenyokolo.

²⁹ Bo moto aewandi engyete o mpakato eya ḅowe, kula molaalela na mpakato eya ḅoloo. Bo moto aebolosi munkoto ḅwa we, omole kapke na ena simisi.

³⁰ Kabela moto munso okoeyongye ekpele. Ka ḅo moto akpe ekpele ya we, sakula eonga.

³¹ Kyela na basuu ikyizingye we obokye ḅaekyele yango.

³² Bokozingye nde bato ḅaezingye, wamba zwa iye? Pho na bato ḅa masumu ḅazingye ḅaabazingye.

³³ Ka bokokyele ḅolaa nde na bato ḅaakeyele ḅolaa, wamba zwa iye? Na bato ḅa masumu ḅakyele nde bomō.

³⁴ Ka bokobekya nde na ḅaeebe we obokye ḅamoebuyisa, wamba zwa iye? Na bato ḅa masumu ḅabekya ḅebi na ḅée bato ḅa masumu pho ḅaababuyisa ndengye eḅabekyaki ḅe.

³⁵ Ka ḅee, zinga banguna ḅa ḅee, obakyele ḅolaa, ḅekya salemela obokye ḅaabekye we ḅamoebuyisa. Emba wamozwa iphuti sinene, wamba ḅaa na ḅana ḅa Nwaphongo Owa Ikolo. Pho yo ali molaa pho ya bato ḅate ḅaaphe melesi na bato ḅaa nkamba.

³⁶ Okyelaka bato ngōngō bokookyele ango wa ḅee bato ngōngō.»

Sasambisa ḅebi

³⁷ «Sasambisa ḅebi, etebaesambisa me. Sanyete ḅebi, etebaenyete me. Limbisa ḅebi, ḅamoelimbisa me.

³⁸ Kabela ḅebi, ḅamoekabela me. Bamotanza ḅanyanzima ḅa ḅee, ḅaa ḅainisa, ḅaabanyingyinya pho batonde na ḅolaa. Pho, ḅamoekabela nde ḅookokabele we ḅebi.»

³⁹ Yesu ambakula ḅakpelela ete yokye: «Moto owa pholo miyo takoyi iteya nwebi ne owa pholo miyo nzela. Pho ḅee basō ḅabale ḅamokye kaa o ibela, teli bomō?

⁴⁰ Moekosi na monomo taalekye molakyisi we na mayele. Kasi moekosi munso oteye ḅee na ḅolaa kabutwe nde ḅooli molakyisi we.»

⁴¹ «Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we, kasi ete ya ḅwete eli o ziyo saka ya we toewene?

⁴² Ndengye'ye okoyi iwō na nwebi na we obokye: “Nwebi, le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we”, kasi toowene ete ya ḅwete eli o ziyo saka ya we? Moto wa ḅole, taamanya ete ya

ɲwete eli o ziyo sa wε, emba wamowene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na wε.»

ɲwete na mbuma ya ɲwango

⁴³ «ɲwete molaa temoobote mbuma mbe, na ɲwete moobe temoobote mbuma ndaa.

⁴⁴ ɲwete na ɲwete bamoebe nde na mbuma ya ɲwango. Tebaa imbe mbuma ya fige o nzete yaa milo, tebaa noko mbuma ya vinyo o nkaa.

⁴⁵ Moto o molaa katokolo maphoo malaa maute o ndondo ye. Moto o moobe katokolo maphoo maabe maute o ndondo ye. Pho iso iikyitolo o munoko ɲwa moto kyiute nde o ndondo ye.»

Mangambi mabale

⁴⁶ «Pho ya'ye bee kombangye: “Nkolo, Nkolo”, kasi tokyele ikyi wo nga?

⁴⁷ Na moeteya moto owa ulana na moto okoye oka nga, kaokye maphoo ma nga kambe na matosa.

⁴⁸ Alulana na moto okotongye ingambi, aimi mbongu nzindo, akyesi mabanga o motema. Ambitata itonga o ikolo sa mabanga me. Waaya mpela enene, maa ma ebale matombi, maesi ya koma noko o sina ingambi. Kasi temaiky siuwola pho inganbi me satongamaka na bolaa.

⁴⁹ Ka moto okookye maphoo ma nga kasi tamatosa, aulana na moto monomo katongye ingambi nde o ikolo sa manyete sa ima mbongu ya inyosa mabanga. Waaya mpela, ingambi sizindi, sikaa nde mbala yonyo siuwo siswo siswo.»

7

Yesu abikye Moombo wa mokonzi ɲwa Batuluku

¹ Waaunva Yesu iwole bato maphoo mamana, ambaka ya kyende o Kapalanauma.

² Omoo, mokonzi ɲwa batuluku ba Loma abaka na moombo owa loboko yo zinga. Moombo me abaka na bolosi pha iwa.

³ Waaoka mokonzi ɲwa batuluku me simo ya Yesu, amba ya motomela banaa bakumu ba bayuda pho ya ikye wo ne obokye aya bikya moombo wε.

⁴ Waaokoma bakumu oka Yesu, bamba butwa inyingonela ne bekye: «Moto oolotomi oyo ali molaa, akokyi obokye omosungye

⁵ pho kazingye bato ba banga, eli na yo moto owa lotongyela Ingambi sa losambo.»

⁶ Bobele Yesu amba ya kye yo na bankumu baatomaka be. Waaokoma yo phenephe na ingambi, mokonzi ɲwa batuluku aesi ya toma bebi ne pho bakye wo na Yesu obokye: «Nkolo, le mitungyisa. Siiky longobana obokye onyolo o ingambi sa nga.

⁷ Yango mena naloti iya nga mampenza oka ya wε. Kasi wo nde lowoo lonolo, moombo wa nga amobika.

⁸ Nga na tosa bakonzi ba nga, naambi na ba na batuluku baa kambe nga. Bo nawoo na monomo na bee ngakye: “Kyende”, ka kyende, bo naani woo na ooyoko ngakye: “Yaka”, kaye. Bo na woo na moombo wa nga ngakye: “Kyela bobo”, kakyele nde bomoo.»

⁹ Waaoka Yesu maloba mamana, amba sepela na mokonzi ɲwa batuluku. Amba ekola boo oka bato baabaka bamobengye, amba wo na bee yokye: «Na wo na bee ngakye naino siweni ianola sa ndengye'ye ebe na o bato ba Isalayele.»

¹⁰ Waaya butwa bato baatomaka bee o ingambi sa mokonzi ɲwa batuluku, baya kye zwa moombo me abiky.

Yesu abikyee ɲwana wa bozengye

¹¹ Bobele Yesu amba yakye o mokyisi muunene monomo nkombo ya ɲwango Naina. Baesi bee na bato basuu baikye baakyendeke ne.

¹² Waaokoma yo phenephe na ibala, baesi ya vana na bato bakyende kunda moto o malita. Yabaka ɲwana wa lele nde monomo wa ɲwanwasi bozengye. Bato baikye ba mokyisi bakyeke mi moukya.

¹³ Waa wene Yesu ɲwanwasi me, amookaka ngongo, amba ya wo ne yokye: «Le ilela.»

¹⁴ Yesu amba ya susinya, amba ya kuma ena ephomba. Bato baaephilaka bamba ya teme. Yesu amba ya wo yokye: «Munzenga, na wo na wε, langwa!»

15 Mowee amba ya zala, abuto iwɔ. Yesu amba ya mobuyisa nyango.

16 Bato baso bailaka na boikye, bamba butwa iwɔ bekye: «Moimosi munene atokosi onte ya banga! Nwaphongo aesi na ya bikya bato be!»

17 Emba ngambo ya Yesu yamba tambula mboka eso tee nono o Yuda mobimba na o nkyisi yaa mambale pho ya lowo laakyelaka yo.

Motuna nwa Yoane Mobatise

18 Baekosi ba Yoane bamba kye moimola maphoo maso. Emba Yoane amba ya banga babale mi baekosi be.

19 Amba ya batoma oka Yesu pho ya ikye motuna obokye: «Eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?»

20 Waakoma bee oka Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Yoane Mobatise alotomi pho ya iya etuna obokye “eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?”»

21 Nde o sina imbele me, Yesu abaka kabikya bato baikye na malosi ma be, na bileme ba bee na bato ba malobo mabe, na baapholo miyo.

22 Emba Yesu amba ya buyisa batima ba Yoane yokye: «Kyende kye imola Yoane maphoo maso maaweni bee na maokyi bee; bato baapholo miyo baweni, bato baatono makolo batambusi na bola, bato baa maba babikyi, bato baaloko baokyi, bawe baako, babola baokye Simo Elaa.

23 Esengo na moto owamoba sabungya ianola se pho ya nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane

24 Waabutwa batoma baatomaka Yoane, Yesu amba ya butwa ituna bato baabaka wamo pho ya Yoane yokye: «Be okyekyi kyela iye o bokye? Nwana nwete kanyingane na ewele? Phe.

25 Ka okyekyi kyeka iye? Moto alati bitobu bilaa? Bato baalate bitobu bilaa na baali na ezwele babe o mangambi ma bakonzi.

26 Ka oombakyi kye kyeka iye, moimisi? Ee, na wo na bee, yo alekyi na moimosi.

27 Pho Yoane eli moto ookowo buku pha Nwaphongo pho ye bofo: «Nwaphongo awo yokye: Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.»

28 Nawo na bee nga kye onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, tewali moto oolekyi Yoane, kasi moto oolekyi bokyiki o Bokonzi pha Nwaphongo, yo mona alekyi Yoane.»

29 Bato baso na baphutise ba mputi bamba mooka, bamba ya anola obokye Nwaphongo ali na bosembo, bamba batiasama na Yoane.

30 Kasi bafalisayi na bateye ba mibeko tebaika anola yaa zingaka Nwaphongo pho ya be, bamba na le ibatisama na Yoane.

31 Yesu ambakula wo yokye: «Bato ba lolu eye, naabaulinya na nza?»

32 Baulana na bana bazasi o munsongo, bayoko bawo na bebi na bee bekye: “Toeyulelesi iphengo, toikyi bina; toetufesi meembo ma elesi, bee toikyi lela!”

33 Pho Yoane Mobatise aesi, taaze mapa, taanywe maleku, bee bekye: “Ayeya.”

34 Ka Nwana wa Moto aniyaa, kaze kanywe, bee bekye: “Kyeka moto ookoumunya nde iza na inywa; ali ekamba ya baphutise ba mputi na bato baa masumu.”

35 Kasi zebi silaa siebane oka bato baasianole.»

Yesu anyosi o ingambi sa Simo mofalisayi

36 Mofalisayi monomo amba ya banga Yesu obokye akye zaa oka ye. Yesu amba ya kyende omoo, amba ya zala o mesa.

37 Nwanwasi monomo wa ndumba abaka o mokyisi me. Waaoka yo obokye Yesu ali o ingambi sa mofalisayi, amba ya na molangyi monomo nwa motiya motondi na malasi. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye bee alabata.

38 Amba ya teme o sima ya Yesu, o makolo me. Abaka kalele, abuto inyobibisa makolo ma Yesu na mbe-mbe ye, kambe ikunyola na suwe ye, kambe mayamba, amba masweya malasi.

39 Waawene mofalisayi owa bangaka Yesu babona, amba miwole yokye: «Bo moto oyo abakyi owaakolo moimosi, nde aebi obokye nwanwasi ookomokume oyo ali ndumba.»

⁴⁰ Emba Yesu amba ya wɔ na mofalisayi yokye: «Simo, nali na nwanwa lowɔ wa iewɔɛ.» Simo amba ya wɔ ne yokye: «Moteye, wɔɔ.»

⁴¹ Emba Yesu yokye: «Moto mɔnɔmɔ abekyaka bato babale baphalanga. Mɔnɔmɔ abekaka nkama itano ya baphalanga ba bibende, oyɔkɔ abekaka makoo matano ma baphalanga ba bibende.»

⁴² Kasi waaɓa bɛɛ sakoka iita ena mbɔngɔ, amba balimbisa bɛɛ baso babale. Onte ya bɛɛ baso babale, owa molɔɔ zinga moto obalimbise na mbɔngɔ nza?»

⁴³ Simo yokye: «Phɔ ya nga, naumunya obokye eli olimbise bɛɛ na mbɔngɔ enenɛ.» Yesu amba wɔ ne yokye: «Olongyi.»

⁴⁴ Amba miekpinya oka nwanwasi mɛ, amba wɔ na Simo yokye: «Oweni nwanwasi oyo? Nanyosi o ingambi sa wɛ, toikyi mpɛ maa maikunyola makolo. Kasi yo, akunyosi makolo ma nga na mbembe ye, ambi ya maɔlɔ na suwe ye.»

⁴⁵ Toikyi nyangyela, kasi yo, tata oonyosi nga wawa, kaina bɛbɛ makolo ma nga.

⁴⁶ Toikyi nsweya malasi o moto, kasi yo, answeye malasi o makolo.

⁴⁷ Yango mena nawɔ na wɛ ngakye lozingo ɛ lonenɛ oka nga loweninye obokye masumu mɛ maikye maso malimbisami. Kasi ootoikyi bɛɛ limbisa na maphɔɔ mabe maikye, taaweninya lozingo loikye.»

⁴⁸ Emba Yesu amba ya wɔ na nwanwasi mɛ yokye: «Masumu ma wɛ malimbisami.»

⁴⁹ Baabaka baze ne babuto imituna bɛkye: «Moto oyo ambi ba nza phɔ ya ilimbisa na masumu?»

⁵⁰ Yesu amba ya wɔ na nwanwasi mɛ yokye: «Iandola sa wɛ siebikye. Kyende na bolaa.»

8

Babasi baakyeke mi baa na Yesu

¹ Sima, Yesu amba kyende o nkyisi iinene na inkyiki, kakye miteya na ikye miimola Simo Elaa ya Bokonzi pha

Nwaphongo. Baekosi iko mbuka babale bakyekye mikye ne,

² na babasi basuu baabikya yo na malɔɔ mabe na malɔsi. Yabaka Maliya, okobangye bɛɛ Maliya ma Magadala, owa tɔkɔkɔ bɛɛ malɔɔ mabe sambo,

³ Zaani nwanwa wa Kuza, mɔnɔmɔ wa bato baakyele etoma na Elode Atipasi, Suzani na basuu baikye, bɛɛ baso basungaka Yesu na baekosi bɛɛ na mbolo ya bɛ.

Ete ya mophiki

⁴ Bato baikye bakyekye miuta o nkyisi iinene ba yakaka oka Yesu. Emba Yesu amba bakpela ete eye:

⁵ «Moto mɔnɔmɔ akyekye phika ndemo o inzabi sɛ. Waaɓa yo kakye miphika, ndemo iiyɔkɔ yakaka o nzela. Batambusi baikyiti, manyosi baikomosi.»

⁶ Ndemo iiyɔkɔ yakaka o manyete mali na mabanga, itɔkɔsi, kasi inyiti phɔ teizwe mpiyo.

⁷ Ndambo ya ndemo iiyɔkɔ yakaka onte ya milɔ. Nzete ya milɔ ikosi molɔngɔ na ndemo mɛ, kasi milɔ miikyetitise.

⁸ Ndambo ya ndemo iiyɔkɔ yakaka o manyete malaa. Ikosi, iboti mbuma mikama na mikama.» Yesu amba kula wɔ yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye.»

Phɔ ya'ye Yesu kateya na bite

⁹ Baekosi ba Yesu bamba ya motuna bɛkye: «Ete mena kyelukye iwɔ bo?»

¹⁰ Amba babuyisa yokye: «Bɛɛ, Nwaphongo aephɛ iyeba ba sekyele ba bokonzi phe, kasi bato baayɔkɔ baokye nde na bite. «Phɔ bakyekye kasi tebaawenɛ, baokye kasi tebaasɔɔlɔ.»»

Yesu kalimbole ete ya mophiki

¹¹ Yesu amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Okyemela ntina ya ete mɛ; ndemo, eli iloba sa Nwaphongo.»

¹² Nzela eli bato baaokye iloba. Kasi Zabulu kaye, kaya manya iloba o mandondo ma bɛɛ phɔ bɛɛ saanola, bɛɛ saamba na bika.

¹³ Manyete maangana na mabanga, eli bato baokye iloba sa Nwaphongo, ba sianole na nkyisa, kasi iloba mɛ tesili na

nkanga. Baanole njwana imbele, sima waaye nkaka bale sina iloba.

¹⁴ Ndemo yaa kaa onte ya milo eli loba sa Nwaphongo siokye bato, kasi matungyisi, na ezwele na bisengo ba mokyisi kyi baphembya, emba mbuma ya bée kyukwe nde bouko.

¹⁵ Ndemo yaa kaa o manyete malaa eli loba sa Nwaphongo siokye bato na ndondo yonyo. Basibombe, bambe na phila ianola sa bée nono waabote bée mbuma.»

Ete ya tala

¹⁶ «Moto bo alose tala, taaekukya na katini naa taaenyosa o se ya ntangye. Kasi kaetye o ikolo pho bato baso baanyolo o ingambi bawene na bolaa.

¹⁷ Maphoo maso maa bombama mamowenene o phaa o minyo ma bato, na maphoo ma sekyele mamoebana.

¹⁸ Nde koebe na mookyelesi njwa bée njwa maphoo! Pho, moto ooli na njwana epkele baamobakysisela. Kasi moto ooli pha, bamobololo na njwana ndambo obakysi ne.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu

¹⁹ Nyango wa Yesu na bana nyango na Yesu bayakaka ya mokyeka. Kasi te baikaka koka ikoma wali yo pho ya boikye pha bato.

²⁰ Bamba ya imola Yesu obokye: «Nyongu na banaa nyongu bali o ibanda, bazingye iyewene.»

²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama na banaa mama eli bato ba okye iloba sa Nwaphongo, bambe na sikyelela.»

Yesu azibise eweele na kanda

²² Mokolo monomo Yesu amba ya baa o vato yo na baekosi bée. Amba ya wo na bée yokye: «Tokatisa o mbale ya mokukulu njwa maa manene muna.» Bamba ya kyende.

²³ Waaba bée bakatisa, Yesu aesi ya lala ebu. Mbala yonyo, eweele ekusi etati ikyela o maa maanene, maa mabuto inyolo o vato. Babuto miiwaa.

²⁴ Baekosi bamba ya susinya oli Yesu, bamba moumola bēkye: «Moteye, Moteye, tomowa!» Waaumwa Yesu, amba ya zibisa eweele na kanda, sakoko iesi yaema. Maa maamba ya butwa bose.

²⁵ Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Ianola sa bée sili wa?» Kasi bawenekye boobo, bamba kamwa, bamba wono bée na bée bēkye: «Moto oyo ambi ba nza? Kaambya mitindo, na eweele na maa kyimookye!»

Yesu abikye moto ooli na malobo mabe

²⁶ Bobele bamba ya koma o mokyisi njwa Genesalete moli o mokukulu njwa maa ma Galileya.

²⁷ Waa abwa Yesu o vato, moto monomo wa mokyisi me aesi ya mobenga. Moto me abaka na malobo mabe. Tata kalakala, taalate na bitobu, taabe na o ingambi, kasi kabe nde o malita.

²⁸ Waawene moto oli na malobo mabe Yesu, amba ya anwana njwange, amba yakaa o makolo me, amba ya wo na bokusi yokye: «Yesu Nwana wa Nwaphongo owa Ikolo, nga na we lowo iye? Na ongye na we, sankyela bobele!»

²⁹ Awoko babona pho Yesu awoko na bolobo bobele obokye botokolo. Bolobo phabaka bomoakya mbala nzikye; emba babaka bamokangye na munyololo na maboko na makolo, kasi mbala iso abaka kabile muna munyololo, emba bolobo me phabaka bomovakye o bokye.

³⁰ Yesu amba ya motuna yokye: «Nkombo ya we nza?» Amba ya anola yokye: «Nkombo ya nga Boikye». Awoko babona pho malobo mabe maikye mamunyoloko.

³¹ Malobo me mamba nyingonela na Yesu mekye: «Salovaka o ibela siinene siizindo!»

³² Yabaka wamo bokanda bonene pha mangulu mabaka makye miluka ntoma ya iza o ngomba. Malobo mabe me mamba ya woo na Yesu obokye: «Olole tonyolo o mangulu mama!» Yesu amba maanolela.

³³ Mbala yonyo malobo mabe mambatolo oka moto me mambakye nyolo o mangulu. Bokanda pha mangulu bosu phaamba ya uta o ikolo sa ngomba

nōnō wakye phango mivaka o ebale nōnō waazinda mango.

³⁴ Waawene babanze ba bokanda pha mangulu lowo lolekaa, bamba ya lota mambangu, bamba kye imola simo me o Genesalete na o nkyisi yaa mambale.

³⁵ Bato bamba ya kye kyeka lowo lolekaa. Waakoma bee waali Yesu, bamba ya zwa moto ootokosi bee malobo mabe azasi o makolo ma Yesu, alati bitobu, abuto na bolaa. Emba bato bamba iila.

³⁶ Baawenekye maso malekaa, bamba ya imola bebi ndenge ebikyi moto oobakyi na malobo mabe.

³⁷ Emba bato baso ba Genesalete bamba ya onga na Yesu obokye amane o mokyisi nwa bee pho babaka na boobo. Yesu amba ya kpela o vato nōnō waabutwa yo.

³⁸ Moto owatokoloko bee malobo mabe amba onga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, le nakyende na we!» Kasi Yesu amba wo ne yokye:

³⁹ «Butwa oka ya we! Kye imola iso ikyesi Nwaphongo pho ya we!» Bobele moto me amba ya kye mimola o mokyisi munsō mapho maakyesi Yesu pho ye.

Yesu abikye Nwana wa Yailo na nwanwasi owa bolosi pha malongo

⁴⁰ Waabutwa Yesu o mokukulu moyoko nwa maa maanene, bato baikye bamba ya moyamba pho babaka bamoziya.

⁴¹ Moto monomo nkombo ye Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita, amba ya mivaka o makolo ma Yesu aesi ya onga Yesu obokye aye o ingambi se.

⁴² Pho nwana we nde monomo wa nwanwasi, wa mbula iko mbuka ibale ali nde mowe. Waaba Yesu kakyende omō, bato baikye ba mokatitisa mboka eso sa bongō itambula.

⁴³ Nwanwasi monomo owa bolosi pha malongo abaka wamo. Mbula iko mbuka ibale malongo mabaka mamotokolo nde botokosi satenya. Aunvaka mbolo ye iso yaabaka ne pho ya iphuta ba muunganga, kasi na moto monomo taika koka imobikya.

⁴⁴ Amba yaa o sima ya Yesu, aesi yakuma songye ya etobu ya Yesu, mina wamo, malongo maesi ya tenya. ⁴⁵ Yesu

amba yatuna yokye: «Oonkumi nza?» Baso bamba anola bekye banga phe. Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bato baikye baezingyi, baa ekatitise.»

⁴⁶ Kasi Yesu yokye: «Moto monomo ankumi, pho naokyi phembo etokosi o nzoto ya nga.»

⁴⁷ Nwanwasi aesi ya wene obokye bamoebi. Na itekyenele sisō, amba ya kye mivaka o makolo ma Yesu. O boo pha bato baso amba ya moimola ntina eemokumi ne na boobikyi yo.

⁴⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Nwana wa nga, ianola sa we siebikye, kyende na bolaa.»

⁴⁹ Waaba Yesu kawo babona, moto monomo ambauta o ingambi sa Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita. Amba ya wo ne obokye: «Nwana wa we wa wanwasi awee, sakula tungyisa Moteye»

⁵⁰ Kasi Yesu abaka kamookye boko wo yo. Amba wo na Yailo yokye: «Saila, ba nde na ianola, nwana wa we amobika.»

⁵¹ Waakoma Yesu o ingambi sa Yailo, taikaka anola obokye bato basuu banyolo ne, manya nde Petelo, Yoane, Zake na ango na nyango wa nwana.

⁵² Bato baso babaka balele na imiima pho ya nwana. Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee salela! Taikyi waa, alasi nde ebu.»

⁵³ Kasi bato bamba moekye. Pho baebaka obokye nwana ambo waa.

⁵⁴ Kasi Yesu amba mophila o eboko, amba anwana yokye: «Nwana, inwa!»

⁵⁵ Nwana akuli butwa na bomō, aesi ya unwa. Emba Yesu amba ya wo na bee obokye bamophe ntoma ya izaa.

⁵⁶ Baboti ba nwana bakamwaka na boikye kasi Yesu amba bakatela obokye bee saimola na moto mapho maalekaa.

9

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale (Matiye 10.5-15; Malako 6.7-13)

¹ Yesu amba ya angyinya baekosi iko mbuka babale. Amba ya baphe mwiya na bokonzi pha itokolo malobo maso mabe na ibikya malosi.

² Sima, amba batoma ikye mimola Bokonzi pha Nwaphongo na ikye mibikya bato ba malosi.

³ Amba ya wɔ na bée yokye: «Ookokye bée o imbanga, saphila ekpele na yɔnyɔ: Ebe motuu, ebe ikuba, ebe ntoma, ebe na baphalanga. Moto na monomɔ saphila basimisi babale.

⁴ Bo baeyambi o ingambi sɔnsɔ, obee nde wamɔ tee nɔnɔ waamumana bée o mokyisi me.

⁵ Ka bo bato ba mokyisi monomɔ tebaeyambi, mana o mokyisi me, lasa mobulubutu hwa mokyisi hwa bée mooli o matambe ma bée phɔ ya ibaweninya obokye bakyesi bobe.»

⁶ Emba baekosi bamba ya kyemde, baesi ya lekana o nkyisi iso ikye miimola Simo Elaa na ikye mibikya bato ba malosi.

*Elode kamitune phɔ ya Yesu
(Matiye 14.1-12; Malako 6.14-29)*

⁷ Mokonzi Elode aokaka maphɔ maso malekane. Malondo mambaunva ne. Phɔ bato bakyi bawɔko phɔ ya Yesu obokye: «Eli Yoane Mobatise akundoo.»

⁸ Bana bekye: «Eli Eliya atokosi!» Baayɔko bekye: «Eli monomɔ na baimosi ba Nwaphongo akundoo!»

⁹ Kasi Elode yokye: «Yoane, nga mampenza namotena moto. Kasi moto ookokule oka nga na ngambo eso oyo nza?» Yango mena Elode alukaka iwene Yesu.

*Yesu azeye bampele nkoto itano
(Matiye 14.13-21; Malako 6.30-44; Yoane 6.1-14)*

¹⁰ Waaya butwa be, batoma bamba ya imola Yesu maphɔ maso maakyelaka be. Yesu amba ya kye na bée o mokyisi moobangye bée Betesaida.

¹¹ Kasi waaeba bato obokye akye, bato baikye bamba mobenga. Yesu amba bayamba, amba butwa ibawole phɔ ya Bokonzi pha Nwaphongo na ibikya babaka na phowa ya ibika.

¹² Wa tata ikoma nkɔkɔlɔ, batoma iko mbuka babale bamba ya wali Yesu baesi ya wɔ ne obokye: «Buya bato baso phɔ bakyende o nkyisi yaa mambale na oka bato baali o manzabi, phɔ bakye luka

bilangyi na ntoma ya iza. Phɔ wawa toli mi elele ya bokye.»

¹³ Kasi Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Bée mampenza o baphe ntoma ya iza.» Baekosi bekye: «Toli nde na mapa matano na swe ibale bobele. Ozingyi obokye tokye omba ntoma ya iza phɔ ya bato baso baba?»

¹⁴ Bampele phenephe nkoto itano babaka wamɔ. Yesu amba ya wɔ na baekosi yokye: «Obazasa biboko biboko ba bato mako matano matano.»

¹⁵ Baekosi bamba kyela nde bomɔ, bamba zasa bato baso.

¹⁶ Yesu amba ya kpa mana mapa matano na swe ibale. Amba ya tomba miyo o ikolo, apambosi mapa na ina swe. Amba ya makyese, amba ya phe baekosi bée phɔ bakabele bato. ¹⁷ Bato baso bamba zaa, bamba oka. Bamba ongo bikyesi bya otwaka be, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale.

*Petelo awɔ yokye Yesu ali Masiya
(Matiye 16.13-19; Malako 8.27-29)*

¹⁸ Mokɔlɔ monomɔ Yesu na baekosi bée bakyeke bɔndele o elele yɔnyɔ ya indende. Yesu amba ya batuna yokye: «Bato bawɔ obokye nga nali nza?»

¹⁹ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawɔ bekye: “Iwe Yoane Mobatise, bana bekye: Iwe Eliya, baayɔko bane wɔ bekye: Iwe oli monomɔ na baimosi ba Nwaphongo baa phanza akundoo.”»

²⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Ka bée, kowɔ obokye nga nali nza?» Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya owa lotomela Nwaphongo.»

²¹ Yesu amba bakatela na bokusi obokye bée saloimola na moto.

²² Emba Yesu amba ya bakysisa yokye: «Nwama wa Moto asengyesi ioka bolosi boikye. Bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko baamolée. Baamoboma. Kasi o sima ya nkɔlɔ iyato, amokundwa.»

Ndengye ya ibenga Yesu

²³ Sima, Yesu amba ya wɔ na bato baso yokye: «Bo moto kazingye imbenga, alée

iumunya pho ya nzoto ye, anyanya eku-lusu ye mokolo na mokolo ambe mbenga.

²⁴ Pho, moto ozingyi ibikya bomoo phe aabobungya. Kasi moto owa mobungya bomoo phe pho ya nga aabobikya.

²⁵ Bo moto azwe ezwele ya mokyisi munsu, kasi bo ambi bungya bomoo phe naa ani booto yo mampenza, amozwa itomba iye?

²⁶ Bo moto kaokye soo pho ya nga na pho ya maloba ma nga, inga Nwana wa Moto, na nga namooka soo pho ye me, waamoya nga na nkyemo ya nga, na eyaaka Tata na eyaaka banze basantu.

²⁷ Nde phele na wo na bee ngakye bana o nte ya bee bali wawa ete bawe phanza saika wene Bokonzi pha Nwaphongo.»

Petelo, Yoane na Zake baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo
(Matiye 17.1-8; Malako 9.2-8)

²⁸ Nkolo nwambi sima ya maphoo ma-mana Yesu amba ya kpa Petelo, Yoane na Zake amba ya baa na bee o ikolo sa ngomba pho ya ibondele.

²⁹ Waaba Yesu kabondele, soo phe phamba ya butwa ndengye esuu, na bitobu bee bamba ya butwa bitane peepe.

³⁰ Mbala yonyo, bato babale babutwaka basolole na Yesu, yabaka: Mose na Eliya,

³¹ babawenekye balungami na nkyemo eya ikolo. Mose na Eliya babaka bawono na Yesu pho ya mowesi nwa mokyeyo waa o Yelusaleme.

³² Petelo na febi ne bawaka na esuu. Waaumwa be, bamba ya wene nkyemo ya Yesu na bato babale babaka batemi ne.

³³ Imbele saluka Mose na Eliya iika Yesu, Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye toikale wawa. Tomotonga ndalaku iyato: Monomo pho ya we, monomo pho ya Mose, monomo pho ya Eliya.» Kasi Petelo taikaka eba yaabaka yo ka woo.

³⁴ Waaba Petelo kawo babona, ipata sonoso siesi ya baziba. Waa baziba impata, baekosi bawenekye boobo.

³⁵ Uta o ipata, nwesi monomo nwaokanaka mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga, oosi nga, omookye!»

³⁶ Waaunva iokana nwesi mamuna, baweni Yesu nde yo mampenza. Baekosi baesi ya ikala bose, mi nkolo me, tebaikaka imola na moto maphoo maawenekye be.

Yesu abikye munzenga monomo ooli na bolobo bofe
(Matiye 17.14-18; Malako 9.14-27)

³⁷ Sima ya mokolo monomo, Yesu na baekosi bee baato bamba ya uta ngomba. Moluku nwa bato moikye nwaamba yakye vana ne.

³⁸ O nte ya moluku nwa bato babana, moto monomo abaka kaanwane yokye: «Moteye, naebondi, okyeye nwana wa nga wa lele, pho ali nwana wa nga nde yo monomo!»

³⁹ Mbala nzikye bolobo bofe bomoakya, nwana kabutwe ianwana, bomunyingyinya na bokusi, kabutwe itokolo luulu o munoko, bomunyokolo emba teboomane ne bomanela.

⁴⁰ Naongakyi na baekosi ba we obokye batokolo bolobo me, kasi tebaikyi bokoka.»

⁴¹ Yesu amba ya wo yokye: «Bee bato babe na baazanga ianola. Nasengyesi iba na bee na ikanga motema pho ya bee tee nono imbele iye?» Emba amba ya wo na moto me yokye: «Yaka na nwana wa we wawa.»

⁴² Waakoma nwana phenephe na Yesu, bolobo bofe phaamba movaka o se, phaamba munyingyinya na bokusi. Kasi Yesu amba ya phaphala na bolobo bofe me, amba bikya nwana, emba amba mobuyisa ango.

⁴³ Bato baso bamba kamwa na bonene pha Nwaphongo.

Yesu akuli imola iwa se
(Matiye 17.22-23; Malako 9.30-32)

Waaba bato baso bakamwe na maso makyeye Yesu, Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye:

⁴⁴ «Oka na bolaa maphoo mamoevole nga unwanwa eye: Bamungya Nwana wa Moto o mafoko ma bato.»

⁴⁵ Kasi baekosi tebaikaka eba ntina ya maphoo mamana. Mayele ma bee temaikaka ingwa pho ya isosolo,

bambaka na lota ituna Yesu ntina ya lowoo me.

*Olekyi bebi na ngambo nza?
(Matiye 18.1-5; Malako 9.33-37)*

⁴⁶ Mokolo monomo, baekosi bamba yaika ziko pho ya iyeba nza oolekyi bebi na ngambo.

⁴⁷ Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya kpa njwana monomo oo mokyee, amba ya moteye phenephe ne.

⁴⁸ Amba ya wo na bee yokye: «Owa moyamba njwana oyo na nkombo ya nga, mena anzambi nga mampenza. Ka oonzambi, ayambi na moto owa ntoma. Pho oolekyi mokyee onte ya bee baso, yo mono oolekyi na ngambo.»

*Otoo eyine ali mbale na be
(Malako 9.38-40)*

⁴⁹ Yoane amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, toweni moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tounvakyi mokatela pho taebengye na banga.»

⁵⁰ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Samokatela, pho otoo eyine ali mbale na be.»

Bato ba mokyisi monomo njwa Samaliya balee iyamba Yesu

⁵¹ Waakoma imbele sa Yesu sa imana o mokyisi mumu phenephe, amba ya kana ita kyende o Yelusaleme.

⁵² Amba ya toma batima phanza. Bamba ya kyende o mokyisi monomo njwa Samaliya pho ya ikye bongya iyaa se.

⁵³ Kasi bato ba mokyisi me ba lekye imoyamba pho kaya kyende o Yelusaleme.

⁵⁴ Waawene Zake na Yoane babona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Nkolo, ozingyi obokye totome nkakye eute o ikolo ebakpelemele baunve?»

⁵⁵ Kasi Yesu amba ya ekpana bili be, amba bakatela na bokusi.

⁵⁶ Emba bamba ya kyende o mokyisi mosuu.

*Baazingye ibenga Yesu
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Waaba bee o nzela, moto monomo amba ya wo na Yesu yokye: «Namobenga mbale eso eya mokyemikye we.»

⁵⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi ma ikolo mali na moobo; ka Nwana wa Moto tali na na elele ya ilangya moto.»

⁵⁹ Yesu amba ya wo na moto mosuu yokye: «Imbengye!» Kasi moto mona amba ya mobuyisa yokye: «Taande nataa kye kunda tata.»

⁶⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Le bawe bakunde bawee ba be; kasi iwe, kyende kye imola Bokonzi pha Nwaphongo.»

⁶¹ Moto mosuu amba kula ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, namobenga; kasi tande nakye wenene mbala eya suka na ibota sa nga.»

⁶² Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto ombo tata ikyela o inzabi, bo akuli buya miyo na munsima yo mona taika kyelama pho ya Bokonzi pha Nwaphongo.»

10

Yesu atomi baekosi makoo sambo mbuka babale

¹ Sima ya maphoo me, Nkolo Yesu amba kula ya olo bato basuu mako sambo mbuka babale. Amba ya batoma babale babale o boo o nkyisi yaamokye mikye yo.

² Amba wo na bee yokye: «Mbuma ya inoko ili nzikye o inzabi, kasi bato baetoma tebali baikye. Onga na mokolo inzabi atome bato baetoma baikye pho baya munokyele mbuma.

³ Kyende! Naetomi ndokolo mampate o nte ya mangoo.

⁴ Saphila baphalanga, ebe ikuba, ebe bikoto. O nzela, sakyemiteme pho ya iphe bato mambote.

⁵ Waamunyolo bee o ingambi sonoso, kota wo phanza bobo: “Bose bo bee o ingambi sisi!”

⁶ Bo moto wa bose ali wamo, bose pha bee phamoikala ne, ka bo moto wa bose tali, bose pha bee phamoebutolela.

⁷ Ba nde o ingambi me, za ombe na nywa iso yaamoephe be. Pho moto wa etoma asengyesi izwa iphuti se. Sakula kyeluka iba babutu o mangambi masuu.

⁸ Waamunyolo bee o mokyisi monomo, bo bato ba mokyisi me baeyambi, zaa yaa moephe be.

⁹ Bikya bato ba malosi bali omō, emba wō na bato baso obokye: “Uṅwanwa eye Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi oli bε!”

¹⁰ Kasi waamunyolo bεε o mokyisi mōnōmō, bo bato ba mokyisi me te baeyambi, tokolo o musongō owō na bato me obokye:

¹¹ “Tolasee mobulubutu ḡwa mokyisi ḡwa bεε moobandemakyi o matambe ma banga, toeyikyesi ḡwango. Oombe nde eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phēnephē.”

¹² Nawō na bεε nga kye mokolo ḡwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi maamuna yamoleka eya Sodōmō.»

Nkyisi iile ianola Yesu (Matiye 11.20-24)

¹³ «Ngongō ya we mokyisi ḡwa Kolazina, ngongō ya we mokyisi ḡwa Betesaida! Pho bilekyesako bakyelaka nga oka bεε, bo na bikyelaka nde o Tula na o Sidona, bato ba nkyisi me nde baunva lata mangoto, nde bamiinga mbutu pho ya iweninya obokye ba bongyee mobesi ḡwa bε.

¹⁴ Yango mena mokolo ḡwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bεε yamoleka eyaaka Tula na Sidona.

¹⁵ Na we, mokyisi ḡwa Kapalanauma, koumunya obokye wamo baa nōnō o ikolo? Wamouta nōnō o mokyisi ḡwa bawee.»

¹⁶ Yesu ambakula ya wō na baekosi bεε yokye: «Moto okoeyokye, kanzokye; moto okoelē, kandē; ka moto okondē, kale Yo owantoma.»

Ibutwa sa baekosi mako sambo mbuka babale

¹⁷ Bobele, baekosi mako sambo mbuka babale bamba ya butwa na nkyisa boikye bekye: «Nkolo, na malobo mabe malookye wa phaphale banga na mango na nkombo ya we.»

¹⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawenekye Molemba kabiya, kaute o ikolo ndokolo munkakasi.

¹⁹ Okyemela, naephēkye bokonzi pha ikyita manzō na maphalakasa saekyela

ekpele, na unva bokusi bosō pha munguna. Ekpele yōnōyo teekokyi iekyela boke.

²⁰ Kasi bεε sa kumba pho malobo mabe maeyokye, kumba nde pho Nwaphongo akoma mankombo ma bεε o ikolo.»

Yesu ali na nkyisa

²¹ Imbele me, Yesu atondi na nkyisa ya Bolobo Bosantu, amba ya wō yokye: «Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi pho ya mapho maobombela we bato ba malondo na baaekola, omaweninye oka bato baate bali na ngambo. Phēle, Tata, wazinga obokye wabee baabona.

²² Tata aambya mapho maso o maoboko ma nga. Moto na mōnōmō taebe Nwana bo teebe Tata, ebe moto takokyi eba Tata bo teebe Nwana na baazingyi ḡwana ibaweninya booli Tata.»

²³ Emba Yesu amba ya miekpinya oka baekosi bεε, amba ya wō na bεε nde bεε mampenza yokye: «Nkyisa ili na miyo mawene mapho maawene bε!

²⁴ Pho na wō na bεε ngakye, baimosi baikye, bakonzi baikye, bazingaka iwene mapho maawene bεε mama, kasi tebaika mawene, na iyoka mapho maokye bεε mama kasi tebaika maoka.»

Ete ya Mosamaliya molaa

²⁵ Moteye wa mibeko mōnōmō amba ya teme pho ya imeka Yesu. Amba ya motuna yokye: «Moteye, nakyele bo pho nazwe bomō pho bobele?»

²⁶ Yesu amba mobuyisa yokye: «O mobeko bakoma bo? Kotangye omō bo?»

²⁷ Moto mōna amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nwaphongo Nkolo wa we, na ndondo yōnōyo, na molimo ḡwa we munso, na bokusi pha we bosō na ná maumunya ma we maso, ombe na zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.»

²⁸ Yesu amba wō ne obokye: «Obuye na bolaa. Kyela nde bomō wamobika.»

²⁹ Kasi moteye wa mibeko alukaka imilongya, amba tuna Yesu yokye: «Nwebi na nga nza?»

³⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto mōnōmō kaute o Yelusaleme kakyende o

Yeliko. Aesi ya kye kaa o maboko ma baibi, baesi ya mofololo mbolo ye iso, bamokutibi nzi, bakyeε, baikiyi moika nde mowe.

³¹ Sakoko, nganga ya Nwaphongo monomo aesi yalekana wamo. Waawene yo moto mona, abandi mopha nwa nzela moyoko, alekaa.

³² Molewi monomo nde bomo, aesi yakoma o elele me, aweni moto me, abandi mopha nwa nzela mooyoko, alekaa.

³³ Kasi Mosamaliya monomo aesi yalekana ne minzela me. Waawene yo moto owakutubaka baibi, amookyesi ngongo.

³⁴ Asusinye phenephe ne, amosweye mauta na maleku o maphota nono wa mokanga yo na bitato ba bitobu. Sima, amba mokpesa o ikolo sa punda ye, amba kye neε o ingambi sa babutu, omo, abuto imosalisa.

³⁵ Waa ye bunya, Mosamaliya aesi ya tokolo bibende babale babaphalanga, aesi ya biphe mokolo ingambi, amba wo ne yokye: "Banza moto oyo na bolaa. Bo otokosi baphalanga basuu pho ya imosalisa, namoya ebuyisa bee wamoya lekana nga wawa."»

³⁶ Yesu amba ya tuna moteye wa mibeko yokye: «Pho ya we, onte ya bato baato babana, oomiteye nwebi wa moto owakaaka o maboko ma baibi nza?»

³⁷ Moteye wa mibeko yokye: «Eli moto owamookyelaka ngongo.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kyende, na we o kye kyela bomo.»

Yesu akye oka Malata na Maliya

³⁸ Waaba Yesu na baekosi bee o nzela, amba ya nyolo o mokyisi monomo. Nwanwasi monomo abaka omo nkombo ye Malata, amba moyamba o ingambi se.

³⁹ Yo abaka na nwana nyango wa nwanwasi nkombo ye Maliya, owa zalaka phenephe na makolo ma Nkolo pho ya iyoka mateya me.

⁴⁰ Malata amitungyisaka na boikye pho ya bitoma. Mbala yonyo amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, toowene bofe boondesi nwana mama bitoma biso nga mampenza? Wo ne aya nsunga.»

⁴¹ Nkolo amba mobuyisa yokye: «Malata, Malata, komitungyisa na ikyemimiima pho ya mapho maikye,

⁴² kasi nde lowo lonolo looli na ntina enene. Maliya aesi iyalo sonoso siilekyi bolaa, na moto monomo etaamofololo sango.»

11

Yesu kateya baekosi bee ibondele

¹ Mokolo monomo Yesu abaka o elele yonyo kabondele. Waunva yo, monomo na baekosi bee amba ya wo ne yokye: «Nkolo, oleteya ibondele bo wateyaka Yoane Mobatise baekosi be.»

² Yesu amba ya wo na bee yokye: «Waabondele bee, nde kowo bobo: Tata, nkombo ya we ebe esantu. Bokonzi pha we boye.

³ Olophe mokolo na mokolo ntoma isengyesi na banga.

⁴ Ololimbisa masumu ma banga! Pho na banga tolimbisa bebi baalokyele bofe.

Sa anola obokye Munguna alomekye.»

⁵ Yesu ambaya kula wo na bee obokye: «Umunya obokye monomo na bee ali na ekamba, ambikye onga ne na molengyela yokye: "Nwebi na nga, ombekya, mapa maato,

⁶ pho monomo na bebi na nga oli o imbanga akomi oka nga unwanwa eye sili na ekpele ya imophe.»

⁷ Emba oli o motema nwa ingambi, kambe mobuyisa yokye: "Le ntungyisa! Unwanwa eye ingambi siimbokangyema; nga na bana banga toumbo milangya, sikokyi ikula langwa pho ya iyaephe mapa.»

⁸ Nawo na bee, na bo talango pho ya imophe mapa me pho ya ekamba ya be, amba nde langwa pho ya etungu ya iyonga ya nwebi ne amba amophe iso iisengyesi ne.

⁹ Yango mena nga na wo na bee ngakye: "Onga, bamoephe; luka wa mozwa, komola ekomba, bamoeyingolela."

¹⁰ Pho moto okoongye bamophe, moto okulukye kazwe, bazibolele ekomba ookokomole.

11 Bo mōnōmō onte ya b̄ē ali ango wa ḡwana, bo ḡwana we amoongyi swe, akokyi imophe nzō?

12 Naa bo amongyi ikye, aamophe iphalakasa?

13 Bo b̄ē bato babe koebe iphe bana ba b̄ē mbolo indaa. Ya mōba ḡoo na Ango wa b̄ē owa ikolo okoambya Bolōbo Bosantu phe oka baabongye!»

Yesu katōkolo malōbo mabe na mwiya ḡwa Nwaphongo

14 Mokolo mōnōmō, Yesu abaka katōkolo bolōbo bobe phaa buyaka moto mōnōmō mbubu, watōkolo bolōbo bobe me, mbubu mōnō abuto iwō. Bato bamba kamwa na boikye.

15 Kasi bato bayōko bēkye: «Eli Belezebula, mokonzi ḡwa malōbo mabe omophe mwiya ḡwa itōkolo malōbo mabe!»

16 Baayōko balukaka imumeka, bamba onga ne obokye akyele elekyesako ekye weninya obokye mwiya nwe moute na Nwaphongo.

17 Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya wō na b̄ē yokye: «Bokonzi boso bookabwa phango mampenza, phamunyangwa emba mangambi mamouwa mana o ikolo sa maayōko.

18 Ka bo Molemba yo mampenza akabwa, bokonzi phe phamoteme ndengye'ye? Pho b̄ē kowō obokye nga natōkolo malōbo mabe na mwiya ḡwa Belezebula.

19 Boebe obokye nga natōkolo malōbo mabe na mwiya ḡwa Belezebula, ka bato ba b̄ē bamatōkolo na mwiya ḡwa nza? Yango mena bato ba b̄ē mampenza bamiweninya obokye oli na ekpee.

20 Ka boebe obokye nde na ebōko ya Nwaphongo nga na tōkolo milimo mibe, emba Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi.»

21 «Pho bo moto mokusi, na biḡwanele b̄ē bikusi kabanza ingambi se, mbolo ye yamōba na bolaa.

22 Kasi nde bo moto mosuu oomolekyi na bokusi aesi, amobolosi bina biḡwanele biso bifakyi yo kalemele, emba amokaba mbolo iso ibolosi yo.»

23 «Moto ootoli na nga mbale, ali mun-guna ḡwa nga. Moto ootonsungye o ibōkya, kanyangole.»

Wakule ya butwa bolōbo bobe

24 «Watōkolo bolōbo bobe o nzoto ya moto, bokye miengyebana o bokye, bokye miluka elele ya iba. Botemozwe elele, bomiwōle obokye: “Namobutwa o ingambi sa nga sabaka nga.”

25 Waaya butwa phango, boya zwa ingambi me basikōmbi, basibongye na bolaa.

26 Bobele mombe kye kpa mbengo ya malōbo masuu sambo maamolekye na bobe; maambe ya nyōlo makyee zala; emba mobesi ḡwa moto mōnō mobutwe mōbe koleka bōwabaka ḡwango phanza.»

Yaakolo nkyisa

27 Waaunva Yesu iwō babona, ḡwanḡwasi mōnōmō amba ya anḡwana onte ya bato yokye: «Nkyisa na ibuu saenyanyaka na mabele maa enywangyaka!»

28 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Nkyisa ili nde na bato baaokye Iloba sa Nwaphongo bambe na sikyelela!»

Bayuda baongye elekyesako

29 Waaba moluku ḡwa bato baye waali Yesu, amba butwa iwō yokye: «Bato balōlo eye bali bato babe. Baongye elekyesako, kasi etebawene na elekyesako yōnyō, bote ebe nde eyaaka Yona eyaunva b̄ē wene.

30 Pho bo wabaka Yona elekyesako pho ya bato ba Niniwe, nde bomō ḡwana wa moto amōba elekyesako pho ya bato ba lolō eye.

31 Mokolo ḡwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi wa ḡwanḡwasi ḡwa Saba amoya phunda bato ba lolō eye, pho auti itakye iya oka malōba ma zebi sa Salomo. Kasi oli wawa alekyi Salomo!

32 Mokolo ḡwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamophunda bato ba lolō eye pho bato ba Niniwe babongyaka mobesi ḡwa b̄ē waa okaka b̄ē mateya ma Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona!»

*Tala ya nzoto
(Matiye 5.15; 6.22, 23)*

³³ «Moto taalosa tala pho ya iebomba na pho ya iekukya na katini, kasi kaeteya o ikolo sa mesa pho bato baso banyolo o ingambi bawene na bolaa.

³⁴ Miyo ma we mali tala ya nzoto ya we. Bo miyo ma we mali malaa, nzoto ya we mobimba kyingyengye saa. Ka bo miyo mawe temali malaa, nzoto ya we mobimba ili o enzombi.

³⁵ Yango mena okyebe obokye saa eeli o motema nwa we yango sabutwa enzombi.

³⁶ Bo nzoto ya we mobimba kyingyengye saa, nono nwana ete tali o enzombi, nzoto ya we mobimba yamungyengye saa, ndokolo bokoengyengye tala.»

*Bafalisayi na bateye ba mibeko bato ba bōle
(Matiye 23.1-36; Malako 12.38-40)*

³⁷ Waa unva Yesu iwo, mofalisayi monomo amba ya mobanga na izaa oka ye. Yesu amba nyolo o ingambi sa mofalisayi me, amba kye zala o mesa.

³⁸ Mofalisayi amba kamwa waa wene yo Yesu kaze sataa kunyola se.

³⁹ Emba Nkolo amba ya wo na mofalisayi me yokye: «Kyeka boli bēe, bēe bafalisayi, kokunyole nde ikolo sa bakopho na sa basaan, kasi o motema nwa bēe, watonda na phowa ya iiba na ya itombo.»

⁴⁰ Bibubusi! Owakyela bii nze teeli yo owakyela na bii motema?

⁴¹ Kabela nde babola iili o motema nwa ba kopho na ili o basaan ba bēe, emba iso yamoba pee pho ya bēe.

⁴² «Ngongo ya bēe bafalisayi! Pho kophe Nwaphongo monomo pho ya iko ya maakyi ma solo elaa na ya ndunda iso iinkyinkyi kasi kobungye bosembo na lozingo pho ya Nwaphongo; nzuka eli lango losengyelaki bēe ikyela, saleminya iiyoko.»

⁴³ «Ngongo ya bēe bafalisayi! Kozingye izala o biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, kozingye na obokye baebeyakye o nsongo.

⁴⁴ Ngongo ya bēe! Oli ndokolo malita maatemabane, kasi bato batambule o ikolo sa mango saeba!»

⁴⁵ Monomo wa bateye ba mibeko amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, bo wo we babona, ka kotole banga!»

⁴⁶ Yesu amba buya yokye: «Ngongo ya bēe me, bateye ba mibeko! Pho bēe kophisa bato biphesi bizito o nkukyi kasi bēe toobikume nono na munse monomo.

⁴⁷ Ngongo ya bēe, kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kasi ya baboma ba nkoko ba bēe!

⁴⁸ Koteya obokye koanole yakyela bankoko ba bēe. Bēe baboma baimosi ba Nwaphongo, bēe kombe batongyela mana malita.

⁴⁹ Yango mena Nwaphongo na zebi se awo yokye: “Naabatomela baimosi na batoma, bamoboma bakyi, bamunyokolo bayoko.”»

⁵⁰ Pho obokye bato ba lolu eye bazwe etumbu pho ya baimosi ba Nwaphongo baso baaboma bēe uta o etatele ya mokyisi.

⁵¹ Tata waa boma bēe Abele nono oka Zakaliya owa boma bēe onte ya etumbelo na elele esantu. Phele na wo na bēe, bato ba lolu eye bamozwa etumbu pho ya bato baso baaboma be.

⁵² «Ngongo ya bēe bateye ba mibeko! Wa kpa iphungola sa zebi kasi bēe mampenza tonyolo, kasi baazingye inyolo, bēe kobakatele.»

⁵³ Waatokolo Yesu o ingambi me, bateye ba mibeko na bafalisayi bamba butwa imotungyisa na yoo eso, na imotuna maphoo ndengye na ndengye.

⁵⁴ Bamumekaka pho bamozwe na lowoo bo awo lowoo lofe.

12

*Nde koiwo o phaa
(Matiye 10.26, 27)*

¹ Imbele me, bato baikye bayakaka yaangana wali Yesu, babuto ikyemikyitana o makolo pho ya boikye. Yesu amba tata iwo phanza na baekosi bēe yokye: «Kyeba na muno nwa mampa nwa bafalisayi, kyelukye iwo obokye: Kyeba na bole pha be.

² Maso maabombama, mamowene. Maso maazite be, mamoebana.

³ Yango mena, maso maawo bee onte ya enzombi, mamookana na moo, ikyikolo bee o itoo onte ya ingambi, bamoiyanwenela o munsongo.»

*Okokyi bee iila
(Matiye 10.28-31)*

⁴ «Bebi na nga, na wo na bee ngakye: Saiila bato baakokyi iboma nde nzoto, kasi tebakokyi ikulakyela ekpele esuu.

⁵ Naeteya moto ookokyi bee iila; iila nde yo ookokyi sima ya iwa sa nzoto, ali na na bokonzi pha ievaka o lifelo. ee, na wo na bee, eli yo nde moto okokyi bee iila.

⁶ Tebaa ungya nswenswe itano inkyiky na mpata ibale? Kasi Nwaphongo tabungye na monomo onte ya ye.

⁷ Na pho ya bee, eli nde bomo. Kaefe na motiya nwa suwe ya bee. Yango mena bee saiila, bee oli na ntina eelekyi bokanda pha nswenswe!»

*Ianola ndee iangana Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ «Nakule wo na bee bobo: Moto munsu owamoanola o miyo ma bato baso obokye ali moto wa nga, Nwana wa Moto aamoanola o miyo ma banze ba Nwaphongo obokye ali moto we.

⁹ Ka bo moto anzangaa o miyo ma bato, Nwana wa Moto aamoangana me o miyo ma banze ba Nwaphongo.

¹⁰ Moto munsu ookowole Nwana wa Moto na bofe, baamolimbisa. Ka yo okowole Bolobo Bosantu na bofe, ete bamolimbisa.

¹¹ Waamokye bee na bee o Mangambi ma losambo pho yaesambisa o soo pha bazuzi naa bakonzi, bee samiima na yaamokye buya bee na na yaamokye wo bee.

¹² Pho imbele me, Bolobo Bosantu amoeteya mapho maso maasengyesi bee iwo.»

Ete ya mozwe otoli na malondo

¹³ Moto monomo onte ya bato baabaka wamo amba ya wo na Yesu yokye: «Mot-eye, wo na nwana mama ampe iyalo saaka nga sa ilaka.»

¹⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ekó, owankyela munanga na mokabi nwa mbolo ya ilaka sa bee nza?»

¹⁵ Sima amba ya wo na bee baso yokye: «Kyeba, motema munene nwango saeleka! Pho bomo pha moto, na bo abe na ezwele ndengye'ye, teboli pho ya mbolo iili ne.»

¹⁶ Emba amba ya bakpela ete yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na manyete maamobotelaka na boikye.

¹⁷ Abaka kamitune yokye: «Namokyela bo? Pho sili na elele ya ibomba mbolo ya nga iso iye!»

¹⁸ Amba miwole yokye: «Kyeka bowamokyela nga: Namouwola mampende ma nga, namba tonga masu manene. Namobomba mbuma ya nga ya manzabi na mbolo ya nga iso omo.

¹⁹ Sima, namba miwole nga mampenza o motema ngakye: Nwebi, oli na mbolo nzikye o ibombo pho ya mambula maikye. Eema, zaa, nywa, kumba!»

²⁰ Kasi Nwaphongo amba wo ne yokye: «Ebubusi! Nde o mokolo nwa lolu, namokpa bomo pha we. Unwanwa eye iso ibongye we, yamoba ya nza?»

²¹ Yesu amba ya bakya yokye: «Oweni lowo looyelele moto ookonukyia ezwele ikye pho ye mampenza, kasi tali na ezwele oka Nwaphongo.»

Kyeka nde na Nwaphongo

²² Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye: «Yango mena na wo na bee ngakye: Samiima pho ya bomo pha bee obokye wamoza ye naa pho ya nzoto ya bee obokye wamolata ye.

²³ Pho bomo bolekyi ntoma, na nzoto ilekyi bitobu.

²⁴ Kyeka biwawanga! Bee tebaphikye, tebanoko, tebali na mampende nana bilele ba ibomba mbolo, kasi Nwaphongo kabizeya! Nzuka na bee baalekye biwawanga na ntina.

²⁵ Moto nza onte ya bee, pho ya imiima, ookokyi ibakyisa mokolo monomo o bomo phe?

²⁶ Kasi emba botookokye ikyela nono nwana lowo oomokyiky, ka pho ya'ye kombe miima pho ya mapho maayoko?

²⁷ Kyeka baphulele bokotokolo be, bée tebaakyele etoma, tebaatongye na bitobu. Kasi na wo na bée ngakye: Ebe na Salomo owabaka na ezwele ikye, taika lata bitobu bilaa bo yonyo na baphulele baabana.

²⁸ Ka bo Nwaphongo kalasa na bola nkata ya manzabi ili obokye yana bamoivaka o nwenya; nzuka na bée, bato ba ianola sikyiki.

²⁹ Yango mena, bée samiimaka obokye tomoza ye, naa tomunywa ye.

³⁰ Pho, eli nde bato batebaebe Nwaphongo bakye miluka mapho maamana. Kasi bée, ango wa bée kaebe obokye bée osengyesi na mango.

³¹ Kasi taaluka phanza Bokonzi phe, mbolo miina amoekyinzisa yango.

³² Saila, bée nwana bosoo oo mokyiki! Pho ango wa bée asepesi iephe Bokonzi!»

Ezwele eeteunve o ikolo

³³ «Ungya mbolo ya bée, ophe baphalanga me bato baakamba. Omikyelele maku ba maatemakotwe na ezwele eeteunve o ikolo. Omoo, mwibi takome na munse temokoki ieza.

³⁴ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we yamobaa nde omoo.»

Imibongya pho ya iya sa Nwana wa Moto

³⁵ «Omizekyitinya mbimbi, le batala ba bée balolakye!»*

³⁶ Baa ndokolo bato baaziya nkolo wa bée okoute o eseleko ya bolonga; obokye bo aesi ya komola, bamozibolele izele.

³⁷ Nkonzo na baombo baamoyazwa nkolo wa be, waamoya butwa yo, bali o ikyengye. Nde phele na wo na bée ngakye: Aamizekyitinya mobimbi, aabazasa o mesa, emba yo mampenza amobutwa ibakyelela.

³⁸ Emba bo aesi ya butwa na molengyela, naa sima ya molengyela, bo aesi ya bazwa bali nde o ikyengye, bamoba na nkonzo.

³⁹ «Eba obokye bo mokolo wa ingambi aebakye imbele siwaa saa moyaa nwibi, nde taanolakye obokye abukye ingambi se.

⁴⁰ Na bée omibongya, pho Nwana wa moto amoya o imbele siite siumunya bée.»

Moombo owa bosembo na malondo

⁴¹ Emba Petelo amba ya wo yokye: «Nkolo, okpe ete mena pho ya banga ndee na pho ya bato baso?»

⁴² Nkolo amba mobuyisa yokye: «Moombo owa bosembo na malondo nza, o wa moolo nkolo pho ya iphe bato ba ingambi se ntoma o imbele siikoki?»

⁴³ Nkonzo ili na moombo mona bo nkolo we, waamoyabutwa yo aesi ya motakana kakyele ena etoma.

⁴⁴ Nde phele na wo na bée ngakye, nkolo aamokyele mokonzi nwa mbolo ye iso.

⁴⁵ Kasi bo moombo me amiwasi o motema nwe yokye: «Nkolo wa nga kangombono na iya», aambi butwa iwanda banzenga na bangondo baetoma, abuto izaa, inywa na ilanga,

⁴⁶ nkolo we aamba yaa mokolo moote moomoziya yo, na imbele sitesebe yo: Aamowinya, amba mokyela bo wa mokyela bée bato baatebanole Nwaphongo.»

⁴⁷ «Moombo okoebe iikyizingye nkolo we, kasi taikiy bongya na taikiy kyela bokozingye yo, amokaa baphimbo baikye.

⁴⁸ Kasi yo otoebe ambi kyela mapho makoki na nzii, bamobinda baphimbo bontee. Moto musoo oophe bée na boikye, baamoonga na boikye; oophise bée na boikye, bamokula moonga na boikye koleka.»

Yesu aesi yakabola bato

⁴⁹ «Naesi ya vaka nwenya o mokyisi, emba nazingakye obokye nde moinalola eeto!

⁵⁰ Nasengyesi ioka bolosi boikye, phango phamoba ndokolo batisimo yanga. Emba nali na nkaa tee nono waamokokyisama yango.

⁵¹ Bée koununya obokye na yaa o mokyisi pho ya iya ambya bose? Phe! Na wo na bée ngakye, na ya nde iya kabola bato.

* 12:35 12:35 Omizekyitinya mbimbi: Nde kokyengye.

⁵² Pho tata lolō eye, bato batano bali o ingambi sōnōsō, bamokabana: Baato mbale, babale mbale.

⁵³ Bamokabana, ango amoina ηwana we owa lele, ηwana owa lele amoina ango; nyango amoina ηwana we owa ηwanwasi, ηwana owa ηwanwasi amoina nyango. Bokyilo owa ηwanwasi amoina ηwasi wa ηwana we, na ηwasi wa ηwana amoina nyamolo nye.»

Ilimbola lolengye la bileko

⁵⁴ Yesu awōko na ná moluku ηwa bato yokye: «Waawene bēe ikolo sibelo bi-ikyē milangya moo, kowō izele obokye: “Mbula ya muno”, emba wakyelame nde bomō.

⁵⁵ Waawene bēe eweēle kyeuté bii ngyeē, kowō obokye: “Lolo nzanga ya moleka”, emba wakyelame nde bomō.

⁵⁶ Banyamabole! Koebe nde ilimbola lolengye lowene bēe o ikolo na lowene bēe o se. Ka pho ya'ye tombe efa ilimbola imbele sisi?»

Bongya na moto ooli na we na lowo

⁵⁷ «Pho ya'ye bēe mampenza toebe maphō ma bosembo?

⁵⁸ Waakyē bēe na moto ooli na we na lowo ikye amba oka munanga, bongya ne wataba bēe o nzela. Bo phe, moto me amoekomya o boo pha munanga, emba munanga amoeyambya oka bulusi, bulusi amoevaka o boloko.

⁵⁹ Nawo na we obokye, na bo ndengye'ye otoo tokolo o boloko bo naino tokokye baphalanga baso baamoeyonga be.»

13

Ibongya mobesi ndee iwaa

¹ Imbele me, bato basuu bamba ya imola Yesu ndengye eyasweyaka Pilata malongo ma bato ba Galileya imbele saabaka bēe baphe Nwaphongo mam-beka.

² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato ba Galileya baabana balekaka bato ba Galileya baayoko baso na masumu pho ya izwa etumbu ndengye mena?

³ Phe, nawo na bēe ngakye: Kasi bo bēe tobongye mobesi ηwa bēe, bēe baso wamovaka nde bomō.

⁴ Ebe bato iko mbuka mwambi baa Yelusalemē baawa waa bukwaka ingambi sianda saa Silowe, koumunya obokye bofe pha bēe phalekaka bato baso ba Yelusalemē?

⁵ Phe, nawo na bēe ngakye: Kasi bo bēe tobongye mobesi ηwa bēe, bēe baso wamovaka nde bomō.»

Ete ya ηwete ηwa fige mootemoobote

⁶ Bobele Yesu amba ya bakpela ete yokye: «Moto monomo aphikaka ηwete ηwa fige o inzambi se sa vinyo. Mokolo monomo amba ya kye luka mbuma ya fige omō, kasi taamba zwa.

⁷ Emba amba ya wo na moto wa etoma owa inzambi yokye: “Kyeka, mbula iyato, naina ya luka mbuma ya fige, kasi siizwe. Oekpete! Pho ya'ye kyembe na unva ntoma ya manyete nde pha?”

⁸ Kasi moto wa etoma owa inzambi amba ya mobuyisa yokye: “Nkolo, taakula ele naino mbula eye. Namotima manyete o mambale, namba vaka nkata yaa pholo omō.

⁹ Imbele sisuu ekokyi ifota mbuma o mbula ekye ye. Bo phe, waamokpete.”»

Yesu abikye ηwanwasi monomo mokolo ηwa Sabata

¹⁰ Mokolo monomo ηwa Sabata, Yesu abaka kateya o Ingambi sōnōsō sa makyita.

¹¹ Nwanwasi monomo abaka wamo, abaka na bolobo bofe pha mobuyaka etuku mambula iko mbuka ηwambi; aumbamaka, takulaka koka na imielola na bolaa.

¹² Waa wene Yesu ηwanwasi me, amba mobanga, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, obikyi na bolosi pha we.»

¹³ Amba ya motandela mafoko. Mina wamo aelo, abuto ikumbela Nwaphongo.

¹⁴ Kasi mokonzi ηwa Ingambi sa makyita, awenekye bofe pho Yesu abikye moto mokolo ηwa Sabata. Amba ya wo na bato yokye: «Toli na nkolo motofa ya etoma. Bēe yakaka nkolo me, pho

baebikya na malosi ma b̄εε. Kasi mokolo n̄wa Sabata phe!»

15 Kasi Nkolo amba ya mobuyisa b̄obo: «B̄εε b̄anyama b̄ole! Mokolo n̄wa Sabata, m̄on̄om̄o na m̄on̄om̄o na b̄εε taingole nḡombe ye ebe naa mpunda ye ph̄o ya ikye enyweya maa?

16 Ka n̄wan̄wasi oyo ali nkoko ya Abalayama. Molemba amwakya mbula iko mbuka n̄wambi. Emba sikokakyi imoin-gola o mokolo n̄wa Sabata?»

17 Waabawole Yesu babona, banguna ba b̄εε baso baokaka so. Kasi moluku n̄wa bato muns̄o babaka na nkyisa ph̄o ya maph̄o maalaa maakyelaka yo.

Ete ya mumbuma n̄wa mutarde

18 Yesu amba ya w̄o yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boulane na ye? Naboulinya na ye?

19 Boulane na mumbuma n̄wa mutarde, moto m̄on̄om̄o amokpee, akye mophika o inzambi se. Mumbuma mokosi, mobuto n̄wete, manyosi maya tonga moobo o bitakyi ba n̄wango.»*

Ete ya mun̄o n̄wa mapa

20 Yesu amba kula w̄o yokye: «Namoulinya Bokonzi pha Nwaphongo na ye?

21 Bokonzi pha Nwaphongo boulane na mun̄o n̄wa mapa; n̄wan̄wasi m̄on̄om̄o amokpe, amoangyinye na faline iikye o saani, faline eso yuulo.»

Mozibo mookyiki

22 Yesu alekanaka o nkyisi iinene na iinkyiki ikyemiteya tee n̄on̄o waamokye koma yo Yelusaleme.

23 Moto m̄on̄om̄o amba motuna yokye: «Nkolo, bato bamobika tebali nde baikye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye:

24 «Kyela bokusi onyolo ya mozibo mokyiki. Ph̄o nawo na b̄εε nga kye bato baikye bamoluka inyolo kasi etebakokye.»

25 «Waamoin̄wa mokolo n̄wa ingambi ph̄o ya ikanga ekomba, b̄εε wamoikala o ibanda, wamba tata ikomola ekomba

kombe wo obokye: “Nkolo, olozifole”. Amba ebuyisa yokye: “B̄εε banza?”

26 Emba b̄εε waamba butwa iwo obokye: “Tozaaka tonywaka na we elele yon̄oyo, wambaka na teya o nsongo ya mokyisi n̄wa banga.”

27 Kasi yo amokula ebuyisa yokye: “B̄εε banza? Mana ph̄enephe na nga, b̄εε baso baakyele bobe.”

28 Omoo, yamoba nde malelo na itwa mino, waamowene b̄εε Abalayama, Izake na Yakobo ebe baumosi baso ba Nwaphongo, bali o Bokonzi pha Nwaphongo. Ka b̄εε bamoevaka o nzee!

29 Bato bamouta o mbale ekyetokolo na ekyekye minangya moo, na mbale eya ikolo na eya ngyele bamo ya zwa elele ya izaa o eseleko, o Bokonzi pha Nwaphongo.

30 Nde phele, bato bayoko babakyi un̄wan̄wa eye o mbomela, bamobutwa o boo, ka bali un̄wan̄wa eye bato ba o boo, bamobutwa bato baa mbomela.»

Yesu alesi ph̄o ya Yelusaleme

31 Nde o sina imbele me, bafalisayi baayoko bamba susana oli Yesu, bamba wo ne bekye: «Mana wawa kyende bisuu, ph̄o Elode kalukye na ieboma.»

32 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyende kye imola munyabi n̄wa Inzumbu mona, obokye: “Lolo na yana, natokolo malobo mabe, nabikya bato bamalosi; maabale, namounva etoma ya nga.”†

33 Kasi lolo, yana na maabale, nasengyesi iunva imbanga sa nga, ph̄o telibolaa obokye moimosi wa Nwaphongo awe bisuu, kasi kawe nde o Yelusaleme.»

34 «Yeeeh! Yelusaleme! Iwe okobome baimosi ba Nwaphongo, kombe kula boma na mabanga bato baetomele Nwaphongo! Mbala nzikye nazingaka ibokye bana ba we ndokolo ebembe ya soo waabokya yo bana b̄εε o se ya mapapusa me, kasi toikaka zinga.

35 Kyeka! Ingambi sa b̄εε baasilεε. Nawo na b̄εε ngakye: Otokule nvene n̄on̄o imbele sa mowo b̄εε obokye: “Le

* 13:19 13.19 Mutarde eli n̄wana n̄wete mokyiki moobote bana mbuna nkyiinkyi. † 13:32 13.32 Inzumbu ali nyama ya malondo mabe. Nyama ekyekosa bebi.

obokye Nwaphongo apambole ookoye na nkombo ya Nkolo!”»

14

Yesu abikye moto wa bolosi mokolo nwa Sabata

¹ Mokolo mōnōmō nwa Sabata, Yesu amba ya kyende o ingambi sa mokonzi mōnōmō nwa bafalisayi pho ya ikye zaa. Bafalisayi baabaka wamō, babaka bamolembetele.

² Moto mōnōmō amba ya teme o boo phe, abaka na bolosi boulole makolo na maboko.

³ Yesu amba ya tuna bateye ba mibeko na bafalisayi yokye: «Mabeko nwa banga moanole obokye babikya moto mokolo nwa Sabata?»

⁴ Kasi, bēe baso bamba ikala bose. Emba Yesu amba yakpa moto owa bolosi me, amobikye, amba mobuya.

⁵ Bobele, amba ya wo na bēe yokye: «Nza onte ya bēe bo nwana we wa lele naa ngombō ye eka o iziba, etaeyabole izele mokolo nwa Sabata?»

⁶ Kasi tefaike koka imobuyisa na eyano.

Ōlo elele eya mbomela

⁷ Yesu amba ya kpela bato baabangaka mofalisayi iya zaa o ingambi se ete yonoyō, pho awenekye obokye baolo biziye ba o boo, amba wo na bēe yokye:

⁸ «Bo moto mōnōmō aebangyi o eseleko ya bolonga, sakyē zala o biziye ba o boo, pho imbele sisuu abangyi moto mosuu okoelekye na kaa,

⁹ emba moto oebangyi bēe baso babale o eseleko, amoya wo na we obokye: “Omolele elele mena.” Emba wamumana na so iikye, wamba butwa ikye zala o elele eya mbomela.

¹⁰ Ka we, bo baebangyi o eseleko, kyende kye zala o elele ya mbomela. Emba waamoya moto oebangyi, amo yawo na we yokye: “Nwebi na nga, yaka ya zale o elele eya boo.” Emba wamozwa kaa o miyo ma bato baso bazasi na we.

¹¹ Pho moto munsō ookomitombe, baamouya, okomiuya baamotomba.»

¹² Yesu amba ya wo na moto owa mobangaka yokye: «Bokolukye ibanga

bato pho ya iza, sa banga bikamba ba we, ebe banaa nyongō, ebe bato ba ibota sa we, na bato ba ezwele bali phenephe na we. Pho bookyesi babona mokolo mosuu na bēe bamoebanga, bamoebuyisa bolaa bosō phaa bakyelaka we.

¹³ Kasi bo kolukye ibanga bato pho ya iza, banga nde babola, bato baatōnō maboko, na baatōnō makolo, na bato ba pholo miyo.

¹⁴ Emba wa mōba na nkōnzō, pho bēe tebali na ekpele eya iebuyisa. Kasi bamoebuyisela yango mokolo nwa mokundwa bato baa bosembo.»

Ete ya eseleko

¹⁵ Waaoka mōnōmō na baabangaka bēe lowō me, amba ya wo na Yesu yokye: «Nkōnzō na moto owa mozwa elele o iza o Bokonzi pha Nwaphongo!»

¹⁶ Yesu amba mokpela ete yokye: «Moto mōnōmō abongyaka eseleko enene, amba banga na bato baikye.

¹⁷ Waakoka imbele sa iza, amba ya toma moto we owa etoma ikye imola bato baabangaka yo obokye: “Bee yaka, uñwanwa eye maphō masō makokyi.”

¹⁸ Kasi bēe baso, mōnōmō na mōnōmō atati iyonga bolimbisi. Owa boo amba ya wo na moto owa etoma yokye: “Nauti iyomba inzabi, esengyesi obokye nakye sikyeka. Naebōndi ondimbisa.”

¹⁹ Ooyoko yokye: “Nauti iyomba matina ma mangombe matano, nakye mameka naa mali malaa. Naebōndi ondimbisa.”

²⁰ Omoyoko yokye: “Nauti ilonga nwanwasi nde nkolo iye, yango mena sikokyi iya.”»

²¹ «Moto wa etoma amba ya butwa oka mokonzi nwe, amba ya moimola maphō masō. Mokonzi amba ya oka yo. Amba ya wo na moto we owa etoma yokye: “Kyende izele o bilele biangane bato na o nsongō ya mokyisi, onzelele na babola, bato baatōnō maboko, bato baa pholo miyo, na bato baatōnō makolo.”

²² Sakoko, moto owa etoma amba ya wo yokye: “Mokonzi nakyesi boontomakyi we, kasi bilele bisuu bitaba pha.”

²³ Mokonzi amba kula ya wo na moto owa etoma yokye: “Kyende o manzela na

o manzabi. Nyosa bato baso bamozwa we na bokusi, pho ingambi sa nga sitonde.

²⁴ Nawo na bée ngakye: Onte ya bato baso baabangakyi nga phanza, moto na monomo takokyi izwa elele o eseleko ya nga.”»

Pho ya ibutwa moekosi wa Yesu

²⁵ Moluku nwa bato baikye babaka babengye Yesu. Yesu amba ya ekpana oli be, amba ya wo na bée yokye:

²⁶ «Moto ookozingye iya oka nga asengyesi inzinga koleka ango, nyango, nwanwasi we, bana be, banaa nyango, mankanasa me, ebe na bomoo phe, bophe takokyi iba moekosi wa nga.

²⁷ Moto oole inyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi iba moekosi wa nga.

²⁸ Bo monomo na bée kalukye itonga ingambi siinene; amotazala naino pho ieba motuya nwa phalanga baamobungya yo, bowalongoba na baphalanga bali ne pho ya iunva ingambi me.

²⁹ Ka botakyesi baabona, bo awangye ingambi taambi siunva, bato baso baasiwene, bamobutwa imwekye.

³⁰ Bamowo bekye: “Moto oyo atatakya itonga ingambi, tambi siunva.”

³¹ Nde bomoo, bo mokonzi monomo kalukye ikye nwana mabita na mokonzi mosuu, amotaa zala phanza pho ya iumunya, bo amokoka na batuluku nkoto iko baali ne, inwana na nwebi ne ooli na batuluku nkoto mako mabale.

³² Bo etaakokye, amotoma batima oka mokonzi oomoyoko, naino waataba yo itakye, pho babongya.

³³ Eli nde bomoo, onte ya bée, bo monomo na bée taikya iso iili ne taakokyi ibaa moekosi wa nga.»

Mokpa moote moli na vale

³⁴ «Mokpa eli ekpele elaa. Kasi bo mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye?

³⁵ Te mokuli ba na ntina. Tebakokyi imokyelela naa pho ya ibongya manyete naa pho ya manzambi; bamovakye nde onze. Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

15

Ete ya mpate ebungakyi ezwa

¹ Mokolo monomo, baphutise bamputi na bato ba masumu, bamba ya bée baso oli Yesu pho ya imooka.

² Bafalisayi ebe na bateye ba mibeko baumelaka, bamba wo bekye: «Moto me kanyangyele bato ba masumu, kambe zaa na ná bée elele yonoyo!»

³ Yango mena, Yesu amba ya bakpela ete eye:

⁴ «Bo monomo onte ya bée ali na mampate munkama, yonoyo embi bunga etaa ikye ika mako ibuwa mbuka ibuwa o bokye, pho ya ikye luka yonoyo eebungyi tee nono wa mo ezwa yo?

⁵ Imbele sa moezwa yo, amoba na nkyisa boikye; amoenyanya o mabekye,

⁶ amobutwa o ingambi se. Sima me, amoangyinya bikamba be, na babuba ne, amba ya wo na bée yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpate ya nga eebungakyi!”

⁷ Na wo na bée, eli nde bomoo o ikolo, nkyisa ya moba na boikye, pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema, nkyisa me ya moleka yaaka bato ba bosembo mako ibuwa mbuka ibwa baate basengyesi na ibongola motema.»

Ete ya mpata ebungakyi ezwa

⁸ «Ka naa bo nwanwasi monomo ali na baphalanga ba bibende iko, bo mpata yonoyo ebungyi, etaalosa tala, etaakombo ingambi na ikye miluka na bolaa, tee nono wa mokye ezwa yo?

⁹ Emba imbele siezwe yo, amoangyinya bikamba bée na babuba ne yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpata ya nga ebungakyi!”

¹⁰ Nde bomoo, na wo na bée nga kye, nkyisa ili oka banze ba Nwaphongo pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema.»

Ete ya nwana owa bungaka azwa

¹¹ Yesu amba kula ya wo yokye: «Moto monomo abaka na bana ba bampele babale.

¹² Oo mosi amba ya wo na ango wa bée yokye: “Tata, kaba ezwele ya we, ompe iyalo saaka nga.” Emba ango wa bée

amba ya kaba ezwele ye onte ya bana bée babale.

¹³ Sima ya banaa nkolo, njwana o mosi aesi ya ungya mbolo ye iso, akpe bana baphalanga akye na bée o mokyisi monomō itakye. Omō, akye batō na maphō mazanga ntina.

¹⁴ Waunva yo baphalanga, zilo sikusi saamba ya nyolo o mokyisi me; amba tata izanga na ntoma ya izaa.

¹⁵ Amba kye nyolo etoma oka moto monomō wa mokyisi me. Moto me amba motoma o manzabi me akye banza man-gulu.

¹⁶ Abaka nana phowa ya itonza ibu se na ntoma yabaka mangulu mazee, kasi na moto monomō taika mophe yango.

¹⁷ Emba amba ya miyō yokye: “Bato ba etoma ba tata baso, bazee mapa bamaotwe, nde nga wawa na we na nzala!”

¹⁸ Na mobutwa oka tata, namba wō ne ngakye: Tata, na kyeesi ikolo bobē, naekyeesi na we bobē.

¹⁹ Sikokyi ikula bangama njwana wa we. Inkyele ndokolo monomō na bato ba we ba etoma.”»

²⁰ Amba ya kpa nzela ya ibutwa oka ango.

«Waataba yo njwana itakye na ingambi, ango amba mowene, amba oka ngōngō: Amba kyilingana akye moyamba.

²¹ Njwana amba ya wō na ango yokye: “Tata, nakyeesi ikolo bobē, naekyeesi na we bobē. Sikokyi ikula bangama njwana wa we...”

²² Kasi ango amba ya wō na baombo bée yokye: “Yaka izele na etobu elekyi bolaa, omolasa ye; omolasa mumpete o munse na bikoto o makolo.

²³ Yaka na njwana wa ngōmbe owa isa, omobome, tozee, tokyele eselekō.

²⁴ Pho njwana wa nga okowene bēe oyo awaka, kasi akuli butwa na bomō, abungaka kasi akuli zwama.”» Emba bamba ya tata eselekō.

²⁵ «Imbele me njwana wa moto me oo bola abaka o inzabi. O ibutwa se, wakoma yo phenephe na ingambi, aesi ya okaa toko ya meembo na mbina.

²⁶ Amba ya banga monomō na baombo ba bē, amba motuna, lowo ye loolekane.

²⁷ Moombo me amba moimola yokye: “Eli njwana nyōngō aesi, yango mena ōngō abomi njwana wa ngōmbe owa isaa, pho amoweni aesi yabutwa na nzoto ndaa.”

²⁸ Emba njwana oo bola amba oka yo, tamba na benela inyolo o ingambi. Ango amba tōkolo ikye mōbōndō.

²⁹ Kasi njwana amba ya buyisa ango yokye: “Kyeka mambula maikye maaekyelele nga satiyola mibeko ma we; kasi nga naino tombomesi nōnō njwana wa mbosi pho ya ikyela eselekō na bebi na nga.

³⁰ Kasi oesi njwana wa we oyo, iyo owatō ezwele ya we eso na babasi, omobomesi njwana wa ngōmbe owa isaa!”

³¹ Emba ango amba ya wō ne yokye: “Njana wa nga, iwe oli na nga nkolo iso wawa, mbolo iso iili na nga, ili ya we.

³² Kasi tosengyesi ikyela eselekō, toombe na sepela pho njwana nyōngō okowene we oyo awaka kasi ali na bomō, abungaka, azwa!”»

16

Kapita owa malondo

¹ Yesu amba ya wō na baekosi bēe yokye: «Moto monomō wa ezwele abaka na kapita ooko banza mbolo ye; bato basu bamba moimola obokye, kapita wa we, kaoto mbolo ya we.

² Mokolo mbolo amba ya banga kapita amba ya wō ne yokye: “Maphō iye maaokye nga bawo pho ya we? Imbuyisa nkanda iso ikyelakyi we etoma ya we, pho tata lolo tokokyi ikula baa kapita ya mbolo ya nga.”

³ Emba kapita amba miwole yo mampenza yokye: “Namokyela bo? Bo mokolo mbolo amanye o etoma? Ibala manzabi, sili na bokusi. Ikyemionga, naokye soo.

⁴ Naebi yaa mokyela nga pho bo bamanye o etoma, bato banzambakye o mangambi ma bē.”

⁵ Emba, amba ya banga bato baso baabaka na mbōngō na mokonzi nwe monomō na monomō. Amba ya tuna

moto owa o boo yokye: “Oli na mbongo ya mokonzi nwa nga ya bo?”

⁶ Moto me amba ya mobuyisa yokye: “Ba tonoo mukama ba mauta.” Kapita amba ya wo ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, zala izele, koma makoo matano.”

⁷ Atuni oomoyoko yokye: “Iwe oli na mbongo ya bo?” Amba ya mobuyisa yokye: “Basakyi mukama ba ble.” Kapita amba ya wo ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, koma basakyi mako mwambi.”

⁸ Mokonzi amba kumisa kapita owa bole mona pho ya malondo me. Pho bato ba mokyisi mumu bakalangana o maphoo koleka bebi na bee baatambule na moo.»

⁹ Yesu ambakula bakya yokye, nga nawo na bee bobo: Luka bikamba na ezwele ya we eya bole, pho wa mounva ezwele me, baeyambe o mokyisi nwa bobele.

¹⁰ Moto ooli na bosembo o maphoo maakyiki, amoba na na bosembo o maphoo maanene. Kasi moto otoli na bosembo o maphoo maakyiki, takokyi na iba na bosembo o maphoo maanene.

¹¹ Bo toika ba na bosembo na baphalanga baakosa bato, owa moephe eyakolo ezwele nza?

¹² Ka bo toika ba na bosembo na mbolo ya bato basuu, owa moephe mbola yaka yawe nza?

¹³ «Moto wa etoma monomo takokyi ikyelela bankolo babale: Naa amoina monomo, amba zinga omoyoko; naa aamiphe mi monomo, amotiyola omoyoko. Tokokyi ikyelela mbala yonoyo Nwaphongo na baphalanga.»

Mibeko ma Bokonzi pha Nwaphongo

¹⁴ Bafalisayi baokaka maphoo maso mamana, bambaka ekye Yesu pho bazingaka baphalanga.

¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komiweninya o miyo ma bato obokye oli bato ba bosembo. Kasi Nwaphongo kaebe mandondo ma bee. Oebe obokye maphoo maso mawene bato manene, Nwaphongo kamawene nde phaa.

¹⁶ Imbele saa mibeko ma Mose na baimosi ba Nwaphongo sasuka na Yoane

Mobatise. Kasi tata o imbele saka Yoane Mobatise, Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo eimolami, emba moto munsu kakyele bokusi pho ya inyolo.

¹⁷ Ikolo na munse yamolekana nde na moo, kasi tebakokyi imanya nono nwana lowo mokyiki o mibeko.

¹⁸ Moto munsu oolee nwasi we, alongyi mosuu kakyele phemba; na olongyi nwanwasi oolee bee na bolonga kakyele phemba.»

Moto wa ezwele na Lazalo

¹⁹ «Yabaka o mokyisi monomo, moto wa ezwele abaka kalate bitobu bilaa na baamotiya; nkolo iso abaka kazee nde ntoma indaa ndokolo kakyele eseleko.

²⁰ O boo pha ingambi se, mobola monomo nkombo ye Lazalo, nzoto ye yantondaka na maphika, abaka kamilangya omo.

²¹ Abaka na phowa ya iza nono mpusu yabaka kyilale na mozwe o se ya mesa. Kasi yabaka nde manva maabaka maya lete maphika me.

²² Mokolo monomo mobola amba ya waa. Baanze bamba ya munyanya ooli Abalayama. Moto wa ezwele aesi ya waa me, bamokundi.

²³ O mokysi nwa bawe, abaka kawene bolosi boikye. Waatomba yo miyo o ikolo, aesi ya wene Abalayama na itakye, na Lazalo azasi phenephe ne.

²⁴ Amba ya anwana yokye: “Tata Abalayama, inzokye ngongo, toma Lazalo, anyinya songye ya munse nwe o maa, antangya o lole, pho na wene bolosi boikye o itumbu sa nwenya sisi.”

²⁵ Abalayama amba mobuyisa yokye: “Nwana wa nga, umunya obokye wazwaka ezwele waabaka we na bomoo, kasi Lazalo abaka kawene mpasi. Unwanwa eye wawa bamobondo kasi iwe kowene mpasi.

²⁶ Waambi na baa motepha mozindo onte ya banga na bee. Pho bato bazingye iuta oni, pho ya iya oomo bee sakoka, na moto na monomo takokyi iuta oomo ayei oni.”

²⁷ Moto wa ezwele amba ya wo yokye: “Tata, bo babona na ebondi, toma Lazalo o ingambi sa tata,

²⁸ pho nali na banaa mama ba bampela batano. Akye bakyebisa pho bée sayaa na bée o elele eya mpasi eye.”

²⁹ Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Banaa nyongō bali na Mose na ná baimosi ba Nwaphongo baabakyebisa, babaokye!”

³⁰ Moto wa ezwele yokye: “Phe, tata Abalayama. Bo moto mōnōmō auti onte ya bawee akye ba imola, bamobongola motema.”

³¹ Kasi Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Bo tebaokyi Mose na baimosi ba Nwaphongo, na bo moto mōnōmō auti onteya bawee, ete baanole.”»

17

Sa baa ibaku pho ya moto

¹ Yesu amba ya wō na baekosi bée yokye: «Maphōo makyele obokye moto akyele masumu temakokyi izanga. Kasi ngōngō eli na moto okotomisa bebi obokye bakyele masumu!

² Elekyi bolaa pho ye obokye bamotingya ibanga siinene o nkyingo, bamovakye o ebale, pho yo sakula tomisa mōnōmō na baakyikyikyela masumu.

³ Nde kokyebe!

Bo nwebi na we akyelesu isumu, omooya; bo aanosi isumu se, omolimbisa.

⁴ Ka bo aekyeesu masumu mbala sambo na mokolo mōnōmō, ambi ya mbala yōnyō na yōnyō iyawō yokye: “Indimbisa”, we omolimbisaka.»

Ianola

⁵ Batoma bamba ya wō na Nkolo bekye: «Kosa ianola sa banga.»

⁶ Nkolo amba ya wō yokye: «Bo obakyi nōnō na nwana ianola sikyikyikyooli mumbuma nwa mutarde, nde owōkyi na nwete mumu obokye: “Phikwa wawa kyende miphika o ebale enene”, nde moetose.»

Maphōo maasengyesi moto wa etoma ikyela

⁷ «Moto nza onte ya bée bo ali na moombo ookomobalele inzabi naa ookomobanzisa manyama, amowō ne bo auti o manzabi obokye: “Kyende kyezala o mesa izele ozee?”

⁸ Etawō ne nde obokye: “Ondambele ntoma ya izaa, lata etobu elaa ombongyisa mesa, na ze na nywe; emba sima na we waamba zaa waamba ná inywa.”

⁹ Nkolo kaphē moombo we melesi pho akyesi iimotomakyi yo? Phe.

¹⁰ Eli nde bomō pho ya bée; bo okyesi maphōo maso maa etoma be, wō obokye: “Toli nde bato ba etoma pha. Tokyesi nde etoma esengyelakyi banga ikyela.”»

Yesu abikye bato iko baa maba

¹¹ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, amba lekana onte ya Samaliya na onte ya Galileya.

¹² Waanyolo yo o mokyisi mōnōmō, bato iko baa maba, bamba ya vana ne. Bamba teme nwana itakye,

¹³ bamba butwa ianwana bekye: «Yesu, Moteye, olokye ngōngō!»

¹⁴ Waaba wene Yesu, amba ya wō na bée yokye: «Kyende kyemiteya oka banganga ba Nwaphongo.» Waba bée bakyende, babikaka.

¹⁵ Mōnōmō onte ya be, waawene yo obokye abikyi, aesi ya butwa oli Yesu, atati ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo.

¹⁶ Amba kye mivaka boo nōnō ose, o makolo ma Yesu, amba mophe melesi. Moto me abaka Mosaliya.

¹⁷ Emba Yesu amba wō yokye: «Be baso iko tebaikyibika? Ka ibuwa baayoko bali bi?»

¹⁸ Onte ya bée tewazwaa moto oobomesi iya phe Nwaphongo melesi, yesi nde mobutu oyo?»

¹⁹ Yesu amba ya wō ne yokye: «Inua, kyende, ianola sa we siebikye.»

Ndengye eya moya Bokonzi pha Nwaphongo

²⁰ Mokolo mōnōmō, bafalisayi bamba ya tuna Yesu bekye: «Bokonzi pha Nwaphongo pha moya imbele iye?» Amba ya babuyisa yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo ete boye ndokolo ekpele ekyewene bée na miyo.

²¹ Ete baawō obokye: “Kyeka phango bobo!” naa “phango fona.” Oebe

obokye, Bokonzi pha Nwaphongo boli onte ya b̄εε.»

22 Bobele, amba ya w̄o na baekosi yokye: «Nkolo yaa moya, wa moba na phowa ya iwene Nwana wa moto n̄ōn̄o mokolo m̄ōn̄ōm̄o, kasi ootomowene.»

23 Bamow̄o na b̄εε obokye: “Kyeka yo ona, yo oyo.”» B̄εε sakyende, sakyilingana om̄o.

24 Pho mokolo ηwaa moya Nwana wa Moto, ηwamoba ndokolo munkankasi mungyengye mbala ȳōn̄ōȳo, moweninya ikolo na suka na suka.

25 Kasi phanza asengyesi itaa wene bolosi, bato ba lol̄o eye baamoleε.

26 «Nde bowakyelamaka wango o nkolo yaaka Nowa, yamokyelama nde bom̄o o nkolo yaaka Nwana wa Moto:

27 Bato b̄azaaka, banywaka, balongaka, balongyinyaka, tee n̄ōn̄o mokolo ηwa nyol̄o Nowa o masuwa maatongaka yo; emba maa maamba ya zinza mokyisi, maamba baboma b̄εε bas̄o.

28 Yamoba ndokolo imbele saka Lota, bato babaka bazee, banywe, baombe, baungya, baphikye, batongye mangambi;

29 kasi mokolo ηwaa manaka Lota o Sod̄om̄o, Nwaphongo an̄oyaka uta o ikolo mbula ya ηwenya na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi ya bomaka bato bas̄o.

30 Yamokyelama nde bom̄o, mokolo ηwaamiweninya Nwana wa Moto.»

31 «Mokolo me, moto owa moba o ibanda, yo sanyol̄o o ingambi ikye ikpa mbolo ye; nde bom̄o na owa moba o inzabi, yo sabutwa na munsima.

32 Umunya ya lekanaka na ηwasi wa Lota.

33 Moto okolukye ibikya bom̄o phe, abobungya, ka owaabobungya aabobikya.

34 Naw̄o na b̄εε ngakye: Muna mokolo me, bato babale bamilangya ntangye ȳōn̄ōn̄o: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o, bamwika oomoyoko.

35 Babasi babale bamoba batwakye o omba ȳōn̄ōȳo: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o bamwika oomoyoko. [

36 Bampele babale bamoba o inzabi: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o, bamwika oomoyoko.]»

37 Baekosi bamba ya tuna Yesu b̄ekye «Nkolo, maph̄ō me ma molekama bi?» Amba ya babuyisa yokye: «Elele eya moba ebembe, biwawanga bamoangana wam̄o.»

18

Ete ya ηwanjwasi bozengye na zuzi

1 Mokolo m̄ōn̄ōm̄o, Yesu amba ya pkela baekosi b̄εε ete, pho ya ibateya obokye basengyesi ib̄ondele Nwaphongo nkolo iso, b̄εε saphembe.

2 Amba ya w̄o na b̄εε yokye: «Yabaka o mokyisi m̄ōn̄ōm̄o zuzi m̄ōn̄ōm̄o taikaka baa kaile Nwaphongo, taikaka baa kasaka na bato.

3 Nwanjwasi bozengye m̄ōn̄ōm̄o abaka o mokyisi me. Abaka kakye nyingonela na zuzi me nkolo iso yokye: “Intenele bolombe bolaa na moto owa low̄o na nga.”

4 Mbala nzikye zuzi m̄ōna taikaka ba kabenele imotenela bolombe. Kasi amba miwole yokye: “Na bo siile Nwaphongo, na bo siitosa bato,

5 kasi pho bozengye bobo bontungyisa, naamotenela bolombe. Bo phe, nde sizasi b̄ose.”»

6 Emba Nkolo amba bakya yokye: «Okyemela na bolaa iiw̄o zuzi ootoli na b̄osembo oyo.

7 Emba Nwaphongo amole salongya bato b̄aol̄o yo, bo bamob̄ondesi na moo na mokolo? Amow̄o na b̄εε obokye baataziya?

8 Na w̄o na b̄εε ngakye: Aabatanela bolombe izele. Kasi waa moya Nwana wa Moto, amoyazwa ianola o mokyisi?»

Ete ya mofalisayi na mophutise wa mputi

9 Mokolo m̄ōn̄ōm̄o, Yesu amba ya kpa ete eye pho ya bato baa miwene bato ba b̄osembo o miyo ma Nwaphongo, baawene bato bayoko pha, yokye:

10 «Bato babale bakyeke b̄ondele o Tempelo, m̄ōn̄ōm̄o abaka mofalisayi, omoyoko mophutise wa mputi.

11 Mofalisayi amba kye teme o boo pha bato baso, amba bondele o motema yokye: "Oo Nwaphongo, naephe melési pho sili ya bato baayoko, bée bali baibi, bato bate bali na bosembo, bakyesi ba phemba, naa booli mophutise wa mputi mona.

12 Na poso yonyo na miime ntoma mbala ifale. Onte ya mbolo iso iikyizwe nga, na emanyisa ekpele yonyo onte ya iko."

13 Mophutise wa mputi yo atemi nde na itakye, taikaka zinga na itomba miyo o ikolo, kasi abaka kamiwande nde o bontolo, kawo yokye: "Oo Nwaphongo inzokye ngongo, nga moto wa masumu."

14 Nawo na bée ngakye: Waabutwa mophutise wa mputi o ingambi se, abaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo, kasi mofalisayi phe. Pho moto munsó ookomitombe baamuya. Kasi ookomiuya baamotomba.»

Yesu apambosi bana bakye

15 Bato bamba yeleda Yesu bana bakye pho abatandele maboko. Waawene baekosi babona, batataka ibaoya.

16 Kasi Yesu amba ya banga bana bakye oli yo, amba ya wo yokye: «Le bana bakyiki baye oka nga! Sabakatela, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali booli be.

17 Nde phele naewole ngakye: Bo moto tayambi Bokonzi pha Nwaphongo ndokolo njwana mokye phe, takokyi inyolo omo.»

Moto wa ezwele

18 Mokonzi monomo wa bayuda amba ya tuna Yesu yokye: «Moteye o molaa, nakyele bo pho na zwe bomoo pha bobele na bobele?»

19 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo.

20 Koebe mibeko: "Sakela baphemba, saboma moto, saiba, sateme bonzoka pha boole, kumola nyongo na ongo.»

21 Moto owa ezwele amba mobuyisa yokye: «Natosa mibeko miso maamina tata bonwana pha nga.»

22 Waa oka Yesu babona, amba ya wo ne yokye: «Kyezangye ekpele yonyo: Kye ungya mbolo ya we iso, okabele babola bana baphalanga. Wamozwa ezwele o ikolo; emba yaka ya mbengye.»

23 Waaoka moto wa ezwele me babona, amba butwa na ngongo, pho abaka na ezwele iikye.

24 Waawene Yesu obokye moto me abuto na ngongo, amba ya wo yokye: «Wali kamba pho ya bato ba ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo!

25 Phele wali kamba pho ya Shamo inyolo o iluu sa solu, kasi wambi kula ba nkamba koleka pho ya moto wa ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.»

26 Bato baabaka bamokye bamba wo bekye: «Emba owamba bika nza?»

27 Yesu amba buya yokye: «Maphoo maate maakokye bato ikyela, Nwaphongo kamakyele.»

28 Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Okyemela, banga toika ika iso yabaka na banga pho ya iebenga.»

29 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Nde phele, na wo na bée, bo moto aikyi ika ingambi, njwanjwasi, bana nyango, baboti, bana pho ya Bokonzi pha Nwaphongo,

30 moto me amozwa mbolo nzikye koleka o imbele sisi, emba o nkolo yaamoyaa amba zwa bomoo pha bobele na bobele.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato, bo wa mowa yo na bo wa mokundwa yo

31 Yesu aesi yakpa baekosi bée iko mbuka babale, amba ya wo na bée yokye: «Okyemela, njwanjwa eye tokyende o Yelusaleme, omo, maphoo maso makoma baumosi ba Nwaphongo pho ya Nwana wa Moto mamokokyisama.

32 Pho baamoambya o maboko ma bato bamasumu, baamoekye, baamotola, baamotowa matee;

33 waamounva bée imobinda phimbo, baamoboma, emba sima ya nkolo iyato amokundwa.»

34 Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya maphoo me, tebaikaka eba na yaunvaka wo Yesu.»

Yesu abikye moto owa pholo miyo

³⁵ Waakoma Yesu phenephe na Yeliko, moto monomo owa pholo miyo, azalaka o imbale ya nzela pho ya ionga baalekane.

³⁶ Waaoka yo toko ya moluku nwa bato balekane, amba ya tuna yokye: «Eni ba lowo iye?»

³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Kyelekane Yesu owa Nazarete.»

³⁸ Emba amba yaanwana yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!»

³⁹ Bato baabaka batambule o boo, bamba mozibisa pho aikale bose, kasi yo amba kula yaanwana nde na bokusi yokye: «Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!»

⁴⁰ Yesu amba ya teme, amba ya onga obokye bamoyelele ne. Waakoma moto owa pholo miyo phenephe na Yesu amba motuna yokye:

⁴¹ «Kozingye obokye na ekyele iye?» Moto owa pholo miyo yokye: «Nkolo, kyela obokye nakule wene!»

⁴² Yesu amba ya wo ne yokye: «Kula wene! Ianola sa we siebikye.»

⁴³ Mina wamo, moto me abuto iwene, abuto ibenga Yesu naikyemikumbela Nwaphongo. Waawene bato baso baabona, na bee babutwaka ikyemikumbela Nwaphongo.

19

Yesu na Zakayo

¹ Waanyolo yo o Yeliko, Yesu amba tamba mokyisi.

² Moto monomo abaka omoo nkomo ye Zakayo, aamba ya tokolo; yo abaka monomo na bakonzi wa ba phutise ba mputi, na moto wa ezwele iikye.

³ Alukaka iwene Yesu, kasi bo wabaka yo mokuwe, taikaka koka imowene pho ya moluku nwa bato.

⁴ Wawene yo babona, amba kyiliganana o boo, akye baa o ikolo sa nwete nwa sikomole, pho waa moyalekana Yesu wamo, amowene na bolaa. ⁵ Waakoma Yesu o elele me, amba tomba miyo o ikolo, amba ya wo ne yokye: «Zakayo, uta mizele: Pho nasengyesi lolu ikye baa o ingambi sa we.»

⁶ Zakayo amba ya uta izele, amba moyamba o ingambi se na nkyisa.

⁷ Bato baso baawenekye lowo me, te baikaka sepela na lango, bamba wo bekye: «Akye baa nde oka moto wa masumu!»

⁸ Kasi Zakayo amba ya susana o boo pha Nkolo, amba ya wo ne yokye: «Nkolo, okyemela, nakabe mbolo ya nga na mibale, nape babola ndambo eyoko. Bo nakpesi moto baphalanga baikye na malondo mabe, namobuyisele bee mbala ine.»

⁹ Emba Yesu amba wo pho ye yokye: «Lolu eye, ibikiyi sisi o ingambi sisi, pho na we, oli nwana wa ibota sa Abalayama me.»

¹⁰ Pho Nwana wa Moto aesi yaluka na iya bikya bato baabunga.»

Ete ya baphalanga

¹¹ Yesu ambakula ya kpela bato baokaka maphoo mamana ete esuu. Pho waaba yo phenephe na Yelusaleme, bato baumunyaka obokye Bokonzi pha Nwaphongo pha mowenene nde mina wamo.

¹² Emba Yesu amba ya wo yokye: «Moto monomo wa ibota sa bokonzi akyekye o mokyisi monomo itakye pho bamokyele mokonzi, sima amba kula ya butwa.»

¹³ O boo pha ikyende, amba ya banga baombo iko mi baombo be, aesi yabakabela moto na moto ebuni yonyo ya wolo ya motiya moikye, amba ya wo na bee yokye: «Kyela mumbongu na baphalanga baabana, tee nono wa moya nga.»

¹⁴ Kasi bato ba mokyisi nwe bamoinaka, bamotomelaka bato pho ya ikye wo ne obokye: «Toloanole obokye abe mokonzi nwa banga.»

¹⁵ Waamokyela bee mokonzi, amba ya butwa o mokyisi nwe. Amba ya banga o boo phe bato ba etoma bakabelaka yo baphalanga pho ya iyeba bookose moto monomo na monomo baphalanga baazwaka yo.

¹⁶ Owa o boo amba ya wo yokye: «Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekye we eboti bibende iko ba wolo.»

17 Nkolo amba ya wɔ yokye: “Bola, moto wa etoma o mola. Okyesi bola o maphɔɔ makyiki, na moebuya mokonzi wa nkyisi iko iinene.”

18 Owa ibale amba ya wɔ yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yɔɔyɔ eya mpekye we, eboti bibende bitano ba wolo.”

19 Nkolo amba ya wɔ ne yokye: “Iwe, na moebuya mokonzi nwa nkyisi itano iinene.”

20 Oomoyɔko amba ya wɔ yokye: “Nkolo, kyeka ebende ya we yɔɔyɔ ya baphalanga yango eye, na ezingaka na itambala, namba ebomba.”

21 Nabaka na ile, phɔ oli moto mɔnɔmɔ wa nkamba, kokpe mbolo yateyaikaka we langya, konɔko o elele eteyikaka we phika.”

22 Nkolo amba ya mobuyisa yokye: “Oli moto wa etoma mɔbe, namoesambisa nde na maloba ma we mampenza. Waebaka obokye nga nali moto mɔnɔmɔ wa nkamba, nakpe mbolo yateyaikaka nga langya, nanɔko o elele eteyaikaka nga phika.”

23 Ka phɔ ya'ye toikaka kye bamba baphalanga banga nabo o bankyi? O iyabutwa sa nga nde naesi ya bazwa na matabisi.”*

24 Bobele nkolo amba ya wɔ na bato baabaka wamɔ yokye: “Omobɔlɔ ebende ya wolo mena, oephe oli na bibende iko.”

25 Bato bamba ya wɔ ne bekye: “Mokonzi, yo nga ali na bɛe ikoo!”

26 Nkolo amba ya babuyisa yokye: “Nawɔ na bɛe, moto ooli na banaa mbolo, bamokula mobakyisa mbolo nsuu. Ka ooli pha, ba mobɔlɔ na nwan ndambo ooli ne.”

27 Phɔ ya bangua ba nga, bato bate baikaka zinga obokye nga nabe mokonzi nwa be, yaka na bɛe wawa, emba obatene nyesi o miyo ma nga!”»

Yesu anyosi o Yelusaleme

28 Waaunva yo iwɔ babona, Yesu aesi ya tambula o boo phɔ ya ikyende o Yelusaleme.

29 Waakoma yo phenephe na Betefaze na Betani, mbale ya ngomba ya ba olive, amba ya toma baekosi bɛe babale

30 amba ya wɔ na bɛe yokye: «Kyende o mokyisi mokyekane na banga; waamokoma bɛe omɔ, wamokyende wene nwan wa mpunda atingyi, naino moto tabaa miyango. Oeyingole, oye na yango wawa.»

31 Ka bo moto mɔnɔmɔ aetuni obokye: “Koeyingole phɔ ya'ye?” Omobuyisa obokye: “Phɔ Nkolo asengyesi na yango.”»

32 Bobele baekosi me babale bamba ya kyende, bakye takana maphɔɔ masɔ nde bowawɔko Yesu na be.

33 Waaba bɛe baingole nwan wa mpunda, ba kolo mpunda bamba batuna bekye: «Koingole nwan wa mpunda mɔna phɔ ya'ye?»

34 Baekosi bamba buya bekye: «Phɔ Nkolo asengyesi na yango.»

35 Bamba yakye na nwan wa mpunda me ooli Yesu, bamba ya wala bitobu ba bɛe o ikolo sa nwan wa mpunda me, bamba yabayisa Yesu.

36 Waaba yo kotambule, bato babaka bakyemiwala bitobu o nzela.

37 Waakoma yo phenephe na nzela ekyeute o ngomba ya baolive, baekosi basɔ batondaka na nkyisa, babutwaka ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo phɔ ya bilekyesako bisɔ biawenekye be.

38 Bawɔko bekye:

«Apambolame, mokonzi ookoye na nkombo ya Nkolo!

Bose bobe o ikolo, nkyemɔ ife o bilele biilekyi Ikolo!»

39 Bafalisayi baayɔko, baabaka onte ya bato, bamba ya wɔ na Yesu bekye: «Moteye, katela baekosi ba we!»

40 Yesu amba ya buya yokye: «Na wɔ na bɛe ngakye: Bo bɛe baikasi bese, mabanga mamoa nwan.»

Yesu alesi phɔ ya Yelusaleme

41 Waakoma Yesu phenephe na Yelusaleme, waamowene yo, amba lela phɔ ya nwan.

* 19:23 19.23 Bakyi: Elele ekyebombe bɛe baphalanga.

⁴² Awoko yokye: «Bo na we waebaka me, o mokolo nwa lolu, ndengye eekoyi we izwa bese...! Kasi unwanwa eye, maphoo me mabombami pho ya we, tokokyi imawene!»

⁴³ Pho nkolo yaamoya, banguna bawe bamoelungya, bamoeteyisa lophango, bamba etokolele mbombo iso.

⁴⁴ Bamoebola, iwe na bana ba we, etewaikale ibanga sonoso o ikolo sa siyoko, pho toika eba imbele sayakaka yaebikya Nwaphongo.»

Yesu anyosi o Tempelo

⁴⁵ Bobele Yesu amba ya nyolo o Tempelo abuto iwiinya baabaka baungya.

⁴⁶ Amba ya wo na bee yokye: «Wakomama bobo: “Ingambi sa nga samoba ingambi sa losambo”. Kasi bee osibuye ibombo sa baibi!»

⁴⁷ Nkolo iso, abaka kateya o Tempelo. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bateye ba mibeko na ba nkumu ba mokyisi, balukaka imoboma;

⁴⁸ kasi tebaikaka eba ndengye eekoyi bee ikyela, pho bato baso balekyekyelye nde mi imooka.

20

Owaphe Yesu bokonzi nza?

¹ Mokolo monomo, waba Yesu kateya o Tempelo na iimola bato Simo Elaa, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko na bankumu, bamba ya wali yo.

² Bamba motuna bekye: «Oloimole, kokyele maphoo mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi me nza?»

³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga naetune nde motuna monomo. Onzimole;

⁴ Ifatise sa Yoane, sautaka o ikolo nde na bato?»

⁵ Bamba wono bee na bee bekye: «Bo tobuye obokye: “Sautaka o ikolo”, amowo obokye: “Pho ya'ye toikaka moanola?”

⁶ Ka botoni buya obokye: “Sautaka na bato”, bato baso baalomaa mabanga, pho baanole obokye Yoane ali moimosi wa Nwaphongo.»

⁷ Emba bamba buya bekye tebaebe biwautaka sango.

⁸ Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Na nga me esieyimole naa na bokonzi ye nakyele maphoo maamana.»

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobo

⁹ Bobele Yesu amba butwa ikpela bato ete eye: «Moto monomo aphikaka vinyo o inzabi. Aikiyi siika na bato basiphutele, yo akye o imbanga sa ikoko.

¹⁰ Waakoma imbele sa inoko mbuma, nkolo wa inzabi aesi ya toma moombo we oka bato baaphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo se. Kasi baphutesi inzabi, bamokutubi, bamobuye maboko pha.

¹¹ Mokolo nwa inzabi akuli ya toma moombo mosuu. Kasi na mona, baaphutele inzabi bamokutubi, bamotosi, baambi na mobuya maboko pha.

¹² Mokolo nwa inzabi amba kula toma moombo wa etoma owa iyato, ne mona, baphutele inzabi bamba mozokya, bamba mowiinya.

¹³ Emba mokolo inzabi amba ya miwale yokye: “Na kyele bo? Na motoma nwana wa nga owa lozingo. Iyo, baamotosa.”

¹⁴ Kasi, waamowene baaphutele inzabi, bamba ya wono onte ya bee bekye: “Kyeka ndomi ye owamoikala na sina inzabi, bo ango awe. To mobome pho inzabi me sicutwe sa banga!”

¹⁵ Bamba ya kye movaka o selekye ya inzabi, bamba moboma. Yesu amba ya batuna yokye: “Mokolo inzabi aabakyela bo?”

¹⁶ Amoya boma baaphutele inzabi, amba siphe bato basuu.»

Waaoka bato babona, bamba wo bekye: «Phe, ete wakyelame!»

¹⁷ Kasi Yesu amba bakyeka o maboo, amba ya wo na bee yokye: «Maphoo makoma bee o buku pha Nwaphongo mama, malukye iwo bo?

Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, nde sango sibuto iingo ephisi ingambi sisu.

¹⁸ Moto munsu owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokyemitanya binango, emba owamokalela ibanga me amophitingana.»

Lowo lookyeki mputi ya Kaisala

¹⁹ Bateye ba mibeko na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, baebaka obokye ete mena, Yesu aekpesi be. Yango mena balukaka malondo ma imwakya nde wamw. Kasi bailaka bato.

²⁰ Yango mena bamba tata imokyengye, bamotomelaka banwasanyolo baawenene ndokolo bato balaa, pho na maloba me mampenza, bamozwe na eleko ya imoambya o maboko na moangyesi.

²¹ Baesi ya motuna motuna mumu: «Moteye, toebe obokye iiki wu we na iiki teya we ili nde ya phele, watene we bolombe tokyekye bo pha moto. Kasi koteya nde o phele nzela ya Nwaphongo.

²² Taa loimola, mibeko miphe nzela obokye tophute mputi ya Kaisala?»

²³ Kasi Yesu aebaka obokye bazite maphoo masuu, amba ya wu na bee yokye:

²⁴ «Inteya mpata yonyo ya ebende. Boo na nkombo eya koma bee o ebende eye ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.» ²⁵ Emba Yesu amba ya wu na bee yokye: «Buyisa Kaisala yaaka Kaisala, emba Nwaphongo yaaka Nwaphongo.»

²⁶ Bobele tebaikaka koka na imoakya pho ya maloba me mampeza, kasi bakamwaka na eyano ye, bamba ikala bose.

Motuna nwa basadukayi pho ya ikundwa sa bawee

²⁷ Basadukayi baayoko bamba ya oli Yesu. Bee basadukayi bawo obokye, bato baawa ete bakundwe. Bamba tuna Yesu motuna mumu:

²⁸ «Moteye, Mose alokomela o buku pha mibeko boho: “Bo moto monomo ali na mosi, alonga nwanwasi, yo ambi waa saika bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho abotele bola phe owa waa bana.”

²⁹ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo babaka bee baso nyango monomo ango monomo, bola pha bee aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne.

³⁰ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me, akuli waa, sabota ne.

³¹ Na owa iyato akuli bozasa, ne awe sabota ne, nde bomw bee baso sambo, bawe sabota ne.

³² O sima ya bee baso, bozengye me ne amba ya waa.

³³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bee baso sambo amoba nwanwasi wa nza? Pho bee baso bamozasaka.»

³⁴ Yesu amba ya wu na bee yokye: «Bato ba mokyisi mumu, babasi na bampele balongane.

³⁵ Kasi baawene Nwaphongo obokye bali bato ba bosembo, na waamokundwa bawe etebalongane.

³⁶ Tebakokyi ikula waa pho babuto ndokolo baanzelu. Bali bana ba Nwaphongo, pho bakundoo.

³⁷ Obokye baawa bamokundwa, Mose yo mampenza alowoko o isolo sa nwete moolole sazika, wa banga yo Nkolo, Nwaphongo wa Abalayama, Nwaphongo wa Izake na Nwaphongo wa Yakobo.

³⁸ Nwaphongo tali Nwaphongo wa bawe kasi wa bato bali na bomw, pho bato baso bali na bomw pho ye.»

³⁹ Bateye ba mibeko baayoko, bamba ya wu na Yesu bekye: «Moteye, owu na bolaa.»

⁴⁰ Pho tebakulaka meka imotuna motuna mosuu.

Masiya ali nwana na Nkolo ya Davidi

⁴¹ Emba Yesu amba ya wu na bee yokye: «Ndengye'ye bakokyi iwu obokye, Masiya ali Nwana wa Davidi?»

⁴² Pho Davidi yo mampenza kawo o buku pha Meembo yokye: “Nkolo awu na Nkolo wa nga: Zala o boloo pha nga,

⁴³ nono waamouya nga banguna ba we, o se ya mokolo ma we.”

⁴⁴ Kyeka, Davidi kamobangye Nkolo. Emba, ndengye'ye ambi kula ba nwana we?»

Sakyela ya bateye ba mibeko

⁴⁵ Amba wu na baekosi bee o miyo ma bato baso baabaka bamookye yokye:

⁴⁶ «Bee nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu bianda, bambe nazinga obokye babafeya o bilele biangane bato baikye,

baalo biziye ba o boo o mangambi ma losambo na bilele ba o boo o biseleko.

⁴⁷ Baiyele mazengye na mbolo ya be, babondela mabondesi maanda pho ya iteya obokye bali bato ba bosembo. Yango mene, Nwaphongo aabaphe etumbu yonyo eya moleka bonene.»

21

Ikabo sa bozengye

¹ Waatomba yo miyo, Yesu aesi ya wene bato ba ezwele bakye ambya makabo o ekokolo o Tempelo.

² Aesi ya wene na bozengye bonobo mobola, aesi ya langya mpata ibale ya bibende.

³ Yesu amba ya wo yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye, nwanwasi bozengye mobola oyo, ambye ileka bato baso.

⁴ Pho bee baso babana bambye nde baphalanga batebali na bee na ntina. Kasi yo, na bobola phe ambye nde baphalanga baso baabaka ne pho ya ibika.»

Yesu aimosi obokye bamobukola Tempelo

⁵ Waaba bato baayoko bawo pho ya Tempelo, ndengye eya sitonga bee na mabanga malaa, na na mbolo ya phekye bee Nwaphongo, Yesu amba ya wo yokye:

⁶ «Iso ikyi wene bee iye, nkolo ya moyaa, ete wa ikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko: Iso bamoiyuwola.»

Yaa moya o suka ya mokyisi

⁷ Emba bamba motuna bekye: «Mot-eye, maphoo me mamokyelama imbele iye? Tomba na eba na elembo obokye maphoo me malukye ikyelama?»

⁸ Yesu amba ya buya yokye: «Nde kokyebe obokye moto saekosa, pho bato baikye bamoya na nkombo ya nga, bamowo bekye: “Eli nga!” na: “Imbele me sikokyi!” Sababenga.

⁹ Wamooka bee masimo ma mabita, na ma itombele bakonzi, bee sa ilaa. Pho esengyesi obokye maphoo mamana mata kyelama phanza, kasi mena etetaaba suka ya mokyisi.»

¹⁰ Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ekolo yonyo ya munwana na ekolo eyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi boyoko.

¹¹ O bilele bikye, manyete ma muningana, bisenzo na zilo sikusi ya moba, maphoo ma inganga mamouta o ikolo na bilembo binene biamowenene.»

Yaamoyelela baekosi

¹² «Kasi o boo pha maphoo maso mamana, bamoeyakya bamba na enyokolo; bamoesambisa o mangambi ma makyita, bamoenyosa o boloko bamokye na bee o boo pha bakonzi na baangyesi ba mokyisi pho ya nkombo ya nga.

¹³ Yango mena bee wamoba manzoka ma nga.

¹⁴ Oebaka obokye tosengyesi na ibongya bo wamosamba bee.

¹⁵ Pho, nga, na moephe munoko na zebi sa obokye moto okoephunde takokyi ieyikyela ziko.

¹⁶ Ebe baongo na banyongo, banaa nyongo, baa ibota sa we, na bikamba ba bee bamoekaba, bamoingya baikye onte ya bee.

¹⁷ Bato baso bamoeyina pho ya nkombo ya nga;

¹⁸ kasi na munsuwe monomo nwa moto nwa bee ete moobiya.

¹⁹ Nde na ilendendala sa bee, wamozwa bomoo.»

Isambisama sa Yelusaleme

²⁰ «Emba waamowene bee Yelusaleme alungami na batuluku, oeba obokye imbele sa botonokye phe sikokyi.

²¹ Emba, baamoba o Yuda, bee elotaka o mangomba, bamoba onte ya mokyisi, bee etokolo; bamoba o manzabi, bee saya nyolo o mokyisi!

²² Pho yamoba nkolo ya bolombe, obokye iso yakomama o buku pha Nwaphongo ikokyisame.

²³ O nkolo me, ngongo na babasi baa ekama na malekyele, pho mampasi makusi mamobaa o mokyisi na yoo pho ya bato me.

²⁴ Bababoma na mphata; bamokye na bee ntungye o bikolo biso, emba bato baate baebe Nwaphongo bamooto

Yelusaleme tee nɔnɔ waamokoka imbele sa be.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁵ «Bilembo bamowenene onte ya moo, onte ya bokombe na ba nyaseesi, o munse, bato baate baebe Nwaphongo bamoba na ngongɔ, bamotekyenele na boɔɔ waamowene bée maa ma ebale enene manyingane.

²⁶ Bato bamowaa na boɔɔ pha ilota boɔɔ phaamokpelemela mokyisi pho bokusi boɔɔ pha ikolo pha munyingana.

²⁷ Emba, bamowene Nwana wa Moto kaye onte ya mampata, na mwiya mwikye na nkyemo.

²⁸ Waamotata maphɔɔ me maso ikyelama, omielole otombe moto, pho imbele sa iyekandola sikomi phenephe.»

Ete ya ηwete ηwa fige

²⁹ Yesu amba kula bakpela ete yonoyo yokye: «Kyeka ηwete ηwa fige na nzete nsuu:

³⁰ Wa leɔɔɔ yango, koebe bée mampenza nde na iikyeka obokye imbele sa ikyete sikokyi.

³¹ Nde bomɔ, na bée, wamowene bée maphɔɔ maso mamana makyelame, eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe.

³² Nde phele nawɔ na bée, yoo eye etelekane obokye maphɔɔ mamana sabokyelamaky.

³³ Ikolo na munse yamolekana, kasi maloba ma nga etemalekane.»

Nde kokyengye imbele sisɔ

³⁴ «Nde kobe na bokyengyi, pho ntema ya bée saɔtɔnɔ na malanga, biseleko na maumunya ma mokyisi, emba mokolo me saebalikyinya,

³⁵ ndokolo bondendi; pho ηwa mokpelemela bato baso bali o munse.

³⁶ Kasi salala ebuu, bondelkye imbele sisɔ, pho maphɔɔ maso mamoya mamana mango saezwa; ombe na teme o boo pha Nwana wa Moto.»

³⁷ Yesu abaka kalekyinya nzanga o Tempelo pho ya iteya emba atokolo waa nkokolo pho ya ikye lala o ikolo sa ngomba ekyebangye bée ya baolive.

³⁸ Emba bato baso babaka baye oka ye na moyelo o Tempelo pho ya iya mooka.

22

Bakonzi bawangye iboma Yesu

¹ Eseleko ya Ilekana yakomaka phenephe, eli eseleko ya mapa matumbe bée sa munɔ moulole mapa.

² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko balukaka malondo ma imolemolo pho bailaka bato.

Yudasi kalukye iungya Yesu

³ Emba Molemba amba nyolele Yudasi okobangye bée Isikaliyota, owa baka monomɔ onte ya iko mbuka babale.

⁴ Yudasi akyekye okana na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba bakyengyele Tempelo pho ya iluka malondo ma ibaungyisela Yesu.

⁵ Bée babaka na nkyisa emba bamba okana obokye bamophe baphalanga.

⁶ Yudasi amba anola, amba tata iluka imbele silaa pho ya ibaungyisela yo bato saeba.

Yesu na baekosi bée balengyele eseleko ya Ilekana

⁷ Mokolo ηwa eseleko ya mapa matumbe bée sa munɔ, ηwa kokaka, mokolo mobome bée bana ba mampate pho ya eseleko ya Ilekana.

⁸ Yesu amba ya toma Petelo na Yoane, amba wo na bée yokye: «Bée kyende lolambela ntoma ya eseleko ya Ilekana, pho toze.»

⁹ Bamba motuna bkye: «Kozingye obokye tokye lamba bi?»

¹⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Wamunyoɔ bée o mokyisi, wamovana na moto monomɔ aphisi mbongo ya maa. Omobengye tee nɔnɔ o ingambi sa munyoɔ yo

¹¹ ombe wo na mokolo ingambi boɔɔ: «Moteye kaetune obokye: Oloteya elele eya mozaa yo ntoma ya eseleko ya Ilekana yo na baekosi be?»

¹² Emba moto me amoeteya elele yonoyo eenene eya ikolo onte ya ingambi, baunva ebongya na bolaa. Olambe ntoma ya eseleko omɔ.»

13 Baekosi baesi ya kyende, bakye takana iso nde bo wabawolekye yo, emba bamba bongya ntoma ya eseleko ya Ilekana.

EsELEKO ya Ilekana eenyakune

14 Waakoka imbele sa iza, Yesu yo na batoma bee baesi ya zala o mesa.

15 Amba ya wo na bee yokye: «Nabakyi na phowa ya iza eseleko ya Ilekana eye na bee minyamipha o boo pha nga inyokomo!»

16 Pho, nawo na bee, esikule zaa eseleko me mbala esuu tee nono wamokoka yango o Bokonzi pha Nwaphongo.»

17 Amba ya kpa kopho ya vinyo, waunva yo iphe Nwaphongo melési, amba ya wo yokye: «Kpa kopho eye, oenywe bee baso.

18 Pho nawo na bee: Tata loló esikule nywa maleku ma mbuma ya vinyo tee nono wamoya Bokonzi pha Nwaphongo.»

19 Bobele aesi ya kpa ipa, waaunva yo iphe Nwaphongo melési, asikyési, amba ya baphe sango yokye: «Eye eli nzoto ya nga, iambemi phoya bee. Nde kokyele bomo pho ya inzumunyaka.»

20 Nde bomo waaunva bee iza, amba ya kpa kopho yokye: «Kopho ya maleku eye eli ya sangola eenyakune ya malongo manga maamosweye pho ya bee.»

Yesu aimosi obokye baamoungya

21 «Kasi kyeka: Moto okonzungya, kaze na nga o mesa wawa!

22 Pho Nwana wa Moto amowa bo owa unva bongya Nwaphongo. Kasi ngongo ya moto owa moungya!»

23 Emba baekosi bamba tata itunana onte ya be, pho ya iyeba nza okokyi ikyela babona.

Oolekyi na ngambo nza?

24 Baekosi bamba tata iyika ziko pho ya iyeba olekyi na ngambo onte ya be.

25 Yesu amba ya wo na be: «Bakonzi ba nkyisi bakyele na makonzi ma bee yaa bonkolo, na baakonza nkyisi bazingye obokye ba babangakye “bato baakyele bola”.

26 Pho ya bee, yango saba babona. Kasi oolekyi bola onte ya bee akpe elele ya

mosi, emba ookokambe akpe elele ya okoekyelele.

27 Moto ozasi o mesa na okomokyelele, olekyi na ngambo nza? Teli ozasi o mesa? Kasi nga, nali onte ya bee o elele ya okoekyelele.

28 Bee oli bato babaka na nga o minyoko miso ma wenekye nga.

29 Emba nga, naephe Bokonzi nde bo wa bompe Tata:

30 Yango mena bee wamozaa, wamunywa o mesa ma nga o Bokonzi pha nga. Wamba na zala o biziye ba bokonzi pho ya itena malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele.»

Yesu aimosi obokye Simo Petelo aamoangana

31 Nkolo amba ya wo na Simo Petelo yokye: «Simo, Simo, Molemba aeyongyi pho ya iyeninga bokonyingye bee mbuma ya ble.

32 Kasi nga, nabondesi pho ya we obokye ianola sa we sango sa unva. Emba iwe, waamo ya mbutolela we, okuya bebi na we.»

33 Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, nga naanosi inyolo o boloko naa iwa na we, elele yonyo.»

34 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Petelo na wo na we ngakye, nde o mokolo njwa loló, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato, obokye toonzebe.»

Baphalanga, ikuba na mumphata

35 Bobele Yesu amba ya tuna baekosi bee yokye: «Waaetomaka nga sa baphalanga, sa ikuba, sa mapapa, bee wazangaka ekpele?» Bamba buya bekye: «Phe.»

36 Amba wo na bee yokye: «Kasi, unwanwa eye, ooli na baphalanga, abaphile; nde bomo na ooli na ikuba; emba ootoli na mumphata, aungya munkoto nwe pho aombe mumphata.

37 Pho, na wo na bee, esengyesi obokye mapho maakoma bee pho ya nga o buku pha Nwaphongo mama makyelame: “Bamunyosa o molongo njwa babomi.” Nde phele, mapho maankyeki, mamokyelama.»

38 Baekosi bamba ya wɔ ne bɛkye: «Nkolo, kyeka mphata ibale.» Amba ya babuyisa yokye: «Wakokyi.»

Yesu kabondɛle o ngomba ya baolive

39 Yesu atokosi, aesi ya kyende o ngomba ya ba olive, bowamelekye yo. Baekosi bɛɛ bamba ya mobenga.

40 Waakoma bɛɛ o elele mɛ, amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bondɛle phɔ bɛɛ sakaa o bimekyi.»

41 Amba ya mana wali bɛ, amigbosi ŋwana imbale, akye kusama, atati ibondɛle yokye:

42 «Tata, bo ozingyi manya kopho ya bolosi eye oka nga. Kasi sakyela boozingye nga, kyela nde boozingyi wɛ.»

43 Emba anzelu monomɔ owa ikolo, amba motokolele phɔ ya imokuya.

44 Na ngongo boikye, amba kula bondɛle na bokusi. Ephamisa ye ebuto itanga o se ndokolo matanga ma malongo.

45 Waunva yo ibondɛle, atemi, aesi yakye oli baekosi bɛ. Akye batakana balasi ebu na ngongo.

46 Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Mene ye, kolale! Langwa, bondɛle phɔ bɛɛ sakaa o bimekyi.»

Baakye Yesu

47 Waataba Yesu kawɔ, bobele bato baikye baesi. Yudasi monomɔ na baekosi iko mbuka babale, moto owabaka o boo pha bɛ. Amba ya susinya phenephe na Yesu phɔ ya imoyamba.

48 Kasi Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Yudasi, koyambe Ŋwana wa moto, phɔ ya imungya!»

49 Waawene baekosi ba Yesu maphɔ malukye ikyelama, bamba motuna bɛkye: «Nkolo, tonwane na mphata?»

50 Emba monomɔ na bɛ, aesi ya tena itoo sa boloo sa moombo wa nganga munene wa Ŋwaphongo.

51 Kasi Yesu amba ya wɔ yokye: «Lɛ kyela babona, wakokyi.» Amba phila itoo sa moto mɛ, amba mobikya.

52 Emba Yesu amba ya wɔ na baa yakaka ya moakya, bakonzi banganga ba Ŋwaphongo na bakonzi ba banza Ingambi siinene sa losambo na ba nkumu,

yokye: «Phɔ ya iya nzakya oesi na mphata naná kpɔngu o maboko ndokolo nga nali mwibi!

53 Nkolo iso, nabaka na bɛɛ o Ingambi siinene sa makyita, toikaka nzakya. Kasi imbele sisi sili sa bɛɛ, na sa bokonzi phaa enzombi.»

Petelo aanga Yesu

54 Baakye Yesu, baesi yakye ne bamunyɔɔɔ o ingambi sa nganga munene wa Ŋwaphongo. Petelo abaka kababengye na itakye.

55 Balosaka ŋwenya o motema ŋwa lophango, Petelo akyekye ne zala onte ya bato baabaka bato ŋwenya.

56 Ŋwanwasi monomɔ wa etoma, aesi ya mowene azasi phenephe na ŋwenya, aesi ya molembetela amba ya wɔ yokye: «Moto oyo ne abaka na Yesu.»

57 Kasi Petelo amba angana yokye: «Ŋwanwasi oyo, nga si moebe.»

58 Ŋwana bote, moto mosuu waamowene yo, amba ya wɔ yokye: «Na wɛ oli monomɔ na bɛ.» Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Lele lolo, nga phe!»

59 Sima ya ngonga yɔnyɔ, moto mosuu atingami na Petelo, amba ya wɔ ne yokye: «Nde phele, moto oyo abakya na Yesu. Phɔ ne ali moto wa Galileya.»

60 Kasi Petelo amba ya buya yokye: «Lele lolo, siebe maphɔ malukye wɛ iwɔ.» Nde waataba yo iwɔ, soo esi ya tongo.

61 Nkolo aekpa, aesi ya kyeka Petelo. Emba Petelo amba ya umunya maphɔ maawoko Nkolo ne obokye: «Mokolo ŋwa lolɔ eye, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.»

62 Emba Petelo amba ya tokolo, abuto ilela na ngongo ikye.

Bato batosi Yesu baambi na mowanda

63 Bato baabaka bakyengele Yesu, bamoekyekye, bamba na mowanda.

64 Bamozibaka miyo, bambe motuna bɛkye: «Teya obokye oli moimosi! Oewandi nza?»

65 Bakulaka motola na boikye.

Yesu kasambe o ikyita siinene

66 Waaye bunya, bankumu ba bayuda, bakonzi ba banganga ba Ŋwaphongo na

bateye ba mibeko, baesi yaangana ikyita sinene, bamba bayelela na Yesu.

⁶⁷ Bamba ya motuna bekye: «Bo oli Masiya? Oloumole.» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo naeimosi, otoon-zanole,

⁶⁸ na bo naetuni motuna, otombuyisa.

⁶⁹ Kasi tata lolu, Nwana wa moto amokye zala o eboko ya boloo ya Nwaphongo, owa mwiya.»

⁷⁰ Emba, bee baso bamba ya motuna bekye: «Iwe nde Nwana wa Nwaphongo?» Amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza owoo, eli nga.»

⁷¹ Emba bee bamba ya wo bekye: «Tonekula luka manzoka maaye, banga mampenza tookyi munoko nwe!»

23

Bakye na Yesu oboo pha Pilata

¹ Bato baso baabaka o ikyita baesi ya teme, bamba ya kye na Yesu oka Pilata.

² Emba bamba butwa imophunda bobo: «Tokye zwa moto oyo kaambya mobulu o mokyisi nwa banga: Kakatele bato saphuta mputi ya Kaisala, kambe na mibanga Masiya na mokonzi.»

³ Pilata amba motuna yokye: «Iwe mokonzi nwa bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we.»

⁴ Pilata amba ya wo na bakonzi ba banganga na na moluku nwa bato yokye: «Sikiyi zwa ewele ya inyete moto oyo.»

⁵ Kasi bee bamba ititala na iwo bekye: «Katomisa bato na mateya me obokye bakyele mobulu o Yuda mobimba, tata o Galileya tee nono wawa.»

⁶ Waaoka Pilata babona, amba tuna naa moto me ali moto wa Galileya.

⁷ Waeba yo obokye Yesu ali moto wa mokyisi nwa Elode, amba ya mobuya oka Elode owabaka ne mi nkolo me o Yelusaleme.

Bakye na Yesu oboo pha Elode Antipasi

⁸ Wawene Elode Yesu, asepelaka na boikye, pho tata kala abaka na phowa ya imowene, pho ya maphoo mabaka yo kaokye pho ye. Ambaka baa kamokyekyele naa amokyela elekyesako.

⁹ Emba, amba tuna Yesu mituna miikye, kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo.

¹⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko babaka wa mo, bamophundaka na bokusi.

¹¹ Elode na batuluku bee bamba motiyola, bamba moekye; bamba molasa etobu yonono elaa, amba mobuya oka Pilata.

¹² Mokolo me, Elode na Pilata babutwaka ekamba, bee baabaka phanza banguna.

Batenesi Yesu bolombe pha iwa

¹³ Emba Pilata amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bakonzi ba mokyisi,

¹⁴ amba wo na bee yokye: «Bee onzelesi na moto oyo pho kowo obokye kakosa bato bamane o nzela elaa; kasi nga, oomotuni nga o miyo ma bee, sikiyi mozwa nono na ewele eekoyi na imoakya onte ya maphoo maso maamophunde na bee:

¹⁵ Elode ne taikiyi mozwa na lowoo, pho akuli lobuyisa yo. Yango mena tewali lowoo lokoyi na iwa onte ya maphoo makyela yo.

¹⁶ Namophe nde etumbu, bamobinde phimbo emba bamolee kakyende.»

¹⁷ [O biyenga biso ba Ilekanaa, Pilate abaka kabatokolele moto monomo wa boloko.]

¹⁸ Kasi bee baso bamba anwana bekye: «Omobome emba olokandolele Balaba.»

¹⁹ Bakangaka Balaba o boloko pho bato batomboko o mokyisi, emba abomaka moto.

²⁰ Pilata amba kula ya wooo na bee na ndengye ya iluka ikandola Yesu.

²¹ Kasi bee bamba anwana bekye: «Omobakye o ekulusu, omobakye o ekulusu.»

²² Mbala eya iyato, Pilata amba wo na bee yokye: «Bofe iye bokyesi moto oyo? Sizwe bofe bokyesi yo pho akokye na iwaa. Namophe etumbu ya phimbo emba namole kakyende.»

²³ Kasi bee baititalaka nde na ianwana nzaga, na iyonga obokye abakyeme o ekulusu, emba nzanga ya bee ya baka kyikole nde bokosi.

²⁴ Emba Pilata amba tena lowoo me ndengye eya ongaka be.

25 Amba kandola moto owa ongaka βε, iyo owa kangaka yo o boloko pho ya itombo na iboma moto. Ka pho ya Yesu, amba moambya obokye bamokyele boozingyi βε.

Babakyi Yesu o ekulusu

26 Waaba batuluku bakwendε na Yesu, baesi yakpa moto monomo wa mokyisi nwa Sirene nkombo ye Simo kaute o inzabi. Baesi ya mophisa ekulusu pho aenyanya o sima ya Yesu.

27 Moluku nwa bato moikye nwabaka momobengye, na babasi baba bamiwande mantolo na imiima pho ye.

28 Yesu amba miekpinya biili βεε amba wo na βεε yokye: «Bana ba babasi ba Yelusaleme, salela pho ya nga kasi lela pho ya βεε mampenza na pho ya bana ba βεε.

29 Pho kyeka nkolo kyiye yaamowo βεε obokye: “Nkono na babasi baa komba na baatebaika bota na baatebaika nwyangya.”

30 Emba bamobutwa iwoo na mangomba obokye: “Kaa o ikolo sa banga!” na na makosi obokye: “Olozibe”.

31 Pho bobakyesi babona na nwete mobio, mi nwaaunga yamba ba bo?»

32 Bayakaka na na bato babale basuu, bato babe, pho bababome na Yesu elele yonyo.

33 Waakoma βεε o elele ekyebangye βεε «Engyengye», wamo, bamba mobaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyoko o bowee.

34 Emba Yesu amba wo yokye: «Tata, obalimbisa pho tebaebe ikyikyele βε.» Bamba maa mbese pho ya ikaba bitobu βε.

35 Bato batemkyye wamo pho ya ikyeka; baakonzi, βε, bamoekyye, βekye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa olo Nwaphongo!»

36 Batuluku na βεε bamoekyye me. Bamba ya susana pho ya imophe maleku maa ngaa, βekye:

37 «Bo oli mokonzi nwa bayuda, omibikya we mampenza!»

38 Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.»

39 Monomo na bato babe babakaka βεε o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!»

40 Kasi omoyoko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomo me.

41 Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bobo phaakylaka banga; Kasi yo taika kyela bobo bonobo.»

42 Emba amba ya wo yokye: «Yesu, onzumunyaka waamoya we o bokonzi pha we.»

43 Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we: Lolo, wa mobaa na nga o paladiso.»*

Iwa sa Yesu

44-45 Waakoma bunya i moto, moo moesi ya mana. Enzombi yamba ya ziba mokyisi mobimba tee nono o ngonga ya iyato eya nkankolo. Emba etobu eyanda eyabaka o Tempelo yakakwaka na mibale. 46 Yesu amba yaanwana nwangye mokusi yokye: «Tata, naambye molimo nwa nga o maboko ma we.» Waaunva yo iwobabona, akati motema.

47 Waawene mokonzi nwa batuluku maphoo maso mabakyi malekane, amba kumbela Nwaphongo yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi moto wa bosembo.»

48 Bato baso baayakaka yaangana pho ya lowo me, wawene βεε maphoo malekaa, babutwaka oka βεε na ikyemi miwanda mantolo.

49 Bikamba ba Yesu biso, ebe na babasi baabaka bamobengye tata nono Galileya batemkyye itakye pho ya ikyeka yaabaka kyilekane.

Ndengye eya kundama Yesu

50 Ikyeka bobo, moto monomo na nkombo Zozefu aesi; abaka monomo na bato ba ikyita siinene, moto molaa na wa bosembo.

51 Iyo alekyye maumunya na maphoo maabaka baa ikyita sinene bakyele. Iyo moto wa Alimatayi, mokyisi monomo

* 23:43 23.43 Paladiso eli elele eya ema bato baanola Nwaphongo bo ba we. Mokyisi nwa nkyisi.

ηwa bayuda. Abaka kaziya Bokonzi pha Nwaphongo.

⁵² Aesi ya kye onga Pilata ebembe ya Yesu.

⁵³ Bobele, aesi ya eyuya, amba ya mozinga na etobu amba molangya o ilita sa ima bée o motema ηwa mabanga, omoo naino tebakundi moto.

⁵⁴ Yabaka mokolo ηwa ilengyeye mokolo ηwa sabata eyalukaka na itata.

⁵⁵ Babasi babengaka Yesu uta o Galileya baesi na Zozefu molongo. Babaka bakyeke o ilita ndengye eyalangyaka bée ebembe ya Yesu.†

⁵⁶ Bobele baesi ya butwa, bamba bongya malasi na mauta maa solo elaa pho ya ebembe ya Yesu.

Emba mokolo ηwa sabata baamba emaa bokoongye mibeko.

24

Yesu akundoo

¹ Mokolo ηwa sabata moumbo, na moyelo, babasi baesi ya kyende o ilita baphisi malasi mabongyaka be.*

² Baesi ya kye zwa ibanga simani o munoko ηwa ilita.

³ Waanyolo be, tebaikiyi kye zwa nzoto ya Nkolo Yesu.

⁴ Waaba bée sakula eba maphoo maa iwoo, kyeka boho bato babale balati bitobu bitane pee baesi yabatokolele.

⁵ Na bona boobo, bamba nyokye maboo o se waba bato babana bawo na bée obokye: «Pho ya'ye kolukye moto ooli na bomoo onte ya bawe?»

⁶ Tali wawa, kasi akundoo. Umunya ya ewolekye yo waataka ba yo o Galileya.

⁷ Awoko yokye: «Esengyesi obokye Nwana wa moto aambyame o maboko ma bato ba masumu, bamobakye o ekulusu emba o mokolo ηwa iyato akundwe.»

⁸ Emba bamba umunya maloba me.

⁹ Waa uta bée o ilita, bamba ya imola maphoo maso mamana oka baekosi iko mbuka monomo na bato basuu baso.

¹⁰ Babasi me yabaka Maliya ma Magadala na Zaani na Maliya nyango wa Zake.

Na babasi basuu baabaka na bée molongo baimolaka batoma nde bomo.

¹¹ O miyo ma be, maloba me temaikaka baa na ntina emba tebambaka na anolela babasi me.

¹² Kasi Petelo amba ya kyilingana o ilita; waamina yo ikyeka, aweni nde bitato na bitato. Amba ya butwa oka ye na ikamwa na isoo yaalekanaka.

Yesu atokolesi baekosi babale o nzela ya Emaus

(Malako 16.12-13)

¹³ Kyeka nde muna mokolo me, babale onte ya bée bakwendekye o mokyisi monomo nkombo Emaus, itakye na Yelusaleme ngonga ibale ya itambula.

¹⁴ Babaka bawoo onte ya bée na maphoo maso maaleka.

¹⁵ Emba, waaba bée basolole na ika ziko, Yesu yo mampenza aesi phensphe na be, atati itambula na bée nzela yoooyo;

¹⁶ kasi miyo ma bée mazibamaka, tebakokaka imoeba.

¹⁷ Yesu amba ya batuna yokye: «Maphoo iye maabakyi bée koikye ziko o nzela?» Emba bamba teme, batondaka na ngongo.

¹⁸ Monomo na be, nkombo Kleopasi, amba ya motuna yokye: «Onte ya bato baso baali o Yelusaleme, eli nde we otoebe maphoo mauti ilekana inkolo iye?»

¹⁹ Amba ya batuna yokye: «Maphoo iye?» Bamba mobuyisa bekye: «Maphoo maakyekyi Yesu wa Nazarete, oobakyi moimosi monomo wa mwiya ηwa bitoma na ηwa maloba o miyo ma Nwaphongo na o miyo ma bato baso.

²⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba mokyisi bamoambe obokye bamobome emba bamba mobaka o ekulusu.

²¹ Emba banga, tolemelaka obokye abakyi moto oonvakyi manya Isalayele o boombo. Kasi lolu eli mokolo ηwa iyato tata waakyelama maphoo me.

²² Kasi babasi baayoko baabe na banga balokamwisa: Bakyeke na moyelo o ilita

† 23:55 23.55 Malasi me mautamaka na nkata na ná bifolo ba solo elaa. Lokola nkata ya tii, mundulumba, ngola, yombo. * 24:1 24.1 Malasi me mautamaka na nkata na ná bifolo ba solo elaa, ndokolo ngola, yombo, na iyoko.

²³ emba waaba b́ee sakye zwa nzoto ye, baya wɔ b́ekye baweni banze bawɔ na b́ee obokye ali na bomɔɔ.

²⁴ B́ebi na banga baayɔko bamba ya kyende o ilita, b́ee bamba kye wene nde bo wawɔko babasi me; kasi yo, tebaika mowene.»

²⁵ Emba yo amba ya wɔ na b́ee yokye: «Ooo! B́ee bato bazanga mayele, na mandondo makusi o ianola yaa wɔɔ baimosi ba Nwaphongo!

²⁶ Tesengyelakyi obokye Klisto aokye bolosi emba ambe nyɔlo o nkyemo ye?»

²⁷ Emba amba balimbolela iso yakoma b́ee o buku pha Nwaphongo phɔ ye tata oka Mose tee nɔno oka baimosi ba Nwaphongo basɔ.

²⁸ Bamba ya koma phenephe na mokyisi mokyende be, yo amba kyela ndokolo kalekane.

²⁹ Bamba ya mozimba b́ekye: «Bunya boleka, lala na banga wawa.» Emba amba ya nyɔlo o ingambi phɔ ya ilala na be.

³⁰ Nzuka wa ba yo na b́ee o mesa, amba kpa ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyesi emba amba baphe sango.

³¹ Emba miyo ma b́ee mamba ya ingwa bamba moeba, bobele aesi ya lemo.

³² Emba bamba butwa itunana obokye: «Mandondo ma banga tematondakyi na nkyisa waaba yo kalolimbolele o nzela maphɔɔ maakoma b́ee o buku pha Nwaphongo?»

³³ Nde imbele me, baesi ya teme, babuto o Yelusaleme. Bakye takana baekosi iko na monomo baanga na bebi na be.

³⁴ Bamba baimola obokye: «Eli nde phele! Nkolo akundo. Atokolesi na Simo.»

³⁵ Emba baekosi babale baabana bamba baimola maphɔɔ masɔ malekanaka o nzela na ndengye eyamoebaka b́ee na ikyese mapa.

*Yesu amiweninye na baekosi be
(Matiye 28.16-20; Malako 16.14-18;
Yoane 20.19-23; Bitoma 1.6-8)*

³⁶ Waaba b́ee bawɔ baabona, Yesu yo mampenza aesi ya batokolele atemi onte ya be, amba ya wɔ na b́ee yokye: «Bose bo bee na b́ee.»

³⁷ Na boobo, bawenekye inganga, baumunyaka obokye baweni mozisi.

³⁸ Emba amba wɔ na b́ee yokye: «Phɔ ya'ye mandondo ma b́ee mali o ikolo? Phɔ ya'ye koikye ziko?»

³⁹ Kyeka matandala na makaka ma nga: Eli ndenga. Kyeka, inkume, mozisi tali na nsoti na ná mpee bokonvene b́ee na yango boobo.»

⁴⁰ Waa wɔ yo babona, amba ya bateya matandala na makaka me.

⁴¹ Tebakokaka naino anola phɔ ya nkyisa, babaka bakamwe nde bokamo. Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na nwana ekpele wa iza wawa?»

⁴² Bamba mophe ete ya swe eya kalanga be.

⁴³ Amba ekpa, aesi ya ezaa o miyo ma be.

⁴⁴ Bobele amba ya wɔ na b́ee yokye: «Kyeka maphɔɔ maewolekye nga wataaka ba nga na be: Esengyesi obokye maphɔɔ masɔ maakoma b́ee phɔ nga o buku pha Mibeko ma Mose, baimosi ba Nwaphongo na o Meembo makokiyisame.»

⁴⁵ Emba amba ya ingola mayele ma b́ee phɔ basɔsɔlo yaakoma b́ee o buku pha Nwaphongo.

⁴⁶ Amba na wɔ na b́ee yokye: «Eli nde bowakoma b́ee obokye: Klisto amooka bolosi amba na kundwa onte ya bawe mokolo nwa iyato.

⁴⁷ Baamba na teya na nkombo ye ibongola mandondo na ilimbisa sa msumu o nkyisi iso, tata na Yelusaleme.

⁴⁸ Eli nde b́ee mana manzoka.

⁴⁹ Emba nga, namoetomela yaa elakyela Tata. B́ee oikalaka nde o mokyisi munene mumu nɔno wamotonda b́ee na mwiya nwaa mouta o ikolo.»

Yesu abaa o Ikolo

⁵⁰ Bobele amba ya kyende na b́ee tee mbale ya Betani, amba ya tomba maboko, amba bapambola.

⁵¹ Waaba yo kabapambole, amba ya kabana na b́ee nɔno waa baa yo o ikolo.

⁵² Waaunva b́ee imokusamela, bamba ya butwa o Yelusaleme, batondi na nkyisa.

⁵³ Nkolo iso babaka o Ingambi siinene sa Nwaphongo pho ya imokumbela.

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Yoane Maphoo ma etatele

O nte ya Masimo maso Maalaa mane, eyaka Yoane yakyesene na boikye na eyaka Matie, Malako na Luka. Yakokana na maaka bee nde na simo ya minyoko ma Yesu (Yoane 18-19), na na ndambo ya maphoo maayoko.

Mokanda nwa Yoane moli na bitee binene bibale:

Yoane 1-12: Imbele sa Yesu sabokokakye (kyeka o 2.4)

- Yoane 1.1-18: Maloba ma etatele. Yesu ali Iloba sa Nwaphongo saabutwa moto; yo ayelela bato moo na bomoo

- Yoane 1.19-51: Yesu atati imomola na bato be, Yoane Mobatise, Andele, Petelo, Filipe, na Natanaele

- Yoane 2.1-12.36: Etoma ya Yesu. Yesu avani na bato ndengye na ndengye, emba akyela na bilekye-sako sambo: Bolonga pha Kana; mwana wa mokonzi, etuku; Yesu azeye bato nkoto itano; atambusi o ikolo sa maa; abikye moto owa pholo miyo, akundosi Lazalo

- Yoane 12.37-50: Yesu aweni obokye bato bale imoanola

Yoane 13-21: Waakoka «Imbele sa Yesu»

Yoane 13-16: Mateya ma Yesu ma suka

Yoane 17: Ibondesi sa Yesu siinene

Yoane 18-21: Minyoko na ikundwa sa Yesu. Yesu amiweninye oka baekosi sambo

Yoane akomaka Simo Elaa «phoo bee oanole obokye Yesu ali Masiya Nwana wa Nwaphongo. Bo bee oanosi bomoo, yo amokyela obokye ozwe bomoo phaa bobele» (20.30-31).

Etatele

¹ O etatele Iloba abaka, Iloba abaka oka Nwaphongo, Iloba abaka Nwaphongo.

² O etatele abaka oka Nwaphongo.

³ Mbolo iso yakyelama nde ne,

bo see phe ekpele yonyo nde teyakyelama.

⁴ Iso yaakyelama ne ili na bomoo, emba bomoo phabaka moo nwa bato.

⁵ Moo muungyengye onte ya enzombi, emba enzombi teikiy koka imozimya.

⁶ Yabaka moto monomo, owatomaka Nwaphongo: Nkombo ye yabaka Yoane.

⁷ Iyo aesi iya ba nzoka, pho awole moo, pho ya obokye bato baso baanole pho ye.

⁸ Iyo mampenza taikaka ba moo, kasi ayakaka ya wo nde pho ya moo.

⁹ Iloba abaka nde nwaakolo munyele nwaya o mokyisi, nwaangyengyele moto munso.

¹⁰ Abaka o mokyisi, mokyisi nwakyelama nde ne, kasi mokyisi tenwaika moeba.

¹¹ Aesi o mokyisi nwe mampenza, kasi bato bee tebaikiy moyamba.

¹² Kasi oka baamoyambi, baanosi na nkombo ye, abaphe bokonzi pha ibutwa bana ba Nwaphongo.

¹³ Bee tebaika botama na malongo, na na phowa ya nzoto, na na phowa ya moto, kasi na Nwaphongo.

¹⁴ Iloba amibuye moto ambi ya zala onte ya banga emba toweni nkyemo ye.

Nkyemo me eli obokye, Nwana nde monomo, owatonda na ngolu na na phele yauta na Tata.

¹⁵ Yoane aanwanaka, amba imola pho ye yokye: «Kyeka owa woko nga obokye: O sima ya nga, kyeye moto monomo ookondekye, pho abaka o boo pha nga.»

¹⁶ Pho nde ne owa iso, banga baso tozwa ngolu o ikolo sa ngolu.

¹⁷ Bo Mobeko nwambyamaka o mafoko ma Mose, ngolu na phele yaya na Yesu Klisto.

¹⁸ Moto monomo taikawene Nwaphongo; kasi Nwana nde yo monomo ooli Nwaphongo, yo ooli onte ya Tata, aloteya yo.

Yoane aimosi pho ya Yesu

¹⁹ Kyeka munoko nwa Yoane imbele saba yo o Yelusaleme, waamotomela

Bayuda banganga ba Nwaphongo na balewi pho ya imotuna motuna obokye: «We oli nza?»

²⁰ Taika zita, amba wo yokye: «Nga sili Klisto.»

²¹ Emba bamba motuna bekye: «We oli nza? Oli Eliya?» Amba buya yokye: «Nga sili Eliya». «Oli Moimosi?» Amba buya yokye: «Phe».

²² Emba bamba wo ne bekye: «We ombi ba nza? Pho tokye imola balotomakyi! Kowo bo pho ya we mampenza?»

²³ Amba ya wo yokye: «Nali njwesi njwa moto okoanwane o obokye obokye: “Bongya nzela ya Nkolo!”» Bo wawo moimosi Izaya.

²⁴ Nzuka bato batomaka bee babaka Bafalisayi.

²⁵ Bamba kula nde motuna bekye: «Bo tobeye Klisto, naa Eliya, naa Moimosi, pho ya'ye kobatisa?»

²⁶ Yoane amba babuyisa yokye: «Nga, nabatisa na maa. Onte ya bee, moto monomo ali, bee toomoebe.

²⁷ Kaye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.»

²⁸ Mapho maso mamana malekanaka o Betani o mokukulu moyoko njwa Yaladene, waabaka Yoane kabatisa.

Yesu, Nwana wa mpate wa Nwaphongo

²⁹ Bo yana, aesi ya wene Yesu kaye bili yo, amba wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo okomanya msumu ma bato.

³⁰ Eli nde pho ye nawoko obokye: “O sima ya nga moto ookoye kandekye, pho abaka o boo pha nga.”

³¹ Nga mampenza, simoebe, kasi nde pho ya imiweninya see oka Isalaye, yango mena naesi iyabatisa na maa.»

³² Yoane amba wo yokye: «Nawenekye Bolobo boute o ikolo ndokolo inkotonwenya, boesi yakye teme o ikolo see.

³³ Emba nga siikaka nweba, kasi owantoma ibatisa na maa, eli yo o wa wo na nga obokye: “Owa mowene we Bolobo boute bokye teme o ikolo se, eli yo o wa mobatisa na Bolobo Bosantu.”

³⁴ Emba nga, nambo wene, na wo ngakye, iyo ali Nwana wa Nwaphongo.»

Baekosi ba Yesu baa boo

³⁵ Bo yana, Yoane akulaka ba o elele me, yo na baekosi bee babale.

³⁶ Waawene yo Yesu katambule, amba wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo!»

³⁷ Wamooka baekosi babale kawo babona, bamba benga Yesu.

³⁸ Yesu amba ya miekpinya, waawene yo obokye bamobengye, amba wo na bee yokye: «Bee kolukye'ye?» Bamba buya bekye: «Labi — kyelukye iwo bokye Moteye —, kobe bi?»

³⁹ Amba wo na bee yokye: «Yaka wamowene.» Emba bamba ya kyende, bamba ya kye wene elele ekye be yo, emba bamba ya zala ne mokolo me. Yabaka phenephe ngonga ya iko.

⁴⁰ Andele, njwana nyango na Simo Petelo, abaka monomo na babale baokaka Yoane na babengaka Yesu.

⁴¹ O boo pha bato baso, amba kye zwa njwana nyango Simo, amba wo ne yokye: «Toweni Masiya.» — Kyelukye iwo bokye Klisto.

⁴² Amba yakye ne oka Yesu. Wamolembetela yo, Yesu yokye: «Oli Simo, njwana wa Yoane, bamobanga Sefasi.» — Kyelukye iwo bokye «Petelo».

⁴³ Bo yana, Yesu aesi kyende o Galileya. Amba yakye zwa Filipe amba wo ne yokye: «Imbengye!»

⁴⁴ Filipe abaka moto wa Betesaida, mokyisi njwa Andele na Petelo.

⁴⁵ Filipe amba yakye vana na Natanaye, amba wo ne yokye: «Toweni owakoma bee mapho me o buku pha mibeko ma Mose na baimosi: Eli Yesu, njwana wa Zozefu owa Nazarete.»

⁴⁶ Natanaye amba wo yokye: «O Nazarete wakokyi itokolo lowo lolaa?» Filipe amba wo yokye: «Yaka ya kyekye.»

⁴⁷ Yesu amba ya kyeka Natanaye okoye bili yo, amba wo na bato baabaka ne pho ye yokye: «Kyeka owakolo moto wa Isalaye ootoli na bole.»

⁴⁸ Natanaye amba motuna yokye: «Konzebe bi?» Emba Yesu amba mobuyisa yokye: «Waaba Filipe saboebangakye, waaba we o se ya njwete njwa fige, naewenekye.»

⁴⁹ Natanayele amba buya yokye: «Labi, oli Nwana wa Nwaphongo, oli mokonzi nwa Isalayele.»

⁵⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Oanosi nde pho nawo na we obokye naewenekye o se ya nwete nwa fige. Wamowene maphoo maikye malekyi bonene ileka lolo.»

⁵¹ Emba amba kula wo yokye: «PhELE phELE nawo na bEE, wamowene ikolo siingo, emba banze ba Nwaphongo babaa baute o ikolo sa Nwana wa Moto.»

2

Eseleko ya bolonga o Kana

¹ Mokolo nwa iyato, eseleko ya bolonga yabaka o Kana o manyete ma Galileya, emba nyango wa Yesu abaka omo.

² Yesu na baekosi bEE bababangaka na bEE o eseleko me.

³ Waunva maleku, nyango wa Yesu amba wo ne yokye: «Tebakuli ba na maleku.»

⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mama, nga na we lowo iye? Imbele sa nga naino tesikokyi.»

⁵ Nyango amba ya wo na bato baetoma yokye: «Kyela iso yaamoewole yo.»

⁶ Mambongo motoba, maakyela bEE na mabanga, maabaka Bayuda bakyelele pho ya imikunyola bo okowo mibeko ma be, mabaka wamo. Mbongo yonyo yonyo kyenyo balitele nwanbi naa iko.* ⁷ Yesu amba ya wo na bato baetoma yokye: «Tonza mambongo mamana na maa». Emba bamba matonza nono o munoko.

⁸ Yesu amba ya wo na bEE yokye: «Unwanwa eye, toka ndambo ya maa me, okye maphe mokolo wa eseleko.» Bamba yakye mophe mango.

⁹ Emba waamameka yo, maa mabutoo maleku. Taikaka eba biute mango, yaefaka nde batokaka mana maa. Bobele mokolo eseleko amba wo na molongyi

¹⁰ yokye: «Moto munsu kataakaba maleku swaswa phanza, bo bato babangyi bEE balangyi, baambe ya ambya maleku ma mpiko. Kasi we,

obombi maleku ma swaswa tee nono unwanwa eye!»

¹¹ Mena eli etatele sa bilekyesako ba Yesu o Kana o manyete ma Galileya. Ateyaka nkyemo ye, emba baekosi bEE bamba moanolela.

¹² Sima ya yango, amba ya kyende o Kapalanauma, yo na nyango, na banaa nyango nana baekosi be. Kasi bakelaka omo nde banaa nkolo.

Yesu o Tempelo

¹³ Eyenga ya Iekana ya Bayuda yakomaka phenephe emba Yesu amba yakyende o Yelusaleme.

¹⁴ Amba yakye zwa o Tempelo baungye ba mangombe, ba mampate na mankoto nwinya na baendinye ba baphalanga bazasi omo.

¹⁵ Ndokolo, kambe ya kyela phimbo ya simbi, amba bauwinya bEE baso o Tempelo, ebe mampate na mangombe. Amba nyangola baphalanga ba baendinye, amba bungutinya bamesa ba be. ¹⁶ Amba ya wo na baungye ba mankoto nwenya yokye: «Manya iso miina wawa emba sabuya ingambi sa Tata ingambi sa mumbongu.»

¹⁷ Baekosi bEE bamba umunya obokye bakoma obokye: «Phowa ya ingambi sa we yamumboma.»

¹⁸ Kasi Bayuda bamba ya wo ne bekye: «Iyaa ye saaloteya we, bokokyele we babona?»

¹⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uwola Tempelo eye emba nga namoetonga na nkolo iyato.»

²⁰ Emba Bayuda bamba wo ne bekye: «Tempelo eye ekyesi mambula mako mane mbuka motoba ma ietonga. Emba iwe, wamokoka ikula etonga na nkolo iyato?»

²¹ Kasi yo awoko nde na nzoto ye ili Tempelo.

²² Yango mena, waakundwa Yesu onte ya bawe, baekosi bamba ya umunya obokye awoko babona, emba bamba anolela buku pha Nwaphongo na maphoo maawoko yo.

Ianola site sikokyi

* **2:6 2.6** Litele: Ekyelele ya damuzani (ndangyi ya ba litele ikoo).

²³ Waataa baa Yesu o Yelusaleme, imbele sa eseleko ya ilekana, bato baikye baanola nkombo ye wa wene bée bilekyesako ba ba yo kakyele.

²⁴ Kasi Yesu, yo, taikaka baanolela pho abaebaka bée baso,

²⁵ emba taikaka sengyela obokye bamoimole maphoo maakyekyi moto, pho yo mampenza aebaka iili o ndondo ya moto.

3

Isolo sa Yesu na Nikodeme

¹ Yabaka onte ya Bafalisayi moto monomo na nkombo Nikodeme, monomo na bankumu ba Bayuda.

² Waa mokolo, amba ya kyende oka Yesu, amba wo ne yokye: «Labi, banga toebe obokye oli moteye owatoma Nwaphongo. Pho na moto takokyi ikyela bilekyesako bikyele we bo Nwaphongo tali ne.»

³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye: Bo moto takuli botama mbala eya ibale, takokyi iwene Bokonzi pha Nwaphongo.»

⁴ Nikodeme amba wo ne yokye: «Bo moto aunva koma phomba, amokula botama ndengye'ye? Akokyi ikula nyolo o ibu sa nyango emba ambe botama?»

⁵ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nawo na we nde phele phele ngakye: Bo moto tabotami na maa na na Bolobo, takokyi inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.»

⁶ Oo botami na bomoto, ali moto, oo botami na Bolobo ali bolobo.

⁷ Sakamwa bo nawokyi na we obokye: «Osengyesi ibotama o ikolo.»

⁸ Ewele kyekyende mbale ezingyi yango, emba koeyokye, kasi toebe biute yango na bikye yango. Eli nde bomo pho ya moto oo botami na Bolobo.»

⁹ Bobele Nikodeme amba ya wo ne yokye: «Lowo me laamba kyelama ndengye'ye?»

¹⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe oli moteye o Isalayele, emba toombe eba maphoo mama?»

¹¹ Naewole nde phele phele: Towo maphoo maebe banga, toimole maphoo

maawene banga, emba bée toanole ikyimole banga.

¹² Bo toanole wa ewole nga maphoo ma mokyisi, wamba anola ndengye'ye bo naewsosi maphoo ma ikolo?

¹³ Pho moto nono monomo taika baa o ikolo bo teebe nde Nwana wa Moto owauta o ikolo.

¹⁴ Nde bo watombaka Mose nzoo o bokye, esengyesi obokye Nwana wa Moto atombame

¹⁵ pho moto munsu okoanole, azwe na nzela ye bomoo pha bobele.

¹⁶ Pho Nwaphongo azinga mokyisi na boikye, yango mena ambya Nwana we, nde yo monomo, pho ya obokye moto munsu okoanole Nwana me, yo sa waa, kasi azwe bomoo pha bobele.

¹⁷ Pho Nwaphongo taika toma Nwana we o mokyisi pho ya iya sambisa mokyisi, kasi pho ya obokye mokyisi mobikye pho ye.

¹⁸ Moto okomoanole, taikyi sambisama. Moto otoanole, ambosambisama, pho takyi anola nkombo ya Nwana nde monomo wa Nwaphongo.

¹⁹ Emba isambisa me sango sisi: Moo moesi o mokyisi, kasi bato bazingyi enzombi o elele ya moo pho bitoma ba bée babaka bibe.

²⁰ Pho moto munsu okokyele maphoo maabe kaine moo, emba tatokolo o moo, pho bitoma bée sawenene.

²¹ Moto ookokyele maphoo malaa katokolo o moo pho bitoma bée biwenene, bitoma me bakyelama onte ya Nwaphongo.»

Yoane na Yesu

²² Sima me, Yesu na baekosi bée baesi ya kyende o Yuda. Akyelaka na bée omoo banaa nkolo, abaka kabatisa.

²³ Yoane ne, abaka kabatisa o Ainona, phenephe na Salima ooli maa maikye. Bato babaka bayabatisama.

²⁴ Pho Yoane naino tebataaka munyose o boloko.

²⁵ Baekosi ba Yoane bamba ya ika ziko bée na Moyuda monomo pho ya lowo la imikunyola bowo mibeko ma be.

²⁶ Bamba ya kyende oka Yoane, bamba ya kye wo ne bekye: «Labi, moto

owabaka na we o mokukulu moyoko nwa Yaladene, owa woko we pho ye, kyeka ne abuto ibatisa emba bato baso babuto bakyende nde oka ye!»

²⁷ Yoane amba babuyisa yokye: «Moto takoyi imiphe ekpele koleka eya mophe bée o ikolo.

²⁸ Bée mampenza oli manzoka ma nga obokye nawoko ngakye: “Nga sili Masiya, kasi nali moto owa toma bée o boo phe.”

²⁹ Moto oli na nwanwasi ali moloo. Kasi ekamba ya moloo, ootemi wamo, kamokye emba nwesi nwa moloo momophe nkyisa. Nde boli nkyisa ya nga nzikye.

³⁰ Esengyesi obokye ngambo ye ebaa, emba eyaaka nga eute.»

Okoute o ikolo

³¹ «Okoute o ikolo ali o ikolo sa iso. Oouti o mokyisi ali wa mokyisi emba kawo ya mokyisi. Okoute o ikolo

³² kaimole yaa wene yo na yaa oka yo, emba na moto taanole ikiyimole yo.

³³ Moto okoanole ikiyimole yo, kaanole obokye Nwaphongo ali phele.

³⁴ Pho owatoma Nwaphongo kawo maloba ma Nwaphongo, ooko mophe Bolobo bote boli na ndelo.

³⁵ Tata kazingye Nwana emba iso aiyambya o maboko me.

³⁶ Moto okoanole Nwana ali na bomoo pha bobele; moto otokumole Nwana etawene bomoo, kasi yoo ya Nwaphongo eli mi yo.»

4

Yesu na nwanwasi mosamaliya

¹ Waeba Yesu obokye Bafalisayi baoka obokye yo kazwe baekosi baikye kambe na batisa bato baikye koleka Yoane,

² — o bosembo, Yesu yo mampenza taikaka baa kabatisa, kasi ya batisaka nde baekosi bée —

³ amba ya mana o Yuda aesi ya butwa o Galileya.

⁴ Pho ya ibutwa omo, asengyelaka ikatisa Samaliya.

⁵ Amba ya koma o mokyisi monomo nwa Samaliya moobangye bée Sukala,

phenephe na manyete maphekye Yakobo nwana we Zozefu,

⁶ elele me eyabaka iziba sa Yakobo. Na bophembekye pha itambula, Yesu aesi ya kye zala imbale ya mungombe nwa iziba. Yabaka phenephe na bunya i moto.

⁷ Ikyeka bofo, nwanwasi monomo wa Samaliya aesi ya toka maa. Yesu amba ya wo ne yokye: «Impe maa ma inywa.» ⁸ Baekosi bée bakyekye o omokyisi munene pho ya ikye omba ntoma ya iza.

⁹ Kasi nwanwasi me, Mosamaliya mona, amba ya wo na Yesu yokye: «Lotati bo? Iwe, Moyuda, konzongye nga nwanwasi mosamliya maa ma inywa!» Pho Bayuda tebaa benele iyan-gana ekpele yonyo na Basamaliya.

¹⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Bo oebakyi ikabo sa Nwaphongo na okoewole obokye: Impe maa ma inywa, ebakyi nde we moto wa imoonga, emba yo nde aephekya maa ma bomoo.»

¹¹ Nwanwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, toli nana tubu, na iziba sili sizindo, mana maa ma bomoo me wamazwa bi?»

¹² Iwe olekyi ango wa banga Yakobo owa loikyela iziba sisi, saa ikaka nywa yo maa, ebe na bana bée, ebe na manyama me?»

Maa ma bomoo

¹³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto munsoko ononywe maa mama, amokula oka phowa ya maa.

¹⁴ Kasi moto owa munywa maa maamophe nga, etakule oka phowa ya maa. Pho maa maamophe nga ma mobutwa ndokolo elele ekye tokolo maa onte ye nono o bomoo pha bobele.»

¹⁵ Nwanwasi amba ya wo ne yokye: «Nkolo, impe maa me pho nga sakula oka phowa ya maa ma inywa, nga sambaka kula naya wawa pho ya iyatoka maa.»

¹⁶ Yesu amba ya wo ne yokye: «Kye banga moloo nya we emba bée baso oye wawa.»

¹⁷ Nwanwasi amba mobuyisa yokye: «Nga sili na moloo.»

¹⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Kowo na bolaa obokye: Sili na moloo, waunva zala na balo batano, emba lele oli na we

urwanjwa eye tali molo wa we. Na bomo, owo phele.»

¹⁹ Emba nwanjwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, nawene obokye oli moimosi.

²⁰ Baango ba banga basambelaka Nwaphongo o ngomba eye. Emba bēe kowo obokye elele ya isambela Nwaphongo eli nde o Yelusaleme.»

²¹ Yesu amba wo ne yokye: «Mama, inzanole, imbele samoya, etebakule sambela Tata na o ngomba eye, na o Yelusaleme.

²² Kosambele itiyefe bēe, kasi banga tosambele ikyiefe banga pho lobiko loute na Bayuda.

²³ Kasi imbele saamoya, sango sisi, saamosambela baakolo basambesi ba Tata, na molimo na ná phele. Pho mena eli basambesi baalukye Tata.

²⁴ Nwaphongo ali molimo. Yango mena bato baamosambele, basengyesi imosambela na molimo na ná phele.»

²⁵ Nwanjwasi amba ya wo ne yokye: «Naebe obokye Masiya monomo asengyesi iya, okobangye bēe Klisto. Waamoya yo, aloimola maphoo maso.»

²⁶ Yesu amba wo ne yokye: «Masiya me, eli nga okoewole oyo.»

²⁷ Imbele me baekosi baesi ya koma. Bakamwaka na iwene obokye Yesu kasolole na nwanjwasi. Kasi na moto taika motuna obokye: «Kolukye'ye?» Na obokye: «Pho ya'ye kosolole ne?»

²⁸ Bobele, nwanjwasi mona aiki ika uuku ye, aesi ya kye imola bato o lombobokye:

²⁹ «Yaka yakye kyeka moto monomo onvosi maphoo maso maakyela nga. Etefe nde yo Klisto?»

³⁰ Bato baesi ya tokolo o mokyisi, bamba yakye ooli yo.

Ntina ya etoma ya Yesu

³¹ Imbele me, baekosi babaka bamokandindisa bekye: «Labi, taa za.»

³² Kasi yo amba ya wo na bēe yokye: «Nali na ntoma ya iza ite iefe bēe.»

³³ Baekosi bamba butwa iwono onte ya bēe bekye: «Bobo moto monomo animophe ntoma ya iza nde iye?»

³⁴ Yesu amba ya wo na bēe yokye: «Ntoma ya nga, eli ikyela bookozingye owantoma na ikokya etoma ye.

³⁵ Bēe mampenza towo obokye: «Iikasi makombe mane emba imbele sa inoko mbuma sikokye.» Kasi nga nawo na bēe ngakye: Tomba miyo okyeyekye, mbuma ili o manzabi iosi ikokyi pho ya inoko!

³⁶ Munokyi ambo zwa iphuti se, kambe na bokya mbuma pho ya bomoo pha bobele. Na bomo, moto okophikye na okonoko bakumbe elele yonoyo.

³⁷ Pho i lowo lolo ete eye eli nde phele: «Monomo kaphikye, omoyoko kanoko.»

³⁸ Naetomaka ikye noko yaate yaikaka kumela bēe. Baayoko bakuma, emba bēe oesi ya zwa bolaa mi yaakumelaka bebi na boikye.»

³⁹ Basamaliya baikye ba mokyisi munene baanolaka Yesu pho maloba na nwanjwasi mawoko yo obokye: «Anvosi maphoo maso maakyela nga.»

⁴⁰ Na wakoma bēe phenephe ne, Basamaliya baongaka ne obokye ata baa na be. Emba amba kyela na bēe nkolo ibale.

⁴¹ Bato basuu baikye bakulaka anola Yesu pho ya maphoo maawoko yo.

⁴² Emba bamba ya wo na nwanjwasi mona, bekye: «Teli obokye tomoanosi nde pho ya maphoo maloimolakye we, kasi na banga mampenza tomookyi, emba toefi obokye ali phele Mobikye wa mokyisi.»

Yesu abikye njwana wa mokonzi monomo wa baloo

⁴³ Sima ya nkolo ibale, Yesu amba ya mana o bilele me, amba ya butwa o Galileya.

⁴⁴ Pho yo mampenza aanolaka obokye moimosi tazwe ngambo o mokyisi mwe mampenza.

⁴⁵ Kasi wakoma yo o Galileya, bato ba Galileya bamoyambaka na bolaa. Bakyendekye o Yelusaleme pho ya eseleko, na bēe me, bawenekye iso yakyelaka Yesu.

⁴⁶ Yesu amba ya butwa o Kana, o manyete ma Galileya, owa bongolaka yo maa maleku. Mokonzi monomo wa baloo

abaka na nwanwa wa lele na bolosi o Kapalanauma.

⁴⁷ Waaoka yo obokye Yesu auti o Yuda, akomi o Galileya, amba yakyende zwana ne, amba ya onga ne obokye bakylene pho akye bikya nwanwa we wa lele oli nde mowe.

⁴⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Bo bee toweni mayaa na bilekyesako bee otoanole!»

⁴⁹ Mokonzi wa baloo amba wo ne yokye: «Nkolo, yake naino nwanwa wa nga sabowakye!»

⁵⁰ Yesu amba wo ne yokye: «Kylene, nwanwa wa we ali na bomoo.» Moto mona amba ya anola maloba maa mowosi Yesu, nono wa butwa yo.

⁵¹ Waba yo kabutwe, bato bee baetoma bamba ya mobenga, bamba ya wo bekye: «Nwanwa wa we wa lele ali na bomoo!»

⁵² Amba ya batuna imbele ye sibutwaki nwanwa na bolaa emba bamba mobuyisa bekye: «Yabaka yana, o ngonga ya sambo wa mana mowewe o nzoto ye.»

⁵³ Ango wa nwanwa awenekye obokye yabaka nde o sina imbele saawoko Yesu ne obokye: «Nwanwa wa we wa lele ali na bomoo.» Mina wa mo, yo na bonkpe phe bosobae ya anola.

⁵⁴ Mena yabaka elekyesako eya ibale eyakyelaka Yesu o Galileya, wauta yo o Yuda.

5

Yesu abikye moto owanyiba makolo o Yelusaleme

¹ Sima ya maphoo mamana, waa imbele sa eseleko ya Bayuda, Yesu amba ya kyende o Yelusaleme.

² Nzuka o Yelusaleme, phenephe na mozibo mootangye nwa bampate, wali mbondo yonyo ekyebangye bee na munoko nwa ba Ebele Betezata. Mokanda monomo nwa milaku mitano njwabaka wamo,

³ o milaku me, bato ba malosi baikye babaka bamilangye omo, bato baapholo miyo, baakpekusa, baanyiba binango. [Babaka baziya obokye maa maphukubane,

⁴ pho anzelu wa Nkolo abaka kaute o mbondo imbele siyoko pho ya iphukubinya maa. Moto wa bolosi owa kyekye mikumbya o maa me phanza waaphukubane mango, abikaka na bolosi phe, nabo bolosi me phabaka ndengye'ye.]

⁵ Moto monomo owanyiba enango mambula mako maato mbuka njwambi abaka omo.

⁶ Waamowene Yesu alangyi, na waeba yo obokye akoki na eleme mena, amba wo ne yokye: «Oli na phowa ya ibika?»

⁷ Mookaa amba mobuyisa yokye: «Nkolo, sili na moto wa inkumbya o mbondo imbele siphukubane maa. Imbele siikusubane nga obokye nakye mikumbya o maa, moto mosuu kaingyele angwa o boo pha nga.»

⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa itoko sa we, tambula.»

⁹ Mina wamo, moto me abikiyi. Aesi yakpa itoko se, abuto itambula.

Nzuka mokolo me yabaka mokolo nwa sabata.

¹⁰ Pho ya bomoo, Bayuda bamba ya wo na moto obikiyi bekye: «Eli mokolo nwa sabata, tosenyesi iphila itoko sa we.»

¹¹ Kasi amba babuyisa yokye: «Moto oombikye, eli nde yo moto owo na nga obokye: "Kpa itoko sa we otambule."»

¹² Bamba motuna bekye: «Moto me nza owo na we obokye: "Kpa itoko sa we otambule?"»

¹³ Kasi moto owabikyaka bee taikaka eba nza oombikye, pho Yesu amanaka waali moluku nwa bato baabaka wamo.

¹⁴ Sima, Yesu amba kula kye mozwa o Tempelo, amba wo ne yokye: «We mona obikiyi, sakula kyela masumu pho lowo losuu lolobi boe saeyelela»

¹⁵ Bobele, moto me amba kyende imola Bayuda obokye ebakiyi Yesu moto oombikye.

¹⁶ Tata wamo, Bayuda bamba ya okyela Yesu yoo, pho akyelaka babona mokolo nwa sabata.

¹⁷ Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Tata, nono unwanwa eye ali o ikyela etoma; na nga nde bomoo nali o ikyela etoma.»

18 Tata wamō, Bayuda bakulaka luka na boikye manzela ma imoboma, teli nde phō taikaka kumola mokōlo nwa sabata, kasi na phō abaka kabangye Nwaphongo obokye ali Ango, kambe na kula mimekyinya na Nwaphongo.

Bokonzi pha Nwana wa Nwaphongo

19 Yesu amba kula ya kpa maloba amba bawōle yokye: «Nawō na bēē nde phele phele, Nwana takokyi ikyela lowō na ndengye'ye yo mampenza, kasi nde ikyi wene yo Ango kakyele: Phō iikiy kyele Tata, Nwana kaikyele nde bomō.

20 Eli obokye Tata kazingye Nwana emba kamoteya iso iikiy kyele yo. Amoteya bitoma bikuli leka bonene, na obokye bēē obe kokamwe nde bokamo.

21 Phō booko akole Tata bawe kakule babuya na bomō, Nwana ne kabikya nzaa oozingyi yo.

22 Tata taasambisa moto, ambya isambisa sisō oka Nwana,

23 obokye bato basō bakumole Nwana bo okokumole bēē Tata. Moto ootokumole Nwana, taakumole na Ango owa motoma.

24 Nawō na bēē nde phele phele, moto okookye maloba ma nga, kambe na anolela owantoma, ali na bomō pha bobele. Yo etasambe, kasi yo amokundwa onte ya bawe, amozwa bomō.

25 Nawō na bēē phele phele, imbele siiye — emba unwanwa eye imbele me sili wawa — bawe bamooka njwesi njwa Nwana wa Nwaphongo emba bato bamooka njwesi me, bamoba na bomō.

26 Phō, booli Tata na bomō yo mampenza, nde bomō aphe Nwana obokye abe na bomō me yo mampenza.

27 Amophe bokonzi pha isambisa phō ali Nwana wa Moto.

28 Maphō masō mama mango saekamwisa! Imbele siiye, basō baakyimele o malita bamooka njwesi nwe,

29 emba basō baakyelaka bolaa bamokundwa phō ya izwa bomō. Baakyelaka bofe, bamokundwa phō ya isambisama.»

Maphō maweninya bokonzi pha Yesu

30 Nga, sikokyi ikyela lowō na ndengye ya nga mampenza: Natene bolombe nde

na noko yookyi nga, emba bolombe pha nga boli pha bosembo phō siilukye ikyela boozingyi nga, kasi boozingyi owantoma.

31 «Bo namiwōle phō ya nga mampenza, bowōkye pha nga nde tebofe phaa phele.

32 Eli nde mosuu okwō phō ya nga, emba naebe oboye iwō siiwō yo phō ya nga sili sa phele.

33 Bēē, watomaka bato oka Yoane Mobatise. Aewōle maphō ma phele.

34 Ka nga, sisengyesi na moto obokye awō phō ya nga. Nawō babona phō ya bēē, obokye obikye.

35 Yoane abaka tala ekyelosa bēē emba kyelole: Kasi bēē wazingaka ikumba nde phō ya njwana imbele na saa ya tala me.

36 Kasi nga, nali na maphō ma iewōle maalekyi maaka Yoane na bonene: Eli bitoma biantoma Tata obokye nabikyele. Nabikyele, emba eli bēē biiwō phō ya nga obokye Tata antoma.

37 Tata owantoma awō na yo mampenza phō ya nga. Kasi toika oka njwesi nwe na mbala, naa iwene bo phe.

38 Emba iloba se tesili onte ya bēē, phō bēē toanolele owatoma yo.

39 Bēē koekole Buku pha Nwaphongo phō koununya obokye wamozwa omō bomō pha bobele. Kasi eli nde phango boowō phō ya nga.

40 Emba toozingye iya oka nga phō ya iya zwa bomō pha bobele.

41 Nkyemō, siika izwa na bato.

42 Kasi naeyebe, bēē toli na lozingo la Nwaphongo onte ya bēē.

43 Inga, naesi o nkombo ya Tata, emba bēē toikiy benela inzamba. Ka bo moto mosuu aesi na nkombo ye mampenza, yo mōna bēē wamoyamba!

44 Bēē nde ombi anola ndengye'ye, bēē bazwe nkyemō ya bēē onte ya bēē na bēē. Bēē bate balukye nkyemō ikiyute na Nwaphongo yo mampenza?

45 Saumunya obokye yamoba nga owamokye esongyela oka Tata. Mosongyesi wa bēē, eli Mose okolemele bēē.

46 Phō bokoanolele Mose, nde onzanolelakyi me, phō akomaka nde phō ya nga.

⁴⁷ Bo toanole yaakoma yo, wamba anola iikiyi wɔ nga ndengye'ye?»

6

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹ Sima me, Yesu amba yakatisa o mokukulu moyɔkɔ nwa ebale eenene ya Galileya, ekyebangye na bée Tiberias. ² Moluku nwa bato nwabaka momobengye phɔ bato bawenekye bilekyesako biabaka yo kakyele oka bato baa malɔsi.

³ Yango mena Yesu amba ya baa o ikolo sa ngomba akye zala omɔ yo na baekosi bée.

⁴ Yabaka nwana o boo pha eseleko ya Bayuda eya Ilekana.

⁵ Nzuka watomba Yesu miyo o ikolo bobo, amba ya wene moluku nwa bato moye oli yo. Amba ya wɔ na Filipe yokye: «Tomoomba mapa phɔ ya obokye bato baba baze bi?»

⁶ Wa wɔ yo babona, amumekaka. Phɔ yo aebaka lowɔ laamokyela yo.

⁷ Filipe amba ya mobuyisa yokye: «Na bo toombi mapa ma baphalanga baakokyi na iphuti sa nkolo mikama mibale, etemaakokye obokye moto na moto azwe nɔnɔ nwana etee.»

⁸ Monomɔ na baekosi be, okobangye bée Andele, nwana nyango na Simo Petelo, amba ya wɔ ne yokye:

⁹ «Munzenga monomɔ wawa, ali na mapa matano na swe ibale. Kasi ina yango miina yamokyela ekpele'ye phɔ ya boikye pha bato bobo?»

¹⁰ Yesu yokye: «Obazasa o se.» Elele me yabaka na nkata nzikye. Bobele, bamba ya zala. Babaka phenephe bampele nkoto itano.

¹¹ Emba Yesu amba ya kpa mapa, aphe Nwaphongo melesi emba amba ya makabela bato basɔ baabaka wamɔ. Amba kula kyela nde bomɔ na swe. Abaphekye nde na phowa ya moto na moto.

¹² Waaoka bée ntoma, Yesu amba ya wɔ na baekosi bée yokye: «Angyinya bitee bisɔ biikasi, phɔ ekpele yɔnɔyɔ sabunga.»

¹³ Bamba ya bianginya, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale na bitee ba mapa maazaka be.

¹⁴ Waawene bato elekyesako eyauta yo ikyela, bekye: «Oyo ali owaakolo moimosi, oosengyesi iya o mokyisi.»

¹⁵ Kasi Yesu waebaka yo obokye bakokyi iya mokpa na bokusi phɔ ya imobuya mokonzi, amba kula mana wamɔ, yo mampenza amba baa o ngomba.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

¹⁶ Wakoma nkokolo, baekosi bée bamba yauta nɔnɔ o ebale enene.

¹⁷ Bamba ya baa o vato bonobo baamba ya kye o Kapalanauma, o mokukulu moyɔkɔ. Mena bunya bombo inda, emba Yesu naino sataa babenga.

¹⁸ Eweele enene yeesi ya kyela, ebale ebuto iphukubana.

¹⁹ Balukaka phenephe na bakylometele batano naa motoba, waa wene bée Yesu katambule o ikolo sa maa, kambe koma phenephe na vato. Emba bée bailaka,

²⁰ kasi Yesu amba wɔ na bée yokye: «Bee saila, eli nde nga!»

²¹ Bazingaka imokpesa o vato, kasi sa kokɔ, vato bokye seme o elele eyakyeke be.

Yesu ali mapa ma bomɔ

²² Bo yana, moluku nwa bato nwa ikalaka o mokukulu moyɔkɔ, nwamba yaeba obokye yabaka wamɔ nde vato bonobo, na obokye Yesu taikaka kye na baekosi bée elele yɔnɔyɔ, bée bakyeke bée mampeza.

²³ Kasi mato maayɔkɔ maautaka o Tiberias makomaka phenephe na elele eya zaka bée mapa sima ya Nkolo iphe melesi.

²⁴ Waaeba moluku nwa bato obokye ebe Yesu, ebe baekosi bée tebakuli baa wamɔ, bato bamba ya kpela o mato emba bamba yakyende o Kapalanauma, ikye miluka Yesu.

²⁵ Emba wamozwa bée o mopha moyɔkɔ nwa ebale enene, bamba wɔ ne bekye: «Labi, okomi wawa imbele iye?»

²⁶ Yesu amba babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye:

Toondukye pho ya obokye wawene bilekyesako, kasi pho wazaka mapa wambaka na maoka.

²⁷ Osengyesi imiambya o etoma pho ya izwa ntoma ite iunve, yamoephe Nwana wa Moto, kasi pho ya ntoma ikyiotono phe. Pho eli Tata, yo ooli Nwaphongo, owa mophe bokonzi.»

²⁸ Bobele bamba ya wo ne bekye: «Tosengyesi ikyela boo pho ya ikyela bitoma biizingye Nwaphongo obokye tobikyele?»

²⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Etoma ya Nwaphongo eli nde ianolela owatoma yo.»

³⁰ Bamba ya mobuyisa bekye: «Kasi we, elekyesako iye eyamokyela we pho toewene emba tombe eanolela? Etoma ya we iye?»

³¹ O obokye, baango ba banga bazaka mana, nde bo wakoma bee obokye: «Abaphekye ya iza, mapa maute o ikolo.»

³² Kasi Yesu amba wo na bee yokye: «Naewole nde phele phele, teli Mose owaephekye mapa ma ikolo, kasi eli nde Tata okoephe maakolo mapa ma ikolo.»

³³ Pho mapa ma Nwaphongo, eli nde yo okoute o ikolo na okoambya bomoo o mokyisi.»

³⁴ Emba bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, olophekye nkolo iso mapa me.»

³⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Eli nde nga oli ipa sa bomoo, moto okoye oka nga etakule oka nzala. Moto okonzanole etaokye phowa ya maa.»

³⁶ Kasi naambo wo ngakye: «Bee oweni emba toanole.»

³⁷ Bato baso baampe Tata, bamoya oka nga, emba okoye oka nga, esi movakye,

³⁸ pho nauta o ikolo pho ya iyakyela bokozingye owantoma, kasi bokozingye nga phe.

³⁹ Nzuka, phowa ya owantoma eli obokye nga sabungya nono moto monomo mi baampe yo, kasi obokye nabakundole o mokolo nwa suka.

⁴⁰ Phowa ya Tata yango eye: Moto munso oweni Nwana ambi na moanola, azwe bomoo pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo nwa suka.»

⁴¹ Tata wamoo, Bayuda babuto ingungubana ne pho awoko obokye: «Nali ipa siute o ikolo.»

⁴² Emba bambaka kula wo bekye: «Teli yo Yesu, nwana wa Zozefu? Teloebe nyango na ango? Ndengye'ye akokyi iwo unwanwa eye obokye: «Nauta o ikolo?»»

⁴³ Yesu amba kula ya babuyisa yokye: «Le ingungubana onte ya bee!»

⁴⁴ Moto takokyi iya oka nga bo Tata owantoma tamokambi, emba nga naamokundola o mokolo nwa suka.»

⁴⁵ Baimosi bakoma bekye: Bato baso bamoteyama na Nwaphongo. Moto munso owa oka yauta na Tata ambi na anola mateya me, kaye oka nga.

⁴⁶ Eli obokye na moto taika wene Tata, bo teebe nde owauta na Nwaphongo. Iyo, awene Tata.

⁴⁷ Naewole nde phele phele, moto okoanole ali na bomoo pha bobele.

⁴⁸ Nali ipa sa bomoo.

⁴⁹ O bokye, baango ba bee bazaka mana, emba bawa.

⁵⁰ Mapa maute o ikolo mali obokye moto owaamazaa, etaawe.

⁵¹ «Nali ipa sa bomoo siuti o ikolo. Moto owamoza ipa me amoba na bomoo pho ya bobele. Emba ipa samoambya nga, eli nzoto ya nga, yambyami pho ya obokye mokyisi mozwe bomoo.»

⁵² Yango mena, Bayuda bamba butwa iika ziiko na bokusi onte ya be, bekye: «Ndengye'ye moto mona akokyi ilophe nzoto ye obokye toize?»

⁵³ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Naewole nde phele phele, bo toze nzoto ya Nwana wa Moto, bo tombi na nywa malongo me, otooze bomoo.»

⁵⁴ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali na bomoo pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo nwa suka.

⁵⁵ Pho nzoto ya nga ili yaakolo ntoma, na malongo ma nga mali maakolo maleku.

⁵⁶ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali onte ya nga, na nga nali onte ye.

⁵⁷ Emba bo wantoma Tata ooli na bomoo na obokye nali na bomoo pho ye,

yango mena moto owamoza nzoto ya nga, amoba na bomoo pho ya nga.

⁵⁸ Ipa sauta o ikolo sili bobo: Sikyese na saazaka baango ba bée. Bée bawa, kasi moto owamoza ipa siwene bée sisi, amobaa na bomoo pho ya bobele.»

⁵⁹ Mena yabaka mateya ma Yesu o mangambi ma makyita ma Bayuda o Kapalanauma.

Maphoo maamba bomoo pha bobele

⁶⁰ Sima ya imooka, baekosi bée baikye bamba butwa iwó bekye: «Iloba sisi sili sikusi! Okokyi imooka nza?»

⁶¹ Kasi waeba yo mampenza obokye baekosi bée bagungubane pho ya iloba me, Yesu amba wó na bée yokye: «Iloba me siephe yo?»

⁶² Emba bombi wene Nwana wa Moto kabaa o elele eyabaka yo phanza?...

⁶³ Eli nde Bolobo okambya bomoo, nzoto tikyele ekpele. Maphoo maewosi nga, mali Molimo na bomoo.

⁶⁴ Kasi wali baayoko onte ya bée, bate baanole.» Pho Yesu aebaka tata o etatele baabaka bawa bate baikaka anola na nza owamuungya.

⁶⁵ Amba kula wó yokye: «Yango mena, nawokyi na bée bokye: “Moto takokyi iya oka nga bo Tata tamoanolesi.”»

⁶⁶ Tata mokolo mamuna, baekosi bée baikye bamanaka emba tebakulaka mobenga.

⁶⁷ Emba Yesu amba ya wó na Iko mbuka babale yokye: «Na bée, tozingye na bée ikyende?»

⁶⁸ Simo Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Nkolo, tomokula kyende oka nza? Iwe oli na maphoo ma bomoo pha bobele.»

⁶⁹ Na banga, toanosi emba toebi obokye oli Mosantu wa Nwaphongo.»

⁷⁰ Yesu amba babuyisa yokye: «Teli nga moto owa eolo, bée Iko mbuka babale? Emba monomo na bée ali zabulu!»

⁷¹ Awoko babona na Yudas, njwana wa Simo Mosikaliyota. Pho yabaka yo owamuungya, iyo, monomo na Iko mbuka babale.

7

Bana nyango na Yesu tebamoanole

¹ Sima me, Yesu aba nde ikyemikyende o manyete ma Galileya. Taikaka benela ikyemikyende o manyete ma Yuda waabaka Bayuda balukye imoboma.

² Nzuka eseleko ya Bayuda eya ndalaku ya butwaka phenephe.

³ Bobele, bana nyango bamba ya wó ne bekye: «Mana wawa okyende o Yuda pho baekosi ba we, na bée me, bawene bitoma bikyele we.»

⁴ Moto okozingye obokye bato bamoebe, takyele maphoo me mi ibombo. Pho kokyele bitoma ndengye eye, omiweninya o mokyisi!»

⁵ Pho, banaa nyango mampenza tebaikaka moanola.

⁶ Emba Yesu amba wó na bée yokye: «Imbele sa nga naino tesikokyi. Imbele saaka bée sakoka.»

⁷ Mokyisi temokokyi iyeina. Kasi nga, mokyisi munzine pho nawó ngakye bitoma ba bée bili bibe.

⁸ Kyende o eseleko mena. Pho ya nga, esikye omó, pho imbele sa nga naino tesikokyi.»

⁹ Sima ya iwó babona, amba ikala o Galileya.

¹⁰ Kasi waakye banaa nyango o eseleko, ne amba yakye omó, samiweninya, akyekye nde mi ibombo.

Mateya o eseleko ya ndalaku

¹¹ Onte ya eseleko, Bayuda bamolukaka emba bamba wó bekye: «Ani baa bi?»

¹² Onte ya moluku njwa bato, baikaka ziko pho ye. Bana bawoko bekye: «Ali moto wa maphoo malaa», bayoko bekye: «Phe, kakosa bato.»

¹³ Na bo babona, moto na monomo tamekaka iwó polele pho ye, pho ya ila Bayuda.

¹⁴ Waakoma bée onte ya nkolo ya eseleko, Yesu amba ya kye o Tempelo emba abuto iteya.

¹⁵ Bayuda bakamwaka na mateya me emba bamba wó bekye: «Ndengye'ye iyo taika ekola kambe eba maphoo makoma be?»

16 Yesu amba babuyisa yokye: «Mateya ma nga temaute na nga, kasi na owantoma.

17 Bo moto kazingye ikyela phowa ya Nwaphongo, amoeba bo mateya mama maute na Nwaphongo naa bo namiwole nga mampenza.

18 Moto ookowo pho ye, kalukye nkyemo ye mampenza. Kasi ookolukye nkyemo ya owamotoma, ali na maphoo maa phele. Emba bole teboli onte ye.

19 Teli Mose owaephe Mibeko? Kasi nono moto monomo onte ya bée takyele bokowo Mibeko: Pho yaye kolukye imboma?»

20 Moluku nwa bato bamba mobuyisa bekye: «Oli na molemba o nzoto ya we! Okolukye ieboma nza?»

21 Yesu amba kula yakpa maloba amba wo na bée yokye: «Nakyesi nde etoma yonoyo, bée baso okamo!

22 Mose awoko na bée obokye obelekye bana ba bampele — lauta na bankoko kasi na Mose phe — emba bée kolokyele na mokolo nwa Sabata.

23 Ka bo bée kobele moto mokolo nwa Sabata sa nka eya obokye Mobeko nwa Mose mooto, ka pho yaye kontombele pho nabikye moto mokolo nwa sabata?

24 Sakyeka maboo ma bato bo kotene bolombe, kasi tena bolombe na bosembo.»

Yesu eli yo Klisto?

25 Bato ba Yelusaleme bawoko bekye: «Mena teli ookolukye bée obokye bamobome?

26 Kyeka kawo mi pha emba tebamowole na lowoo! Bakonzi ba banga baebaka phele obokye eli nde yo Klisto?

27 Kasi moto oyo, banga toebe biute yo, nzuka imbele samoya Klisto, na moto etaebe biuti yo.»

28 Bobele Yesu owateyaka o Tempelo, aimolaka yokye: «Konzebe! Koebe biuti nga? Kasi sikyi ya na ndengye ya nga mampenza. Owantoma kawo phele, yo otoebe bée.

29 Nga, namoebe pho naute oka ye, eli yo owantoma.»

30 Emba bambaka luka nde imoakya. Kasi na moto taika na moakya pho ngonga ye teyataaka koka.

31 Onte ya moluku nwa bato, baikye bamoanolaka, bambaka wo bekye: «Waamoya Klisto, amokyela bilekyesako biikye koleka bikyele moto oyo?»

Batomi bato ikye akya Yesu

32 Yaabaka bée bakye mikolo onte ya moluku nwa bato pho ye, yakomaka o matoo ma Bafalisayi. Emba banganga banene na Bafasayi bamba ya toma babulusi pho ya imoakya.

33 Yesu amba wo yokye: «Nata kuta kula ba na bée nwana imbele, emba namokyende oka owantoma.

34 Bée wamunduka kasi ontonzwe. Pho elele eyamoba nga, bée otokome omo.»

35 Tata wamo, Bayuda babutwaka iwono onte ya bée bekye: «Amu-nakyende mi elele iye eyamobaa banga sakye mozwa? Amokye benga bakyminyangwa onte ya Baela? Amokye teya Baela?

36 Maphoo maawo yo mamana maluke iwo bo: Bée wamunduka kasi ontonzwe, na obokye: Elele eyamoba nga, bée otokome omo?»

Pho ya maa ma bomoo

37 Mokolo nwa suka ya eseleko, muna moolekye nkolo iso, Yesu aesi ya teme, abuto iimola yokye: «Bo moto ali na phowa ya maa, aye oka nga, ambe ya nywa.

38 Moto ookonzanole; bo wawo buku pha Nwaphongo: “Uta o ndondo ye, bibale ba maa ma bomoo biamolukwa.”»

39 Awoko babona na Bolobo pha sen-gyelaka izwa bato baamoanolela. Na bosembo Bolobo tephataka ba pho Yesu tataka zwa naino nkyemo.

Bato bakabwa pho ya Yesu

40 Onte ya moluku, bato baokaka maphoo me, bakyi bekye: «Nde phele, kyeka Moimosi!»

41 Bana bekye: «Klisto, eli nde yo.» Kasi bayoko bakulaka wo bekye: «Klisto akokyi itokolo o Galileya?

⁴² Buku pha Nwaphongo tebowa obokye amoba wa bosoo Davidi, emba amouta o Betelēyeme, mokyisi mokyikiyi nwaauta Davidi?»

⁴³ Yango mena bato baamba kabwana pho ye.

⁴⁴ Bato bayoko onte ya be, balukaka imoakya, kasi na moto monomo taika mokuma.

Bakonzi ba Bayuda tebaanole Yesu

⁴⁵ Bobele babulusi bamba ya butwa ooli banganga banene na Bafalisayi. Bamba ya wo na babulusi obokye: «Pho ya'ye be toikiyi ya ne?»

⁴⁶ Babulusi bamba yabuya bekye: «Moto taawo bokowo moto mona!»

⁴⁷ Bafalisayi bamba wo na be bekye: «Olukakya na be imoanolela me?»

⁴⁸ Onte ya bankumu naa onte ya Bafalisayi, wali monomo omoanolesi?

⁴⁹ Eli nde moluku nwa bato batebaebe Mobeke, bato baaza be!»

⁵⁰ Kasi monomo onte ya Bafalisayi, Nikodeme owa kyekye oka Yesu phanza, yokye:

⁵¹ «Mobeke nwa banga munyete moto bo naino tomookyi naa ieba mapho makeye yo?»

⁵² Bamba mobuyisa bekye: «Na we toli moto wa Galileya? Luka na bolaa emba wamowene obokye o Galileya, tewakokyi itokolo moimosi.»

Nwanwasi wa baphemba

⁵³ Bamba ya butwa moto na moto o ingambi se.

8

¹ Emba Yesu amba ya kyende o ngomba ya ba Olive.

² Waakoma waa mumbengu, amba kula ya o Tempelo. Emba bo wabaka bato baso baye oka ye, amba ya zala abuto ibateya.

³ Bobele, bateye ba mibeke na Bafalisayi bamba moyelela na nwanwasi monomo owazwaka be na lele mosuu, emba bamba ya moteya onte ya be baso.

⁴ Bamba ya wo ne bekye: «Moteye, nwanwasi oyo, tomozwe na lele mosuu.

⁵ O buku pha Mobeke, Mose awo na banga obokye tobome babasi ba ndengye mena na mabanga. Emba we, kowo bo?»

⁶ Bawoko babona na maumunya ma imobekyisa izengye, pho bazwe eleko ya imophunda. Kasi Yesu, amba ya miinya, abuto iwala nzenze na munsee o manyete.

⁷ Waaba be balendendale nde na imotuna mituna, Yesu amba ya miinola, amba ya wo na be yokye: «Onte ya be, otowaikakya isumu, abe moto owa o boo wa imuma ibanga.»

⁸ Emba kula yo miinya, akuli butwa iwala nzenze o manyete.

⁹ Waoka be mapho mamana, monomo na monomo atati imigbolo, tata na baphomba. Emba Yesu amba ya ikala yo mampenza na ona nwanwasi owa temekye onte ya iboko.

¹⁰ Yesu amba ya miinola, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, be bawa? Na moto monomo taikiyi ema ibanga?»

¹¹ Amba ya buya yokye: «Nkolo, moto phe.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Na nga me, siema ibanga. Kyende, kasi tata lolo sakula kyela isumu.»

Yesu ali moo nwa mokyisi

¹² Yesu akulaka wo na be yokye: «Nali moo nwa mokyisi. Moto okombengye, etaatambule o enzombi, amozwa moo mokambe o bomo.»

¹³ Emba Bafalisayi bamba ya wo ne bekye: «Komiwole we mampenza! Munoko nwa we tolokokyi imoanola»

¹⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Eli phele obokye namiwole nga mampenza, kasi munoko nwa nga moli nwa ianola, pho naebe mbale euti nga na mbale ekyekye nga; kasi be, toebe biuti nga na bi kye nga.

¹⁵ Be kosambisa na ndengye ya bomoto. Inga sii sambisa moto.

¹⁶ Emba bo eniba obokye na sambisa, isambisa sa nga sili nde phele pho sili nga mampenza, eli na owantoma.

¹⁷ O Mobeke nwa be mampenza nga bakoma obokye bo noko ya bato babale ikokaa bakokyi iianola.

¹⁸ Namiwole nga mampenza, emba Tata owantoma kawo pho nga me.»

19 Emba bamba wɔ ne bɛkye: «Ŋngɔ ali bi?» Yesu amba buya yokye: «Toonzebe, tooebe na Tata. Bowanzebaka, okokakyi ieba na Tata.»

20 Awɔkɔ maphɔɔ mamana o elele ekye ambya bɛɛ makaɔ, waba yo kateya o Tempelo. Moto na mɔnɔmɔ taika moakya, phɔ ngonga ye teyaikaka koka.

Ikyende sa Yesu

21 Yesu amba kula wɔ na bɛɛ yokye: «Nakyende, wa munduka, kasi wamowa na masumu ma bɛ. Elele ekyekye nga, tokokyi ikyende omɔ.»

22 Emba Bayuda bamba wɔ bɛkye: «Ali na maumunya ma imiboma phɔ kawo yokye: “Elele eya mokyende nga, tokokyi ikyende omɔ?”»

23 Yesu amba babuyisa yokye: «Bɛɛ oli bato ba o se, nga nauti o ikolo. Bɛɛ oli bato bamokyisi mumu, nga sili wa mokyisi mumu.

24 Yango mena, nawɔkyi na bɛɛ obokye wa mowa na masumu ma bɛɛ. Phɔ na bo toanosi obokye Nali, wamowa na masumu ma bɛɛ.»

25 Emba bamba ya wɔ bɛkye: «Iwe oli nza?» Yesu amba babuyisa yokye: «Ikyiewɔle nga uta o etatele.

26 Phɔ ya bɛɛ, nali na maphɔɔ maikye ma iwɔ na ma isambisa, kasi owantoma kawo phele. Na yaoka nga ne, ili yango ikyi wɔ nga o mokyisi.»

27 Tɛbaikaka sɔsɔlo obokye abawɔlekye phɔ ya Ango.

28 Bobele, Yesu amba ya bawɔle yokye: «Waamotomba bɛɛ Nwana Moto, wamoeba obokye Nali, simbe nakyela maphɔɔ na ndengye ya nga mampenza: Nawɔ nde maphɔɔ maanteya Tata.

29 Owantoma ali na nga, taika nde nga mampenza, phɔ nakyele nkɔlo iso maphɔɔ maamosepelisa.»

30 Waaba yo kawo babona, bato baikye bamoanolaka.

Baakolo bana ba Abalayama

31 Bobele, Yesu amba ya wɔ na Bayuda baamoanolaka yokye: «Bo oikasi ibanza maphɔɔ ma nga, oli phele baekosi banga,

32 wamoeba maphɔɔ ma phele emba maphɔɔ me mamoyikola.»

33 Bamba mobuyisa bɛkye: «Banga toli bana ba Abalayama, tololi baombo ba moto: Phɔ ya'ye kowɔ obokye tomoikolama?»

34 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawɔ na bɛɛ nde phele phele, ngakye, moto okokyele masumu ali moombo nwa masumu.

35 Moombo taaikale nkɔlo iso o ingambi, kasi nwana, yo kaikale o ingambi phɔ ya bobele.

36 Bo Nwana aeyikosi, wamoeba baakolo bato baaikola bɛ.

37 Naebe obokye bɛɛ oli bana ba Abalayama, kasi phɔ maphɔɔ ma nga te manyɔlo onte ya bɛɛ, kolukye imboma.

38 Nga, nawɔ maphɔɔ maawene nga oka Tata, kasi bɛɛ, kokyele maphɔɔ maoka bɛɛ oka ango wa bɛɛ!»

39 Bamba mobuyisa bɛkye: «Ango wa banga, eli Abalayama.» Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bo oli bana ba Abalayama, kyela bitoma ba Abalayama.

40 Kasi unwanwa eye, bɛɛ kolukye imboma, nga, oewɔsi maphɔɔ ma phele maoka nga oka Nwaphongo. Abalayama taika kyela babona.

41 Kasi bɛɛ, kokyele bitoma ba ango wa bɛɛ.» Bamba mobuyisa bɛkye: «Banga tololi bana baabota bɛɛ mi ebembi! Toli nde ango mɔnɔmɔ, Nwaphongo!»

Bana ba Molemba

42 Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bo Nwaphongo abakyi ɔngɔ wa bɛɛ, nde wanzingaka, phɔ natɔkolo oka Nwaphongo namba kula uta nde oka ye. Siika ya na ndengye ya nga mampenza, eli Yo owantoma.

43 Phɔ ya'ye bɛɛ toosɔsɔlo ewɔsi ya nga? Phɔ tookokye iyoka maphɔɔ ma nga.

44 Ango wa bɛɛ eli Zabulu, emba oli na phowa ya ikokya maphowa ma ango wa bɛɛ. Uta o etatele abaka nde mobomi wa bato, taika miambya i maphɔɔ ma phele phɔ maphɔɔ ma phele temali onte ye. Waakate yo bɔɔle, loute o ndondo ye, phɔ ali moto wa bɔɔle na ango wa bɔɔle.

45 Ka phɔ ya Nga, phɔ na wɔ maphɔɔ ma phele yango mena tonzanole.

⁴⁶ Moto nza, o nte ya b̄ēe owa munteya isumu sakyela nga? Bo na w̄o maph̄o ma phēle, ph̄o ya'ye b̄ēe tonzanolele?

⁴⁷ Moto wa Nwaphongo, kaokye maph̄o ma Nwaphongo. Ka ootoli b̄ēe bato ba Nwaphongo, yango mena, b̄ēe toonzokye.»

Yesu na Abalayama

⁴⁸ Bayuda bamba mobuyisa b̄ekye: «Toloikaka longa waawoko banga obokye oli Mosamaliya na ná bolobo bobe?»

⁴⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Phe, sili na bolobo bobe, kasi na kumbele Tata, kasi b̄ēe, toonkumbele!

⁵⁰ Siika na luka nkyemo nga mampenza, moto mosuu ali okoiyambya na ookosambisa.

⁵¹ Naewole nde phele phele, bo moto abanze maph̄o ma nga, etawe.»

⁵² Emba Bayuda bamba ya w̄o ne b̄ekye: «Inwanwa eye tombi ya eba obokye oli na bolobo bobe! Abalayama awa, na baimosi me, kasi we koya w̄o wekye: “Bo moto kabanza maph̄o ma nga, etaa we.”

⁵³ Iwe olekyi ango wa banga Abalayama owa wa? Na baimosi baawa me! Iwe kombe mipka nza?»

⁵⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo namitakyi nga mampenza, nkyemo ya nga nde teibe na ntina. Eli nde Tata oko ntate, iyo okoanole b̄ēe obokye ali Nwaphongo wa b̄ēe.

⁵⁵ B̄ēe toika moeba, kasi nga namoebe. Bo nawoko ngakye simoebe, nde na ba nde ya b̄ēe: Moto wa boole. Kasi na moebe emba na banza maph̄o me.

⁵⁶ Ango wa b̄ēe Abalayama, abaka na nkyisa ya iumunya obokye amowene mokolo nwa nga. Awene mokolo me, emba atondaka na nkyisa.»

⁵⁷ Waaawo yo babona, Bayuda bamba w̄o ne b̄ekye: «Naino tokokye na mambula mako matano, emba wamba wene Abalayama!»

⁵⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele, naino Abalayama sata botama, Nga Nali.»

⁵⁹ Bobele, bamba ya ongo mabanga pho ya imumaa, kasi Yesu amba mibomba, nono watokolo yo o Tempelo.

9

Yesu abikye moto owa pholo miyo

¹ Waaba Yesu kalekane, amba ya wene moto monomo owa botama na miyo mapholo.

² Baekosi b̄ēe bamba ya motuna motuna mumu: «Labi, moto oyo apholo miyo pho ya masumu me ndee pho ya masumu ma baboti b̄ēe?»

³ Yesu amba buya yokye: «Teli yo naa baboti b̄ēe. Kasi eli nde pho ya obokye bitoma ba Nwaphongo biwene nte onte ye!

⁴ Waata baa moo, tosengyesi ikyela bitoma ba owantoma. Waskome mokolo, moto takokyi ikula kyela etoma.

⁵ Naino ootaba nga o mokyisi, nali moo nwa mokyisi.»

⁶ Waawo yo babona, Yesu amba ya towa matee o manyete, aesi ya maphuta na manyete amba ya mainga moto owa pholo miyo me o miyo.

⁷ Amba ya w̄o ne yokye: «Kye mikunyola o mbondo ya Silowe». Kyelukye iwo obokye: Toma. Moto owa pholo miyo amba ya kyende, akye mikunyola, waaya butwa yo, abuto iwene.

⁸ Babubaa ne na babaka bamowene sooso — pho abaka moongyi — bawoko b̄ekye: «Teli yo owa baka azasi kaongye?»

⁹ Bana b̄ekye: «Eli nde yo!» Bayoko b̄ekye: «Iyo phe, eli nde moula ne.» Kasi moto owa pholo miyo amba anola yokye: «Eli nde nga.»

¹⁰ Emba bamba w̄o ne b̄ekye: «Ka miyo ma we mambi zibwa ndengye'ye?»

¹¹ Amba buya yokye: «Moto okobangye b̄ēe Yesu, aphuti manyete, amanzingyi o miyo, amba w̄o na nga yokye: “Kye mikunyola o Silowe.” Bobele nga, namba ya kyende, namba mikunyola emba namba ya butwa iwene.»

¹² Bamba ya w̄o ne b̄ekye: «Moto me, ali hi?» Amba buya yokye: «Nga siebe.»

Bafalisayi batune moto owa pholoko miyo obikyi

13 Bobele, baesi ya kye na moto owapholoko miyo oka Bafalisayi.

14 Nzuka mokolo njwaa phutaka Yesu manyete na njwaa mozibolaka yo miyo, yabaka mokolo njwa Sabata.

15 Bafalisayi bamba motuna na bée ndengye'ye eya butwa yo iwene. Amba babuyisa yokye: «Anzinga mungyinda o miyo, na mikunyosi, nabuto iwene.»

16 Onte ya Bafalisayi bana bawoko bekye: «Moto oyo taakumole Sabata, tali moto wa Nwaphongo.» Kasi bayoko bawoko bekye: «Moto wa masumu akokyi izwa bokonzi pha ikyela bilekyesako bibi ndengye'ye?» Emba bokabanakye bonyosi onte ya be.

17 Bobele bamba kula tuna moto owa pholo miyo bekye: «Ka we, kowo bo pho ya oezibosi miyo?» Amba buya yokye: «Ali moimosi.»

18 Kasi waaba bée naino sata banga baboti be, Bayuda tebaikaka eba obokye apholoko miyo amba butwa iwene.

19 Bamba ya tuna baboti ba njwana me motuna mumu: «Moto oyo ali phele njwana wa bée ookowo bée obokye abotama na miyo ma pholo? Emba unwanweye kawene ndengye'ye?»

20 Baboti bamba babuyisa bekye: «Toebe obokye eli nde phele njwana wa banga, abotama na miyo ma pholo.»

21 Kasi bo buto yo iwene unwanjwa eye, banga toloebe. Omozibosi miyo nza? Tolomoebe. Omotune, ali phomba, aimole yo mampenza!»

22 Baboti bée bawoko babona pho bailaka Bayuda. Bée baokanaka itokolo moto munsoko okowo obokye Yesu ali Klisto o ingambi sa makyita.

23 Yango mena, baboti bawoko bekye: «Yo nga ali phomba, omotune yo mampenza.»

24 Mbala eya ibale. Bafalisayi bamba kula banga moto owa pholoko miyo, bamba wo ne bekye: «Phe Nwaphongo ngambo! Banga toebe obokye moto oyo ali moto wa masumu.»

25 Amba babuyisa yokye: «Nga siebe naa ali moto wa masumu. Naebe nde ekpele yonyo obokye: Napholoko miyo emba unwanjwa eye nabuto iwene.»

26 Bamba wo ne bekye: «Aekyesi ye? Aezibosi miyo ndengye'ye?»

27 Amba babuyisa yokye: «Nambo eyimola, kasi bée tookye! Pho ya'ye kozingye obokye nakule eyimola mbala esuu? Emba na bée toli nde na phowa ya ibutwa baekosi bée?»

28 Bobele, Bafalisayi babuto imotola, bamba wo bekye: «Moekosi nwe eli nde we! Banga toli baekosi ba Mose.

29 Banga toebe obokye Nwaphongo awoko na Mose, kasi moto mona, toloebe mbale euti yo!»

30 Moto me amba babuyisa: «Eye eli lowo la ikamwa, obokye bée toebe mbale euti moto oyo, kasi yo anzibosi miyo!

31 Banga toebe obokye Nwaphongo taaokye bato ba masumu. Kasi bo moto ali mosambesi njwa phele, kambe kyela na phowa ya Nwaphongo, Nwaphongo kamooye.

32 Naino tolookyi bawo obokye moto azibosi miyo ma moto owa botama na miyo mapholo.

33 Bo moto me tabakyi moto wa Nwaphongo, takokakyi ikyela na ekpele.»

34 Bamba ya buya bekye: «Iwe wabotama onte ya masumu, emba kombe ya loteya?» Bamba movaka o nze.

Baapholo miyo ma molimo

35 Yesu aesi ya oka obokye bamowiinye. Amba yakye vana ne, amba ya wo ne yokye: «Iwe, koanole Nwana wa Moto?»

36 Amba ya buya yokye: «Yo nza, Nkolo, obokye namoanole?»

37 Yesu amba wo ne yokye: «Ombo mowene. Eli moto okowono na we.»

38 Moto me yokye: «Naanosi, Nkolo» Emba amba kusama o boo phe.

39 Emba Yesu amba wo ne yokye: «Naya o mokyisi pho ya iya sambisa, pho ya obokye baate baikaka wene bawene, emba baabaka bawene bée sakula wene.»

40 Bafalisayi baabaka ne baokaka mapho me, bamba wo ne bekye: «Bobo na banga topholo miyo me?»

41 Yesu amba babuyisa yokye: «Bo wabaka bato baapholo miyo, nde tobakyi na masumu. Kasi unwanjwa eye kowo

obokye: “Towενε”, oli nde bato ba maa-sumu bobele.»

10

Ete ya mookosi wa mampate

¹ «Naewole nde phele phele obokye, moto owa moba sanyolo yaa mozibo o lophango la mampate, kasi kabaa mopha mosuu, yo mōna ali mwibi na mōbomi.

² Kasi okonyolo yaa mozibo, ali mookosi njwa mampate.

³ Sinzili amozibolela mozibo, na mampate maokye njwesi nwe. Mampate me, kamabange, yōnyō na yōnyō na nkombo ya yango, emba kamatokolo o nze.

⁴ Waamatokolo yo maso, katambule o boo pha mango, emba mamobengye pho maebe njwesi nwe.

⁵ Ete maabengye mobutu, kasi mamolota pho temaebe njwesi njwa babutu.»

⁶ Yesu amba bakpela ete mena, kasi tebaika sosolo ntina ya maphoo maawoko yo.

Yesu, Mōbanze molaa wa mampate

⁷ Yesu amba kula wo yokye: «Naewole nde phele phele ngakye, nali mozibo njwa mampate.

⁸ Baso baaya o boo pha nga bali baibi na babomi, kasi mampate temaika baoka.

⁹ Inga, nali mozibo. Bo moto anyosi o nzela ya nga, amobika. Amokyende, amoya amba zwa na ya iza.

¹⁰ Moibi yo kaye nde pho ya iiba, pho ya iboma na pho ya icto. Nga, naya pho ya obokye bato bazwe bomoo, bambe bozwa na boikye.

¹¹ Nga, nali mookosi molaa wa mampate: Mookosi molaa kambya bomoo phe pho ya mampate me.

¹² Ka moto okokyele etoma nde pho ya iphuti, tali owakolo mookosi wa mampate, tali na mokolo njwa mampate. Waawene yo ngoo kyeye, kaikye ika mampate emba yo kalote. Emba ngoo kaya mabuta kambe na manyangola.

¹³ Pho ali moto okokyele etoma nde pho ya iphuti emba mampate temali na ntina pho ye.

¹⁴ Nga, nali mookosi molaa wa mampate, naebe mampate ma nga na mampate ma nga manzebe.

¹⁵ Boo konzebe Tata, na nga naebe Tata. Emba nambya bomoo pha nga pho ya mampate.

¹⁶ Nali na mampate masuu maate mali ma lophango lolo. Emba na mango mamana, nasengyesi imakamba. Ma mooka njwesi njwa nga emba ya moba nde bokanda bonobo na mookosi monomo.

¹⁷ Tata kanzingye pho naambya bomoo pha nga pho ya ikula bozwa sima.

¹⁸ Moto taika bololo bomoo pha nga, kasi naboambya nga mampenza. Nali na bokonzi pha iboambya na na bokonzi pha ikula bokpa: Mena eli mobeko njwa zwa nga na Tata.»

¹⁹ Maphoo me mamba kula ambya nde ikabana onte ya Bayuda.

²⁰ Baikye onte ya bee bamba wo bekye: «Ali na bolobo bobo! Ayeyee! Pho ya'ye bee komookye?»

²¹ Kasi baayoko bawoko bekye: «Mena teli maphoo ma moto oli na bolobo bobo, bolobo bobo akokyi izibola miyo ma moto owa pholo miyo?»

Bayuda bale Yesu

²² Yabaka imbele sa sekye. Bakyelaka eseleko ya iumunya mokolo njwa ingolaka bee Tempelo o Yelusaleme.

²³ O Tempelo, Yesu abaka kakye kaye o mozibo njwa Salomo.

²⁴ Bayuda baesi ya molungya, bamba wo ne bekye: «Waa lolle ntema o ikolo noko mokolo ye? Bo oli Klisto, oloimole polele!»

²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nambo eyimola kasi bee toanole. Bitoma biikyele nga na nkombo ya Tata biwo pho ya nga,

²⁶ kasi bee tonzanole pho toli mampate ma nga.

²⁷ Mampate ma nga maokye njwesi njwa nga, emba nga namaebe, mambe na mbenga. ²⁸ Emba nga, namaphe bomoo pha bobele. Ete mawe na mbala, na moto takokyi imabololo o maboko ma nga.

29 Tata owa mampe alekyi na mwiya, emba na moto tali na makokyi ma ibololo ekpele o maboko ma Tata.

30 Nga na Tata toli moto monomo.»

31 Bobele, Bayuda bamba kula ya ongo mabanga pho ya imumaa.

32 Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naeteye bitoma biikye bilaa bauta oka Tata. Pho ya etoma iye ekyembe bée maa mabanga?»

33 Bayuda bamba mobuyisa bekye: «Banga telolukye iemaa mabanga pho ya etoma elaa ekyesi we, kasi pho kotole Nwaphongo, na pho iwe oli nde moto, komibuya we mampenza Nwaphongo.»

34 Yesu amba ya babuyisa yokye: «O buku pha Mobeko nwa bée, tebaika koma obokye: “Nga nawo ngakye: Bée oli ba Nwaphongo?”

35 Mobeko nwabangaka ba Nwaphongo bato baawolekye Nwaphongo. Nzuka mapho maakomama o buku pha Nwaphongo temakokyi imana.

36 Ka owa kaba na owa toma Nwaphongo o mokyisi, bée kowo obokye: “Kotole Nwaphongo”, pho nawo ngakye nali Nwana wa Nwaphongo.

37 Bo sikyele bitoma ba Tata, bée sa nzanola!

38 Kasi bo nabikyele, na bo tonzanole, anola nono bitoma, pho oebe, ombe na eba na bolaa obokye Tata ali onte ya nga nde booli nga onte ya Tata.»

39 Emba, bamba kula luka mbala esuu ya imoakya, kasi amba ya bembetene o maboko ma be.

40 Yesu amba kula ya butwa o mopha moyoko nwa Yaladene, o elele eyabaka Yoane kabatisa phanza, emba amba ikala omu.

41 Bato baikye bamba ya ooli yo, bamba wo bekye: «Phele, Yoane taika kyela na elekyesako yonyo, kasi iso ya wo yo pho ya moto oyo ili phele.»

42 Emba omu, bato baikye bamba moanola.

1 Yabaka moto monomo na nkombo Lazalo, abaka na bolosi o Betani, mokyisi nwa Maliya na nwana nyango Malata.

2 Eli nde ona Maliya owa ololoko Nkolo malasi na owa mokunyolaka makolo na suwe ye. Yabaka nwana nyango Lazalo owabaka na bolosi.

3 Mankanasa ma Lazalo maamba longolo Yesu obokye: «Nkolo, kyeka ookozingye we ali na bolosi.»

4 Waaoka Yesu babona, amba wo yokye: «Bolosi babona teboli pha iwaa, kasi boli pho ya iweninya nkyemo ya Nwaphongo. Nde na phango, bamokumola Nwana wa Nwaphongo.»

5 Yesu azingaka Malata na nwana nyango na Lazalo.

6 Kasi waoka yo simo obokye Lazalo ali na bolosi, nde phele, akulaka kyela nkolo ibale o elele eyabaka yo.

7 Bobele, sima me, amba ya wo na baekosi yokye: «Tokule butwa o Yuda.»

8 Baekosi bamba ya wo ne bekye: «Labi, nde unwanwa eye Bayuda balukakyi iema mabanga, emba kokule butwa omu?»

9 Yesu amba buyaa yokye: «Tewali mangonga iko mbuka mabale ma moo? Bo moto katambule wa moo, taabakatane pho kawene moo nwa mokyisi.

10 Kasi bo moto katambule waa mokolo, amobakatana pho moo temoli onte ye.»

11 Waaunva yo iwo babona, amba ya wo na bée yokye: «Nwebi na banga Lazalo alasi, kasi na kye moumola.»

12 Baekosi bée bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, bo alasi, amobika.»

13 Yesu awoko babona pho ya iwa sa Lazalo, kasi bée baumunyaka nde obokye kawo pho ya eyaakolo ebu.

14 Yesu amba ya bawole polele yokye: «Lazalo awe,

15 emba nali na nkyisa pho sikyi ba omu, pho bée oanole. Kasi tokyende oka ye.»

16 Emba Toma, okobangye bée Ipasa, amba ya wo na baekosi bayoko yokye: «Na banga tokyende me, emba towe ne molongo.»

11

Iwa sa Lazalo

Yesu mokundosi nwa bawee na okophe bomu

17 Wakoma yo om̄, Yesu akye zwa obokye Lazalo ambo kyela nkolo ine o ilita.

18 Yelusaleme na Betani bali na itakye sa bakilometele phenephe na baato.

19 Baikye onte ya Bayuda bayakaka oka Malata na Maliya pho ya iya zala na bee pho ya nwana nyango na bee owawaka.

20 Waaoka Malata obokye Yesu kaye, amba ya kye mobenga o nzela, mene Maliya aikasi azasi o ingambi.

21 Emba Malata amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nwana mama nde tawa.»

22 Kasi na injanwa eye me, naebe obokye iso ya moonga we oka Nwaphongo, Nwaphongo amoephe yango.»

23 Yesu amba wo ne yokye: «Nwana nyongo amokundwa.»

24 Malata amba ya mobuyisa yokye: «Naebe obokye amokundwa imbele saa mokundwa bawe o mokolo nwa suka.»

25 Yesu amba ya wo ne yokye: «Nga nali moto okokundole bawee, na okophe bomoo, moto okonzanole, na bo awe amoba nde na bomoo.»

26 Emba moto muso oli na bomoo kambe na nzanola etawe. Koanole bomoo?»

27 Amba mobuyisa yokye: «Ee Nkolo, nga naanosi obokye oli Klisto, Nwana wa Nwaphongo, ookoye o mokyisi.»

Yesu alesi

28 Waaunva yo iw̄o babona, amba ya kye banga nwana nyango Maliya, amba kolo ne yokye: «Moteye aesi, kaebangye.»

29 Waaoka Maliya babona, aesi ya injwa izele, aesi kyende oli yo.

30 Yesu tataaka nyolo o mokyisi, kasi ataka ba nde oelele eya vanaka Malata ne.

31 Bayuda babaka na Maliya o ingambi pho ya izala ne, waamowene bee aino izele, atokosi, bamba ya mobenga, baumunyaka obokye kakye o ilita pho ya ikye lela om̄.

32 Waakoma Maliya o elele eya baka Yesu, wamowene yo amba ka o makolo me, amba wo ne yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nwana mama nde tawa.»

33 Waba wene yo banyingonele, Maliya na Bayuda babaka ne, Yesu aokaka ngongo boikye na bolosi o ndondo ye.

34 Emba amba ya batuna yokye: «Bee wamokunda wa?» Bamba mobuyisa bekye: «Nkolo, yaka ya kyekye.»

35 Yesu amba ya lela.

36 Emba Bayuda beyke: «Kyeka bo wamozingaka yo.»

37 Bakyi onte ya bee bekye: «Moto owa zibolaka miyo ma moto owa pholo miyo, taiky koka ikatela Lazalo iwa.»

Yesu akundosi Lazalo

38 Bobele Yesu amba kula ya oka ngongo o motema amba ya kyende o ilita. Yabaka mobongu onte ya mabanga emba ibanga sazibaka muna mobongu. 39 Emba Yesu amba ya wo yokye: «Manya ibanga sisi.» Malata, nkanasa ya mowe, amba wo ne yokye: «Nkolo, kaye solo, pho ambo kyela nkolo ine.»

40 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Siika wo na we ngakye, bo oanosi, wamowene nkyemo ya Nwaphongo?»

41 Bobele, bamba ya manya ibanga. Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, amba wo yokye: «Tata, naephe melesi pho onzokyi.»

42 Phele, naebe obokye konzokye nkolo iso, kasi nawo babona pho ya moluku moondungye, pho baanole obokye iwe wantoma.»

43 Waawo yo babona, amba ya anwana na bokusi yokye: «Lazalo, tokolo!»

44 Emba mowe aesi ya tokolo, makolo na maboko makangyemi na bitato, na boo phe bozingami na etobu. Yesu amba ya wo na bee yokye: «Omoingole emba omole kakyende!»

Bawangyele Yesu

45 Bayuda baikye onte ya baayakaka yakyeka Maliya, na bawenekye yaakye-laka Yesu, bamba moanolela.

46 Kasi bayoko onte ya be, bamba ya kye imola Bafalisayi iso yakyelaka Yesu.

47 Banganga banene na Bafalisayi bamba ya angyinya ikyita bamba wo bekye: «Tokyele bo? Moto oyo kakyele bilekyesako biikye.»

48 Bo tomokyekyi bokyeki babona, bato baso bamoanolela. Baloma bamoya o to elele esantu ya banga na mokyisi nwa banga.»

49 Kaifa, monomo na be, owa baka nganga o munene o mbula me, amba wo na bee yokye: «Bee toososo»

50 toombe na eba obokye eli bolaa pho ya bee obokye moto monomo awe pho ya bato, naa obokye mokyisi mobimba mowe.»

51 Taika wo babona na ndengye ye, kasi wabaka yo nganga o munene, o mbula me, ambaka imola obokye ya sengyelaka obokye Yesu awe pho ya mokyisi.

52 Teli nde pho ya mokyisi bobele, kasi pho ya iyangyinya elele yonyo bana ba Nwaphongo baanyangwa.

53 Emba nde mokolo me, bamba wanga imoboma.

54 Yango mena, Yesu takulaka tambula mi pha onte ya Bayuda. Amba ya kyende o manyete mali phenephe na obokye, o mokyisi mobangye bee Efalayime, azalaka omo yo na baekosi be.

55 Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe. Oboo pha eyenga ya Ilekana, bato baikye bautaka o mangonda bakyeke o Yelusaleme pho ya imipetola.

56 Balukaka Yesu, emba onte ya Tempelo waabaka be, bawonoko bekye: «Bee koununya bo? O eseleko etaye?»

57 Banganga banene na Bafalisayi bambyaka mitindo obokye: Moto munso wamoeba elele eli yo, asengyesi eyimola pho bamoakya.

12

Maliya alosi Yesu malasi o makolo

1 Nkolo motoba o boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aesi ya koma o Betani, waabaka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawe.

2 Omo, bamba ya za ne. Malata abaka kakabe ntoma kasi Lazalo abaka monomo na babaka ne o mesa.

3 Bobele, Maliya amba yakpa molangyi nwa malasi nwayela bee na nale nwa motiya moikye. Aesi ya malolo o makolo ma Yesu, amba makunyola na suwe ye,

emba ingambi satondaka na solo ya mana malasi.

4 Bobele, Yudas Mokyeliyota, monomo na baekosi bee, eli nde ona yo owa-muungya, yokye:

5 «Pho ya'ye tebaungye malasi mamana na nkama iyato ya ba denale, pho ya ibaphe babola?»

6 Awoko babona, pho teli obokye ali na ngongo ya babola, kasi pho abaka moibi na obokye, yo mobombi nwa baphalanga, abaka kaibe baphalanga babaka bee bamophisa.

7 Emba Yesu amba wo yokye: «Omo! Abanza lowo lokyesi yo pho ya mokolo nwa munkunda be.

8 Babola, oli na bee nkolo iso, kasi nga, otoo be na nga pho ya bobele.»

Bawangyele Lazalo

9 Emba moluku moikye nwa Bayuda baokaka obokye Yesu abaka omo, kasi tebaikaka ya nde pho ya Yesu yo mampenza, kasi nde pho ya ikyeka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawee.

10 Tata wamo, Banganga banene bamba wangya obokye babome na Lazalo me,

11 pho yabaka nde pho ye, Bayuda baikye babalotaka babutwaka ianola Yesu.

Yesu anyosi o Yelusaleme

12 Bo yana, moluku nwa bato nwayaka o eseleko, nwayamba oka obokye Yesu amoya o Yelusaleme.

13 Bamba kpa kanga ya mabila bamba tokolo ikye vana ne. Babaka baanwane bekye: «Ozana! Nkolo apambole okoye na nkombo ye, mokonzi nwa Isalayele.»

14 Waazwa Yesu nwana wa mpunda, amba zala o ikolo sa yango bo wakomama wango obokye:

15 Saila nwana nwasi wa Siyona: Kyeka mokonzi kaye, abaa ikolo sa nwana mpunda.

16 O ebandle baekosi bee tebaikaka sosolo mapho maaye, kasi imbele sazwa Yesu ngambo, bamba umunya obokye mapho me makomamaka pho ye, na obokye eli nde mango makyela bee pho ye.

17 Moluku nwa bato nwaabaka ne imbele sabangaka yo Lazalo itokolo onte ya ilita na wa mokundola yo onte ya bawee, baimolaka maphoo mawenekye be.

18 Yango mena moluku nwa bato bayakaka ya vana ne pho baokaka elekye-sako eya kyelaka yo.

19 Emba Bafalisayi bamba wono onte ya bee bekye: «Ka kowene, otokule kyela na ekpele, kyeka bato baso babuto imobenga!»

Nkyemo na ekulusu

20 Bato bayoko baatebali Bayuda bakyeke o eseleko pho ya ikumbela.

21 Bamba ya wo na Filipe owabaka wa Betesayida ya Galileya emba bamba onga ne bekye: «Nkolo, toli na phowa ya iwene Yesu.»

22 Filipe amba yakye lowole Andele, emba bee baso bamba yakye lowole Yesu.

23 Yesu amba babuyisa bobo: «Imbele sisengyesi Nwana wa moto izwa ngambo sikokyi.

24 Naewole nde phele phele, bo mum-buma nwa ble moka o manyete te mowee, moikale nwango mampenza. Kasi bo mowee, mobote mbuma nzikye.

25 Moto okozingye bomoo phe, aabobungya; kasi moto owamoina bomoo phe onte ya mokyisi mumu, aabobanza nono o bomoo pha bobele.

26 Bo moto kazingye inkyelela, ambengye, emba elele eli nga, na moto wa nga wa etoma amoba omo. Bo moto kankyelele, Tata amokumola.»

Yesu aimosi bo wamowa yo

27 «Unwanwa eye, ndondo ya nga teli bose. Emba namba wo bo? Tata, ombikya o imbele sisi? Kasi naya nde pho ya sina imbele sisi.

28 Tata, phe nkombo yawe ngambo.» Emba nyesi monomo mouti o ikolo mowo obokye: «Naephe ngambo, emba namokula eephe ngambo.»

29 Moluku nwa bato nwabaka wamo na baokaka bekye eli engyinsi, baayoko bawoko bekye eli anzelu moto omowosi.

30 Yesu amba ya buya yokye: «Iwesi mamuna temoiki okana pho ya nga, kasi nde pho ya bee.

31 Unwanwa eye eli isambisa sa mokyisi mumu, unwanwa eye bamovaka mokonzi nwa mokyisi o ibanda.

32 Pho ya nga, imbele sa mobaa nga o ikolo, namobenda bato baso oka nga.»

33 Na maloba mamana, aimolaka ndengye eya mowa yo.

34 Moluku nwa bato nwamba mobuyisa obokye: «Banga Mobeko nwaloimola obokye Klisto amobaa bobele. Ndengye'ye we okokyi iwo obokye Nwana wa moto amobaa o ikolo? Yo nza, ona Nwana wa moto?»

35 Emba Yesu amba wo na bee yokye: «Moo motaa baa onte ya bee pho ya nwana imbele. Tambula imbele sili bee na moo, pho ya obokye enzombi yango saeziba. Pho ookotambule o enzombi, taefe mbale ekyeke yo.

36 Wata ba bee na moo, omoanole pho ya ibutwa bana ba moo.»

Bayuda tebaanole Yesu

Waaunva yo ibawole babona, Yesu amba ya mana wali bee, akye mibomba.

37 Nabo wakyela yo bilekyesako biikye o miyo ma be, tebaika moanola.

38 Pho maphoo mawoko moimosi Isaya obokye: Nkolo, owanosi yaoka banga nza? Na eoko ya Nkolo yamiteya oka nza? Makokyisame.

39 Nde ona Isaya akula imola ntina ye ete yakokaka bee anola:

40 Aphose miyo ma be, ambi nabuya ntema ya bee nkusi, pho bee sawene na miyo ma be, obokye ntema ya bee sa socolo, obokye bee sabongola ntema, emba nde na babikye!

41 Isaya kawo babona pho awene nkyemo ye na obokye awo pho ye.

42 Nabo babona, baikye onte ya bakambi, bamoanolaka. Kasi pho ya Bafalisayi tebamekaka na iwo, pho ya iila obokye nde babatokosi o ingambi sa makyita:

43 Pho bazingaka nkyemo ekyiute na bato o elele ya nkyemo ikyiute na Nwaphongo.

Pho ya mateya ma Yesu

⁴⁴ Yesu amba ya anwana yokye: «Okonzanole, taanole nga, kasi kaanole Owantoma,

⁴⁵ ebe moto ookonvene, kawene na Owantoma me.

⁴⁶ Inga, moo, naesi o mokyisi pho moto munsu okonzanole afe saba o enzombi.

⁴⁷ Bo moto aokyi mapho ma nga, tambe mabanza, teli nga okomosambisa: Pho sikyi ya sambisa mokyisi, kasi naesi nde iya bikya mokyisi.

⁴⁸ Moto okonde na otoanole maloba ma nga ali na mosambise: Iloba siiwo nga, samosambisa o mokolo nwa suka.

⁴⁹ Sikyi wo pho ya nga mampenza, kasi Tata owantoma anteya isengyesi nga iwo na iimola.

⁵⁰ Emba naebe obokye motindo nwe eli bomo pha bobele: Ikyi wo nga, naiwo nde bowanvole Tata.»

13

Yesu akunyosi makolo ma baekosi be

¹ O boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aebaka obokye imbele se saimana o mokyisi mumu oikyende oka Ango sikokyi, yo owazingaka bato bee bali o mokyisi, abazingaka tee nono o suka.

² Emba waaba bee baze, Zabulu amba nyosa maumunya mabe o ndondo ya Yudas Mokyeliyota, obokye amungya,

³ Yesu aebaka obokye Ango aphe mbolo iso o maboko me, pho auta na Nwaphongo emba amobutwa oka Nwaphongo,

⁴ Aesi ya mana o mesa, amanye bitobu, akpe etato yonyo, amba mikanga o mobimbi.

⁵ Bobele, amba yaangola maa o beseni, atati ikunyola makolo ma baekosi, kambe manya maa na etato eyamikanga yo o mobimbi.

⁶ Wakoma yo oka Simo Petelo, Petelo amba wo ne yokye: «Nkolo, iwe konkunyole makolo?»

⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ikyikyele nga, tokokyi ieba unwanwa eye, kasi wamoisoso sima.»

⁸ Petelo amba wo ne yokye: «Inkunyola makolo! Tewakokyi ikyelama!» Yesu

amba mobuyisa yokye: «Bo siekunyosi, tokokyi iba na nga elele yonono.»

⁹ Emba Simo Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, sankunyola nde makolo na makolo, kasi na maboko na moto!»

¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto oumbo oko, ali munsu peto, tasengyesi ikula mikunyola, bote ebee nde malolo phe. Ka bee, bee oli peto, kasi bee baso phe.»

¹¹ Pho aebaka moto owamungya, yango mena amba wo yokye: «Bee baso toli peto.»

¹² Waaunva yo ibakunyola makolo, aesi ya kpa bitobu be, akuli ya nkye zala o mesa amba ya wo na bee yokye: «Bee osososi lowo lookyesi nga pho ya bee?»

¹³ Bee kombangye “Moteye na Nkolo”, kowo phele, pho nali bomo.

¹⁴ Emba bo nga, Nkolo na Moteye, naekunyosi makolo, na bee osengyesi ikunyolana makolo.

¹⁵ Pho naephe ndakisa obokye, ikyesi nga na bee, na bee oikyele me.

¹⁶ Naewole nde phele phele obokye, moombo taalekye nkolo we, na toma talekye moto oo motomi.

¹⁷ Bo koebe mapho mamana, wamoba na nkyisa bo waamakelela.

¹⁸ Siwo pho ya bee baso, naebe baalo nga. Kasi pho ba wo buku pha Nwaphongo obokye: Okoze na nga ipa molongo, abuto mbomi ya nga.

¹⁹ Naewole unwanwa eye, o boo pha lowo me iya. Pho, waamoya lango, oanole oboke “nga nali booli nga”.

²⁰ Naewole nde phele phele obokye: Owamoyamba moto otomi nga, kayambe nga mampenza, ka okonzambe kayambe na moto owantoma.»

Yudas aungye Yesu

²¹ Waaunva yo iwo babona, Yesu amba oka ngongo o motema, amba wo yokye: «Naewole nde phele phele, monomo onte ya bee amunzungya.»

²² Baekosi bamba kyekana, bamba mituna bekye, kanewo na nza?

²³ Monomo na baekosi be, owabaka Yesu kalobo zinga, azalaka phenephe na Yesu.

24 Simo Petelo amba munyatela miyo yokye: «Omotune, kaanewo na nza.»

25 Moekosi amba ya mibanza o ntolo ya Yesu, amba motuna yokye: «Nkolo, eni ba nza?»

26 Yesu amba mobuyisa yokye: «Eli owamophe nga ete ya ipa eya munyinya nga o subu.» Waaunva yo iwo babona, Yesu amba yakpa ete ya ipa eya nyinyaka yo o subu, amba ya ephe Yudasi Mokyeliy-ota, njwana wa Simo.

27 Emba nde o sina imbete saamophe yo ena ete ya ipa, Molembe aesi ya nyolele Yudasi. Bobete Yesu amba wo ne yokye: «Loozingye we ikyela, olokyele izele.»

28 Na monomo na bete baso babaka o mesa taikaka sosolo pho ya'ye awoko babona.

29 Bo wabaka Yudasi mobombi nwa baphalanga, baayoko baumunyaka obokye Yesu awoko ne pho ya iyomba ya sengyelaka pho ya eseleko, naa pho ya iphe babola njwana ekpele.

30 Ka Yudasi, wakpa yo ete ya ipa, amba ya tokolo. Yabaka enzombi.

Mobeko njwa sika

31 Waatokolo Yudasi, Yesu amba wo yokye: «Unwanwa eye, Nwana wa moto ambo zwa ngambo, na Nwaphongo azwe ngambo pho ye.

32 [Bo Nwaphongo azwe ngambo pho ye], Nwaphongo amophe ne ngambo bo eeli ne. Emba sakoko amophe ngambo.

33 Bana ba nga, sikuli ba na bete elinga. Wamunduka, emba nde bo wawo nga na Bayuda obokye: «Bi kye nga, bete otokome omo», naewole na bete unwanwa eye.

34 Naephe mobeko njwa sika: Zingana bete na bete. Bo waezinga nga, na bete ozingane bete na bete.

35 Boozinga bete na bete, na bomo, bato baso bamoeba obokye bete oli baekosi ba nga.»

Yesu aimosi obokye Petelo aamoan-gana

36 Simo Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, kokye bi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bi kye nga, tokokyi imbenga unwanwa eye, kasi wamumbenga sima.»

37 Petelo amba wo ne yokye: «Nkolo, pho ya'ye sikokyi iyebenga unwanwa eye? Namoambya bomoo pha nga pho ya we!»

38 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Wamoambya bomoo pha we pho ya nga? Naewole nde phele phele ngakye: Wamunzangana mbala iyato soo sabotongokye.»

14

Yesu ali nzela ekyekambe oka Tata

1 «Mandondo ma bete satungyisama, anola Nwaphongo, onzanole na nga.

2 O ingambi sa Tata, bilele ba ibaa bili biikye, bo teebakyi bomo, nde naewolekyi obokye nakyende ebongyisela elele eya moba bete?

3 Emba wamokyende ebongyisela nga elele, na mokula yaekpa, pho elele eli nga na bete obe omo me.

4 Na bi kye nga, bete koefe nzela.»

5 Toma amba ya wo ne yokye: «Nkolo, toloebe bi kye we, tombaeba ena nzela ndengye eye?»

6 Yesu amba ya wo ne yokye: «Nga nali nzela, na phele, na bomoo. Moto takokyi ikyende oka Tata, bo taleka oka nga.

7 Bo onzebakyi, na Tata nde omoebakyi. Tata unwanwa eye omoebi, emba omoweni.»

8 Filipe amba ya wo ne yokye: «Nkolo, oloteya Tata, mena oka banga wakokyi.»

9 Yesu amba ya wo ne yokye: «Nali na bete wawa elinga, emba we Filipe toonzebe! Moto oo nveni aweni Tata. Pho ya'ye kowo wekye: «Oloteya Tata?»

10 Toanole obokye nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga? Maphoo maewole nga, si mawo na ndengye ya nga mampenza! Kasi eli nde Tata ooli onte ya nga, okokyele bitoma bete.

11 Onzanole, nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga. Bo toone anola maphoo ma nga, anola nono pho ya bitoma bibi.

12 Naewole nde phele phele, moto okon-zanole amokyela ne bitoma bikyele nga, amokyela na bitoma bilekyi bonene, pho nga nakyende oka Tata.

13 Iso yamoonga b̄e na nkombo ya nga, namoikyela, pho obokye Tata azwe ngambo onte ya Nwana.

14 Boonzongyi ekpele na nkombo ya nga, namoekyela.»

Mbunu ya itoma Bolobo

15 «Bo konzingye, wamokumola mibeko ma nga.

16 Nga namoonga na Tata, amoetomela Moambelesi mosuu owa mofa na b̄e pho ya b̄e.

17 Eli yo Bolobo owa phele, iyo ootokokyi mokyisi iwene na ieba. B̄e, b̄e komoebe, pho ali phenephe na b̄e na onte ya b̄e.

18 Esieyikye biika, namokula ebutolela.

19 Eikasi nde nwana bokyi bobo, mokyisi ete mokule nvene. Kasi b̄e, konvene pho nali na bomoo emba b̄e wamofa na bomoo.

20 Mokolo me, wamoeba obokye nga nali onte ya Tata, b̄e onte ya nga na nga onte ya b̄e.

21 Moto oli na mibeko ma nga emba kamikumole, yo mona kanzingye. Kasi ookonzingye, Tata amozinga, na nga naamozinga namba na miweninya ne.»

22 Yudasi, kasi Yudasi Mokyeliyota phe, amba wo ne yokye: «Nkolo, ndengye'ye waamiweninya na banga, kasi na mokyisi phe?»

23 Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo moto kanzingye, amokumola maphoo ma nga, emba Tata aamozinga. Tomokye, tomobuya elele ya banga ya izala oka ye.

24 Moto ootonzingye, taakumole maphoo ma nga, nzuka maphoo maokye b̄e, temali ma nga kasi ma Tata owantomaka.

25 Naewolekye maphoo mamana wataaka ba nga na b̄e.

26 Moambelesi, Bolobo pha moetomela Tata na nkombo ya nga, amoteya maphoo maso, amoekundolela iso yaa ewolekye nga.

27 Naeyikyele b̄e, naephe b̄e pha nga. Siephe phango bokoepeh̄e bato ba mokyisi. Mandondo ma b̄e mabee satungisama naa ibaa na boilakye.

28 Waoka obokye nawoko na b̄e ngakye: «Nakyende, namokula ebutolela.» Bokonzingye, wamosepela na obokye nake oka Tata, pho Tata andekyi.

29 Emba unwanwa eye, nawo na b̄e oboo pha maphoo mamana ikyelama pho wamokyelama mango, b̄e oanole.

30 Tata unwanwa eye, esikule woko na b̄e, pho mokonzi nwa mokyisi mumu kaye. Nde phele tali na bokonzi o ikolo sa nga.

31 Kasi pho ya obokye mokyisi moebe obokye nazingye Tata na obokye nakele iso boko zingye yo. Tem̄e, tomane wawa!»

15

Yesu ali nwete nwa vinyo nwa phele phele

1 «Nga nali nwete nwa vinyo nwa phele phele emba Tata ali nkolo ya inzabi.

2 Bitakyi biso bili onte yanga, bite bibote mbuma, aabimanya, emba bitakye biso bibote mbuma, aabibongya, pho obokye bikule bota mbuma nzikye.

3 B̄e waunva bongoo pho ya iloba saewole nga.

4 Ba na nga booli nga na b̄e! Nde bomoo booli etakyi, teekokyi ibota mbuma yango mampenzaa boteebe yonyo onte ya nwete. Nde bomoo na b̄e tokokyi ibota mbuma, botofee na nga elele yonyo.

5 Nga, nali nwete nwa vinyo, b̄e oli bitakyi: Moto okobe na nga na owa oli nga onte ye, yo mona amobota mbuma nzikye, pho tokokyi ikyela ekpele bo nga sibe na b̄e.

6 Bo moto tabe na nga elele yonyo, bamovaka o nze ya etakyi, amuunga, emba babongoo, babivaka o nwenya emba biamolola.

7 Bo obe na nga, na maloba ma nga bo mali na b̄e, wamoonga izingyi b̄e, wamoizwa.

8 Lowoo lophe Tata ngambo, eli obokye b̄e obote mbuma nzikye na obokye obutwe baekosi ba nga.

9 Bo wanzinga Tata, na nga naezingye me, ikala na lozingo na nga.

10 Bo kokumole mibeko ma nga, oli na lozingo na nga, ya bookokumole nga mibeko ma Tata, naikale o lozingo le.

11 Naewosi babona pho nkyisa ya nga ibe na b̄e na obokye nkyisa ya b̄e iibe nzikye.

12 Eye eli mobeko n̄wa nga: Zingana b̄e na b̄e bo wa ezinga nga.

13 Tewali moto na lozingo loikye ya moto okoambya bom̄o phe pho ya b̄ebi n̄e.

14 Bo kokyele ikyietome nga, b̄e oli b̄ebi na nga.

15 Esikule ebanga baombo, pho moombo taefe ikyikyele nkolo w̄e. Kasi b̄e, naebangye b̄ebi, pho iso yaaoka nga oka Tata, naeyimola yango.

16 Teli b̄e bato baanzolo, eli nde nga moto owa eolo na owa ephe etoma pho okyende, obokye obote mbuma na obokye mbuma me ikoko. Pho ya obokye ya moonga b̄e oka Tata na nkombo ya nga, amoephe yango.

17 Lowo loeyongye nga, eli obokye ozingane b̄e na b̄e.»

Loino la mokyisi

18 «Bo mokyisi moeyini, eba obokye nga n̄wanzina phanza.

19 Bo obakyi ba mokyisi, mokyisi nde moezingyi. Kasi b̄e toli ba mokyisi: Kasi eli nga oemanye o mokyisi yango mena mokyisi moeyine.

20 Umunya mapho mawoko nga na b̄e obokye: “Moombo talekye nkolo w̄e”, bo wanyoko b̄e, bamoenyoko na b̄e me. Bo bakumola mapho ma nga, mapho ma b̄e bamakumola me.

21 Kasi bamoekyela iso miina pho ya nkombo ya nga, pho tebaefe owantoma.

22 Bo sikaka ya, na bo sikaka bawole, nde tebafe na isumu, kasi un̄wan̄wa eye, tebakokyi angana isumu sa b̄e.

23 Moto ookonzine, kaine na Tata me.

24 Bo sikyelaka bilekyesako bate baika kyela na moto mosuu onte ya b̄e, nde tebafe na isumu. Kasi un̄wan̄wa eye oobiweni b̄e bali nde iloina, ebe nga ebe Tata.

25 Kasi eli pho ya obokye ekokysame mapho maakomama o Mobeko n̄wa b̄e obokye: “Banzina sa eleko.”

26 Waamoya Moambelesi owamoe-tomela nga uta oka Tata, Bolobo pha phele boute na Tata, yo mampenza amoya wo pho ya nga.

27 Na b̄e, oli manzoka ma nga, pho tata o etatele oli na nga.»

16

1 «Naewosi mapho maso mamana pho ya obokye obe sakaa o bimekyi.

2 Bamoewiinya o mangambi ma makyita ma Bayuda. Nzuka imbela siye, moto owa moeboma, amoumunya obokye kambya ikabo oka N̄waphongo.

3 Bamokyela babona pho tebaika eba ebee Tata, ebee nga.

4 Kasi naewole babona pho ya obokye, wamokoka imbela sa b̄e, b̄e oefe obokye naewolekye lango.»

Etoma ya Bolobo

«Sika ewole lango uta oetatele pho nabaka na b̄e.

5 Kasi un̄wan̄wa eye nakyende oka owantoma, emba na monomo onte ya b̄e santuna obokye: “Kokye bi?”

6 Kasi pho naewosi lango, mandondo ma b̄e mabuto na ngongo.

7 Nzuka, naewosi nde phele obokye: Eli bolaa obokye nga nakyende, pho, bo nga sikye, moto ookokyi iya eyambelela etaye. Kasi bo na kye, namoetomela yo.

8 Emba waamoya yo, amoya phe bato ba mokyisi so pho ya mapho maakyekyi masumu, bosembo, na isambisa sa N̄waphongo.

9 Pho ya masumu, tebaanzanole.

10 Pho ya bosembo, nakyende oka Tata, otokule n̄ven̄e.

11 Pho ya isambisa, mokonzi wa mokyisi mumu bamosambisaka.

12 Nakuli ba na mapho maikye ma iewole, kasi bo naewosi mango un̄wan̄wa eye, mamoeleka na bokusi.

13 Waamoya Bolobo bowo mapho ma phele, amoeteya mapho maso ma phele. Etawo mapho maute ne mampenza.

Amowoko maphoo maokye yo, amo eimolaka na maphoo mamoya.

¹⁴ Amoweninya nkyemo ya nga oka bato pho amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango.

¹⁵ Maphoo maso mali na Tata, mali na nga. Yango mena, nawo ngakye: 'Bolo'bo amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango.»

Ngongo ya mobutwa nkyisa

¹⁶ Nwana bokyi bobo, bee otokule nvene, emba nde njwana bokyi bobo wamokula nvene.

¹⁷ Bobele, baekosi bee baayoko bamitunaka, bekye: «Maphoo mama malukye iwo bo? Nwana bokyi bobo, bee otokule nvene, emba nde njwana bokyi bobo wamokula nvene. Ebe na obokye: "Nakyende oka Tata?"»

¹⁸ Maphoo mawo yo, yokye: Nwana bokyi bobo, malukye iwo bo? Banga tolomaebe.

¹⁹ Yesu aebaka obokye balukye imotuna, amba ya batuna, yokye: «Bee komitune pho ya maphoo maewosi nga obokye: Nwana bokyi bobo, bee otokule nvene, emba nde njwana bokyi bobo wamokula nvene?»

²⁰ Naewole nde phele: Bee wamolela, wamba na miima, kasi bato ba mokyisi bamoba na nkyisa. Wamoba na ngongo, ngongo me yamobutwa nkyisa.

²¹ Yamoba ndokolo njwanwasi kalukye ibota. Waasweya yo, kabe na ngongo pho kaebe obokye akomi imbele sa bolosi. Kasi bo aboti, taakule eba bolosi bosobaabona pho abuto na nkyisa obokye atokosi moto o mokyisi.

²² Nde bomo, njwanwasi eye na bee, obuto na ngongo. Kasi namokula ya wenene na bee, emba mandondo ma bee mamobutwa na nkyisa. Moto noko monomo etakokye imanya nkyisa ya bee.

²³ Muna mokolo me, otokule ntuna na maphoo. Naewole nde phele: Tata, amoephe iso yamoonga bee na nkombo ya nga.

²⁴ Noko njwanwasi eye, naino toongyi ekpele yonyo na nkombo ya nga. Oonga,

wamozwa, emba nkyisa ya bee yaamba lobo.»

Yesu ali kamba owanyete bobo pho mokyisi

²⁵ Naewosi maphoo mamana na bite. Imbele siye, esikule ewole na bite, kasi namoewole saasa maphoo makyekyi Tata.

²⁶ Muna mokolo me, wamoonga Tata maphoo masengyesi na bee na nkombo ya nga, teli obokye namonga ne pho ya bee. Wamoonga ne bee mampenza na oko ya bee,

²⁷ pho Tata, yo mampenza kaezingye. Kaezingye pho bee konzingye, koanole na obokye nauta na Nwaphongo.

²⁸ Nauta na Tata, naya o mokyisi. Njwanwasi eye, naikye mokyisi, nabutwe oka Tata.

²⁹ Baekosi be, bekye: «Oweni, njwanwasi eye kowo saasa, tokuli wo na bite.

³⁰ Nde njwanwasi eye, banga toebe obokye koebe maphoo maso. Tosengyesi obokye bato bakule etuna mituna. Yango mena, toanole obokye wauta na Nwaphongo.»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Njwanwasi eye, bee kombe yaanola?»

³² Kyeka, imbele me siye, simbo koka, bee baso wamunyangwa, moto na moto amobutwa oka ye, wamoika nzika nga mampenza. Kasi sili nga mampenza pho Tata ali na nga elele yonyo.

³³ Naewosi maphoo mamana pho bee bali na nga elele yonyo obe na motema mpiyo. Wamunyokomo o mokyisi. Kasi oititalaka, pho inga natokolo kamba owanyete bobo pho mokyisi!»

17

Yesu kabondele pho ya baeksi be

¹ Bobele, waawoko yo babona, Yesu atombaka miyo o ikolo, yokye: «Tata, imbele me simbi ya koka. Weninya obokye nga, Nwana wa we, nali na nkyemo pho ya obokye na nga naweninya nkyemo ya we.

² Na pho ya obokye, na bokonzi phaamophe we o ikolo sa bato baso,

ambya bomoo pha bobele oka bato baso baamophe we.

³ Nzuka bomoo pha bobele boli obokye baeyebe, nde we mampenza owaakolo Nwaphongo, na Yesu Klisto owa toma we.

⁴ Naweninye nkyemo ya we o munse mumu. Naumbo etoma eyampekye we obokye naekyele.

⁵ Emba uwanwa eye, Tata, ompe nkyemo phenephe na we, nkyemo yaabaka na nga waabaka nga phenephe na we o boo pha obokye mokyisi mokyelame.»

⁶ «Naweninye nkombo ya we oka bato baamanya we o mokyisi pho ya iba mpe. Babaka ba we, wabampe emba bambi kumola iloba sawe.

⁷ Uwanwa eye baebe obokye iso yaampe we kiyute na we.

⁸ Obokye maloba maabawole nga eli nde maloba maanvole we. Bamaanola, baeba nde phele obokye naute na we, emba bamba anola obokye we wantoma.»

⁹ «Naongye na Nwaphongo pho ya be, sionga na Nwaphongo pho ya mokyisi, kasi pho ya bawa bampe we, pho bali ba we.

¹⁰ Emba iso ili ya nga ili ya we, nde boli iso yaka ya we, ili ya nga, emba nazwe nkyemo ya nga pho ya be.

¹¹ Tata lolu, sikuli ba wa mokyisi mumu, bee baikale o mokyisi, kasi nga nakye oka ya we. Tata mosantu, obabanza na nkombo ya we eyampe we, pho babe moto monomo boli nga na we moto monomo.

¹² Waabaka nga na bee elele yonyo, nababanzaka na nkombo ya we eyampe we. Nababanza emba na monomo onte ya bee taikiy banga, botebe nde nwana owabaka obokye amobunga, pho ya obokye makomi makokyisame.

¹³ Uwanwa eye, naye oka ya we emba nawo maphoo mama o mokyisi pho ya obokye bazwe na mango nkyisa nzikye.

¹⁴ Nabaphe iloba sa we, emba mokyisi mobaini, pho tebali ba mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi.

¹⁵ Siongye na we obokye obamanya o mokyisi, kasi obokye obabanza bee sa kaa o maboko ma Molemba.

¹⁶ Bee tebali ba mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi.

¹⁷ Kyela obokye bamiambya muwosi oka ya we na nzela ya maphoo ma phele, iloba sa we sili nde phele.

¹⁸ Bo wantoma we o mokyisi, na nga nabantome o mokyisi.

¹⁹ Pho ya be, namiambya nga mampenza, pho ya obokye na bee bamiambya na nzela ya maphoo ma phele.»

²⁰ «Siongye na Nwaphongo nde pho ya bee na be, nabondele na pho ya baawa, pho ya iloba sa be, bamunzanola:

²¹ Obokye baso babe moto monomo ndengye eli we Tata, oli onte ya nga emba nga onte ya we. Babe na bee onte ya banga me pho ya obokye mokyisi moanole obokye we wantoma.

²² Emba nga nabaphe nkyemo eyampe we, pho babe moto monomo boli banga moto monomo,

²³ inga onte ya bee booli we onte ya nga, pho ya obokye bakome o sakolo isanga, na babona mokyisi nwamoeba obokye eli we owantoma na obokye wabazinga bo wazinga we.»

²⁴ «Tata, nazingye obokye elele eli nga, baso baampe we babe na bee wamo me. Emba na bee bawene nkyemo yaampe we, pho wazinga o boo pha ikyelama sa mokyisi.

²⁵ Tata owa bosembo, mena mokyisi temoeyebe, nga naeyebe, emba bato baba baebi obokye we wantoma.

²⁶ Nabaimola nkombo ya we, namba kula na baimola yango, pho ya obokye lozingo laanizinga na we lobe na mi be, emba nga onte ya be.»

18

Iyakyema sa Yesu

¹ Waawo Yesu babona, amba yakyende yo na baekosi bee o mokukulu moyoko nwa moluka nwa Sedro. Aesi ya nyolo na bee o ibala sonoso sa ndemo.

² Yudasi, owaamoungya, aebaka ne elele me, pho Yesu na baekosi babaka bayanga wamo.

³ Yudasi aesi ya kpa batuluku ba Baloma na bakyengyesi ba Tempelo,

baatomaka bakambi ba banganga na Bafalisayi. Akye na bee o elele me. Baphilaka mphata, na bayanzi, na bakolukolu.

⁴ Ka Yesu aebaka iso yaamoyelela. Aesi ya susinya oli be, abatuni, yokye: «Bee kolukye nza?»

⁵ Bekye: «Banga, tolukye Yesu, moto wa Nazarete». Yesu, yokye: «Nga oyo». Yudasi owamungya atemekye na bee wamo.

⁶ Waawo Yesu na be, yokye: «Nga oyo», babuto na munsima, bakaa o se.

⁷ Yesu akuli batuna, yokye: «Bee kolukye nza?» Bekye: «Tolukye Yesu, moto wa Nazarete».

⁸ Yesu, yokye: «Nambo ewole obokye Nga oyo. Ka, bo eli nga okolukye bee, ole bato bayoko baba, bakyende bose.»

⁹ Yesu awo babona pho lowo, loowokyi yo na Ango lolo lokokye: «Sibungye nono moto monomo mi baampe we.»

¹⁰ Simo Petelo abaka na mumphata. Aesi ya mokaa, aengyi moombo wa nganga o munene itoo saa boloo. Nkombo ya moombo me, Markus.

¹¹ Kasi Yesu amba wo na Petelo, yokye: «Buya muphata nwa we o kokolo. Iwe, kobuya obokye esiwene bolosi boompe Tata bobo?»

Bakye na Yesu oka Ana

¹² Bobele, batuluku na mokonzi nwa be, na bakyengyesi ba Bayuda baesi yaakya Yesu, bamobakyi maphanga.

¹³ Bakye ne phanza oka Ana. Ana alongyaka nwana we wa nwanwasi na Kayafa. Kayafa abaka nganga munene mi mbula me mena.

¹⁴ Nzuka eli Kayafa owawoko na Bayuda lowo lolo: «Eli bolaa obokye moto monomo awe pho ya banga bato.»

Petelo aanga Yesu

¹⁵ Simo Petelo na moekosi mosuu bakyekye mibenga Yesu. Moekosi omosuu mona, aebanaka na nganga munene. Yango mena, amba ya nyolo molongo monomo na baanyoloko na Yesu, o ibala oka nganga munene.

¹⁶ Petelo aikalaka o ibanda, phenephe na mozibo. Moekosi owaebanaka na nganga munene, aesi ya tokolo, awo na

nwanwasi owabaka kakyengyele mozibo. Bobele, moekosi me aesi ya nyosa Petelo.

¹⁷ Nwanwasi me amba ya wo na Petelo, yokye: «Na we, toli moekosi wa moto mona?» Petelo, yokye: «Phe, sili moekosi nwe.»

¹⁸ Baombo na bakyengyesi bakyelaka nwenya obokye bato pho mpiyo yakyelaka. Petelo ne ayakaka ya teme na be, kato nwenya.

Yesu o boo pha nganga munene

¹⁹ Bobele, nganga munene aesi ya tuna Yesu pho ya baekosi bee na pho ya mateya maateyaka yo.

²⁰ Yesu, yokye: «Nawoko o pha, pho ya moto munsu. Nateyaka o mangambi ma makyita, na o Tempelo, elele ekyeangane Bayuda basu. Sikaka wo mi ibombo.

²¹ Pho ya'ye kontune? Tuna baanzokaka, baeimole mapho maabawolekye nga. Baebe yaawoko nga na bolaa.»

²² Wabuya Yesu babona, monomo na bakyengyesi, owabaka phenephe ne, aesi ya mowanda engyete, yokye: «Mena bo kobuyisa we nganga o munene?»

²³ Yesu, yokye: «Bo nawo na bohe, onzimole, ka bo na wo na bola, iwe konvande pho ya'ye?»

²⁴ Bobele, Ana amba ya motoma, nde na mana maphanga oka Kayafa, nganga munene.

Petelo akuli angana Yesu

²⁵ Simo Petelo ataka ba atemi, kato nwenya. Baesi ya motuna, bekye: «Na we, toli moekosi wa moto me?» Petelo aanga, yokye: «Phe, sili moekosi we?»

²⁶ Monomo na baombo ba nganga o munene, owabaka nwana nyango na moto owaengyekye Petelo itoo, amba wo ne, yokye: «Siikaka ewene na we na nee o ibala?»

²⁷ Petelo akuli angana. Sa koko, soo yamba ya tongo.

Yesu o boo pha Moangyesi Pilata

²⁸ Na munkukutu, baesi ya mana na Yesu oka Kayafa. Bakye ne oka Pilata. Kasi bakambi ba Bayuda tebaikaka nyolo o ingambi se, obokye bee sato ekyila ya bee pho baze eyenga ya Ilekana.

29 Yango mena, Pilata akyekye batuna o ibanda, yokye: «Lowo iye loosongyela b̄e moto oyo?»

30 Bekye: «Bo tabakyi moto moɓe, nde toloyakakyi ya eyikyela yo.»

31 Pilata, yokye: «Kasi b̄e omokpe, omotenele ɓolombe, ɓokowo mobeko ŋwa b̄e.» Bayuda bamba ya mobuyisa bekye: «Banga mampenza tolokoki iphe moto etumbu ya iwa.»

32 Lowo lolo lokokyee ewole ya Yesu, eyawoko yo pho ya iteya ndengye ya iwa sa mowa yo.

33 Bobele, Pilata amba ya nyolo o ingambi. Abangyi Yesu, amba wo ne yokye: «Iwe, oli mokonzi ŋwa Bayuda?»

34 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowo ɓabona pho umunye we mampenza, ndee ɓasuu ɓaeimosi pho ya nga?»

35 Pilata, yokye: «Ombuye Moyuda ndee ɓo? Bato ɓa mokyisi ŋwa we mampenza, ɓanganga ɓanene ɓaeyambye oka nga! Okyesi lowo iye?»

36 Yesu amba buya yokye: «Bokonzi pha nga teboli pha mokyisi mumu. Bo bokonzi pha nga ɓoɓobakyi pha mokyisi mumu, ɓaaka nga nde ɓanwanesi ebasi pho nga sa kaa o maɓoko ma Bayuda. Kasi bokonzi pha nga, unwanwa eye, teboli pha wawa.»

37 Pilata amba wo ne yokye: «Oli nde mokonzi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we obokye nali mokonzi. Nabotama emba naya o mokyisi pho ya iya imola maphoo maa phele. Moto munso oli na maphoo maa phele kaokye ŋwesi ŋwa nga.»

38 Pilata amba ya wo ne yokye: «Maphoo ma phele eli iye?»

Pilata ambye Yesu obokye bamobome

Waatuna Pilata ɓabona, amba kula kyende benga Bayuda o nze, amba wo na b̄e yokye: «Pho ya nga, sikyi mozwa na na lowo lonolo loobe.»

39 Kasi ɓo wamele b̄e obokye mbula na mbula naekandolele moto wa ɓoko monomo pho abutwe oka ye, imbele size b̄e eyenga ya Ilekana, kizingye obokye naekandolele mokonzi ŋwa Bayuda?»

40 Bamba ya butwa iyanwana bekye: «Mona phe, nde Balaba!» Nzuka Balaba me abaka moɓoni na moibi.

19

1 Bobele, Pilata amba ya na Yesu obokye bamobinde phimbo.

2 Batuluku, bamba ya tonga eboko, ekyelate ɓakonzi, na milo. Bamba na molasa yango o moto. Bamba kula na molasa munkoto ŋwa mangola

3 Bamba ya susinya phenephe ne bambe wo bekye: «We mona, mokonzi ŋwa Bayuda!» Bamba butwa na imowanda bingyete.

4 Pilata amba kula tokolo o ibanda, amba ya wo na Bayuda yokye: «Kyeka, naetokolele yo o ibanda, ombe eba obokye sikyi zwa nono lowo lonolo loobe oka ye.»

5 Yesu amba ya tokolo o ibanda, alati eboko ekyelate ɓakonzi etongyi b̄e na milo na munkoto ŋwa mangola. Pilata amba ya wo na b̄e yokye: «Kyeka moto me!»

6 Kasi waamowene ɓanganga ɓanene na ɓato ɓa b̄e bamba butwa iyanwana bekye: «Omobakye o ekulusu! Omobakye o ekulusu!» Pilata amba wo na b̄e yoye: «Omokpe, omobakye o ekulusu b̄e mampenza, pho ya nga, sikyi mozwa nono na lowo loobe.»

7 Bayuda bamba mobuyisa bekye: «Toli na mobeko monomo, emba pho ya mobeko me, asengyesi iwa pho amibuye Nwana wa Nwaphongo!»

8 Waoka Pilata ɓabona, akulaka ila na ɓoikye.

9 Amba kula nyolo o ingambi, amba ya tuna Yesu, yokye: «Iwe, oli wa bi?» Kasi Yesu taika mobuyisa nono eyano.

10 Bobele, Pilata amba ya wo ne yokye: «Kole iwole nga! Toebe obokye nali na bokonzi na pha iekandola na pha iebaka oekulusu?»

11 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Tokokakyi ifa na bokonzi mi nga ɓo tephautaka o ikolo, emba yango mena oonzambye oka ya we, ali na isumu sinene.»

12 Waoka Pilata ɓabona, alukaka malondo ma ibikya Yesu. Bayuda ɓaesi

ya anwana, bekwe: «Bo obikwe moto mona, toli nwebi na Moangyesi munene, Kaisala.» Moto okomibuya mokonzi na ndengye ye mampenza, mena owa ilanga na Kaisala.

¹³ Bobele, Pilata aesi ya tokolo Yesu o ibanda. Yo akwe zala o elele ekyebangye bée Mokpengba nwa Mabanga pho ya itena bolombe. O munoko nwa Bayuda, elele me, baebangye Gabata.

¹⁴ Yabaka mokolo monomo obo pha eyenga ya ilekana, imbele sikome bunya i moto. Pilata aesi ya wo na Bayuda, yokwe: «Kyeka, mokonzi nwa be!»

¹⁵ Baesi ya anwana, bekwe: «Awe! Awe! Omoingya o ekulusu!» Pilata, yokwe: «Naingya mokonzi nwa bée o ekulusu?» Bakambi ba banganga, bekwe: «Banga, tololi na mokonzi mosuu, toebe nde Kaisala, suka.»

¹⁶ Bobele, Pilata amba ya ambya Yesu obokwe bamoingya o ekulusu.

Baingye Yesu o ekulusu

Ujwanwa eye, bakuli yaakya Yesu.

¹⁷ Yesu aesi ya nyanya ekulusu yo mampenza, aikyi mokyisi mamuna, nono o elele ekwe bangye be: «Engyengyele ya moto», o munoko nwa Bayuda, bekwe: «Gologota.»

¹⁸ Wamo, baesi ya ingya Yesu o ekulusu. Baingye na bato basuu babale o bikulusu, ona bi boloo, ona bi bowee, Yesu waa nte.

¹⁹ Pilata aesi ya wo obokwe bakome mokanda, bamobakwe o ikolo sa ekulusu ya Yesu. Mokanda me mowo bobo: «Yesu, moto wa Nazarete, mokonzi nwa Bayuda.»

²⁰ Bayuda baikwe batangaka mokanda me, pho elele eya ingyaka bée Yesu o ekulusu, yabaka phenephe na mokyisi. Bakomaka mokanda me na noko iyato iye: Munoko nwa Babele, nwa Baloma, nwa Baela.

²¹ Bobele, bakambi ba banganga bakwe wo na Pilata, bekwe: «Manya bookomi we wewe: “Mokonzi nwa Bayuda”, kasi buya obokwe: “Moto me awoo yokwe: Nali mokonzi nwa Bayuda.”»

²² Pilata, yokwe: «Boumbo nga koma, waikale nde bookomi nga.»

²³ Waingya batuluku Yesu o ekulusu, batuluku me baesi ya kpa bitobu be, babikabi na maalo mane, tuluku na tuluku na se iyalo. Bakpe na munkoto nwe, nwaabaka sa bobambe, bamotonga botongyi tata o ikolo nono o se.

²⁴ Bekwe: «Banga sa mokakola. Toma zekwe, moto owamoza, kamokpe.» Eli nde bomo pho lowo, laakoma bée o buku pha Nwaphongo lolo, lokokwe:

«Bakabi bitobu banga onte ya be, bamaalesi munkoto nwa nga zekwe.»

Batuluku me bakyelaka nde bomo.

²⁵ Maliya, nyango wa Yesu, yo na nwana nyango wa njwanwasi, na Maliya njwanwasi wa Keleopasi, na Maliya owa Magadala, batemekwe bée baso phenephe na ekulusu eyaka Yesu.

²⁶ Waawene Yesu nyango, na moekosi owaloboko yo zinga, atemi phenephe na nyango, aesi ya wo na nyango, yokwe: «Mama, mena eli nwana wa we.»

²⁷ Awoo na moekosi me, yokwe: «Mena eli nyongo. Nde sina imbele me, moekosi me aesi ya kpa nyango o ingambi se.»

Iwa sa Yesu

²⁸ Sima ya maphoo mamana, bo waebaka Yesu obokwe etoma ye yumbo, aesi ya wa, pho ya ikokya maphoo maakoma bée o buku, yokwe: «Naokyi phowa ya maa.»

²⁹ Kpala yonyo yabaka wamo, yaton-daka na maleku ma ngaa. Baesi ya kpa inyuka, basinyinye o maleku me, basiphakwe i nwana nwete, basiongyise Yesu o munoko.

³⁰ Waanyunya yo maleku me, yokwe: «Etoma ya nga yumbo.»

Amba ya nyokya moto, asengoo.

Bamaa Yesu ikongo o mobanzi

³¹ Yabaka nkolo ya mosala itano, bakambi ba Bayuda tebaikaka zinga obokwe bato baikale o ekulusu nono mokolo moeme be. Mokolo me nwabaka na ntina enene pho njwalongobanaka na eyenga ya ilekana. Bobele, baesi yaakwe

wε na Pilata obokye batene bato me mpee ya makolo, bambe bamanya.

³² Pilata aesi ya toma batuluku, bakye tena mpee ya makolo ma bato babale, baaingyaka bεε na Yesu molongɔ o bikulusu.

³³ Wakoma bεε oka Yesu, bawenekye obokye ambo wa. Yango mena, tebaika motena mpee yaa makolo.

³⁴ Mɔnɔmɔ na batuluku aesi ya mumaa ikɔngɔ o moɓanzi. Bobele, na malongo na maa maesi ya tokolo.

³⁵ Moto okoeimole maphɔɔ mamana, amawenekye, maphɔɔ me mali phele. Amaimolaka obokye na be, oanole me. Kaebe obokye kawɔ phele.

³⁶ Lowɔ lalona lalekanaka phɔ lowɔ laakoma bεε o Buku pha Nwaphongo lolo, lokokye: «Ete baamotene nɔnɔ mumpee mɔnɔmɔ.»

³⁷ Lowɔ loyɔkɔ laakoma bεε lokule wɔ obokye: «Bamokyeka yo uumbo bεε maa.»

Bakundi Yesu

³⁸ Uɲwanɲa eye, moto mɔnɔmɔ na nkombo Zozefu, aesi ya onga Pilata, obokye akpe ndemba ya Yesu. Zezefu, mokyisi nwe Alimataya, abaka moekosi wa Yesu. Taikaka miebinya phɔ abaka kaile Bayuda. Pilata aesi ya anola. Bobele, Zozefu aesi ya kye kpa ndemba ya Yesu.

³⁹ Nikodemε, owakyekeye phanza oka Yesu waamokolo mamuna, abaka ne, yo na Zozefu. Bobele, aesi na ne yaakyela bεε na phoo na makyikyɔ ma ηwete. Yabaka na bozito pha bakilo mako maato.

⁴⁰ Baesi ya kpa ndemba ya Yesu, bεε basɔ babale. Baazingyi na bitato, bakyesi na mee me o motema. Mena eli bo wamelekye Bayuda ikunda bato.

⁴¹ O elele eyaingyaka bεε Yesu, ibala sɔnɔsɔ sa ndemo sabaka wamɔ. O motema ηwa ibala me, mɔɔtɔ mɔnɔmɔ monyakune ηwabaka omɔ, naino tebamokundi moto.

⁴² Yabaka mokolo mɔnɔmɔ obo pha mokolo moeme Bayuda. Yango mena, bamba ya kunda Yesu, phɔ ilita me sabaka phenephe.

20

Mɔɔtɔ moikasi pha

¹ Mokolo ηwa eyenga, waa moyelo, Maliya Magadala aesi ya kye o mɔɔtɔ. Waakoma yo omɔ, aweni bamanye ibanga saazibaka bεε o munɔkɔ ηwa mɔɔtɔ.

² Bobele, aesi ya kyilingana, akye zwa Simo Petelo na moekosi oyɔkɔ, owabaka Yesu kazingye. Aesi ya wɔ na be, yokye: «Bakyeε manya Nkolo o mɔɔtɔ, toloebi mbale ekye bεε molangya.»

³ Petelo na moekosi me mɔna, baesi ya mana, bakye o mɔɔtɔ.

⁴ Baesi ya kyilingana, bεε basɔ babale. Ka moekosi me mɔna alekyi Petelo na mbango, akye koma o mɔɔtɔ, moto owa obo.

⁵ Aesi ya nɔngyemεle, aweni bitato ba malekani bilangyi o se, nzuka yo taikaka nyɔlo omɔ.

⁶ Emba Simo Petelo owamobengaka o sima, ne aesi ya koma. Aesi ya nyɔlo o mɔɔtɔ aweni ne bitato ba malekani biilangyi o se,

⁷ Na malekani maamozingaka bεε o moto. Malekani me mazingami, malangyi mbale, bitato na bango mbale.

⁸ Bobele, moekosi me owakomaka o mɔɔtɔ moto owa obo, ne aesi ya nyɔlo omɔ. Aweni nde bomɔ, amba yaanola obokye Yesu akundoo.

⁹ Nabo babona, baekosi tebataa kaebe makomi maawɔ obokye Yesu amokula kundwa onte ya bawe.

¹⁰ Emba baekosi me babale baabana bamba ya butwa oka be.

Yesu atɔkɔlesi Maliya Magadala

¹¹ Imbele me, Maliya atemekye i mbale ya mɔɔtɔ, kalele. Wabaka yo kalele, aesi ya nɔngyemεle o mɔɔtɔ.

¹² Aweni baanze babale, balati bitobu ba mpembe, bazasi waalangyaka bεε ndemba ya Yesu, ona bi moto, ona bi makolo.

¹³ Baanze me baesi ya motuna, bekye: «Mama, kolele iye?» Yokye: «Nalele phɔ bamanye Nkolo ya nga o mɔɔtɔ. Siebi na mbale ewaa ekye bεε molangya.»

14 Waabaka yo kawo babona, bobuyakye miyo o sima, aweni Yesu, atemi. Ka yo taikaka eba obokye mena Yesu.

15 Yesu aesi ya motuna, yokye: «Mama, kolele iye? Kolukye nza?» Maliya abuyaka obokye kyewo ne nde moto okokyele etoma o ifala me saabaka mooto. Maliya, yokye: «Tata, bo we moto oomumanye, onteya mbale ekye we molangya, Nakye mokpa.»

16 Yesu, yokye: «Maliya!» Maliya aesi ya buya miyo mbale eli Yesu. Aesi ya wo ne na munoko nwa Baebete, yo kye: Raboni! Kyewo obokye «Moteye».

17 Yesu aesi ya wo ne, yokye: «Sa mpila pho nali sataa kyende oka Tata. Kasi, okye imola bebi na nga obokye nga Yesu, nabutwe oka Tata Nwaphongo, ne ooli Ango wa be, na Nwaphongo wa be.»

18 Bobete, Maliya Magadala, aesi ya kye, akye imola baekosi yokye: «Naweni Nkolo!» Amba na baimola na maphoo mawoko Yesu ne.

Yesu atokolesi baekosi

19 Mokolo me nwa eyenga, wa nkankolo, baekosi baanganaka o ingambi sonoso bazibi bizibete, pho bailaka Bayuda. Yesu aesi ya phunzwa, atemi onte ya be, yokye: «Bose bobee na bete!»

20 Waunva yo iwo babona, aesi ya teya baekosi matandala me na mobanzi nwe. Wawenekye bete Yesu, babutwaka isamba.

21 Yesu amba kula ya bawole, yokye: «Bose bobee na bete! Na nga naetome o mokyisi, bo wantoma Tata.»

22 Sima, amba ya baulela muwe, yokye: «Naephe Bolobo Bosantu!»

23 Bo olimbise moto na bobete bookyesi yo, Nwaphongo ne aamolimbisa. Bo tolimbise moto na bobete bookyesi yo, Nwaphongo ne etamolimbisa.»

Toma aanosi obokye Yesu ali Nwaphongo

24 Nzuka, wabatokolelekye Yesu, monomo na baekosi, na nkombo Toma okobangye bete Nwana owa Zaa tabaka na bete wamo.

25 Bobete, bebi ne, baekosi, baesi ya wo ne, bekye: «Toweni Nkolo». Kasi

yo, yokye: «Bo siweni biusa bia basete o matandala me, sibitase na nwee, na bo sitase uusa eya mobanzi nwe na itandala sa nga, esianole.»

26 Sima ya poso yonyo, baekosi bakulaka angana o ingambi, Toma ne abaka na bete wamo. Bazibi bizibete, kasi Yesu akuli kye batokolele. Atesi onte ya be. Yokye: «Bose bobee na bete!»

27 Yesu amba ya wo na Toma, yokye: «Elola nwe nwa we oni, okyeye matandala ma nga, osusinya na itandala sa we, otasa mobanzi nwa nga. La kula ika ziiko, anola nde to!»

28 Toma, yokye: «Nkolo ya nga na Nwaphongo wa nga!»

29 Yesu, yokye: «Oanosi pho oonveni we? Bato baanzanole, mena sataa nvene, bete bali bato ba nkyisa!»

Pho ya'ye bakoma buku bobo

30 Yesu akulaka kyela bilekyesako bisuu biikye o miyo ma baekosi be, biitebaika koma bete o Buku bobo.

31 Kasi maphoo maakoma be, bamakoma pho bete oanole obokye Yesu ali Masiya, Nwana wa Nwaphongo, na obokye, okomoanole, azwe bomoo.

21

Yesu atokolesi baekosi o Galileya

1 Sima ya nkolo, Yesu akulaka kye tokolele baekosi bete o mokukulu nwa maa ma Tiberiade. Yabaka bobo:

2 Simo Petelo, na Toma okobangye be, Nwana awa Zaa, na Natanaele moto wa mokyisi nwa Kana o Galileya, na bana ba bampete ba Zebede, na baekosi baayoko babale ba Yesu, babaka na be.

3 Simo Petelo aesi ya wo na bebi ne, yokye: «Nakye lobo.» Be, bekye: «Na banga, tokye na we.» Bobete, baesi ya kye, bakye kpela o vato, babuto ikye miolo. Baosi mokolo mokolo, sa zwa ekpele.

4 Waa limbi limbi, Yesu aesi ya teme o mokukulu nwa maa. Mena baekosi sa eba obokye eli yo.

5 Yesu aesi ya wo na be, yokye: «Banzenga, ozwe nwana ekpele?» Be, bekye: «Phe»

⁶ Iyo, yokye: «Vaka bondendi mbale ya vato eya boloo, wamozwa.» Bobele, baesi ya bovaka mbale me. Tebakulaka koka ibenda bondendi pho phatondaka na swe bobo nono owo. ⁷ Moekosi owabaka Yesu kazingye, aesi ya wo na Petelo, yokye: «Mena, eli Nkolo», Petelo amanyaka etobu pho ya ivaka bondendi. Waoka yo obokye mena eli Nkolo, aesi ya lata etobu me. Amba ya mivaka o maa.

⁸ Bebi ne baesi ya kye na bona vato. Babuto iongo bondendi me, botondi na swe. Baikalaka na mokukulu phenephe matambe munkama.

⁹ Waabwa bee o mokukulu, baesi ya wene njwenya wamo, batumbi swe i njwango, na mapa malangyi.

¹⁰ Yesu aesi ya wo na be, yokye: «Yaka na swe mii zwe be.»

¹¹ Simo Petelo aesi ya kye kpela o vato. Aesi ya abola bondendi, botondi na swe inene na iinene, munkama monomo mbuka makoo matano na iyato. Na bo watondaka bondendi me na swe nzikye babona, tephakaka kakwa.

¹² Yesu, yokye: «Be, yaka, ya ze.» Moekosi nono monomo taikaka meka imotuna obokye: «Iwe oli nza?» Pho baebaka obokye eli yo Nkolo!

¹³ Bobele, Yesu aesi ya susinya waali be. Abuto ibakabela mapa me mamana na swe me mena.

¹⁴ Eye, eli mbala eya iyato eyakulaka Yesu tokolele baekosi be, wakundwa yo.

Yesu atuni Petelo mbala iyato

¹⁵ Waumva bee iza, Yesu amba ya tuna Simo Petelo, yokye: «Simo, njwana wa Yoane, oli nwebi na nga ileka bebi baba?» Iyo, yokye: «Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye bana ba mampate ma nga.»

¹⁶ Akuli motuna mbala eya ibale, yokye: «Simo, njwana wa Yoane, oli nwebi na nga?» Iyo, yokye: «Iyo, Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.»

¹⁷ Akuli ya motuna mbala eya iyato, yokye: «Simo, njwana wa Yoane, oli ekamba ya nga?» Waamotuna Yesu mbala eya iyato, obokye oli ekamba ya nga, Petelo amiokaka ngongo. Amba ya

mobuyisa, yokye: «Nkolo, koebe pho iso, koebe obokye nali ekamba ya we!» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.»

¹⁸ Naewole nde phele: Wabaka we nwengye, we mampenza wabaka komilasa mokaba, wakyekye mbale eso ezingyi we. Kasi wamobutwa we munanga, wamotandola maboko ma we, emba moto mosuu amoelasa mokaba. Emba amokye na we mbale ewaa, eteyikiyi we zinga.»

¹⁹ Awoko maphoo mamana obokye aimole bo wamowa Petelo, na bo wamoweninya yo nkyemo ya Nwaphongo. Bobele, Yesu, yokye: «Imbengye!»

Yesu awo pho ya moekosi owabaka yo kazingye

²⁰ Petelo aesi ya buya miyo o sima, aweni moekosi, owabaka Yesu kazingye, kaya babenga. Eli yo moekosi owakoloko na Yesu mi itoo, wazaka be, yokye: «Nkolo, moto me, owamoeyungya, nza?»

²¹ Bobele, Petelo waamowene yo, aesi ya tuna Yesu, yokye: «Ka yo, Nkolo, lowoo iye laamokomela?»

²² Yesu, yokye: «Bo nazingyi obokye ataa ba o mokyisi nono mokolo mowaa, njwamoya nga, lowo me lokyekyi we? Kasi we, imbengye!»

²³ Bobele, Simo yeesi ya nyangwa onte ya bebi obokye moekosi me mona, etawe. Nzuka Yesu taikaka wo na Petelo bomo babona. Awoko nde ne, yokye: «Bo nazingyi obokye abe o mokyisi nono mokolo mowaa njwamoya nga, lowo me lokyekyi we?»

²⁴ Eli moekosi me mona, oolimosi maphoo me mamana. Amakoma o Buku bobo. Toebe na obokye maphoo, maaloimosi yo mali phele.

Lowo la mbomela

²⁵ Yesu akulaka kyela maphoo masuu maikye. Bobamakomaka lowoo lonolo na lonolo o Buku, naumunya obokye mokyisi mobimba nde te kokokakiyi pho ya ibomba babuku baunvaka bee koma.

Bitoma ba Batoma Maphoo ma etatele

Mokomi nwa mokanda mumu eli Luka. Eli nde na yo mokomi nwa Simo Elaa eya iyato.

Tata mokolo nwa baa Yesu o ikolo, baekosi tefakulaka mowene. Kasi yo abaka nde onte ya bée pho Bolobo phabaka bobasungye: Ebe batoma (Petelo, Yoane...) na basungyi ba bée sambo (Etieni, Filipe...) na ebe Polo.

Maloba ma Yesu (1.8) mateya ndemgye ekyebengame maphoo:

- Bitoma 1.1-26: Yesu aphe batoma mitindo, ambi na bateya Bolobo Bosantu. Baosi moolongo wa Yudasi
- Bitoma 2.1-8.3: Baekosi banyangosi Simo Elaa o Yelusaleme
- Bitoma 8.4-12.25: Baekosi banyangosi Simo Elaa o mokyisi mobimba nwa Bayuda na o Samaliya
- Etee 13.1-28.31: Etoma ya Polo o nkyisi ili o mokukulu nwa maa manene ma Meditelane nono o Loma
- Bitoma 13.1-14.28: Imbanga sa ntubo sa toma Polo
- Bitoma 15.1-35: Bakonzi ba Ingomba baanga o Yelusaleme

Yesu aikyesi batoma mbunu ya Bolobo Bosantu

¹ Nwebi na nga, Teofili, o buku pha nga pha ntubo, naeyimolaka maphoo maso makyelaka Yesu na maateyaka yo,

² nono mokolo mowa nwa phe yo batoma baoloko yo mifeko na nzela ya Bolobo Bosantu, nono wabaa yo o ikolo.

³ Sima ya iwa se, onte ya nkolo mako mane, amiweninyaka na bée pho ya ibateya obokye ali na bomoo. Akulaka bakyelela bilekyesako biikye, abaimolaka na maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo.

⁴ Mokolo monomo babaka baze yo na be, amba ya woo na bée yokye: «Bee sa mana o Yelusaleme, oziyaka mbunu eya eyikyelaka Tata. Mbunu me, eya eimolaka nga.

⁵ Yoane abatisaka bato na maa, kasi bée, sima ya bana nkolo, wamobatisama na Bolobo.»

Yesu abaa o ikolo

⁶ Bobele, waba bée baanga, batoma baesi ya motuna bekye: «Nkolo, imbele me sango sisi, sasmobuyisa we Isalayele bokonzi phe?»

⁷ Yesu amba wo na bée yokye: «Tosen-gyesi iyeba bileko na imbele sa bongya Tata na bokonzi phe mampenza.

⁸ Kasi bée, wamozwa mwiya nwa Bolobo nwa moeutela, emba wamoba manzoka ma nga o Yelusaleme, o Yuda mobimba na Samaliya, tee nono o mbomela ya mokyisi.»

⁹ Sima ya bowokye babona, Yesu aesi ya baa o ikolo o miyo ma be. Bobele, ipata sonoso siesi ya moziba, bée sa kula mowene.

¹⁰ Waba bée baikasi ilamamala bakyeke bo okokye yo, ikyeka bobo, bampele babale balati bitobu bitane baesi ya batokolele.

¹¹ Baesi ya wo na be, bekye: «Bato ba Galileya, bée oikasi otemi wawana kokyeke o ikolo pho ya'ye? Yesu me, obaa o ikolo o miyo ma bée, amokula ya nde bomo bo omoweneki bée ibaa o ikolo.»

Moolongo wa Yudasi

¹² Bobele, batoma baesi ya mana o ngomba ya nzete ya Olive, babuto o Yelusaleme. Itakye sa ngomba me na Yelusaleme sabaka kilometele yonoyo.

¹³ Waakoma bée o Yelusaleme, bakyeke baa o etee ya ingambi eya ikolo, eyamelekye bée izala. Yabaka Petelo, Yoane, Zake, Andele, Filipe, Toma, Batelemi, Matiye, Zake nwana wa Alafa, Simo moambelesi wa mokyisi nwe na Yuda nwana wa Zake.

¹⁴ Bée baso, ndondo yonoyo, bamiambyaka o ibondele nkolo iso, na ndambo ya babasi: Maliya, nyango wa Yesu, na basii ba Yesu.

¹⁵ Mi nkolo me, baekosi baanganaka elele yonoyo na bato phenephe munkama mbuka mako mabale. Petelo aesi yakye teme onte ya be, amba wo yokye:

16 «Bebi, elaa obokye maphoo maimolaka Boloboo o makomi makokyisame. Aimolaka maphoo me na munoko njwa Davidi pho ya Yudasi owa butwaka ikamba bato bakyekeye akya Yesu.

17 Pho abaka monomo na banga, azwaka se iyalo sa etoma na banga.

18 Moto me aombaka mokondo na baphalanga baamuumaka na bee pho ya bobo phakyelaka yo. Atokobo na moto, ibu se siwaye, nkundu ye iso inyango.

19 Bato baso ba Yelusaleme baokaka simo me, baphekye mokondo me nkombo na munoko njwa bee obokye: «Akeledama.» Kyelukye iwoo obokye: «Mokondo njwa malongo.»

20 Na o buku pha Meembo bakoma obokye:

«Ingambi se sialangane, na moto monomo sa sizala.»

Bakula na koma obokye:

«Moto mosuu akpe etoma ye.»

21 Yango mena onte ya bampele baso baanganaka na banga imbela siso sabaka Nkolo Yesu kanyolo katoko na banga,

22 tata na batisimo ya Yoane nono o mokolo njwaamumanya bee onte ya banga: Esengyesi obokye monomo onte ya bee abutwe ne nzoka ya ikundwa se elele yonyo na banga.»

23 Bobele, baesi ya tokolo bampele babale: Zozefu okobangye Balasaba, bamobokyaka nkombo esuu ya Yusutu, na Matiasi.

24 Emba bamba ya bondela bobo: «Iwe, Nkolo, okoebe mandondo ma bato baso, oloteya moto oosi we onte ya bato babale baba,

25 pho aolongono o etoma, o elele ya botoma ele Yudasi pho ya ikye o elele ye mampenza.»

26 Bobele, bamba ya maa mbese, mbese ya mba longya Matiasi, emba baamba mobakya o motango njwa batoma iko mbuka monomo.

2

Iya sa Boloboo

1 Wakoma nkolo mako matano, baekosi baanganaka baso elele yonyo.

2 Mbala yonyo, toko yonyo euti o ikolo ndokolo lokyito la eweela ekusi elambisinye ingambi siso saazalaka be,

3 bobele, baesi ya wene ndee ya nwinya ikabaa, itemi o ikolo sa monomo na monomo na be.

4 Emba bee baso batondaka na Boloboo. Emba bamba butwa iwoo na noko suu bo waba phekye Boloboo maloba ma iwoo.

5 Bayuda babaka o Yelusaleme, bampele baatosa Nwaphongo, na mabota maso maali o mokyisi.

6 Waokana toko mena, bato baikye baesi ya kye angana wamoo. Bakamwaka na boikye pho baba babaokye moto na moto na munoko nwe njwa lombo.

7 Bawenekye inganga, bakamwaka, bamba wo bekye: «Taakyeeka, yango bato baso bawo baba teli bato ba Galileya?»

8 Ka ndengye'ye monomo na monomo onte ya banga kabaokye na munoko nwe njwa lombo?

9 Onte ya banga, bana bauta o nkyisi ya Parte, Medes na Elamite, bato ba Mezopotami, ba Yuda na ba Kapadose, ba Pontis na ba nkyisi ya Azi,

10 bato ba Friji na ba Pamfili, ba Ezipito na ba mokyisi njwa Libi phenephe na sirene na bato bauta o Loma,

11 baso, ebe Bayuda na bato ba Loma bamibuya Bayuda, bato ba Kelete na ba Arabi, tobaokye banga baso, baimole bitoma binene ba Nwaphongo na noko ya banga ya lombo!»

12 Bee baso bawenekye inganga bibi bamakamakye bambe wono bekye: «Eye kyelukye iwoo bo?»

13 Kasi baayoko babakyekeye bekye: «Balangyi maleku!»

Iteya sa Petelo

14 Bobele, Petelo aesi ya teme yo na bebi ne batoma iko mbuka monomo, amba ya tomba njwesi, amba ya wo na bee yokye: «Bee bato ba Yuda na bee bato baso baazale o Yelusaleme, socolo na bolaa lowo loolekane emba ola itoo ookye maloba ma nga.

15 Bato baba tebaikyi langa maleku bookoumunya be, pho totaa ba naino nde o ngonga eya iyato eya moo;

16 kasi eye kyekokyisame yaawoko moimosi Yowele:

17 “Nwaphongo yokye:

Kyeka maphoo maamoya o nkolo ya suka: Namunyangolela bato baso Bolobo pha nga,

bana ba bee ba bampele na ba babasi bamoba baimosi,

banzenga ba bee bamowene na ndoto, bananga ba bee bamoloto mandoto;

18 ee, mi bato ba nga ba etoma, na ba bampele na babasi,

mi nkolo me,

namunyangola Bolobo pha nga,

emba bamoba baimosi.

19 Namokyela bilekyesako o ikolo na o se; na malongo, na njwenya na ipata saa zunguu.

20 Moo njwamobutwa enzombi;

bokombe phamobutwa malongo.

O boo pha obokye mokolo nwa Nkolo moyee, mokolo munene na nwa nkyemo.

21 Emba moto munsu owamobanga nkombo ya Nkolo, amobika.”»

22 «Bato ba Isalayele, okyemela maphoo mama: Yesu, moto wa Nazarete, moto owa eweninyaka Nwaphongo bokonzi phe na bilekyesako ndengye na ndengye onte ya bee, bo koloebe bee mampenza.

23 Moto me, bo wameka Nwaphongo o njwango nwe na boebakye phe, bee wamoambya o maboko ma bato babe obokye bamobakye o ekulusu.

24 Kasi Nwaphongo amokundola, amumanya o bolosi pha iwa, pho iwaa tesabaka na mwiya nwa imoakya bobele.

25 Na Davidi awoko pho ye, yokye:

“Imbele siso nawenekye Nkolo atemi o boo pha nga, pho ali o bolo pha nga pho nga sanyingana.

26 Yango mena, ndondo ya nga eli na nkyisa,

na lolee la nga lokumbe na nkyisa boikye; na nzoto ya nga ili na molemo,

27 pho otoikye molimo nwa nga o mokyisi nwa bawe,

otoole na nga moto wa we, obokye nzoto ya nga ipholo o mooto.

28 Onteye manzela ma bomoo,

iba sa we na nga elele yonoyo simpe nkyisa.”»

29 «Bebi na nga, naewole saasa pho ya nkoko Davidi obokye awa, bamokunda. Na mooto nwe moli nono lolo onte ya banga.

30 Kasi yo, abaka moimosi, aebaka na obokye Nwaphongo amolakyelaka obokye amozasa monomo na bankoko bauta o ibu se o eziye ya bokonzi;

31 awenekye phanza ikundwa sa Klisto, emba pho ye awoko yokye: Tebaikaka mole o mokyisi nwa bawe na nzoto ye teyaikaka pholo o mooto.

32 Yesu me, Nwaphongo amokundola, banga baso toli manzoka.

33 Waabaa yo o eboko ya boloo ya Nwaphongo, amba zwa na Ango Bolobo pha molakyelaka yo; emba yo amba bonyangola, boko wene bee na bookokye bee bobo.

34 Davidi, otowaika baa o ikolo, ana wo yokye:

“Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo ya nga yokye:

Yaka ya zale o boloo pha nga,

35 tee nono wamobuya nga banguna ba we ekyitele ya makolo ma we.”

36 Bato baso ba Isalayele baebe na bolaa obokye: Nwaphongo amokyela Nkolo na Klisto, nde ona Yesu owabakaka bee oekulusu!»

Baanosi ba ebandle

37 Waaoka bee maphoo mamana, mandondo ma bee temabaka bose. Baesi ya wo na Petelo na batoma bayoko bekye: Bebi na banga, tokyele bo?

38 Petelo amba babuyisa yokye: «Bongola ntema ya bee: Monomo na monomo na bee abatisame na nkombo ya Yesu Klisto pho alimbisame na masumu me, emba wamozwa ikabo sa Bolobo pha Nwaphongo.

39 Pho mbunu me eli pho ya bee, na bana ba bee na na bato baali itakye, baso baamobanga Nkolo wa banga Nwaphongo.»

40 Na maloba masuu, Petelo abaimolaka na maphoo masuu na ibalenza yokye: «Omibikya, onte ya yoo eyatono eye!»

41 Bato baanolaka iloba se bazwaka batisimo. Mokolo me, bato baabakya samakaya Yesu Klisto moto wa Nazarete, tambula!»
o motango nwa baanosi, bakomaka phenephe na nkoto iyato.

Ingomba sa ebandele

42 Bée baso balendelaka ibenga mateya ma batoma na iba elele yonoyo ndokolo bato ba ibota, na itenana ipa na ná mafodesi.

43 Bée baso bawenekye boba pho batoma bakyelaka bilekyesako ndengye na ndengye.

44 Bato baso baabutwaka baanosi babutwaka moto monomo emba baangiyaka mbolo ya bée iso elele yonoyo.

45 Baungyaka manzabi ma bée na mbolo ya be, pho ya ikaba bana baphalanga onte ya bée baso, kokokana na bosenga pha moto na moto.

46 Mokolo na mokolo, balendendalaka ikye o Ingambi siinene sa losambo, bakyesekye mapa o mangambi ma be, bakabaka ntoma na nkyisa na ná ndondo yonoyo.

47 Bakumbelaka Nwaphongo emba bato baso babaka babayambe na bolaa. Emba Nkolo akyizaka mokolo na mokolo o ingomba bato baabikaka o ingomba.

3

Etuku yonoyo ebikyi

1 Petelo na Yoane bakyekye ikye bondele o Ingambi siinene sa losambo, yabaka wa ngonga eya iyato eya nkokolo.

2 Bamba yaa na lele monomo owa baka etuku tata ifotama se. Nkolo iso babaka bamozasa o munoko nwa Inganbi siinene sa losambo sibangye bée Mozibo Molaa pho aongakye baphalanga oka bato baso baayanyolo omo.

3 Lele me, wawene yo Petelo na Yoane balukye inyolo o Ingambi sinene sa losambo, aesi ya baonga baphalanga.

4 Emba Petelo na Yoane bamba molembetela, Petelo amba ya wo ne yokye: «Olokyekye»

5 Lele me amba bakyeke, pho aumunyaka izwa na bée nwana ekpele.

6 Bobele Petelo aesi ya wo ne yokye: «Wolo ná baphalanga, sili na yango; kasi

eli na nga, naephe yango: Na nkombo ya Yesu Klisto moto wa Nazarete, tambula!»

7 Emba amba ya mophila mi eboko eya boloo, amoinosi. Mina wamo, makolo na makyee matuto.

8 Moto me aesi ya ngbika, atemi, abuto itambula. Amba ya nyolo na bée o Ingambi siinene sa losambo, abuto ikyemitambula, kakyemingbika bibi kakumbele Nwaphongo.

9 Bato baso baamba mowene katambule kakyemikumbela Nwaphongo.

10 Bamoebaka obokye eli yo moto owabaka kazale pho ya iongaka o Mozibo Molaa nwa Ingambi siinene sa losambo. Emba bato bailaka, bakamwaka na lowo lamoyelelaka.

Petelo kateya o Ingambi siinene sa losambo

11 Waaba moto me saika Petelo na Yoane itakye, bato baso bayakaka angana wali bée na ikamwa o mokpengba nwa Salomo.

12 Waawene Petelo babona, aesi ya wo na bato me, yokye: «Bampele ba Isalaye, pho ya'ye kokamwe na lowo lolo? Pho ya'ye kololembetele, ndokolo naa banga totambuse moto oyo na mwiya banga naa na ngongo ya banga?»

13 Nwaphongo wa Abalayama, wa Izaka na Yakobo, Nwaphongo wa baango ba banga, aphe mosali nwe Yesu ngambo, yo owa ungyaka bée na owa lekye bée o boo pha Pilata owa kpaka meko obokye kamokandole.

14 Kasi bée walakye moto o mosantu na owa bosembo, wamba onga obokye baekandolele mobomi nwa bato.

15 Mokonzi nwa bomoo owa boma bée. Nwaphongo amokundola o bawe, banga toli manzoka ma lowo me.

16 Pho ya ianola nkombo ya Yesu, nkombo me esi ya kuya moto okowene bée na okoebe bée oyo; emba ianola siute na Yesu simophe nzoto bokusi o miyo ma bée baso.»

17 «Yango mena, bebi, naebe obokye wakyelaka babona pho ya boebakye phe, nde ya bakonzi ba bée.

18 Nwaphongo akokye nde bomo maphoo mawoko yo phanza na nzela ya baimosi baso obokye Klisto amunyokomo.

19 Bongola motema ombe butwela Nwaphongo, pho masumu ma bée ma malimbisame:

20 Emba imbele sa iema saamoephē Nkolo samoya, waamotoma yo Klisto owa emekyela yo, yo Yesu.

21 Iyo asengyesi iikala o ikolo nono imbele sa mokokyisama maphoo maso maawoko Nwaphongo namunoko nwa baimosi basantu bakalakala.

22 Mose phanza awoko yokye:
“Nkolo Nwaphongo wa bée,
amoetomela moimosi monomo onte ya
bée boli nga;
waamooka o maphoo maso ma moewole
yo.

23 Emba moto munso owamoba saoka moimosi mona,
etakule ba onte ya bato, baamoboma.”

24 Emba baimosi baso tata na Samwele na baso baya o sima ye, monomo na monomo awoko pho ya iimola nkolo me ili banga iye.

25 Eli bée bana ba baimosi na baa sangola eya kyelaka Nwaphongo na baango ba bée, waawoko yo na Abalayama obokye:
“Pho ya bankoko ba we, mabota maso ma mokyisi mamopambolama.”

26 Eli phanza pho ya bée, Nwaphongo atokolo Mosali nwe, amba motoma iepambola pho ya iemanya moto na moto o maphoo me maabe.»

4

Petelo na Yoane bakye amba o ikyita sinene

1 Waaba Petelo na Yoane bata ba iwono na bato, banganga ba Nwaphongo na mokonzi nwa babanze ba Ingambi siinene sa losambo na ba-Sadukayi baesi wali be.

2 Babaka na yo iikye ya ibawene bateya na iimola ikundwa sa bawe bo wakundwa Yesu.

3 Baesi ya baakya, bakye banyosa o boloko nono yana pho ya butwaka nkokolo.

4 Bato baikye baokaka Iloba, baanolaka motango nwa bée nwa komaka phenephe na koto itano.

5 Waakoma yana, bakonzi, bankumu na bateye ba Mibeko baanganaka oli bée o Yelusaleme.

6 Yabaka Ana, nganga ya Nwaphongo o munene, Kaifa, Yoane, Alegizandele na bato baso baa ibota sa nganga o munene.

7 Baesi ya teye Petelo na Yoane onte ya be, babuto ibatuna bekye: «Na mwiya iye na ná nkombo iye, bée wakyela lowo lalona?»

8 Emba Petelo atondi na Bolobo pha Nwaphongo, amba wo na bée yokye:
«Bakonzi ba bato na bankumu,

9 bo banga lolu balosambisa pho tokyesi moto wa bolosi lowo lolaa, obokye toimole na ndengye moto mona azwe bolaa,

10 oebe na bolaa bée baso na bato ba Isalayele obokye, eli na nkombo ya Yesu Klisto, moto wa Nazalet, owa bakaka bée o ekulusu, Nwaphongo amokundola onte ya bawe, emba eli nde o nzela ye, moto ootemi o soo pha bée oyo abiky.

11 Yo ali
“ibanga sa tiyolaka bée batongyi ba mangambi,
siibuto ibanga siiphisi ingambi sisu.”

12 Lobiko loli nde na nzela ye, kasi na mosuu phe, pho nkombo esu teeli o munse mumu eya phe bée bato eekokyi ilophe lobiko.»

13 Waaba bée bawene ianola sa Petelo na Yoane, na waabaka bée obokye bali bato bate baika ekola na bato pha, bakamwaka, emba bamba eba obokye bato me babaka elele yonoyo na Yesu.

14 Kasi waaba bée bawene moto obiky, atemi phenephe na be, tebakulaka zwa na lowo la ibuya.

15 Bobele, baesi ya ambya mobeko nwa ibatokolo o elele ekyeangane bée iwo maphoo, bamba butwa iwono onte ya be,

16 bekye: «Tomokyela bo na bato baba? Pho waeba saa na bato baso baazasi o Yelusaleme obokye nde eyakolo elekyesako ekyelami na maboko ma be. Tolokokyi ieyangana.

17 Kasi pho ya obokye simo me sanyangwa oka bato baso, tobakatele, bee sakula wo na nkombo me ebe naa na moto nza.»

18 Bobele, baesi ya babanga, babakatesi na bokusi obokye bee sakula wo ebe iteya na nkombo ya Yesu.

19 Kasi Petelo na Yoane baesi ya babuyisa bekye: «Bee mampenza otene bolombe bo eli phele obokye: Banga toeyokye ndee tookye nde Nwaphongo.

20 Pho ya banga tolokoki ile iteya mapho maawenekye banga na miyo ma banga na maaokaka banga na matoo ma banga.»

21 Bamba kula bakatela, emba bamba bale pho tebaikaka zwa malondo ma ibakanga. Pho bato baso bakumbelaka Nwaphongo pho ya lowo lalekanaka.

22 Moto owa bikaka na mwiya nwa Nwaphongo abaka na mambula koleka mako mane.

Baanosi babondele

23 Wabakandola be, Petelo na Yoane bamba yakye oka bebi na bee bamba baumola mapho maso mawoko banganga banene ba Nwaphongo na bankumu.

24 Waoka bee mapho mamana, baanosi bamba yaangana bee baso ndondo yonyo, babondele Nwaphongo, bekye: «Nkolo, iwe moto owakyele ikolo, munse, maa na iso iili om.»

25 Na mwiya nwa Bolobo, wawoko na nzela ya nkoko wa banga Dawidi, moto wa we okokeyelele bobo:

“Pho ya'ye nkyisi iso itombi na bato baawangye makolo ma pha?”

26 Bakonzi ba munse munsu batombi, inwana ebasi.

Na baangyesi baanga obokye baangyenele Nwaphongo na Masiya we.”

27 Eli nde phele obokye Elode na Ponti Pilata baanga o mokyisi mumu na bato baatebali Bayuda na bosoo Yisalaele, baangyenele okokeyelele, yo Yesu Mosantu, owale we iba Masiya.

28 Na bomo, bakokye mapho maso, maakanaka we phanza na bokusi pha we na na maumunya ma we.

29 Unwanwa eye, Nkolo, okyeye bookokane be. Ophe bato ba we bakeyelele nguya obokye bamilenza phele iimola mapho ma we.

30 Elola eboko ya we obokye bato baamalosi babikye, bilekyesako na bilembetele bikyelame na nkombo ya Mosantu wa we, okokeyelele, yo Yesu.»

31 Waunva ibondele, elele eyaanganaka bee yabutwaka inyingana. Emba baso batondaka na Bolobo Bosantu, babuto imilenza ikye miimola mapho ma Nwaphongo.

Baanosi bakabenele mbolo

32 Baanosi baso babaka na ndondo yonyo na na mokali monomo. Monomo na bee tawoko obokye mbolo ye ili ye ya mpenza. Kasi mbolo iso onte ya bee yabaka ya bee baso.

33 Batoma baimolaka na nguya boikye obokye Nkolo Yesu akundwa ya phelephele. Nwaphongo abapambolaka na boikye.

34 Onte ya baso molaa tabaka. Yango mena, bato baso baabaka na manzabi, ebe mangambi, baiyungyaka. Bakpe baphalanga baazwaka be,

35 bakye baphe batoma. Emba bakabaka onte ya bee kokokana na bosenga pha moto na moto.

36 Moto monomo, na nkombo Zezefu, wa ibota sa Lewi, amobotaka o esanga ya Shipre, batoma bamobokyaka nkombo ya Balaba kyeyimole obokye «moto ookolenza bebi».

37 Aungyaka inzabi se, akpee baphalanga baazwaka yo, akye baphe batoma.

5

Ananiya na Safila bakose Bolobo Bosantu

1 Kasi lele monomo na nkombo Ananiya, na nwanwasi we na nkombo Safila, bamba ya ungya inzabi sa be.

2 Ananiya abombaka baphalanga baayoko mi baphalanga baazwaka yo, baikalaka, aesi ya kye baphe batoma. Nwanwasi we aebaka lowo me.

³ Bobele, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Ananiya, pho ya'ye Molemba aangan-gasi o ndondo ya we obokye okosa Bolobo Bosantu? Obombi baphalanga bayoko mi baazwakiya we, waungye we inzabi.»

⁴ Obakiya we sataa ungya inzabi me, sango sibakiya sa we. Emba sima osiungye we, baphalanga baakiya ba we, teli bomo? Ndengye'ye okani o ndondo ya we obokye okyele babona? Iwe tokatesi bato kasi okatesi Nwaphongo.»

⁵ Waoka Ananiya maphoo mamana, akaa o se, awe. Emba bato baso baokaka simo me, bailaka na boikye.

⁶ Banzenga baesi ya kye zinga ndemba ye na bitobu, baenyanye, bakye ekunda.

⁷ Yalekanaka phenephe ngonga iyato, nwanwasi ne, aesi ya nyolo, sa eba lowo lotokolokyi.

⁸ Petelo aesi ya motuna, yokye: «Inz-imole, baphalanga baaungye na bee inzabi, bee baso babana?» Nwanwasi, yokye: «Be baso babana.»

⁹ Bole, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Yabo'ye, we na molo nya we okosi obokye omekye Bolobo pha Nkolo? Kyeka, bato baauti ikye kunda molo nya we, batokosi o munoko nwa ingambi. Na we, bamoya ekpa nde bomo.»

¹⁰ Mina wamo, nwanwasi me akaa o makolo ma toma Petelo, awee. Banzenga me waanyolo be, bakye mozwa, ambo wa. Bamba ya mokpa, bakye mokunda phenephe na molo nye.

¹¹ Bato baso ba Ingomba na bato baso baaokaka lowo me, bamba ya ila na boikye.

Batoma bakyele bilekyesako biikye

¹² Batoma bakyelaka bilekyesako na bilembetele biikye onte ya bato. Baanosi baanganaka baso elele yonyo o mokpengba nwa Salomo o Tempelo.

¹³ Moto mosuu nono monomo taikaka meka ikye angana na be, kasi bato babaka babamengyele na boikye.

¹⁴ Bampele na babasi baikye baanolaka Nkolo, bamikyinzaka o eboko ya baanosi.

¹⁵ Bato babutwaka ikye nyanya baokaa, bakye baika o nzela, babalangye mi ndengba na mi matoko obokye imbele

samolekana Petelo, elalaa ye ekaalele nono baokaa bayoko.

¹⁶ Eboko ya bato bautaka o nkyisi yaa phanephe na Yelusaleme, bakyeke na baoka na na bato banyokomo na malobo mabe. Emba bato baso babikaka.

Banyokolo batoma

¹⁷ Nkolo wa Banganga na bato baso baaka ne, bato ba ingomba sa Basadukai baokyelaka batoma zuwa siikye.

¹⁸ Baesi ya kye akya batoma, bakye banyosa o boloko.

¹⁹ Kasi imbela sa mokolo, nwanze nwa Nkolo akye zibola bikomba ba boloko atokosi batoma, yokye:

²⁰ «Kyende okye nyolo o Tempelo, oimole bato maphoo maso maa bomo bonyakune.»

²¹ Waoka bee baabona, wa mumbengu bakye nyolo o Tempelo, babuto iteya.

Nkolo wa Banganga, na bato baabaka ne, baesi ya koma. Babangyi bakumu baso ba Yisalaye, baso baesi ya angana. Baesi ya toma bato ikye kpa batoma o boloko.

²² Waakoma bakyeengyesi o boloko, ikye azwa omo phe. Baesi ya butwa ikye imola bato baabatoma.

²³ Bekye: «Tokye zwa boloko baezibi nde na bolaa, na bakyeengyesi batemi obo pha mozibo nwa boloko. Kasi wazibosi banga, toloikiya zwz nono moto monomo o motema.»

²⁴ Waoka Nkolo wa bakyeengyesi ba Tempelo na bakolo ba Banganga maphoo mamana, bakamwaka na ndengye eyalemoko batoma, bamitunaka bo wamoba lowo me.

²⁵ Moto monomo aesi ya kye baimola, yokye: «Kyeka bampele banyosakiya bee o boloko, bali o Tempelo, bateya bato.»

²⁶ Bobele, Nkolo wa bakyeengyesi aesi ya kye na bato be, bakye kpa batoma. Kasi bakyeke na mo na mo, pho bailaka obokye bato sa bamaa mabanga.

²⁷ Baesi ya kye na be, bakye bateye obo pha bato baanganaka. Nkolo ya Banganga abuto ibatuna,

²⁸ yokye: «Toekatelaka na bokusi obokye sa kula teya na nkombo ya moto mona. Kyeka onyangosi maphoo maateya

bée o mokyisi munso nwa Yelusaleme. Kolukye na ibuya obokye banga bato baamoboma.»

²⁹ Petelo, na bebi ne batoma, baesi ya babuyisa yokye: «Ioka Nwaphongo, na ioka bato, banga tookye konza Nwaphongo.

³⁰ Nwaphongo wa bankoko ba banga owakundola Yesu owabomaka bée o ekululu.

³¹ Amobaya o mopha nwe nwa boloo, amobuya Nkolo na Mobikye pho ya bato ba Yisalaye baingole mandondo ma be, na obokye babalimbisa na bobbe pha be.

³² Banga, na Bolobo Bosantu pha Nwaphongo boophe yo bato bawaa baamookye, toli manzoka ma maphoo maso mamana.»

³³ Waaoka bée maphoo mamana, baokaka yo, balukaka obokye babome batoma.

³⁴ Kasi Mofalisayi monomo abaka onte ya be, na nkombo Gamaliele, moteye nwa mibeko. Bato baso bamokumolaka, amba ya teme onte ya baso baanganaka, abaongyi obokye bataa kuta tokolo batoma onze.

³⁵ Bobele, aesi ya wo na be, yokye: «Bato ba Yisalaye, okyebaka na lowoo laamokyela bée na bato baabana.

³⁶ Pho tewakyesi nkolo nzikye, Teudas atokoloko, yokye: Konza nde yo. Bato phenephe minkama mine babutwa isanga ne. Kasi yo, bamobomaka, emba bato baso baamobengaka, bamba ya nyangwa, tewakulaka wenene nono moto monomo.

³⁷ Sima ye, imbele saakyelamaka etango, yakulaka tokolo moto monomo wa Galileya na nkombo Yudasi, azwaka bato baikye baamobengaka. Kasi ne, bamobomaka. Emba bato baso bamobengaka, bamba ya nyangwa.

³⁸ Unwanwa eye, naambe ya ewole, ngakye: Bée sakula kyelela bato baabana etungu, o bale, bakyende. Bo ebe obokye maumunya ma bée na etoma ekyekyele be iuti na bato, yamunyangwa.

³⁹ Kasi bo kyeute na Nwaphongo, tokokyi iecto. Okyebe obokye bée sa nwana na Nwaphongo.» Bato baso baanganaka baesi ya anola maumunya ma Gamalile.

⁴⁰ Bamba ya banga batoma, babawandi phimbo, bakuli bakatela obokye bée sa kula teya na nkombo ya Yesu. Emba bamba ya bakandola.

⁴¹ Batoma baesi ya mana o elele eyaanganaka bée na nkyisa iso, pho Nwaphongo abaphe kaa mi minyoko mizwe bée pho ya nkombo ya Yesu.

⁴² Emba nkolo iso tebaikaka le iteya na iimola Simo Elaa ya Yesu Masiya onte ya Tempelo, ebe na o mangambi ma bato.

6

Baesi baingosi sambo

¹ Mi nkolo me mina, baekosi baloboko boikye, Bayuda ba munoko nwa Baela bawolekye Bayuda ba muna mokyisi, obokye: Nkolo iso, waakabe bée ntoma, mazengye ma banga maimale.

² Bobele, batoma iko mbuka babale me baesi ya anginya baekosi baso, bawo na be, bekye: «Teli bolaa obokye banga tolekye imola Simo ya Nwaphongo pho ya ikabaka yaa izaa.

³ Yango mena olo onte ya be, bampele sambo baali na mobesi molaa, baatonda na Bolobo Bosantu na na boomakye. Emba tombe baphe etoma me mena.

⁴ Banga tomiamba nde ibondelekye na iimolaka Simo ya Nwaphongo.»

⁵ Bée baso baanolaka maphoo mamana. Baesi ya olo bato baba: Setefano, moanosi nwa phele owa tonda na Bolobo Bosantu, Filipe, Polokole, Nikanola, Timona, Palamena na Nikola, moto wa Antioshe owamibuyaka Moyuda.

⁶ Baesi ya kye bateya batoma, babondesi na be, babatandesi maboko.

⁷ Simo ya Nwaphongo yanyangwaka mboka eso. Mokyisi nwa Yelusaleme nwabutwaka na baekosi baikye, na banganga baikye ba Nwaphongo baanolaka.

Baakye Setefano

⁸ Nwaphongo atonzaka Setefano na ngolu na na bokusi phe. Setefano me akyelaka bilembetele na bilekyesako binene onte ya bato.

⁹ Kasi, bato baayoko baikaka ziiko na Setefano: Yabaka bato baabondele o

ingambi siinene sa losambo la Bayuda siibangye be: Baombo baikwa: Bayuda ba Sirene, ba Alegizandri, ba Silisi, na ba Azi.

¹⁰ Tebaikaka koka imunyete pho abaka kawo na bomakye phaamophekye Bolobo Bosantu.

¹¹ Bobele, bamba ya phe bato bayoko baphalanga obokye baimole, obokye: «Tomookyi, katole Mose, ebe na Nwaphongo!»

¹² Nde babona bamba ya losa bato na bankumu na bateye ba mibeko. Emba abesi ya moakya, bakye moika obo pha bato baanganaka.

¹³ Baesi ya kye na na bato baamokatele mapho, obokye: Moto oyo tale itola Tempelo ya banga na mobeko nwa Mose.

¹⁴ Tomookyi kawo, yokye: Yesu wa Nazarete amoto Tempelo, bamobuya na bonkoko phaloikyelaka Mose ndengye esuu.

¹⁵ Bato baso baanganaka, babuto ilembetela Setefano. Baweni boo phe bobuto ndokolo boo pha anzelu.

7

Etieni o boo pha Bayuda

¹ Nganga omunene amba ya motuna yokye: «Mapho mamana mali phele?»

² Etieni amba ya mobuyisa yokye: «Ba tata na bebi na nga, okyemela. Nwaphongo owa nkyemo atokolelekye ango wa banga Abalayama waabaka yo o Mezopotami, sa bokyekye zala o Halana,

³ amba ya wo ne yokye: «Mana o mokyisi nwa we, we na bonkpe pha we, okyende o mokyisi nwamoeteya nga.»

⁴ Bobele, Abalayama amba ya mana o mokyisi nwa Bakaladi pho ya ikye zala o Halana. Omo, sima ya iwa sa ango, Nwaphongo aesi ya mumanya o mokyisi nwa Halana. Amunyose o mokyisi moozasi bee lolo eye.

⁵ Nwaphongo taika mophe nono ekpele o mokyisi me, nono nwana elele wa iteya makolo. Kasi amolakyelaka obokye aamophe mokyisi me, na bo Abalayama tataaka ba na nwana.

⁶ Emba Nwaphongo amba wo bobo: «Bankoko bee bamozala o mokyisi

mosuu, baababuya baombo, emba baabanyokolo mbula mikama mine.

⁷ Kasi mokyisi me nwaababuyaka baombo, naamosambisa, inga, kyewo Nwaphongo. Emba sima me, bamotokolo, emba bamunkeyelela o elele me.»

⁸ Amba ya kyela na bee sangola ya ibele. Yango mena waabota yo Izake, Abalayama amba ya mobele waakoya yo nkolo nwambi. Izake amba kyela nde bomo na Yakobo, emba Yakobo amba kyela nde bomo me na bana bee iko mbuka babale baabuwaka bankoko iko mbuka babale ba Isalaye.

⁹ «Bankoko me baokyelaka Zozefu zuwa, bamba muungya pho bakye ne o Ezipito. Kasi Nwaphongo abaka ne,

¹⁰ Amba motokolo onte ya minyoko miso mamina, amba na mophe bolaa na zebi o boo pha Falu, mokonzi nwa Ezipito, owa mobuyaka moangyesi nwa Ezipito na ingambi se siso.

¹¹ Nzuka zilo siesi yakyinda Ezipito mobimba na Kanana. Minyoko mafaka miike, emba baango ba banga tebakulaka baa na ntoma ya iza.

¹² Waaoka bee obokye ntoma yabaka o Ezipito, Yakobo amba ya toma baango ba banga mbala eya ntubo omo.

¹³ Mbala eya ibale, Zozefu aesi ya eba banaa nyango, emba Falu amba ya eba mbale eyauta yo.

¹⁴ Bobele, Zozefu amba ya toma obokye bakye kpa ango Yakobo na banaa nyango, bee baso babaka bato mako sambo na batano.

¹⁵ Bobele Yakobo amba yakye o Ezipito, amba waa omo yo na baango ba banga.

¹⁶ Bakyekye na bibembe ba bee o Sikeme, baamba kye bakunda omo, o elele eli moto nwa ombaka Abalayama na baphalanga oka bana ba Hamor, ango wa Sikeme.»

¹⁷ «Waba obokye mbunu eyaikyelaka Nwaphongo Abalayama, ebutoo phenephe na ikokysisama, bankoko ba banga baamba botama, butwaka baikye o Ezipito.

¹⁸ Nono waakpa moto mosuu bokonzi o Ezipito, otoikaka eba Zozefu.

19 Na malondo, mokonzi me anyolelekye fonkpe pha banga: Phowa ya inyokolo baango ba banga yakyekye tee nono o ibatoma na bokusi obokye bavakye bana baabote bee baa sika pho bawe.

20 Imbele me sabotamaka Mose. Abaka molaa o miyo ma Nwaphongo. Makombe maato, babaka bamookolo o ingambi sa ango

21 emba, wakye movaka be, nwana wa Falo wa nwanwasi amba mcong, amba mookolo ndokolo nwana we solongo.

22 Mose aekolaka zebi sisu sa bato ba Ezipito, emba abaka na mwiya o maphoo ma wo yo na o bitoma be.

23 Waakokya yo mbula mako mane, maumunya maamba moyelela obokye akyende oka banaa nyango, bana ba Isalayele.

24 Waakye wene yo monomo na bee bamunyokolo, amba moambelega, emba pho ya ibuya bo nyokosi bee nwebi mona, amba boma moto owa Ezipito.

25 Abaka kaumunya obokye banaa nyango bamososolo obokye Nwaphongo aababikya na nzela ye Mose, kasi bee tebaikaka sosolo bomu.

26 Bo yana, bamoweni kakande bato babale banwane ebasi ekusi, pho ya imeka ifabongya, amba wo na bee yokye: "Bebi, bee oli inyango, pho ya'ye konwane?"

27 Kasi owabaka kawande nwebi amba uka Mose, amba wo ne yokye: "Oekyesi mokonzi na munanga nwa banga nza?"

28 Kolukye imboma bo wabomaka we moto wa Ezipito yana?"

29 Waoka Mose maphoo mamana, amba ya lotta, amba kye mibomba o mokyisi nwa Madiani. Amba kye bota omu bana ba bampele babale.»

30 «Sima ya mbula mako mane, anzelu amba motokolele o bokye pha ngomba ya Sinayi, onte ya ingyengu sa nwenya.

31 Mose akamwaka na lowoo lawenekye yo. Waluka yo isusana pho ya ikyeka, nwesi nwa Nkolo nwamba okana:

32 "Nali Nwaphongo wa baong, Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake

na wa Yakobo". Na itekyenete, Mose takulaka nyanga na ikyeka.

33 Bobele, Nkolo amba wo ne yokye: "Manya basapato ba we o makolo, pho elele etemi we eli manyete masantu.

34 Phete, naweni pasi ya bato ba nga o Ezipito, naokyi na nkyime ya be. Nauti o se pho ya ibaikola. Emba unwanwa eye, kyende, nazingye ietoma o Ezipito."»

35 «Nde ona yo Mose, owa lekye be, obokye: "Oekyesi mokonzi na munanga nza?" Eli nde yo owatomaka Nwaphongo ndokolo mokonzi na mokandosi, na nzela ya anzelu owa motokolelekye o ingyengu sa nweya siilole.

36 Eli yo owabatokoloko o Ezipito na ikyela maphoo ma ikamwa na mayaa o mokyisi nwa Ezipito, o ebale enene eya mangola na o bokye tee mambula mako mane.

37 Ekuli ba nde yo Mose, owawoko na Baisalayele obokye: "Nwaphongo amotokolo onte ya banaa nyango na bee moimosi monomo booli nga."

38 Eli yo moto owaa owatemekye onte ya baango ba banga na anzelu owawoko ne o bokye, o ikolo sa ngomba ya Sinai. Eli yo moto owazwaka maloba ma bomoo pho ya ilophe mango.

39 Kasi baango ba banga tebaikaka zinga obokye bamookye. Bamotekye, na maumunya, bakulaka butwa o Ezipito.

40 Bamba wo na na Alona bekye: "Olokyelele banwaphongo baamobaka matambule oboo pha anga. Pho ona Mose owalotokoloko o mokyisi nwa Ezipito, toloebe maphoo maamoyeleli."

41 Mi nkolo me, bamba ya ema ekyeko ya nwana wa ngombe, bamba ya ebonzela bilambo, bamba yaanela na nkyisa ekpele eyakyela bee na maboko ma be.

42 Pho ya bomu, Nwaphongo amba bambya o maboko ma batuluku ba ikolo, nde bo wakomama wango o buku pha baimosi obokye:

"Bato ba Isalayele, mbula mako mane, o bokye,

wambomela manyama, wambonzela mambeka?

43 Wanyanya molaku njwa Nwaphongo Moloki na nyaseesi wa Nwaphongo wa b̄e Lefana, bikyeko babina wabikyela pho ya ibikumola. Yango mena namokye evaka itakye koleka Babilone.”»

44 «O bokye, baango ba banga babaka na molaku njwaabaka na mobeta njwa sangola: Mose amokyelaka nde bo waawoko Nwaphongo ne. Amokyelaka kokokana na ndengye eya mowenekye yo.

45 Waazwa baango ba banga molaku me, bamba munyosa bo wabakambaka Yosua o mokyisi njwaaboloko b̄e mi nkyisi yawiinyaka Nwaphongo bato o boo pha be. Molaku njwa mobeta njwa sangola me njwabaka omo nono o imbele saaka Davidi.

46 Davidi azwaka ngolu o miyo ma Nwaphongo, amba na onga ne obokye atongele Nwaphongo wa Yakobo na ingambi sa izala.

47 Kasi yabaka nde Salomo owamotongyelaka ingambi.

48 Kasi Owa ikolo taazale o mangambi maatongama na maboko ma bato. Nde bo wawo moimosi obokye:

49 “Ikolo sili eziye ya nga ya bokonzi emba manyete mali ekyitele ya nga ya makolo.

Ingambi ye saamuntongyela b̄e, kyewo Nkolo,

na elele ya nga ya iema yamoba ewa?

50 Teli maboko ma nga makyela bikpele biso babina?”»

51 «Bato ba nzoto nkusi, bate baika b̄e bele o ndondo na o matoo, nkolo iso kosemole Bolobo Bosantu; oli nde ya baango ba b̄e!

52 Moimosi nza ooto wanyokolo baango ba b̄e? Baboma na baimolaka phanza iya sa Moto owa bosembo, nde yo ooungye b̄e na oobomi b̄e unwanjwa eye.

53 B̄e wazwaka mobeko njwaeyimolaka baanzelu, emba toika mokyelela!»

Iwa sa Etieni

54 Maphoo me mabaphekya kabu emba bamba butwa izaa mino na yoo pho ya Etieni.

55 Kasi yo, atondaka na Bolobo, kakyekye nde ikolo. Amba wene nkyemo ya Nwaphongo na Yesu atemi o boloo pha Nwaphongo.

56 Yokye: «Kyeka, nawene ikolo siingo na Nwana wa moto atemi o boloo pha Nwaphongo.»

57 Bamba ya lika nyangye na bokusi, baundi matoo. Bobele, b̄e baso, bamba ya mivaka mi yo,

58 baesi ya kye ne i mbale ya mokyisi, babuto imumaa mabanga obokye awe. Manzoka baikaka bitobu ba b̄e oka ma munzenga monomo nkombo ye Saolo.

59 Nzuka waaba b̄e bamuma mabanga pho ya imoboma, Etieni amba ya bondele bobo: «Nkolo Yesu, yamba molimo njwa nga!»

60 Bobele, amba ya kusama na mabongo, amba lika njwangye na bokusi yokye: «Nkolo, sakyeka isumu sa b̄e sisi.» Emba na maloba mamana, nono waasengo yo.

8

1 Saolo abaka mi baanolaka obokye babome Etieni.

Saolo kanyokolo ingomba

O mokolo me, minyoko mikusi miayelelaka bato ba ingomba sa Yelusaleme. Manya batoma, bato baso banyangwaka o nkyisi ya Yuda na Samaliya.

2 Bato ba mandondo malaa bamba kunda Etieni, bamba na mokyelela eyakolo ngonde.

3 Kasi pho ya Saolo, iyo anyangolaka ingomba, anyokolo o mangambi ikye miakya babasi na bampela, kabavakye o boloko.

4 Bato baso banyangwaka, bakyekye miimola Simo Elaa o bilele biso.

Simo Elaa ya Nwaphongo ekomi o Samaliya

5 Yango mena Filipe, owakyekye o mokyisi munene njwa Samaliya, abuto iimola simo ya Klisto omo.

6 Bato baso na munoko monomo bamiambyaka o maphoo ma Filipi, pho

baokaka sango ya bilekyesako babaka yo kakyele emba babiwenekye.

⁷ Pho malobo mabe maikye mabaka matokolo onte ya bato banyolelekye mango, malikye nyangye na bokusi, emba bituku biikye na bato ba bileme babikaka.

⁸ Nkyisa nzikye yabaka o mokyisi me.

⁹ Nzuka moto monomo abaka omo phanza na nkombo ya Simo owabaka kakyele manganga, abaka kakanwaisa bato ba Samaliya. Amikpaka moto monomo oolekyi na na ngambo,

¹⁰ emba bato baso bamiambyaka mi yo, ebe ngyeengye nono o baphomba. Babaka bawo bekye: «Moto oyo, ali Mwiya nwa Nwaphongo, mobangye bee «Mwiya nwa sikyisa.»»

¹¹ Bo bamiambyaka mi yo babona, eli pho wakokoko elinga bowabaka mbalo ye kyibakamwisa.

¹² Kasi waanolela bee Filipe owabaka kabaimole Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo na nkombo ya Yesu Klisto, bazwaka batisimo na babasi na bampele.

¹³ Simo yo mampenza abutwaka ne moanosi, amba ya zwa batisimo, bobele abutwaka na Filipe nde elele yonyo. Simo akamwaka na boikye oikyeka mayaa maanene na bilekyesako biabaka bikyelame.

¹⁴ Waaoka batoma baabaka o Yelusaleme obokye bato ba Samaliya baanosi maphoo ma Nwaphongo, bamba ya toma Petelo na Yoane omo.

¹⁵ Waakoma bee omo, Petelo na Yoane bamba bondele pho ya bato ba Samaliya obokye bazwe Bolobo Bosantu.

¹⁶ Pho Bolobo Bosantu tephataaka utela nono monomo na be, bataaka zwa naino nde batisimo na nkombo ya Nkolo Yesu.

¹⁷ Bobele, Petelo na Yoane bamba ya butwa ibatandela maboko, emba bato ba Samaliya bazwaka Bolobo Bosantu.

¹⁸ Kasi Simo, waawene yo obokye batoma baambya Bolobo Bosantu nde na itanda maboko, amba ya wo yokye kabaphe baphalanga.

¹⁹ Amba wo na bee yokye: «Onzakyisa na nga mwiya mamuna, pho ya obokye

bato baamotandela nga maboko bazwe Bolobo Bosantu.»

²⁰ Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Owee we na baphalanga ba we, pho koununya obokye okokyi iomba na baphalanga, ikabo siambya Nwaphongo pha!

²¹ Otoozwe nono ekpele, ebe iyalo naa ilaka mi lowo lolekane wawa, pho ndondo ya we teli elaa o boo pha Nwaphongo.

²² Bongola motema nwa we ole moununya ma we maabe, obondede Nkolo, naa akokyi ielimbisa na mango.

²³ Pho nawene obokye oli na zuwa, oombi na ba moombo nwa masumu.»

²⁴ Emba Simo amba buya yokye: «Bondede Nkolo pho ya nga bee mampenza, pho ya obokye iiwoo bee yango sanzelela.»

²⁵ Bobele, waaunva Petelo na Yoane iimola na iwo maphoo ma Nkolo, bamba ya butwa o Yelusaleme. Baimolaka Simo Elaa o nkyisi nzikye yaa Samaliya.

Filipe na moto monomo wa Etiopi

²⁶ Mwanze wa Nkolo amba ya wo na Filipe yokye: «Teme, okyende o mbale eya ngyele o nzela ekyeute o Yelusaleme kyekyende o Gaza. Nzela me ealangaa.»

²⁷ Emba sakoko, Filipe amba yakye omo. Nzuka moto monomo wa Etiopi owamanya bee bompele, mokonzi munene na mokambi wa ezwele eso ya Kandase, mokonzi owa nwanwasi wa Etiopi, akyekye o Yelusaleme pho ya isambela.

²⁸ Ayakaka ya butwa oka ye, azasi o ikalo se, katangye buku pha moimosi Isaya.

²⁹ Bolobo amba wo na Filipe yokye: «Susinya okye benga ikalo saasina.»

³⁰ Filipe amba ya kyilingana omo, aesi ya oka moto owamanya bee bompele mona katangye buku pha moimosi Isaya, amba wo ne yokye: «Koebe ntina ya maphoo matangye we maamana?»

³¹ Amba mobuyisa yokye: «Namba eba ndengye'ye, bo sibe na moteye?» Emba amba banga Filipe obokye abaa, azale phenephe ne.

³² Kyeka maphoo ma buku mabaka yo katangye:

Ndokolo mpate ekyekye na bee pho ya ikye etena nkyingo,

ndokolo njwana wa mpate akangyi munoko o boo pha okoekate nkungye,

nde bomo taingole munoko.

³³ Na imiuya se, tebaikaka motenela phakolo bolombe.

Owamoimola mankoko me nza?

Pho bamanye bomoo pha o mokyisi.

³⁴ Moto owamanyaka bee bompele, amba wo na Filipe yokye: «Naebondi, onzimole, moimosi kawo babona pho ya nza? Pho ye mampenza ndee pho ya mto mosuu?»

³⁵ Bobele, Filipe amba ya ingola munoko, utama na yaakoma be, amba moimola Simo Elaa ya Yesu.

³⁶ Waaba bee bakye. Bamba kye koma o elele yoo ya maa, emba moto owamanyaka bee bompele yokye: «Kyeka maa, kyekatele iye obokye nazwe batisimo?» [

³⁷ Filipe amba ya wo ne yo kye: «Bo koanole na ndondo ya we eso, okokyi ibatisama.» Amba ya buya yo kye: «Naanole obokye Yesu Klisto ali Nwana wa Nwaphongo.»]

³⁸ Amba ya wo ne obokye ateya ikalo se, Filipe na moto owa manya bee bompele baamba ya uta o maa, emba Filipe amba ya mobatisa.

³⁹ Waabwa bee o maa, Bolobo pha Nkolo phaamba ya manya Filipe, emba moto owa manya bee bompele takulaka mowene, kasi amba kye nde nzela ye na nkyisa.

⁴⁰ Kasi pho ya Filipe, amba kye wene o Azote, aimolaka Simo Elaa o nkyisi iso yaalekanaka yo nono wakoma yo o Sezare.

9

Mbela ya Saolo

¹ Saolo abaka na maumunya nde ma ikanela na iboma baekosi ba Nkolo, amba kyende

² tuna nganga o munene nkanda pho ya mangambi ma makyita ma Damaseke.

Bo akye zwa omo bato baabengye nzela me, ebe babasi ebe bampele abakangye maphanga, aye na bee o Yelusaleme.

³ Waaba yo kakye nzela ye, wakoma yo phenephe na Damaseke, mbala yoo, mwenya mouti o ikolo, moesi ya mozinga na sina ilola.

⁴ Aesi ya kaa o se, amba ya oka njwesi monomo mowo ne obokye: «Saolo, Saolo, pho ya'ye konyoko?»

⁵ Amba ya tuna yokye: «Iwe nza, Nkolo? Nali Yesu, eli nga okonyoko we.»

⁶ Kasi teme, nyolo o mokyisi muunene, emba bamoewole losengyesi we ikyela.»

⁷ Bebi ne ba imbanga, batemekye, sawo na boobo: Baokaka njwesi, kasi tebaiaka wene moto.

⁸ Saolo amba ya teme, kasi na bo waba yo na miyo makyekye, takulaka wene na ekpele, bebi ne bamba mophlila mi eboko pho ya imonyosa o Damaseke.

⁹ Akyekyela omo nkolo iyaato sawene, saza na ekpele na sanywa.

¹⁰ Moekosi monomo na nkombo ya Ananiya abaka o Damaseke. Nkolo amba mobanga o ndoto yokye: «Ananiya!» Ananiya amba mobuyisa yokye: «Nga oyo, Nkolo!»

¹¹ Nkolo amba kula wo yokye: «Wamokyende o ngo ekyebangye bee ngo eya Teme yo, otune o ingambi sa Yuda, moto okobangye bee Saolo wa Talase, ali o mo kabondele.»

¹² Auti iwene moto monomo na kombo ya Ananiya anyosi, amotandesi mafoko pho ya obokye abutwe ikula wene.»

¹³ Ananiya amba buya yokye: «Nkolo, naokye bato baikye bawo pho ya moto mona na pho ya boke bolukye yo ikyela baanosi o Yelusaleme.»

¹⁴ Emba wawa ali na bokonzi bosoboomophe banganga banene pho ya ikanga maphanga bato baso batangye nkombo ya we.»

¹⁵ Kasi Nkolo amba wo ne yokye: «Kyende, pho moto me ali ekyelele ya etoma esi nga pho ya iteya na nkombo ya nga o nkyisi ya bato bate baebe Nwaphongo, oka bakonzi na bato ba Isalayele.»

16 Pho naamoteya nga mampenza bolosi bosɔ phaamooka yo phɔ ya nkombo ya nga.»

17 Bobele, Ananiya amba ya kyende, aesi yakye nyɔlo o ingambi me, amotandesi maboko yokye: «Saolo, nwebi na nga, eli Nkolo ookontome — Yesu me owaetokolelekye o nzela eya baka we koye — phɔ ya obokye okule butwa iwene na obokye otonde na Bolobo Bosantu.»

18 Mina wamɔ, bikɔ ndokolo bikyete bimotokosi o miyo. Bobele, abuto iwene nɔnɔ waazwa yo batisimo.

19 Bobele waza yo, amba kula ya zwa bokusi.

Saolo kateya o Damaseke

Amba ya kyela banaa nkolo na baekosi babaka o Damaseke.

20 Sa kɔkɔ, abuto ikyemimola o mangambi ma makyita obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo.

21 Bato basɔ baabaka bamookye bakamwaka, bekye: «Eye teli yo owabaka kanyokolo bato babaka batangye nkombo ya Yesu o Yelusaleme? Emba tayakaka wawa na nkoo phɔ ya iya baakya maphanga phɔ akye na bee oka banganga banene?»

22 Kasi Saolo anolaka na bokusi nkolo iso obokye Yesu ali nde owaakolo Masiya. Na waba yo kateya babona, Bayuda babaka o Damaseke tebakulaka zwaka na lowo la imobuyisa.

23 Sima ya nkolo, Bayuda bamba ya okana obokye bamobome.

24 Saolo amba ya eba nwango nwa be. Na moo na mokolo, babaka bakyengyele bibonga ba mokyisi nwa bee phɔ ya imoboma.

25 Kasi mokolo monomo, baekosi bee bamba moloya, bamokyesi mieluba, bamba mouya o mbale eyoko ya ekuka eya zinga mokyisi.

Saolo akomi o Yelusaleme

26 Waakoma yo o Yelusaleme, Saolo alukaka obokye aangane na baekosi baayoko, kasi basɔ babaka na boobo ne, tebaikaka anola obokye abutoo moekosi wa Yesu phele.

27 Emba Barnabas amba mokpa, amba ya munyɔsa oka batoma, amba na baimola ndengye eya wenekye yo Nkolo owa mowolekye o nzela, na ndengye eyateyaka yo Simo Elaa na nkombo ya Yesu o Damaseke.

28 Tata wamɔ, Saolo abutwaka na batoma elele yonoyo o Yelusaleme, kaimole Simo Elaa na nkombo ya Nkolo na ianola siso.

29 Aba kawono na Bayada baamunoko nwa baela, kaikye miko na be. Kasi bee balukaka nde imoboma.

30 Walooka bebi, bamba kyende ne o Sezare. Emba omɔ, bamba molekyinya o Tarse.

31 Emba ingomba saabaka o mokyisi nwa Yuda munsɔ, nwa Galileya na nwa Samaliya babaka bose. Bamilenzaka, batambulaka na boilakye Nkolo, na nzela ya Bolobo Bosantu, babutwaka baikye.

Petelo abikye Ene wa Lide

32 Petelo abaka kakyemikye mi ina nkyisi bobele bobele. Mokolo monomo amba ya kyende oka baanosi babaka o mokyisi na nkombo ya Lide.

33 Amba ya kye zwa omɔ moto monomo na nkombo ya Ene, alangyi mi ntangye mbula nwambi, phɔ abaka etuku.

34 Petelo amba ya wo ne yokye: «Ene, Yesu Klisto aebikye. Langwa, obongya ntangye ya we, we mampenza!» Sa kɔkɔ, aesi ya langwa.

35 Waamowene bato, bato basɔ ba Lide na ba mambale ma Salona baanolaka Nkolo.

Iakwa sa Tabita

36 Nwanjwasi monomo abaka o Yafo, abaka moekosi. Nkombo ye yabaka Tabita, na munoko nwa baela «Doloka», kyelimbole obokye Munkyete. Abaka na bitoma bilaa biikye na mosungyi wa bato baakaya.

37 Nzuka mi nkolo me, aesi ya zwa bolosi, aesi ya waa. Wa unva bee imokunyola, faesi yakye molangya o etee ya ingambi eya ikolo.

38 Oli Lide phenephe na Yafo, baekosi baokaka obokye Petelo abaka omɔ. Emba bamba motomela bato babale phɔ ya ikye mobanga obokye: «Yalobengye mizele.»

³⁹ Petelo amba yakye na bée mizele. Waakoma yo, baesi ya mobaya o etee ya ingambi eya ikolo, emba mazengye maso mabaka matembi o boo phe malele, mamoteya nkoto na bitobu babaka Doloka kakyele wataaka baa yo na be.

⁴⁰ Petelo amba ya tokolo bato baso, amba ya kusama na mabongo, amba bondela. Bobele amba ya miekola bili ndemba, amba wo yokye: «Tabita, langwa!» Amba ya zibola miyo, wa wene yo Petelo, amba ya mielola, amba ya zala.

⁴¹ Petelo amba ya mophe eboko, amoteye, amba kula ya banga baanosi na mazengye, aesi ya bateya yo mumoo.

⁴² Mokyisi nwa Yafu mobimba nwa okaka lowo me, emba bato baikye bamba anola Nkolo.

⁴³ Petelo amba koko na nwana boikye o Yafu, oka moto monomo na nkombo ya Simo owa baka mokyisi nwa etoma na mangofo ma manyama.

10

Ndotso ya Kolonele o Sezare

¹ O mokyisi nwa Sezare, moto monomo abaka omo nkombo ye Kolonele, abaka mokonzi nwa batayo ya batuluku ba Loma, ekyebangye be: «Batayo ya Itali».

² Moto me abaka moto mola. Yo na ibota se siso babaka bakumole Nwaphongo. Abaka kalobo sunga Bayuda baakaya, na ibondela Nwaphongo ntango iso.

³ Mokolo monomo, imbele sa nkoko, aesi ya wene, nde ya nzanga, o ndoto, mwanze monomo wa Nwaphongo kanyolo oka ye kamoobangye yokye: «Kolonele!»

⁴ Kolonele aesi ya molembetela, na boobo, aesi yaanola yokye: «Nkolo, lowo iye? Nwaphongo asepesi na mabondesi ma we na bolaa bookyele we oka babola, emba taambi ebunga.

⁵ Emba unwanwa eye, toma bato o Yafu pho baye na moto monomo na nkombo Simo, owa kula bee phe nkombo ya Petelo.

⁶ Ali mobutu wa Simo mosuu, okokyele etoma ya mangofo ma manyama, okozale

o ingambi sili o mokukulu nwa ebale eenene.»

⁷ Waalemoo anzelu owautaka imowole, Kolonele amba ya banga bato babale ba ingambi se na tuluku monomo okobondela na okokumole Nwaphongo, uta kalakala o se ya mibeko me.

⁸ Amba ya baimola iso ya moimolaka be, amba ya batoma o Yafu.

Ndotso ya Petelo o Yafu

⁹ Bo yana, mena bato me batakaba o nzela, baesi ya koma phenephe na mokyisi, Petelo aesi ya baa o motondo nwa ingambi nwaalangyema pho ya ibondela. Yabaka phenephe na bunya i moto.

¹⁰ Kasi aesi ya oka nzala, emba alukaka iza. Waba bee bamolambele ya iza. Aesi ya loto ndoto.

¹¹ Aweni ikolo sizibo, eko yonyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu maso mane, siute o se.

¹² Emba onte ya sango, yabaka manyama maso ma makolo mane na malande na ibu, na manyosi ndengye na ndengye.

¹³ Nwesi monomo moesi ya mowole obokye: «Teme, Petelo! Boma ozee.»

¹⁴ Petelo amba ya buya yokye: «Phe, Nkolo! Pho o bomoo pha nga, naino size ntoma ya ekyila na ya sokoto.»

¹⁵ Amba kula oka nwesi monomo mowo ne, pho ya mbala eya ibale obokye: «Ekpele ebuye Nwaphongo elaa, iwe tokokyi iwo obokye eli sokoto!»

¹⁶ Lowo me lakyelama mbala iyato, emba eko me nono waabutwa yango o ikolo.

¹⁷ Petelo ameka imilimbolela yo mampenza ntina ya ndoto euti yo iloto, sakoka, nde imbele me, batima ba Kolonele babaka bakymituna mboka eso wali ingambi sa Simo, baesi ya koma o munoko nwa lopango.

¹⁸ Bamba butwa babangye na bambe na tuna bekye: «Simo Petelo kazale wawa?»

¹⁹ Petelo abaka kataumunya nde ndoto ye, kasi Bolobo amba wo ne yokye: «Kyeka, bato babale baelukye.

20 Uta uwanjwa eye, kyende na bée molongo, samakamaka, pho eli nga moto obatomi.»

21 Bobele, Petelo amba ya uta ikyebenga bato me. Amba ya wo na bée yokye: «Nga oyo. Eli nga moto okolukye bée. Oesi ya nkyeka pho ya'ye?»

22 Bamba mobuyisa bekye: «Eli mokonzi nwa batuluku, Kolonele, moto monomo wa bosembo, okoile Nwaphongo, oli na ná mofesi molaa onte ya Bayuda baso. Mwanze wa Nwaphongo amoweninya obokye asengyesi ikyela obokye okyende o ingambi se pho aokye maphoo ma we.»

23 Petelo amba ya banyosa, amba ya bayamba.

Bo yana, amba ya kye na bée molongo na bebi baayoko ba Yafu.

24 Bunya pha sima, amba ya koma o Sezare. Kolonele, o mbale ye, waba yo kabaziya, abangaka banaa nyango, na bebi ne balobo zingana na ne.

25 Imbele saa koma Petelo, Kolonele amba kye vana ne, emba amba mivaka o makolo me pho ya imokumbela.

26 Petelo amba ya wo ne yokye: «Inwa, pho na nga nali nde moto boli we». Bobele amba ya mophila pho ya imunola.

27 Emba, bibi kawono ne, amba nyolo. Wakye wene yo moluku nwa bato,

28 amba ya wo yokye: «Bo koebe bée, eli ekyila pho ya Moyuda angana elele yonyo naa ikumana na mobutu. Kasi oka nga, Nwaphongo kaute insosolisa obokye tewasengyesi iwo obokye moto oyoko ali na sokoto naa tali wa iba ne elele yonyo.»

29 Yango mena naesi saika ziko wambangyi we. Kasi unwanjwa eye, nazingyi iyeba ntina embangyi na we.»

30 Kolonele amba ya buya yokye: «Lolo wakokyi nkolo iyato, o ngonga eya iyato eya nkokolo, nabaka nabondede o ingambi sa nga. Mbala yonyo, moto monomo alati bitobu bilaa aesi ya teme o boo pha nga

31 kawo na nga yokye: «Kolonele, ibondesi sa we basianosi, na bolaa bokyele we bato, Nwaphongo kaboumunya.

32 Emba toma moto monomo o Yafu pho ya ikye banga Simo, owaphe bée nkombo ya Petelo, aye wawa. Ali mobutu o ingambi sa Simo okokyele etoma ya mangobo ma manyama, ingambi se sili o mokukulu nwa ebale eenene.»

33 Nde o sina imbele, naesi ya toma bakye eluka. Emba obee na banga na lozingo pho ya iyalo benga. Unwanjwa eye, kyeka banga baso o boo pha we pho ya iyoka iso ietomi na Nkolo iya loimola.»

Petelo kawo maphoo oka Kolonele

34 Bobele, Petelo amba ya ingola munoko yokye: «Nde phele, naweni obokye Nwaphongo tali mbale nde na moto monomo.»

35 Emba na o mabota maso, moto munsu okomwile na okokyele bosembo, Nwaphongo kamoanole.

36 Simo ye, aetomela bato ba Isalayele: Simo Elaa na bose, na nzela ya Yesu Klisto, iyo oli Nkolo ya bato baso.

37 Bée koloebe. Lowo laokana o Yuda mobimba, lauta o Galileya, sima ya batisimo eyateyaka Yoane.

38 Yesu me owa botama o Nazarete, bée koebe ndengye eya mophe Nwaphongo Bolobo na mwiya. Atambulaka mboka eso ikyemikyela bolaa, kakyemibikya bato baso babutwaka baombo ba Zabulu, pho Nwaphongo abaka ne.

39 Emba banga toli manzoka ma etoma ye eso o mokyisi nwa Bayuda na o Yelusaleme. Yo owa boma bée na imobaka o ekulusu,

40 Nwaphongo amoakola mokolo nwa iyato, emba amophe obokye amiweninya,

41 na bato baso phe, kasi na manzoka matanga Nwaphongo phanza, na banga bazaka na banywaka ne sima ya ikundwa se onte ya bawe.

42 O suka, amba lotoma ikyemiimola bato na ibayelela simo obokye: Eli yo owa olo Nwaphongo ndokolo munanga nwa bato bali na bomoo na baawa.

43 Nde pho ye, baimosi baso bawo bobo: Ilimbisa sa masumu sapheme na nzela ya Nkombo ye oka moto muso okomoanole.»

Iya sa Bolobo oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Petelo ataka ba naino kaimole maphoo, Bolobo Bosantu boesi yauta mi bato baso babaka baokye Ilofa.

⁴⁵ Yabaka boobo onte ya baanosi babele, bakyekeye na Petelo. Yango mena, unwanwa eye, nono o mabota ma bato bate bali Bayuda, ikabo sa Bolobo Bosantu sa nyangwaka!

⁴⁶ Pho baokaka bato me bawo na noko ya be, bakumbele bonene pha Nwaphongo. Petelo amba kula ya wo yokye:

⁴⁷ «Moto akokyi ikatela ibatisa bato baba na maa, pho na bee bazwe Bolobo Bosantu ndokolo banga?»

⁴⁸ Amba ya ambya mobeko nwa ibabatisa na nkombo ya Yesu Klisto. Bobele, bamba ya moonga obokye akule ba na bee banaa nkolo.

11

Simo ya Petelo o Yelusaleme

¹ Batoma na bebi baabaka o Yuda baokaka bawo obokye nkyisi ya bato bate bali Bayuda, baanosi iloba sa Nwaphongo.

² Waya butwa Petelo o Yelusaleme, baabele bee bamba ya ika ziko ne.

³ Bekye: «Okye nyolo o ingambi sa bato bate baika bele be, ozee na bee elele yonyo!»

⁴ Bobele, Petelo amba kula ya tata simo me tata o etatele, amba ya bawole lowo lonolo na lonolo, yokye:

⁵ «Nabaka o mokyisi nwa Yafu nabondela. Naesi ya wene o ndoto ekpele yonyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu mane, siute o ikolo nono waya sango wali nga.

⁶ Walembetela nga o imputa me, naeai yawene manyama ma makolo mane ma mokyisi, manyama ma mangonda, maa-lande na ibu na manyosi ma ikolo.

⁷ Naesi ya oka na nwesi monomo mowo na nga obokye: “Petelo, inwa, boma ozee!”

⁸ Naesi ya wo ngakye: “Phe, Nkolo! Pho bikpele bia ekyila na bia sokoto naino tebinyosi o munoko nwa nga.”

⁹ Mbala eya ifale, nwesi nwamba kula uta o ikolo nwamba buya obokye:

“Ibongye Nwaphongo, we tokokyi ikpa ndokolo ili ya sokoto.”

¹⁰ Lowo me lalekanaka mbala iyato, emba iso yamba kula butwa o ikolo.

¹¹ Emba sakoko, iwenekeye bampele baato bantomelaka be, bautaka Sezare, baesi ya koma o ingambi saabaka banga.

¹² Bolobo Bosantu aesi ya wo na nga obokye nga sa makamaka, nakye na bee molongo. Nakye na na bebi motoba bakye nzika. Banga baso tomba ya kye nyolo o ingambi sa moto me.

¹³ Moto me amba ya loimola bo wawenekeye yo anzelu o ingambi se atemi kawo ne obokye: “Toma bato o Yafu, bakye banga Simo, owa kula bee phe nkombo ya Petelo,

¹⁴ owa moewole maphoo mamobikya iwe na ingambi sa we siso.”

¹⁵ Watata nga iwo, Bolobo Bosantu boesi ya bautela nde bo waloutelaka phango o etatele.

¹⁶ Namba ya umunya maphoo ma Nkolo wawoko yo obokye: “Yoane abatisaka na maa, kasi bee wamobatisama na Bolobo Bosantu.”

¹⁷ Bo ikabo me siphemi oka be, Nwaphongo asiphe na banga pho toanola Yesu Klisto. Emba nga nali nza pho ya ikatela Nwaphongo ikyela.»

¹⁸ Waoka bee maphoo mamana, bamba ya ikala bose, babuto ikumbela Nwaphongo, bekye: «Kyeka obokye Nwaphongo aphe na nkyisi iteili ya Bayuda obokye ibongole mandondo pho ya izwa bomoo.»

Etatele ya ingomba sa Antioshe

¹⁹ Bato banyangwaka pho ngongo eyau-taka pho Etiyeni, bakyekeye nono o Fenisi na o Shipre na o Antioshe. Kasi tebaikaka teya nono moto monomo iloba bo teyabaka nde Bayuda.

²⁰ Nzuka bana onte ya bee babaka bato ba Shipre, na ba Sirene, bautaka o Antioshe, babaka bateya na bee oka Baela, baimole Simo Elaa ya Nkolo Yesu.

²¹ Eboko ya Nkolo ya baka na be, emba motiya nwa bato baanolaka Nkolo nwa butwaka moikye.

²² Simo ya lowo me yamba koma o matoo ma baanosi ba ingomba sabaka o Yelusaleme, emba bamba ya toma Balaba o Antioshe.

²³ Wakye wene yo omo ngolu ya Nwaphongo kyekyele etoma, abaka na nkyisa, emba amba balenza bee baso pho baikale ikyelela Nkolo na ndondo yonyo.

²⁴ Pho yo abaka moto molaa na owa tonda na Bolobo Bosantu na na ianola. Emba moluku nwa bato mwikye nwamba ya miambya oka Nkolo.

²⁵ Bobele, amba yakyende o Tarsis pho ya ikye luka Saolo.

²⁶ Wakye yo mozwa, amba yakye ne o Antioshe. Bamba kyela omo mbula mobimba ikyela etoma elele yonyo na bato ba ingomba. Bateyaka bato baikye somo. Emba yabaka o Antioshe, waatataka bee ibanga baekosi na nkomgo ya baklisto pho ya mbala eya yambo.

²⁷ Mi nkolo me, baimosi bamba ya uta o Yelusaleme, bakye o Antioshe.

²⁸ Monomo na be, na nkombo ya Agabusu, amba ya teme, amba ya imola na mwiya nwa Bolobo Bosantu obokye zilo sikusi samokyinda mokyisi mobimba. Yakyelamaka imbele saabaka Kolode mokonzi.

²⁹ Bobele baekosi bamba yakpa meko obokye bamotaa monomo na monomo kokokana na bozwakye phe, batome pho ya isunga bebi bazale o Yuda.

³⁰ Bamba kyela nde bomo. Bamba tomela bankumu nsindo yazwaka bee na Balaba na Saolo.

12

Babomi Zake, baakye Petelo

¹ Imbele me sasina, mokonzi Elode abutwaka inyokolo bato bayoko ba ingomba.

² Amba ya boma Zake, nwana nyango na Yoane na mumphata.

³ Wawene yo obokye Bayuda bakumbe na yakyelaka yo, amba kula akya Petelo. (Yabaka i nkolo ya eseleko ya mapa matumbe bee sa muno moulole mapa.)

⁴ Wamobanga be, amba munyosa o boloko, amombye o maboko ma biboko bine ba batuluku, eboko ya bane bane

pho ya imokyengyele. Bazingaka ikye moambinya o boo pha bato o sima ya eseleko ya Ilekana.

⁵ Yo Petelo mona, abaka o boloko, kasi ibondele sikusi sa ingomba sabaka oka Nwaphongo imbele siso pho ye.

Bakandosi Petelo

⁶ Waaluka Elode iyambinya Petelo, na mokolo me, Petelo alalaka onte ya batuluku babale, bamokangyi na nyololo ibale, na bakyengyesi babaka batemi o mozibo.

⁷ Emba kyeka anzelu wa Nkolo aesi ya tokolo na mwenya mobuto ingyengye wamo. Aesi ya wanda mobanzi nwa Petelo, aesi ya moumola yokye: «Langwa izele!» Bobele, nyololo yeesi ya mana o maboko me.

⁸ Mwanze amba ya wo ne yokye: «Kanga kamba ya we, lata bikoto ba we.» Amba kyela bomo. Amba kula wo ne yokye: «Lata munkoto nwa we, ombengye.»

⁹ Petelo aesi ya tokolo, abuto imobenga, saeba obokye ikyilekane ne na anzelu ili ya phele: Awenkye ndokolo kaloto ndoto.

¹⁰ Walekana yo ibala sa etatele na sa ibale, bamba ya koma o mozibo nwa ebuni munyolo na bee o mokyisi munene. Ekomba ya mozibo me yaingwaka nde yango mampenza. Bee bamba ya tokolo noko wabenga bee ngoo yonyo, bobele mina wamo, anzelu aesi ya moika.

¹¹ Emba Petelo amba ya mieba, amba wo yokye: «Unanwa eye, naebi phele obokye Nkolo atomi anzelu we pho ya iyamanya o maboko ma Elode na bobo bosso bonzimelakyi Bayuda.»

¹² Waeba yo elele ekomi yo, amba yakye o ingambi sa Maliya, nyango wa Yoane, owaphakeye bee na nkombo ya Malako. Omo bato baikye baanganaka, babondele.

¹³ Wakomola yo ekomba enene eya lopango, nwanwasi monomo wa etoma amba susinya pho ya iyokymela, nkombo ye Loda.

¹⁴ Amba ya eba nwesi nwa Petelo. Na nkyisa, taikaka zibola ekomba. Amba butwa na mbangu o motema, amba kye

imola obokye Petelo atemi o boo pha mozibo munene.

¹⁵ Bamba ya wo ne bekye: «Oyeye!» Kasi yo kaanole nde obokye eli phele. Bamba wo bekye: «Wanaka eli anzelu we.»

¹⁶ Mena Petelo kakomole nde bokomosi. Wamba ya zibola bee ekomba, bamoweni, babuto ikamwa.

¹⁷ Amba ya bazibisa na eboko obokye baikale bose. Amba ya baimola ndengye emotokosi Nkolo o boloko, yokye: «Oimola Zake na bebi lowo me.» Emba amba ya tokolo, aesi yakye o elele esuu.

¹⁸ Waaye bunya, toko ekusi yeesi ya tokolo onte ya batuluku. Bamitunaka bekye: «Petelo akyesi bo?»

¹⁹ Elode amba toma bato bakymimoluka, imozwa phe. Amba ya tuna bakyingyesi, amba ya wo obokye bababome. Amba ya mana o Yuda akye o Sezare, amba ikala omu.

Iwa sa Elode

²⁰ Elode abaka na yo na bato ba Tula na Sidona. Bato babana baesi ya kolo, bakye oka ye. Babongye na Balasitusu, moto wa etoma wa etee ya ingambi eya ilala ya mokonzi, obokye bakule butwa na booka, pho nkyisi ya bee izwakye ntoma ya iza ikyeute o mokyisi nwa mokonzi.

²¹ Wakoma mokolo nwa okanaka be, Elode amba ya lata etobu ya bokonzi, aesi ya zala o eziye ye ya bokonzi kabawole mapho.

²² Bato baesi ya anwana, bekye: «Eye nde nyesi nwa Nwaphongo, teli nwa moto!»

²³ Nde o sina imbela, anzelu wa Nkolo aesi ya mowanda pho tapha waphongo nkyemo. Bobele banyanzumbele bamba ya mozaa, nono waa wa yo.

²⁴ Mapho ma Nwaphongo manyangwaka mboka eso, na baanosi babutwaka baikye.

²⁵ Waunva Balaba na Saolo etoma ya be, bamba ya butwa o Yelusaleme. Bakyeke na Yoane, owaphekye bee nkombo ya Malako.

13

Batomi Balaba na Saolo ikye imola Simo Elaa

¹ O ingomba sa Antioshe, baimosi na bateye babaka omu. Balaba, Simeyo okobangye bee Mwindo, Lukusu wa Sirene, Manaene owakolaka elele yonyo na nwangyesi Elode, na Saolo.

² Mokolo monomu nwa baka bee babondele Nkolo na imiima ntoma, Bolobo Bosantu amba ya wo yokye: «Omanyisa Balaba na Saolo pho ya etoma eebabangyi na nga.»

³ Bobele, wa miima bee ntoma na wa bondele be, bamba ya batandela maboko, nono wa bale bee bakye.

Balaba na Saolo o esanga ya Shipre

⁴ Wa ba bee o etoma eya baphe Bolobo Bosantu ya ikyenimola Simo Elaa, Balaba na Saolo bamba ya uta o ibongu sa Silisi. Omu, bamba ya kpela o masuwa pho ya ikyende o Shipre.

⁵ Wakoma bee o Salamini, bamba ya imola iloba sa Nwaphongo o mangambi ma makyita ma Bayuda. Babaka na na Yoane pho ya ibasunga.

⁶ Wa katisa bee esanga eso nono o Pafos, bamba kye zwa moto monomu, nkombo ye Balayesu, yo moyuda, mokyisi nwa manganga, abaka kamikpe obokye ali moimosi.

⁷ Abaka yo na mwangyesi wa esanga. Nkombo ya mwangyesi me, Selegusu Polo, moto wa malondo. Iyo amba ya toma obokye bamobangyele Balaba na Saolo, pho alukaka na bokusi obokye aokye iloba sa Nwaphongo.

⁸ Kasi nganga Elima (pho nkombo ye kyelimbole babona), taikaka anola yaabaka bee bawo, emba alukaka na obokye nwangyesi yo sa anola.

⁹ Bobele, Saolo, okobangye bee Polo, atondaka na Bolobo Bosantu, amba ya molembetela.

¹⁰ Amba wo ne yokye: «Owatonda na malondo mabe na na boole, nwana wa Molemba, nwakolo munguna nwa bosembo! Otoeme ikyemitingyinya manzela ma Nkolo mateme yoo?»

¹¹ Emba kyeka inwanwa eye, eboko ya Nkolo ya moewanda: Wamopholo miyo, nono itekye, otokule wene moo.» Mina wamo, lonzumbe na enzombi eesi ya

moziba, abuto tibatiba pho ya iluka bato ba imokpa mi eboko.

¹² Bobele wawene mwangyesi lowo loleka, amba butwa ianola, pho mateya ma Nkolo maamokamwisaka na boikye.

O Antioshe ya Pisidi, Polo awo

¹³ Polo na bebi ne bamba ya kpela o masuwa o Pafos, bamba ya koma o Pelize o Pamfiliya. Emba Yoane amba kabana na be, yo ibutwa o Yelusaleme

¹⁴ Be, bamba ya mana o Pelize, bamba ya koma o Antioshe o pisidi. Mokolo nwa sabata, bamba ya kye nyolo o ingambi sa makyita, bakye zala.

¹⁵ Waunva bee itanga buku pha Mibeko na pha Baimosi, Bakonzi ba ingambi sa makyita bamba ya toma bato ikye wo na bee bekye: «Bebi ba bampele, na oli na lowo la ibondo bato, owo.»

¹⁶ Polo amba ya teme, amba ya bazibisa na eboko, yokye: «Bato ba Isalayele na ba lote Nwaphongo, okyemela!

¹⁷ Nwaphongo owa bato ba Isalayele owa olo ba ango ba banga, na bato ba tomba yo imbele sa baka bee o mokyisi nwa Ezipito wa tokolo yo na eboko ye ekusi onte ya be.

¹⁸ Phenephe mbula mako mane, akuyaka na mobesi nwa bee o bokye.

¹⁹ Emba wato yo mabota sambo o mokyisi nwa Kanana, amba kaba mokyisi nwa bee ilaka

²⁰ phenephe na mbula mikama mine mbuka mako matano. Emba sima me, amba ya ambya bananga nono o imbele saka moimosi Samwele.

²¹ Emba tata wamo, bamba ya onga mokonzi monomo. Nwaphongo amba ya baphe Saolo nwana wa Kyisi, moto wa ibota sa Benzame, pho ya mbula mako mane.

²² Wamole be, amba ya baphe Davidi obokye abe mokonzi nwa be. Pho ye amba na wo yokye: “Nazwe Davidi, nwana wa Yese, moto olongoba o ndondo ya nga, owa mokyela maphoo maso boozingye nga.”

²³ O ibota se, Nwaphongo, bo waikaka yo mbunu, atokolelekye Isalayele Mbikye Yesu.

²⁴ O boo pha iya se, Yoane ateyaka phanza bato baso ba Isalayele batisimo ya ibongola motema.

²⁵ Wakoma Yoane iyunva etoma ye, awoko yokye: “Bee koununya obokye nga nali nza? Sili yo! Kasi kyeka obokye okoye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.”»

²⁶ «Bebibana ba ibota sa Abalayama na baalote Nwaphongo, maphoo ma ibika mama, bamatoma pho ya banga.

²⁷ Pho bato ba Yelusaleme na bakonzi ba be, tebaiki moeba, na wamoyinga be, bakokyisa maphoo mawoko baimosi, matangye bee nkolo ya sabata iso.

²⁸ Na wabaka bee sazwa ewele ya imoyinga, bamba onga oka Pilata obokye amobome.

²⁹ Waunva bee ikokya maphoo maso maakoma bee pho ye, bamba ya mumanya o ekulusu, baesi ya mokunda.

³⁰ Kasi Nwaphongo amba ya mokundola onte ya bawe.

³¹ Iyo owatokolelekye nkolo nzikye bato bautaka ne Galileya pho ya ikyende o Yelusaleme. Unwanwa eye, bee bali manzoka me oka bato.

³² Na banga, toeyimole Simo Elaa eye: Mbunu eyaikyelaka bee baango ba banga,

³³ Nwaphongo aekokye eso pho ya banga, bana ba be, wakundola yo Yesu, bo wakoma bee o zembo sa ibale obokye: Oli nwana wa nga, inga, lolu, naeboti.

³⁴ Omokundosi Nwaphongo onte ya bawe, etakule pholo,

eli nde bo wawoko yo, obokye:

“Namephe mbolo isantu ya Davidi, maphoo ma phele.”

³⁵ Yango mena, kakule wo o elele eyoko yokye:

“Otole moto mosantu wa we obokye apholo o ilita.”

³⁶ Pho Davidi, wakyelela yo ibota se o imbele se, na nwanjo nwa Nwaphongo, amba wa. Bamba ya mokunda phenephe na baango, ne apholo.

³⁷ Kasi yo owakundola Nwaphongo onte ya bawe, taika pholo.

³⁸ Bande, oebe obokye eli pho ye simo ya ilimbisa masumu yeesi, na ibutwa bato ba bosembo phate pha ikaka zwa b̄e na Mobeko nwa Mose,

³⁹ na nzela ye, moanosi muso abuto moto wa bosembo.

⁴⁰ Omibanza, obokye maphoo mawo baimosi mango sa eyelela:

⁴¹ “Kyeka, b̄e basemosi, okamwe, olemo!

Pho, bo tabaa b̄e na bomoo, namokyela etoma yoooyo,

obokye bo baeyimosi yango otoeyanole!”

⁴² Wa itokolo, bamba ya bondela Polo na Balaba na boikye obokye bakule ya baawole pho ya lowo me mokolo nwa sabata nwa sima.

⁴³ Wanyangwa bato baso baanganaka, Bayuda baikye na bato basuu baakumole Nwaphongo, bamba ya benga Polo na Balaba. Babalenzaka obokye baphile bophelelu ngolu ya Nwaphongo.

Polo na Balaba bakye oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Wakoma sabata, phanephe mokyisi mobimba nwamba yaangana pho ya iyoka maphoo ma Nkolo.

⁴⁵ Wa wene Bayuda moluku nwa bato, baesi ya tnda na zuwa, abuto iikyela maphoo ma Polo ziko, bamotole.

⁴⁶ Polo na Balaba, na mwiya, bamba babuyisela bekye: «Ebaki obokye maphoo ma Nwaphongo bata mateya b̄e phanza. Kasi pho b̄e omale, tokokyi na bomoo pha bobele. Yango mena tokye oka bato bate bali Bayuda.

⁴⁷ Pho Nkolo awo na banga babona:

“Naekyesi ndokolo tala ya na mabota pho ya ikye na Simo yanga nono o mbomela ya mokyisi!”

⁴⁸ Waoka baate bali Bayuda babona, na nkyisa, babuto ikumbela maphoo ma Nkolo, emba baso baolomoko pho ya bomoo pha bobele bamba butwa baanosi.

⁴⁹ Maphoo ma Nkolo mamba ya nyangwa o mokyisi munsu.

⁵⁰ Kasi Bayuda bamba ya losa babasi ba kaa bakumole Nwaphongo na onte ya

bankumu ba mokyisi, balukaka inyokolo Polo na Balaba, emba bamba ya bawiinya o manyete ma be.

⁵¹ Kasi be, bamba ya lasa mobulubutu nwa makolo ma be, bamba yakye o Ikoniumu.

⁵² Kasi baekosi batondaka na nkyisa na na Bolobo Bosantu.

14

Polo na Balaba o Ikoniumu

¹ O Ikoniumu, wakula lekana nde bomoo. Polo na Balaba bamba ya kye nyolo o ingambi sa Bayuda sa makyita. Bamba ya wo na ndengye yoooyo obokye Bayuda na Baela baikye babutwaka baanosi.

² Kasi Bayuda bayoko bate baikaka anola, bamba losa bapakano obokye babe na maumunya mabe pho ya bebi.

³ Na bo bomoo, bakyelaka nkolo nzikye o Ikoniumu. Babaka bawo nde pwapwa pho ya Nkolo na pho ya maphoo ma ngolu ye. Abaphekye mwiya nwa ikyela na maboko ma b̄e bilembetele na bilekye-sako.

⁴ Moluku nwa bato ba mokyisi nwamba kabana. Bana babaka mbale na Bayuda, bayoko mbale na batoma.

⁵ Bapakano na Bayuda na bakonzi ba b̄e bamba kana inyokolo na iboma batoma na mabanga.

⁶ Waawene b̄e babona, bamba ya lota mbale ya nkyisi ya Likaoni, Listre na Derbe, na o nkyisi ili phenephe na yango.

⁷ Omoo, babuto nde iimola Simo Elaa.

Polo na Balaba o Listre

⁸ O Listre, moto monomo munene abaka omoo, taikaka ba kateme. Makolo me manyiba uta o ibu sa nyango, taikaka na ba katambule.

⁹ Amba oka Polo kawoo. Polo amba ya molembetela, aesi ya wene obokye ali na ianola pho ya ibika,

¹⁰ Amba ya wo na bokusi yokye: «Teme na makolo ma we!» Emba amba ya ngbengoo, abuto itambula.

¹¹ Waayawene moluku nwa bato lowo lokyesi Polo, bamba ya anwana na munoko nwa be, bekye: «Ba Nwaphongo bamibuye bato, bauti o ikolo, baesi oka banga!»

12 Babangaka Balaba «Zeyusu», emba Polo «Ermesi», pho ya baka yo owa kpaka maloba.

13 Nganga wa Nwaphongo Zeyusu o nze ya ibala, amba yaa na balo ba mangombe na biboko ba bokonzi o nzibo ya inyolo o mokyisi. Yo na moluku nwa bato bamba okana obokye babakabele ikabo.

14 Waaoka batoma Balaba na Polo lowo me, bamba kakola bitobu ba be, bamba ya ngbengo bili moluku nwa bato na iyanwana

15 bekye: «Bato, pho ya'ye kokyele maphoo mamana? Na banga toli nde bato boli be! Simo Elaa ekyeyimole banga, eli nde obokye ole maphoo maabe obutwele Nwaphongo oli na bomoo, owakyela ikolo na munse, ebale eenene na iso ili omoo.

16 Wa phanza, alekye mabota maso mabengye manzela ma bee mampenza.

17 Nzuka amiweninyaka na maphoo malaa maakeyele yo mama. Kasi taika le ibaweninya maphoo malaa, pho kabatomele uta o ikolo mambula na bipha bilaa, kabatonza na ntoma katonza na mandondo ma bee na nkyisa.»

18 Maphoo me temakokaka izibisa moluku nwa bato izele, pho ya obokye bee sabaambisa mambeka.

19 Bobele, o Antioshe na o Ikoniumu, wamba ya tokolo Bayuda baya losa moluku na bato. Baesi ya ma Polo mabanga, bamba ya tokolo ne o imbale ya mokyisi, baumunyaka obokye awe.

20 Kasi, wangana baekosi wali yo, amba ya inwa bobele amba ya nyolo o mokyisi. Bo yana, yo na Balaba bamba ya kye o Derbe.

Polo na Balaba babuto o Antioshe ya Siri

21 Sima ya iyimola Simo Elaa o mokyisi me na izwa baekosi baikye omoo, bamba kula ya kyende o Listre, o Ikoniumu na o Antioshe.

22 Bakyeke kuya mandondo ma baekosi na ibalenza obokye balendendale o ianola, bekye: «Tosengyesi ilekana na minyoko miikye, pho ya inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.»

23 O ingomba sonoso na sonoso, babalelekye bankumu, bamba bondele, bamba na miima ntoma pho ya ibaambya oka Nkolo owa anola be.

24 Emba wakatisa bee Pisidi, bamba ya kye o Pamfili.

25 Wateya bee maphoo ma Nwaphongo o Perge, emba bamba ya kyende o Atali.

26 Omoo, bamba ya kpela o masuwa, babuto o Antioshe, wautaka be, elele eya bambyaka bee o ngolu ya Nwaphongo pho ya etoma ekyeute bee ikyela.

27 Wakoma be, baesi ya angyinya Ingomba, bamba baimola maso makyela Nwaphongo na be, na ndengye eyaingolaka yo mozibo nwa ianola pho ya bapakano.

28 Emba, bamba ya koko omoo bee na baekosi.

15

Toko o Antioshe pho ya lowoo la ibele

1 Bobele, bato bayoko bamba uta o Yuda, bee balukaka iteya bebi boho: «Be boto mibesi bokowo mobeko nwa Mose, bee tokokyi ibika.»

2 Toko yamba tokolo, emba miko makusi mamba ba onte ya Polo na Balaba na bato me. Bamba ya sukya obokye Polo, Balaba na bato basu bakye o Yerusaleme, bakye zwana na batoma na bakumu pho ya toko me. Tefaikaka banolela, baesi ya phalatana na na bokusi pho ya lowo me. Na bomoo, baesi ya toma Polo, Balaba na bato bayoko ba Antioshe obokye bakyeende o Yerusaleme oka batoma na bankumu, bawo lowo me.

3 Ingomba basungaka pho ya imbanga me. Bobele, baesi ya katisa Fenikisi na Samaliya, bakye mimola o waanola bato baatebali Bayuda Yesu. Simo me ya phekye nde bee baso nkyisa na boikye.

4 Wakoma bee o Yerusaleme, ingomba baakumbelaka, ebe na batoma na bakumu, baaimolaka iso yaakyelaka Nwaphongo na nzela ya be.

5 Baanosi baayoko ba mbale ya Bafalisayi, baesi ya teme, bekye: «Esen-gyesi obokye babele baanosi baatebali

Bayuda, babatome na bokusi ikokya mobeko nwa Mose.»

⁶ Batoma na bakumu baesi ya angana pho ya ekola lowo me.

⁷ Baphalatanaka na boikye. Sima, Petelo aesi ya teme, yokye: «Bande, koebe obokye Nwaphongo anzolo onte ya bée obokye naimole Simo Elaa oka bato baatebali Bayuda, pho ba okye, baanole.

⁸ Nwaphongo, okoebe mandondo ma bato, abaphe Bolobo Bosantu bo nwaalophe yo, pho ya iteya obokye baanosi.

⁹ Taika lokyesinya na nwana bokyi bobo na be, Nwaphongo akunyola mandondo ma bée pho bamoanola.

¹⁰ Kasi kolukye itoma baanosi inyanya ephesi ewaa, na bankoko ba banga, na banga toloikiyiki koka ienyanya. Komekye Nwaphongo babona pho ya'ye?

¹¹ Kasi na ngolu ya Nkolo Yesu, banga toanole obokye tobikiyi ndengye yonoyo na be.»

¹² Bato baso baesi ya ikala bose, baokyemele Balaba na Polo babaimole bilekyesako na bilembetele biso biakyelaka Nwaphongo na nzela ye o nte ya bato baatebali Bayuda.

¹³ Waunva iwō, Zake ne aesi ya wō, yokye: «Bande, inzokyemele!

¹⁴ Simo aimosi bo watataka Nwaphongo ikana obokye onte ya bato baatebali Bayuda aolo ibota sonoso siili se.

¹⁵ Maphoo maawo baimosi makoka na lowo me, pho totangye o buku pha Nwaphongo bobo:

¹⁶ Nkolo kawo bobo:

“Sima ya maphoo mamana namokula ya, Namotonga na ingambi sa Davidi saabukwaka, nasiinola, naasiteye,

¹⁷ Emba bato bayoko baso bamoluka Nkolo,

ebe na mabota maso mabanga nga obokye mabe ma nga. Eye booko wo Nkolo.

¹⁸ Aebinyaka maphoo me mamana uta kalakala.”

¹⁹ Zake akuli wo, yokye: Yango mena, nawene obokye tolokokiyi ifaphe motema bolosi oka baatebali Bayuda, baanole Nwaphongo.

²⁰ Kasi tobakomele mokanda obokye toongye na be, sa zaa nsoti ikiyambya bée oka manzambe ma bikyeko, sa kyela bondumba, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa zaa na malongo.

²¹ Pho nono wa kalakala, bato bateya mobeko nwa Mose o mokyisi monomo na monomo, bamotangye na o mangambi ma makyita ma Bayuda nkolo iso ya Sabata.»

Mokanda mootomi bée oka baanosi baatebali Bayuda

²² Bobele, batoma, bakumu, na ingomba siso baesi ya kana obokye baolo bato onte ya be, babatome o Antioshe bée na Polo na Balaba. Baesi ya olo Yuda okobangye bée Balasabas, na Silasi, baso babale babaka bato ba kaa onte ya bande na be.

²³ Baphisaka mokanda moowo bobo: «Bande na bée, batoma na bankumu, babeya bande na be, baatebali Bayuda, baazale o nkyisi iye: Antioshe, Siri na Silisi.

²⁴ Tooka obokye bana bato, bawaa baatebaika banga phe nzela, bauta oni, baya bi omoo, baebunzinya na maphoo maawo be, bakyetitisa mandondo ma bée.

²⁵ Yango mena, tokani banga baso obokye toolo bato emba toetomele be. Bamoyaa molongo na bebi na banga, Balaba na Polo.

²⁶ Baambya bomo pha bée pho ya etoma ya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

²⁷ Toetomesi Yuda na Silasi baamoeyimola, bée mampenza, maphoo maakomi banga mamana.

²⁸ Pho, na banga na Bolobo Bosantu, tokani obokye tolokokiyi iephisia ephesi esuu, kasi maphoo masengyesi bée ikiyila mango mama:

²⁹ Sa zaa nsoti ikiyambya bée oka manzambe ma bikyeko, sa zaa malongo, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa kyela bondumba. Bo omimanye mi maphoo maso mamana, kokyele bolaa. Oikalaka na bolaa.»

³⁰ Emba bato me baatomaka be, bamba ya kyende, bakye koma o Antioshe. Baesi ya angyinya baanosi baso, babaphe mokanda me.

31 Baesi ya tanga mokanda me, bato baso batondaka na nkyisa pho ya maphoo maabalenzaka na bée o mokanda me.

32 Yuda na Silasi, bée mampenza babaka baimosi, balenzaka bebi, babakuyaka na maphoo maikye maawoko be.

33 Bakutaka koko na be. Waakoma bée wa ibutwa, bebi baesi ya kye baika, bée o kyekye na bolaa. Bamba ya butwa oka baabatoma. [

34 Kasi Silasi akanaka obokye kaikale omo.]

35 Bobele Polo na Balaba bamba ya ikala o Antioshe. Na bato bayoko baikye, bée baso babaka bateya, baimole Simo Elaa ya Nkolo.

Polo na Balaba bakabwa

36 Sima ya bana nkolo, Polo aesi ya wo na Balaba, yokye: «Tobutwe, tokye kyeka bande na banga o nkyisi iso yaimolaka banga Simo ya Nkolo, tokyekye ndengye eli be.»

37 Balaba abaka na phowa ikyende na Yoane, ookoangye bée Malako.

38 Kasi Polo taikaka zinga obokye akyende be, pho abaikaka o mokyisi na nkombo Pamfili, takulaka bakamba o etoma ya be.

39 Baokaka na bokusi onte ya be, bamba ya kabana. Balaba akpe Malako, abaa o masuwa, akye o Shipre.

40 Polo aosi Silasi, waunva baanosi ibaamba o mafoko ma Nwaphongo obokye ababanza na ngolu ye, bamba ya kyende.

41 Bamba ya katisa Siri na Silisi, balenzaka mangomba obokye baikale na ianola.

16

Timote atambusi na Polo na Silasi nzela yonoyo

1 Polo aesi ya koma o Derbe, na o Listre. Moanosi monomo abaka omo, nkombo ye Timote, nyango Moyuda, owabutwa Moklisto, kasi ango Moela.

2 Bande babaka bazale o Listre na o Ikoniumu, babaka bawo obokye ali moto molaa.

3 Polo abaka na phowa obokye Timote atambulakye ne molongo. Aesi ya mokpa, bamobesi pho Bayuda, baabaka o nkyisi me, bée baso baebaka obokye ango ali Moela.

4 O nkyisi iso, yaabaka yo kalekane, baimolaka baanosi mibeko miakpa batoma na bakumu ba Yelusaleme. Baongaka na obokye bakokya mibeko me.

5 Mangomba mabutwaka na ianola sikusi, motiya nwa bato nwabaka mobakisame nkolo iso.

Polo aloti ndoto o mokyisi na nkombo Troas

6 Bolobo Bosantu abakatelaka obokye sa imola Simo ya Nwaphongo o nkyisi ya Azi. Yango mena aesi ya katisa o nkyisi iye: Friji na Galati.

7 Wakomaka phenephe na Misi, alukaka ikyende o Bitini. Kasi Bolobo pha Yesu tephawaikaka babenisa ikyende omo.

8 Bobele, aesi ya katisa Misi, akye o ibongu siibangye bée Troas.

9 Wa mokolo, Polo aesi ya loto ndoto aweni moto monomo wa Makedoniya atemi, kamobondele, yokye: «Lekana o Makedoniya, oya losunga!»

10 Sima ya ndoto me ya Polo, sa koko, banga toesi ya luka nzela ya ikyende o Makedoniya, pho toebaka obokye Nwaphongo kalobangye ikye imola Simo Elaa oka bato ba mokyisi me.

O mokyisi na nkombo Filipi

11 Tokpe masuwa o Troas, tokye o esanga na nkombo Samotras, bo yana toleka o Neapolis.

12 Toesi ya mana omo, tokye o Filipi, mokyisi munene nwa Makedoniya, nwazalaka Baloma. Tokyelaka nkolo nzikye o mokyisi me.

13 Mokolo nwa Sabata, toesi ya tokolo, toikiy mokyisi, tokye o mokukulu nwa ebale, toumunyaka obokye tomozwa elele ekyesambe Bayuda omo. Toesi ya zala, towneni na babasi baanganaka wamo.

14 Monomo na babasi me, nkombo ye Lidi, mokyisi nwe Tiyatire, abaka moungye wa bitobu bilaa ba mangola, abaka nwanjwasi okosambe

Nwaphongo. Waba banga towo, abaka kalookye. Nkolo aesi ya ingola ndondo ye obokye aanole maphoo maawoko Polo.

¹⁵ Baesi ya mobatisa, ebe na ibota se. Bobele, alobangyi oka ye, yokye: 'Bo koanole phele obokye nali moanosi wa Nkolo, yaka ya kye ba o ingambi sa nga. Alokandindisaka obokye toanole.

O motema nwa boloko o Filipi

¹⁶ Mokolo monomo waba banga tokyende o elele ya ibondele, moombo monomo nwa nwanwasi aesi ya vana na banga: Abaka na bolobo bofe onte ye, phabaka bomotome imola maphoo maamoya. Azwelaka bakolo bee baphalanga baikye mi etoma me.

¹⁷ Aesi ya butwa ilobenga, banga na Polo. Abaka kanwane yokye: «Bato baba bali bato ba Nwaphongo owa ikolo, baeteya nzela eya ibika.»

¹⁸ Akyelaka babona nkolo nzikye. Polo aesi ya wene eempi, amba ya miekpinya, awo na bolobo me, yokye: «Na nkombo ya Yesu Klisto, nawo na we obokye otokolo onte ye!» Mina wamo, bolobo me botokosi onte ya moombo me.

¹⁹ Waawene bakolo ba moombo me obokye tebakokyi ikula zwa baphalanga na nzela ye, baesi ya akya Polo na Silasi, bakye na bee o elele eya zando oboo pha bakonzi.

²⁰ Wakoma bee oboo pha bananga me, bekye: «Bato baba bali Bayuda. Baambya mobulu o mokyisi nwa banga.

²¹ Bateya bonkoko bolokatele mobeko nwa banga obokye banga Baloma, tolokokyi iboanola na ibokyelela.»

²² Eboko ya bato me baesi ya basonga noko. Bananga ba Baloma baesi ya batomisa obokye bamanya Polo na Silasi bitobu, babawande phimbo.

²³ Waunva bee ibawanda phimbo na boikye, abavakyi o boloko, bawo na moto ookokyengele obokye abakyengyele na bolaa.

²⁴ Mokyengyesi me, waoka yo babona, aesi ya banyosa o etee ya boloko eya motema, babanyosekye makolo o motema nwa mabaya manene.

²⁵ Wa molengyela, Polo na Silasi babaka babondele, batube pho ya ikumbela Nwaphongo, bato baayoko ba boloko babaka babaokye.

²⁶ Ibalakana bobo, manyete mabuto inyingana na bokusi, manyingyinye na boloko, bikomba biso bizibo, nyololo ya bato baso ba boloko yiingo.

²⁷ Mokyengyesi aesi ya umwa, wawene yo obokye bikoma ba boloko biikasi pha, aesi ya pka mumphata nwe obokye kamibome, pho abuyaka obokye bato ba boloko baso baloti.

²⁸ Kasi Polo aesi ya anwana na bokusi, yokye: «Sa mikyela lowo! Banga baso toli wawa!»

²⁹ Bobele, mokyengyesi aesi ya onga tala, anyosi izele o motema, katekyenele na sina inganga, aesi ya mivaka o makolo ma Polo na Silasi.

³⁰ Aesi ya batokolo o nze, yokye: «Batata, nakyele bo obokye nabikye?»

³¹ Bekye: «Anola Nkolo Yesu, wamo-bika, na we, na ibota sa we.»

³² Baesi ya moimola Simo ya Nkolo, yo na bato baso baabaka o ingambi se.

³³ Na sina imbele me sa mokolo, mokyengyesi aesi ya bakpa oka ye, abakunyosi maphota ma be. Bobele, baesi ya mobatisa yo na ibota se siso.

³⁴ Amba ya nyosa Polo na Silasi o ingambi se, abaphe ntoma ya iza. Moto me na ibota se siso batondaka na nkyisa pho baanolaka Nwaphongo.

³⁵ Waye bunya, bananga ba Baloma baesi ya toma bato obokye bakye wo na mokyengyesi, batokolo bato babana.

³⁶ Mokyengyesi aesi ya imola Polo, yokye: «Bananga batomi bato iya imola obokye baetokolo. Unwanwa ye, emba tokolo, okyende na bolaa.»

³⁷ Kasi Polo aesi ya wo na bato me, yokye: «Balowanda phimbo o miyo ma bato baso, mena sa taa lotenela bolombe, banga toli bato ba Loma! Balovakyi o Boloko. Unwanwa ye, bakule luka ilotokolo mi ibombo? Pha! Baya lotokolo bee mampenza!»

³⁸ Bato baatomaka bee baesi ya kye imola maphoo me oka bananga ba Baloma. Bananga me bailaka, waoka

ბეე obokye Polo na Sila bali bato ba Loma.

³⁹ Emba bamba ya kye baonga bolimbisi, babatokosi o boloko, bamba ya onga na ბეე obokye bamane o mokyisi მე.

⁴⁰ Watokolo Polo na Silasi o boloko, aesi ya kyende oka Lidi. Waunva ბეე ikyeka bande na ბე, na ibalenza, bamba ya kyende.

17

Polo na Silasi o Tesaloniki

¹ Baesi ya lekana o Afipolis na Apoloni, bakye koma o Tesaloniki waabaka ingambi sa makyita sa Bayuda.

² Polo, bo wamele yo, amba ya nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, awonoko na ბეე ba Sabata baato mi makomi ma Nwaphongo.

³ Abalimbolelaka makomi მე, abateyaka, yokye: «Esengyesi obokye Masiya awene bolosi, awe, akundwe onte ya bawe.» Abawolekye, yokye: «Yesu okoeyimole nga, eli yo Masiya.»

⁴ Bana onte ya ბე, baesi ya anola babengyi na Polo na Silasi. Na moluku nwa Baela baabaka basambe Nwaphongo, na babasi baikye ba kaa.

⁵ Kasi Bayuda batondaka na zuwa. Baesi ya kpa bana nzobo baazwaka ბეე o nzela, bakye angyinya eboko ya bato. Bamba yaambya mobulu onte ya mokyisi. Baesi ya kyende o ingambi sa Yasona, ikye luka Polo na Silasi obokye bakye na ბეე o boo pha bato baso ba Tesaloniki.

⁶ Waba ბეე sa bazwa, baesi yaakya Yasona na ბეbi bayoko, bakye na ბეე o boo pha bananga ba mokyisi, baanwanaka, ბეkye: «Bato baba babunzinye maumunya ma munse munso, unwanwa ye baesi ya koma wawa!

⁷ Yasona ababuye oka ye! Bato მე baso baoto mibeko ma Moangyesi Kaisala, awo obokye mokonzi mosuu ali, nkomo ye Yesu.»

⁸ Maphoo mamana maesi ya phe bato baso na bananga ba mokyisi yoo.

⁹ Yasona na ბეbi მე bayoko baesi ya tukya baphalanga oka bananga ba mokyisi, bamba ya bale, bakye.

Polo na Silasi o Bere

¹⁰ Waamokolo bande baesi ya toma Polo na Silasi o Bere. Waakoma ბეე omoo, baesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda.

¹¹ Bayuda მე babaka bato balaa ileka baa Tesaloniki. Baesi ya anola Simo ya Nwaphongo na motema molaa. Babaka baekole makomi nkolo iso, obokye baebe maphoo maabaka Polo kawo mali phele.

¹² Bato baikye onte ya ბეე bamba ya anola, onte ya Baela, bato baikye ba kaa, babasi na bampele, bamba ya anola მე.

¹³ Kasi waoka Bayuda ba Tesaloniki obokye Polo akye imola Simo ya Nwaphongo o Bere, bamba ya kyende omoo, bakye losa moluku nwa bato na ibabunzinya maumunya.

¹⁴ Sakoko, bande baesi ya loya Polo mopha nwa maa manene, Silasi na Timote baikalaka o Bere.

¹⁵ Baakyeke na Polo, bamba kye moika nono o Atene. Emba waya butwa ბეე o Bere, Polo amba ya longolo Silasi na Timote obokye bamobengye izele.

Polo o Atene

¹⁶ Waaba Polo kaziya Silasi na Timote o Atene, aokaka bolosi o ndondo ye na boikye iwene ndengye eyatonda mokyisi მე na manzambe ma bikyeko.

¹⁷ Ateyaka o Ingambi sa makyita, yo na Bayuda, na na bato baatebali Bayuda, baasambe Nwaphongo. Na o zando, ateyaka nkolo iso bato baavanaka ne wamo.

¹⁸ Bateye ba Epikirie na ba Stoisie bawonoko ne. Bana ბეkye: «Nyaewo oyo kalukye woo bo?» Bayoko, waoka ბეე Polo kaimole Simo ya Yesu, na maphoo ma ikundwa sa bawe, ბეkye: «Kolo kaloimole manzambe masuu.»

¹⁹ Baesi ya mokpa, bakye ne o boo pha bananga baangane o ngomba ya Aaropaje, bawo ne, ბეkye: «Mateya მე manyakune maateya we mali iye? Banga tozinye imaeba,

²⁰ pho mato ma banga maokyi maphoo ma inganga, tolukye eeba maphoo მე malukye iwo bo.»

²¹ Na bomoo bato baso ba Atene, na babutu baya onte ya ბე, etoma ya ბეე

yabutowaka nde iwoko na iokaka maphoo manyakune.

²² Polo aesi ya teme o ntante ya bananga, yokye: «Be bato ba Atene, nawo na bee obokye oli phele baakolo basambesi.

²³ Pho, wabe nga nalekane o mokyisi nwa be, naweni bikyeko biisambele be, naweni na mesa elele yonyo ekyeambya bee mandaa, bakoma o ikolo bobo: “Oka nzambe otoebane.” Iyo okosambele bee sa moeba, eli yo okoeyimole nga.

²⁴ Nwaphongo owakyelela mokyisi na iso ili omo, ali Nkolo ya ikolo na ya munse, taazale o batempelo, baatonga bato.

²⁵ Tasengyesi na obokye bato bamophe ebe na ekpele iye, pho eli yo okophe bato baso bomoo na mpema na mbolo iso.

²⁶ Uta na moto monomo, akyelela mabota maso, obokye bazale o munse munsu. Abamekyela imbele sa elanga na sa mam-pela, na mandelo ma makyito maasengyesi bee izala.

²⁷ Akyelela babona pho bato bamolukye, na bo bazwe kamba pho ya imoluka, naa bakokyi imozwa. O solongo, Nwaphongo tali itakye na banga baso.

²⁸ Pho “eli yo moto okolophe bomoo, na bokusi pha ikye mitambula. Toli o munse mumu nde pho ye.” Na bakombi ba bee baayoko, bekye:

“Na banga, toli bana bee me.”

²⁹ Bo oli banga bana be, tolokoki umunya obokye Nwaphongo akokaa na bikyeko ba itela, ebe ba ebuni ya motiya, ebe ba ibanga, mbolo yaakyelama na maumunya ma moto.

³⁰ Nwaphongo taakule benga imbele saatesaikaka moeba bato. Kasi unwanwa eye kaimole bato baso, o bilele biso, obokye babongole ntema ya be.

³¹ Pho ameka mokolo monomo nwanamotenela yo munse munsu phaakolo bolombe, na nzela ya moto owa somya yo. Ateya bato baso, bo wakundola yo moto me onte ya bawe obokye eli phele.»

³² Waoka bee Polo kawo na ikundwa sa bawe, bana bamoekyekye, bayoko bekye: «Tomokula eyoka kowo lowoo lalona mokolo mosuu.»

³³ Bobele, Polo aesi ya mana onte ya be, akye.

³⁴ Bana bamobengaka, bamba ya anola, onte ya be, yabaka Denisi, monomo na bananga baangane o ngomba ya Aeropaje, na nwanwasi monomo na nkombo Damaris, na bato basuu me.

18

Polo na Silasi o Koliti

¹ Sima ya maphoo mamana, Polo aesi ya mana o Atene, akye o Koliti.

² Omo, akye vana na Moyuda monomo, nkombo ye Akilas, mokyisi nwe Pontis. Iyo na nwanwasi we, Prisile, auta o Itali, pho moangyesi Klode atomaka obokye Bayuda baso bamane o Loma. Polo aesi ya kye mibanza na be.

³ Bowabaka yo kakyele etoma ndengye yonyo na be, amba ya kye zala oka, babuto ikyela etoma elele yonyo. Etoma ya bee yabaka ya ikyele ndalaku.

⁴ Nkolo iso ya Sabata, Polo abaka kateya Bayuda na Baela o ingambi sa makyita. Alukaka obokye baso baanole.

⁵ Wauta Silasi na Timote o Makedoniya, baesi, Polo amiambyaka imbele siso iimolaka Simo ya Nwaphongo. Ateyaka Bayuda obokye Yesu ali Masiya.

⁶ Kasi Bayuda, tebaikaka moanola, bamotolaka. Bobele, aesi ya balasisa mobulubutu nwa bitobu be, yokye: «Bo bee obungyi, tekuli ba lowoo la nga, malongo ma bee mali o moto nwa be! Unwanwa ye, namokyende oka bato baatebali Bayuda.»

⁷ Aesi ya mana wamo, akye oka moto monomo owabaka kasambele Nwaphongo, nkombo ye Tito Yusutu. Ingambi sa moto me sabaka phenephe na ingambi sa makyita.

⁸ Krispus, mokonzi nwa ingambi sa makyita, aesi ya anola Nkolo, yo na ibota se siso. Bakoliti baikye baokaka Polo, baesi ya anola me, ababatise.

⁹ Waa mokolo, Nkolo aesi ya wo na Polo o ndoto, yokye: «Sa ila, saikala bose, woko nde bowo,

¹⁰ pho, inga, nali na we elele yonyo. Moto etaeyakya obokye aekyele bofe,

pho bato baikye o mokyisi mumu bali ba nga.»

¹¹ Polo akyelaka o Koliti mbula yonoyo na makombe motoba iimola bato maloba ma Nwaphongo.

¹² Wa imbele sabaka Galion moangyesi wa nkyisi ya Akaye, Bayuda baesi ya wangyela Polo na bofe. Bakye ne o boo pha bato baasambisa maphoo.

¹³ Bekye: «Moto oyo katomisa bato obokye basambele Nwaphongo na ndengye etebenele mobeko.»

¹⁴ Waluka Polo obokye kawo, Galion aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Bo ebakyi obokye abomi moto, naa akyesi lowo lonolo loolekyi bofe, nde naanolakyi iphunda sa bese, oo Bayuda, ndeobakyi na elongyi.»

¹⁵ Kasi toko ya bese oli yango nde pho ya ianola, pho ya ma nkombo na mibeko ma bese mampenza, mena ekyekyi bese! Nga sikokyi iba munanga i maphoo ma ndengye mena!»

¹⁶ Amba ya bawiinya o elele ekyeambe bese maphoo.

¹⁷ Bobele, baso baesi ya akya Sositene, mokonzi nwa ingami sa makyita sa Bayuda, babuto imowanda o boo pha elele ekyeambe maphoo. Kasi Galion akyekaka nde babona.

Polo abuto o Antioshe

¹⁸ Polo akulaka koko o Koliti na boikye. Bobele, aikyi ika bebi, abaa o masuwa, akye o Siri, yo na Prisile na Akilas. Oboo pha iba o masuwa, amikololaka moto o Sasele, pho aunvaka nkolo yaalakyelaka yo Nwaphongo.

¹⁹ Baesi ya koma o Efese, Polo aikaka Prisile na Akilas omo. Aesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, kaikye ziiko omo na Bayuda.

²⁰ Baongaka ne obokye akoko omo, kasi yo taikaka anola.

²¹ Aikyika baika, yokye: «Bo Nwaphongo azingyi, namokula ya oka be.» Aesi ya ba o masuwa o Efese, akye.

²² Wakoma yo o Sezare, aesi ya uta, akye o Yelusaleme pho ya ibeya bebi ba ingomba. Bobele, amba ya kyende o Antioshe.

²³ Akyelaka banaa nkolo omo. Amba kula ya kyende, aakasi Galati na Friji, alenze ianola sa baekosi baso.

Apolo akye o Efese na o Koliti

²⁴ Moyuda monomo, nkombo ye Apolo, mokyisi nwe Alegizandri, akomaka o Efese. Abaka moto monomo wa yelaa ya iwoo, aebaka makomi ma Nwaphongo na bolaa.

²⁵ Aunva ekola phanza maphoo ma nzela ya Nwaphongo, abaka na phowa ekusi, aimolaka, ateyaka nde maphoo ma Yesu. Kasi yo, aebaka nde ibatiza saka Yoane.

²⁶ Aesi ya tata iwoo pwapwa o ingambi sa makyita. Prisile na Akilas, wamooka be, baesi ya mokpa, bakye molimbolela nde maphoo ma nzela ya Nwaphongo.

²⁷ Kasi waba Apolo na phowa ya ikyende o Akaye, bebi baesi ya molenza mi lowoo me. Bakomi mokanda, bamotomesi baanosika ba mokyisi me obokye bamokumbele na bolaa. Waakoma yo omo, asungaka bato baanolaka na ngolu ya Nwaphongo,

²⁸ pho, anyetekye phele Bayuda, o miyo ma bato baso, na maphoo maabawolekye yo. Abateyaka o makomi ma Nwaphongo obokye Yesu ali Masiya.

19

Polo o Efese

¹ Wataaka ba Apolo o Koliti, Polo amba ya lekana o nkyisi ya mambale, akye koma o Efese. Azwe baekosi baayoko omo.

² Aesi ya batuna, yokye: «Waanola Nwaphongo, wazwa Bolobo Bosantu?» Bekye: «Banga toloika na oka bawo obokye Bolobo Bosantu ali.»

³ Polo, yokye: «Emba wazwa ibatizi siwaa?» Bekye: «Ibatizi saaka Yoane.»

⁴ Polo, yokye: «Yoane abaka kabatiza baanolaka ibongola mandondo ma be, ambaka wo na Bayuda, yokye: Baanole owamoya o sima ye, kyelukye iwoo obokye Yesu.»

⁵ Waaka bese babona, baesi ya batisama na nkombo ya Nkolo Yesu.

⁶ Polo amba ya batandela maboko, baesi ya zwa Bolobo Bosantu, babuto

iwo noko nsuu, na imola Simo ya Nwaphongo.

⁷ Bato me babaka baso phenephe iko mbuka ibale.

⁸ Bobele, Polo amba ya kyende o ingambi sa makyita sa Bayuda, abaimolaka pwapwa Simo ya Nwaphongo. Balukaka obokye bato baamokye baanole maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo. Akyelaka bomo makombe maato.

⁹ Kasi bayoko bakyelaka moto bokusi, tebaikaka baanola, batiyolaka nzela ya Nwaphongo oboo pha bato baso. Bobele, Polo aesi ya baika, akpe baekosi, akye na be, abateyaka nkolo iso o Ingambi sa kalasi ya Tiranus.

¹⁰ Akokoko omo mambula mabale, emba na bomo, bato baso baazalaka o Azi, Bayuda, na baatebali Bayuda, bamba ya oka Simo ya Nwaphongo.

Bana ba Sekewa

¹¹ Nwaphongo akyelaka bilekyesako ba ikamwa na nzela ya Polo.

¹² Yango mena, bato baayoko baphilelaka bato ba malosi, bitobu, na bitato baakumaka nzoto ya Polo. Malosi ma bato me mamanaka, na malobo mabe matokoloko o nte ya be.

¹³ Bana Bayuda baabaka bakye mitambula pho ya iwinya malobo mabe onte ya bato ba malosi, babaka batangye na nkomo ya Nkolo Yesu pho ya itokolo malobo me. Babaka bawo, bekye: «Na nkombo ya Yesu, okoteya Polo, nawo na be, malobo mabe, obokye otokolo!»

¹⁴ Bato baabaka bakyele babona, yabaka bana ba bampele sambo ba nganga munene, Moyuda, nkombo ye Sekewa.

¹⁵ Bolobo boke bobabuyise obokye: «Nga naebe Yesu, naebe na Polo, kasi be, oli banza?»

¹⁶ Bobele, moto owabaka na bolobo boke aesi ya mivaka mibe. Anwani na be, abalekaka na mwiya, baesi ya tokolo o ibanda, baloti bee baso malumbu, bazokyi na maphota.

¹⁷ Bato baso ba Efese, Bayuda na baatebali Bayuda, waoka lowo me

bailaka, babutwaka ikpa nkombo ya Nkolo Yesu na kaa ikye.

¹⁸ Bato baikye babutwaka baanosi, bayakaka ya yaimola maphoo maakye-laka be, bamaimolaka o boo pha bato baso.

¹⁹ Onte ya bato baabaka na meete, baikye bayakaka na nkanda ya meete, baitumbaka o miyo ma bato baso. Watanga bee nkanda me, motiya nwa ye nwakokanaka na baphalanga ba bibende nkoto mako matano (50.000).

²⁰ Na bomo, na mwiya nwa Nkolo, Simo Elaa yanyangwaka na boikye.

Toko o Efese

²¹ Sima ya maphoo mamana, Polo aesi ya kana ikatisa Makedoniya na Akaye obokye akyende o Yelusaleme. Yokye: «Bo nakomi omo, esengyesi obokye nakome na o Loma.»

²² Atomaka bebi ne babale baamosungye o etoma, Timote na Eraste o Makedoniya, kasi yo akulaka kuta koko o nkyisi ya Azi.

²³ Imbele me, toko iikye yatokoloko pho ya maphoo ma nzela ya Nkolo.

²⁴ Motusi monomo, nkombo ye Demetelius, abaka katule batempelo ba nzambe Artemis na ebende ya motiya. Azwaka baphalanga o etoma me, aphutaka na bolaa baakyele ne.

²⁵ Aesi ya aangana na na bato basuu baakyele etoma bo ekyekyele yo. Yokye: «Bande, koefe obokye banga tobikye nde na etoma ekyekyele banga eye.

²⁶ Bo kowene, kombe na kula oka maphoo maakyele Polo, yokye: Manzambe maakyelama na nse ya bato temali manzambe. Abongosi maumunya ma bato baikye. Teli nde wawa na wawa o Efese, kasi phenephe nde o nkyisi ya Azi iso.

²⁷ Lowo me nde looti etoma ya banga, nde lombi na kula buya tempelo ya nzambe munene owa nwanwasi, Artemis, ekpele pha, nzambe me okosambele bato ba Azi, na bato ba mokyisi munso, nde takuli ba na kaa!»

²⁸ Waoka bato maphoo mamana, batondaka na yoo, baanwanaka bekye: «Ali nzambe munene, Artemis wa Baefese!»

²⁹ Mokyisi munso moesi ya tonda na toko, bato baso bawelane ikyende o elele ya maano. Baakyaka na bato ba Makedoniya babale baabaka batambule na Polo elele yonyo o imbanga se, Gayusu na Aristarke.

³⁰ Polo aunvaka mitokolo o bo pha eboko ya bato, kasi baekosi bamokatelaka.

³¹ Bankumu baayoko ba nkyisi ya Azi, baali bikamba ba Polo, bamolongoloko pho ya imobondo obokye yo sa kyende o elele ya maano.

³² O elele eyaanganaka bato, toko yaloboko. Baná baanwane lowo lolo, baayoko baanwane na lowo losuu, baikye onte ya bee tebaikaka eba na ntina eyaanganaka be.

³³ Bayuda Bamba ya lekyinya moto monomo o boo pha eboko me na nkombo Alegizandre. Bato baayoko baabaka wamo bamoimolaka maphoo maalekanaka. Bobele, Alegzandre aesi ya tomba eboko o ikolo, alukaka iyambelela Bayuda.

³⁴ Waeba bee nde obokye ali Moyuda, baesi ya anwana, bee baso mbala yonyo, bekye: «Artemis wa Bafese! Ali nzambe munene!» Baanwanaka babona phenephe mangonga mabale.

³⁵ Emba nkumu monomo wa mokyisi me, amba ya zibisa eboko ya bato, yokye: «Be Baefese, bato baso baebe obokye mokyisi nwa Baefese babanza tempelo ya omunene, Artemis, na ekyeko ye eyauta o ikolo ya kaa o se.

³⁶ Moto takoyi ika ziiko na lowoo me. Na bomo, uya mo, oumunya o boo pha iyela lowoo.

³⁷ Oesi na bato baba wawa, kasi tebaikyi oto tempelo ya banga, tebaikyi tola na nzambe ya banga.

³⁸ Bo Demetelius na bato bali na lowoo na moto monomo, elele ekyeambe nwanbo eli, na bananga bali, bakye songyela!

³⁹ Boli na lowo losuu la ituna, toolobongya waangane bato baso bo kowo mobeko.

⁴⁰ Mi maphoo maleka lolu, iikasi nwana bokyi bobo, balosongyele obokye

totembi. Na bomo, otolobe na na elongyi yonyo ya imola bato ntina ya angana sisi.»

⁴¹ Waunva yo iwo babona, aesi ya buya bato, bakye mibutwa oka be.

20

Polo o Makedoniya na o Gres.

¹ Waunva toko, Polo amba yaangyinya baanosi, abalenze, sima aesi ya baika, akye o Makedoniya.

² Alekanaka o nkyisi me, kakye milenza baanosi na mateya maikye. Bobele, aesi ya kyende o Gres.

³ Akyelaka omo makombe maato. Aunvaka baa o masuwa pho akyende o Siri. Waoka yo obokye omo Bayuda bamowangyele, bobele, aesi ya kana ibutwa o nzela ya Makedoniya.

⁴ Bato bakye kye moika baba: Sopatele, nwana wa Pirus, mokyisi nwe Bere, Aristarke na Sekundus, bato ba Tesaloniki, Galion moto wa Derbe, Timote, Tishike na Trofime, bato ba Azi.

⁵ Moluku me bakye kye o boo, bakye loziya o Troas.

⁶ Banga, sima ya eyenga ya umunya itokolo sa Bayisalaele o Ezipito, toesi ya baa o masuwa o Filipi. Sima ya nkolo itano, tokye bazwa o Troas, tokyelaka omo nkolo sambo.

Polo akuli kye o Troas

⁷ Mokolo nwa poso, wa nkokolo, toanganaka pho ya iza, Polo awonoko na baekosi. Waaba obokye bamokyende boyana, aesi ya teya nono waa molengyela.

⁸ Batala babaka baikye o ingambi saanganaka banga o ikolo.

⁹ Munzenga monomo, nkombo ye Etikos, azalaka o fenetele. Imbele saabaka Polo kateya nde boteye, yo azwaka ebuu na bokusi, mi ena ebu, aesi ya uta o etaze eya iyato, akaa nono o se. Bamba ya motomba, awelakyi.

¹⁰ Kasi Polo aesi ya uta, amiinye ooli munzenga me, amokpe o maboko me, yokye: «Be sa lota, taikyi wa. Ali mumo!»

11 Bobele, akuli baa, ateni mapa, azee. Akulaka teya bobele nono wa mumengu. Waunva yo, amba ya kyende.

12 Babutwaka na munzenga me, abikyi na ná nzoto nkusi, bo waaka yo. Lowo me labuyaka bato baso na nkyisa boikye.

Polo akye o Milete

13 Banga tokyekye o bo obokye to-baa o masuwa maakyekye na banga o Asos, mokyisi nwakanaka Polo obokye tomokpesa o masuwa, pho yo mampenza azingaka itambula nzela me na makolo.

14 Wakyé lozwa yo o Asos, tomokpese o masuwa, tokye banga baso o Mitilene.

15 Toesi ya mana wamo, boyana tokye seme, tokyekane na esanga ya Kio. Mokolo nwa sima, toesi ya katisa o esanga ya Samos, sima ya mokolo mamuna, tomba ya kye sema o Milete.

16 Polo taikaka zinga iseme o Efese, pho ya obokye yo sa ngombono o nkyisi ya Azi. Abaka kawelane obokye, bo walongoba, bakome o Yelusaleme o eyenga ya Pantekote.

Polo awo na bankumu ba Efese

17 Waseme masuwa o Milete, Polo aesi ya longolo bakumu ba Efese obokye baya vana ne omo.

18 Waya koma bee waali yo, yokye: «Be koebe mobesi nwa nga, nkolo iso yaabaka nga na wawa tata nono mokolo nwakomaka nga o Azi.

19 Nakyelelaki Nkolo na imiuya sisó, na mbembe o matama nawenekye na mpasi pho ya mapho maabaka Bayuda banvanyele.

20 Bo, koebe obokye sikyi ezitela mapho maakokyi iesunga, naeyimosi maso, naeteye ebe o bo pha bato baso, ebe o mangambi ma be.

21 Naimosi Bayuda na baatebali Bayuda obokye babongole mandondo ma be, babutwe bato ba Nwaphongo, baanole Nkolo wa banga, Yesu.

22 Kyeka, unwanwa eye, nakyende o Yelusaleme, o kontome Bolobo Bosantu, siebe mapho mamunzelela omo.

23 Naebe nde obokye o mokyisi na mokyisi mookye nga, Bolobo Bosantu

kanzimole nde phanza obokye boloko na minyoko kyinziya.

24 Kasi pho ya nga, nawene obokye bomo pha nga teboli na ntina, phowa ya nga eli obokye nakomya imbanga sa nga o suka, naunve etoma empe Nkolo Yesu, Imola Simo Elaa eya ngolu ya Nwaphongo.»

25 «Nalekanaka onte ya baso ikye mimola bokonzi pha Nwaphongo. Kasi unwanwa ye, naebe obokye nono monomo na bee etaakule nvene.

26 Yango mena, naewole lolo obokye: Bo monomo na bee abungyi nzela ya Nwaphongo, tekuli ba lowo la nga,

27 pho sikyi ezita, naeyimosi mapho maso maabongya Nwaphongo.

28 Nde komibanza bee mampenza, nde kobanza na baanosi baso. Bolobo Bosantu aekyesi ndokolo bakosi ba mampate. Okambakye ingomba sa Nwaphongo saaikola yo na malongo ma Somi ye mampenza.

29 Naebe, ngakye: O sima ya nga, bo nakye, bato baali ndokolo mangoo maa vale, bamoya onte ya bee, bamunyangola mampate.

30 Ebe na onte ya bee, bato bayoko bamobutwa iwo mapho maa bole, obokye baanosi bababengye.

31 Yango mena nde komibanza, umun-yaka obokye mambula maato, na moo na mokolo, na ná mbembe o matama, sikakyi le iyolela monomo na monomo na bee.»

32 «Unwanwa eye, naeyikye o maboko ma Nwaphongo. Simo ye ya ngolu yamoebanza. Eli na ikokyi sa iyelenza, na sa iephe ilaka saabomba yo pho ya bato baso.

33 Sikyi mengyela, ebe baphalanga, ebe itela, ebe bitobu ba moto.

34 Koebe bee mampenza obokye nakye-lakyi etoma na maboko ma nga mpenza, pho ya izwa isengyesi na nga na yaka bebi na nga.

35 O mapho maso mamana, mena naeteye obokye osengyesi ikyela etoma, pho osungakye bato baakaya. Toumunya mapho maawoko Nkolo Yesu yo mpenza, obokye: “Nkyisa ya iphe, ilekyi nkyisa ya izwa!”»

³⁶ Waunva Polo iwo babona, amba ya kusama na mabongo, yo na be, babondesi.

³⁷ Bee baso babutwaka ilela, baakyinyaka na Polo pho ya imophe mboto eya suka.

³⁸ Babaka na ngongo boikye, pho Polo awoko na be, yokye: Etebakule mowene. Bobele, bamba ya kye moika nono o masuwa.

21

Ikyende sa Polo o Yerusaleme

¹ Waamana banga oka be, tokuli ya kpela o masuwa. Toesi ya kyende bobele nono o Kos. Bo yana, toesi ya kye koma o esanga ya Rode, tomani omo, tokye o Patara.

² Tozwaka omo masuwa maakyende o Fenisi. Toesi ya baa o masuwa me, tokye.

³ Toesi ya koma phenephe na esanga ya Shipre, toesi ya mana o esanga pho ya ikyende mopha nwa Siri emba tomba kye abwa o Tir, pho masuwa mabaka na mbolo ya iyabola omo.

⁴ Toesi ya kyela omo nkolo sambo pho tozwaka baanosi, na nwiya nwa Bolobo Bosantu, bamba ya wo na Polo obokye yo sakyende o Yerusaleme.

⁵ Wakokya banga nkolo ya iba na be, tomba kula ya benga imbanga sa banga. Waba banga totambule, bato baso bamba ya kye loika o ebonga, na babasi na bana. O ebonga, tomba ya kusama na mabongo o mokululu nwa maa maanene, tomba ya bondele.

⁶ Bobele, tomba ya kabwana. Banga tomba ya baa o masuwa, emba bee bamba ya butwa oka be.

⁷ Kasi pho ya banga, wa uta banga o Tir, wakatisa banga, tomba ya koma o Ptolemais, emba waaunva banga ibeya bebi, tomba ya kyela na bee mokolo monomo.

⁸ Bo yana, toesi ya lekana, tokye koma o Sezare. Omo, tokye uta o ingambi sa moteye wa Simo Elaa, nkombo ye Filipe, monomo na bateye, emba tomba zala oka ye.

⁹ Abaka na bana ba babasi bane, bali sa taa eba bampele, babaka baimole maphoo maute oka Nwaphongo.

¹⁰ Wakyela banga nkolo nzikye omo, yamba ya moimosi monomo wa Yuda na nkombo Agabusu.

¹¹ Waya lokyeka yo, amba ya kpa nkamba ya Polo, amba ya mikanga na yango na maboko na makolo yokye: «Kyeke bokowo Bolobo Bosantu. Mokolo nwa mokaba mumu, kyeka bo waamokanga bakonzi ba Bayuda o Yerusaleme na mokaba o maboko na o makolo, emba bamba moambya oka baate bali Bayuda.»

¹² Waoka banga babona, banga na bebi ba mokyisi, tomba ya bondo Polo obokye yo sakula kyende o Yerusaleme.

¹³ Bobele yo, amba lobuyisa yokye: «Bee kolele pho ya intena mabale pho ya'ye? Nga nali phenephe, teli de pho ya inkanga kasi na pho ya iwa o Yerusaleme pho ya nkombo ya Nkolo Yesu.»

¹⁴ Waba yo saanola, toloomba kula mokandindisa. Tomba wo nde obokye: «Mokano nwa Nkolo mokyelame!»

¹⁵ O sima ya nkolo me, waunva banga imibongya, tomba yakyende o Yerusaleme.

¹⁶ Baekosi baayoko ba Sezare bakye kye loika, bamba kye lolasa o ingambi sa Manasono moto wa Shipre, moekosi wa kalakala.

Polo na Zake bazwa o Yerusaleme

¹⁷ Waakoma banga o Yerusaleme, bebi bamba ya lokumbela na nkyisa.

¹⁸ Bo yana, Polo aesi ya kye na banga oka Zake. Bankumu ba ingomba baso baanganaka omo.

¹⁹ Polo aesi ya babeya, abaimosi lowo lonolo na lonolo o maphoo maso mabakyelelaka Nwaphongo o etoma ye onte ya bato batebali Bayuda.

²⁰ Waoka bankumu maphoo me, bamba kumola Nwaphongo. Emba bamba ya wo na Polo, bekye: «Nwebi, oweni Bayuda nkoto na nkoto, babuto baanosi, baso babengye mibeko na bolaa.

²¹ Babaimolaka obokye iwe koteya Bayuda baso baali onte ya mabota mayoko obokye bale mibeko nwa Mose, kowo na obokye bee sabele bana ba be, bee sabenga mibeko.

²² Tokyele bo? Tewali ziko, bato bamooka obokye okomi wawa.

²³ Na bomo, kyela bo wamoewole banga. Toli wawa na bampele bane baakata seleka.

²⁴ Obakpe, omikunyole na bée elele yonoyo, ombe baphutela maphoo maso. Bakokyi imikolola moto, emba bato baso bamoeba obokye maphoo maokaka bée pho ya we, mali mabole, kasi obokye we kobengye na we bo okoongye Mobeko.

²⁵ Pho ya bapakano babutwa baanosi, tobakomela mokanda pho ya ibaimola bo wakana banga. Tokana obokye: Bée sa zaa manyama mabomesi bée bikyeko, bée sa zaa malongo, bée sa zaa manyama mawe na malongo o motema, bée sakyela bondumba.»

²⁶ Bobele, mokolo nwa sima, Polo amba yakpa bato me, aesi ya tata imikunyola yo na bée molongo, amba ya kyende o Tempelo pho ya iumola mokolo mowaa bo imikunyola siumbo, amoya ambya ikabo pho ya monomo na monomo na be.

Baakye Polo o Tempelo

²⁷ Nkolo sambo ya imikunyola ya lukaka unva, waamowene Bayuda baautaka o Azi o Tempelo. Bamba ya losa moluku moso nono wa moakya be.

²⁸ Baanwanaka bekye: «Bato ba Isalaye, yaka ya lophe maboko! Omokyekye, moto okonwane na bato ba banga, na Mobeko na ná elele eye na mateya makye yo miteya mboka eso na oka bato baso!»

²⁹ Pho bamowenekye phanza na Tolofime, moto wa Efeze, onte ya mokyisi, emba baumunyaka obokye Polo amunyosaka onte ya Tempelo.

³⁰ Mokyisi mobimba nwamba ya tomba, emba bato bamba yaa baikye. Bamba ba akya Polo, emba bamba motokolo o Tempelo, nono wakanga bée bikomba ba Tempelo izele.

³¹ Waba bée balukye imoboma, simo me esiyakoma oka mokonzi nwa batuluku nkoto ba Baloma obokye: Yelusaleme mobimba ali na mobulu.

³² Sakoko, baesi ya angyinya batuluku na bakambi ba be, baesi ya tomisa

moluku nwa bato obokye wamowene bée mokambi nwa batuluku na batuluku, bée ele iwanda Polo.

³³ Bobele, nkolo ya batuluku amba ya susana phenephe na Polo, amba ya tomisa obokye bamokangye na nyololo ifale. Emba alukaka iyeba obokye ali nza na obokye akyesi ye.

³⁴ Kasi onte ya eboko me ya bato, baanwanaka moto na moto aba na ewole ye. Mokonzi nwa batuluku taikaka oka ekpele pho ya toko. Aesi ya ba toma obokye bakye na Polo o ingambi sa batuluku.

³⁵ Wakoma bée na Polo phenephe na ebaalele ya ingambi me, batuluku bamunyanyaka pho eboko ya bato batondaka na yoo.

³⁶ Na bomo, bato baso bamobengaka, babaka baanwane, bekye: «Bamobome!»

Polo kaambe

³⁷ Imbele salukaka bée inyosa Polo o ingambi sa batuluku, aesi ya wo na mokonzi nwa batuluku, yokye: «Impe nzela, naewole nono lowo lonolo?» Mokonzi nwa batuluku yokye: «Koebe iwo munoko nwa Baela?»

³⁸ Emba iwe toli Moezipito owakyelaka toko mi nkolo iye wawa, emba amba loya babomi ba bato nkoto ine o bokye?»

³⁹ Polo, yokye: «Inga nali, Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, nakuli ba na nwana monomo wa mokyisi nwa kaa. Naebondi, impe nzela, nawole bato.»

⁴⁰ Mokonzi nwa batuluku amba ya mophe nzela. Bobele, Polo aesi ya teme o ikolo sa ebalele ya ingambi me, azibise bato na eboko. Waikala bée bose, Polo amba ya wo na ná munoko nwa Bayuda:

22

¹ Bande na nga, na batata, okyemela iili na nga obokye naewole unwanwa eye.

² Waoka bée Polo kabawole na munoko nwa lombo bamba kula ikala phio. Polo yokye:

³ «Inga nali Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, kasi banzokolo wawa o Yelusaleme, naekola maphoo maso ma mibeko ma bankoko oka Gamaliel.

Nabaka na nga moto wa phowa o maphoo ma Nwaphongo, bo oli lolu eye.

⁴ Nanyokoloko bato baabaka babengye nzela ya Nkolo, baayoko bawaka. Naakyaka bampele na babasi, nabanyosaka o boloko.

⁵ Nkolo ya banganga na bakumu bakokyi eimola bo nawo bole. Bantomaka na nkanda pho ya bebi Bayuda ba Damaseke. Nakyekye akya baanosi baabaka omo obokye nakye na bee o Yelusaleme, babaphe etumbu.»

Polo kaimole bo wamobanga Nwaphongo

⁶ «Nabaka natambule o nzela, waakoma nga phenephe na Damaseke, ibalakana bobo, phenephe na imbele sa bunya i moto, bongyengyekye bouti o ikolo, boesi ya nzinga.

⁷ Naesi ya kaa o se, namba ya oka njwesi monomo mowo na nga, obokye: “Saolo, Saolo, konyokolo pho ya'ye?”

⁸ Namba ya tuna ngakye: “Iwe nza, Nkolo?” Njwesi moesi ya buya obokye: “Inga Yesu moto wa Nazalet, okonyokolo we.”

⁹ Baabaka na nga elele yonyo, bawenekye bongyengyekye me, kasi tebaikaka oka njwesi njwa nvolokye.

¹⁰ Bobele, namba ya tuna ngakye: “Nkolo, nakyele bo?” Emba Nkolo amba ya mbuyisa yokye: “Inua, kyende o Damaseke, emba omo, bamoeyimola na bolaa etoma eephe be.”

¹¹ Kasi pho bongyengyekye me pha ndandindisaka miyo, sakula wene, nde monomo na babaka na nga ambampila mi eboko obokye nakome o Damaseke.»

¹² «Moto monomo abaka omo, nkombo ye Ananiya. Abaka moto monomo mukumosi njwa mibeko ma banga. Bayuda baso babaka omo, babaka batate bomoto bolaa phe.

¹³ Bobele, amba yaa oli nga, amba ya wo na nga yokye: “Saolo, nwebi na nga, kula butwa iwene!” Emba nde mina wamo, miyo ma nga mazibo, nakuli butwa iwene.

¹⁴ Amba wo na nga yokye: “Nwaphongo wa baango ba banga abongye obokye

oebe phowa ye, owene Bosembo phe na iyoka njwesi nwe mampenza.

¹⁵ Pho osengyesi iba nzoka ye, o boo pha bato baso. Wamoimola na maso maweni na maokyi we.

¹⁶ Kombe kula makamaka pho ya'ye? Tokyende! Obatisame, emba obondele na nkombo ya Nkolo pho masumu ma we malibisame.”»

¹⁷ «Waya butwa nga o Yelusaleme, mokolo monomo nabaka o Tempelo, nabondele, namba ya loto ndoto.

¹⁸ Naesi ya wene Nkolo kawo na nga yokye: “Izele, mana o Yelusaleme, sangombono, pho etebaanole simo eyamobaimola we.”

¹⁹ Namba ya buya ngakye: “Nkolo, kasi bee nga baebe na bolaa obokye eli nga owabaka kakye o Mangambi ma makyita pho ya ivaka o boloko na ibinda na phimbo bato baeyanole.

²⁰ Na wabomaka bee Etiyeni, nzoka ya we, na nga nabaka omo, naanolelaka babomi me emba nabaphilelaka bitobu ba be.”

²¹ Kasi amba wo na nga yokye: “Kyende, amoetoma itakye ombale ya nkyisi ya bapakan!”»

Polo na mokonzi njwa batuluku ba Loma

²² Bayuda baokaka Polo kawo nono o maphoo ndengye mena, bamba ya lika nyangye bekye: «Bamanya moto ndengye eye o mokyisi! Takokyi iba na bomoo!»

²³ Baanwanaka, bamba manya minkoto ma be, bavakye mobulubutu o ikolo.

²⁴ Mokonzi njwa batuluku aesi ya toma obokye banyosa Polo o ingambi sa batuluku, bamowande phimbo, bamobalimisa obokye awo bo kaebe ntina ekyemoanwenele be.

²⁵ Kasi wamokanga bee na mokposo obokye bamowande phimbo, Polo awo na mokambi wa batuluku owabaka wamo, yokye: «Moloma otoikyi na bee sambisa, oli na makokyi ma imowanda phimbo?»

²⁶ Waoka mokambi babona, akye imola mokonzi njwa batuluku, yokye: «Wamokyela bo?» Moto me ali Moloma!

²⁷ Mokonzi nwa ba tuluku aesi ya kyende phenephe na Polo, bamotuni, yokye: «Inzimole, oli Moloma?» Polo aesi ya anola, yokye: «Eli bomo.»

²⁸ Mokonzi nwa batuluku yokye: «Inga naphuta baphalanga baikye obokye nabutwe Moloma.» Polo, yokye: «Kasi nga bambota Moloma.»

²⁹ Sa koko, baalukaka imowanda phimbo obokye awo, aesi ya mana phenephe ne, mokonzi nwa batuluku, waeba yo obokye Polo ali Moloma, ailaka, pho amokangaka na minyololo.

Polo obo pha ikyita sinene

³⁰ Mokonzi nwa batuluku alukaka obokye aebe solongo, lowo ye losongyele Bayuda Polo. Yango mena, boyana, bamba ya moingola nyololo yaamokangaka na be, aesi ya toma bakolo ba banganga na bato ba ikyita sinene obokye baangane. Bobele, bamba ya kpa Polo, bamoty e obo pha be.

23

¹ Polo aesi ya kyeka bato ba ikyita sinene, yokye: «Bande, nono lolo eye, naikasi ikyelela Nwaphongo na ndondo yonoyo.»

² Nkolo ya banganga, Ananiya, aesi ya tomisa bato baabaka phenephe na Polo obokye bamowande o munoko.

³ Bobele, Polo aesi ya wo ne, yokye: «Yamoewanda nde Nwaphongo, ekuka eyainga bee mokofo nwa mpembe! Ozasi wawana obokye ontenele bolombe, bo kowo mokofo. Emba kokule oto mokofo, kotomisa bato obokye banvande.»

⁴ Baabaka phenephe na Polo, baesi ya wo ne, yokye: «Kotole nkolo ya banganga ba Nwaphongo!»

⁵ Polo, yokye: «Bande, sikakyi eba obokye ali nkolo ya banganga, pho naebe na bolaa obokye bakoma o buku pha Nwaphongo, “sa wole nkolo ya ibota sa we maphoo maabe!”»

⁶ Polo aebaka obokye bato ba ikyita sinene babaka bana Basadukai, bayoko Bafalisayi. Yango mena, anwanaka oboo pha bee, yokye: «Bande, nga nali Mofalisayi, nwana wa Bafalisayi. Okoanole

nga obokye bawee bamokundwa, yango mena nasambe.»

⁷ Wawo yo babona, Bafalisayi na Basadukai baphalatanaka, bato baanganaka baesi ya mikabinya na biboko bibale.

⁸ Pho Basadukai bawo obokye bawee etebakule kundwa, nwanze tali, bolobo tali, kasi Baphalisayi aanole obokye iso mina ili.

⁹ Bakulaka anwana na bokusi, bateye ba mibeko bayoko bali na Bafalisayi, baesi ya teme, baphalatanaka na bokusi, bekye: «Banga toloikiy mozwa na lowo lobe. Yamoba bolobo, na nwanze awo ne!»

¹⁰ Bakuli phalatana na bokusi, mokonzi nwa batuluku ailaka obokye bamotena Polo bitee bitee. Yango mena, batomaka batuluku obokye baute o elele eyanga bato, bamanya Polo onte ya bee na bokusi, bakye ne o ingambi sa btuluku.

¹¹ Wa mokofo nwa sima, Nkolo amba ya miweninya na Polo, awo ne, yokye: «Oititala nde babona! Bo uti we iimola Simo ya nga wawa o Yelusaleme, esengyesi obokye okye na imola o Loma.»

Bawangye iboma Polo

¹² Boyana wa mumbengu, Bayuda bamba ya wanga, bakati seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa, elaa phanza babomi Polo.

¹³ Bayuda me baawangaka babaka bato leka mako mane.

¹⁴ Baesi ya kyende oka bakolo ba banganga na oka bankumu, bawo na be, bekye: «Banga tokati seleka obokye tomokula zaa elaa phanza tobomi Polo.

¹⁵ Emba unwanwa eye, bee okana na bato ba ikyita sinene, ongye na mokonzi nwa batuluku, obokye baye na Polo obo pha bee, ebe ndokolo oli na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa. Banga mampenza, tumbo miwangya obokye tomobome mena yo sa taakoma wawa.»

¹⁶ Nwana wa lele wa nwana nyango na Polo owa nwanwasi, waoka yo ikolo me, aesi ya kyende o ingambi sa batuluku, akye imola Polo maphoo me.

¹⁷ Bobele, Polo aesi ya banga monomo na bakambi ba batuluku, awo ne, yokye:

«Kyende na munzenga oyo oka mokonzi nwa batuluku, ali na lowo la imoimola.»

¹⁸ Mokambi wa batuluku aesi ya mokpa, akye ne oka mokonzi nwa batuluku, yokye: «Polo, ambangyi, ambondi obokye naeyelele na munzenga oyo, ali na lowo la ewole.»

¹⁹ Mokonzi nwa batukuluu aesi ya kpa munzenga me meeboko, akye ne bi mbale, yokye: «Lowo ye loolukye we inzimola?»

²⁰ Yokye: «Bayuda baoka obokye baongye na we okyende na Polo yana obo pha ikyita sinene, ebe ndokolo bali na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa.

²¹ Kasi iwe, sa anola yaamowo be! Pho bato leka mako mane onte ya bee baamibomba obokye bamoakya. Bakata seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa elaa phanza bamobomi. Ujwanwa ye bambo miwangya, baziya nde bowababuyisa we.»

²² Mokonzi me aesi ya wo na munzenga me obokye: We sa kye imola nono moto monomo mapho maanzimosi we. Emba amba ya mobuya.

Batomi Polo oka Moangyesi Feliks

²³ Bobele, mokonzi nwa batuluku amba ya banga bakambi babale onte ya bakambi, yokye: «Angyinya batuluku mikama mibale, bato mako sambo baatambule na mampunda, na bato mikama mibale baaphile makongo, omibongya pho ya ikyende o Sezare wa ngonga ya ibuwa eya nkokolo.

²⁴ Bongya na mampunda ma inyanya Polo obokye omokomya na nzoto ndaa oka Moangyesi Feliks.»

²⁵ Akomaka mokanda yokye:

²⁶ «Inga Klode Lusias, nabeya, Moangyesi Feliks, moto wa kaa.

²⁷ Bayuda baakyaka moto oyo, balukaka imoboma, waoka nga obokye ali Moloma, naesi ya kye na batuluku ba nga, nakye mokandola.

²⁸ Nalukaka eeba naa Bayuda bamosongyele na lowo ye, naesi ya kyende ne obo pha ikyita sinene.

²⁹ Nawenekye obokye bamosongyele pho ya mapho ma mobeko nwa bee

mampenza, kasi taika kyela lowo lonolo lobe la obokye awe, naa bamunyosa o boloko.

³⁰ Waoka nga obokye Bayuda bamowangyele na bofe, yango mena naetomesi yo izele, nawo na bato baamosongyele obokye baya mosongyele obo pha we.»

³¹ Batuluku baesi ya kyela bo waatomaka be, bakpe Polo, bakye ne mokolo me mamuna nono o Antipatris.

³² Boyana, batuluku, baakyekye na makolo, baesi ya butwa o ingambi sa be, baikiyi baabaka na mampunda, bakye na Polo.

³³ Wakoma bee o Sezare, baakyekye na mampunda baesi ya phe Moangyesi mokanda, baikiyi Polo o se ye.

³⁴ Moangyesi amba ya tanga mokanda, atuni Polo naa kaute o mokyisi ye. Waebaka yo obokye kaute o Silisi,

³⁵ awo ne, yokye: «Namoetuna mituna bo bato baesongyele baesi». Amba ya toma bato obokye babanza Polo o ingambi sa Elode.

24

Basongyesi Polo oka Moangyesi

¹ Sima ya nkolo itano, Nganga munene, Ananiya, amba ya kyende o Sezare yo na ndambo ya bankumu, na na moto monomo wa yela ya iwo, nkombo ye Tertulus. Baesi ya kye obo pha Moangyesi Feliks obokye basongyele Polo.

² Bamba ya banga Polo. Tertulus atati imosongyela, yokye: «Iwe Moangyesi wa kaa, Feliks, eli pho ya we, banga lolu toli na nkyisa ya iba bose. Bakyele bitoma bilaa o ifota sa Bayuda sisi pho ya boebakye pha we pha mapho.

³ Toebe na bolaa bo kyele we, pho ya iso ikyizwe banga mala na mala bilele biso.

⁴ Kasi sikokyi iwo waikye, yango mena, naongye nde obokye, na ngongo ya we, okute looka nwana bokyi bobo.

⁵ Towni obokye moto oyo ali phele moto mofe, kaambya toko oka Bayuda baso ba mokyisi munsu. Ali mokambi nwa ingomba sa bato ba Nanasaletu.

⁶ Alukaka na oṭo Tempelo, emba tomba moakya. Tolukaka imosambisa bo kowo mobeko nḡwa banga.

⁷ Kasi mokonzi nḡwa batuluku, Lusias, wa ya yo, aesi ya mobololo na bokusi o se ya banga.

⁸ Lusias amba ya wo na bato baamosongyele obokye baye obo pha we. Bo otuni moto me we mampenza, wamowene obokye maphoo maso maamosongyele na banga mali phele.»

⁹ Bayuda bamba ya anola, bekye: Eli nde bomo.

Polo kaambe

¹⁰ Bobele, Moangyesi Feliks amba ya kyelela Polo eboko obokye awo. Polo, yokye: «Naefe obokye mambula maikye oli moteni wa bolombe wa ibota sisi, nali na nkyisa ya aamba obo pha we.

¹¹ Na we mampenza, okokyi eeḡa phele obokye, o wakomaka nga o Yelusaleme pho ya ibondele Nwaphongo, nakyela nde nkolo iko mbuka bibale bobele.

¹² Tefaike nzwa, ebe o Tempelo, ebe o mangambi ma makyita ma Bayuda, ebe o lombo, obokye naphalatane na moto monomo, naa nalosa eboko ya bato.

¹³ Bato baba tebali na ekpele ekyeteya obokye maphoo maansongyele na bele lolo mali phele.

¹⁴ Naanole obo pha we obokye nakyelele Nwaphongo owakyelelaka bankoko ba banga, namokyelele na Nzela ya Yesu enyakune ekye wo bele obokye telongoba. Nakule anola maphoo maso maali o buku pha mibeko na o buku pha baimosi.

¹⁵ Nalemele oka Nwaphongo, na baansongyele balemele bomo me, obokye bato, na balaa na baabe baso bamokundwa.

¹⁶ Yango mena, nakyele bokusi obokye nabee imbele siso na maumunya maalongoba obo pha Nwaphongo, na o boo pha bato.»

¹⁷ «Sima ya mambula maikye sa kula koma o Yelusaleme, nakuli yaa obokye nasungye ibota sa banga Bayuda na baphalanga na obokye naamba ndaa oka Nwaphongo.

¹⁸ Mena maphoo manzwaka na bele nakyele o Tempelo, naumvaka imikunyola, bo kowo mobeko. Bato tefaikaka ba faikye, na toko teyaikaka ba.

¹⁹ Kasi Bayuda bayoko ba Azi babaka wamo, eli bele bakokakyi iyansongyela obo pha we, bo babakyi na nga na lowo.

²⁰ Bo tebe bomo, le obokye bato baba bawo, bo banzwa na lowo'ye loobe, wabaka nga obo pha ikyita sinene.

²¹ Nawoko na na bokusi, ngakye: «Naambe lolo ye obo pha we nde pho naanole obokye bawee amokundwa. Siebe lowo losuu loonsongyele na be!»

²² Feliks, o waebaka yo maphoo ma nzela ya Kolo na bolaa, aesi ya babuyisa, yokye: «Namotena bolombe pha lowo la be, wamoya mokonzi nḡwa batuluku, Lusias.»

²³ Amba ya wo na mokambi wa batuluku obokye abuya Polo o boloko, amophisa, bo bebi ne baaya mosunga, yo sa bakatela.

Polo obo pha Feliks na Dulusila

²⁴ Sima ya bana nkolo, Feliks amba ya na nwanwasi we Dulusila, ali Moyuda. Aesi ya toma bato obokye baye na Polo, aokye maphoo maawo yo pho ya aanola Yesu Klisto.

²⁵ Feliks, waoka yo Polo kateya bookokyi moto ikumola Nwaphongo na mofesi nwe, bookokyi moto imizila, bo wamotena Nwaphongo bolombe pha mokyisi mumu, awoko ne kye. Yokye: «Unwanwa ye, taa kyende, bo nazwe ngonga, namokula ebanga.»

²⁶ Alemelaka na obokye Polo aamophe baphalanga, yango mena babaka kamobangye obokye bavane.

²⁷ Mambula mafale malekana nde babona, sima Porsuis Festus amba ya butwa moangyesi o elele ya Feliks. Feliks aikaka Polo o boloko, pho ya ilekyikyisa Bayuda.

25

Polo akomye lowo le oka Kaisala, Moangyesi munene wa Loma

1 Sima ya nkolo iyato, wakpa Festus bokonzi, aesi ya uta o Sezare, akye o Yelusaleme.

2 Omoo, bakolo ba banganga na bankumu ba Bayuda baesi ya songyela Polo oka ye.

3 Baongaka ne obokye batome bato bakye banga Polo, baye ne o Yelusaleme, bawangyaka obokye amobome o nzela.

4 Festus aesi ya babuyisa, yokye: Polo abaka o boloko o Sezare, na nga mampenza nalukye ikula kyende omoo unwanwa ye.

5 Le obokye: «Bakonzi ba bée bakye nzika o Sezare, bambe songyela moto me, bo akyela bofe.»

6 Festus akyelaka omoo nde nkolo wambe naa iko, amba ya butwa o Sezare. Boyana, aesi ya kye zala o elele ekyeambe bée maphoo, amba ya toma bato, yokye: Baye na Polo.

7 Waya bée ne, Bayuda baa utaka o Yelusaleme, baesi ya molungya, bamosongyele na maphoo maikye maikye manene, mawaa bée mampenza tebaikaka koka iteya obokye mali phele.

8 Polo aesi ya babuyisa, yokye: «Ebe pho ya mibeko ma Bayuda, ebe pho ya Tempelo, ebe pho ya Kaisala, sikyi kyela lowo lonolo lofe.»

9 Festus alukaka obokye Bayuda bamosambe, aesi ya tuna Polo, yokye: «Wamozinga ikyende o Yelusaleme obokye osambe lowo lolo omoo o boo pha nga?»

10 Kasi Polo amba ya buya yokye: «Nali o tilibinale ya Mokonzi, nasengyesi isamba nde omoo. Sikyi kyela Bayuda na lowo lonolo lofe, nde bokowene we mampenza babona.

11 Bo nakyesi bofe phele, na bo naani kyela lowo lofe lokokyi obokye nawe, sikokyi ilota iwa. Kasi bo maphoo mansongyesi na bée mali ma bole, moto takokyi inzambya o maboko ma fe. Nazingyi iamba o boo pha mokonzi.»

12 Bobele, Festus amba ya anola maumunya me, emba amba mobuyisa yokye: «Ozingyi iamba nde oka mokonzi, wamokye o boo pha mokonzi.»

Polo o boo pha Agripa na Belenise

13 Bana nkolo balekanaka, mokonzi Agripa na Belenise bamba yaa o Sezare, emba; bamba kye kyeka Festus.

14 Emba bo waba bée balekyinya njwana imbele, Festus amba ya imola mokonzi lowo la Polo, yokye: «Moto monomoo ali wawa, Feliks amoika o boloko.

15 Waba nga o Yelusaleme, banganga banene na bankumu ba Bayuda bamba ya mosongyela, baongye obokye bamunyete.

16 Namba babuyisa obokye o mibeko ma Baloma, tebakokyi ambya moto bo naino tebamokyi yo na bato bamosongyesi, na ibuya i maphoo maso mamosongyesi na fe.

17 Yango mena baya wawa nde ena yana, sakuta na nzephisa. Namba ya zala o tilibinale, emba na mba batoma obokye baye na moto me.

18 Wa yaangana basongyesi bée wali yo, tebaka zwa na lowo lonolo lokusi bowa umunyaka nga.

19 Babaka ne nde na toko ekyekyi maphoo ma losambo la bée mampenza, na pho ya moto monomoo na nkombo ya Yesu owawa, kasi Polo kawo obokye ooli nde na bomoo.

20 Waba nga sazwa ndengye ya itena bolombe mi lowo ndengye mena, namba ya onga ne obokye akyende o Yelusaleme pho ya obokye lowo le lokye woomoo omoo.

21 Kasi Polo azingyi nde ikye aamba o boo pha mokonzi omunene, emba namba ya toma obokye batamovaka o boloko noko mokolo nwaamolekyinya banga o boo pha mokonzi.»

22 Bobele Agripa amba ya wo na Festus: «Nazingyi ooka na nga moto me.» Amba mobuyisa yokye: «Yana, wamooka.»

23 Bo yana, Agripa na Belenise bamba yakye nyolo na kaa eso o ingambi siambinya bée maphoo, bée na bakonzi banene ba batuluku na bankumu ba mokyisi. Festus amba ya toma bato obokye baye na Polo.

24 Emba Festus amba ya tata iwo, yokye: «Mokonzi Agripa na bée baso bali na banga, kowene moto oyo. Bayuda baso

baesi oka nga pho ye, o Yelusaleme nono wawa, bakyemianwana bekye takokyi ikula ba na bomoo.

²⁵ Pho ya nga, sikyi zwa o maphoo me lokokyi ne iwa. Kasi pho yo mampenza azingyi ikye amba oka mokonzi omunene, naanosi imotoma oka ye.

²⁶ Otoli nga na na lakolo lowo la ikomela mokonzi pho ye, namoambinya o boo pha bee, konza o boo pha we mokonzi Agripa, pho okokye imokomela sima ya iyoka munoko nwe.

²⁷ Pho yamoba bofe, pho ya nga, itoma moto wa bokolo, sanko ya iyebinya biwele bimoakye na be.»

26

Polo kaambe o boo pha Agripa

¹ Agripa amba ya wo na Polo, yokye: «Toephē nzela obokye oambe.» Polo amba ya elola eboko, amba ya amba yokye:

² «Mokonzi Agripa, i maphoo maso mansongyesi na Bayuda, namiwene nde na nkonzo ya iyamba lolo o boo pha we,

³ pho iwe koebe na bolaa bonkoko bosoo pha Bayuda na maphoo ma phango. Naongye na we obokye onzokye na bolaa.»

⁴ «Bayuda baso banzebe na bolaa, uta bolengye pha nga, baebe bo wabaka nga phanza onte ya ibota sa banga Bayuda, na o Yelusaleme.

⁵ Banzebe kalakala, bakokyi na iwo bo bazingyi, obokye nali moto okokumole na bokusi mibeko ma ingomba sa banga Bafalisayi.

⁶ Emba lolo eye, bo naesi yaamba, eli nde pho ya molemo njwa mbunu eya ikyela Nwaphongo baango ba banga.

⁷ Na obokye mabota ma banga iko mbuka mabale, wa mabondede bee Nwaphongo na moo na mokolo, saema, balemele iwene mbunu me ekokysame. Eli nde pho ya molemo mamuna, so mokonzi, bonsongyesi Bayuda bofo.

⁸ Pho ya'ye onte ya bee toanole obokye Nwaphongo kakundole bawe?

⁹ Pho ya nga, naanolaka bato saanola nkombo ya Yesu, moto wa Nazaletē.

¹⁰ Emba nde bomoo bo wakyela nga o Yelusaleme. Nga mampenza naakyaka baanosi baikye na bokonzi pha mpekye banganga banene emba na nga naanolaka waba bee bababome.

¹¹ Nanyoloko o mangambi ma makyita maso, nakyelaka bitoma biikye pho ya be, pho ya ibatomisa na bokusi obokye batole Yesu, emba na kabu ya nga ekusi, nababengaka nono o nkyisi nsuu inene.»

¹² «Yango mena, mokolo monomo, nabaka na kyende o Damaseke na bokonzi bosoo na etoma ya banganga banene.

¹³ Nabaka o nzela, so mokonzi, imbele sa bunya o moto, naesi ya wene bongyengyekye bouti o ikolo, bolole koleka moo, bongyengyekye me boesi ya nzinga ebe na bebi batambulaka na nga nzela.

¹⁴ Tomba ya ka banga baso o se, emba namba ya oka njwesi monomo mowo na nga na munoko njwa ba Ebele obokye: «Saolo, Saolo, pho ya ye konyokolo? Bo ole mbela ya nga, mena komizokya nde we mampenza.»

¹⁵ Namba ya buya ngakye: «Iwe nza, Nkolo?» Nkolo amba kula yawo yokye: «Nali Yesu, eli nga moto okonyokolo we.

¹⁶ Kasi injwa, teme! Kyeka pho ya'ye naetokolesi: Naeyosi pho obe moto wa etoma na nzoka ya iwene siuti we inene, na yaamowenekye sima, na yaamobaka nga naeteya.

¹⁷ Namba ebikya o maboko ma Bayuda, na ma mabota ma bapakano wamoetoma nga

¹⁸ pho ya ikye baingola miyo, ibamanya o enzombi pho ya ifabuya o moo, ibamanya o bokonzi pha Molemba pho ya ifabuya oka Nwaphongo. Pho ya obokye bazwe bolimbisi pha masumu na iyalo sa ilaka elele yonoyo na baanosi, na nzela ya inzanola.»

Polo kaimole bokokyele yo etoma ye

¹⁹ «Tata wamo, mokonzi Agripa, sika koka ile ndoto ya ikolo eya wenekye nga.

²⁰ Kasi naimola bato ba Damaseke phanza, emba ba Yelusaleme, o nkyisi iso ya Yuda, sima o mabota ma bapakano obokye basongyesi bongola mandondo

pho ya ekpana bika Nwaphongo, bobikakye booteya obokye babongosi mandondo ma be.

²¹ Eli pho ya bomo Bayuda banzakakyaki o Tempelo, balukakyi imboma.

²² Nwaphongo ambanze nono lolo eye, natafa ba bomo obokye naimole simo ya nga oka bato baso baakiyiki na baanene. Naanole nde maphoo maawo Mose na mawo bikondo obokye mamoya:

²³ Masiya amowene bolosi, amoba moto owa soo, owamokundwa onte ya bawee. Amoimola o ibota sa banga na bato baatefali Bayuda obokye moo moesi, enzombi emani.»

Polo kalukye obokye Agripa aanole Yesu

²⁴ Wafa Polo katondolo babona, Festus amba ya anwana ne, yokye: «Polo, oli na nwaa! Iekola saaekola we na boikye siephe nwaa!»

²⁵ Polo, yokye: «Festus moto wa kaa, nga sili na nwaa, nawo maakolo maphoo maali phele.

²⁶ Mokonzi Agripa kaefe maphoo mana na bolaa. Nakokyi imowole mango pwapwa. Naanole obokye tabungye nono lowo lonolo i maphoo mamana, pho malekanaka o miyo ma bato.

²⁷ Mokonzi Agripa, koanole maphoo maawo baimosi? Naebe obokye komaanole!»

²⁸ Agripa aesi ya wo na Polo, yokye: «Kolukye imbuya nde unwanwa eye Moklisto?»

²⁹ Kasi Polo, yokye: «Ebe unwanwa eye, ebe wakoko, nabondela Nwaphongo obokye na we, na baso baanzokye lolo ye, bee obutwe booli nga, manya nde nyololo iye!»

³⁰ Mokonzi, na moangyesi, na Belenise, na baso baazalaka na bee bamba ya teme.

³¹ Wamana bee wamo, baweneka, bekye: «Moto oyo taiki kyela lowo lonolo la iwaa naa laa imunyosa o boloko.»

³² Agripa amba wo na Festus, yokye: «Moto oyo, bo tawokyi obokye azingyi ikye amba oka Kaisala phe, nde bamokandolakyi.»

27

Batomi Polo o Loma

¹ Wakpama meko obokye toba o masuwa pho ya ikyende o Itali, aesi ya kpa Polo na bato ba boloko bayoko bakye baphisa Yuli, oli monomo na bakambi ba moluku nwa batuluku ba moangyesi wa Loma.

² Bobele tomba ya baa o masuwa mautaka o Adramite, makyende mopha nwa mabongu ma Azi. Moto monomo wa Makedoniya, mokyisi nwe Tesaloniki, abaka na banga elele yonyo. Nkombo ye Aristarke. Tomba ya kyende.

³ Boyana, toesi ya koma o Sidona. Yuli abaka na Polo na bolaa, aesi ya mophe nzela ya ikye kyeka bande ne, obokye azwe ya sengyelaka ne.

⁴ Wamana banga wawana, toesi ya banda mopha nwa esanga ya Shipre, pho phephekye yabaka kyekule lobuya na munsima.

⁵ Toesi ya katisa maa manene maali phenephe na Silisi na Pamfili, tokye koma o Mira, mokyisi monomo o Lisi.

⁶ Omo, mokambi wa batuluku azwe masuwa mautaka o Alegizandri, makye o Itali, aesi ya lokpesa omo.

⁷ Tokyelaka nkolo nzikye o nzela, masuwa makyekye nde na mo na mo. Tolukaka obokye tokome o Kinidi. Toesi ya lekana o Salmone obokye toekpane o mopha moyoko nwa esanga ya Ketele, pho phephekye teyaikaka lophe nzela ya ilekana mopha nwabaka banga.

⁸ Totambulaka na nkaka obokye tolekane o mokukulu me, tokye koma o elele yonyo, baefangye Mabongu Maalaa phenephe na mokyisi na nkombo Lase.

⁹ Tokokoko na boikye o nzela. Nkolo ikyikyile bee iza yaunva lekana. Na bomo tokomaka imbele siikye phephekye na bokusi. Yabutwaka nkamba obokye masuwa makule tambula.

¹⁰ Bebi, nawene obokye imbanga sisi samoba na nkamba, masuwa na mbolo iili omo yamotono na bofe, kasi na banga mampenza botewalongoba phe, tomowaa.

11 Kasi mokambi wa batuluku taikaka anola munoko nwa Polo, anolaka nde munoko nwa mopuse wa masuwa na mokolo wa masuwa.

12 Ibongu me tesaikaka ba elele elaa obokye masuwa maseme imbela sabaka phephekye kyekyele na bokusi. Yango mena, bato bayoko baikye ba masuwa, bakanaka obokye tomane wamo, bo tomokoka, tokome o Feniks, ibongu sa Kelete sikyeye mbale eya ngyele, na mbale eya ikolo, obokye imbela sa sekye suunve wamo.

Eweele o maa manene

13 Nwana phephekye ekeute mopha nwa ngyele, ebuto ikyela. Bato ba masuwa babuyaka obokye bamokokya yaakanaka be. Baesi ya manya longo, babuto itambula, babande phenephe na mokukulu nwa esanga ya Kelete.

14 Sa koko, ewele yonyo yautaka o mangomba manene ma esanga. O munoko nwa Baela babangye ewele me Yulakulu.

15 Yeese ya lodikyinya, tewakulaka koka ibekola masuwa mopha mooye ewele. Bobele, ewele ebuto ikye milouka nde babona.

16 Toesi ya banda phenephe na esanga yonyo ekyiki, nkombo na yango Koda, yakutaka loziba pho ya ewele. Tonyokoko iphila nwana ebe omokyiki okobe o sima ya masuwa

17 Obokye bato ba masuwa baebaya omo. Bobele, baesi ya kpa nsimbi inene, baizingyi o masuwa, bamakangyi obokye me sa ototo. Waba bee baile ikye baa mi bokye pha mokukulu nwa Libi, baesi ya vaka ibaya sonoso sinene obokye sizimbe masuwa, mabutwe ikye na mo na mo, ewele yeese ya butwa ikye mi louka nde babona.

18 Ewele yabaka kyelodikyinya nde na bokusi, boyana baesi ya butwa ivaka biphesi banyanyaka banga o maa.

19 Mokolo nwa sima, baesi ya vaka bee mampenza bakapoo baa masuwa solongo o maa.

20 Nkolo nzikye tolokulaka wene, ebe moo, ebe banyasesi, ewele yataaka ba nde ekusi. Tolokulaka lemela obokye tomobika.

21 Baabaka o masuwa bakokoko sa zaa. Bobele, Polo aesi ya teme onte ya be, yokye: «Bebi, bo wanzokaka obokye banga sa mana o Kelete, nde tolonyomoki bobo, nde tolobungye na mbolo bobo.

22 Kasi unwanwa eye, naongye na bee obokye oititale, pho noko moto monomo etaawe, ekpele yonyo eya mooto nde masuwa.

23 Nwaphongo, ooli Mobikye wa nga, owaa okokyelele nga, antomelakyi nwanze we na mokolo,

24 awo na nga, yokye: “Polo, iwe sa ila! Esengyesi obokye okome obo pha Moangyesi Kaisala, pho ya we, Nwaphongo na ngolu ye amobikya na baso baatambule na we o masuwa”.

25 Yango mena, bebi, oititala pho nakyele ndondo ya nga oka Nwaphongo obokye mapho mamana mamoba nde bo nzimolakyi nwanze.

26 Kasi esengyesi obokye masuwa makye lovaka o mokukulu nwa esanga yonyo babona.»

27 Tokyela nkolo iko mbuka ine, ewele yabaka kyekye na banga nde bokye o maa manene ma Meditelane. Wa molengyela, bato baakyele o masuwa bawenekye obokye tokomi phenephe na manyete.

28 Baesi ya meka bozindo pha maa, baweni obokye boli pha bametele mako mane. Basusa na nwana boo, bakuli meka, bazwe bozindo pha bametele mako maato.

29 Bailaka obokye masuwa sa zuma o mabanga. Yango mena, bamba ya vaka balongo bane o sima ya masuwa, baimaka obokye bunya boyee izele.

30 Bato baakyele o masuwa balukaka ilota, baesi ya uya ebee ya masuwa o maa, bakye vaka balongo o boo pha masuwa.

31 Kasi Polo aesi ya wo na batuluku na mokambi wa be, yokye: «Bo bato baba tebaikasi o masuwa, tolokoki ibika.»

32 Bobele, batuluku baesi ya tena nsimbi yaaphilaka ebee, baele, ekye.

33 Phenephe na walukye iye bunya, Polo aesi ya banga bato baso obokye baze, yokye: «Lolo eye tokoyee nkolo iko

mbuka ine, koziya nde obokye eweεle yunve, oli nde babona sa zaa ekpele.

³⁴ Kasi naongye na bεε obokye oze, pho osengyesi na ntoma obokye obikye. Moto monomomo onte ya bεε etaabungya nono munsuwe monomomo o moto nwe.»

³⁵ Waunva Polo iwo babona, amba ya kpa mapa, abondesi Nwaphongo obo pha baso, aesi ya makaba, babuto iza.

³⁶ Bobele, baso babutwaka na nkyisa, baesi ya zaa.

³⁷ Banga baso o masuwa, tobaka bato nkama ibale na mako sambo mbuka motoba.

³⁸ Waawene bεε obokye baokyi ntoma, bamba ya vaka ba ble o maa obokye masuwa malawe.

³⁹ Waye bunya, bato baakyele o masuwa tebaikaka eba obokye bakomi phenephe na manyete. Kasi bamba ya wene ibongu sonoso o iweε sa maa, baesi ya kana, bekye, bo baakokyi, bakye seminya masuwa omo.

⁴⁰ Bamba ya tena nsimbi ya balongo baso, babaikyi o maa, bamba ya ingola na nsimbi ya yenda ya masuwa. Bobele, baesi ya kyela etobu yonoyo enene o masuwa mopha nwa oboo, obokye eweεle eukye masuwa mopha nwa ibongu me.

⁴¹ Masuwa maesi ya kye sele na bokusi o bokye me phaabaka o ntante ya maa, mopha nwa obo munyosi o bokye, temokuli nyingana, emba kanda yamba tena mopha nwa sima.

⁴² Batuluku balukaka iboma bato baboloko pho nono monomomo na bεε sa nyongyela obokye alote.

⁴³ Kasi mokambi wa batuluku alukaka ibikya Polo, amba ya bakatela obokye bale. Aesi ya tomisa baaebaka inyongyela, yokye, amikumbya o maa phanza, akye abwa o ikolo.

⁴⁴ Bayoko baphile o mabaya, na o bite ba masuwa, babengye bebi. Na bomo babona, banga baso toabwaka o ikolo, tobikaka.

28

Polo o esanga ya Malte

¹ Wamana banga o mbale eya makama, tomba ya oka obokye esanga me baebangye na nkombo ya Malte.

² Bato ba esanga me, balookyelaka ngongo. Waba mbula kyeno, mpiyo yabaka, baesi ya lokyelela nwenya muikye, balobangyi banga baso obokye tokye oto.

³ Polo aongoko ebolo ya nkoo obokye aevakye o nwenya, na ina mbambisa nzoo yeesi ya tokolo omo, ekatemi o eboko ye.

⁴ Wawene bato ba esanga obokye nzoo ekatemi o eboko ya Polo, bawonoko, bekye: «Nde phele moto oyo ali molemosi wa bato. Na bo babikakyi o maa, Nwaphongo na bolombe phe, taikyi zinga obokye abe na bomo.»

⁵ Kasi Polo, nde phele, aesi ya nyaka nzoo o nwenya, saoka na nwana bolosi.

⁶ Bato baziyaka nde obokye bamowene aulo, na aka awe. Kasi, waziya bεε tee, baesii ya wene nde obokye tewamoyelele na lowo lonolo loobe. Bamba ya bongola maumunya ma be, bamba butwa iwo mbala nzikye bekye: Ali nde nzambe.

⁷ Manyete ma mokonzi nwa esanga me mabaka phenephe na elele me, nkombo ye Pubilusu. Amba loyamba na bolaa, amba lolasa nkolo iyato.

⁸ Ango abaka alangyi o ntangye, mowewe nwabaka momunyokolo na iphanza malongo. Polo amba yakyende o moto nwa ntangye ye, na ibondele, amba motandela maboko, amba mobikya.

⁹ Sima ya lowo lalona, bato baayoko ba esanga baabaka na malosi, bayakaka na bεε oka Polo, na bεε babikaka me.

¹⁰ Bamba lokumola na ndengye iso, emba wakula banga benga imbanga sa banga o nzela ya ebale, balokokyiselaka mbolo iso iwaa yasengyelaka na banga.

Imbanga o nzela ya uta o Malte nono o Loma

¹¹ Sima ya makombe maato, tomba ya baa o masuwa masengyelaka wamo imbele siso sa seekye. Masuwa me maureka o Alegizandri, nkombo ya mango Manzambe ma zaa.

¹² Toesi ya kye seme o Sirakize, tokye-laka omɔ nkɔlɔ iyato.

¹³ Wamana banga wawana, toesi nde yabanda mokukulu, tokye koma o Regiyumu. Bo yana, phepheskye ekyeute o ngyele, yeesi ya kyela, emba tomba ya koma o Puzole sima ya nkɔlɔ ifale.

¹⁴ Omɔ, tokyezwa bebi baongaka na banga obokye tokyele pɔsɔ yɔnɔyɔ oka be. Kyeka bo wakye banga o Loma.

¹⁵ Wataba banga o mokyisi mamuna, bebi baokaka iya sa banga, bamba ya lobenga nɔnɔ o Zando sa Apiyusu na o elele ekyebangye be Mangambi Maato. Wabawene yo, Polo amba phe Nwaphongo melesi, akuli zwa nkyisa.

Polo akomi o Loma

¹⁶ Wakoma banga o Loma, baanolaka obokye Polo akye zala o elele ye mampenza, na tuluku mɔnɔmɔ phɔ ya imobanza.

¹⁷ Sima ya nkɔlɔ iyato, Polo amba ya banga bankumu obokye baangane. Wa angana be, amba wɔ na be yokye: «Bebi, nga otowaika kyela lowɔ na bato ba banga naa na mibeko ma loikyela baango ba banga, bakambi ba Bayuda banzakyaka o Yelusaleme, banzambe o mabɔko ma Baloma.

¹⁸ Waunva intuna mituna, balukaka inkandola phɔ tebaikaka nzwa na ná lowo lonɔlɔ loobe obokye bambome.

¹⁹ Kasi Bayuda tebaikaka banola, nam-baka baonga nde obokye nakyende oka Moangyesi Kaisala, siikaka baa na ná lowo la isongyela ibota sa nga.

²⁰ Yango mena, naebangaki obokye naewene, towene, bankangaka munyɔlɔlɔ mumu nde phɔ ya moto okokyelele banga bato ba Yisalaele molika.»

²¹ Baesi ya mobuyisa, beskye: «Toloika zwa nɔnɔ mokanda mɔnɔmɔ muute o Yuda phɔ ya we, onte ya bebi baaesi wawa, nɔnɔ mɔnɔmɔ taikiy loimola lowo la we, naa awɔ lowo lobe phɔ ya we.

²² Kasi banga toli na phowa obokye oloimole bo koununya we, phɔ toebe obokye bilele biso baikye ziiko na ingomba sa Baklisto.»

²³ Be baso na Polo, balongyibinyaka mokɔlɔ nwamovana be. Wakoka

mokɔlɔ me, bato baikye bayakaka ya benga Polo o ingambi siizale yo. Polo abateyaka tata na mumbengu nɔnɔ wa nkɔkɔlɔ. Abaimolaka bo oli bokonzi pha Nwaphongo: Abatangyelaka nkanda ya mibeko ma Mose na nkanda yaakomaka bamoisi, akyelaka bokusi obokye baanole Yesu.

²⁴ Bana baanolaka maphɔ maawoko yo, kasi bayoko tebaikaka anola.

²⁵ Wainwa be obokye babutwe, babaka na ziiko onte ya be. Polo aesi ya wɔ na be nde obokye: «Boloɔ Bosantu alongaka, waawoko yo na bankoko ba na nzela ya moimosi Yisaya, yokye!

²⁶ Kye wɔ na ibota sa Bayuda sasina bobo: «Wamooka na bolaa, kasi otoebe ntina ya maphɔ me,

Wamokyeka na bolaa, kasi otoowene ekpele.

²⁷ Phɔ ntema ya bato baba ibuto nkusi, Phɔ ibota me, baundi matoo ma be, sa oka,

Bazibi miyo ma be, obokye be sa wene, Mandondo ma be mabuto makusi obokye

Be sa eba ekpele phɔ baye oka nga, nababikya.

Eye kyewo nga Nwaphongo.»

²⁸ Emba Polo amba ya sukya yokye: Oeba obokye Nwaphongo atomelaka bato baatebali Bayuda Simo ye obokye babikye, emba be baamooka!»

²⁹ Wawo Polo babona, Bayuda babutwaka, baphalatanaka na bokusi onte yabe.

³⁰ Polo aphutelaka ingambi sɔnɔsɔ o Loma. Akyelaka mambula mabale omɔ. Ayambaka bato baso baabaka baya mokyeka.

³¹ Aimolaka bo li bokonzi pha Nwaphongo, ateyaka maphɔ ma Nkolo Yesu Klisto pwapwa. Moto nɔnɔ mɔnɔmɔ taikaka mokatela.

Mokanda nwa Polo oka Baloma Maphoo ma etatele

Waaba Polo kakomele baanosi ba Loma, mena abaka o suka ya imbanga se saa iyato. Abaka na phowa ya ikyende nnono o Loma, pho naino tataka koma omoo, emba ambe kula kyende ikye imola Simo Elaa o Esipanye (15.22-24). Ntina ya mokanda nwe yabaka pho ya ibongya iyaa se, na pho ya iteya mateya me oka baanosi ba Loma.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- Baloma 1.1-17: Mokomi nwa mokanda mumu na ntina ya etoma ye ya botoma
- Baloma 1.18-3.20: Bato babungyi nzela emba basengyesi na ibika
- Baloma 3.21-4.25: Bookobikya Nwaphongo bato
- Baloma 5.1-8.39: Bomoo bponyakune o nte ya Klisto
- Baloma 9.1-11.36: Maumunya ma Nwaphongo pho ya Isalayele
- Baloma 12.1-15.13: Mobesi nwa baanosi
- Baloma 15.14-16.27: Maloba ma isokya na ndongolo

Ibeya

¹ Mokanda mumu moute na nga Polo, moto wa etoma wa Yesu Klisto. Nwaphongo ambanga pho ya ibaa toma ye, anzolo pho nakyende imola Simo Elaa ye oka bato,

² Simo Elaa me, Nwaphongo alolakye-laka yango o buku phe na munoko nwa baimosi bee baaphanza.

³ Simo Elaa me kye wo pho ya Nwana we Yesu Klisto Nkolo wa banga. Na bomoto abotama o ibota sa mokonzi Davidi.

⁴ Wa kundwa yo, Bolobo amoweninyaka Nwana wa Nwaphongo owa mwiya.

⁵ Na nzela ya Yesu, Nwaphongo na ngolu ye amba ya ntoma pho ya ngambo ya Yesu, pho na kye miimola bato ba

nkyisi iso iloba se pho ba moanole bambe na motosa.

⁶ Bee bato ba Loma oli na bee nde bo bato me, bee bato baabanga Nwaphongo pho o be bato ba Yesu Klisto.

⁷ Emba naekomele bee baso, Nwaphongo kaezingye bee bali pho ye. Nwaphongo Ango wa banga na Yesu Klisto Nkolo wa banga aephe ngolu na bose.

Polo kazingye ikyeyeka baklisto ba Loma

⁸ O ebandle, na nzela ya Yesu Klisto, na phe Nwaphongo wa nga melesi pho ya bee baso, pho o munse munso, bato bawoo pho ya ianola sa be.

⁹ Nwaphongo kaebe obokye iikiyi wo nga ili phele, iyo okokyelele nga etoma na ndondo yonyo na iimola Simo Elaa ekyeyi Nwana we. Kaebe obokye nkolo iso wa bondele nga na bondele pho ya be.

¹⁰ Mbala iso o mabondesi ma nga na ongye na Nwaphongo obokye boebe mokano nwe, aingole nzela obokye nata na yaa ekyeka.

¹¹ Pho nasepele na boikye iyaa ephe ikafo siuti na Bolobo Bosantu pho ya iyaekuya.

¹² Nazingye obokye banga baso tokuyinyakye onte ya ianola sa banga oka Klisto.

¹³ Baande, eba obokye mbala nzikye naumunya iya ekyeka, kasi tewa longobane. Pho phowa ya nga eli obokye etoma ya nga ebote mbuma oka bee bo wa bota yango o nkyisi iyoko,

¹⁴ Nwaphongo ampe etoma me. Yango mena nasengyesi iimola Simo Elaa oka bato baso, ebe bato bali o nkyisi inene, ebe bato bali o nkyisi ya mongonda. Na moeyimola oka bato baekola na oka bato bate baika ekola.

¹⁵ Yango mena nali na phowa ya iyaa eimola Simo Elaa na bee bato bali o Loma me.

Simo Elaa eli na mwiya

¹⁶ Sili na soo ya iimola Simo Elaa. Yango Eli mwiya nwa Nwaphongo moobikya bato baso baanola Yesu Klisto: Bayuda phanza, emba baate bali Bayuda sima.

17 Simo Elaa me kyeweninya ndengye ekye buya Nwaphongo bato, bato ba bosembo o miyo me. Esengyesi nde obokye bato baanole nde Yesu Klisto, nzela esuu teeli. Nde bo wakomama we o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto wa bosembo, amobika na ianola se.»

Moto kakele masumu

18 Uta o ikolo, Nwaphongo kaweninya yoo yee pho ya masumu maso na bofe bosu bokyele bato, maphoo mabe makyele bee makatele bato saeba nzela ya bosembo.

19 Nwaphongo aabaphe etumbu pho nzela ekokaki na bee imoeba eli polele, Nwaphongo yo mampenza abateya yango kasi bee te baiki ebanga.

20 Uta waakya Nwaphongo mokyisi, bikpele biakya yo biweninya bato polele booli yo, nabo tebiwenene na miyo. Emba te bakoki iwu obokye teli bofe pha bee bo tebaamotosa.

21 Nabo okoebe bee obokye Nwaphongo alii, tebaamokumole, tebamophe na melesi bo sengyesi bee ikyelela Nwaphongo. Maumunya ma bee mali nde o maphoo mpamba, bataaba o enzombi, te baebe na lowu loolaa.

22 Bamitate obokye bali bato ba malondo, nzuka bali nde bato ba nyaa.

23 Obokye bakumbele Nwaphongo owa nkyemo, otoowe, bakumbele nde bikyeko baulana na moto ookowe, bikyeko biyoko baulana na manyosi, biyoko na manyama, bina bikuli ba ndokolo manyama maalande na ibuu.

24 Yango mena Nwaphongo amba bale pho bakyele maphoo maabe bozinye bee ikyela, emba bambe kyela maphoo ma soo onte ya be.

25 Bale bosembo pha Nwaphongo, babengyi nde boole. Bakumbele bikpele bakya Nwaphongo, babikyelele, kasi ona Nwaphongo owa bikya teboamokumole, osengyesi bee ikumbela nkolo iso. Ame.

26 Yango mena Nwaphongo abale pho bakyele maphoo maso maakane bee ikyela. Babasi bale bampele babuto ikyela maphoo ma soo bee na be.

27 Bampele nde bomu me, bale babasi, bali na phowa ekusi ya ikpa bampele basu ndokolo babasi. Bampele na bampele bakyele maphoo ma soo. Bamibangyesi etumbu ekoki pho ya masumu makyele be.

28 Pho bato bale ieba Nwaphongo, Nwaphongo abale na maumunya ma bee mabe pho bakyele maphoo mabe matemakoki bee ikyela.

29 Mandondo ma bee matonda na maphoo maabe, bamengyele mbolo ya bato, bakyelane bofe, baokylenele zuwa, babome bato, baokye maoka, bakatele bato, baine bato, bayoo bato.

30 Bakyemiwole bebi na bee na bofe, bali banguna ba Nwaphongo batole bebi, bali bato ba lolendo, bamitate. Baumunya nkolo iso nde ikulaka kyela masumu, tebatosa baboti babe.

31 Tebakule eba lowu lolaa, tebakoya mambunu ma be, tebaebe izinga bato, tebali na ngongo na moto.

32 Baebe na bolaa obokye mobeko nwa Nwaphongo mowu obokye: Bato bakyele maphoo mabe ndengye mena, bakoki na iwaa. Na bokoebe bee babona, bakule kyela nde maphoo maabe. Te eni ba nde yango miina, basambe wa wene bee bebi na bee bakyele maphoo mabe.

2

Ndengye eya mosambisa Nwaphongo bato

1 Iwe, obe na nzaa, okosambisa bebi, etebaelimbisa. Pho waasambisa we moto, kominyete we mampenza, pho na we kokyele bomu me, iwe okosambisa bebi.

2 Nzuka banga toebe obokye isambisa sa Nwaphongo sikyelame na bosembo pho ya bato bakyele maphoo mabe.

3 Koumunya obokye iwe ookosambisa bato bakyele bofe na bakyele ya be, wamolota isambisa saka Nwaphongo?

4 Naa iwe kotiyole bolaa pha Nwaphongo, na iyosa se, na ndondo elaa ye, saeba obokye bolaa phe boetomisa obokye obongole motema?

5 Na moto bokusi nwa we, na ndondo ya we ete okye na we ngongo, komibangyele

kabu o mokolo njwaa kabu wamokyelama sakolo isambisa sa Nwaphongo.

⁶ Amophe moto na moto ibonza kokokana na bitoma be:

⁷ Bomoo pha bobele pho ya bato bawaa, na ilendendala sa bee sa ikyela bolaa, baluye nkyemo, ngambo na bosembo,

⁸ kasi yoo na kabu yamoba pho ya bato baatomboo, baatemele bosembo bambe na miambya o maphoo matemali na bosembo.

⁹ Ngongo na minyoko yamoba pho ya moto okoyele bofe, pho ya Moyuda phanza na pho ya moto otoli moyuda.

¹⁰ Nkyemo, ngambo na bose oka moto munsu okoyele bola, oka Moyuda phanza, sima oka moto ootoli moyuda

¹¹ Pho oka Nwaphongo, bato basu bali nde ndengye yonyo.

¹² Bato basu baakyela masumu saeba mobeko hamowa samibeko me. Bato basu baakyela masumu na boebakye mobeko, hamosambisama na mobeko.

¹³ Pho teli bato baokye mobeko baali bato ba bosembo o soo pha Nwaphongo, bato ba bosembo eli nde baakyelele mobeko me.

¹⁴ Waabe bapakano saeba mobeko, bakyele ikyitomisa mobeko, bamibuya mobeko bee mampenza, bee baate bali na mobeko.

¹⁵ Bateya obokye bitoma bizingye mobeko biakamama o mandondo ma be. Mandondo ma bee mawo me na maulunya ma be, bina ma baphunde bina ma baambebele.

¹⁶ Maphoo me mamotokolo mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, mobesi munsu njwaa bato njwaa bombama, bowawo Simo Elaa ekyeimole nga.

Bayuda na mibeko ma Mose

¹⁷ Kasi bo we ookobangye bee Moyuda, ootemi nde o mobeko na ookyesi lolendo le oka Nwaphongo we,

¹⁸ koebe maphoo mazingye yo, na mobeko njwaa eteya iyolo maphoo maala.

¹⁹ Koumunya iba moteye njwaa bato baapholo miyo nzela, tala pho ya bato baali o enzombi,

²⁰ moteye njwaa bato bate baefe ekpele na moteye njwaa bato baate bali na ngambo, pho koanole obokye nanzela ya mobeko, oli na phaakolo boebakye na na maphoo ma phele.

²¹ Ee bolaa! Iwe okoteya nwebi, tomiteya we mampenza! Koteya obokye bato saiba, emba iwe koibe!

²² Kokatele bato ikyela baphemba, emba iwe kokyele baphemba! Toozingye bikyeko, kasi koibe mbolo ili o makoko ma be!

²³ Kokyele lolendo la we o mibeko, kasi tookumole Nwaphongo waate waakumole we mina mibeko!

²⁴ Pho, nde bo wakoma bee obokye: «Nkombo ya Nwaphongo etolami pho ya bee onte ya bapakano.»

²⁵ Tewali ziko, ibele sili na ntina bo kokyelele mibeko, kasi bo tokumole mibeko, na ibele sa we, oli nde moto oli mungbotu.

²⁶ Kasi bo moto oli mungbotu kakumole ikyiwo mibeko, bomungbotu phe ete babokye ndokolo ibele?

²⁷ Emba yo otoika bele o nzoto, bo kakokya mibeko, amoesambisa; iwe ooli na buku pha mibeko na owa bele be, kasi tookumole mina mibeko.

²⁸ Pho teli maphoo mawenene maakyele obokye moto ali Moyuda, naa mbasi ikyiwenene o nzoto ikyikyele ibele,

²⁹ kasi eli nde maphoo mabombama maakyele obokye moto ali Moyuda, emba ibele eli nde sa motema, siute na Bolobo, kasi sa buku phe. Owaakolo Moyuda mona kazwe ngambo ye oka Nwaphongo, kasi oka bato phe.

3

¹ Ntina ya iba Moyuda eli iye? Ntina ya ibele eli iye?

² Ntina eli enene pho ya bato basu! Emba phanza oka bato baaphokye Nwaphongo mambunu me.

³ Kasi tomowo bo? Bo bakyi babaka sakokya yasengyelaka bee ikyela, bofe pha bee phamokyele obokye Nwaphongo sakula kokya yaa lakaka yo?

⁴ Phee! Nwaphongo asengyesi iebana obokye ali moto wa maphoo maa phele;

naḅo moto munso ali moto wa ḅoolɛ, ḅowakomama wɛ obokye: «Esengyesi obokye oebane moto wa ḅosembo onte ya maloba ma wɛ, emba olongye imbele saamosambisa ḅɛ.»

⁵ Kasi ḅo izanga ḅosembo sa banga siweninya ḅosembo pha Nwaphongo, tomowo ḅo? Nwaphongo kazangye ḅosembo waalowande yo na kabu ye? Nawo ndengye ekyeumunya bato.

⁶ Phee! Pho ḅoeli ḅomɔ, Nwaphongo amosambisa mokyisi ndengye'ye?

⁷ Kasi ḅo ḅoolɛ pha banga ḅoweninya ḅosembo pha Nwaphongo, na pho ya nkyemo ye, pho ya'ye nga, nakule kangyema ndokolo moto wa masumu?

⁸ Emba, pho ya'ye tolokyele ḅobe pho ḅolaa ḅoyee, ḅookokyeminvole bato ḅa ḅoolɛ ḅaayoko? Bato mɛ ḅakokyi na etumbu!

Moto molaa o ḅoo pha Nwaphongo tali

⁹ Ka ḅo? Tokuli ḅa, banga Bayuda na ḅokonzi mi ḅebi? Na ḅwana ḅokyiky phe! Pho toumbo loteya obokye: Banga ḅaso, Bayuda na ḅaate bali Bayuda, toli banga ḅaso o se ya ḅokonzi pha masumu.

¹⁰ Eli nde ḅo wakoma ḅɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto molaa tali, na mɔnɔmɔ phee,

¹¹ moto okosɔsɔlo tali, na mɔnɔmɔ taalukye Nwaphongo.

¹² Bato ḅaso tebakuli ḅenga nzela elaa, ḅɛɛ ḅaso ḅabunza, na mɔnɔmɔ taakyele ḅolaa, na mɔnɔmɔ phee.

¹³ Noko ya ḅɛɛ ili ndokolo ilita siili munoko pha, na lolɛ la ḅɛ, ḅakate ḅoolɛ, ngyengyi ya nzoo eli o bibaa ḅa ḅɛ.

¹⁴ Noko ya ḅɛɛ yatonda na bitoo na ná maloba maa ḅololo.

¹⁵ Makolo ma ḅɛɛ makye mizele o ikye ḅoma moto.

¹⁶ Ioto na ngongo ili o manzela maatambule ḅɛ,

¹⁷ emba nzela ya ḅose, ḅɛɛ tebaeyebe.

¹⁸ Tebali na ḅoilakye pha Nwaphongo o miyo ma ḅɛ.»

¹⁹ Kasi toebe obokye iso ikyiwo moḅeko, kaiwo na bato ḅaso baali o se ya moḅeko, pho moto satakola munoko pho

ya isamba, emba munse munso moebane moḅe o miyo ma Nwaphongo.

²⁰ Kyeka pho ya'ye moto na mɔnɔmɔ eta ḅe mola o ḅoo phe pho ya bitoma ba moḅeko, pho moḅeko kateya bato nde obokye bakyesi masumu.

Bosembo ḅozwame na nzela ya ianola

²¹ Kasi, unwanwa eye, na nzela ya moḅeko phe, ḅosembo pha Nwaphongo phaa miteya, moḅeko na ḅaimosi ḅawo pho ye.

²² Nwaphongo kabuya bato, bato ḅa ḅosembo o miyo mɛ na nzela ya ianola sa ḅɛɛ oka Yesu Klisto. Kakyele ḅabona pho ya bato ḅaso ḅaanole, pho tewali ḅokyeɛ.

²³ Pho bato ḅaso bakyesi masumu, emba ḅaimasi nkyemo ya Nwaphongo.

²⁴ Kasi Nwaphongo na ngolu ye, ababuya bato ḅa ḅosembo o miyo mɛ nde pha, kakyele ḅabona na nzela ya Yesu Klisto oko ḅaikole o masumu.

²⁵ Nwaphongo amoambya mbeka, pho obokye awe pho ya banga, pho malongo mɛ mamanya masumu ma banga, nzela mɛ Nwaphongo aeyingola pho ya bato ḅaanole Yesu Klisto. Kakyele ḅabona pho ya iweninya obokye ali na ḅosembo. Masumu maakyeleka bato phanza, Nwaphongo akyelaka ndokolo taikaka mawene,

²⁶ imbele saabaka yo na motema moanda. Kateya ḅosembo phe imbele sa lolɔ, pho aḅe na ḅosembo, ambe na ibuya bato ḅaanole Yesu bato ḅa ḅosembo.

²⁷ Oli wango ḅabona, ekpele yɔnɔyo eekokyi na banga imitata eli? Phee, teli. O nkombo ya'ye? Ya bitoma? Phe, kasi o nkombo ya ianola.

²⁸ Pho toebe obokye bato ḅabutwe bato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo nde na ianola; kasi pho ya bitoma ba ḅɛɛ ḅo koongye moḅeko phe.

²⁹ Naa obokye, Nwaphongo akokyi ibaa nde Nwaphongo wa Bayuda? Tali na Nwaphongo wa ḅapakano? Eli ḅomɔ, ali na Nwaphongo wa ḅapakano,

³⁰ Pho Nwaphongo ali nde yo mɔnɔmɔ owa mobuya bato ḅa ḅosembo bato ḅaabele ḅɛɛ na ḅaate baika ḅɛɛ ḅele pho ya ianola.

³¹ Kyelukye iwɔɔ obokye na ianola mena tomanyana ngambo eli na mobeko? Phe, mena tokule nde phe mobeko eyaakolo ngambo ya njwango.

4

Ndakyisa ya Abalayama

¹ Emba tomowɔ bo phɔ ya Abalayama nkɔkɔ wa banga? Lokola moto, azwaka iye?

² Bo Abalayama abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phɔ ya bitoma bε, akokyi imitata. Kasi oboo pha Nwaphongo phe!

³ Phɔ buku bowɔ bo? Abalayama abaka na ianola oka njwa Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo.

⁴ Nzuka phɔ ya moto okokyele bitoma, iphuti sε tesitangyeme ndokolo ngɔlu, kasi ndokolo mbano.

⁵ Kasi phɔ ya moto otokyele bitoma kasi kaanole moto okobuya moto moβe moto wa bosembo, Nwaphongo kakyeke ianola sε, kaambe mobuya moto wa bosembo.

⁶ Yango mena Davidi kakumisa boola pha moto okobuya Nwaphongo moto wa bosembo sakyeka bitoma bε.

⁷ Nkɔnzɔ eli na bato balimbise bεε boβe pha bεε ná masumu ma bε.

⁸ Nkɔnzɔ eli na moto owa Nwaphongo taakyeke isumu sε.

⁹ Bola boowɔ bεε babona boli nde phɔ ya baabele na baabele, ndee na phɔ ya bate baika bεε βele mε? Phɔ towɔ obokye ianola sa Abalayama samobuya moto wa bosembo.

¹⁰ Wango wakyelama imbεle iye? O boo nde o sima ya ibεle sε? Teli sima, kasi phanza!

¹¹ Emba ibεle simophe elembo ya bosembo pha zwa yo na nzela ya iamola, wataaka ba yo sa boβelekye. Yango mena abutwaka na ango wa bato baso batebaika βele bεε baanola, phɔ ya obokye na bεε babutwe bato ba bosembo.

¹² Ali na ango wa baabele bε, na baso bali o ingomba sa bato babele nde boβesi phe, kasi na baatambule o matambe ma ianola sa ango wa banga Abalayama, oboo pha obokye bamobele.

Mbunu ya Nwaphongo eya zwa banga na nzela ya ianola

¹³ Phɔ, teeli phɔ ya mobeko, kasi phɔ ya bosembo pha ianola, mbunu eya izwa mokyisi ndokolo ilaka sikabi bε, ya lakye-lamaka na Abalayama na ná bana bε.

¹⁴ Bo baakumole mobeko babe mandomi, ianola nde tesikuli ba na ntina na mbunu ya Nwaphongo nde teekuli baa na elele.

¹⁵ Phɔ mobeko kabote yɔɔ. Elele eteli na mobeko, tewali omɔ na lowɔɔ la itiyola mobeko.

¹⁶ Na ianola tobutwe mandomi, phɔ yango ebe obokye na ngɔlu na obokye mbunu eikale na ntina phɔ ya bankɔkɔ ba Abalayama, yango saba nde phɔ ya bεε bamitangye baa mobeko, kasi na phɔ ya bamitangye ba ianola sa Abalayama, ango wa banga baso.

¹⁷ Phɔ wakomama obokye: «Naebuyee ango wa bato baikye.» Ali ango wa banga o boo pha owa anola yo, Nwaphongo ookoakole bawe na ookotokɔlɔ o mokyisi iteili.

¹⁸ Na ilemela sa saphembe, «aanola emba amba butwa ango wa bato baikye», bo wa wɔ Nwaphongo obokye: «Bankɔkɔ ba we bamoba boβo.»

¹⁹ Na bokyekakye nzoto ye, abaka phenephe na mambula munkama kasi taika phembe o ianola - Nabo awenekye obokye yo na njwanjwasi we Sala bakotoo babutoo phenε phe na iwaa.

²⁰ O boo pha mbunu ya Nwaphongo, taika ika ziko, kasi azwaka bokusi na ianola emba amba phe Nwaphongo nkyemɔ.

²¹ Abaka na ianola obokye Nwaphongo ali na mwiya njwa ikokya yaalakyela yo.

²² Yango mena Nwaphongo atanga Abalayama o molongɔ njwa bato ba bosembo, phɔ ya ianola sε.

²³ Nzuka tewaikaka komama babona phɔ ye mampenza obokye: «Yango mena bamotanga o molongɔ njwa bato ba bosembo».

²⁴ Kasi na phɔ ya banga mε baanola, phɔ toanole oka moto owa kundwa onte ya bawe, Nkolo Yesu.

²⁵ Bamokaba o iwa phɔ ya boβe pha banga, amba kundwa phɔ ya ilobuya na

banganga bato ba bosomebo.

5

Bose boli onte ya banganga na Nwaphongo

¹ Yango mena, toli bato ba bosomebo pho ya ianola sa banganga, toli bose na Nwaphongo pho ya Nkolo wa banganga Yesu Klisto.

² Na nzela ye, na ianola, baloanosi izwa ngolu ya Nwaphongo ekyekyele obokye tomitate na molemo nwa nkyemo ya Nwaphongo.

³ Na koleka, tomitate na o mampasi, pho toebe obokye mpasi kabote ilendendala,

⁴ ilendendala kabote iititala simekyi be, iititala simekyi be sibote molemo.

⁵ Emba molemo taakate, pho Bolobo Bosantu phaalophekye be, anyangola lozingo la Nwaphongo o mandondo ma banganga.

⁶ Phele, wataka ba banganga naino sa bokusi, Klisto, o imbele sameka be, awa pho ya bato babe.

⁷ Eli nkamba obokye baanole iwa pho ya moto molaa. Moto akoyi ikoka izwa bokusi pha iwa pho ya moto molaa.

⁸ Kasi Nwaphongo kateya lozingo le oka banganga na bobo: Klisto awa pho ya banganga, mena totaba naino bato ba masumu.

⁹ Emba oobuto banganga unwanwa eye bato ba bosomebo pho ya malongo me, tomobika ne o kabu ya Nwaphongo.

¹⁰ Pho bo ebe obokye wataka ba banganga banguna ba Nwaphongo, tobyongykye ne na iwa sa Nwana we, ka ombi bongya banganga, tomobika na bomoo phe.

¹¹ Teli nde babona, waakule mitata banganga oka Nwaphongo na nzela ya Nkolo wa banganga Yesu Klisto, na nzela ya ye, unwanwa eye, tozwe mabongye.

Adama na Klisto

¹² Isumu sanyolo o mokyisi na nzela ya moto monomo, Adama, emba iwa na nzela ya isumu. Nde bomoo iwa siesi pho ya bato baso, pho bato baso bakayela isumu.

¹³ Pho, nono o mobeko, isumu sabaka o mokyisi emba na bo isumu tesaikaka zwa etumbu wa tewabaka mobeko.

¹⁴ Kasi uta oka Adama nono oka Mose iwa sabaka, na oka batebaikaka kyela isumu na itiyola mobeko ndengye yonoyo na Adama owa ulana na owa moya.

¹⁵ Kasi tewali bomoo pho ya ikafo sa ngolu pho ya bofe. Pho, bo pho ya bofe pha moto monomo bato baikye bawe, ka pho ya ngolu ya Nwaphongo, ngolu eelokyelesi yo na moto monomo, Yesu klisto, enyango na boikye mi bato boikye.

¹⁶ Emba teli bomoo me pho ya ikafo bo pho isumu sa moto monomo. Pho, pho ya isumu sa moto monomo isamba sikambe o etumbu, kasi bofe boikye, ikafo sa ngolu sikambe o bosomebo.

¹⁷ Pho bo pho ya moto monomo, na nzela ya bofe pha moto monomo iwa siesi, ka pho ya moto monomo Yesu Klisto, bato baikye baamoba na bomoo bamozwa ngolu na boikye na ikafo sa bosomebo.

¹⁸ Yango mena, ooli pho ya bofe pha moto monomo bato baso bazwe etumbu, nde bomoo me pho ya etoma ya bosomebo ya moto monomo, eli pho ya bato baso bosomebo boo ambya bomoo.

¹⁹ Nde pho ya obokye na izanga fotosi pha moto monomo, bato baikye babutwakyi bato bamasumu, nde bomoo me na itosa sa moto monomo bato babuto bato ba bosomebo o miyo ma Nwaphongo.

²⁰ Mobeko moesi pho ya obokye bofe botonde. Elele eli masumu maikye, ngolu na yango etondi wamo.

²¹ Pho ya obokye bo oesi isumu pho ya iwa, nde bomoo pho ya bosomebo, ngolu eesi pho ya bomoo pha bobele na nzela Yesu Klisto, Nkolo wa banganga.

6

Iwa na bomoo oka Yesu Klisto

¹ Tomba wo bo? Toikale nde oikyela maasumu, pho ngolu ya Nwaphongo etonde?

² Tekokyi iba bomoo. Na isumu toli bawe, tomba kula bika na isumu ndengye'ye?

³ Na be kobungye obokye banganga baso baabatisama na nkombo ya Yesu, tobatisama na iwa se?

⁴ Na batisimo, na iwa se, tokundamaka ne, pho ya obokye bo wakundwa Klisto

onte ya bawe na nkyemɔ ya Tata, na banga me nde bomɔ tobikye na bomɔɔ pha sika.

⁵ Pho bo tobuto ne moto monomɔ, toulaa ne o iwa se, tomba kula ulana ne me o ikundwa se.

⁶ Toebe na bolaa: Mobesi nwa banga mookasi nwa bakama ne o ekulusu pho ya obokye nzoto ya masumu imane pho banga sakula ba baombo ba masumu.

⁷ Pho moto oowe aikolami na masumu.

⁸ Bo towe molongɔ na Klisto, toli na ianola obokye tomobika ne.

⁹ Pho toebe obokye: Waakundwa yo onte ya bawe, Klisto etakule waa. Iwaa tesikuli ba na bokonzi o ikolo se.

¹⁰ Pho na iwaa, awe pho ya isumu mbala yɔnyɔ pho ya bobele. Kasi na bomɔɔ, ali na bomɔɔ pho ya Nwaphongo.

¹¹ Yango mena na bɛɛ, omikpe obokye na isumu, oli bawee emba na Yesu Klisto, oli na bomɔɔ pho ya Nwaphongo.

¹² Eli obokye isumu tesikuli ba na bokonzi mi nzoto ya bɛɛ ikyi we pho ya ietomisa ianola maphowa mabe me.

¹³ Sakyelela binango ba nzoto ya bɛɛ pho ya masumu ndokolo binwanele ba maphɔɔ mate mali na bosembo, kasi ndokolo bato baakundwa onte ya bawe, na binango ba nzoto ya bɛɛ, ndokolo binwanele ba bosembo, omiambya o etoma ya Nwaphongo.

¹⁴ Pho isumu etesikule ba na bokonzi o ikolo sa bɛɛ, pho bɛɛ tokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngɔlu.

Tokyelele bosembo

¹⁵ Emba kyelukfye iwɔ bo? Tomokyela masumu pho tolokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngɔlu? Teli bomɔ!

¹⁶ Toebe obokye wamiambya bɛɛ oka moto ndokolo moombo pho ya imokumola, oli baombo ba ookokumle bɛɛ, naa ba isumu sikambe o iwa, naa ba itosa sikambe o bosembo.

¹⁷ Kasi Nwaphongo akumisame obokye, na bo phanza bɛɛ wabaka baombo ba masumu, kasi unwanwa eye obuto itosa na motema monomɔ lolengye la mateya mazwaka bɛɛ.

¹⁸ Tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba bosembo.

¹⁹ Nakpe mowosi nwa bomoto phɔɔ ya ewɔle pho ya bokɔ pha nzoto. Phanza, wabaka ndokolo baombo ba maphɔɔ mabe maatome itɔmbɛle Nwaphongo. Nde bomɔ unwanwa eye, omiambya mouwosi ndokolo baombo ba maphɔɔ maalaa pho ya bomɔɔ bosantu.

²⁰ Pho, waabaka bɛɛ baombo ba masumu, maphɔɔ ma bosembo temaikaka ekyeka.

²¹ Wamba zwa omɔ iye? Unwanwa eye, maphɔɔ makyelaka bɛɛ obuto komaokyele sɔɔ, pho suka ya me eli iwa.

²² Kasi unwanwa eye, tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba Nwaphongo, wamokyela maphɔɔ ma bosantu. Suka ya me eli bomɔɔ pha bobele.

²³ Pho iphuti sa isumu eli iwa. Kasi ikafo si ambya Nwaphongo pha, eli bomɔɔ pha bobele onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

7

Imana o boombo nwa mibeko

¹ Baande, bɛɛ kobungye obokye nawo pho ya bato baebe mibeko obokye, mibeko mili na bokonzi o ikolo sa moto nde imbele sitaa yo ba na bomɔɔ?

² Yango mena, nwanwasi wa bolonga ali o se ya mibeko ma lele we bo naino lele me ali na bomɔɔ. Kasi bo lele awe, nwanwasi takuli ba o se ya mibeko ma lele me.

³ Emba bo moloo we ata ba na bomɔɔ, bo akye ba na lele mosuu, mena akyesi phemba. Kasi bo lele awe, takuli ba o se ya mibeko. Emba bo akye ba na lele mosuu, mena taiki kyela phemba.

⁴ Baande na nga, pho ya bɛɛ eli nde bomɔ me, wawaka pho ya mibeko, elele yɔnyɔ na Klisto, pho ya ibutwa bato ba mosuu, owa kundwa onte ya bawee, pho ya obokye tobotele Nwaphongo mbuma.

⁵ Pho waataka ba banga tobengye bitoma ba bomoto, maphowa mabe maatomisa mibeko makyelaka onte ya banga emba malotomaka o iwa.

⁶ Kasi unwanwa eye, tolokuli ba baombo ba mibeko, obakiy ba banga bawe

ndokolo baloakya o boloko. Tokokyi ikyelea Nwaphongo na ndengye enyakune o se ya bokonzi pha Bolobo, kasi na ndengye ekasi phe, o se ya bokonzi pha mibeko miakoma be.

Mibeko na masumu

⁷ Tomoewole bo? Mibeko mili masumu? Phe! Kasi naebi masumu nde pho ya mibeko. Yango mena sikokyi ieba imengyela bo mibeko temiwoke obokye: «We samengyela».

⁸ Kasi waateyaka mibeko obokye: Kyeka masumu, masumu mazwa nzela oka nga, mamba ntoma imengyela mbolo ndengye na ndengye. Bo mibeko temili, masumu temali na bokusi.

⁹ Kalakala wataka ba nga saeba mibeko, nabaka na bomoo. Kasi wa sosolo nga mibeko, masumu mabandi ibutwa na bokusi,

¹⁰ emba nga nali mowe. Nwaphongo ambya mibeko pho obokye miphe bato bomoo. Kasi nga mibeko mimbomi.

¹¹ Waoka nga mibeko, masumu mazwe nzela oka nga, ndondo ya nga enkose pho nakyele masumu, yango mena masumu mambomi.

¹² Yango mena, mibeko ma Mose mauta na Nwaphongo, mitindo ma mango mili misantu, mibeko me mili ma bosembo na maiilaa.

¹³ Emba yango kyelukye iwao obokye ekpele me elaa ya mboma? Phe, teli bomoo. Kasi eli nde masumu maamboma. Masumu me makpa ekpele elaa, maamba mboma na yango. Eli pho baebe obokye masumu mali phele masumu. Emba pho ya mibeko, masumu mawenee na bofe koleka.

Moto ali moombo wa masumu

¹⁴ Toebe obokye mibeko miute na Nwaphongo, kasi inga nali nde moto. Nabuto moombo nwa masumu.

¹⁵ Ikyikyele nga, siisoso. Pho sikyele ikyi zingye nga ikyela, kasi nakyele nde iteizingye nga.

¹⁶ Bo siizingye ikyikyele nga, mena naanole obokye mibeko mili milaa.

¹⁷ Yango mena, bofe bokyele nga, teli nga ookobokyele, kasi eli nde masumu maali onte ya nga maabokyele.

¹⁸ Pho na ebe obokye ekpele elaa teli onte ya nga, nawo onte ya nga lokola moto. Nazingye ikyela bolaa kasi siikokye ibokyele.

¹⁹ Yango mena, sikyele lowo lolaa lozingye nga ikyela. Kasi nakyele nde lowo lofe loote loozingye nga ikyela.

²⁰ Bo nakyele looteloizingye nga ikyela, mena kyelukye iwao obokye teli nga moto ookokyele bomoo, kasi eli nde masumu maali onte ya nga.

²¹ Emba nga nawene bobo: Bo nazingye ikyela bolaa, nawene obokye nakule kyele nde bofe.

²² Kyelukye iwao obokye o ndondo ya nga nasepele na mibeko ma Nwaphongo.

²³ Kasi nawene obokye o ndondo ya nga, wali mobeko mosuu munwane na mibeko ma Nwaphongo. Mobeko me onte ya nga mumbuya moombo nwa masumu.

²⁴ Moto wa ngongo boli nga! Owa mumanya o boombo pha nzoto ikyitome o iwaa iye nza?

²⁵ Nwaphongo akumisame na nzela ya Yesu Klisto Nkolo wa banga! Emba inga mampenza na maumanya ma nga natosa mibeko ma Nwaphongo. Kasi nzoto ya nga ya bomoto kyizingye obokye nabengye masumu.

8

Bomoo bote na Bolobo pha Nwaphongo

¹ Emba inwanwa eye, Nwaphongo etaingya bato baangana na Yesu Klisto.

² Pho mobeko nwa Bolobo moolophe bomoo pha phele na nzela ya Yesu Klisto moli mibanga, tolokuli ba baombo ba mobeko nwa masumu na nwa iwaa.

³ Mibeko na Mose temaikaka koka ilophe bomoo pho banga bato toli na boko. Toloikaka koka itosa mibeko kasi lootelaikaka koka mibeko ikyela, Nwaphongo alokyela. Pho ya ilokyela, atoma Nwana we o mokyisi, abuto moto, aulanaka na banga bato ba masumu pho ya imanya masumu ma banga. Yango mena, Nwaphongo amba ingya Nwana we o elele ya banga pho taazingye masumu.

4 Nwaphongo akyela babona pho tozwe nzela ya ikyelela mibeko me, banga baatambule o nzela ya Bolobo kasi bate batambule o nzela ya nzoto.

5 Bato baabikye o nzela ya bomoto, baumunya nkolo iso nde maphoo masepelisa nzoto. Kasi bato baabikye o nzela ya Bolobo, bee baumunya nkolo iso nde ikyela maphoo maasepelisa Bolobo.

6 Bo toumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa nzoto, mena eli nzela ya iwaa. Kasi botoumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa Bolobo, tomozwa bomoo pha phele na bose.

7 Bato baumunya nkolo iso nde maphoo maasepelisa nzoto ya be, bali banguna ba Nwaphongo. Tebaabengye na mibeko ma Nwaphongo, tewali nzela obokye baamotosa.

8 Bato babikye o nzela ekyesepelisa nzoto, te bakokyi isepelisa Nwaphongo.

9 Kasi be, toobikye o nzela ya maphoo maasepelisa nzoto. Kasi bee kobikye o nzela eyaka Bolobo pha Nwaphongo pho Bolobo me boli onte ya be. Bo moto tali na Bolobo pha Yesu Klisto onte ye, tali moto wa Yesu Klisto.

10 Bo Klisto ali onte ya be, na bo nzoto ya bee isengyesi iwa pho wakyela masumu, kasi Bolobo phe boephe bomoo, pho Nwaphongo aebuya bato ba bosomebo o miyo me.

11 Kasi bo Bolobo pha Nwaphongo owaakola Yesu Klisto o iwa ali phele o nte ya bee, emba nde ona Nwaphongo me amoakola nzoto ya bee o iwaa me na nzela ya mwiya nwa Bolobo phe boli onte ya be.

12 Pho oli wango babona bande na nga, esengyesi obokye tobikye bokozingye Bolobo kasi bokozingye nzoto ya banga phe.

13 Bo obengyi nzela ya maphoo maasepelisa nzoto ya bee wa mowaa. Kasi boephe Bolobo nzela na mwiya nwe, wamole bobele maphoo mabe makyele be, emba wamoba na bomoo.

14 Bato baso baakambame na Bolobo pha Nwaphongo bali bana ba Nwaphongo.

15 Pho Bolobo phaephe Nwaphongo teboebuya baombo, naa bokule ephe ibale. Kasi eli nde Bolobo Bosantu boebuya bana ba Nwaphongo, boolotome ibanga Nwaphongo obokye «Aba, Tata!»

16 Bolobo me boloteya o mandondo ma banga obokye toli bana ba Nwaphongo.

17 Pho toli bana be, emba tomozwa mbolo iso indaa ikyi bombe yo pho ya banga. Tomoizwa molongo na Yesu Klisto pho banga ne tonyokomo elele yonyo. Emba na banga me tomozwa nkyemo elele yonyo ne.

Nkyemo ikyiloziya

18 Naebe obokye minyoko miiwene banga lol eye mili ndokolo nwana ekpele mokyiky wa phaa. Temiiky bubanaa na nwana bokyi bobo na nkyemo ya loteya Nwaphongo.

19 Bikpele biso biakyela Nwaphongo biziya na phowa. Bizingye na boikye iwene mokolo nwa moweninya Nwaphongo bana bee nkyemo ya be.

20 Pho bikpele biso biakyela yo Nwaphongo te bikuli baa na ntina. Bikpele bye mampenza, te biikaka zinga bomoo. Eli nde Nwaphongo owazinga bomoo. Kasi nkolo iso kalemele,

21 pho mokolo monomo aamokandola na bikpele biso biakyela yo. Bikpele me etebikule baa ndokolo baombo, etebikule pholo, biamozwa nkyemo ndokolo bana ba Nwaphongo, biamozwa bosomi.

22 Toebe obokye nono lol bikpele biso biakyela Nwaphongo bikyimele. Bili na bolosi ndokolo nwanwasi okosweya.

23 Bolosi me tebookye nde bikpele na bikpele. Na banga bawaa baphe Nwaphongo Bolobo phanza na baamokula phe yo nkyemo, na banga tokyimele o mandondo ma banga me. Toziya na phowa iikye obokye Nwaphongo alobuya bana be, kyelukye iwo obokye amanya nzoto ya banga o malosi.

24 Nwaphongo alobikya kasi naino toloweni maphoo maso, tolemele nkolo iso obokye toomawe ne. Waamowene banga na miyo maphoo malemelakyi

ƒanga, etelookule malemela pho mabuto ma ƒanga. Moto ookolemele ekpele ekye wene yo nza?

²⁵ Kasi pho naino toloweni ekpele ekyelemele ƒanga, emba tokangye motema, toziya na phowa iikye.

²⁶ Nde bomoo, Bolobo ne kaya losunga, ƒanga ƒate ƒali na mwiya o nzela ya Nwaphongo. Pho toloebe ibondede na bolaa. Kasi Bolobo yo mampenza ka bondede Nwaphongo o elele ya ƒanga, kanyingonele, koleka ndengye ekokyi iwo ƒato.

²⁷ Nwaphongo kaebe ili o mandondo ma ƒato. Emba kaebe na ikyiumunya Bolobo me, pho Bolobo kabondede o elele ya ƒato, kamobondede na ndengye ekyezingye yo.

²⁸ Toebe obokye o maphoo maso, Nwaphongo kakyele pho ya bolaa pha ƒato ƒaamozingye, ƒato ƒawaa ƒaabanga yo kokokana na nwango nwe.

²⁹ Pho ƒato ƒaunva olo yo, aunva kana ibabuya ndokolo Nwana we, obokye Nwana we abe bola onte ya ƒana ƒaikye.

³⁰ Baaolo unva olo Nwaphongo phanza, amba na ƒabanga. ƒaabanga yo, ababuya na ƒato ƒa ƒosembo, emba ƒaabuya yo ƒato ƒa ƒosembo, abaphe na nkyemo ye.

Lozingo lonene la Nwaphongo

³¹ Emba toombe kula woo ƒo? Bo Nwaphongo ali mbale na ƒanga, owaalotemele nza?

³² Emba Nwaphongo, yo otoika ima Nwana we, amoambya obokye aya waa pho ya ƒanga ƒaso, emba takokyi ilophe na ƒanga me iso molongo Nwana we?

³³ Owa mophunda ƒato ƒa olo Nwaphongo nza? Moto phe. Pho eli Nwaphongo owa ƒabuya ƒato ƒa ƒosembo.

³⁴ Okokyi ibaingya nza? Moto phe. Pho Yesu Klisto ali moto owa waa, aambakula naakundwa, ali o boloo pha Nwaphongo, kambe na bondede pho ya ƒanga.

³⁵ Owaalokabola na lozingo la Yesu Klisto nza? Mampasi, minyoko, ƒato baalonyokolo, manzala, ƒobola, ikama, iwaa?

³⁶ Bowakoma ƒee o buku pha Nwaphongo obokye: «Pho ya we Nwaphongo, imbele siso toli o ikama sa iwaa. O miyo ma ƒato tobuto ndokolo mampate makye ƒee boma.»

³⁷ Kasi tolongye minyoko miso mamina na mwiya nwa okolozingye.

³⁸ Pho nali na ianola obokye tewali ekpele eyaa lokabola na lozingo la Yesu Klisto: Ebe iwaa, ebe bomoo, ebe ƒanze, ebe malobo, ebe maphoo maa lolo eye, ebe maphoo maamoyaa, ebe iso iili na mwiya,

³⁹ ebe phembo yaa ikolo, ebe na phembo yaa o se, ebe iso yaakyelama, ekpele nono yonoyo teekokyi ilokabola na lozingo la Nwaphongo laaweninya yo onte ya Yesu Klisto Nkolo wa ƒanga.

9

Nwaphongo na ƒato ƒa Izalayele baaolo yo

¹ Maphoo mamowo nga mali maa phele, pho nali moto wa Klisto, sikosa. Bolobo kanteya obokye maphoo maawo nga mali maphete, na ndondo ya nga kyeanele bomo me.

² Nali na ngongo ƒoikye, imbele siso nali na bolosi o motema,

³ pho ya Bayuda ƒato ƒa ibota sa nga. ƒebi na nga ƒa ibota sonoso. Bo nzela ebakyi, nazingye obokye Nwaphongo anvambe, ambe nakabola na Yesu Klisto pho yabola pha ƒebi na nga ƒa ibota sa nga.

⁴ Baali ƒana ƒa Isalayele, Nwaphongo abaolo pho ƒabe ƒana ƒe, abateya nkyemo ye, akyela na ƒee ƒasangola, abaphe mibeko, abateya nzela ya imobondede, abaikyela mambunu.

⁵ Baali bankoko ƒa Abalayama. Yesu Klisto ne wa butwa yo moto, ali wa ibota sa ƒe. Kasi teƒaika moanola. Yo, Klisto ne ali Nwaphongo, ali o ikolo sa maphoo maso. Tomokumbele pho ya ƒobele. Ame.

⁶ Teli obokye Nwaphongo taika kyela yaalakaka yo. Alokya na baakolo ƒana ƒa Isalayele. Na wo ƒo? Na wo ngakye ƒana ƒayoko tebali baakolo ƒana ƒa Nwaphongo.

⁷ Abalayama abaka na bana baikye, kasi bée baso tebali baakolo bana bée bo wa wo Nwaphongo. Kalakala Nwaphongo amba wo na Abalayama yokye: «Baakolo bana ba we bamotokolo oka bana ba Izake.»

⁸ Kyekukye iwɔ obokye: Onte ya bana baso ba Abalayama, bée baso tebali bana ba Nwaphongo. Nwaphongo kawo yokye baakolo bana bée eli nde babota yo kokokana na mbunu eya ikyelaka yo Abalayama.

⁹ Mbunu eya moikyelaka Nwaphongo eli obokye: Waamokoka imbele simekyi nga, namokula yaa, Sala amobota njwana wa lele.

¹⁰ Teyaikaka ba nde Sala yo mampenza. Lebeka abaka njwanjwasi wa nkoko wa banga Izaka. Aekamaka zaa.*

¹¹⁻¹² Nwaphongo awoko ne yokye: «Mosi amoleka bola.» Wa wo Nwaphongo babona tebaikaka kyela naa maphoo maala naa maphoo maabe, tebataka na botama. Nwaphongo akyela babona pho ya iteya obokye kakyele nde bozingye yo. Ka olo moto we onte ya bato, tamoolo pho ya maphoo maala makyele yo.

¹³ Nde bowakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo awo yokye nazinga Yakobo, naina Esau.»

¹⁴ Emba tomba wo bo? Tomowo obokye Nwaphongo taakyele maphoo na bosembo? Phe, teeli babona!

¹⁵ Amba wo na Mose yokye: «Bo nazingyi ikyela moto bolaa, na bokyela. Na bo nazingyi ooka moto ngongo, naamooka ngongo.»

¹⁶ Emba wa olo Nwaphongo moto, kamoolo nde pho azingyi imokyela bolaa, teeli pho moto azingyi, naa pho ya etoma ye.

¹⁷ Wakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwaphongo awoko pho ya Falo yokye: «Naeteye mokonzi pho naweninya oka bato baso bokusi pha nga miwe na pho nkombo ya nga eokane o mokyisi mobimba.»

¹⁸ Yango mena, towene obokye Nwaphongo kakyele bolaa na moto

oozingyi yo. Moto oozingyi Nwaphongo obokye abe sa motosa, Nwaphongo kakyele nde obokye abe samotosa bomoo.

Yoo na ngongo ya Nwaphongo

¹⁹ Naa moto monomo amowo na nga obokye: «Bo ebe babona, pho ya'ye Nwaphongo kaoya bato? Bato bakyele ka nde ya baatoma yo mampenza?»

²⁰ Nwebi na nga, iwe moto okowo babona, oli nza obokye oikyele Nwaphongo ziko? Mbongo ekokyi iwɔ na owa ekyelela obokye: «Pho ya'ye onkyesi ndengye eye?»

²¹ Mokyese njwa mambongo ali na bokonzi pha ikyela ekpele ezingyi yo na manyete; nde na manyete me akokyi ikyela mbongo eya motuya na mbongo eteli na motuya. ²² Emba bo Nwaphongo azingakyi iba ya mokyese njwa mambongo, eli lowo la we? Azingaka obokye bato baebe obokye ali na yoo, ali nana mwiya. Emba kakangye motema pho ya bato baokyele yo yoo na baakokyi yo iboma.

²³ Kasi Nwaphongo azingaka obokye bato baebe obokye ali na nkyemo nzikye, kambe na kabela bato bazingye yo ikyela bolaa nkyemo me. Alobongya phanza obokye tozwe nkyemo me.

²⁴ Toli banga baso bato baabanga Nwaphongo pho ya iba bato be. Taika olo nde oka Bayuda na Bayuda, abanga na bato basuu me.

²⁵ Nde bo wawo yo obuku pha Oze yokye: «Bato batebaikaka baa phanza bato banga, nababanga bato banga, na ibota satesaikaka nga zinga, nasibanga ibota saalobo nga zinga.

²⁶ O elele eya woko nga na bée obokye: «Toli bato banga», nde oena elele me, nga Nwaphongo ooli na bomoo, nababanga bana banga.»

²⁷ Ka pho ya bato ba Isalayele, moimosi Isaya awo pho ya be, aimola yokye: «Nabo bato ba Isalayele babaka baikye ndokolo musengye o mokukulu njwa ebale, eba obokye baamobikya Nwaphongo tebali baikye.

* 9:10 9.10 Mapasa

²⁸ Nkolo Nwaphongo etaa kōkō, amoy-akyela maphō masō maawō yo o mokyisi.»

²⁹ Nde bowawōkō ona Isaya phanza yokye: «Bo Nkolo Nwaphongo okokambe maphō masō taikaka manya ndambo ya bana babanga, nde towee ndokolo bato ba Sodōmō na Gomola.»

Yesu ali ndokolo ibanga siibakytinya bato

³⁰ Emba tomowō bo? Towō obokye bato bate bali Bayuda bēe tebaikaka luka nzela ya ibutwa bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo. Kasi inwanjwa eye babuto bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo phō bamoanosi.

³¹ Bayuda bēe balukaka mibeko phō bamibōngya obokye babe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, yango mena bakaa o nzela.

³² Bakaa phō ya'ye? Phō baumunyaka obokye bamoba bato bosembo na misala miabaka bēe bakyele, kasi te baikaka onola Nwaphongo. Emba bamba zuma o ibanga.

³³ Ibanga me eli Yesu Klisto, siiwō o buku pha Nwaphongo. O buku, Nwaphongo awō yokye: «Okymela nakyesi ibanga sonōsō o mokyisi njwa Siyona, bato bamobakatana misango. Bato bamokaa phō ya ibanga me. Kasi phō ya moto owa moanola ibanga me etesimophe sō.»

10

¹ Bande na nga, nazingye na boikye obokye bato banga Bayuda bayee phō Nwaphongo ahabikya. Nabōndele Nwaphongo na boikye phō ya lowō me.

² Naebe obokye bazingye ibenga Nwaphongo phele, kasi tebaebe eya kolo nzela.

³ Phō tebaika sōsōlo nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo me. Bazingaka ibenga nde nzela ya bēe mampenza. Yango mena bale nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo me.

⁴ Nawō babona phō waaya Yesu Klisto, ayaa unva bokusi pha mibeko ma Mose,

akyela babona phō bato basō ba moanole babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo.

Moto munsō okoanole Yesu Klisto amobika

⁵ Mose akoma phō ya nzela ya ibutwa moto wa bosembo na mibeko, akoma yokye: «Moto ookotosa mibeko misō amozwa bomō phā phele phō ya mibeko.»

⁶ Kasi nzela ekyebuya bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo phō bamoanole, nzela me ekyese. O buku pha Nwaphongo bawō phō ya nzela me obokye: «Samiwōle obokye: Owa mobaa oikolo nza?» (Kyelukye iwō obokye owa mokyē banga Klisto aute nza).

⁷ Samiwōle na obokye: «Owa munyolo ose ya manyete onte ya bawe nza?» (Kyelukye iwō obokye owamokye banga Klisto obokye atōkōlo nza).

⁸ Buku pha Nwaphongo bowō nde obokye: «Iloba sa Nwaphongo sili phenephe na we, tesili itakye na we, iloba me sili o munōkō njwa we, sili na o ndondo ya we.» Iloba me eli nde sango siiteya banga bato obokye basengyesi ianola Nwaphongo.

⁹ Bo kowō na munōkō njwawe obokye Yesu ali Nkolo, na bo koanole o ndondo ya we obokye Nwaphongo amoakola o bawe, Nwaphongo amoebikya.

¹⁰ Bo toanosi Yesu phele tobutwe bato ba bosembo o miyo me. Bo towō na munōkō obokye Yesu ali Nkolo, Nwaphongo aalobikya.

¹¹ Nde bo wakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato basō baamoanole eta baphe sō.»

¹² Yango mena ebe moyuda, ebe baate bali Bayuda, bokyese teboli, Nkolo nde yo mōnōmō ali Nkolo wa bato basō, kakyele bolaa oka bato basō baamobōndele.

¹³ Eli bo wakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato basō baamobōndele Nkolo bamobika.»

¹⁴ Kasi baamobōndele ndengye'ye bo naino tebamoanosi? Baamoanola ndengye'ye bo naino tebaokyi Simo ye? Bamooka simo ye ndengye'ye bo bato baibaimola yango te bali?

¹⁵ Emba baabaimola ndengye'ye bote babatomi? Eli nde bowakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Eye bolaa, na matambe ma bato baaya imola Simo Elaa!»

¹⁶ Kasi bato baso tebaika anola Simo Elaa me. Moimosi Isaya yo mampenza awo yokye: «Nkolo, owaanola Simo eyaimolaka banga nza?»

¹⁷ Yango mena, ianola siute na ioka Simo, Simo me eli maloŋa ma Klisto.

¹⁸ Pho oli yango babona, natune motuna monomo, na wo ngakye: Bato ba Isalayele tebaika aoka Simo Elaa phele? Phe, baeyoka. Nde bo wakoma bée obuku pha Nwaphongo obokye: Bato bakyemiwo lloŋa sa Nwaphongo o mokyisi mobimba. «Nyesi ya bée yooka mboka eso ebe na o bilele bia itakye.»

¹⁹ Emba natune motuna mosuu ngakye: Bato ba Isalayele te baika sosolo na bolaa? Mose awo phanza yokye: Nwaphongo yokye: «Namokyela obokye wamookyela ekolo eteli na ngambo zuwa. Na mokyela obokye obe na yoo na ekolo ya bato baatebali na malondo.»

²⁰ Sima me moimosi Isaya awo na iwo yokye: Nwaphongo kawo yokye: «Bato batebaikaka baa bandukye, banzwee. Namiweninye na bato batebaikaka baa banzongye ekpele.»

²¹ Kasi pho ya bato ba Isalayele, Nwaphongo kawo na munoko nwe yokye: «Naelolesi bato banga maboko nzanga mobimba obokye baye, kasi bali na nzoto nkusi, tebaiki anola ikyi wo nga.»

11

Nwaphongo taikyile bato ba Isalayele

¹ Emba nakule tuna motuna mosuu: Boli wango baabona, kyelukye iwo obokye Nwaphongo ale bato bée Isalayele? Phe, na mbala! Pho nga mampenza nali moto wa Isalayele. Nauta o ibota sa Benzame, ne abaka njwana wa Abalayama.

² Nwaphongo taika le bato bée baolo yo uta wakyela yo mokyisi pho babe bato be. Koebe yaakoma bée o buku pha

Nwaphongo pho ya Eliya. Eliya amilelaka na Isalayele o boo pha Nwaphongo. Awoko yokye:

³ «Nkolo, bato baba baboma baimosi ba we, banyangola bilele bietumbele bée mambeka. Naikasi nde nga mampenza okoebengye, balukye imboma me.»

⁴ Kasi Nwaphongo amobuyisa bo? Awo ne yokye: «Phe, toli we mampenza. Na bomba pho ya nga bato nkoto sambo bambangye nkolo iso. Bo tebaikiyi sambela ekyeko ya Baala.»

⁵ Pho ya banga lolo eli nde bomo, wali nde ndambo ya bato baolo Nwaphongo pho ye na ngolu ye onte ya bato ba Isalayele.

⁶ Pho Nwaphongo abalo na ngolu ye emba kyelukye iwo obokye taika baolo pho ya bitoma biikyele be. Bo babona phe, emba ngolu ye nde tekuli ba eyaakolo ngolu.

⁷ Kyelukye iwo bo? Kyelukye iwo obokye bato ba Isalayele tebaika zwa ekyelukye be, ndambo ya bato baoloko Nwaphongo onte ya be, bée baezwa. Kasi pho ya baayoko, babutwaka na nzoto nkusi.

⁸ Eli nde bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ababuye bibubusi, azibi miyo ma be, aundi na matoo ma be, noko lolo bali nde babona.»

⁹ Na Davidi awo bobo: «Biseleko ba bée biebisanda ndokolo izengye siibise nyama. Baaka, Nwaphongo abaphe etumbu ekoyi na be.

¹⁰ Miyo ma bée mapholo pho bée sakula wene, bazwakye nkolo iso nde maphoo pho banyibe.»

¹¹ Emba nakule tuna motuna mosuu ngakye: Waazuma Bayuda ibaku, bakaa bobele? Phe, na mbala! Kasi eli nde pho ya obokye bakyela masumu, Nwaphongo abikyela bato basuu. Nwaphongo akyela baabona pho Bayuda baokyele bato baayoko zuwa.

¹² Waakyela bato ba Isalayele masumu, Nwaphongo akyela bolaa na bato baso ba mokyisi. Pho ya ikaa sa bayuda o boo pha Nwaphongo, bato basuu bazwe bolaa o maboko ma Nwaphongo.

Bo Nwaphongo kakyele bato basuu bolaa imbele sitesimotosa Bayuda, bolaa phamba bakyele yo pha moba ndengye'ye waamba mobutwela Bayuda baso?

Bato baate bali Bayuda bamobika

¹³ Inwanwa eye na wo na b̄e bato bali Bayuda. Nali toma wa Nwaphongo owa etomela yo b̄e bato bate bali Bayuda. Yango mena, nasepele na etoma eyampe yo.

¹⁴ Nazingye obokye bato banga Bayuda bawene babona pho bayoko baokye zuwa, bayee pho Nwaphongo ababikya o nzela ya etoma ya nga.

¹⁵ Pho, waale Nwaphongo Bayuda, akyela mabongye na bato basuu ba mokyisi. Wamoba boo bo akuli baanola? Ya moba ndokolo bawe bakundo.

¹⁶ Bo moto aphe Nwaphongo mbuma ya ebandle ya inzabi se kyelukye iwo obokye mbuma iso ya inzabi ili ye me. Bo moto amophe munkanga nwa nwete, emba na bitakyi bili nde b̄e me.

¹⁷ Isalayele eli ndokolo nwete nwa olive nwa tena Nwaphongo ndambo ya bitakyi, o elele ya bitakyi me, aesi ya ebanza, iwe otoli moyuda, ndokolo etakyi ya nwete nwa olive eya ngonda. Mapho maala maabaka Bayuda bazwe, unwanwa eye b̄e komazwe me, ndokolo bitakyi biizwe bokusi uta na nwete.

¹⁸ Yango mena satiyola bali ndokolo bitakyi batenya. Komitate pho ya'ye? Oli nde bitakyi phaa, bokusi pha bitakyi boute nde na nkanga, bokusi pha nkanga teboute na bitakyi.

¹⁹ Naa monono onte ya b̄e amowo yokye: «Nwaphongo amanya bitakyi biiyoko pho ambanza o elele me.»

²⁰ Eli phele, Nwaphongo abimanya pho tebaika moanola. Ka pho ya we, aephe elele pho komoanole. Sa baa na lolendo, kasi baa nde na ilota Nwaphongo.

²¹ Pho, bo Nwaphongo ale Bayuda baabaka ndokolo bitakyi bia phele, koumunya obokye etaewiinya me bo tomoasi, iwe o wa banza yo bobanze wawana.

²² Okyemela boli Nwaphongo molaa naa okophe yo bitumbu me. Kaphe etumbu bato baaka inzela ye, kasi oka

ya we ali molaa bo oli oikyela mapho mamosepelisa. Bo phe amoemanya me.

²³ Bayuda babana, bote baikasi o iba saanola sa be, Nwaphongo ababuya o bilele ba be, pho ali na bokonzi pha ibabuya.

²⁴ Bo toli Bayuda, oli ndokolo bitakyi ba nwete nwa ngonda biteni be, bakye bibanza o nwete moli o ingambi. Bo Nwaphongo akokyi ikyela lowo lokusi babona, embi ba iye obokye abuya Bayuda o elele eya bamanyaka yo, b̄e baali ndokolo bakolo bitakyi.

Bayuda bamobongola mandondo

²⁵ B̄ebi na nga, nazingye obokye b̄e o soso sekyele eye, pho b̄e sabaa na lolendo. Eli obokye ndambo ya bato ba Isalayele tebazinzye ianola Nwaphongo, yango mena, kasi bamo bongwana. Esengyesi obokye bato baso bate bali Bayuda baolo Nwaphongo baanole, emba bato ba Isalayele bamba bongwana.

²⁶ Emba Nwaphongo amobikya bato baso ba Isalayele bo wa koma b̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto owa moya kandola bato amouta o Siyona. Amumanya masumu ma bato baso baali bana ba Yakobo.

²⁷ Nwaphongo kawo yokye: Eye eli sangola eya mokyela nga na be, wa mumanya nga masumu ma be.»

²⁸ Bayuda bale Simo Elaa, emba babuto banguna ba Nwaphongo. Eli babona pho b̄e bate bali Bayuda onyolo omo. Kasi mbala eyoko Nwaphongo abalo pho babe bato be, kambe na bazinga pho alakyelaka bankoko ba b̄e babona.

²⁹ Bo Nwaphongo abangyi moto ambi na mophe mbolo, wa ikale nde babona, pho Nwaphongo taabongole maumunya me.

³⁰ B̄e baate bali Bayuda, kalakala toika tosa Nwaphongo. Kasi unwanwa eye Nwaphongo aeyokyesi ngongo pho Bayuda tebaikyi motosa.

³¹ Pho ya b̄e, ya mobaa nde bomo me. Unwanwa eye tebamotosa emba Nwaphongo kakyele nde bolaa oka be. Kasi eli babona pho ya obokye na b̄e me

baɓongole ntema na obokye Nwaphongo abaokyele ngongo.

³² Emba Nwaphongo ale bato baso obokye bale imotosa. Akyela babona pho aokyele bato baso ngongo.

Ngambo ya Nwaphongo elekyi bonene

³³ Phɛɛ ndondo elaa ya Nwaphongo elekyi! Ali na zebi, kaɛɛ maphoo maso! Ikyiumunya yo o ndondo ye moto takokyi iilimbola! Moto takokyi isosolo nzela ye!

³⁴ Nde bo wakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye: «Okoeɛ maumunya ma Nkolo Nwaphongo nza? Ookokyi imophe toli nza?»

³⁵ Wali moto owa mokabela ekpele pho ya obokye Nwaphongo ali na mbongo ye?»

³⁶ Eli phɛɛ, tewali moto, pho eli nde yo moto owa kyela bikpele biso, yo moto okobifanza, mbolo iso ili omo pho ye. Ebongyi tomokumole nkolo iso. Ame!

12

Mobesi nwa moto wa etoma wa Nwaphongo

¹ Pho eli babona bande na nga, na ebondi, pho Nwaphongo alookyesi ngongo iikye. Ambya nzoto ya bɛɛ iso oka ye, pho obe na bomoo, omambya ndokolo nyama eya boma bɛɛ pho ya ikabela Nwaphongo. Ba mouwosi pho ye, pho ya imosepelisa. Mena eli laakolo losambo lookokyi bɛɛ imosembela.

² Sa benga mobesi nwa bato ba mokyisi. Le obokye Nwaphongo abongole mandondo ma bɛɛ, pho obutwe bato ba mobesi moonyakune. Emba wamoeba maphoo mazingye Nwaphongo. Kyelukye iwoo obokye: Maphoo maala, maphoo mamosepelisa, na maphoo malongobana.

³ Pho ya ikabo saphɛ Nwaphongo na ngolu ye, nawoo na monomo na monomo onte ya bɛɛ ngakye: Sa mitata, kasi omieɛ nde na bolaa ndengye eli bɛɛ phɛɛ, kyeka ndengye ya ianola sa we bo owaephɛ Nwaphongo.

⁴ Nzoto ya moto ili yoooyo kasi ili na binango biikye. Enango yoooyo na yoooyo eli na etoma eekyɛɛɛ.

⁵ Na pho ya banga wali nde bomoo mɛ. Toli baikye kasi toli nde monomo onte ya Yesu Klisto. Totongana na moto monomo nde bo watongana binango ba nzoto o nzoto ya moto.

⁶ Nwaphongo alophɛ makabo ma Bolobo makyɛɛɛ, nde bo wazinga yo ilophɛ mango. Emba, monomo na monomo akyelele makabo mɛ. Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa iimolaka maphoo mɛ, imola bo koɛɛ we obokye Nwaphongo aephɛ ikabo.

⁷ Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa ikyelela bato, obakyelele bookokyi. Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa iteya bato, obateya nde bomoo.

⁸ Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa ilenzaka bato, obalenzakye nde bomoo. Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa ikabela babola, obakabele nde bomoo na ndondo yoooyo. Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa ikamba bɛɛ, kyela etoma mɛ na bolaa. Bo Nwaphongo aephɛ ikabo sa ikyelaka bɛɛ bolaa, obakyelele na nkyisa.

⁹ Zinga bɛɛ na ndondo yoooyo, sa bazinga nde na munoko. Iina maphoo maabe. Zinga maphoo maala.

¹⁰ Zinga bɛɛ na bɛɛ baklisto, eba obokye bɛɛ baso oli bana ba nyango monomo. Tosanaka bɛɛ na bɛɛ.

¹¹ Omiambya o etoma, sa ba bato ba bokoo. Omiambya mouwosi o etoma ya Nkolo.

¹² Kolemele yalakyela Nwaphongo. Emba baa na nkyisa. Ititala o minyoko, bondɛɛ Nwaphongo imbɛɛle siso.

¹³ Kaba mbolo ya bɛɛ oka baanosi ba Nwaphongo baakyelesi. Yamba na bolaa bato baaye oka bɛɛ.

¹⁴ Onga Nwaphongo apambole bato baenyokolo, sa moonga obokye abakyele boɛɛ.

¹⁵ Sepela na baasepele, lela na baalele.

¹⁶ Ba na booka we na bɛɛ na we. Sa baa na lolendo, kyela etoma eso na bo ebe na ngambo ekyiky. Saumunya obokye oli bato baa zebi.

¹⁷ Bo moto monomo aekyesi boɛɛ, sa

mobuyisa bofe, kasi we luka nde nzela ya ikyela maphoo maakokyi obokye bato baso baanole obokye iwe kokyele bolaa.

¹⁸ Bo wakokyi, emba bo eeli nde pho ya we, luka obokye obee na bose na bato baso.

¹⁹ Bëe bato bazingye nga, sabuyisa bato bofe, kasi le obokye yoo ya Nwaphongo ekyele etoma ya yango, pho bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Nkolo Nwaphongo yokye: Moambelesi eli nde nga! Lowo lobe loekyesi nwebi, nde nga moto owaamobuyisa bofe.»

²⁰ Kasi iloba sa Nwaphongo siwo na obokye: «Bo monguna nwa we ali na nzala, omophe nwana ekpele wa iza. Bo ali na phowa ya maa, omophe maa mainywa. Bo okyesi babona soo ya moakya amba na bongye mobesi nwe.»

²¹ Samilee obokye bofe boelekye, kasi leka bofe na ikyela bolaa.

13

Itosa bakonzi ba baloo

¹ Moto munso atosa bakonzi ba baloo pho bokonzi bosso boute na Nwaphongo; emba makonzi maalii, eli Nwaphongo moto owamateye.

² Emba moto ookotemele bakonzi, katemele maphoo molongo nwaabongya Nwaphongo. Bato bakyele babona bamibangyele etumbu.

³ Bato bakyele bolaa tebali na inganga sa bakonzi, kasi nde bato bakyele bofe bamoba na inganga. Bo tozingye ibaa na inganga sa bakonzi, kyela bolaa pho baekumisa.

⁴ Eli babona pho bali bato ba etoma ya Nwaphongo, bazingye iesunga o ikyela bolaa. Bo okyesi bofe, ba na inganga na bëe pho bokusi phaabaphe Nwaphongo taaboambya boambisa. Bali bato ba etoma ya Nwaphongo pho ya iteya yaaka Nwaphongo na iphe bato bakyele bofe etumbu.

⁵ Pho eli babona, osengyesi itosa bakonzi. Teli nde pho bamoephe etumbu bo tobatose. Obatosa nde pho koebe o mandondo ma bëe obokye eli nzela elaa.

⁶ Pho ya ntina me, yango mena, ko-phute mputi, pho Nwaphongo ateye bato

baephutisa obokye etoma me ebe na bolaa.

⁷ Phuta oka moto na moto isengyesi we iphuta oka ye. Phuta mputi oka baephutisa, phutela mbolo ya we oka bato baiphutisa. Tosa na bolaa bato basengyesi we itosa.

Tozinganaky

⁸ Sa baa na mbongo na moto, boteebe nde mbongo ya izingana onte ya bëe. Moto okozingye bebi atose mibeko ma Nwaphongo miso.

⁹ Nwaphongo awo na banga yokye: We sakyela baphemba, we saboma bato, we saiba, we samengyela mbolo ya bato. Mibeko mimi na miyoko mili miso onte ya mobeko monomo moowo obokye: Zinga bebi na we bookomizingye we mampenza.

¹⁰ Moto ookozingye nwebi ne etaamokyele bofe. Emba bokozingye bebi na we mena otose mibeko miso.

Imbele sa iumwa sikokyi

¹¹ Kyela bokusi pho oebe imbele sili banga. Unwanwa eye eli imbele siisengyesi bëe iumwa. Imbele sa Nwaphongo sa iya lobikya sikomi phenephe. Takuli baa itakye ndokolo o imbele sa tataka banga ianola Yesu Klisto.

¹² Enzombi kyelukye naiunva, bunya bobengye na iye. To le misala ma enzombi. Tokpe binwanele biamokyelela banga waamoo.

¹³ To be na mobesi molaa ndokolo bato batambule na moo. Banga salanga maleku, banga sakyela bondumba, banga sakyela maphoo maa soo ndengye na ndengye, banga saoka maoka na saokyela bebi zuwa.

¹⁴ Omilasa na iso ikyilophe Nkolo Yesu Klisto. Sakula milee o maumunya maabe pho ya isepelisa phowa ya nzoto ya bëe.

14

Sa sambisa nwebi

¹ Yamba na bolaa bato bate bali naino na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo. Kasi saika na bëe miko o maphoo ma umunya bëe o mandondo ma be.

² Nakpe ete pho ya ntoma ya iza. Bana tebaumunya obokye ntoma iiyoko baikatela, bée baze nde iso. Kasi bato bate bali na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo baze nde ndunda.

³ Ookoze ntoma iso, yo satiyola nwebi ootoze ntoma iiyoko. Ebe ootoze ntoma iso, yo sawole ookoze ntoma iso na bofe pho Nwaphongo, yo amoyamba.

⁴ Iwe oli nza okowole na bofe moto wa etoma wa moto? Bo akyesi bofe naa bo akyesi bolaa, ekyeki nde mokonzi nwe. Amokyela bolaa pho Nkolo akoyi imobanza pho yo sakaa.

⁵ Bato bakyi baumunya obokye mokolo muna molekye nkolo iyoko o miyo na Nwaphongo, kasi bato baayoko bane umunya nde obokye nkolo iso ili nde ndengye yonyo. Moto na moto ambe nde eba na bolaa ikyumunya yo o ndondo ye.

⁶ Moto okoumunya obokye mokolo monomo molekye nkolo iiyoko, kumunya babona pho akumisa Nkolo Yesu. Moto okoze ntoma iso kazingye ne ikumisa Nkolo pho kapho Nwaphongo melesi pho ya ntoma ikyi ze yo. Moto okole iza ntoma iyoko, kakyele babona pho ya ikumisa Nkolo me, kapho Nwaphongo melesi me pho ya ikyi ze yo.

⁷ Moto na monomo onte ya banga, tali mokonzi nwa nzoto ye o mokyisi, na moto na monomo eta we boozingyi yo.

⁸ Waatabaa banga na bomoo, toli na phango pho ya ikyela etoma ya Nkolo. Waawe banga, towe pho ya ikyela etoma me. Emba bo tobee naa na bomoo, naa bo towe, banga baso toli nde bato ba Nkolo Yesu Klisto,

⁹ pho Yesu Klisto awaa amba na kundwa o bawe pho abe Nkolo wa bato, baali na bomoo na wa bato baawa me.

¹⁰ Ka we, pho ya'ye kosambisa nwebi na we? Ka we, pho ya'ye kotiyole nwebi na we? Banga baso tomokyende o boo pha Nwaphongo pho alosambisa.

¹¹ Nde bowakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Inga, Nkolo ooli na bomoo, nawo phele ngakye: Mabongo maso mamunkusalela, noko iso yamokumola nkyemo ya Nwaphongo.»

¹² Emba mena kyelukye iwo obokye

monomo na monomo amoimola yakyela yo. Amoloimola o boo pha Nwaphongo na munoko nwe mampenza.

Sa baa ibaku pho ya nwebi

¹³ Emba to le isambisa bebi. Kpa nde mokano obokye otofe ibaku pho ya nwebi pho akyele isumu.

¹⁴ Pho naangana na Nkolo Yesu, naebe na bolaa obokye tewali ntoma ili na ekyila, kasi bo moto aumunye obokye ntoma iyoko ili na ekyila ya sa iza, pho ye ntoma me ili nde na ekyila phele.

¹⁵ Emba bo we koize, wamoweninya nwebi ndondo bolosi, mena totambule ne na lozingo. Yesu Klisto awaa pho ye. Saanola obokye ntoma ikyize we imooto.

¹⁶ Bo koumunya obokye lowo loli lolaa, kasi bo koebe obokye bato bamowole na bofe, sakula lokyela pho bée salowole na bofe.

¹⁷ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la iza naa la inywa. Kasi eli nde bosembo, bose na nkyisa ikyi ambya Bolobo.

¹⁸ Moto okokyele etoma ya Yesu Klisto babona, amosepelisa Nwaphongo, na bato bamotosa me.

¹⁹ Pho ooli wango babona, tokyele bokusi pha ikyela maphoo maambya bose onte ya banga, na maphoo mamosunga bebi o ikola o nzela ya ianola Nwaphongo.

²⁰ Saoto etoma ya Nwaphongo pho ya lowo la iza. Bo eli phele obokye tewali ntoma ya ekyila, kasi bo bebi na we bamokaa pho ya yango, teli bolaa obokye we o izee.

²¹ Lowo lolaa eli nde sakyela lowo lokokyi itoma bebi ikyela bofe, ebe iza nyama, ebe inywa, na ebe ekpele'ye.

²² Loefe we pho ya maphoo mamana, olofombe o ndondo ya we, loefe nde we na Nwaphongo. Nkyisa eli na moto otoli na ziko na lowo lokyele yo boko loefe yo.

²³ Kasi moto ooli na ziko mi ntoma, bo aize, akyesi bofe pho takyele ikyiute o ndondo ye. Pho lowo loso loteloefe moto na bolaa, bo ali na ziko milango, bo alokyesi, mena akyesi isumu.

15

Kyela bolaa

¹ Banga bali bakusi o nzela ya Nwaphongo, esengyesi obokye tosongye bali na bokoo. Banga sakyelaka nde maphoo maazingye banga.

² Kasi le obokye monomo na monomo na banga akyele bokusi pha isunga bebi baayoko, pho na bee babutwe bakusi o nzela ya Nwaphongo, obokye ianola sa bee sikole.

³ Klisto taika yakyela nde maphoo mazingaka yo mampenza. Kasi eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo boho: «Bitoo biso biaewambaka bee bia ya kaa nde mi nga.»

⁴ Maphoo maso maakoma bee o buku pha Nwaphongo, bamakoma obokye maloteya, pho toebakye ikanga ntema, tombakye baa na na etungu. Na bomo tomoba na molemo oka Nwaphongo.

⁵ Le obokye Nwaphongo okoloteya bookokyi banga ikanga ntema, na okokyele obokye tobe na etungu, akyele obokye bee obe na booka onte ya bee, bokozingye Yesu Klisto.

⁶ Obokye bee baso okumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo ya banga Yesu Klisto, na ndondo yonyo na na munoko monomo.

Kumbelana onte ya bee

⁷ Yango mena, okumbelenakye onte ya bee, bo wa ekumbela Yesu Klisto. Kyelaka bomo pho bato bakumole Nwaphongo.

⁸ Naeyimole phele obokye Klisto abutwaka mosali nwa Bayuda pho abateya obokye Nwaphongo taakate boole. Ayakaka pho ya iya kokya mbunu eya ikyelaka Nwaphongo bankoko ba be.

⁹ Ayakaka na obokye bato bate bali Bayuda bakumole Nwaphongo pho ya bolaa bo bakyelele yo. Eli bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Yango mena namoekumola oka bato baate bali Bayuda, namba na etubela meembo.»

¹⁰ Buku pha Nwaphongo bokule woo obokye: «Bee bato bate bali Bayuda, sepela elele yonyo na bato baolo Nwaphongo!»

¹¹ O elele eyoko bakula koma obokye:

«Bee baso bate bali Bayuda, kumola Nkolo,
le obokye bato baso bakumole Nwaphongo!»

¹² Moimosi Isaya ne awoko yokye:

«Moto monomo o ibota sa Davidi amoyaa, amoya angyela bato baate bali Bayuda. Bato me bamba kyela molemo nwa bee oka ye.»

¹³ Le obokye Nwaphongo okophe bato molemo akyele obokye bee obe na nkyisa nzikye, ombe baa na na bese o mandondo ma bee na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo.

Polo kawo na etoma ye

¹⁴ Bande na nga, inga naebe obokye bee oli bato balaa, kombe na eba maphoo maso maaloteya Nwaphongo. Na bomo, oteyanakye onte ya bee.

¹⁵ Na bo babona, o munkanda mumu naekomesi maphoo maayoko maunva eba bee, pho bee samabunga. Naekomesi me na bolaa na bolaa, pho Nwaphongo na ngongo ye,

¹⁶ ambuya moto wa etoma wa Yesu Klisto oka bato baate bali Bayuda. Namiamba mouwosi oka Nwaphongo ndokolo nganga we, pho ya iyimola Simo Elaa ekyeute oka ye Nwaphongo. Naimole Simo me oka bato bate bali Bayuda obokye baanole Nwaphongo, bambe baa ndokolo ikabo silaa siiphe Nwaphongo nkyisa. Ikabo me, Bolobo pha Nwaphongo aunva sibongya pho ye.

¹⁷ Yango mena, bo waangana nga na Yesu Klisto, namitate na etoma ya Nwaphongo ekyeyle nga.

¹⁸ Namowole nde maphoo makyela Klisto na nzela ya nga obokye nakambe bato bate bali Bayuda babutwe itosa Nwaphongo. Akyela bomo na nzela ya maphoo mawo nga na makyele nga.

¹⁹ Akyela na bilekyesako ndengye na ndengye na nzela ya nga, iso mina yakyelama na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo. Nde na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo, naimola Simo Elaa ya Yesu Klisto o nkyisi iso, tata o Yelusaleme tee nono o nkyisi ya Iliri.

²⁰ Nabe na phowa ya ikyemimola Simo Elaa o bilele bili naino bato saeba Yesu Klisto. Sika zinga iimola Simo me o elele eyaunva bato ieyoka, pho ye saba ndokolo naesi ya tonga ingambi o elele eyaunva wangya moto mosuu.

²¹ Nazingaka obokye ebe bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Bali sataa zwa Simo ye bamowene. Bali sataa oka Simo ye, bamoeyeba.»

Polo kalukye na ikyende o Loma

²² Yango mena, mbala na mbala waba nga nalukye obokye naye oka bée, sika kokyisama pho bée waunva oka nkombo ya Klisto.

²³ Mambula maikye nde naunva yaekyeka, kasi etoma ya nga yakyela obokye nga saya. Kasi unwḡwa eye, naumbo etoma ya nga o nkyisi iye.

²⁴ Unwanḡwa eye nalukye na ikyende o mokyisi ḡwa Espanye. Na bomḡ, na moya ekyeka wa moyalekana nga omḡ. Naumunya obokye bo naesi tomokuta zala na bée bana nkolo, sima bée wamba nsunga pho ya imbanga sikyende nga.

²⁵ Ka inwanḡwa eye natakyende o Yelusaleme pho ya isunga bato ba Nwaphongo bali omḡ.

²⁶ Pho baanosi ba Masedwane na ba Akaye bakanaka itaa baphalanga pho ya isunga bato ba Nwaphongo baakyelela bali o Yelusaleme.

²⁷ Bée mampenza bawenekye obokye basengyesi ikyela bomḡ. Bayuda basunga bato bate bali Bayuda obokye bazwe bolaa pha Nwaphongo. Na bomḡ, eli bola obokye bato bate bali Bayuda na bée basungye Bayuda na mbolo ya mokyisi ili na be.

²⁸ Bo naumbo ibaikyela baphalanga baataa bebi, namoyalekana oka bée pho ya ikyende o Espanye.

²⁹ Nambe naeba obokye wa moya nga oka bée, Klisto amoepambola na boikye pho ya iya sa nga.

³⁰ Kasi bande na nga, naongye na bée na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, na pho na lozingo loophe Bolobḡ pha Nwaphongo: Bée angana na nga,

obondele Nwaphongo na bophelelu pho ya nga.

³¹ Bondele na obokye bato ba Yuda bate baanole Klisto bée sankyela boḡe, na obokye bato ba Nwaphongo bali o Yelusaleme basepele na etoma ekye bakyelele nga.

³² Na bomḡ, bo Nwaphongo azingi, namoya oka bée na nkyisa iso, obokye nakute yaema onte ya bée.

³³ Le obokye Nwaphongo yo okophe bose, abe na bée baso! Ame.

16

Polo kalongolo

¹ Naongye na bée pho ya ḡwana nyango na banga wa ḡwanḡwasi Foebe, okokyele o ingomba sa Sankeleya.

² Waamoya yo oka bée, omokumbele na bolaa na nkombo ya Nkolo Yesu, omokumbele bookokumbelakye baaka Nwaphongo. Omosungye na isungyi siso saamoonga yo oka bée. Pho ne asunga bato baikye, ebe na nga mampenza.

³ Ondongolele Prisile na molo nye Aki-lasi baakyelele Yesu Klisto ndokolo nga.

⁴ Balukaka na iya waa pho ya iya mbikya. Nabaphe melesi na boikye, kasi teli nde nga mampenza, na baanosi baso ba mangomba ma bato baate bali Bayuda babaphe melesi.

⁵ Olongolo na baanosi baangane o ingambi sa bée pho ya ibondele Nwaphongo.

Olongolo na nwebi na nga Epainete. Abaka moto owa o boo owanola Klisto o nkyisi ya Azi.

⁶ Olongolo na Maliya owa kyela etoma iikye pho ya bée.

⁷ Olongolo na Andolonikusu na Zuniasi, bali banaa mama Bayuda. Bée babaka na nga elele yḡḡyḡ o boloko; bali batoma baaebana na boikye. Bée baanolaka Yesu Klisto o boo pha nga.

⁸ Olongolo nwebi na nga Ampiliyatusu, oli na nga elele yḡḡyḡ o isanga sa Nkolo Yesu.

⁹ Olongolo Ulibanusu, ne kakyelele Klisto ndokolo banga. Olongolo na nwebi na nga owa zinga nga Sitakasi.

¹⁰ Olóngolo Apelesi, anyokomo pho ya Yesu Klisto kasi taika moangana. Olóngolo na bato bazale oka Alisitobule.

¹¹ Olóngolo na njwana mama owa moyuda Elodioni, na baanosi baazale oka Narsise.

¹² Olóngolo na bana nyango na banga baa babasi Tilifene, Tilifose, na Pelesisi; bée baso bakyele etoma na boikye pho ya Nkolo ya banga.

¹³ Olóngolo Lufusu, moto wa Nwaphongo mpenza molaa. Olóngolo na nyango oli pho ya nga ndokolo mama owa mbota.

¹⁴ Olóngolo na Asenkilite, Felegona, Elemesi, Patolobasi, Elemasi, na bebi baanosi bayoko baso bali oka be.

¹⁵ Olóngolo na Filologe, Zuli, Nele na njwana nyango owa njwanwasi, na Olimpasi na bato baso ba Nwaphongo bali oka be.

¹⁶ Olóngonele bée baso, oyambane bokokyelakye bato ba Nwaphongo. Mangomba maso ma Klisto maelongosi.

Toli eya suka

¹⁷ Bande na nga, naongye na bée obokye: Okyebe na baamotemele maphoo maekosi bée. Bée bakyele obokye bato bakabane, bambe nacto ianola sa be. Bée saba na bée elele yonyo.

¹⁸ Bato baa ndengye mena tebakele etoma ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, bakyelele nde mabuu ma be. Na yela ya bée ya iwoo, bakyele mikosa bato bate baebe ekpele.

¹⁹ Kasi pho ya bée, baanosi baso baebe bokotosa bée Nwaphongo, eli nde phele, nali na nkyisa nzikye pho ya bée. Kasi nazingye obokye bée obe na malondo maikye maikyela maphoo maalaa, ole maphoo maabe.

²⁰ Iikasi njwana bokyi bobo, Nwaphongo okophe bose amoto mwiya njwa Molembe, aamokyela o se ya makolo ma bée.

Le obokye Nkolo ya banga Yesu aepambole!

²¹ Timote okokyele na nga etoma elele yonyo aelongosi. Bebi na nga Bayuda,

Lusiusu, Zazona, na Sozipatele baelongosi na be.

²² Eli nga Teletiusi moto okoekomele maphoo mawoo Polo o mokanda mumu. Naelongosi na nga na nkombo ya Nkolo.

²³ Gayusi ne aelongosi, nazale o ingambi se. Bato ba Nwaphongo baso baa yasambela oka ye na bée baelongosi. Elaste okobombe baphalanga ba mokyisi, na nwebi na banga Kwalatusu baelongosi.

[
²⁴ Le obokye Nkolo ya banga Yesu Klisto aepambole! Ame.]

Polo kakumole Nwaphongo

²⁵ Tokumole Nwaphongo! Yo ali na makoyi ma iephe bokusi na nzela ye. Eli nde bo kowo nga soo soo waimole nga bato Simo Elaa ya Yesu Klisto eya bombaka Nwaphongo o bileko balekana.

²⁶ Unwanwa eye Nwaphongo ateye Simo me eya bombaka yo o phaa. Na bo wakomaka baimosi pho ya Klisto. Yango mena, bato baso baate bali Bayuda baoka Simo me, bo wa woko Nwaphongo yokye azingaka obokye mabota maso maokye Simo me pho bato bamoanole, bambe na motosa.

²⁷ Eli nde Nwaphongo, yo mampenza ooli na zebi, azwe nkyemo, na nzela ya Yesu Klisto, pho ya bobele na bobele! Ame!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Polo aingolaka ingomba sa Koliti o imbanga see saa ibale. Akyelaka omoo makombe ikoo na nzwambe (18); (Bitoma 18.1-18). Koliti yabaka monomoo na nkyisi ya ngambo o Gelesi phoo bamotonga onte ya bibale bibale bili na mabongu na mophaa na mophaa. Maphoo maabe maikye mabaka malekane omoo. Bato ba Koliti babaka babengye maumunya ndengye na ndengye na masambo ndengye na ndengye. Emba ingomba siinyakune sa baanosi saa ingolaka Polo omoo sabaka simekame na maphoo maikye, emba maphoo me mabaka matungyisa toma Polo na bokusi.

Waamana Polo o Koliti, abaka kazwe masimo maikye maabe phoo ya baanosi ba Koliti. Emba Polo amba ya bakomela mokanda nwe nwa ntubo mumu o Efese (Bitoma 19).

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 1 Bakoliti 1.1-9: Ibeya na iphe melesi
- 1 Bakoliti 1.10-4.21: Mateya maakyekyi ikabwana
- 1 Bakoliti 5-7: Mateya maakyekyi:
  1. Maphoo maa soo onte ya ingomba (5.1-13)
  2. Booka (6.1-11)
  3. Ikyelela nzoto phoo ya Nkolo (6.12-20)
  4. Maphoo maakyekyi bolonga (7.1-40).
    - 1 Bakoliti 8.1-11.1: Biyano phoo ya maphoo makyekyi izaa manyama maambya bee mambeka oka manzambe maa bikyeko, na mobesi onte ya bato bate baebe Nwaphongo
    - 1 Bakoliti 11.2-15.58: Biyano o maphoo maakyekyi:
      1. Masanga ma baanosi na elambo ya Nkolo (11.2-34),
      2. Makabo ma Bolobo Bosantu (12-14), Iakwa sa bawee (15)
      - 1 Bakoliti 16.1-4: Mabonza phoo ya bato ba Nwaphongo baa Yelusaleme
      - 1 Bakoliti 16.5-24: Maloba ma isokya

O maphoo maso mama toma Polo kateya ndengye'ye iba onte ya Klisto sikokyi iunva maphoo maso maamana. Lowoo loolekyi maso eli laakolo lozingo.

Ibeya

¹ Inga Polo, owa bangama ibaa toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo, na nwebi Sositene,

² oka bee ingomba sa Nwaphongo siili o Koliti, na baanola Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, na bee baabangama ibaa basantu, na baso baabangye o bilele biso nkombo ya Nkolo Yesu Klisto, ooli Nkolo ya bee na ya banga, toekomesi mokanda mumu.

³ Le obokye Ango wa banga, na Nkolo Yesu Klisto baephe ngolu na bose.

Nwaphongo kalophe bolaa na nzela ya Yesu Klisto

⁴ Naphe Nwaphongo melesi imbele siso phoo ya bee, phoo ya ngolu ya Nwaphongo eya ephokye yo na nzela ya Yesu Klisto.

⁵ Onte ya Klisto, Nwaphongo aetonza na makabo maso: Makabo maso maa iwoo na maa boebi.

⁶ Eli obokye Simo ya Klisto eya eyaimolaka banga, ya phikama onte ya bee,

⁷ na ndengye ya obokye bee sazanga nono ikabo sonoso sa Nwaphongo, bee baaziya imbele saamiweninya Nkolo ya banga Yesu Klisto.

⁸ Eli nde yo owamoelenza nono o suka, phoo bee sa baa nono na lowo lonolo loobe mokolo nwaamoyaa Nkolo Yesu Klisto.

⁹ Yo taalekyinya mambunu me, Nwaphongo owaebanga iyaangana na Nwana we Yesu Klisto, Nkolo ya banga.

Ikabana onte ya Ingomba

¹⁰ Bande, na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, naelenza obokye obe na booka, ikabana sango sabaa onte ya bee, baa moto monomoo onte ya molimo monomoo na maumunya monomoo.

¹¹ Phoo, bande na nga, bato ba Kolowe banzimola obokye toko eli onte ya bee.

¹² Nalukye iwoo bobo: Monomoo na monomoo na bee kawo bobo: «Nga nali moto wa Polo», oyoko yokye: «Nga moto wa Apolo», ona mosu yokye: «Nga moto

wa Petelo», ona mosu me yokye: «Nga moto wa Klisto.»

¹³ Klisto amiwata na maalo? Eli Polo owa bakaka bée o ekulusu pho ya bée? Bée wa batisamaka na nkombo ya Polo?

¹⁴ Naphe Nwaphongo melesi, pho inga siika batisa nono moto monomo onte ya bée, manya nde Klisipusu na Gayo.

¹⁵ Pho moto sa wo obokye abatisamaka na nkombo ya nga.

¹⁶ Aa! Nakulaka batisa na ibota sa Setefane. Bo sibungyi phe, siebe obokye nakulaka batisa na moto mosuu.

¹⁷ Pho Klisto taika ntoma obokye naya batisa bato, kasi antoma nde obokye naya imola Simo Elaa, nga sa eimola na mayele ma bomoto, pho iwaa se o ekulusu sango sabaa sa pha.

Mwiya nwa ekulusu

¹⁸ Pho simo ya ekulusu, eli lowo la bobubusi oka bato baabunga, kasi pho ya banga baali o nzela ya ibikiyi, simo me eli mwiya nwa Nwaphongo.

¹⁹ Pho wakomama bobo: «Namoto zebi sa bato baazebi, namobuya pha malondo ma bato ba malondo.»

²⁰ Emba bato baa zebi bamowo bo? Naa bato baekola? Naa bawo ba pho ba imbele sisi? Nwaphongo aweninya obokye zebi sa mokyisi mumu sili nwaa!

²¹ Pho, mokyisi na nzela ya zebi, tenwaikaeba Nwaphongo na zebi se. Eli nde na nzela nwaa nwa mateya, Nwaphongo aweni bolaa obokye abikya baanole.

²² Bayuda baongye bilekyesako, emba Baela balukye zebi.

²³ Kasi banga toimole Simo ya Yesu Klisto owa bakyaka bée o ekulusu. Pho ya Bayuda bawene obokye mena Simo ya so. Nzuka pho ya bato bate bali Bayuda, bée kye: Mena Simo ya nwaa.

²⁴ Kasi pho ya bato baabanga Nwaphongo, ebe Bayuda, ebe bate bali Bayuda, bawene obokye Yesu Klisto ali mwiya na boebakye pha Nwaphongo.

²⁵ Pho nwaa nwa Nwaphongo moli zebi koleka zebi sa bato. Emba bokoo pha Nwaphongo boli bokusi koleka bokusi pha bato.

²⁶ Bande, taakyeka naino bée bato baabanga Nwaphongo, bée oli ba nza? Onte ya bée, bato baa zebi tebali baikye, bato ba mwiya tebali baikye, bato ba ngambo tebali baikye.

²⁷ Kasi Nwaphongo aolo bawenene bato ba nyaa o miyo ma bato, obokye aphe baali na zebi so. Aolo baali na bokoo o miyo ma bato, obokye aphe baali na bokusi so.

²⁸ Aolo bawene bée pha, batirole bée na batebali na ntina o miyo ma bato pho ya iphe bato baangambo so.

²⁹ Yango mena, moto na monomo takoyi imitata o boo pha Nwaphongo.

³⁰ Nwaphongo aebuya bée na Yesu Klisto moto monomo. Klisto ali pho ya banga zebi siute oka Nwaphongo: Na nzela ye, tobuto bato ba bosembo na bosantu o boo pha Nwaphongo, oolokun-yosi bofe bosoo ambi na lomanya o boombo.

³¹ Yango mena buku pha Nwaphongo bowo bobo: «Bo moto kazingye imitata, amitate nde na maphoo maakyela Nkolo.»

2

Polo aimosi Simo ya Yesu owa bakyaka bée o ekulusu

¹ Bande, waayakaka nga oka bée, obokye naya eimola maphoo ma phele ma Nwaphongo maa bombama, sika eimola mango na yela ya nga ya iwoo, naa na boebakye pha bomoto.

² Pho nakanaka obokye nga sa eimola lowo losuu, naeimola nde Simo ya Yesu Klisto; Yesu Klisto owa bakyaka bée o ekulusu.

³ Yango mena, imbele saakoma nga oka bée, sikaka ba na bokusi; nabaka naile, nabaka natekyenele.

⁴ Mateya ma nga, na maphoo maa baka nga naeyimole, siikaka ba na mawo na boebakye pha bomoto. Eli nde Bolobo owa baka kateya mwiya nwe o maphoo ma baka nga na wo.

⁵ Yango mena, ianola sa bée ete siute na zebi sa bomoto, kasi nde na mwiya nwa Nwaphongo.

Zebi sa Nwaphongo

⁶ Banga toimole zebi oka baanosi baalongoba o miyo ma Nwaphongo. Kasi teli zebi sa mokyisi mumu, naa pha bakonzi ba mokyisi mumu; pho be, bakomi o suka.

⁷ Banga toimole zebi sa Nwaphongo saa bombama; asibomba na bato ba mokyisi. Nwaphongo, mena yo sa taakyela mokyisi, akanaka, yokye, aloteya sango obokye banga tozwe ngambo.

⁸ Nono monomo na bakonzi ba mokyisi mumu, taika eba zebi sa Nwaphongo; bo basiebaka, nde tebabakyaka Nkolo owa nkyemo o ekulusu.

⁹ Kasi eli nde bo wakoma bee o buku obokye: «Maphoo mali naino moto sawene na saoka, na mali moto monomo sa umunya, Nwaphongo aunva ma bongya pho ya bato bamozingye.»

¹⁰ Nwaphongo aimola sekyele ye nde banga; eli Bolobo phe moto owaloimola yango. Iyo, Bolobo kaebe maphoo maso, ebe na maumunya ma Nwaphongo maa bombama.

¹¹ Oka moto, nde Bolobo booli onte ye, boebe maphoo maso maali o ndondo ye. Kasi moto mosuu taamaebe. Nde bomo me, maumunya ma Nwaphongo, kyemaebe nde Bolobo.

¹² Banga, toloika zwa Bolobo boute o mokyisi mumu, kasi tozwa nde Bolobo boute na Nwaphongo, obokye toebe maphoo malaa malokyele yo.

¹³ Emba toloowo maphoo me na zebi siiteya bato, kasi towo maphoo me na maloba maaloteya Bolobo pha Nwaphongo. Na bomo tolimbole maphoo ma Bolobo pha Nwaphongo nde oka bato bali na Bolobo me.

¹⁴ Moto otooli na Bolobo pha Nwaphongo, takokyi eba maphoo ma phele maaute na Bolobo me. Oka ye, maphoo me mali ndokolo nwaa; takokyi imaeba, pho bamaebe nde booli na Bolobo me.

¹⁵ Yango mena, moto oli na Bolobo pha Nwaphongo, akokyi eba maphoo maso, na maabe na malaa; kasi maakele yo moto takokyi wo obokye mali mabe.

¹⁶ Pho o buku pha Nwaphongo bakoma obokye:

«Okoebe maumunya ma Nkolo nza? Okokyi imoteya nza?»

Kasi banga, toli na maumunya ma Klisto.

3

Bato baetoma ba Nwaphongo

¹ Bande, sikokakyi iyewole ndokolo bato baali na Bolobo pha Nwaphongo, kasi naewosi ndokolo bato ba mokyisi mumu, pho bee otaa baa bana bakye o ianola Klisto.

² Naephekye nde maoku, kasi ntoma inkusi phe, pho ntoma inkusi tiikiy koka na bee. Ebe na unwanwa eye, tokokyi nana yango.

³ Pho bee otaa baa naino ibika ndokolo bato ba mokyisi mumu. Oli na zuwa na na iwelana onte ya bee. Mena toteya obokye oli naino nde bato ba mokyisi mumu, na obokye kombe mitambwisa na bomoto?

⁴ Waawo monomo na bee obokye: «Inga moto wa Polo», omoyoko yokye: «Inga moto wa Apolo», mena tokyele nde bookokyele bato ba mokyisi?

⁵ Apolo ali nza? Na nga Polo nali nza? Banga baso toli nde bato baetoma ya Nwaphongo. Na nzela ya banga, bee obuto baanosi. Banga baso babale, moto na moto kakokya etoma eya mophe Nwaphongo obokye aekyele:

⁶ Toli ndokolo babasi ba manzabi. Inga naphikiy mumboto, Apolo amosweye maa. Kasi okomokosa, eli nde Nwaphongo.

⁷ Yango mena, na moto ophikakyi, na osweyakyi maa, bee baso babale bali nde phaa. Kasi eli nde Nwaphongo okyesi etoma eso, pho yo moto ookose mumboto mamuna.

⁸ Moto ophikakyi, na moto osweyakyi maa, bakokaa. Nwaphongo amophe moto na moto mbano ekokaa na etoma ekyesi yo.

⁹ Pho banga na Apolo toli bato ba etoma ba Nwaphongo, emba bee, oli inzabi na ingambi sa Nwaphongo.

¹⁰ Nakyelele na bolaa makabo mampe Nwaphongo, ndokolo moto okoebe itonga ingambi. Nasiwangya na bolaa. Kasi o sima moto mosuu aesi ya sitomga.

Kasi moto na moto akyebe na motongyesi nwe.

¹¹ Ingambi saunva wangyema, iwangya me eli nde Yesu Klisto. Moto mosuu takokyi ikula wangya mowangyesi mosuu, nde nwango mamuna.

¹² O elele eewangye bée ingambi me, bana bamotonga na itela, baayoko na bibuni ba motiya, bayoko na mabanga ma motiya. Bayoko bamotonga na makonzi, na maakyi, na ná ndele.

¹³ Mokolo nwamotena Nwaphongo bolombe, etoma ya moto na moto yamowenene, pho mokolo me bitoma me biamowenene onte ya nwenya. Nwenya me nwa moteya bowakyelaka moto na moto etoma ye.

¹⁴ Bo ingambi sa moto tesiziki na nwenya, nwanaka etoma ye eli elaa, yo amozwa mbando ye.

¹⁵ Nzuka bo ingambi sa moto siziki, amozanga mbano, kasi yo mampenza amobika. Yamoba ndokolo moto abikiyo o iwaa sa nwenya.

¹⁶ Bée koebe na bolaa obokye oli Tempelo ya Nwaphongo, na Bolobo pha Nwaphongo bozale onte ya bée.

¹⁷ Bo moto aoti Tempelo ya Nwaphongo, Nwaphongo ne aamooto. Pho Tempelo ya Nwaphongo eli esantu. Na bée oli ndokolo Tempelo ye.

¹⁸ Moto sa mikosa. Bo moto monomo onte ya bée kaumunya obokye ali na zebi o miyo ma bato ba mokyisi mumu, abutwe ndokolo moto wa nwaa obokye ambe zwa saakolo zebi.

¹⁹ Pho zebi sa bato ba mokyisi mumu, sili nwaa o miyo ma Nwaphongo. O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Zebi sa bato ba mokyisi mumu, sibutwe izengye si babisa na Nwaphongo.»

²⁰ Bakula na koma bobo: «Nkolo kaebe maumunya ma bato baali na zebi. Kaebe obokye maumunya me mali nde pha.»

²¹ Yango mena, moto sa mitata pho ya nwebi ne moto, maphoo maso mali ma bée.

²² Ebe Polo, ebe Apolo, ebe Petelo, ebe mokyisi, ebe bomoo, ebe iwaa, ebe maphoo ma loloo eye, ebe maphoo maamoya, iso ili ya bée.

²³ Kasi bée, oli bato ba Klisto, Klisto ali moto wa Nwaphongo.

4

Batoma ba Klisto

¹ Esengyesi obokye olokpe ndokolo bato baetoma ba Klisto. Maphoo ma phele maa bomba Nwaphongo, mali onte ya banga.

² Ekpele ekyeongye bée oka moto oophe bée etoma, eli nde obokye akyele etoma me na bosembo.

³ Ebe bée, ebe bato basuu, okokyi invole obokye nakyele maphoo mabe naa malaa. Oka nga tewakyele ekpele. Na nga mampenza, sikokyi imitenela bolombe.

⁴ O bosembo, simiwene obokye nakyele maphoo mabe, kasi mena telukye iwo obokye nakyele nde maphoo malaa na malaa. Eli nde Nkolo moto owamuntenela bolombe.

⁵ Yango mena, bo imbele saa meka Nkolo naino tesikokyi, bée satatenela moto bolombe. Taaziya Nkolo ayee: Nde yo moto owamoya wenyina maphoo maso maabombama na maumunya maali o mandondo ma bato. Emba moto na moto amozwa ngambo ekokyi ne oka Nwaphongo.

⁶ Bande, naekpesi ete ya nga mampenza, na ya Apolo pho ya ieteya. Nazingyi obokye na nzela ya banga, ombe na eba ntina ya ete ekyewo bobo: «Suka nde o Mibeko, saakala». Emba bée saba na lolendo la iba mbale na moto monomo ombe iina omoyoko onte ya bée.

⁷ Kolekye debi baayoko na ekpele'ye? Iso ili na we, Nwaphongo aephe yango nde boephe. Ka emba bo aephe yango nde boephe, pho ya'ye kombe mitata na yango ndokolo wa izwa nde na bokusi pha we mampenza?

⁸ Bokoumunya obokye ombo zwa iso isengyesi na bée, ombo zwa na bizwele biikye! Koumunya na obokye bée obuto bakonzi, kasi banga phe! Nazingye obee baakolo bakonzi, pho na banga tobe bakonzi boli bée.

⁹ Nga naebe obokye banga batoma, Nwaphongo alokyela o molongo nwa suka: Toli ndokolo bato bazwe etumbu ya iwaa, pho ya obokye balobome o miyo

ma bato ba mokyisi mobimba na ma baanzelu.

¹⁰ Banga toyeeya pho ya Klisto, kasi b'èe koumunya obokye oli bato ba zebi. Banga toli bakoo, kasi b'èe koumunya obokye oli na bokusi. Banga toli bato pha, kasi b'èe koumunya obokye oli bato banene.

¹¹ Nono uñwanwa eye, banga towe na manzala na ná phowa ya maa, tololi na bitobu. Balowande, tozangye ingambi, tokyemiengyebana mboka eso,

¹² towene mpasi na iluka na maboko ma banga mampenza. Walotole be, banga tobapambole, walonyokolo b'èe banga toitala,

¹³ walosongyele b'èe na maphoo mabole, banga tobabuyisa maphoo malaa. Nono uñwanwa eye balowene ndokolo sokoto ya mokyisi, ndokolo vala.

¹⁴ Sikyi ekomela maphoo mamana pho ya obokye naephe soo, kasi pho ya obokye naeteya ndokolo bana ba nga baalozingo.

¹⁵ Na bo ozwe bateye nkoto iko baeteya na nkombo ya Klisto, oli nde na Ango monomo, pho eli nde nga moto owa ebota onte ya Yesu Klisto, imbele sa eyelela nga na Simo Elaa.

¹⁶ Emba naongye na b'èe obengye matambe ma nga.

¹⁷ Yango mena, naetomesi Timote. Ooli njwana wa nga wa lozingo, na owa anola Nkolo na ndondo yonyo. Iyo amoekundolela maphoo matambule na nga bomoo pha nga onte ya Yesu Klisto, na bookoteya nga mateya ma nga mboka eso o mangomba maso.

¹⁸ Bato baayoko onte ya b'èe batondi na lolendo, pho baumunya obokye esiya ekyeka.

¹⁹ Kasi bo Nwaphongo anosi, namoya oka b'èe nde minkolo iye. Emba esi bengye maloba ma bato balolendo babana, kasi namokyeka mwiya nwa be.

²⁰ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la maloba, kasi nde la mwiya.

²¹ B'èe kozingye'ye? Naeyelele na phimbo ndee naeyelele na lozingo loso nana bose?

5

Lowo loobe onte ya ingomba

¹ Inga naokye bakye miwo mboka eso obokye lowo lonolo la soo loli onte ya b'èe, eli lowo lonolo loobe la obokye na bato baatebaebe Nwaphongo te bakokyi ilokyela. Naokyi obokye moanosi monomo onte ya b'èe kalale na njwasi wa angoo.

² B'èe uñwanwa eye otaa ba na lolendo! Ekokakyi obokye b'èe obe na ngongoo, na moto owakyela lowo la soo lalona, yabaka obokye b'èe omowiinya onte ya b'èe.

³⁻⁴ Pho ya nga, na bo nali itakye na b'èe na nzoto, kasi o molimo nali na b'èe elele yonyo. Na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu, nambo nyete moto okyesi lowo loobe lalona, ndokolo nabaka na b'èe elele yonyo. Wamoangana b'èe, namoba na b'èe elele yonyo o molimo, mwiya njwa Nkolo ya banga Yesu njwamowene.

⁵ Emba yengyelakyi obokye b'èe oambya moto mona oka Molemba pho nzoto ya masumu iwee, kasi abikye o molimo mokolo njwa moya Nkolo.

⁶ Tololi na lowo la imitata wawana, b'èe koebe na bolaa obokye: «Nwana ndambo wa muno mokyele na b'èe mapa moulole beseni mobimba ya faline.»

⁷ B'èe koebe obokye Bayuda oeseleko ya b'èe ekyeumunya b'èe itokolo sa b'èe o Ezipito, bavakye noo iso ya kalakala, bambe zaa mapa ma sika matemaika kyela b'èe na muno. Na b'èe kyelaka nde bomoo, pho obutwe mapa maa sika maazangi muno. Pho banga toli na eseleko ekyeumunya b'èe itokolo sa b'èe o Ezipito eya sika.

⁸ Tokyele eseleko ya banga, toloeze na mapa makyela b'èe na muno njwa kalakala njwa masumu na maphoo maabe, kasi na mapa mate mali na muno, yango eli maphoo ma bosembo na maa phele.

⁹ O mokanda njwaekomelaka nga phanza, nawoko na b'èe ngakye, b'èe saangana na bato baakyele mobulu njwa babasi na bampele.

¹⁰ Bo nawoko babona, teli obokye b'èe olote bato baso baatebaebe Nwaphongo. Bo yabaka obokye olote bato baso

baakyele mobulu n̄wa baḅasi na ḅampele, baamengyele mbolo ya ḅebi, bali baibi, baasambele bikyeko, ḅèè nde omanakyi o mokyisi mumu.

¹¹ Kasi naekomelaka baḅona obokye ḅèè saangana na ḅato ḅawo obokye bali baanos, nzuka bakyele maphoo maa soo, bali na looto, basambele ma nzambe ma bikyeko, ḅatole ḅato, ḅakule mengyela mbolo ya ḅebi, ḅalangye maleku naa baibi. Esengyesi obokye ḅèè sazaana na ḅato ḅa ndengye mena elele yonoyo.

¹²⁻¹³ Yango mena, teli lowo la nga obokye natene bolombe pha ḅato baatebali baklisto. Eli nde Nwaphongo owaa batenela bolombe. Kasi ḅèè, esengyesi obokye okyekte maphoo ma ḅebi na ḅèè. Wakomama bobo: «Wiinya ḅato baabe onte ya ḅèè.»

6

Isongyelana onte ya baklisto

¹ Bo monomo na ḅèè azwe lowoo na nwebi ne moanosi, pho ya'ye kakye aamba na nwebi ne moanosi o boo pha bananga batebaebe Nwaphongo? Pho ya'ye taiki kyende oka ḅato ḅa Nwaphongo?

² ḅèè toebe obokye ḅato ḅa Nwaphongo bamotena bolombe pha munse muso? Ka bo ḅèè wa motena bolombe pha munse muso, tombi koka itena bolombe o maphoo makyi makyi?

³ ḅèè toebe obokye banga ḅato bamotena bolombe pha baanzelu? Emba tomba otwa itena bolombe pha maphoo ma bomoo pha banga o mokyisi mumu?

⁴ Wazwe ḅèè toko ndengye mena, ḅèè kokye kpa bananga ḅato bate bali o ingomba.

⁵ Nawo baḅona pho naephē soo! Eli phele obokye onte ya ḅèè tombi baa nana moto monomo wa zebi okokyi ibongya maphoo bo ḅebi bazwe toko?

⁶ Kasi ndengye'ye moanosi monomo bo ali na nwambo na nwebi ne, baambe kye saamba o boo pha bananga baatebali baanos?

⁷ Nde phele, lowo la nsambo onte ya ḅèè, loteya obokye ḅèè obungyi. Bo moto

kaakyele maphoo maabe, pho ya'ye ḅèè tokuya? Bo moto kaebololo ekpele, pho ya'ye tomolele yango?

⁸ Kasi eli nde ḅèè mampenza baakyele maphoo maabe na baebololo ḅato mbolo! Kokyele na baḅona na ḅebi na ḅèè baanos!

⁹ Bande, koebe obokye ḅato baakyele maphoo mabe ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. ḅèè samikosa! Eli ḅato baakyele maphoo ma soo, basambele bikyeko, ḅato bakyele baphemba, ḅampele balale na ḅebi na ḅèè ḅampele,

¹⁰ ebe baibi, ebe baamengyele mbolo ya ḅebi, ebe balangyi ba maleku, ebe ḅato baatole ḅebi na be, ebe ḅato baebololo mbolo ya ḅebi na be, ḅèè baso ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo.

¹¹ Onte ya ḅèè baayoko baḅaka ndengye mena. Kasi Nwaphongo akunyola bobo pha ḅèè, aeyolo obokye obe ḅato be, aebuya ḅato ḅa bosembo o boo phe pho koanole Nkolo Yesu Klisto, na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo booli onte ya banga.

Nzoto ya we oikyelele na Nwaphongo

¹² Bana onte ya ḅèè ḅawo bekye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Eli bomoo. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya ḅèè. Nakokyi iwoo ngakye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Kasi esiimile ibutwa moombo n̄wa maphoo mamana.

¹³ Kokule nawo pho ya ntoma ya iza obokye: «Ntoma ili pho ya ibuu, ibuu sili pho ya ntoma.» Eli bomoo, kasi Nwaphongo amoboma iso ibale. Kasi pho ya maphoo makyekyi bondumba, nzoto ya moto teyaika kyelama pho ya bondumba, kasi pho ya Nkolo. Eli nde Nkolo oli mokonzi n̄wa nzoto.

¹⁴ Pho ndengye eya kundola Nwaphongo Nkolo Yesu onte ya bawee, alokundola na banga nde bomoo na mwiya nwe.

¹⁵ ḅèè toebe? Nzoto ya ḅèè ili binango ba nzoto ya Klisto. Emba, nakokyi ikpa enango ya nzoto ya Klisto naebuya enango ya nzoto ya nwanwasi wa ndumba? Tewakokyi ikyelama na mbala!

¹⁶ Pho moto okoangane na nwanwasi wa ndumba, abuto n̄e moto m̄n̄m̄. O buku pha Nwaphongo bakoma bobo: «Be babale bamobutwa moto m̄n̄m̄.»

¹⁷ Kasi moto okoangane na Nkolo, kabutwe n̄e moto m̄n̄m̄ o nzela ya Bolob̄o.

¹⁸ B̄e lota bondumba. Masumu maso maasu makokyi ikyela moto, temaoto nzoto ye, kasi moto omiambye na bondumba, kaoto nzoto ye mampenza.

¹⁹ B̄e toebe obokye nzoto ya b̄e ili Tempelo ya Bolob̄o Bosantu? Pho Nwaphongo aephe Bolob̄o Bosantu boozale o nzoto ya b̄e. Emba toli bakolo ba nzoto ya b̄e.

²⁰ B̄e, Nwaphongo aeyomba boombi na motiya moikye, yango mena osengyesi ikyelele nzoto ya b̄e pho ya iphe Nwaphongo nkyemo.

7

Maphoo maakyekyi bolonga

¹ Pho ya maphoo mankomelaka b̄e o mokanda, na wo bobo: Eli bolaa obokye lele yo salonga.

² Kasi ombi ba maphoo ma soo maikye onte ya b̄e, esengyesi obokye lele muns̄o abee na nwanwasi we, na nwanwasi mus̄o abee na lele we.

³ Lele asengyesi ikokya phowa ya nwanwasi we, na nwanwasi aengyesi ikokya phowa ya lele we.

⁴ Nwanwasi tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde lele we. Nde bom̄o pho ya lele, lele tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde nwasi we.

⁵ B̄e sakabana matangye, botebe obokye ooka ikabana matangye nwana imbele pho ya ibond̄e. Emba sima ombe ya butwa bo wamele b̄e, botebe bom̄o, otoebe imibatela, Molemba amoluka malondo obokye b̄e okaa.

⁶ Maphoo maewole nga mama, teli obokye naetomisa ikyela bom̄o, kasi mena naephe nde nzela obokye, bo b̄e ozingyi ilonga, teli bofe.

⁷ Eli phele, nazingye obokye moto muns̄o abe ndenga boli nga, kasi Nwaphongo kaphe moto na moto ikabo sikokyi n̄e.

⁸ Pho ya mandenga na mazengye, na wo na b̄e ngakye eli bola obokye obe booli nga.

⁹ Kasi bo b̄e otokokye ikuya, eli bolaa obokye olongye na obokye owee na phowa.

¹⁰ Oka b̄e baunva longa, naephe motindo moote muute na nga, kasi moute na Nkolo: Nwanwasi wa bolonga takokyi ikabana na lele we.

¹¹ Kasi bo nwanwasi ale lele we, yo sakula zala bolonga bosuu, naa akule bongya yo na lele we. Na lele n̄e, takokyi ile nwanwasi we.

¹² Oka bato bayoko, nawo bobo (eye kyewo nga mampenza, teewo Nkolo): Bo lele, ooli moklisto, ali na nwanwasi otoebe Nwaphongo, bo nwanwasi me ali na phowa ya iikala izala n̄e, lele mona takokyi imole.

¹³ Nde bom̄o me, bo nwanwasi ooli moklisto ali na lele otoebe Nwaphongo, bo lele me ali na phowa ya iikala izala n̄e, nwanwasi mona takokyi imole.

¹⁴ Pho lele otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na nwanwasi oli manosi. Nde bom̄o na nwanwasi otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na lele oli manosi. Bo tebe babona, bana ba b̄e bamoba sokoto, nzuka Nwaphongo aunva baanola.

¹⁵ Kasi bo moto otoli moanosi azingyi imana o bolonga, amane ndeto. O maphoo mandengye mena, moanosi owa lele na owa nwanwasi tali moombo nwa bolonga, Nwaphongo aebangaka pho b̄e ozale na b̄e.

¹⁶ Pho iwe nwanwasi ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya lele wa we? Na we lele ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya nwanwasi wa we?

Moto na moto aikale ndengye eya mobangaka Nwaphongo

¹⁷ Manya nde lowo lalona, pho ya maphoo maayoko maso, moto na moto aikale ibika nde na iyalo se saamophe Nkolo, na bo wabaka yo phanza imbele saamobangaka Nwaphongo. Mena eli motindo moophe nga o mangomba maso.

18 Bo moto bamobelekye o boo pha izwa yo mbela ya Nwaphongo, aikale nde bomo, bo moto abaka mungbotu wazwa yo mbela ya Nwaphongo, yo sa mibele.

19 Baefele, babe saefele: Tewali na ntina. Lowo la ntina eli nde ikokya maphoo maatome Nwaphongo.

20 Esengyesi obokye moto na moto aikale bo wabaka yo imbele saazwa yo mbela ya Nwaphongo.

21 Wabaka moombo imbele saebanga Nwaphongo, sa mitungyisa na lowo me. Ka bo ozwe nkonzoo ya ibutwa somi, omibuya somi bobele.

22 Moombo, owabanga Nkolo, ali moto oomani o boombo, abuto moto wa Nkolo. Nde bomo me, somi owabanga Klisto, ali moombo nwe.

23 Nwaphongo aeyomba na motiya moikye, bee sabutwa baombo ba bato.

24 Bande, moto na moto aikale o boo pha Nwaphongo nde bo wabaka yo phanza, waamozwa mbela ya Nwaphongo.

Maphoo maakyekyi mandenga na mazengye

25 Oka bato baali mandenga, sikyi zwa maphoo uta oka Nkolo, obokye naewole, ka naewole maumunya ma nga, moto wa Nwaphongo na ngolu ye. Okyele mandondo ma bee imee, o maanole.

26 Naumunya obokye pho ya mpasi eli lolu eye o mokyisi, eli bolaa pho ya moto obokye aikale nde boli iyo.

27 Ooli na nwanwasi, sa luka imole, ooli ndenga, yo sa longa nwanwasi.

28 Ka bo olongyi, toikyi kyela bofe, na bo ngondo azasi bolonga, taikyi kyela bofe. Kasi baalongyi babana: Bamoba na minyoko o malonga ma bee mokolo na mokolo, yango mena, nazingyi obokye naebikya iminyoko mamina.

29 Bande, nalukye ewole bobo: Tewakuli ikala itakye, tata unwanwa eye esengyesi obokye bampele baalonga babe ndokolo tebaika longa.

30 Baalele, babe ndokolo tebaalele. Baali na nkyisa, babe ndokolo tebali na nkyisa. Baaombe mbolo, babe ndokolo tebali na mbolo.

31 Baakyelele mbolo ya mokyisi mumu, babe ndokolo tebaikyelele, pho maphoo ma mokyisi mumu mamolekana.

32 Nazingyi obokye bee saba na nkaa. Moto ooli salonga, amiphekye o maphoo ma Nkolo, akyelakye obokye asepelisa Nkolo.

33 Ka moto owalonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa nwanwasi we.

34 Kaumunya maphoo mabale. Nde bomo me, nwanwasi ooli sazala bolonga, naa ngondo, kamiphe o maphoo ma Nkolo, pho ali na phowa ya imiphe oka Nkolo, o maphoo maakyele yo na o maphoo maumunya yo. Kasi nwanwasi owa zala bolonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa lele we.

35 Nawo babona pho ya bolaa pha bee, teli pho ya iyebekyisa izengye, nazingyi obokye bee obe ndengye ekokyi, omiphe muuwosi o etoma ya Nkolo.

36 Bo munzenga azingyi ngondo monomo obokye kamolongye, sima baoka, beekye: Tebakule longana, bo phowa ya ilonga eyelesi munzenga mona, aweni obokye bo ale ngondo me, etewabongo, akokyi imolonga bozingyi yo, mena takyele isumu.

37 Ka bo munzenga mona akani phele o ndondo ye obokye yo salonga, bo akokyi ititala obokye ebe nde bomo bokani yo, akyesi bolaa obokye yo salonga ngondo mona.

38 Na bomo, bo munzenga azingyi ilonga ngondo ozingyi yo, akyesi bolaa. Ka yo okole ilonga akuli kyela bolaa bolekyi.

39 Nwanwasi ozasi bolonga abe nde na lele we imbele siso sili bee na bomoo, ka bo lele we awee, akokyi izala bolonga na lele ozingyi yo, elaa abe moklisto.

40 Nzuka inga naumunya bobo: Nwanwasi amoba na nkyisa koleka, bo tazasi bolonga. Naanole obokye, na nga, nali na Bolobo pha Nwaphongo.

8

Nsoti ya manyama ikiyambya bee manzambe ma bikyeko

¹ O maphoo maakyekyi nsoti ikyiambya bée oka manzambe ma bikyeko, toebe obokye banga baso toli na boebakye pha maphoo. Boebakye me bophe moto mawala. Kasi lozingo, lolenza aanola sa banga.

² Bo moto kaumunya obokye kaebe lowo, naino taebi bo sengyelakyi yo iyeba.

³ Ka bo moto kazingye Nwaphongo, iyo mona Nwaphongo kamoeba.

⁴ Motuna hwango mumu: Banga tokokyi izaa nsoti ya manyama ikyiute o mambeka maambya bée oka manzambe ma bikyeko? Toebe na bolaa obokye nzambe ya ekyeko tali o mokyisi mumu, toebe na obokye Nwaphongo ali nde yo monomo.

⁵ Na bo mbolo ikyibangye bée manzambe bo ili, ebe o ikolo, ebe o se, na bomo, manzambe maikye mali, na bankolo baikye bali.

⁶ Ka pho ya banga, toebe obokye Nwaphongo ali nde yo monomo, ali Ango wa banga, iyo owakyelela mbolo iso, na banga tobikye pho ye. Na Nkolo ali nde yo monomo, Yesu Klisto, owakyelela mbolo iso na mwiya hwa Nwaphongo, amba na lobikya.

⁷ Ka bato baso tebaebe lowo la phele lalona. Baayoko baloboko meele na manzambe ma bikyeko, na unwanwa eye, baze nsoti ikyiambya bée oka manzambe ma bikyeko. Maumunya ma bée mali makoo. Bamiweninya obokye babuto na sokoto pho baze nsoti me mina.

⁸ Ntoma etelokomya phenephe na Nwaphongo, bo toloize otokyelele ekpele, na bo toize, otolozwe na ekpele.

⁹ Boumbo bée mana o boombo pha manzambe ma bikyeko, oebaka obokye maphoo makyelele bée me sa nyosa bali na aanola sikuwe o maphoo mabe.

¹⁰ Na bomo, bo moto ooli na aanola sikuwe, aeweni we moto oli na boebakye pha maphoo, ozasi koze o tempelo ya nzambe ya ekyeko, etabe ne na maumunya ya we obokye azakye ne nsoti ikyiambya bée oka manzambe ma bikyeko?

¹¹ Emba pho ya boebakye pha we, wamovaka nwebi oli na ianola sikuwe

mona o maphoo mabe, nzuka Klisto awa pho ye.

¹² Boebe obokye kokyelele bebi baali na ianola sikuwe boebe, mena boebe me kobokyelele nde Klisto yo mampenza.

¹³ Yango mena, bo ntoma ikyize nga ili ibaku pho ya nwebi na nga, esikule zaa nsoti me pho nga sakyela obokye nwebi akaa pho ya nga.

9

Toma ali na bosomi

¹ Inga sili somi? Nga sili toma? Nga sika wene Yesu, Nkolo wa banga? Bée toli mbuma ya etoma eya kyelele nga Nkolo?

² Na bo bato baayoko tebaanole obokye nali toma, bée koeba na bola obokye nali toma. Na bomo, bo obuto bée bato ba Nkolo phele, oli bée mampenza elembetele ekyeteya obokye nali toma.

³ Oka bato batebaanole obokye nali toma, nababuyisa bobo:

⁴ Banga tokokokakyi izaa na inywaa pho ya etoma ekyekyele banga eye?

⁵ Banga tokokokakyi ikpa ngondo monomo ooli moanosi obokye abe hwasi wa banga bo okokyele batoma bayoko, na bana nyango na Nkolo, na Petelo?

⁶ Na inga na Balanaba, tokokokakyi ile ikyela etoma?

⁷ Tuluku nza okokyele etoma kambe miphuta yo mampenza? Moto nza owaunva phika mumboto, nokyi abe sa zaa ina mbuma wakute yango? Moto nza owaunva okolo manyama, nokyi abe sa nywaa maoku ma manyama mamana?

⁸ Bée sabuya obokye nawo babona pho eli maphoo maakyelele banga bato. Na mobeko hwa Mose mokule wo nde bomo me.

⁹ Na bomo, bakoma o mobeko me bobo: «Sa kanga munoko hwa ngombe bo kyeekyelele etoma ya itokolo ble». Bée koomunya obokye Nwaphongo awoko babona nde pho ya mangombe?

¹⁰ Nwaphongo awoko babona nde pho ya banga obokye aloteya bobo: Baakyele etoma ya Nkolo basengyesi izwa iphuti oka bato baakyelele be. Moto okobale inzabi, na moto okonoko maanza, bakyele

etoma na maumunya obokye moto na moto amozwa mbano ya etoma ye.

¹¹ Banga tophika mumboto nwa Bolobobonte ya b̄e, bo kophikye b̄e manza. Teli bofe obokye toongye, ebe ntoma, ebe bitobu oka b̄e.

¹² Bo baayoko bazwe mbolo oka b̄e, ekokyi obokye banga toizwe ileka b̄e babana. Ka banga toloikaka zinga ikyela maphoo mamana. Toititala obokye nono lowo lonolo lango saoto Simo Elaa ya Klisto.

¹³ Bo koebe na bolaa obokye baakyele etoma o Tempelo bazwe ntoma ya b̄e nde wamo wawana. Na baamba mambeka oka Nwaphongo, bazwe na b̄e ntoma nde o mambeka maamba b̄e mana.

¹⁴ Nde bomo me, Nkolo aambya ndingyisa obokye bato baanole Simo Elaa, basungye na b̄e bato baaimole Simo me.

¹⁵ Ka siika eonga nono ekpele; bo nakomi maphoo mamana, teli obokye unwanwa eye namotata onga. Na bomo, namozinga obokye nawe na nzala, na obokye bambololo lowo la kaa looli na nga lolo.

¹⁶ Sili na lowo la imikumisa obokye naimole Simo Elaa; eli etoma eya mpe Nkolo obokye naekyele. Bo siimosi Simo Elaa, eli ngongo ya nga!

¹⁷ Bo ebakyi obokye naoloko etoma eye nga mampenza, nde naziyakyi obokye nazwe iphuti. Ka oli yango nde etoma eya mpe Nkolo obokye naekyele; yango mena namiphe obokye etoma me eunve na bolaa.

¹⁸ Ka iphuti sa nga embi ba iye? Ebakyi obokye nazwe baphalanga pho nali moimosi wa Simo Elaa. Sikyi kyela bomo; iphuti sa nga, eli nkyisa, illi na nga, pho ya imola Simo Elaa pha, sa zwa nono ekpele oka moto.

¹⁹ Nali somi; sili moombo nwa moto. Kasi namiphe ndokolo moombo nwa bato baso, obokye nazwe bato baikye pho ya Klisto.

²⁰ Bo nali onte ya Bayuda, naamibuya ndokolo Moyuda obokye nabazwe pho ya Klisto. Na bo nga mampenza sikumole mibeko ma Mose, bo nali onte

ya baamikumole, naamibuya ndokolo b̄e, obokye nabazwe pho ya Klisto.

²¹ Nde bomo me, bo nali onte ya bato baatebaebe mibeko ma Mose, naamibuya ndokolo b̄e, obokye nabazwe pho ya Klisto. Mena telukye iwo obokye sikumole mibeko ma Nwaphongo; pho inga nali o se ya mibeko ma Klisto.

²² Bo nali onte ya baali na ianola sikuwe, naamibuya na nga ndokolo moto wa ianola sikuwe obokye nabazwe pho ya Klisto. Nakyele babona oka bato baso obokye na manzela maso, nabikya nono bayoko.

²³ Nakyele maphoo maso maamana pho ya Simo Elaa obokye nazwe iyalo silaa oka Nwaphongo.

²⁴ B̄e koebe na bolaa obokye bo bato bamekane ikyilingana, bakyilingane b̄e baso, ka kyezwe mbano nde moto monomo. Na bomo, b̄e, kyilingana na bolaa obokye ozwe mbano.

²⁵ Bato baso baamiphe o iyekola ikyilingana, bamikyisa na maphoo maikye. Bakyele babona obokye bazwe ekpele eyamoba sa koko; ka banga tokyele babona obokye tozwe ekpele eyamokoko bobele.

²⁶ Yango mena, bo nakyilingane, miyo ma nga maso mabe nde o ekpele ekyebengye nga; nali ndokolo moto okonwane ebasi, inkutu sa nga tesikokyi ikaa i mbale.

²⁷ Naweninyaa nzoto ya nga mpasi, naibanza na bolaa obokye Nwaphongo yo sa nde; ona nga okokye miteya baayoko.

10

Sakumola manzambe ma bikyeko

¹ Bande, nazingyi obokye b̄e o umunya lowo laakyelamaka oka bankoko ba banga wabaka b̄e batambule na Mose elele yonyo. Nwaphongo atomaka ipata sonoso obokye sibabanza, b̄e baso. Ababanzaka na wakatisaka b̄e maa manene ma mangola.

² Wabaka b̄e onte ya ipata, na wakatisaka b̄e maa manene ma mangola;

yabaka ndokolo bée baso babatisami onte ya Mose.

³ Bée baso bazaka ntoma elele yonoyo, eli ntoma yautaka o ikolo.

⁴ Bée baso banywaka maa ma Bolobo elele yonoyo; banywaka maa ma ibanga sa Bolobo saabaka sibabengye. Ibanga me yabaka Klisto.

⁵ Ka maphoo maabaka baikye bakyele onte ya bée temabaka maphoo maphe Nwaphongo nkyisa. Yango mena bawa o bokye.

⁶ Maphoo mamana mali ndakyisa pho ya banga, obokye banga saba na maumunya mabe, bo maabaka na be.

⁷ Bèe sa nyanga na obokye omiphe o ikumola manzambe ma bikyeko, bo wakyelaka bayoko onte ya bée. Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo boho: «Bato bazasi obokye baze, banywe; sima batemi, babine obokye bakumole manzambe ma bikyeko».

⁸ Banga sa miphekye o mobulu nwa babasi na bampele bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Pho ya lowo me lalona, Nwaphongo abomaka bato nkoto mako mabale mbuka iyato na mokolo monomo.

⁹ Tolokokyi imeka ndondo ya Nkolo, bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Manzoo mabatwaka, mababomaka.

¹⁰ Bèe samiimaka bo wakyelaka baayoko onte ya bée, anzelu owa iwaa ababomaka.

¹¹ Maphoo mamana mabayelelaka pho ya iphe ndakyisa oka baayoko. Bamakoma obokye balokyebisa pho imbele sili banga sisi, suka ya mokyisi ebuto phenephe.

¹² Na bomo, moto okoumunya obokye atemi na bolaa, nde kakyebe obokye yo sakaa.

¹³ Bimekyi biso biazwaka bée eli nde bimekyi biizwe bato baso. Nwaphongo ookokokya yaalaka yo, etaale obokye omekame koleka bokusi pha be. Imbele saamoya bimekyi, Nwaphongo amoephe malondo ma iitala mi bee, na nzela ya itokolo o bimekyi me.

¹⁴ Bande na nga, yango mena lota manzambe ma bikyeko.

¹⁵ Naewole ndokolo bato bali na malondo. Bèe mampenza oumunya maphoo mawo nga mamana.

¹⁶ Tophe Nwaphongo melesi pho ya kopho ya mapambosi. Waaenywe banga, mena teeli obokye toangane na malongo ma Klisto? Nde bomo, waaze banga ipa siitenane banga, mena teeli obokye toangane na nzoto ya Klisto?

¹⁷ Ipa sili nde sonoso. Na bo toli bato baikye, tobuto nde nzoto yonoyo, pho toanga baso obokye toze ipa sonoso sasina.

¹⁸ Kyeka bana ba Isalayele. Baaze manyama mambeka bée o etumbelo, baangane na Nwaphongo ookobonzele be.

¹⁹ Mena naewole obokye manyama, maambya bée mambeka oka manzambe ma bikyeko, temali nana kaa yonoyo. Ebe manzambe me ma bikyeko temali na na kaa yonoyo.

²⁰ Mambeka maambya bato baatebaebe Nwaphongo, bamaambya oka bikyeko; tebamaambya oka Nwaphongo. Na be, bazwe maphoo maso maabalakyelaka bikyeko. Ka nga sikyi zinga obokye bée okyele bomo.

²¹ Bèe, tokokyi inywa mbala yonoyo o kopho ya Nkolo, na o kopho ya bibekye; tokokyi izaa mbala yonoyo o mesa ma Nkolo na o mesa ma bibekye.

²² Banga sa luka obokye tobangye yoo ya Nwaphongo. Bèe saumunya obokye tomolekye na bokusi.

Tokyelakye maphoo maso pho ya ikumola Nwaphongo

²³ Baayoko bawo, bèekye: Tokokyi ikyela maphoo maso maazingyi banga. Eli bomo phele. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya banga. Tosengyesi ikyela maphoo maso maazingyi banga, kasi maphoo maso temaakosa ianola sa bato.

²⁴ Moto na moto yo sa luka bolaa phe mampenza, alukye bolaa pha bebi.

²⁵ Bèe okokyi izaa manyama maso maungya b o zando; bée sa mituna obokye oefe ntina ya mango,

²⁶ pho bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Mokyisi na iso iili omɔ, ili ya Nkolo.

²⁷ Bo moto otoebe Nwaphongo aebangyi obokye okye zaa oka ye, bo oanosi ikyende, okokyi iza ntoma iso yamoephe be; sa mituna obokye oebe ntina ya ntoma me.

²⁸ Ka bo moto awɔ na baε obokye: Nyama mena euti o mambeka maambya bεε oka manzambe ma bikyeko, bεε sa ezaa, pho moto me aeyebuse, oebi ntina me.

²⁹ Nawɔ bobo pho ya maumunya ma bayɔkɔ; siwɔ pho ya maumunya ma bεε. Moto mosuu akokyi ituna, yokye: Pho ya'ye maumunya ma nwebi makokyi inkatela obokye nga sa kyela maphɔɔ maazingyi nga?

³⁰ Bo naphε Nwaphongo melesi pho ya ntoma iizingyi nga iza, pho ya'ye bantole na yango, pho na nga phe Nwaphongo melesi?

³¹ Na bomɔɔ, na bo koze, na bo konywe, na bo kokyele ebe na lowɔ iye, kyela maphɔɔ masɔ pho ya ikumola Nwaphongo.

³² Bεε kyela obokye mobesi nwa bεε nwanɔ sa ba ibaku, ebe pho ya Bayuda, ebe pho ya bato baatebali Bayuda, ebe pho ya ingomba sa Nwaphongo.

³³ Bεε kyela ndokolo nga; nakyele bokusi obokye nasepelisa bato basɔ o maphɔɔ masɔ; siilukye bolaa pha nga mpenza. Kasi nalukye bolaa pha bato basɔ obokye babikye.

11

¹ Bεε benga ndakyisa ya nga, bo kobengye nga ndakyisa ya Klisto.

Mobesi nwa nwanwasi imbele sibɔndεle yo

² Naekumole pho bεε konzumunya o maphɔɔ masɔ na pho otaa ba ibanza mateya maephekye nga.

³ Emba nazingye obokye bεε oebe bobo: Klisto ali mokonzi nwa lele munsɔ; lele ali mokonzi nwa nwanwasi we. Nwaphongo ali mokonzi nwa Klisto.

⁴ Waangane bεε o losambo, bo lele kabɔndεle, naa kaimole maphɔɔ maauti

na Nwaphongo, bo azibi moto nwe na etobu, mena kaphε Mokonzi nwe sɔɔ.

⁵ Ka bo nwanwasi kabɔndεle, naa kaimole maphɔɔ maauti na Nwaphongo, waangane bεε o losambo, bo tazibi moto nwe na etobu, mena kaphε lele we sɔɔ; ali ndokolo nwanwasi oangyi bεε suwe.

⁶ Bo nwanwasi tazibi moto nwe na etobu, akokyi na imianga suwe me. Nzuka ooli yango sɔɔ pho ya nwanwasi obokye angye suwe naa aikolole, asengyesi imiziba etobu o moto.

⁷ Lele tasengyesi na imiziba moto, pho Nwaphongo amokyela bo oli yo Nwaphongo. Kateya na nkyemɔ ya Nwaphongo. Ka nwanwasi, kateya nkyemɔ ya lele.

⁸ Na bomɔ, Nwaphongo taika kpa ekpele o nzoto ya nwanwasi obokye aekyele na lele; kasi akpa nde ekpele o nzoto ya lele, aekyela na nwanwasi.

⁹ Nwaphongo taika kyela lele pho ya nwanwasi, kasi akyela nde nwanwasi pho ya lele.

¹⁰ Yango mena, nwanwasi asengyesi iziba moto nwe na etobu pho ya iteya o miyo ma bato na o miyo ma baanze obokye ali o se ya bokonzi pha lele we.

¹¹ Emba o bomɔɔ pha banga o nte ya Nkolo, nwanwasi kazwe bokusi nde na lele we; lele kazwe bokusi nde na nwanwasi we.

¹² Pho nde bo owakyela Nwaphongo nwanwasi utama na lele, nde bomɔ me nwanwasi kabote lele, emba bεε basɔ baute na Nwaphongo.

¹³ Bεε mampenza, tena bolombe pha lowɔɔ lolo. Eli bolaa obokye nwanwasi abɔndεle Nwaphongo sa miziba etobu o moto?

¹⁴ Ndengye eyalokyela Nwaphongo, mobesi nwa banga bato moloteya obokye bo lele ali na suwe nsanda eli sɔɔ pho ye.

¹⁵ Ka eli ngambo pho ya nwanwasi, bo aε na suwe nsanda. Na bomɔ, Nwaphongo amophe suwe nsanda obokye izibe moto nwe.

¹⁶ Bo moto ali na phowa ya ikula wo lowɔ lolo, aεbe na bokuwe bobo: Ebe mangomba ma Nwaphongo, ebe banga mampenza, tololi na mobeko mosuu o

elele ya lowo lalona.

Elambo ya Nkolo

¹⁷ Naeyimole phanza bobo: Lowo la b̄e lootelozingye nga lango lolo: Waangane b̄e elele yonoyō, aangana sa b̄e tesili obokye siebongya, ka sieto boti.

¹⁸ Phanza banzimosi obokye waangaane b̄e, bato na bato babe na ya b̄e ewole; nambe kuta naanola obokye eli phele.

¹⁹ Esengyesi obokye ikabana sibe o nte ya b̄e, pho toebe o nte ya b̄e baali phele.

²⁰ Waangane b̄e elele yonoyō pho ya iza, teli obokye b̄e koze elambo ya Nkolo.

²¹ Na bomō, wazale b̄e o mesa pho ya iza, moto na moto kawelane iza ntoma ye mampenza na ndengye yonoyō obokye bana bali na nzala, bibi bayoko balangyi.

²² Mangambi ma b̄e temali obokye okye zaa naa okye nywa omō? Ka naa kolukye obokye otiyole ingomba sa Nwaphongo na obokye ophē baatebali na ntoma sō? B̄e kozingye obokye naewole bo? Obokye naesambe? Pha! Nga sikokyi esamba pho ya maphō mamana.

²³ Kyeka, maphō maazwa nga oka Nkolo, maeimola nga, mango mama: Nkolo Yesu, na muna mokolo me nwa moambyaka Yuda, aesi ya kpa ipa,

²⁴ waumva yo iphe Nwaphongo melesi pho ya sango aesi ya sikyese, aphae baekosi be, yokye: B̄e kpa, oze, eye eli nzoto ya nga. Naikabi pho ya b̄e. Okyelakye babona pho ya inzumunyaka.

²⁵ Nde bomō, o sima ya iza, akuli ya kpa kopho, yokye: Kopho eye eli sangola enyakune, ekyesi b̄e na Nwaphongo o nte ya malongo ma nga. Imbele siso saamobaka b̄e koenywe, okyelakye babona pho ya inzumunyaka.

²⁶ Na bomō, imbele siso saamobaka b̄e koze ipa saasina, kombe na konywa kopho mena, mena koimole simo ya iwaa sa Nkolo nōnō waamoya yo.

²⁷ Yango mena, moto okooze ipa sa Nkolo, naa ookonywe kopho ye na ndengye etelongoba, moto mōna kamikyete, pho aweni nzoto ya Nkolo na malongo me nde pha.

²⁸ Esengyesi obokye moto na moto amikyekye o ndondo ye, o boo pha iza ipa saasina, na inywaa kopho mena.

²⁹ Bo moto kaze ipa saasina, naa kanywe kopho mena, bo tasososi obokye eli nzoto ya Nkolo, mena kamifangyele bobo o nzoto ye mampenza.

³⁰ Yango mena, kowene bato baikye o nte ya b̄e, bana bali na malosi na bileme, bayoko baikye bawa.

³¹ Bo totate imikyeka banga mampenza phanza o mandondo ma banga o boo pha iza elambo ya Nkolo, etelomilukyele lowo o boo pha Nwaphongo.

³² Nkolo kalosambisa, kalophe bitumbu unwanwa eye pho ya obokye yo sa lonyete elele yonoyō na bato ba mokyisi.

³³ Bande, waangane b̄e pho ya iza elambo ya Nkolo, oziyanakye o nte ya b̄e.

³⁴ Bo moto ali na nzala, aikye zaa o ingambi se, obokye iangana sa b̄e sango sa ba pho ya imilukyela lowo o boo pha Nwaphongo. Maphō mayoko maikasi, naamabongya wamoya nga oka b̄e.

12

Makabo maambya Bolobo

¹ Bande, pho ya maphō maakyekyi makabo maambya Bolobo, nazingyi obokye b̄e omaebe na bolaa.

² B̄e koebe obokye watakaba b̄e bapakano, wabaka kokye mibenga manzambe ma bikyeko mali mambubu.

³ Yango mena, nawo na b̄e bobo: Moto okowo maphō na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo, etatole Yesu. Moto takokyi iwo obokye Yesu ali Nkolo bo Bolobo tamokambi.

⁴ Makabo maambya Bolobo mali ndengye na ndengye. Ka Bolobo ali nde yo mōnōmō.

⁵ Maalo maalophe Nwaphongo pho ya imokyelela mali ndengye na ndengye. Kasi tokyelele nde Nkolo mōnōmō.

⁶ Bitoma bili ndengye na ndengye. Kasi Nwaphongo nde yo mōnōmō okobikyele biso oka bato baso.

⁷ Bolobo kawenene oka moto na moto na ikabo sōnōsō pho ya bolaa pha bato baso.

⁸ Na bomō, Bolōbō yo mōnōmō kaphe ona moto boebakye pha iwō maphōō; kaphe oyōkō zebi sa iwō maphōō.

⁹ Bolōbō mē nde yo mōnōmō kaphe ona moto ianola, kaphe oyōkō mwiya ŋwa ibikya bato ba malōsi.

¹⁰ Bolōbō kaphe ona mwiya ŋwa ikyela bilekyesako, oka oomuyōkō ikaō sa imola maphōō maaute na Nwaphongo, oka oomosuu ikaō sa ikyesinya bolōbō bofe na ŋwa phele. Oka ona ikaō sa iwō nōkō insuu, oka oyōkō ikaō sa ilimbola nōkō mē mina.

¹¹ Eli Bolōbō nde yo mōnōmō okokyele maphōō masō mamana. Kaphe moto na moto ikaō bo zingyi yo.

Nzoto yōnyō ili na binango biikye

¹² Na bomō, Klisto ali ndokolo nzoto yōnyō, ili na binango biikye. Na bo binango bili biikye, bili nde nzoto yōnyō.

¹³ Emba banga basō, Bayuda na baate bali Bayuda, baombo na masōmi, Nwaphongo alobatisa na Bolōbō bōnōmō. Tobuto nzoto yōnyō, Nwaphongo alotonza na Bolōbō bōnōbō.

¹⁴ Nzoto tili na enango yōnyō, kasi na binango biikye.

¹⁵ Bo ekolo ewō obokye: «Nga sili ebōkō, na bomō sili enango ya nzoto», ete-manē enango ya nzoto phō ewō babona.

¹⁶ Bo itoo siwō obokye: «Nga sili ziyo; na bomō, sili enango ya nzoto», etesi-imane enango ya nzoto phō siwō babona.

¹⁷ Bo nzoto isō yabaka nde ziyo, nde kyiokiye ndengye'ye? Bo yabaka nde itoo, nde kyiokiye solo ndengye'ye?

¹⁸ O phele Nwaphongo akyela enango na enango o nzoto bo wazinga yo.

¹⁹ Bo basō babaka nde enango yōnyō, nzoto nde teili.

²⁰ Na bomō, binango bili biikye, nzoto ili nde yōnyō.

²¹ Ziyo tesikokyi iwō na ebōkō obokye: «Nga sisengyesi na wē! Na moto temokokyi iwō na makolo obokye nga sisengyesi na bēē!»

²² Binango bisō bili o nzoto ya moto; enango na enango eli na ntina ya yango.

²³ Binango biikyikiyi biiwene banga obokye tebili na ntina, eli bē biikyele

banga inzenga koleka biiyōkō; na biyōkō biiwene banga obokye bili binango ba sōō, tobiphe kaa koleka biyōkō.

²⁴ Kasi binango biwene banga obokye bili bilaa o nzoto, toloomiphe ibibōngya. Nwaphongo akyela nzoto babona obokye tophe kaa o binango biitebili na kaa.

²⁵ Yango mena, binango ba nzoto bango sa kabana, bēē bisō bisunganakye.

²⁶ Bo enango yōnyō ya nzoto eli na bolōsi, binango biiyōkō bisō biwene bolōsi elele yōnyō na enango mē. Mena, bo enango yōnyō ezwe kaa, binango biyōkō bisō bikumbe na nkyisa elele yōnyō na enango mē mena.

²⁷ Bēē basō oli nzoto ya Klisto, mōnōmō na mōnōmō na bēē ali enango ya nzoto mē.

²⁸ O ingomba, Nwaphongo akyela batoma oetemi eya o boō, baimosi o etemi eya ibale, bateye o etemi eya iyato; sima baali na ikaō sa ikyela bilekyesako, baali na ikaō sa ibikya bato ba malōsi, baasungye bato, bayōkō baangyele bebi, bayōkō baali na ikaō sa iwō nōkō insuu.

²⁹ Basō tebali batoma naa baimosi, naa bateye. Basō tebali na ikaō sa ikyela bilekyesako;

³⁰ naa sa ibikya bato ba malōsi naa iwō nōkō insuu, naa sa ilimbola nōkō mē mina.

³¹ Baka na phowa ya makabo maa ntina. Kasi uŋwanjwa eye namoeteya nzela eekeyi manzela masō na bolaa.

13

Lozingo

¹ Na bo naebi iwō nōkō ya bato basuu na yaaka baanzelu, kasi bo sizingyi bebi, nali nde ebende ekyelele ngbe ngbe, na mbonda ekyekele tōkō.

² Na bo nazwe ikaō saimola Simo ya Nwaphongo, ebe na boebakye bosō, naa iyeba maphōō masō mali miibombo, na bo nali na ianole siikye, nabuto imanya mangomba o elele ebakyi mango, ka bo sizingye bebi, nali nde moto pha.

³ Na bo nakabesi babola mbolo ya nga isō, ebe naa naambye nzoto ya nga obokye izikye, ka bo sizingye bebi, esizwe imō ekpele.

⁴ Lozingo ali na motema moanda, lozingo kakyele bolaa, taamengyele, taamitate, taamiulole na mawala;

⁵ taakyele maphoo ma soo, taalukye nde bolaa phe mampanza, taaokye yoo, taakyele malanga;

⁶ taasepele na mbelekye, kasi kasepele na maphoo maa phele.

⁷ Kalimbisa maphoo maso, kaanole maphoo maso, kalemele mi maphoo maso, kakuya maphoo maso.

⁸ Lozingo taawe. Mokolo monomo maphoo maimole Bolobo mamounva, na ikabo sa iwo noko insuu sa mounva, na boebakye phamounva.

⁹ Pho, boebakye pha banga boli bokyiyi, maphoo maimole banga na nkombo ya Nwaphongo mali nde bitee.

¹⁰ Kasi wamoya maphoo maabongo, maphoo maa bitee bitee mamounva.

¹¹ Wabaka nga nweengye, nawoko ndokolo nweengye, naumunyaka ndokolo nweengye, namitunaka i maphoo ndokolo nweengye. Kasi oobuto nga phomba, nale maphoo ma bonwengye.

¹² Lolo eye, ikyi wene banga ili ndokolo elalaa ekye wene o talatala; kasi mokolo monomo moli, tomoiwene iso na miyo. Lolo eye naebe nde njwana eko; kasi mokolo monomo namoeba Nwaphongo bokonzebe yo.

¹³ Emba unwanwa eye, maphoo maato mama maikasi: Ianola, molemo na lozingo; kasi lowoo loolekyi maso onte me maato, eli lozingo.

14

Mateya masuu pho ya makabo ma Bolobo

¹ Bëe luka obokye ozingakye bëbi na bëe. Baka na ná phowa ya makabo ma Bolobo, na koleka makabo ma imola maphoo maaute na Nwaphongo.

² Moto ookowo noko insuu, tawo na bato; mena kawole Nwaphongo, pho moto monomo taebe maphoo maawo yo. Kawo maphoo maabomba Nwaphongo na mwiya njwa Bolobo.

³ Ka moto okoimole maphoo maaute na Nwaphongo, mena kawole bato obokye

abakuya o ianola, abalenza, amanya ngongo eeli na bë.

⁴ Moto okowo noko insuu, mena kakuya aanola se mampenza, kasi yo okoimole maphoo maaute na Nwaphongo, mena kakuya aanola sa ingomba siso.

⁵ Phowa ya nga eli obokye bëe baso owo noko insuu; nambi kula ba na phowa koleka obokye bëe oimole maphoo maaute na Nwaphongo. Moto okoimole maphoo maaute na Nwaphongo ali na ntina koleka ookowo noko insuu; elaa nde bo okowo noko insuu mona, azwe moto wa ilimbola maphoo maawo yo mamana pho ya ikuya ingomba siso o aanola.

⁶ Bande, wamoya nga oka bëe, bo nakye naewole na noko insuu, maphoo me mamoesunga ndengye'ye? Ekokyi obokye naeimole maphoo maanteya Nwaphongo, naa maphoo ma boebakye, naa maphoo maaute na Nwaphongo, naa naeteya maphoo ma Nwaphongo.

⁷ Tokpe ndakyisa ya mbolo ikyitube na bë, boli iphengo, naa gidale bo nyesi ya yango teikyese phe, tomoeba na ye obokye eye bawande iphengo naa gidale?

⁸ Bo mowandi wa kyelelo taewandi na bolaa, tuluku aamibongya pho ya ebasi ndengye'ye?

⁹ Nde bomo pho ya bëe; bo maphoo maawo bëe na noko insuu temaoka na bolaa, bato bamaeba ndengye'ye? Mena bëe kowo nde ya eweële.

¹⁰ Noko ili o mokyisi nzikye, kasi munoko na munoko moli na ntina ya njwango.

¹¹ Bo nga siebi munoko munvole bë, yo okowo munoko mamuna amoba ndokolo mobutu pho ya nga, na nga namoba ndokolo mobutu pho ye.

¹² Nde bomo, boli bëe na phowa ya makabo ma Bolobo, le obokye olukye na boikye makabo maakosa aanola sa ingomba.

¹³ Yango mena, yo okowo noko insuu, esengyesi obokye aongye na Nwaphongo, amophe ikabo sa ilimbola noko me oka bato.

¹⁴ Bo nabondele na noko insuu, molimo njwa nga mobondele, kasi maumunya ma nga temakyele na ekpele.

15 Nakyele bo? Namobondede o molimo nwa nga na o maumunya me; namotuba o molimo nwa nga na o maumunya me.

16 Na bomo, bo kophe Nwaphongo melesi nde o molimo; moto mosuu oozasi o iangana bozasi, amooka ndengye ye obokye aanole Ame o ibondesi sa we, bo taebe naa kowo maphoo iye?

17 Na bo obondesi Nwaphongo na bolaa, ibondesi sa we etesikuya mosuu o aanola se.

18 Naphe Nwaphongo melesi pho naelekye bde baso na iwo noko insuu.

19 Kasi waangane bato ba ingomba, nazingye obokye nawo maphoo matano obokye nateya bato na obokye nawo maphoo nkoto na nkoto na noko insuu iiteyokye bato.

20 Bande, bde sa ba na maumunya ndokolo bana bakye; ba bana bakye o maphoo mabe, pho nwana taebe obokye maphoo maakeyele yo mali mabe; kasi bde ba baphomba o maumunya ma bde.

21 Bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: «Nkolo yokye: Namotoma babutu pho ya iwole ibota sa nga na noko ya bde babutu. Na bo babona etebabenele inzoka.»

22 Na bomo, ikabo sa iwo noko insuu eli elembetele pho ya baatebali baanosi. Kasi pho ya baanosi phe. Emba ikabo sa imola maphoo maaute na Nwaphongo eli elembetele pho ya baanosi. Kasi pho ya baatebali baanosi phe.

23 Bo bato baatebali baanosi naa bato basuu baesi ya ezwa bde baso oanga o losambo kowo noko insuu, bamobuya nde phele obokye bde oli bayeyee.

24 Kasi bo bde baso koimole maphoo maaute na Nwaphongo, moto otoebe Nwaphongo naa moto mosuu, bo anyosi o aangana sa bde, amooka maphoo maateya bde, amoeba obokye ali moto okokyele maphoo mabe. Nwaphongo amotenela bolombe na maphoo maso maaokye yo.

25 Maumunya maabombama o ndondo ye mamowenene o pha. Emba ami-inya boo o se, amokumola Nwaphongo; amowo yokye: «Nwaphongo ali phele o nte ya bde!»

Molongo o ingambi sa Nwaphongo

26 Bande, nawo na bde bobo: Waangane bde pho ya ibondede Nwaphongo, moto na moto abe na etoma ye; motubi abe, moteye abe, moto okoimole maphoo maateya Nwaphongo abe, okoimole maphoo na noko insuu abe, okolimbole maphoo me abe; maphoo maso mamana masengyesi obokye makuya bato ba ingomba o ianola sa de.

27 Bo bato bawo noko insuu, ewoo nde bato babale naa baato bobele; bawoo monomo na monomo, emba moto monomo alimbole maphoo maawo de.

28 Bo moto wailimbola maphoo mana tabe, esengyesi obokye monomo na monomo na bde, ale iwo na bokusi o nte ya bato baanga: Awo nde yo mpenza na na Nwaphongo.

29 Oka bato baaimole maphoo maute na Nwaphongo, ewo bato babale naa baato; bayoko baokye naa maphoo me maute na Nwaphongo phele.

30 Ka bo Nwaphongo ateye moto monomo o nte ya ingomba maphoo ma sekyele, esengyesi obokye obakyi kawo phanza mona aikale bese.

31 Bde baso monomo na monomo, okokyi imola maphoo maute na Nwaphongo, obokye bato baso bazwe boebakye, bamilenza.

32 Baimole maphoo me mamana, esengyesi obokye baikale iba na bokonzi o ikolo sa ikabo saazwa de;

33 pho Nwaphongo tali Nwaphongo wa mobulu; ali Nwaphongo okozingye bese.

Ndokolo o mangomba maso ma Nwaphongo.

34 Esengyesi obokye babasi, bde sa kyela toko, waangane bato ba ingomba pho ya ibondede Nwaphongo. Tebaika baphe nzela obokye bawoko. Esengyesi obokye bamiuyakye bokowo mobeko nwa Nwaphongo.

35 Bo bali na phowa ya ituna maphoo batune bampele ba bde o mangambi. Teli bolaa obokye nwanwasi awo, waangane bato ba ingomba pho ya ibondede Nwaphongo.

36 Bde koomunya obokye malo ba ma Nwaphongo mauta oka bde? Naa

koumunya obokye makoma suka nde oka b̄ɛɛ?

³⁷ Bo moto kaumunya obokye ali moto okoimole maphoo maute na Nwaphongo, naa kaumunya obokye azwe ikabo sa Bolobɔ, asengyesi eba obokye maphoo maakome nga mama eli maphoo maantome Nkolo.

³⁸ Kasi bo taebe babona, b̄ɛɛ saanola maphoo maawo yo.

³⁹ Bande, na bomɔ, phowa ya b̄ɛɛ ebe ya iimola maphoo maute na Nwaphongo. Sa katela baali na ikabo sa iwo noko insuu.

⁴⁰ Le obokye maphoo mamana maso makyelame na bolaa na ná molongo.

15

Ikundwa sa Klisto

¹ Bande, unwanwa eye nali na phowa ya eimola Simo Elaa eya eimolaka nga, eya anolaka b̄ɛɛ, eta ba na b̄ɛɛ ianola nono lolɔ eye.

² Bo bikyi b̄ɛɛ pho ya yango, bo banze maphoo me, bo waeyimolaka nga; bo tebe bomɔ phe, aanola sa b̄ɛɛ sili nde pha.

³ Naeyimole simo eyazwaka nga, ekyelekye maphoo maso obokye Klisto awa pho ya bobɛ pha banga, bo koimole buku pha Nwaphongo.

⁴ Bamokundaka, akundwa mokolo nwa iyato, bo koimole buku pha Nwaphongo.

⁵ Atokolele Petelo; sima awenene na batoma iko mbuka babale.

⁶ Bobele, aesi ya kye wenene na baekosi b̄ɛɛ koleka mikama mitano na mbala yonoyo. Baikye na b̄ɛɛ bataa ba na bomoo, kasi bayoko bawa.

⁷ Sima akye wenene na Zake, na ná batoma baso.

⁸ O sima ya b̄ɛɛ baso, aesi ya wenene na nga. Bibi nga nali ndokolo nwana owa ukwa bouko.

⁹ Inga nali o suka ya batoma baso. O solongo, inga tefakokyi imbanga toma, pho nga moto owa nyokoloko ingomba sa Nwaphongo.

¹⁰ Na ngolu ya Nwaphongo nali boli nga lolɔ eye; ngolu me taikaka empe pha, nakyelaka etoma koleka b̄ɛɛ baso; na bo

teyabaka nga mampenza, kasi ngolu ya Nwaphongo yabaka na nga elele yonoyo.

¹¹ Na bomɔ, ebe nga, ebe b̄ɛɛ, banga baso toteya Simo Elaa ya Yesu Klisto eyaanola b̄ɛɛ.

Ikundwa sa banga

¹² Banga bototeya obokye Klisto akundwa o nte ya bawe, ndengye'ye bana o nte ya b̄ɛɛ bawo obokye bawe etebakundwe?

¹³ Bo bawe etebakundwe, kyelukye iwo obokye Klisto taika kundwa.

¹⁴ Ka bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, iteya sa banga sili nde pha, na aanola sa b̄ɛɛ sili nde pha me.

¹⁵ Yamoba obokye, naa banga, towo maphoo ma bole pho ya Nwaphongo, obokye akundola Klisto o nte ya bawe. Nzuka taika kyela bomɔ, bo eli phele obokye bawe etebakundwe.

¹⁶ Bo bawe etebakundwe Klisto ne taika kundwa o nte ya bawe

¹⁷ Emba bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, aanola sa b̄ɛɛ sili nde pha; otaa ba nde o maphoo ma b̄ɛɛ mabe.

¹⁸ Kyelukye iwo obokye na baanosi baso baawa bakye nde babona.

¹⁹ Bo tolemele oka Klisto nde pho ya bomoo booli na banga bobo, toli bato ba ngongo koleka bato baso.

²⁰ Kasi eli phele, Klisto akundwa o nte ya bawe; ali moto owa o boo otati ikundwa o nte ya bawe. Wateya obokye baawa, na be, bamokundwa me.

²¹ Nde bomɔ, bo wauta iwa na moto monomo, nde bomɔ me ikundwa sa bawe siesi na moto monomo me.

²² Bookowe bato baso na nzela ya Adama, nde bomɔ me na nzela ya Klisto, bato baso baanole bamokundwa.

²³ Ka moto na moto amokundwa na imbele se; Klisto ali moto owa o boo owakundwa o nte ya bawe. O sima ye yamoba baanosi b̄ɛɛ; imbele sa moya yo.

²⁴ O sima ya maphoo maso, tomba ya koma o suka ya mokyisi. Klisto amooto kaa ya bokonzi pha bakonzi baso, na mwiya nwa malobo maso, emba amba buya bokonzi bosoo oka ango Nwaphongo.

²⁵ Esengyesi obokye Klisto abe mokonzi nono wamunyetɛ Nwaphongo bailanga

ne baso, na wabakyela yo o se ya makolo me.

²⁶ Munguna nwa suka nwaa moboma Nwaphongo, eli iwa.

²⁷ Na bomo, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyela maphoo maso o se ya makolo ma Klisto. Kasi o iloba sisi maphoo maso, ma wenene na bolaa obokye eli Nwaphongo owakyela maphoo maso o se ya makolo ma Klisto, manya nde yo.

²⁸ Wamunva Nwaphongo ikyela maphoo maso o se ya makolo ma Klisto, emba yo mampenza Klisto amiuya o se ya Nwaphongo owa mophe bokonzi pha maphoo maso obokye Nwaphongo abe mokonzi o ikolo sa maphoo maso na bolaa.

²⁹ Bèe kula umunya lowo la bato babatisame o elele ya bawe; baumunya obokye bamozwa iye? Bo eli phele obokye bawe etebakundwe, pho ya'ye babatisame o elele ya be?

³⁰ Na Banga, pho ya'ye tomiphe imbele siso obokye towe?

³¹ Bande, nkolo iso nalembe nde na iwa. Naeyimosi lowo me obokye namikumo mole pho ya bèe bali elele yonyo na Yesu Klisto, Nkolo wa banga.

³² Bo yabaka na ndengye ya bomoto obokye nanwanaka na manyama ma ngonda wawa o Efese, nazwe iye? Bo bawe tebakundo, toze, tonywe, pho yana tomowa!

³³ Bèe sa mikosa na maphoo mamana: Itambula na bebi babe bato maphoo malaa maali o nte ya nwebi na be.

³⁴ Bèe ba na maumunya maalongoba; bèe sa kulaka kyela bohe, pho bana o nte ya bèe tebaebe Nwaphongo. Nawo babona pho naephe bèe so.

Nzoto ya bato baakundo

³⁵ Ka moto monomo amotuna, yokye: Bawe bakundwe ndengye'ye? Bamokundwa na nzoto ya ndengye'ye?

³⁶ Ebubusi! Waphikye we mumboto o manyete, mumboto mamuna temokoyi itokolo, bo temowe.

³⁷ Ekye phikye we o manyete eli nde mumboto pha. Imbele sisuu mumboto

nwa blé naa mumboto mosuu; teli nwete nwa mumboto nwamotokolo.

³⁸ Nwaphongo kakosa mumboto mamuna, bo zingyi yo. Kakosa mumboto na mumboto bo wamokyela yo.

³⁹ Nzoto ya mbolo iso tili ndengye yonyo; nzoto ya bato ili na yango ndengye, ya manyama ndengye, ya manyosi ndengye, ya swe ndengye.

⁴⁰ Na nzoto ya mbolo ya ikolo ili, na nzoto ya mbolo ya mokyisi ili. Bolaa pha mbolo ya ikolo bokyese na bolaa pha mbolo ya mokyisi.

⁴¹ Moo mungyengye na ndengye ya nwango, na bokombe bongyengye na ndengye ya phango, na banyasesi bangyengye na ndengye ya be; na o nte ya banyasesi, nyasesi na nyasesi kangyengye na ndengye ye.

⁴² Yamoba babona imbele sa mokundwa bawe. Bamokunda nzoto ikyi pholo, yamokundwa nzoto itepholo.

⁴³ Wakunde bèe nzoto me o manyete, teibe ndaa. Teibe na ná bokusi. Wamokundwa yango, yamoba nzoto indaa, ili na bokusi.

⁴⁴ Wakunde bèe nzoto me o manyete, kyebe nzoto ili na banga iye. Wamokundwa nzoto me, yamoba nzoto ya molimo. Bo nzoto ili na banga iye ili, na nzoto ya molimo ili me.

⁴⁵ Na bomo, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyelaka moto owa o boo, eli Adama; amophekye bomoo. Ka Adama owa sima ali molimo okoamba bomoo.

⁴⁶ Nzoto ya molimo teiye o boo, kasi kyeye o boo nzoto ili na banga iye; ya molimo kyie o sima.

⁴⁷ Adama owa o boo, Nwaphongo amokyelaka na mobulubutu nwa manyete mama. Adama owa ibale auta oka Nwaphongo o ikolo.

⁴⁸ Bato baso baali o manyete baulana na Adama owakyela bèe na mobulubutu nwa manyete. Baali o ikolo baulana na Klisto moto owa uta o ikolo.

⁴⁹ Bo waulana banga na moto owakyela bèe na manyete, nde bomo me tomoulana na moto owa uta o ikolo.

⁵⁰ Bande, nalukye iwo na b̄e b̄obo: Nzoto yakyela b̄e na munsoti na ná malongo teikokyi izwa bokonzi pha Nwaphongo, na nzoto ikyiwe teikokyi iba na bom̄o pha bobele.

⁵¹ Kyeka, naeimole lowo lonolo laamibomba: Banga bas̄o etoloowe; kasi tomobutwa banga bas̄o ndengye esuu.

⁵² Nwana imbele mokyiky, nde na lokpatibinya la miyo lonolo, imbele sa moula b̄e kyelelo eya suka, pho imbele sa moula b̄e kyelelo me, bawe bamokundwa obokye bazwe nzoto iteipholo, emba nzoto ya banga bas̄o yamobutwa ndengye esuu.

⁵³ Na bom̄o, nzoto ikyipholo, yamozwa nzoto nsuu iteipholo; nzoto ikyiwe yamozwa nzoto iteiwe.

⁵⁴ Bo maph̄o mamana makyelame, waumbo, wamozwa nzoto ikyipholo nzoto iteipholo, na wamozwa nzoto ikyiwe nzoto iteiwe, emba lowo laakoma b̄e o buku pha Nwaphongo lolo lamokokysisama: Iwaa tesikuli ba, Nwaphongo anyeti iwa.

⁵⁵ Iwa, elonga ya we yango ewa? Iwa etengu ya we yango ewa?

⁵⁶ Etengu ya iwa, eli isumu, emba bokusi pha isumu eli mobeko.

⁵⁷ Kasi tokumole Nwaphongo owa alophe elonga na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

⁵⁸ Emba bande na nga baa lozingo, b̄e otemekye na bokusi ombe na phikama nde phele phele. Omiphekye nde imbele siso o bitoma ba Nkolo, na boebakye obokye ikuma sa b̄e pho ya etoma ya Nkolo, etesiikye pha.

16

Taaka ya isunga b̄ebi

¹ Pho ya maph̄o maakyekyi taaka ya isungyi sa baanosi ba Yelusaleme, na b̄e okyele bo wateyaka nga mangomba ma Galati.

² Eyenga ȳonyo na ȳonyo, m̄on̄om̄o na m̄on̄om̄o na b̄e, pho ya iambaka bilambo, amanyakye mi mbolo ye bokozwe yo kalangya imbale obokye obakye sa ziya ikoma sa nga.

³ Waamokoma nga, namotoma bato na nkanda obokye bakye ika bilambo ba b̄e o Yelusaleme bo wabaoloko b̄e.

⁴ Bo wasengyesi obokye na nga nakye om̄o, tomokye imbanga me molongo.

Maumunya ma Polo

⁵ Sima namoya oka b̄e ya nzela eya Makedoniya, pho namoakala o nkyisi me.

⁶ Namoba na b̄e banaa nkolo; wayoko namunva imbele siso sa seekye obokye b̄e, okye nzika mbale eya mokyie nga.

⁷ Pho mbala eye sikyi zinga obokye naya kaa oka b̄e nde bokaa, nalekane. Nali na phowa ya iba na b̄e banaa nkolo, bo Nwaphongo aanosi lowo me.

⁸ Nzuka nakane ikala wawa o Efese nono mokolo moumunya b̄e eyenga ya Pantekote.

⁹ Pho nambo zwa nzela bobele, nabe om̄o obokye nakokya etoma eenene, na baailanga na nga bali baikye om̄o.

¹⁰ Bo Timote akomi om̄o, kyela na bolaa, amiwene obokye b̄e omunyangyesi o nte ya b̄e. Pho kakyele bokokyele nga etoma ya Nkolo.

¹¹ Emba moto sa motiyola, okye moika o imbanga se bose obokye akule mbutolela, pho nga na b̄ebi tomoziya.

¹² Pho ya nwebi na banga Apolo, namolenza soosoo obokye ayakakye oka b̄e na b̄ebi bayoko. Kasi tali phele na phowa ya iya unwanwa eye. Nzuka amoya, mokolo nwamozwa yo nzela.

Maph̄o maa suka

¹³ Omibanzakye, oikale ianola na bokusi, omilenzaka, obe na bokusi.

¹⁴ Ozingane mi maph̄o maso maakyele b̄e.

¹⁵ Koebe Setefano na boonkpe phe; bali bato ba o boo baabongola mandondo ma b̄e oka Nwaphongo o mokyisi nwa Akaye. Bamibuya bato ba etoma ya Nwaphongo. Bande, naongye na b̄e

¹⁶ obokye na b̄e okumole bato babana na bato bas̄o baakyele etoma.

¹⁷ Nali na nkyisa na iya sa Setefano, Pholotuna, Akaika, pho baampe ikyi imale nga o sima ya b̄e.

¹⁸ Balenza molimo nwa nga bo kolenza b`e milimo maka be. Emba, oebe ikumola bato me babana.

¹⁹ Mangomba ma nkyisi ya Azi maelongosi. Akilas na Prisile na Ingomba siangane oka be, baelongosi na iko na iko o nte ya Nkolo ya banga.

²⁰ Bebi baso baali wawa baelongosi. Longonele o nte ya b`e na inyangana na ndondo yonyo.

²¹ Maphoo mama, nga moto omakomi: Ndongolo ya Polo!

²² Bo moto tazingye Nkolo, azwe bohe! Maranatha! (Kyeimole obokye Nkolo ya banga, yaka!)

²³ Le obokye ngolu ya Nkolo ya banga ebe na b`e.

²⁴ Naezingye b`e baso o nte ya Yesu Klisto.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Tata waakomaka Polo mokanda nwe nwa ntubo, masimo mabaka maute o Koliti, na nkanda yabaka kyisekane onte ya Polo na ingomba sa Koliti. Tebakulaka baa malaa, bato baayoko babaka batole Polo, na iika ziko na ndengye eya butwa yo toma. Polo atembekye na maphoo me. Yango mena obo pha obokye akule kyende o Koliti, Polo akomaka mokanda mumu nwa ibale pho ya ibuya bookaa onte ye na be.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 2 Bakoliti 1.1-11: Maphoo ma etatele
- 2 Bakoliti 1.12-7.16: Maphoo ma Polo na Ingomba sa Koliti
- 2 Bakoliti 8.1-9.15: Mabonza pho na bato ba. Nwaphongo baa Yelusaleme
- 2 Bakoliti 10.1-13.10: Polo kawo pho ya botoma phe
- 2 Bakoliti 13.11-13: Maloba ma Polo pho ya isokye mokanda nwe

Ibeya

¹ Eli nga Polo owa olo Nwaphongo pho ya iba toma ya Yesu Klisto na Timote nwebi na banga, toekomele mokanda mumu be bato ba ingomba sa Koliti na baanosu baso baasu bali o nkyisi ya Akaye.

² Nwaphongo ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto baekyele bolaa, baephe na bose.

Nwaphongo kakuya banyokomo

³ Tokumbele Nwaphongo ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Nkolo iso kaokyele bato ngongo, kabakuya.

⁴ Mbala iso ikyinyokomo banga, kalokuya pho ya obokye na banga tokyende kuya nde bomo me bato banyokomo.

⁵ Nde bomo pho minyoko ma Klisto miili miiky mi banga, nde bomo

Nwaphongo kalokuya na boikye pho banga toangana na Klisto.

⁶ Bo toli o nkaka eli pho ya obokye be okuyame ozwe ibiky; botokuyane, eli pho ya obokye be okuyame na ikanga motema o minyoko bo mizwe banga.

⁷ Toli na ianola obokye Nwaphongo kaelenza bokololenza yo, pho be kookye mpasi nde bookookye banga me.

⁸ Bebi na banga, tozingye obokye oebe bowaoka banga mpasi o manyete ma Azi. Tooka mpasi na boikye walekaka na bokusi pha banga. Toloikaka umunya na obokye tomobika.

⁹ Phele, toumunyaka o mandondo ma banga obokye tomowa. Nzuka Nwaphongo akyela babona pho banga salemela bokusi pha banga mampenza, kasi pho tolemele nde yo. Eli yo okoakole bato o iwa.

¹⁰ Eli yo owa lobikya o iwa me saa bobo si unvakyi waa banga, amba na lobikya na o mampasi masuu me; molemo nwa banga moli nde oka ye pho amokula lobikya na o mampasi masuu nde me.

¹¹ Na be, wa losunga na mabondeli. Pho bo bato baikye babondele Nwaphongo pho ya banga, bato baikye baamophe melesi me pho ya bolaa pha lokyela yo.

Polo takuli kyende imbanga sa Koliti

¹² Kyeka lowo lokyele mawala ma banga lango lolo; o mandondo ma banga toebe obokye mobesi nwa banga o mokyisi moli molaa konza oka be, tobe na be na imiuya na na bosomebo boute na Nwaphongo. To loika kambema na zebi sa bato kasi na ngolu ya Nwaphongo.

¹³ Pho o nkanda ya banga, toloo ekomele maphoo masuu, nde matangye be na ma sosolo be. Na anole obokye wa lososolo na bolaa,

¹⁴ pho olosososi bonte unwanwa eye, mokolo nwa moya Yesu Nkolo wa banga, wa mozwa ngambo, pho ya banga na banga tomozwa ngambo pho ya be.

¹⁵ Nabaka na ianola bomo yango mena nazingaka naino iya oka be pho nae-sungye mbala eya ibale,

16 emba bonauti oka b̄e na mokyende o Makedoniya, bonamani o Makedoniya nambe kula ya butwa oka b̄e, pho okyende nzika o Yuda.

17 Waakana nga obokye na mokyela babona, nakana bokanela? Na nyango ya nga ili nde nyango ya bomoto pho na wo «εε» na «phe» mi lowo lonolo?

18 O boo pha Nwaphongo oli na bosembo na wo na b̄e ngakye, ya wo nga na b̄e teyaikaka ba «εε» na «phe» mi lowo lonolo.

19 Pho Yesu Klisto, Nwana wa Nwaphongo, yo mampenza owaeteya banga, inga na Sila na Timote, yo taika wo «εε» na «phe». Mi lowo lango lonolo, aba kawo nde «εε».

20 Pho eli «εε» yo okolophe ianola obokye maphoo maso malolakyela Nwaphongo mali ma phele. Emba o nzela ye towo obokye: «Amε» pho ya ikumbela Nwaphongo

21 Eli yo Nwaphongo yo mampenza okolokuya na banga na b̄e o nzela ya Yesu Klisto. Eli nde yo owa loolo.

22 Alokya elembetele ekyeteya obokye toli bato be, amba na tonza mandondo ma banga na Bolobo, okoteya obokye alophe mbolo nsuu yaawoko yo.

23 O boo pha Nwaphongo nakati seleka na bomoo pha nga, bo nakate na wee; yabaka pho nga saaya iyaekyela bobbe, yango mena siika yaa o Koliti.

24 Teli obokye toyaetomisa isengyesi b̄e ianola, pho wa unva anola Yesu Klisto na bokusi. Kasi tozingye ikyela etoma elele yonoyo na b̄e pho obe na nkyisa.

2

1 Yango mena nakani obokye esikule yaa oka b̄e pho nde nakuli ebuya bato ba ngongo.

2 Bo naebuye bato bangongo, ete wazwane moto owa moephe nkyisa pho b̄e baso wamoba na ngongo.

3 Yango mena naekomesi mokanda bo waekomelaka nga o elele ya obokye na ya ekyeka, sizingaka obokye bonaesi oka b̄e nayaezwa na ngongo ebe na bato bawa bakokakya impe nkyisa. Nali na ianola

obokye bo na be na nkyisa na b̄e baso oli bato ba nkyisa.

4 Waa ekomela nga mokanda mamuna, na mokoma na ndondo bolosi nana mbembe o miyo. Sizingaka iyeyokya isa ngongo, kasi naekomela pho oebe ndengye ekyeezingye nga.

Polo alimbise moto omokyesi bobbe

5 Bo moto monomo ampe mpasi o motema, taiki ephe nde nga na nga, akuti ephe na b̄e baso me, kasi banga samba lobo lolekyinya lowo me.

6 Pho ya moto wa ndengye mena, bato baikye bakokya imooya, yango mena,

7 injwanwa eye oengyesi imolimbisa na imokuya, bo phe ngongo yaa mophila na boikye.

8 Emba naebondi, omoteya polele obokye oli nde imozinga.

9 Ntina eya ekomelaka nga ya baka pho ya iemeka na ikyeka bokotosa phele.

10 Bo olimbise moto, nga naamolimbisa me. Bo nga nalimbise moto mi lowo lookokya nga imolimbisa, eli pho ya b̄e, o miyo ma klisto.

11 Pho banga sakosama na Molemba. Pho toloobungye maumunya me.

Polo kawo na imbela sa lekinya yo o Troas

12 Wakoma nga o Troas pho ya ikye teya Simo Elaa ya Yesu Klisto, omoo naesi ya wene obokye Nkolo Yesu ambongyiselaka nzela pho ya iteya.

13 Kasi nabaka na boilakye pho sikaka zwa nwebi na banga Tito. Emba namba ya ika bato ba Troas, namba ya kyende o Makedoniya.

Tozwe elonga nde na Yesu Klisto

14 Tokumbele Nwaphongo okolokambe nkolo iso o elonga o nzela ya Yesu Klisto. Na nzela ya banga kaebinya Yesu Klisto mboka eso ndokolo solo ya malasi ekye nyangwe mboka eso.

15 Na bomoo toli ndokolo malasi ma solo elaa mabonzele Klisto Nwaphongo, toli malasi me pho ya bato baali o nzela ya lobiko na baamibungye itakye na Nwaphongo.

16 Pho ya bato bali o ibunga, solo me eli ebe, kye bakambe o iwaa. Pho ya bato baabikya Nwaphongo, solo me eli elaa, kye bakambe o bomo pha bobele na bobele. Emba okokyi ikyela etoma me nza?

17 Tololi ndokolo bato bayoko baungya lloba sa Nwaphongo, kasi pho eli Nwaphongo owa lotoma, towo nde na bosembo o boo phe pho toangana na Yesu Klisto.

3

Bato ba etoma ya sangola eenyakune

1 Wa mowo obokye banga tokuli tata imitata? Na toonisenkyela ya bato baayoko ieteya nkanda na ieyonga yango pho ya iweninya obokye toli bakolo batoma.

2 Mokanda nwa banga eli nde be, nwaakoma Klisto o mandondo ma banga, moebane moombe na tangama na bato baso.

3 Eli phele obokye bee oli mokanda nwaakoma Klisto o nzela ya banga. Taika mokoma na maa ma mokanda, amokoma na Bolobo pha Nwaphongo oli na bomoo. Taika mokoma o ikolo sa mabanga, amokoma o mandondo ma bato.

4 Towo babona pho Yesu Klisto aloteya obokye eli Nwaphongo owa lotoma.

5 Tolokokyi imitata obokye bokusi bokyele na banga etoma me boute na banga mampenza, bokusi me boute nde na Nwaphongo.

6 Eli yo moto okolophe makokyi ma iba bato ba etoma ya sangola eenyakune, teli na mobeko nwakoma be, kasi na Bolobo; pho mobeko nwa koma bee mobome kasi Bolobo kapha bomoo pha bobele na bobele.

7 Mobeko nwa komamaka o ikolo sa mabanga emba nkyemo ya Nwaphongo ya wenenekye imbela me. Boo pha Mose pha ngyengyekye na bokusi, ba Isalayele tebaikaka koka na ibokyeka, kasi ingyengye me tesaikaka na koko. Bo mobeko mokambe bato o iwaa nwa tokoloko na nkyemo.

8 Ka wa mokyela Bolobo etoma, ngyemo ya Nwaphongo yamba ba bo?

9 Bo mobeko mophe bato etumbu moli na nkyemo, ka nkyemo ya sangola eenyakune ekyebuya bato, bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo yamoba ndengye'ye!

10 Tokokyi na iwo obokye nkyemo yaangyengyekye kalakala tiikokane na ya lol eye, ikylekye ya kalakala.

11 Pho bo sangola eekasi ya imbela sikuwe yabaka na nkyemo, nkyemo yaamba ba bo pho ya sangola eenyakune eyamoikala bobele.

12 Toli na ianola pho molemo nwa banga moli imapho mamana.

13 Banga tolokyela ya Mose owazibaka boo phe na etofu pho bato ba Isalayele, bee sawene obokye ingyengye me silemo.

14 Kasi bato ba Isalayele tebakuli ba na mayele; nono lol eye, watangye bee babuku ba sangola eya kalakala, etobu eyaziba bee o boo etaaba nde omo. Naino tebaemanye, pho kyemane nde o nzela ya Klisto.

15 Na lol eye, watangye bee babuku ma Mose, etobu yonyo kyezibe mayele ma be.

16 Eli nde na ibongola ndondo oka Nkolo, etobu me kyeembe mana.

17 Pho Nkolo ali Bolobo, emba elele eli Bolobo pha Nkolo, wamo wali bosomi.

18 Emba banga baso batebaakule ziba maboo, toweninya nkyemo ya Nkolo; yango mena tolongwa pho ya iulana na Nkolo tombe na mana o nkyemo inkyinkyi, tobutwe o nkyemo inene na nzela ya Nkolo oli, Bolobo.

4

Ekpele ya motuya o motema nwa mambongo makyela bee na yondo

1 Nwaphongo na ngongo ye, alophe etoma eye, yango mena toloophembe.

2 Tole maphoo maso makyele bee miibombo. Tolookatele bato, toloobongole maphoo ma Nwaphongo. Kasi towo bosembo o boo pha Nwaphongo. Tozingye babona pho bato baso baebe obokye toli bato bawo phele.

³ Bo Simo Elaa ekyeteya banga, bato bayoko tebaesosolo, eli nde bato ba bungye.

⁴ Pho ya bée bato babungye, Molembe okokonza munse mumu kabunzinya malondo ma bée pho bée sa anola Simo Elaa. Tozingye bée bawene nwenya molole o ikolo sa bée. Nwenya me moolole moute na Simo Elaa ya nkyemo ya Yesu Klisto oli elala ya Nwaphongo.

⁵ Wa imole banga Simo Elaa, tolowo pho ya banga manpenza, towo pho ya Yesu Klisto obokye eli yo Nkolo wa bato baso. Ka pho ya banga, toli bato bée ba etoma pho ya Yesu.

⁶ Pho Nwaphongo wakyela yo mokyisi awo yokye; «nwenya molole onte ya enzombi!» Eli nde ona yo Nwaphongo owa lola o mandondo ma banga pho ya ilophe malondo mateya bato nkyemo ya Nwaphongo ikyiwenene o boo pha Klisto.

⁷ Toli bakoo ndokolo mambongo maakyela bée na yondo, kasi toli na ekpele yonyo eya motuya onte ya banga. Kyeteya obokye nwenya munene pho ya ikyela etoma ya Nwaphongo moute ne kasi na banga phe.

⁸ Bato baloyelele na bibasi mboka eso, kasi tebalobome. Balolukye na maphoo kasi toititale.

⁹ Ba lowiinya kasi te balozwe. Balounza kasi te balobome.

¹⁰ Mbala na mbala tonyanya iwa sa Yesu o nzoto ya banga pho bomoo phe bo wenene na o nzoto ya banga.

¹¹ Na boli banga na bomoo, toli mbala na mbala o ikama sa iwa pho ya Yesu, pho bomoo phe bowenene na o nzoto ya banga ikyi we.

¹² Yango mena iwa sili mi banga nkolo iso. Pho ya obokye bomoo bofe na bée.

¹³ Bakoma o buku pha Nwaphongo obokye, «Naanola Nwaphongo yango mena nawo.» Na banga toanole Nwaphongo me, yango mena towo.

¹⁴ Pho toebe obokye owaakola Nkolo Yesu, aaloakola na banga me molongo na Yesu, emba amokye na banga na bée o boo phe.

¹⁵ Toititale o maphoo maso pho ya bée,

na bomoo ngolu ya Nwaphongo ekomele bato na boikye. Yango mena bato bamoba baikye pho ya imophe melesi na pho ya imokumbela.

Ianola si ambya bomoo

¹⁶ Yango mena toloophembe. Na bo nzoto ya banga kyiphembe na mo na mo, kasi o mandondo ma banga, Nwaphongo kalophe bokusi mokolo na mokolo.

¹⁷ Mampasi maokye banga injanwa eye mali makyiki imamekyinya na nkyemo iinzikye, na ya bobele na bobele ikyi lobongyisa yo.

¹⁸ Pho maumunya ma banga te mali mi maphoo mawene be, kasi mali mi maphoo maate maawene be; pho maphoo maawene bée temaakoko kasi maatemawene bée mali pho ya bobole na bobele.

5

¹ Toebe obokye bo ingambi sa banga sa o se wawa sili nde molaku, — kyelukye iwo obokye nzoto ya banga — toli na ingambi sinene sakyelama na Nwaphongo, ingambi sa bobele o ikolo sitesaika tongama na bato.

² Emba injanwa eye tokyimele pho phowa ya banga eli ikye obokye to kye nyolo o ingambi sa ikolo;

³ Pho ya obokye tobe na bitobu o nzoto kasi bolumbu phe.

⁴ Pho naino otaaba banga nkolo iso o molaku mumu, tookye mpasi, tokyimele. Teli obokye tozingye imana o nzoto iye, kasi tozingye obokye tolate nzoto ya ikolo pho bomoo bomine nzoto ikyi we.

⁵ Eli Nwaphongo yo mampenza owa lobongya pho ya yango, amba lophe na Bolobo phe ndokolo ndanga ya mbolo yaalobongyisa yo.

⁶ Yango mena toli nde na ianola obokye na botaba banga o nzoto iye, toli o nze ya ingambi sa banga, itakye na ingambi sa Nkolo.

⁷ Pho totambule na ianola kasi na iwene na miyo phe.

⁸ Eli bomoo, totondi na ianola emba tombe nde zinga imana o nzoto iye pho ya ikye zala phenephe na Nkolo.

⁹ Na bo totaba o nzoto iye, na bo tomani mi yango, phowa ya banga eli nde ya ikyela maphoo maamosepelisa.

¹⁰ Pho banga baso toengyesi ikye samba o boo pha Yesu Klisto pho moto na moto azwe iphuti mi iso ya kyela yo o bomoo phe, naa na bolaa naa na bofe.

Klisto aya lobongye na Nwaphongo

¹¹ Boebi banga itosa Nkolo, tolukye isosolisa bato obokye maphoo ma banga mali ma phele. Nwaphongo kaloebe na bolaa nambe naanola obokye o mandondo ma bée konzebe me.

¹² Tolookule zinga imitata banga mampenza oka bée, kasi tozingye iyephe nzela ya iba na mawala pho ya banga, pho oebe ibuyisela bato bawa bamitate nde na maphoo ma ibanda kasi na maali o ndondo phe.

¹³ Bo eli phele obokye banga toyeya, eli pho ya Nwaphongo, kasi bo tobee na mayele malaa, eli pho ya bée.

¹⁴ Pho lozingo la Klisto lololekye, banga baanole obokye moto monomo awa pho ya bato baso, emba eli obokye bato baso bawa ne o miyo ma Nwaphongo.

¹⁵ Awa pho ya bato baso obokye bato baso bali na bomoo bée sakula bika pho ya bée mampenza, kasi pho ya owaawa, owaakwa pho ya be.

¹⁶ Yango mena tolookule kyeka moto na motindo nwa bomoto. Na bo phanza tokyekaka Klisto na motindo nwa bomoto, inwanwa eye tolookule mokyeka bomoo.

¹⁷ Bo moto aanga na Klisto abuto moto oomunyakune. Mofesi mookasi molemo, mofesi moonyakune motokosi.

¹⁸ Maphoo maso mamana maute na Nwaphongo, owabongya na banga o nzela ya Klisto na owa lophe etoma ya ibuya bato bayoko o mabongye ne.

¹⁹ Pho o nzela ya Klisto, Nwaphongo abongyaka na bato baso sakyeka masumu ma be. Amba lophe etoma ya ikye imola mabongye me.

²⁰ Toli batoma ba Klisto, eli ndokolo nde Nwaphongo yo mampenza kaebangye o nzela ya banga; toebondi, na nkombo ya

Klisto obokye, anola obokye obongye na Nwaphongo.

²¹ Yesu Klisto taika kyela isumu, kasi Nwaphongo amunyosa o isumu sa banga, pho ya obokye, o nzela ye tobutwe bato ba bosembo o miyo me.

6

¹ Pho tokyele etoma elele yonoyo na Nwaphongo, to ebondela: Bée saoto ngolu eya zwa bée oka ye.

² Nwaphongo awo yokye: «Imbele sa wenenekye ngolu ya nga naeyokaka, mokolo nwa lobiko na ya esunga». Kyeka inwanwa eye imbele sa ianola ngolu ya Nwaphongo, kyeka mokolo nwa lobiko.

³ Toloozingye ikyela lowo lokokyi ikatela bato o nzela ya Nwaphongo pho toloozingye obokye bato bawole etoma ya banga na bofe.

⁴ Kasi mi maphoo maso makyele banga, toteya obokye toli bato ba etoma ba Nwaphongo. Na bo towene mampasi ndengye na ndengye, na bo balonyokolo, toititale nde babona.

⁵ Balokutuba, balonyosa o boloko, batomisa bato obokye balokyele mobulu; tokyele etoma na bokusi, mbala eyoko toloikaka zwaka malondo ma ilala na ma izaa.

⁶ To miweninya bato ba etoma ba Nwaphongo na imikamba sa banga silaa, na boebakye pha banga, na ikanga mandondo, na ikyela bolaa, na nzela ya Bolobo, na izinga bato na ndondo yonoyo,

⁷ na iteya sa banga sa bosembo, na pho ya ngolu ya mwiya nwa Nwaphongo. Mofesi molaa nwa banga moli ndokolo binwanele ba banga pho ya ikyinda banguna na pho ya imibatela me.

⁸ Bato bana balokumole, baayoko balosemole, bana balokumisa, bayoko balotole, balowene ndokolo bato ba bole nzuka towo phele,

⁹ Balokyekye ndokolo moto taaloebe, kasi bato baso baloebe. Baloumunya nkolo iso obokye tomowaa, kasi balowene obokye toli nde na bomoo. Balophe mampasi, toloowe.

¹⁰ Baloweninya ngongo kasi toli nkolo iso nde na nkyisa, toli babola kasi tobuya

batu baikye batu ba ezwele o nzela ya Nwaphongo, towenene ndokolo tololi na ekpele nzuka o bona bosembo toli na mbolo iso.

¹¹ Bèè batu ba Koliti, toewole polele, toewole ili o mandondo ma banga.

¹² Banga toloika le iyezinga, eli nde bèè bate balozingye.

¹³ Naewole ndokolo oli bana banga, nawo na bèè ngakye; Olowole ili o mandondo ma bèè, olozingye bokoezingye banga!

Saangana na batu bate baanole Yesu Klisto

¹⁴ Bèè saangana na batu bate baanole Yesu Klisto pho ya ikyela na bèè etoma elele yonyo. Ndengye'ye moto molaa na moto mobe bakokyi ikyela etoma elele yonyo? Nwenya na enzombi bakokyi iangana?

¹⁵ Klisto na Zabulu bakokyi iyokana? Moto oko anole Klisto na otomoanole, bakokyi iba na maumunya ndengye yonyo?

¹⁶ Bikyeko tebili na elele o tempelo ya Nwaphongo. Pho banga toli tempelo ya Nwaphongo oli na bomoo. Eli nde bo wawo yo Nwaphongo obokye: «Namoba onte ya be, na motambula na be, namoba Nwaphongo wa be, emba bèè bamoba batu banga».

¹⁷ Yango mena Nkolo Nwaphongo kawo na batu bèè yokye: «Mana onte ya batu baabe, saba elele yonyo na be, sakuma mbolo ya sokoto, emba nga na moeyamba.

¹⁸ Namoba ango wa bèè, emba bèè wa moba bana banga, ebe bampele ebe ba babasi. Kyewo Nkolo Ekambambasi.»

7

¹ Pho Nwaphongo alolakyela babona, bande na nga ba lozingo, tomikunyole na bobo bosoo pha nzoto na pha molimo, tomilanza o ibutwa baakolo batu ba bosantu na boilakye Nwaphongo.

Nkyisa ya Polo

² Oloyambe o mandondo ma bèè, toloika kyela moto bobo, toloika bungya moto monomo, toloika kosa moto.

³ Saumunya obokye nawo babona pho ya iyewole na bobo. Eli nde bowa ewole nga obokye toezingye na boikye na bo o iwa na bo na bomoo.

⁴ Sili na ziko mi bèè, nali na lolendo pho ya bèè. Onte ya mampasi ma banga maso, si phembe, natonde na nkyisa.

⁵ Pho na wakoma banga o Makedoniya, toloikazwa na nwana imbele wa iyema, nde minyoko na minyoko, toloika baa bose na batu, na boilakye o mandondo.

⁶ Kasi Nwaphongo okokuya batu baaphembi, alokuye na ikoma sa Tito.

⁷ Teli nde pho ya bokomakye phe, kasi na pho aloimola ndengye eya mokuya bèè. Aloimola na phowa ya bèè ya ikula nvene, na ngongo ya bèè pho ya maphoo maabe malekana, na phowa ya bèè ya inzambelela. Yango mena nkyisa ya nga ilekyi bonene.

⁸ Naebe obokye mokanda nwa ekome-laka nga nwa ephe ngongo, sikuli baa na ngongo pho ya lowoo me. Naokyi ngongo wa wene nga obokye mokanda me nwa ephokye ngongo nde pho ya nwana imbele mokuwe.

⁹ Kasi inwanwa eye na sepele pho nakoma mokanda mamuna. Si sepele pho ya obokye naephe ngongo. Nasepele pho ya obokye wabaka na ngongo pho ya lowo loobe lakyela bèè, emba yango mena wamba bongye mandondo. Ngongo ya bèè yabaka nde bowazingaka Nwaphongo pho obongye mandondo. Yango mena toloika ekyela bobo na mokanda me.

¹⁰ Pho ngongo ekyeute na nwango nwa Nwaphongo, kyetome moto ibongya mofesi momokambe o lobiko; ngongo ndengye mena toloime na yango. Kasi ngongo ekyeute na maumunya ma mokyisi mumu, kyetome o iwaa.

¹¹ Kyeka inwanwa eye mbano ya ngongo ya bèè bowazinga Nwaphongo, Kyeka ndengye emambye bèè, kyeka bookomiwele bèè obokye tokyele masumu, kyeka boomengyi bèè na maphoo malekana, kyeka boile bèè, kyeka phowa ya bèè ya ikula nvene, kyeka boozingye bèè ikyela ikyizingye Nwaphongo, kyeka

bozingye b̄e iphe okyesi bōbe etumbu. Oteye na ndengye iso obokye toika ba na lowo i lowo lalona.

¹² Bo na ekomelaka mokanda mamuna, teyabaka mapho ma moto owa kyela bōbe, naa pho ya moto owa kyela b̄e bōbe. Kasi yabaka nde pho ya obokye oebe na bolaa o boo pha Nwaphongo imiambya sa b̄e pho ya banga.

¹³ Yango mena mobuyise n̄wa b̄e molokuyee. Teebe nde ikuya na ikuya, tokulizwa nkyisa ilekyi boikye na iwene Tito na nkyisa pho ya ndengye eyabaka b̄e ne na bolaa.

¹⁴ Wa motoma nga oka b̄e naekumisa o boo phe. Inwan̄wa eye toiky m̄pe so. Mapho maso mawo banga na b̄e, mali phele. Ikumisa saekumisa banga o boo pha Tito sili sa phele m̄e, wakyelama nde bomo.

¹⁵ Yango mena phowa ye pho ya b̄e ekuli leka boikye wa umunya yo ndengye eya motosa b̄e baso na ndengye eyamoy-amba b̄e na bolaa, na botosi bosu.

¹⁶ Nasepele pho nakokyi iyelemela i mapho maso.

8

Baphalanga baambya b̄e pho ya ba anosi ba Yelusaleme

¹ Bande na nga, tozingye obokye oebe bolaa pha kyela Nwaphongo pho ya baanosi ba Makedoniya.

² Onte ya mampasi maikye mazwaka b̄e na bolaa pha b̄e, kasi babaka na nkyisa nzikye, yango mena bambyaka baphalanga baikye pho ya etoma ya Nwaphongo.

³ Nawene na miyo, bambya na makokyi ma b̄e na ileka, makokyi ma b̄e nde na phowa ya b̄e mampenza,

⁴ Balobondelekye, bamba wo na banga bekye tobaphe nzela ya iangana na banga mi lowo m̄e, pho na b̄e basungye bato ba Nwaphongo bali o Yuda.

⁵ Yakyela be, yaleka ya umunyaka banga pho ya be. Bataka maambya phanza na Nkolo Yesu. Emba bamba ya mambya na banga m̄e bo wazingaka Nwaphongo.

⁶ Yango mena, toongyi na Tito o bokye, aya unva etoma elaa eya tataka yo oka b̄e.

⁷ Pho oli na mapho maso: Ianola, yela ya iwoo, boebi, imambya na lozingo bo waeteya banga, baa nana ngolu ikye mi lowo lolo.

⁸ Siephe mitindo; kasi bo na wo na b̄e, na imiambya sa bebi, na ephe nzela ya iteya laakolo lozingo na bebi.

⁹ Pho koebe bolaa pha lokyela Nkolo wa banga Yesu Klisto; iyo owabaka moto wa ezwele, amibuya mobola pho ya b̄e, pho na bobola phe, b̄e obutwe bato ba ezwele.

¹⁰ Yango mena na ephe maumunya ma nga mi lowo m̄e, ebongyi na b̄e ilenden-dala, b̄e babaka bato ba oboo ba izwa maumunya maamana mbula eelekaa, na ikana imakyelela.

¹¹ Kasi unwan̄wa eye, unva ikyela etoma m̄e. Oeyunve iyekyela na ndondo yonyo bo waekanaka b̄e, na makokyi mali na b̄e.

¹² Pho bokoaambya na ndondo yonyo, Nwaphongo kaanole ikabo siambya we kokokana na ili na we, kasi na iteili na we phe.

¹³ Teli obokye nakpe mampasi ma bato bayoko nambe ephisa mango, pho b̄e babe na bolaa, b̄e owene mpasi, kasi eli nde obokye b̄e baso obe nde ndengye yonyo.

¹⁴ Unwan̄wa eye, oli na mbolo nzikye emba okokyi isunga bebi baakambi. Pho mokolo n̄wa mokamba b̄e, bo b̄e babe na mbolo nzikye, na b̄e bamosunga m̄e. Na ndengye mena wamokokana.

¹⁵ Nde bowakoma b̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Owa onoko mbolo nzikye, wa za b̄e tebaika ikala na epkele. Baonoko mbolo ndambo, bazee nana boikye m̄e.»

Tito na bebi ne

¹⁶ Nwaphongo akumame pho akyesi obokye Tito amiambya mi b̄e bokomiambya banga.

¹⁷ Tito aanosi yaa moongaka banga, ambakula miambya nde na phowa ye mampenza na iyaa oka b̄e pho ya iya esunga.

¹⁸ Tomotome na nwebi mosuu, moto me, mangomba maso ma baanosi basepele ne, pho kateya Simo Elaa na bolaa.

¹⁹ Na pho, mangomba maso ma baanosi bamooloko pho akye na banga o imbanga sa etoma eya ngolu eya lophe Nwaphongo pho ya nkyemo ye na pho ya iweninya ndondo elaa ya banga.

²⁰ Tokyele na ndengye iso obokye bato sa lowole na bofe na ndengye ekyekelele banga baphalanga baikye ndengye eye.

²¹ Tolukye ikyela bolaa, teli nde o miyo ma Nkolo kasi na o miyo ma bato.

²² Tobatomi na nwebi na banga mosuu, mbala nzikye mi maphoo maamumekye na banga, towene obokye kamiambya. Inwanwa eye kakule miambya na koleka pho bée komikambe na bolaa.

²³ Pho ya Tito, iyo ali nwebi na nga owa lozingo na owa etoma onte ya bée; kasi pho ya bato babale bayoko baye ne, bali batoma ba mangomba ma baanosi, bambe nakyela pho ya nkyemo ya Yesu klisto.

²⁴ Weninya obokye kobazingye phele. Pho mangomba maabatomu, bawene obokye toesambe na phele.

9

Isungyi pho ya bebi

¹ Tewali ntina pho ya obokye nakule ekomela pho ya lowo lokyekyi isungyi sa baanosi ba Nwaphongo bali o Yelusaleme.

² Pho naebe obokye, bée oli na phowa ya ibasunga, namba na ekumisa o miyo ma bato ba Makedoniya, ngakye: «Bebi ba Akaye baunva mibongya iambya banda mbula elekaa». Yango mena bato baikye ba Makedoniya babuto imiambya pho ya ndakisa ya bée.

³ Inwanwa eye na etomele Tito na bebi ne pho itata saa etata banga mi lowo me, sango saba saa phaa; na zingye obokye o mibongya bowawoko nga.

⁴ Bo phe, bo nga na bato ba Makedoniya toesi omo, toloombi ya ezwa o mibongye, tomobaa na soo, pho toetataka obokye

bée waunva mibongya, kasi soo eyaka bée ya moleka.

⁵ Yango mena, nawene obokye esengyesi obokye nawo na bebi babana bayee phanza pho ya ilengyele makabo ma bée bo wakanaka bée. Emba bo umbo imilengyele, yamoweninya obokye bée koambya na ndondo yonyo kasi na mandondo mabale phe.

⁶ Imunya naino, obokye moto okophikye na bokyiky, kanoko na bokyiky. Okophikye na boikye kanoko na boikye.

⁷ Ebongyi obokye moto na moto akabe bokani yo. Yango saba na imiima, na na ietomisa na bokusi. Pho Nwaphongo kazingye moto okokabe na nkyisa.

⁸ Nwaphongo ali na makoyi ma iephe mbolo ndengye na ndengye pho obakye nkolo iso na mbolo isengyesi na we pho ya isunga bitoma biso bilaa.

⁹ Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto omolaa kakabele babola na boikye, bolaa phe pha mokoko pho ya bobele na bobele.»

¹⁰ Eli Nwaphongo okophe bato mumboto nwa iphika na ntoma ya izaa. Amoephe na bée mumboto, aamobuya nwikye pho ophokye bato baayoko me.

¹¹ Amoebuya bato ba ezwele, pho obakye imbele siso kokabele bato; yango mena bato baikye bamophe Nwaphongo melesi pho ya makabo maabaphe banga na nkombo ya be.

¹² Pho etoma eya ikabela bato baakaya, teli nde pho ya isunga baanosi ba Nwaphongo kasi kyesepelela na Nwaphongo pho bato baikye bamophe melesi.

¹³ Waamokamwa bée na ngambo ya etoma ya bée, bato baikye bamokumisa Nwaphongo pho ya fotosi boweninya bosembo pha bée o Simo Elaa ya Klisto, baamokumisa me pho ya ngolu ekyebakabele bée, na bato basuu mbolo ya bée.

¹⁴ Wamowene bée ngolu eyaephe Nwaphongo, bamobondela pho ya bée na lozingo loso.

¹⁵ Tophe Nwaphongo melesi pho ya

ikabo sa lophe yo, silekyi makabo maso.

10

Polo kalimbole etoma ye ya botoma

¹ Inga Polo, nga mampenza naongye na b̄e na ndondo elaa nana boboto pha Klisto, kanga okow̄o b̄e b̄ekye: Nabe moto wa b̄ose wabe nga na b̄e elele yon̄oȳo, kasi moto wa nkamba wabe nga itakye na b̄e;

² Naeb̄ondi; santoma obokye nateya nkamba ya nga waamoya nga oka b̄e, ph̄o nakane iteya nkamba me na bokusi bos̄o oka bato baumunya obokye inga na bengye nde maph̄o ma bomoto.

³ Ph̄e, toli bato, kasi tolon̄wane na ndengye ya bomoto.

⁴ Bin̄wanele bin̄wane na banga tebaika uta na bato, kasi eli bin̄wanele bikusi ba Nwaphongo, ph̄o ya inyangole bilele bis̄o biimibombe banguna. Tonyangole maumunya maabe,

⁵ na lol̄end̄o los̄o lokatele bato ieba nzela ya Nwaphongo. To kangye maumunya mas̄o ph̄o ya obokye matosa Klisto.

⁶ Waalow̄eninya b̄e obokye kolotosa, toli phen̄ephe iphe bato b̄atebalotosa etumbu.

⁷ Kokȳekye nde maph̄o maw̄enene o ibanda; bo moto m̄on̄om̄o kaw̄o obokye ali moto wa Klisto, aebe obokye na nga nali moto wa Klisto me.

⁸ Ph̄o sikokyi ioka s̄o nabo namitati, na bokonzi pha loophe Nkolo, bokonzi boli na ntina ya iekuya kasi ienyangola phe.

⁹ Sizingye obokye na eiyisa na nkanda ya nga.

¹⁰ Ph̄o kyeka bokow̄o b̄e: «Nkanda ya Polo kyilozokya o mandondo; kasi wabe yo na banga elele yon̄oȳo tabe na bokusi, na maph̄o me mali nde phaa.»

¹¹ Kasi moto okow̄o babona aebe na bolaa obokye ndengye eekyekomle nga nkanda na itakye, namokyela nde bom̄o wa moba nga na b̄e elele yon̄oȳo.

¹² Ph̄o banga etelomimekye na bato baaȳok̄o, baamiwene obokye b̄e bakoka. Bali fibubusi, mofesi n̄wa b̄e bamokpe ndokolo mumekyele, bambe mimeka na n̄wango.

¹³ Ph̄o ya banga, tomitate nde na etoma eya lophe Nwaphongo. Etelomitate na low̄o losuu. Etoma eya lophe Nwaphongo eli ya iyaa na oka b̄e me.

¹⁴ To loikyi leka mandelo nde bo ebakyi obokye toloikyi yaa oka b̄e, toekomesi nde ph̄e bato ba o boo oka b̄e na Simo Elaa ya Yesu Klisto.

¹⁵ Yango mena, tolomitate na bitoma bakyela bato basuu. Kasi tozingye nde obokye ianola sa b̄e sikole, ph̄o etoma ya banga onte ya b̄e ekole me, kasi nde o mandelo maalomekyela Nwaphongo.

¹⁶ Sima, tokokyi ikyenimola Simo Elaa o nkyisi ili itakye na b̄e, ili naino saeyoka. Emba etolomitate na etoma eya kyela bato basuu.

¹⁷ Kasi bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto okozingye imitata, amitate nde na maph̄o makyela Nkolo.»

¹⁸ Ph̄o Nwaphongo taanole moto okomitate yo mampenza, kasi nde yo oko sambe Nkolo.

11

Polo na batoma babole

¹ Naongye na b̄e okangakye mandondo, onde naw̄o ndokolo moyeye (moto wa n̄waa). Nde ph̄e otaa kanga mandondo.

² Nali na zuwa ph̄o ya b̄e, nde booli zuwa sa Nwaphongo, nakane iyelongya na molo m̄on̄om̄o, molo me eli Klisto. Na zingye iyeteya o boo phe ndokolo nḡond̄o oli naino sa ebaa nzoto ya lele.

³ Kasi koebe ndengye eya kosaka nz̄o Ewa na malondo me mabe. Na ile, imbele sisuu Molembe akokyi iya bunzinya maumunya ma b̄e maalaa ph̄o b̄e sakula zinga Klisto na ndondo yon̄oȳo.

⁴ Ph̄o bo naweni obokye moto mosuu aesi ya eteya Yesu mosuu okyese na owa eteyaka banga, b̄e wa moanola. Koanole Bol̄ob̄o bokyese na Bol̄ob̄o pha zwaka b̄e na Simo Elaa ekyese na eya eteyaka banga.

⁵ Naumunya obokye bato babangye b̄e obokye batoma banene, tebandekye na ná ekpele yon̄oȳo.

⁶ Na bosili na yela ya iwo, kasi nali na boebi. Mbala nzikye naba naeweninya phango na maphoo ndengye na ndengye.

⁷ Waeyimolaka nga Simo Elaa ya Nwaphongo, sikaka eonga ekpele. Namiuyaka o boo pha bée pho bée obutwe bato banene. Babona nakyelaka bofe?

⁸ Naanolaka iphutama na mangomba ma baanosi ba Nwaphongo masuu, nabaka nabikye nde na bée pho ya iesunga.

⁹ Imbele saabaka nga oka bée, sikaka baa ephesi ya moto wabaka nga na masengyesi, pho bebi bautaka o Make-doniya banzelelaka na mbolo iso ya sen-gyelaka na nga. Sikaka zinga ibaa ephesi ya bée, náa milowo ye. Na moikala ibaa nde bomo.

¹⁰ Nawo na bosembo pha Klisto boli onte ya nga ngakye: O nkyisi ya Akaye iso, moto na monomo etaandomya.

¹¹ Na wo babona pho ya'ye? Pho obokye siezingye? Nwaphongo kaebe obokye na ezingye.

¹² Ikyikyele nga na moikala ikyela nde bomo, pho obokye batoma ba bole babana bée sazwa nzela ya imitata obokye bakyele etoma nde bokyele banga.

¹³ Bato me babana bali batoma ba bole, baibi, bakatele bato obokye bali batoma ba Klisto.

¹⁴ Kasi teli lowo la ikamwa, pho Molembe yo mampenza kakate obokye ali anzelu owa moo.

¹⁵ Tekuli ba na lowo laikamwa bo bato baetoma; bée bakate obokye bali bato ba etoma ba Nwaphongo owa bosembo, o mokolo nwa suka, bamozwa etumbu ekokyi na bitoma ba be.

Mampasi ma Polo o etoma ya botoma

¹⁶ Nakule wo ngakye: Moto monomo saumunya obokye nga na yeya (nga nali na nwaa), kasi bokoumunya bomo, anola obokye na yeya pho nakute mitata nwana bokyii me.

¹⁷ Bo na mitate, siwo bozingye Nwaphongo, kasi ndokolo na yeya.

¹⁸ Bokomitate bato bayoko mi maphoo ma mokyisi, na nga namitata nde bomo.

¹⁹ Bée bato ba baakolo malondo, komengyele ianolela bato ba yeya!

²⁰ Koanole obokye bée baebuya baombo ba be, ba ebololo mbolo na malondo, ba etiyole, baewande o maboo.

²¹ Naokye soo ya ilowo, toloikaka leka bokoo pho ya ikyela ndengye mena! Kasi wa mekye bebi imitata nawo ndokolo na yeya, nakokyi imitata na nga me.

²² Bée bali Ba-Ebele? Na nga me! Bée bali bato ba Iisalayele? Na nga me! Bali bana ba Abalayama? Na nga me!

²³ Bali bato ba etoma ya Klisto? — Namowo ndokolo moto owa yeya — Na balekye, nawene mpasi o etoma ileka be. Nanyoko mbala nzikye o boloko ileka be. Bato banvandaka na boikye ileka be, nabaka mi makama ma iwaa mbala nzikye ileka be.

²⁴ Bayuda ba nvandaka phimbo mako maato na ibuwa mbala itano,

²⁵ bakonzi ba Baloma bambinda phimbo mbala iyato, bamaa mabanga mbala yonyo, nazinda na masuwa mbala iyato, nakyela mokolo mofimba o maa, na moo na mokolo.

²⁶ O mabanga ma nga nazwaka makama ndengye na ndengye; makama maa vato na maa masuwa, makama oka baibi, makama oka bebi na nga Bayuda, oka bato batebali Bayuda, na oka bebi na banga ba bole; makama onte ya nkyisi inene na o mabokye.

²⁷ Na wenekye mpasi na bitoma biikusi. Mbala nzikye sikaka lala ebuu. Na waka na nzala nana phowa ya maa, imbele siyoko sibaka nono na ekpele ya iza. Nazangaka na etobu, na nyokomo na ná mpiyo.

²⁸ Mampasi masuu malii kasi sii matangye. Maumunya ma nga ma mokolo na mokolo mali pho ya baanosi ba mangomba maso.

²⁹ Moto monomo bo aphembi o nzela ya Nwaphongo, na nga na phembe me. Bo moto monomo akaa o isumu, wankyele mpasi ikye o ndondo.

³⁰ Bo ebe obokye na mitate, na mitata na bokoo pha nga.

³¹ Nwaphongo, ango wa Nkolo wa banga Yesu, ookokumbele bato nkolo iso,

kaebe obokye siikate.

³² Wa baka nga o Damaseke, mokonzi o munene wa mokyisi me yabaka Aletasi, mokonzi monomō abaka o se ye. Mokonzi me, akyekye mikyela batuluku o bibonga biso ba mokyisi pho ba nzakya. Mokyisi me ηwalungamaka na ekuka.

³³ Kasi baanosī ba Nwaphongo bamba nyosa mieluba enene, bamba ya ntokolo o fenetele eyabaka o ekuka, nono wa nzuya bēe o nze. Nono waalota nga.

12

Polo kamitate na mandoto me

¹ Esengyesi obokye na mitate, na botebe bolaa, kasi nalukye iwō uηwanηwa pho ya mandoto na maphōo maanveninyaka Nkolo.

² Naebe moklisito monomō, owa baaka o ikolo, elekaa lolō mambula iko mbuka manee, (siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe).

³ Phele, naebe obokye Nwaphongo akyende na moto me o Paladiso. (Nakule wō ngakye, siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe).

⁴ Omō aokaka maphōo matemakokyi moto iwōo naa imekola.

⁵ Pho ya moto me namitata, kasi pho ya nga, namokyela mawala ma nga nde o bokōo pha nga.

⁶ Bo nazingakyi imiotata nde sikyesi ndokolo moto wa ηwaa, pho nde nawō maphōo; maa phele. Kasi nale imitata pho siibenele obokye bato babee na maunya manene mi nga koleka maphōo mawene bēe na maokye bēe pho ya nga.

⁷ Yango mena, pho nga satonda na mawala mimapho ma nveninyaka Nwaphongo, Nwaphongo ampe bolosi bokusi ndokolo toma ya Molemba pho ya invanda na inkatela pho nga satonda na mawala.

⁸ Nabondlekuye Nkolo mbala iyato pho ya obokye ambikya na bolosi me.

⁹ Kasi yo amba ya ambuyisa yokye: «Ngolu ya nga ekokyi na we. Pho mwiya ηwa nga momiweninya oka moto ootoli na bokusi». Yango mena nasepele nde

imitata na bokōo pha nga, pho mwiya ηwa Klisto mōbee mi nga.

¹⁰ Yango mena nasepele bokōo pha nga, bo bantosi, bo na kambi, bo banyokosi na bo banveninye mpasi pho ya Klisto. Pho imbele sili nga na bokōo, eli nde sango sili nga na bokusi.

Ila sa Polo pho ya ingomba sa Bakoliti

¹¹ Nawō ndokolo na yeya, kasi eli bēe bato bazingye bomō. Pho esengyelakyi obokye bēe onzambebele. Pho na bo sili na ntina, bato babangye bēe batoma banene tebaandekye.

¹² Bilembo biweninya obokye nali owakolo toma bakyelamaka onte ya bēe, bēe koebe bowabaka nga nakangye motema mi maphōo maso, koebe na bilekyesako ndengye na ndengye ba weninyaka mwiya ηwa Nwaphongo.

¹³ Ekpele'ye eyakyela nga o mangomba masuu eteyaika nga kyela oka bēe? Naebe nde lowō lonolo, obokye sika anola obokye onzeya. Indimbisa na bofe pha ekyela nga.

¹⁴ Eye ya mōba mbala ya nga eya iyato iyaa oka bēe, na mbala me esi anole obokye na zee ntoma ya bēe, nalukye nde bēe kasi ntoma ya bēe phe. Eli nde boli bana na baboti ba be. Teli bana baazeya baboti kasi eli nde baboti baazeya bana.

¹⁵ Pho ya nga, namōba na nkyisa ya ibungya iso ili na nga, na imibungya nga mampenza pho ya bēe. Bo nga na ezingye na boikye babona, bēe wa munzinga bontee?

¹⁶ Wa moanola obokye sikaka baa ephesi pho ya bēe. Kasi bato bamowō obokye, nga Polo moto mōbe, na yaekpela baphalanga na boole.

¹⁷ Onte ya bato batomaka nga oka bēe, moto nza owa toma nga obokye ayaekosa pho ankpele baphalanga?

¹⁸ Natomaka Tito na nwebi monomō okoebe bēe obokye bayee oka bēe. Emba Tito aya ekosa pho aekpele baphalanga? Banga ne toloika baa na maunya ndengye yonoyo?

¹⁹ Tee nono uηwanηwa eye, bēe koumunya obokye nalukye nzela ya imilongya o boo pha bēe? Teli bomō!

Towɔ nde o boo pha Naphongo bozingye Klisto. Bande na nga, nambe wɔ na b̄ɛɛ maphɔɔ masɔ mamana, phɔ tozingye iyeesunga phɔ obokye okole o nzela ya Nwaphongo.

²⁰ Naile obokye imbɛɛ sa mokoma nga oka b̄ɛɛ, naya ezwa na mozalesi n̄wa moba sa nsunga naa n̄waka nga sa esunga m̄ɛ. Naile obokye tɔkɔ na zuwa, yɔɔ na iwelana, itolana, iyɔɔɔ, mawala na ikyemikyela mobulu ibe onte ya b̄ɛɛ.

²¹ Naile obokye imbɛɛ samokula nga yaa oka b̄ɛɛ, Nwaphongo wa nga sa mpe sɔɔ o boo pha b̄ɛɛ, emba na motonda na ngɔngɔ phɔ ya bato bakyeleka masumu kalakala, tebambe nale ikyela maphɔɔ maa sɔɔ, bondumba na maphɔɔ mabe ndengye na ndengye makyelaka b̄ɛ.

13

Lowɔɔ laa suka

¹ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato ya iyaa oka b̄ɛɛ. Bo wakoma b̄ɛɛ o buku pha Mibeko obokye: «Batene bolombe bookyi manzoka mabale naa maato makyɛɛ munɔkɔ mɔnɔmɔ.»

² Nali na lowɔɔ lonɔlo la iwɔle bato bakyeleka masumu na b̄ɛɛ basɔ m̄ɛ. Naunva ewɔle lowɔɔ m̄ɛ imbɛɛ sabaka nga oka b̄ɛɛ mbala eya ibale, na unwan̄wa eye boli nga itakye, nakule butolela lowɔɔ m̄ɛ ngakye: Mbala eya sima wamoya nga oka b̄ɛɛ, esiokye na moto mɔnɔmɔ ngɔngɔ.

³ Phɔ kozingye naeteya obokye Klisto kawɔ o munɔkɔ n̄wa nga, walowɛn̄ɛ. Iyo tali na bokɔɔ oka b̄ɛɛ, kasi kateya bokusi phe onte ya b̄ɛɛ.

⁴ Nde pheɛ, azangaka bokusi imbɛɛ sa mobakaka b̄ɛɛ o ikolo sa ekulusu, kasi unwan̄wa eye ali na bomɔɔ phɔ ya nwiya n̄wa Nwaphongo. Na banga tozangyi bokusi ndengye eyazangaka Klisto, kasi wamowɛn̄ɛ obokye toli na bomɔɔ boli n̄ɛ, phɔ mwiya n̄wa Nwaphongo n̄wa banda ikyela na banga onte ya b̄ɛɛ.

⁵ Omimekye b̄ɛɛ mampenza booli onte ya ianola. Omimekye! Tooɛɛ obokye Yesu Klisto ali onte ya b̄ɛɛ? Wanaka imimeka m̄ɛ siloekpenele.

⁶ Kasi naumunya obokye wa moeba obokye imimeka m̄ɛ tesiikiyi loekpenela.

⁷ To bondɛɛ Nwaphongo obokye b̄ɛɛ sakyela nɔnɔ boɛ bɔnɔbɔ, tololi na phowa ya imilongya, kasi tozingye obokye b̄ɛɛ okyele bolaa, na bo banga toloikiyi longa.

⁸ Phɔ tolokokiyi itemɛɛ bosembo pha Nwaphongo, kasi tosengyesi nde ikyela ili pheɛ.

⁹ Tokumbe imbɛɛ sili banga na bokɔɔ emba b̄ɛɛ na bokusi o nzela ya Nwaphongo. Lowɔ loobondɛɛ banga Nwaphongo loli obokye b̄ɛɛ obe bato balaa mpenza.

¹⁰ Yango mena, naekomesi babona o boo pha nga iyaa oka b̄ɛɛ, phɔ waamoya nga oka b̄ɛɛ, nga saya eph̄ɛ etumbu na bokonzi pha mpe Nkolo, bokonzi m̄ɛ boli na ntina ya itomba ingomba sa b̄ɛɛ, kasi phɔ ya isiɔtɔ phe.

¹¹ Kasi unwan̄wa eye bande na nga, oikala na bolaa. Luka ikyela bolaa, kuyinyaka b̄ɛɛ na b̄ɛɛ, ookanaka onte ya b̄ɛɛ, baa na ná bose. Emba Nwaphongo owa lozingo na owa bose amoba na b̄ɛɛ.

¹² Obeyinya, ombe na yambana. Baanosɔ b̄ɛɛ Nwaphongo bali wawa baelongɔsi.

¹³ Lɛ obokye ngɔlu ya Nkolo Yesu Klisto, lozingo la Nwaphongo, na isungyi sa Bolɔbɔ Bosantu ibee na b̄ɛɛ basɔ.

Mokanda nwa Polo oka Bagalatia Maphoo ma etatele

Polo atomelaka Bagalatia mokanda nwa ngongo mumu imbele saakyekye yo o imbanga see sa iyato. Pho waakoma yo o Efeze (Bitoma 19.1), aokaka obokye Bagalatia baanole mateya ma bato basuu baayakaka oka bée emba bawoko bée kye: Esengyesi obokye baanosi ba nkyisi iinsuu batosa na bée mibeko ma Bayuda ma imibele. Pho ya itutola baande ne o nzela ya Simo Elaa, Polo amba ya phe maumunya me na bitee biato.

Bitee me bili bobo:

- Bagalatia 1-2: Polo aimosi bato ba Galatia maphoo mawenekye yo mampenza. Kamiphambe na etoma ye ya botoma, kateya obokye eli Nkolo moto owamophekye ephesi mena
- Bagalatia 3-4: Polo akyekyi maphoo maakomama o buku pha Nwaphongo wa Sangola eekasi, yo kye Mibeko ma Bayuda temaika bikya bato. Moto akokyi ibika nde bo aanosi Yesu Klisto
- Bagalatia 5-6: O mbomela, Polo kaongye na Bagalatia obokye ba lee Bolobo pha Nwaphongo botambwisa bomoo pha be, pho Bolobo kaphe moto maumunya maanyakune, na koleka maumunya ma lozingo

Mokonda mumu moongye na baanosi baso obokye baokye maloba mama emba bamaanole, obokye bamane o boombo pha ndengye eso.

Ibeya

¹ Nga Polo, owabutwa toma. Teyaika bombuya bato, naa sika bobutwa na moto. Kasi na bobutwa nde na Yesu Klisto na Tata Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe.

² Inga na bebi baali na nga wawa, toekomele bée mangomba mali o Galati.

³ Ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée.

⁴ Iyo owamiambya pho ya masumu ma banga, pho ya obokye alomanya o mokyisi mumu moobe, bo waazingaka Nwaphongo, oli Ango wa banga.

⁵ Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Simo Elaa eli nde yonoyo

⁶ Nwaphongo aebanga pho ya Klisto; nambe taakamwa na bonzanga bomokubolesi na bée lokukyi, pho ya ikye benga Simo Elaa esuu.

⁷ Teli na pho ya obokye Simo esuu eli, kasi wali nde bato baambya mobulu onte ya bée, bambe na zinga ico Simo Elaa ya Klisto.

⁸ Kasi bo moto monomo, ebe banga naa anzelu monomo owa ikolo, aeyimosi Simo Elaa eekyese na eya eyimola banga, alakame na bobele!

⁹ Tounva lowo na bée, emba nakule ewole lango unwanwa eye, ngakye: Bo moto aeyimosi Simo Elaa eekyese na eyaanola bée, alakame na bobele!

¹⁰ Unwanwa eye, kyelukye iwo obokye nalukye bolaa oka bato ndee oka Nwaphongo? Nalukye nde obokye bato bansambe? Bo nataakyi ba nde obokye bato bansambe, nde sikuli ba moto wa etoma wa Klisto.

Ndengye eyabutwa Polo toma

¹¹ Bande, pho nawo na bée ngakye: Simo Elaa eya eyaeimola nga, teli ya bato.

¹² Pho simba na ezwa na moto, sika naeyekola na moto. Kasi yanveninya nde Yesu Klisto.

¹³ Pho waoka bawo na mobesi nwa nga nwa phanza onte ya mibeko ma Bayuda: Na kabu eya baka na nga nanyokolo ingomba sa Nwaphongo na wabaka nga nalukye isooto.

¹⁴ Nabaka nakole o mibeko ma Bayuda, nalekaka bebi baikye ba yoo na nga na ba bosoo pha nga, pho nazingaka na boikye bonkoko pha batata.

¹⁵ Kasi, Nwaphongo owanzolo tata ibu sa mama, ambanga na ngolu ye.

¹⁶ Anveninya Nwana we pho ya obokye nakyemimola Simo ye onte ya bapakano. Mina wamo, sikula luka izwa mateya ma bato,

¹⁷ naa ikyende o Yelusaleme oka babaka batoma o boo pha nga. Nakyekye o Arabi, sima namba ya butwa o Damaseke.

¹⁸ Emba, sima ya mbula iyato, namba yakyē o Yelusaleme pho ya iebana na Petelo, namba kyela ne nkolo iko mbuka itano.

¹⁹ Sika wene na toma mosuu, kasi nde Zake, nwana nyango na Nkolo.

²⁰ Maphoo maekomele nga mama, namawo o boo pha Nwaphongo, teli bole.

²¹ Sima, namba ya kyende o manyete ma Siri na Silisi.

²² Kasi tebaikaka nzeba o Mangomba ma Klisto mali o manyete ma Yuda.

²³ Kasi baokaka bawo obokye: «Moto owabaka kalonyokolo phanza, abuto kaimole maphoo ma ianola Klisto mabaka yo kawo phanza.»

²⁴ Emba Mangomba me makumolaka Nwaphongo pho ya nga.

2

Iokana sa batoma o Yelusaleme

¹ Bobele, o sima ya mbula iko mbuka ine, namba kula yakyende o Yelusaleme, nga na Balanabasi. Nakyendekye na na Tito.

² Nakyendekye pho Nwaphongo anveninyaka obokye nakyende omu. Emba namba baimola Simo Elaa eya imiolaka nga onte ya bapakano. Naeyimolaka na bato balobo bee kumola, obokye etoma eso ekyekyele nga yango sakyende pha.

³ Kasi nwebi na nga Tito, na bo ali Moela, tebaika motomisa obokye amibele.

⁴ Nde ya baka nde pho ya bebi babole, baminyosaka na malondo obokye baya nongo bokokyelele banga bosomi pha banga, boute na Yesu Klisto, pho bakule lobuya o boombo.

⁵ Oka bato baabana, toloika miuya, nong pho ya nwana imbela, pho ya obokye phele ya Simo Elaa ebe nde yango pho ya bee.

⁶ Kasi pho lokyekyi bato banene — bo wabaka be, te wali na tina: Nwaphongo takyekye maboo ma bato — bato me tebaika na ntomisa ekpele esuu.

⁷ Kasi bawenekye nde obokye iimola Simo Elaa oka bato bali sa mibele, yabaka etoma eya mpe be, booli eyaka Petelo oka bato bamibele.

⁸ Pho moto owakyelaka onte ya Petelo pho ya ikye teya oka bato baamibele, akyela ne onte ya nga pho ya bato baatebaika mibele (pakano).

⁹ Emba, Zake, Petelo na Yoane bawene ndokolo ntondo o ingomba, okoebe bee ngolu eyampe Nwaphongo, balophakeye maboko, na nga na Balanabasi, pho ya iweninya obokye toli elele yonyo. Tookanaka obokye banga tokyende mbale eli bato bate baika mibele, bee mbale eli bato baamibele.

¹⁰ Baongaka na banga nde obokye toumunyakye babola, lowoo laakyela nga na bolaa.

Polo kaoya Petelo o Antioshe

¹¹ Kasi wakyende Petelo o Antioshe, namba ya mooya o miyo ma bato, pho aminyosaka o lowoo lofe.

¹² Mena bato batomaka Zake saboyakakye, abaka kaze yo na bapakano. Kasi, sima ya iya sa be, abuto ilota na ikyemiba imambale, pho ya ilota bato baamibele.

¹³ Emba Bayuda baayoko butwaka ikyela bokokyele yo, ebe na Balanabasi yo mampenza abutwaka ne ikyela bomu me.

¹⁴ Kasi waawene nga obokye tebaatambule o molongo bokowo phele ya Simo Elaa, namba wo na Petelo o boo pha bato baso, ngakye: «Bo we oli Moyuda, kobikye ya mobesi nwa bapakano, kasi nwa Bayuda phe, wamba tomisa bapakano ibaa ya Bayuda ndengye'ye?»

Bayuda na bate bali Bayuda babikiyi pho ya ianola Klisto

¹⁵ Banga, tobotama Bayuda, tololi bato ba masumu ndokolo bapakano baba.

¹⁶ Kasi toebe na bolaa obokye moto tabutwe moto wa bosembo pho ya bitoma ba mibeko, kasi nde pho ya ianola se oka Yesu Klisto. Toanola na banga Yesu Klisto me, pho ya obokye tobe bato ba bosembo na ianola Klisto emba pho ya bitoma ba

mibeko phe. Pho na bitoma ba mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo.

¹⁷ Kasi bo na bolukakye ibutwa bato ba bosembo onte ya Klisto, balozwaka bato ba masumu na banga me, kyelukye iwɔ obokye Klisto ali moto wa etoma wa isumu? Teli bomɔ!

¹⁸ Bo nakuli bongya maphɔɔ ma mibeko maɔɔko nga, mena nga mampenza nakule mibuya mosemosi wa mibeko.

¹⁹ Pho nga, nawa nde na mobeko pho ya obokye nabe na bomɔɔ pho ya Nwaphongo. Na Klisto, nali moto obakyi bɛɛ o ekulusu.

²⁰ Nali na bomɔɔ, kasi tekuli ba nga, eli Klisto oli na bomɔɔ onte ya nga. Pho bomɔɔ booli na nga unwanwa eye, nali na phango pho ya ianola Nwana wa Nwaphongo, yo owa nzinga na owa miambya pho ya nga.

²¹ Siibuya ngolu ya Nwaphongo sa ntina, pho bo na mobeko tozwe bosembo, ka mena Klisto amba waa nde bowela.

3

Moto kabikye na mobeko ndee na ianola

¹ Oo bato ba Galati bibubusi! Oelokyi nza? O miyo ma bɛɛ, baeteyaka Yesu Klisto owabakaka bɛɛ o ekulusu.

² Onzimole mi lowɔɔ lolo: Eli pho ya ikyelela mibeko wamba zwa Bolɔɔɔ, ndee pho waoka Simo Elaa?

³ Bɛɛ oli bibubusi mi lowɔɔ lolo? Bɛɛ baatatakyi phanza na Bolɔɔɔ, unwanwa eye, eli na nzoto kombe luka ibomela?

⁴ Okyesi maphɔɔ manene maikye nde bokyelela? Emba bo embi kula ba nde bokyelela!

⁵ Moto owaephe Bolɔɔɔ, na owakyela bilekyesako onte ya bɛɛ, kaikyele nde pho kokumole mibeko ndee pho waoka Simo Elaa?

⁶ Pho Abalayama abaka na ianola oka Nwaphongo, emba yango mena yakyela obokye bamotangye ndokolo moto wa bosembo.

⁷ Yango mena, oloebe obokye: Eli baanosi bali bana ba Abalayama.

⁸ Na o Buku, Nwaphongo awɔ obokye amobuya bapakano bato ba bosembo

na ianola, amba na imola Abalayama phanza Simo me Elaa eye: «Mabota maso mamozwa bolaa pho ya we.»

⁹ Yango mena, bato bali baanosi bazwe bolaa bɛɛ na moanosi Abalayama.

¹⁰ Pho bakyelesi ba mibeko, bali bɛɛ baso o se ya ilakyema. Pho wakomama obokye: «Moto munso owamoba saku-mola mibeko miso miakomama o buku pha Mibeko, alakyelame na bofe.»

¹¹ Pho eli nde phele obokye na mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo. Pho moto ooli na bosembo pho ya ianola, amobika.

¹² Mibeko na Ianola tebatambule ndengye yonoyɔ. Pho ya bomɔ, moto owamokokya ikyiongye mobeko me, amobika pho ya njwango.

¹³ Klisto aphuta pho ya ilomanya o bilakyi ba mobeko, wabutwa yo mampenza ilakyi pho ya banga. Pho wakomama bobo: «Moto munso oingye bɛɛ o mwete, alakyelame na bofe.»

¹⁴ Wakyelama babona pho bolaa pha Abalayama bokomele na bapakano na nzela ya Yesu Klisto. Emba na bomɔ, tozwe, na ianola, Bolɔɔɔ, ekpele eya lolakyele bɛ.

Klisto, njwakolo mumboto njwa Abalayama

¹⁵ Bɛbi, tokyekye bokokyele bato ba mokyisi. Bo nkyisi ibale ikyesi sangola, moto na monomɔ takokyi ieyɔɔ na iebuya ndengye esuu.

¹⁶ Eli nde bomɔ, mambunu Nwaphongo amaikyelaka Abalayama mumboto nwe. Taika wɔ obokye: «Na mboto ye», ndokolo kawɔ na bato baikye. Kasi «na muboto njwa we», eli nde pho ya moto monomɔ: Emba moto me eli Klisto.

¹⁷ Emba kyeka maumunya ma nga: Sangola eyaika kyela bɛɛ na bolaa phanza, yakyelama na Nwaphongo. Mobeko, njwango njwaya bipha mikama mine mbuka maato o sima, temokokyi iɔɔ ilaka me pho mena nde wabuye mbunu ya Nwaphongo nde pha.

¹⁸ Pho nde bo na mobeko bambe zwa ilaka, mena tekuli ba na mbunu. Nzuka, eli nde na nzela ya mbunu, Abalayama azwa ngolu ya Nwaphongo.

¹⁹ Emba, mobeko moya kyela ye? Moyamibakya pho ya iweninya itiyi sa mibeko, wamotaba bée baziya iya sa mumboto nwaikyela bée mbunu. Nwaphongo aphyekye Mobeko nwe na nzela ya banze oka Mose, owa baka tima onte ye na bato.

²⁰ Nzuka tima me tali moto wa moto monomom. Emba Nwaphongo ali nde yo monomom.

Ntina ya mobeko

²¹ Kyelukye iwō obokye mobeko mokyese na mambunu ma Nwaphongo? Teli bomō. Pho bo mobeko nwaphekye, bo nwabaka na mwiya nwa iphe bomō, emba ibutwa moto wa bosembo nde wautakyi nde phele na mobeko.

²² Kasi buku pha Nwaphongo boloteya obokye masumu maakya bato basō, pho ya obokye na nzela ya ianola Yusu Klisto, mbunu ekokysisame pho ya baanos.

²³ O boō pha iya sa ianola, tobaka o boloko ya mobeko, naboziyakye obokye ianola simiweninya.

²⁴ Yango mena, mobeko nwabaka mōkōsi wa banga, wataba banga toziya Klisto, pho ya obokye tobutwe bato ba bosembo na ianola.

²⁵ Kasi sima ya iya sa ianola, tolokuli ba o se ya mōkōsi mona.

²⁶ Pho na nzela ya ianola Yesu Klisto, bée basō oli bana ba Nwaphongo.

²⁷ Ee, bée basō bazwaka batisimo onte ya Klisto, olati Klisto.

²⁸ Tewakuli ba naa Moyuda, naa Moela. Tewakuli ba naa moombo, naa somi. Tewakuli ba lele na nwanwasi. Pho bée basō, oli nde moto monomom onte ya Yesu Klisto.

²⁹ Emba boli bato ba Klisto, mena eli nde obokye oli mboto ya Abalayama, oli mandomi me bo waimokyela Nwaphongo mbunu.

4

Baklisto tebakuli ba baombo ba mobeko

¹ Eye eli maumunya ma nga: Oli wango obokye nwana owa somi ali nwana,

takyese na moombo na nwana ndambo, iyo ali kolo ya maphō maso.

² Kasi ali o se ya bato baamobanza na okokambe maphō me nōnō mokōlo nwa meka ango.

³ Na banga, nde bomō, wataka ba banga bana, tobaka baombo ose ya phembo ya mokyisi.

⁴ Kasi, wakoka sina imbēle, Nwaphongo amba ya toma Nwana we, abotama na nwanwasi, ambi ba na o se ya mibeko.

⁵ Nwaphongo amotomaka pho ya iyikola babaka o se ya mibeko, pho ya obokye tobutwe bana be.

⁶ Nde phele, oli bana be: Nwaphongo atoma Bolōbo pha Nwana we o mandondo ma banga, Bolōbo me boanwane obokye: «Aba, Tata!»

⁷ Tokuli ba moombo, kasi nwana. Emba oli we nwana, okuli ba na somi onte ya Nwaphongo.

Polo amiokyi ngōngō pho ya bato ba Galati

⁸ Phanza, wabaka bēe saeba Nwaphongo, wabaka baombo ba manzambe, batebali maakolo manzambe.

⁹ Kasi nwanwa eye boebi bēe Nwaphongo, na boeyebi Nwaphongo, ndengye kombe kula zinga ikye butwa baombo ba phembo ya phaa ite ili ntina ya mokyisi mumu?

¹⁰ Bēe kokumole nkolo, makombe, mambēle na mambula!

¹¹ Ompe bōbō pho etoma eyakyela nga onte ya be, nakuma nde bokumela!

¹² Bande, na ebōndi, kyela bokokyele nga, pho na nga nabutwa ndokolo bēe. Toika nkyela na lowo lonolo loobe.

¹³ Koebe na bolaa, yaba waabaka nga na bolosi, pho ya mbala eya etatele, naeteyaka Simo Elaa.

¹⁴ Emba, na bo pho ya bolosi pha nzoto ya nga, toika nvene pha naa toika nzoka empi. Kasi wanzambanga ndokolo anzelu wa Nwaphongo, ndokolo Klisto Yesu.

¹⁵ Nkyisa yabaka na bēe ili bi? Nga ka nali nzoka ya be: Bo wakokaka, nde wa miphengoloko miyo ma bēe pho ya imampe.

16 Emba unwanjwa eye, nabuto mbomi ya b̄e pho naewole bosembo?

17 Imibanza simibanza na b̄e b̄e sasina, teli saakolo imbanza. Bazingye nde obokye baebalola na nga pho omibanza na b̄e.

18 Ekpele elekyi bolaa, eli imiwene obokye bamibanza na b̄e sakolo imibanza imbele sisi, emba yango saba nde wabe nga onte ya b̄e.

19 Bana banga, onte ya minyoko, nakule eebota, n̄o wamokuta Klisto onte ya b̄e.

20 O! Nazingaka ibaa phenephe na b̄e imbele sisi pho ya izwa mowosi molongoba, pho siebe ndengye ekokyi nga ikyela pho ya b̄e.

Nwana wa Sala na njwana wa Agala

21 Inzimole, b̄e bazingye ibaa o se ya mibeko, b̄e tookye ikyiwo mina mibeko?

22 Wakomama bobo, pho obokye Abalayama abotaka bana babale: M̄n̄o na njwasi moombo, omoyoko na njwasi owa somi.

23 Kasi njwana owaka njwasi moombo, abotamaka bokobotame njwana munso, emba njwana wa njwasi owa somi, abotamaka pho ya ikokya mbunu ya Nwaphongo.

24 Mapho mamana mali maBombami mazindo: Basi babana bali, sangola ibale. M̄n̄o, okoye o ngomba ya Sinayi, kabote pho ya boombo: Eli Agala.

25 Pho ngomba ya Sinayi eli o Arabi. Emba Agala akokaa na Yelusaleme eya lol pho ali moombo yo na bana b̄e.

26 Kasi Yelusaleme eya ikolo eli somi, emba yango eli nyango wa banga.

27 Pho wakomama bobo:
«Iwe komba, otowabotaka, kumba!
Iwe otowaika eba bolosi pha ibota, lika
nyangye ya nkyisa,
pho njwasi owa engyibinya b̄e ali na
bana baikye
koleka njwasi oli na moloo.»

28 Emba b̄e, b̄e, nde boli Izake, oli bana baabotama o mbunu ya Nwaphongo.

29 Kasi, nde bo wanyokoloko njwana owa botamaka bokobotame njwana

munso owa botamaka na Bolobo pha Nwaphongo, wakuli ba nde bomo unwanjwa eye.

30 Emba buku pha Nwaphongo bowo bo? Winya njwasi owa moombo na njwana we, pho tewakokyi obokye njwana wa njwasi moombo akabe ilaka yo na njwana wa njwasi owa somi.

31 Yango mena, b̄e, teloli bana ba njwasi owa moombo, kasi bana ba njwasi owa somi.

5

Klisto kalophe bosomi

1 Klisto alokandola nde pho tozwe phakolo bosomi. Ophila na bolaa, b̄e samile ikula butwela boombo.

2 Kyeka, nga Polo, naewole ngakye: Bo b̄e omibesi, yaakyela Klisto pho ya b̄e eteikule ba na ntina.

3 Nambe nakula wo na b̄e mbala yonyo obokye moto munso okomibele, asengyesi na ikyelela mobeko bo kowo njwango.

4 Bo kokyele bosembo pho ya mibeko, okabwa na Klisto, ozangyi ngolu.

5 Bo na banga, tolemele obokye Nwaphongo alobuya bato ba bosembo pho toanola. Eli mbunu ekyeziya banga na mwiya njwa Bolobo.

6 Pho, pho ya moto oli onte ya Yesu Klisto, ebe imibele, ebe iba samibele, teili na ntina. Kasi eli na ntina, eli nde ianola simiweninya na lozingo.

7 Wakyilinganaka na bolaa. Moto oezibesi nzela na oekatesi ianola mapho maBosembo nza?

8 Ikatela sisi tesikyi uta na okoebangye.

9 Nwana munso njwa mapa mokyiky onte ya falini, moulole falini eso!

10 Pho ya nga, nali na ianola oka b̄e onte ya Nkolo obokye otobengye nzela esuu. Kasi moto okoamba mobulu onte ya b̄e, na bo afe nza, Nwaphongo amophe etumbu.

11 Bande, bo na nga, bo nakule teya imibele, pho ya'ye nanyokomo? Na bomo, ekulusu ya klisto tekuli ba ibaku!

12 Bato banyosa mobulu onte ya b̄e, bambe nde kye mitena bompele pha b̄e.

Bitoma ba Nzoto na mbuma ya Bolobo

13 Bēbi, bēe wabangamaka obokye ozwe bosomi. Kasi bosomi me phango saephe nzela ya ibenga phowa ya nzoto! Kasi na lozingo omiambya, o sungane onte ya bēe.

14 Pho mibeko miso mikokyisame nde onte ya iloba sōsō sisi: «Wamozinga mobuba na we bokomizingye wa mampenza».

15 Kasi, bo bēe kotwane ya manyama, kombe na zaana bēe na bēe, kyeba: Wamioto bēe na bēe.

16 Inzokye: Tambula na Bolobo emba otokyele mapho maetomisa phowa ya nzoto.

17 Pho nzoto na ma phowa me, matemele Bolobo, emba Bolobo katemele nee nzoto. Onte ya bēe, wali ebasi, yango mena sakyela bo kozingye bēe.

18 Kasi bo okambemi na Bolobo, bēe tokuli ba o se ya mibeko.

19 Bitoma bia nzoto unwanwa eye biwene na bolaa: Ekobo, mapho ma sokoto, bondumba,

20 isambela bikyeko, bonganga, iyinana, iba saokana, zuwa, itombo, iwelana, ika miko, ikabwana,

21 imengyela, ilanga maleku, nganga ya iza na mapho ndengye na ndengye maula na mango. Bakyesi ba mapho me, naekyebisa bo waunva eekyebisa phanza nga, etebakome o Bokonzi pha Nwaphongo.

22 Kasi kyeka mbuma ya Bolobo: Lozingo, nkyisa, bose, iuya mo, motema bolaa, izinga bato, ianola,

23 iba na boboto, imizila. Mapho maso mama, mobeko tamakatele.

24 Bato baso baka Klisto, babakya nzoto na maphowa ma yango maabe maso o ekulusu.

25 Bo tobikye na Bolobo, tolee Bolobo me alokambe.

Mobeko nwa Klisto

26 Banga saba bato ba mawala: Banga satumonela onte ya banga, banga samengyelana onte ya banga.

6

Nyanyinyana biphesi ba bēe

1 Bande, bo monomo na bēe akyesi bobo, eli nde bēe, bali na Bolobo, bakokyi imoteya na mo. Nde kokyefe na we: Na we tokokyi imekama me?

2 Nyanyinyana biphesi onte ya bēe. Na bomo, kokokya mobeko nwa Klisto.

3 Pho, bo moto kamikpe na kaa, nzuka ali nde pha, yo mampenza kamikosa.

4 Kasi moto na moto akyekye etoma ye. Emba, bo aweni obokye etoma me eli ya kaa, yamoba nde pho ye, kasi teli pho ya baayoko.

5 Pho moto na moto amophila ephesi ye mampenza.

6 Moto okoteya bēe Iloba sa Nwaphongo, akabe na moto okomoteya mbolo ye iso iinda.

7 Bēe samengye: Tebaalangye mi Nwaphongo. Pho iphikiyi moto, amoinoko.

8 Moto okophikye pho ya nzoto ye mampenza, amunoko ikyi bote nzoto: Iwaa. Kasi moto okophike pho ya Bolobo amunoko ikyi bote Bolobo: Bomoo pha bobele.

9 Banga saphembe na ikyela bolaa. Pho, o imbele me, bo tolole phe, tomunoko mbuma ya balaa.

10 Yango mena, imbele botaabaa sango, tokyele bolaa na bato baso, konza na bebi na banga onte ya ianola.

Mapho maa isokya

11 Kyeka nkoma inene iye: Naekomele yango na maboko ma nga mampenza!

12 Bato baazinga imiebinya bokolo moto na mapho ma nzoto, kyeka bēe babana bato baetomisa imibele. Phowa ya bēe yonyo eli nde ya iba sanyokomo pho ya ekulusu ya Klisto.

13 Pho, bēe bamibele, tebakumole mobeko. Kasi bazingye nde obokye bēe omibele pho bamiphambe na imibele sa be.

14 Pho ya nga, sili na lowoo losuu la imiphamba bo teebe nde ekulusu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto. Na ekulusu me, mokyisi mobakyemi pho ya nga, na nga nabakyemi o ekulusu pho ya mokyisi.

15 Imibele na ibaa samibele, tewali na ntina. Ka lowoo la ntina eli nde ibutwa moto oomunyakune.

¹⁶ Pho ya baamikambe na mobeko mumu, bose na ngongo ibe mi be, na mi Isalayele sa Nwaphongo.

¹⁷ Tata unwanwa eye, moto sakula ntungyisa. Pho nga, nali na bilembo bia Yesu o nzoto ya nga.

¹⁸ Bebi, le obokye ngolu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto ebe na be. Ame.

Mokanda nwa Polo oka Baefese Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko o Loma. Efese yabaka mokyisi monomo nwa ntina koleka o nkysisi iso ya Azi minere. Polo akomaka mokanda me na pho ya Mangomba ma nkyisi iso ya mambale.

O etee eye ntubo, lowoo lonene eli «sekyele ya Nwaphongo.» Nwaphongo akokya nwango nwe nwa izasa Klisto mokonzi nde monomo wa bikpele biso biakyela yo o ikolo na o se (1.10). Yango mena atata iyamba bato baso, ebe Bayuda na bate bali Bayuda pho ya ibabuya mokyisi nde monomo moli nde nwe mampemza.

O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi babe nde moto monomo ndengye elongoba wango na bomoo pha bee boonyakune na iyangana sa bee na Yesu Klisto.

Pho ya iweninya ndengye ya iyangana sa baanosi bo wabutwa sango nde mokyisi monomo nwa Nwaphongo, Polo akpa bite baato:

- Ingomba sili ndokolo nzoto, Klisto ali ndokolo moto nwa sango.

- Ingomba sili ndokolo ingambi, Klisto ali ndokolo ibanga siphile ingambi siso.

- Ingomba sili ndokolo nwasi wa Klisto.

Na bomoo wateya obokye baanosi basengyesi aangana na Nkolo wa be.

Maphoo mali o mokanda mumu

Baefese 1.1-2: Maloba ma etatele

Baefese 1.3-3.21: Yesu Klisto na Ingomba

Baefese 4.1-6.20: Bomoo bonyakune o iyangana na Klisto

Baefese 6.21-24: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo, ooli toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo. Naekomele bee basantu ba Efese baanole Yesu Klisto.

² Le obokye ngolu na bese pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be!

Ngolu eteli na suka

³ Topambole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto!

Yo owalopambola onte ya Klisto, na mampambosi maso ma molimo maute o ikolo.

⁴ Mena mokyisi sa bokyelamakye, Nwaphongo alozinga amba na loolo onte ya Klisto obokye tobe basantu na sa mooya o miyo me.

⁵ Awangaka phanza obokye tobutwe bana bee na nzela ya Yesu Klisto.

Mena bowazingaka phowa elaa ye,

⁶ pho tokumisa nkyemo ye,

na ngolu eya lotonza ne onte ya Nwana we wa lozingo.

⁷ Onte ye, toikoo na nzela ya malongo me.

Onte ye, Nwaphongo alimbise bofee pha banga,

ilongošana na ngolu ye ete eli na suka,

⁸ eya lotonza ne na zebi siso na na malondo.

⁹ Aloteya ibombami ya phowa ye,

ilongošana na phowa ye elaa bo wa wangaka yo onte ya Klisto.

¹⁰ Nwango moli obokye wakoka sina imbele me:

Nwaphongo amoangyinya maphoo maso maali o ikolo na mali o se pho Klisto abe mokonzi nde monomo.

¹¹ Onte ye me, banga tozwa iyalo sa banga pho Nwaphongo aloolo minyabipha ilongošana na nwango nwe okokyele iso boozingyi phowa ye.

¹² Pho banga tobe o ikumo sa nkyemo ye banga

balemelaka oka Klisto phanza.

¹³ Onte ye me, waoka iloba sa phele, Simo Elaa ekyebikya.

Onte ye me, waanola, emba bamba ekyela elembele ya Bolobo phalakyelaka yo minyabipha.

¹⁴ Bolobo me eli ndanga ya ilaka samozwa banga oka Nwaphongo. Tomozwa ilaka me siso wamokandolama banga o boombo, emba tomowene nkyemo ye, tomba na mokumola.

Losambo la Polo oka Nwaphongo

¹⁵ Yango mena, na nga me, waaoka nga ianola sa bée oka Nkolo Yesu na lozingo la bée pho ya basantu baso,

¹⁶ sile iphe melesi pho ya be, naetangye moto na moto o mabondeli ma nga.

¹⁷ Pho ya obokye Nwaphongo wa Nkolo wa banga Yesu Klisto, Tata owa nkyemo, aephe zebi saamoeteya na saamokyela obokye omoebe phele na balaa.

¹⁸ Nabondèle obokye aweninya saa miyo ma mandondo ma bée pho oebe molemo ye moephe mbela ye, yango eli bonene pha nkyemo ya ilaka se sikabele yo basantu.

¹⁹ Nabondèle na obokye oebe phembo iinkusi ya Nwaphongo pho ya banga baanola, kokokana na mwiya nwa bokusi pha phembo ye.

²⁰ Aikyela iso o etoma onte ya Klisto, waamokundola yo onte ya bawe na waamozasa yo o boloo phe o ikolo,

²¹ Klisto ali o ikolo sa Mwiya muso, Bokonzi bosso, Phembo iso na Bonkolo bosso, ali na o ikolo sa mankombo maso maali, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi nwaamoya.

²² Ee, Nwaphongo akyela iso o se ya makolo ma Klisto, amba na mokyela o ikolo sa iso, amoolo ibaa ndokolo moto nwa Ingomba.

²³ Ingomba eli nzoto ya Klisto, onte ya sango Klisto ali muuwosi, onte ya Klisto Nwaphongo ali muuwosi.

2

Bomoo o nte ya Klisto

¹ Phanza bée wabaka bawe pho ya mabunga na masumu ma be.

² Wabaka kobikye o masumu kokokana na manzambe ma mokyisi mumu. Wabaka kokumole mokonzi nwa bokonzi pha phembo iili o mipepe. Mokonzi me eli bolobobobe bookyele unwanwa eye o mandondo ma bana baatombele Nwaphongo.

³ Na banga tobaka o molongyele nwa bato babana me, wamiambyaka banga o phowa ya banga ya bonzoto. Tobaka

tokyele phowa ya bonzoto na ya maumunya maabe, emba tokokaka na etumbu ya Nwaphongo ndokolo bato baso.

⁴ Kasi Nwaphongo na ngongo ye iikye, pho ya lozingo le lonene laa lozinga ne,

⁵ ebe na wawaka banga o mabunga ma banga, alophe bomoo na Klisto. Nde phele, bée wabika na ngolu ya Nwaphongo.

⁶ Emba molongo na Klisto, alokundola, amba na lozasa o ikolo, onte ya Yesu Klisto.

⁷ Obokye ateya o bileko biamoya bonene pha ngolu ye na nzela ya bolaa phe pho ya banga onte ya Yesu Klisto.

⁸ Pho na ngolu ye, bée obikyi na nzela ya ianola. Ka teli lowo la be, mena eli nde ikabo sa Nwaphongo.

⁹ Sango tesiute na bitoma, obokye moto amiphambe na sango.

¹⁰ Pho toli bikyelamo ba Nwaphongo, alokyela onte ya Klisto Yesu pho tokokya bitoma bilaa balobongyisela yo phanza.

Baso toanga onte ya Yesu

¹¹ Yango mena, nde koununya bo wabaka bée phanza bapakano o bonzoto. Baabele bée, nde pho ya phota eya mikyela bée o nzoto na maboko ma bato, baebangye ngbotu.

¹² Imbele me, toikaka eba Klisto, toikaka ba bato ba makoyi nwa Isalayele, wabaka babutu, mbunu eyaikaka Nwaphongo onte ya sangola na bato be, teyabaka pho ya be. Toikaka ba na molemo, toebaka na Nwaphongo o mokyisi.

¹³ Kasi unwanwa eye, onte ya Klisto Yesu, bée baabaka phanza itakye, obuto phenephe pho ya malongo ma Klisto.

¹⁴ Pho, eli yo owa loyelela bese. Bayuda na batebali Bayuda ababuye moto monomo. Waambya yo bomoo phe o ekulusu, Klisto auosi ekuka ya loino eyabaka kyebakabinya.

¹⁵ Waamanya yo mobeko na mitindo na milongo ma nwango, aluka ibuya bato babale moto monomo oomunyakune onte ye mampenza. Yango mena aambya bese.

¹⁶ Waawa yo o ekulusu, Klisto aangyinye Bayuda na batebali Bayuda,

ababuye moto mɔnɔmɔ, emba amba babongya na Nwaphongo. Na nzela ya ekulusu, abomi loino.

¹⁷ Aesi yaimola Simo Elaa ya bɔse oka bɛɛ babaka itakye na babaka phenephɛ.

¹⁸ Phɔ na nzela ya Klisto, Bayuda na batebali Bayuda, ozwe banga Bolɔbɔ nde bonɔbɔ, tozwe nzela ya inyɔlɔ oka Tata.

¹⁹ Yango mena, tokuli ba babutu naa bato baalekane. Kasi oli na basantu bɛɛ basɔ nde bato ba lombo, bato ba ingambi sa Nwaphongo.

²⁰ Ingambi saatongama o ikolo sa batoma na baimosi. Emba Yesu Klisto yo mampenza ali ntɔndɔ ya moloo.

²¹ Eli nde o ikolo sa Klisto Yesu, ingambi siso sitongame, simbe na baa phɔ ya ibutwa tempelo esantu onte ya Nkolo.

²² Molɔngɔ nɛ, onyɔsi na bɛɛ mɛ o itongama elele yɔnɔyɔ, phɔ ya ibutwa ingambi sa Nwaphongo na nzela ya Bolɔbɔ.

3

Polo, moto wa ibombami sa Klisto

¹ Yango mena, phɔ ya bɛɛ bapakanɔ, nga Polo, nali moto wa bolɔkɔ wa Klisto Yesu.

² Bo waokaka bɛɛ ndengye eya mpe Nwaphongo etoma phɔ ya bɛɛ, na ngɔlu eya nzokyela yo,

³ ndengye eya nveninya yo ibombami sɛ, bo wa ekomelaka nga phanza na bokuwe.

⁴ Waatangye bɛɛ mokanda nwa nga, okokyi iwene obokye, nali na malondo o ibombami sa Klisto.

⁵ Ibombami mɛ, taika simola bayoo bayɔkɔ na bana ba bato bo siweninye yo unwanwa eye oka batoma basantu bɛɛ na oka baimosi na nzela ya Bolɔbɔ.

⁶ Ibombami mɛ sili bobo: Bapakanɔ babuto na bɛɛ bakabi ilaka, banyɔsi na bɛɛ o nzoto mɛ, babuto o mbunu onte ya Klisto Yesu na nzela ya Simo Elaa.

⁷ Nabutwa moto wa etoma ya yango ikokana na ikabo sa ngɔlu ya Nwaphongo eya mpe yo ikokana na bitoma bia mwiya nwe.

⁸ Nga, oli moto olekyi bokyiky onte ya basantu basɔ, nazwa ngɔlu ya iimola

bapakanɔ ezwele ya Klisto etekokyi moto ieba na ilimbola.

⁹ Na ya iweninya o saa bozwakye pha ibombami sabomba Nwaphongo minyabipha, yo mokyesi wa maphɔ masɔ.

¹⁰ Phɔ ya obokye tata unwanwa eye, Bakonzi na Baangyesi bali o ikolo owo, baebe na nzela ya Ingomba obokye zebi sa Nwaphongo kasiteya na ndengye nzikye,

¹¹ ikokana na nwanjo nwa kokya yo o bileko onte ya Yesu Klisto oli Nkolo wa banga.

¹² Onte ye mɛ, phɔ ya ianola sɛ, towɔ salota moto, tozwe nzela ya isusinya ooli Nwaphongo na bosomi bosɔ.

¹³ Naongye na bɛɛ mɛ, bɛɛ saphembe phɔ ya minyɔkɔ miikusi miokye nga phɔ ya bɛɛ, miili nkyemɔ ya bɛɛ.

Iyeba lozingo la Klisto

¹⁴ Yango mena nakusame na mabongo o boo pha Tata,

¹⁵ mabota masɔ mali o ikolo na o se, matangye nkombo ye.

¹⁶ Phɔ ya obokye aephɛ ikokana na ezwele ya nkyemɔ ye, aetonza na mwiya, na Bolɔbɔ phe, phɔ ya obokye moto wa bɛɛ owa motema akute,

¹⁷ emba Klisto aya zala o mandondo ma bɛɛ na nzela ya ianola, onte ya lozingo, onyɔsa nkanga, ophikame na bokusi.

¹⁸ Phɔ ya obokye ozwe bokusi pha isɔsɔlɔ, bɛɛ na basantu basɔ, bonene, phaanda, ngomba na bozindo,

¹⁹ na iyeba lozingo la Klisto lolekye boebi bosɔ, phɔ ya obokye Nwaphongo aetonza na itondi siso.

²⁰ Ali na mwiya mokyele onte ya banga koleka ikokyi banga oonga na iumunya, mokyele etoma onte ya banga.

²¹ Nkyemɔ ibee nɛ onte ya Ingomba na onte ya Klisto Yesu, phɔ ya bayoo basɔ, bobele na bobele. Amɛ.

4

Nzoto ya Klisto ili nde yɔnɔyɔ

¹ Yango mena, nga ooli moto wa bolɔkɔ onte ya Nkolo, naelenza obokye mofesi

ɲwa bée molongobane phele na mbela eya ebanga bée.

² Na imiuya siso na ná bonyile, na ikanga motema, limbisanaka bée na bée onte ya lozingo.

³ Luka na bokusi ibanza iyangana sa Bolobo saa eyangyinya na nzela ya bose phe.

⁴ Na nzela ya bose, nzoto ili yonoyo, Bolobo bonobo. Nde bomo, mbela eya ebanga bée eli nde o molemo monomo,

⁵ Nkolo monomo, ianola sonoso, ibatisa sonoso,

⁶ Nwaphongo monomo, yo Ango wa bato baso, ali o ikolo sa baso, o bilele biso na o maphoo maso.

⁷ Kasi monomo na monomo na banga azwa ngolu ikokana na ikabo samophe Klisto.

⁸ Yango mena kawo obokye:

«Wa baa yo o ikolo, aakya bato o boloko, akabela bato makabo.»

⁹ «Aba!» Kyelukye iwɔ bo? Kyelukye iwɔ obokye, yambo ya iba, Klisto ataka uta naino nono o se ya manyete.

¹⁰ Moto oouti, ekuli ba nde yo moto obaa o ikolo owo pho ya obokye atonza na munse na ikolo na bolaa phe.

¹¹ Emba eli yo mampenza owa phe nde phele bakyi ikabo sa iba batoma, bayoko baimosi, bayoko baimosi ba simo Elaa, kasi na bayoko me babanze ba mangomba na bateye.

¹² Na makabo mamana, Klisto aluka iphe basantu makokyi pho bakokya etoma ya bée na pho batongye nzoto ya Klisto.

¹³ Nono obokye banga baso tokome o ianola nde sonoso na boebakye Nwana wa Nwaphongo. Na bomo, banga baso tomokola, tomobutwa baphomba, emba tomokokana na motesi njwa itondi sa Klisto.

¹⁴ Pho ya obokye banga sakula ba ya bana bakiyiki bakymikyε bokyεle. Mateya ma ndengye na ndengye etemaalobolo. Etelobengye bato ba malondo maabe bateya maphoo ma boole.

¹⁵ Kasi bo towo phele onte ya lozingo, tomokola o maphoo maso ikokana na Klisto, yo ooli moto.

¹⁶ Emba ne binango biso ba nzoto baangana. Mantonga maikye maangyinya nzoto, emba wakyele enango yonoyo na yonoyo etoma ya yango, nzoto kyikole, kyimbe na mitonga yango mampenza onte ya lozingo.

Bomoo bonyakune onte ya Klisto

¹⁷ Yango mena, kyeka ikiywɔ nga na ikyianole nga onte ya Nkolo: Mobesi njwa bée sakula ba ndokolo bapakano baabengye malondo ma bée matemali na ntina.

¹⁸ Maumunya ma bée mali ma enzombi, bali babutu o bomoo pha Nwaphongo pho ya iba saeba sili na bée na pho ya ntema nkusi ya be.

¹⁹ Na iba sakula oka sa be, bamiambye o bondumba, pho ya ikyela maphoo maso maa sokoto na nganga.

²⁰ Kasi pho ya bée, teli bomoo bo waeteyaka bée Klisto,

²¹ bo eeni baa nde yo owaokaka bée bawo, bo baeteyaka nde pho ye, ikokana na phele eli onte ya Yesu,

²² osengyesi ile mobesi njwa bée mookasi, omimanya na moto owa phanza okomioto na maphowa maabe ma boole.

²³ Osengyesi imibuya bato baanyakune na imibongola malondo ma bée na nzela ya Bolobo.

²⁴ Emba obutwe bato baanyakune, bakyelama na ndengye ya Nwaphongo onte ya bosemba na bosantu boute na phele.

²⁵ Yango mena, ole boole. Moto na moto awo phele na nwebi ne, pho toli nde binango bia nzoto yonoyo.

²⁶ Bo obe na yoo, sakyela masumu. Yoo ya we yango sakoma nono wamokyε milangya bunya.

²⁷ Saphε Zabulu nzela.

²⁸ Moto owabaka kaiβe, ale iiba, aanole iwene bolosi pha ikyela etoma na mafoko me, pho ya izwa mbolo yaikaba na moto ookayee.

²⁹ Iloba sonoso siibe sango satokolo o noko ya bée, kasi bo wani ba lowoo la

iwo, ebe lowoo lolaa, lokokyi ikuya na ná iyelela bato balookye ngolu.

³⁰ Saphε Bolobo bosantu pha Nwaphongo ngongo, phaekyela ne elem-betele pho ya mokolo nwa ikandolama.

³¹ Maphoo maso maabe, itombo, yoo, nzangaa, bitoo, iso maina imane onte ya bεε, na lolengye loso la kabu.

³² Ba na bolaa onte ya bεε, obe na motema nwa ngongo, limbisana onte ya bεε bo waelimbisa Nwaphongo onte ya Klisto.

5

Ibika onte ya moo

¹ Yango mena, butwa bamekosi ba Nwaphongo ya bana ba lozingo.

² Ba na lozingo, bo wa ezinga Klisto me, amiambya yo mampenza oka Nwaphongo pho ya banga, ibonza na mbeka ya malasi ma solo mpimbo.

³ Bondumba, sokoto na bo ya ndengye'ye, nganga, teikokyi itangyema onte ya bεε bookokyi wango ifa oka basantu.

⁴ Tewabongyi na bεε obokye owo maloba maakusi, ma bobubusi na manzeya imbe. Kasi ebongyi na bεε nde iwo maphoo maiphe Nwaphongo melesi.

⁵ Pho, eba na bolaa obokye, ndumba munsu na moto wa sokoto, na moto wa nganga, ali moto okokumole bikyeko. Etazwe ilaka o bokonzi pha Klisto na Nwaphongo.

⁶ Moto saekatela na maphoo matemali na tina. Pho, eli maso mamana mabangye yo ya Nwaphongo mi baate bamokumole.

⁷ Yango mena, bεε saba na bεε mbale.

⁸ Pho phanza, wabaka o enzombi. Ujwanjwa eye, oli moo onte ya Nkolo. Ba ya bana ba moo.

⁹ Pho mbuma ya moo baibangye: Bolaa, bosembo, phele,

¹⁰ isosolo maphoo maasambe Nkolo,

¹¹ ifa saangana o bitoma ba bato ba enzombi bitebili na tina, kasi iibile.

¹² Maphoo makyele bato me mi ibombo, mali na ná soo ya imawo.

¹³ Kasi maphoo maso mate bεε, mamiweninya o saa,

¹⁴ emba maphoo maso mawene mali saa. Yango mena bawo obokye:

Umwa, iwe okolale,
langwa onte ya bawe,
emba o ikolo sa we, Klisto amungyengye.

¹⁵ Kyeba na bolaa na mobesi nwa bεε: Samiweninya bibubusi, kasi obe bato ba zebi,

¹⁶ bakyelele imbεle sisi na bolaa, pho nkolo ili mbe.

¹⁷ Yango mena, sa ba mangbεle, kasi oebe phowa iye eli na Nkolo.

¹⁸ Bεε salanga maleku, pho maleku kamanya moto o molongo. Kasi otonde na Bolobo,

¹⁹ woono bεε na bεε onte ya memboo, na zembo, na meembo maute na molimo ma iphe melesi, kumisa Nkolo na membo na ndondo ya bεε eso.

²⁰ Imbεle sisi, o maphoo maso, phεkye Tata Nwaphongo melesi na nkombo ya Klisto Nkolo wa banga.

Basi na bampele

²¹ Bεε baakumole Klisto, ndekomiuva onte ya bεε.

²² Babasi, ndekotosa bampele ba bεε ndokolo oka Nkolo.

²³ Pho lele ali moto nwa njwanjwasi, nde boli Klisto moto nwa Ingomba, iyo Mobikye wa nzoto.

²⁴ Kasi, bokomiuya Ingomba oka Klisto, nde bomu me babasi basengyesi imiuya oka bampele ba bεε o maphoo maso.

²⁵ Bεε bampele, zinga babasi ba bεε bookozingye Klisto Ingomba, emba amiambya yo mampenza pho ya sango.

²⁶ Pho ya obokye Ingomba sango mampenza sibutwe sisanu, sikunyolame na maa na ná Ilofa.

²⁷ Pho ya obokye yo mampenza ateya Ingomba sa nkyemo sitesili na itoni na munkute naa njwana ekpele, kasi sibe sisanu na sa mooya.

²⁸ Yango mena, bampele basengyesi izinga basi ba bεε ndokolo nzoto ya bεε mampenza. Moto okozingye njwasi we, kamizingye yo mampenza.

²⁹ Nana mbala moto takokyi iina nzoto ye. Kasi kaizeya, kaibongya bookokyele Klisto pho ya Ingomba.

³⁰ Pho banga tololi binango ba nzoto ye.

³¹ Yango mena, lele amoika nyango na ango, amoangana na njwasi we, emba bée baso babale bamobutwa nde nzoto yonomo.

³² Ibombami me sili sinene: Nde phele, nga nawo pho ya Klisto na pho ya Ingomba.

³³ Na bokuwe, pho ya bée, monomo na monomo na bée azingye njwasi we bokomizingye yo, emba njwanjwasi akumole lele we.

6

Bana na baboti

¹ Bana, ndekotosa baboti ba bée onte ya Nkolo, pho mena eli bosembo.

² «Kumola nyongo na ongo» mena eli mobeko njwa ntubo njwaikyela bée mbunu:

³ «Pho ya obokye obe na bolaa na ná bomo boanda o mokyisi».

⁴ Emba bée batata, satombya bana ba be, kasi obakolo, ombe na bakosa na mobesi njwa mapho maute na Nkolo.

Baombo na ba nkolo

⁵ Baombo, ndekotosa bankolo ba bée baa nzoto na boilakye na ná botekyenekye, na ndondo ya imiuya ndokolo oka Klisto.

⁶ Sakyela babona nde bo baekyengyele, bookokyele bato baalukye obokye babasambe, kasi kyela ndokolo baombo ba Klisto baakyele phowa ya Nwaphongo na ndondo ya bée eso.

⁷ Na motema molaa, obakyelele ndokolo kokyelele Nkolo, kasi bato phe.

⁸ Nde koebe obokye bo moto akyesi bolaa, aabozwa oka Nkolo, abe moombo naa abe somi.

⁹ Emba bée bankolo, ndekokyele mapho maso nde bomo me oka be. Sa bakanela. Eba obokye Nkolo ya bée na ya bée, ali o ikolo, oka ye tewali mbelekye.

Biñwanele ba Nwaphongo

¹⁰ Pho ya isokye, bée luka bokusi oka Nkolo, na bokusi pha mwiya nwe.

¹¹ Lata biñwanele ba Nwaphongo pho ya itemele zabulu na bitoma be.

¹² Pho ebasi ya banga teli ya malongo na nzoto, kasi tonwane na Bakonzi, na Makonzi, na Baangyesi ba mokyisi njwa enzombi, na malobo mabe mali o ikolo owo.

¹³ Yango mena, phila biñwanele bia Nwaphongo, pho ya obokye o mokolo moobe, olendendale, bée saenyete.

¹⁴ Yango mena, teme! Olate phele o mobimbi ndokolo nkamba, bosembo ndokolo mumbombo.

¹⁵ Emba, ndokolo bikoto o makolo, olate bonzanga pha ikyemimola Simo Elaa ya bose.

¹⁶ O mapho maso, phila nguba ya ianola, na yango okokyi izimya matumbu maso ma njwenya maa ma Munguna.

¹⁷ Emba olate eboko ya lobiko na mumphata njwa Bolobo, yango eli Iloba sa Nwaphongo.

¹⁸ Na mabondeli na ná inyongonela siso, nde kobondela na nzela ya Bolobo imbele siso. Pho ya bomo nde kokyengye, saphembe ibondela pho ya basantu baso.

¹⁹ Ndekobondela pho ya nga, obokye wamoingola nga munoko njwa nga, nazwe iloba sa iweninya sa nkaa, ibombami sa Simo Elaa,

²⁰ pho ya yango, nali toma eya kanga bée maphanga na nyololo. Ndekobondela obokye nateya na bosomi pho ye bo sengyesi nga iteya.

Mapho ma isokye

²¹ Tisikiyi, nwebi na nga owa lozingo na owaakolo moto wa etoma o molaa onte ya Nkolo, amoeyimola masimo manga maso, pho ya obokye oebe na bée me mapho maankyekyi na makyele nga.

²² Naetomesi yo nde pho ya bomo, pho ya obokye oebe mapho ma banga na obokye alenza mandondo ma bée.

²³ Bose, na lozingo, na ianola siute na Tata Nwaphongo na ná Nkolo Yesu Klisto, ibe na bande.

²⁴ Le obokye ngolu ebe na bée baso baazingye Nkolo wa banga Yesu Klisto na lozingo lotelounve.

Mokanda nwa Polo oka Bafilipi Maphoo ma etatele

Polo akyekye imola Simo Elaa o mokyisi munene nwa Filipi o mofembo nwe nwa ibale (Bitoma 16.12-40).

Sima ya banaa mambula, waba yo o boloko o Efese, Polo amba komela bato ba Filipi mokanda mumu pho ya ibaphemelesi pho ya sindo ya motomelaka bee na Epafrodite. Amba kula balenza obokye baphilane na Nkolo Yesu Klisto, bee samiambya na nwana bokyikyiki o mateya maa boole maanyoloko o ingomba sa be.

Mokanda mumu bamobangye mokanda nwa nkyisa pho tata o etatele nono o suka, Polo kawo nde maphoo ma nkyisa. Nkyisa me yaangane nde na ikumola Nkolo bo wakomama wango o Bafilipi 2.6-11.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Bafilipi 1.1-2: Maloba ma etatele
- Bafilipi 1.3-11: Ibondesi sa Polo pho ya bato ba Filipi
- Bafilipi 1.12-26: Maphoo maawene Polo o ianola se
- Bafilipi 1.27-2.18: Bomoo pha baanosi o onte ya Yesu Klisto
- Bafilipi 2.19-30: Maumunya ma Polo pho ya Timote na Epafrodite
- Bafilipi 3.1-4.9: Mateya ma Polo ndengye na ndngye
- Bafilipi 4.10-20: Ekamba ya Polo na baanosi ba Filipi
- Bafilipi 4.21-23: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo na Timote, baombo ba Yesu Klisto, toekomele bee basantu baso onte ya Yesu Klisto, bali o Filipi, bee na Bakyenyesi ba ingomba baso na bato ba etoma ba be:

² Le obokye ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be.

Ikumbela na ibondela

³ Napheme Nwaphongo wa nga melesi imbele siso sieyumunya nga.

⁴ Imbele siso siibondela nga pho ya bee baso, nabondela na nkyisa,

⁵ pho waangana na nga o etoma ya ikyemimola Simo Elaa, tata mokolo nwa etatele nono unwanwa eye.

⁶ Nali na ianola na lowo lonolo: «Iyo owa tata etoma elaa onte ya bee, amokye na yango nono o suka, nono o mokolo nwaamoyaa Yesu Klisto.»

⁷ Nali na elongyi ya iba na maumunya mamana pho ya bee baso, pho oli o ndondo ya nga. Pho naboli nga unwanwa eye o boloko, na wabaka nga o nze pho ya ibanza na ikyemimola Simo Elaa, bee baso wazwa ikabo nde bo wazwa nga.

⁸ Nde phele, Nwaphongo ali nzoka ya nga, kaebe obokye naezingye bee baso na lozingo la Yesu Klisto.

⁹ Emba kyeka ibondesi sa nga: «Le obokye lozingo la bee lokole na boikye, lotonde na sakolo iyeba na na sakolo isosolo.

¹⁰ Pho ya obokye obe na makokyi ma isosolo maphoo mali malaa. Emba mokolo nwa moya Klisto, obe balaa na sa mooya».*

¹¹ Wamotonda na maphoo ma bosembo onte ya bee maute na Yesu Klisto, o nkyemo na o ikumo sa Nwaphongo.

Simo Elaa enyango mboka eso

¹² Bande, nazingye obokye bee oebe: Maphoo mankomesi, mansungyi pho Simo Elaa enyangye mboka eso.

¹³ Yango mena, bato baso baakyele etoma oka mokonzi na bisuu, baebe unwanwa obokye banzakya pho ya Klisto,

¹⁴ na bebi na nga baikye onte ya Nkolo, oaweni bee obokye nali o boloko, bakuli butwa imola lloba sa Nwaphongo sa ilota.

¹⁵ Eli phele obokye bato bakyi onte ya bee baimole nkombo ya Klisto na phowa ya imekana, balukye obokye bandekye. Kasi bayoko baimole Simo ya Klisto na maumunya malaa.

* 1:10 1.10 Baef 5.10

16 Bakyi bakyele na lozingo. Baebe obokye nali o boloko pho ya iwela Simo Elaa.

17 Kasi baayoko, baumole Simo ya Klisto na imekana. Etoma ya b̄e teeli na ndengye elaa, balukye obokye mpasi ya boloko ya nga ekule bakysisama.

18 Lowo phe! Na bo maumunya ma b̄e mabee malaa naa bo mabee mabe, baumole nde Simo ya Klisto. Yango mena nali na nkyisa. Kasi naambaka baa nde na nkyisa.

19 Pho bo bondele b̄e pho ya nga na pho ya Bolobo pha Yesu Klisto boonsungye, naebe obokye mapho maso mamana mamosuka na bolaa, namobika.

20 Kokokana na phowa ekyeziya na nga na ná molemo moli na nga, esokye so. Kasi esiikye ziko, ebe unwanwa eye na nkolo iso, Klisto amozwa ngambo o nzoto ya nga, na bomoo pha nga na ná iwaa sa nga.

21 Pho, pho ya nga bomoo eli Klisto, emba iwaa eli mbano.

22 Kasi bo ibaa na bomoo o mokyisi wansungye ikyela etoma ya ntina, emba siebe lookokyi nga iolo.

23 Nali o sato: Nali na phowa ya iwa pho nakye ba elele yonyo na Klisto, yango elekyi bolaa!

24 Kasi pho ya b̄e, elekyi bolaa obokye nataa baa na bomoo.

25 Yango mena nali na ianola, naebe obokye esiwe, namoikala na b̄e baso, pho ya iesunga obokye okole, na obokye oanole na nkyisa.

26 Pho ya obokye, na ikula yaa sa nga oka b̄e, nkyemo ya zwa b̄e onte ya Yesu Klisto ikule kola.

Ebasi pho ya Simo Elaa

27 Lowo loolekyi: Mofesi nwa b̄e molongobane na Simo Elaa ya Klisto. Pho ya obokye bo naesi yaekyeka naa bo siikyi yaa, naokye bawo pho ya b̄e. Emba namooka obokye ophisi na bokusi onte ya Bolobo, oli nde elele yonyo, emba konwane elele yonyo na ndondo yonyo, pho ya ibanza ianola saeyelela Simo Elaa.

28 Namoeba na obokye b̄e tolote baini ba b̄e. Pho ya b̄e, kyete ya iwa sa b̄e.

Pho ya b̄e kyete ya obokye b̄e obikyi, emba maso maute na Nwaphongo.

29 Pho taika eph̄e ngolu nde ya ianola Klisto, kasi nakoleka ná inyokomo pho ye.

30 Yango mena tonwane ebasi elele yonyo. B̄e koebe, phanza waokoka obokye nanwane, emba natafa nde injwana.

2

Klisto taika luka ngambo

1 Yango mena bo wali ilenza onte ya Klisto, ikuya onte ya lozingo, aangana onte ya Bolobo, imele na ioka ngongo,

2 mena kontonza nkyisa ya nga ooli b̄e onte ya booka. Na lozingo lonolo, ndondo yonyo, maumunya monomo.

3 Sakyela na imekana naa iluka ngambo eteli na ntina, kasi na imiuya onte ya b̄e na iwene bebi ndokolo baelekye.

4 Saluka nde bolaa pha we mampenza, kasi luka na bolaa pha bebi.

5 Yango mena, onte ya b̄e, ba na maumunya ndokolo bato bali onte ya Yesu Klisto.

6 Yo ooli bo Nwaphongo, taika zwa maumunya ma imikokyinya na Nwaphongo.

7 Kasi ale iso, amibuye moombo, abutwaka nde ya bato baso, na nzoto, awenenyekye nde bo moto.

8 Amiuya yo mampenza, atosaka nono o iwa, nono o iwaa sa ekulusu.

9 Yango mena, Nwaphongo na ngolu ye, amotomba o ikolo, amba mola nkombo elekyi mankombo maso.

10 Pho ya obokye na nkombo ya Yesu, mabongo maso makusame, o ikolo, o se, ná o se ya manyete,

11 pho ya obokye noko iso iwo obokye Yesu Klisto ali Nkolo, pho ya nkyemo ya Tata Nwaphongo.

Etoma ya baklisto

12 Yango mena, bebi na nga ba lozingo, b̄e babaka nkolo iso na ikumo, saba na sango nde bo nali wamo, kasi na koleka injwanwa ootoli nga wamo. Na sakolo

itosa Nwaphongo nana itekyenεle, kyela etoma pho ya obokye obikye.

13 Pho eli Nwaphongo okokyele onte ya bεε obokye ozingye ombe na okyela bitoma kokokana na ηwango nwe.

14 Sakyemi miima, saika ziko o maphoo maso makeyele bεε.

15 Na bomoo otoobe na lowoo, etebaezwe na mooya. Wamoba bana ba Nwaphongo batebali na bofe onte ya bato baabe na batebali na boole. Onte ya bato babana, bεε kongyengye ndokolo moo.

16 Pho bεε ophisi Iloba sa bomoo, eli nkyemo ya nga mokolo ηwa moya Klisto, pho sikakyilingana bokyilingyenela naa iwene mpasi ya pha.

17 Emba na bo malongo ma nga masw-eye ya ibonza o mbeka na etoma ya ianola sa bεε, nali na nkyisa, emba nasepele na bεε baso.

18 Na bεε me, ba na nkyisa, kumba na nga molongo!

Polo atomi Timote na Epafrodite

19 Nali na molemo onte ya Nkolo Yesu obokye namoetomela ndele Timote pho aya elenza. Emba namooka masimo ma bεε maamundenza.

20 Sili na moto mosu ooli na maumunya bo maka nga, okoeumunya na bokusi.

21 Baso balukye nde bolaa pha bεε mampenza, kasi phaka Yesu Klisto phe.

22 Kasi bεε koebe obokye Timote aweninya bolaa phe. Akyela na nga etoma ya iimola Simo Elaa ndokolo ηwana phenephe na ango.

23 Yango mena, eli nde yo okoumunya nga etomela yo bo naebi ndengye eya mosuka lowoo la nga.

24 Nali nana ianola onte ya Nkolo obokye na nga namoyaekyeka nde ndele me.

25 Emba naumunye obokye eli bolaa naebuyisa Epafrodite. Ali nwebi na nga wa etoma na okonwane na nga mbale. Emba bεε wamotoma pho aya nsunga imbele saasengyelaka nga.

26 Ali na phowa ekusi ya ikula ewene bεε baso, kambe na mitungyisa pho waokaka simo ya bolosi phe.

27 Nde phele, abaka na bolosi, nde mowe. Kasi Nwaphongo amooka ngongo, emba teli nde yo mampenza, kasi na nga, pho nga sazwa ngongo o ikolo sa ngongo.

28 Yango mena nawelane iyetomela yo. Pho waamowene bεε, okule samba, emba ngongo ya nga yamokuta uta.

29 Onte ya Nkolo, omoyambe na nkyisa bokoyambe bεε nwebi. Kumola na boikye bato bali boli yo,

30 pho aunvakyi wa pho ya etoma ya Klisto. Nde awa pho ya inkyelela imbele saba bεε sakoka inkyelela bεε mampenza.

3

Polo ambye molemo nwe onte ya Klisto

1 Emba unwanwa eye, bande na nga, kumba onte ya Nkolo. Siotwe ikula ekomela maphoo maekomelaka nga phanza, emba eli pho ya bolaa pha bεε.

2 Okyebe na manva, okyebe na bato ba etoma baabe, okyebe na mobelesi moobe!

3 Pho bato baabele be, eli banga. Pho tokyelele Nwaphongo na isungyi sa Bolobo phe, tomikuya pho ya Yesu Klisto, toloomilemele banga mampenza.

4 Na bokomilele nga mampenza me, bo moto mosu kaumunya imilema yo mame, nga nakule milemela ileka yo.

5 Pho ya imibele mokolo ηwa ηwambi sima ya ibotama, nali moto wa Isalayele onte ya bato ba Isalayele, o ibota sa Benzame, moela o ibota sa Baela, pho ya mobeke ηwa Bafalisai.

6 Nabaka munyokosi ηwa Ingomba. O lowoo la bosembo lookomi mobeke, tebakokakayi inzoya.

7 Nzuka maphoo maso maabaka mbano pho ya nga, namaweni nde phaa pho ya Klisto.

8 Kyeka loolekyi na ntina: Iyeba Yesu Klisto Nkolo wa nga. Pho ye nabungye mbolo iso, emba nawene maphoo maso mamana ndokolo sokoto pho ya izwa Klisto

9 na pho ya iba isanga onte ye, sili moto wa bosembo pho nakumole mobeke, kasi pho nali na ianola onte ya Klisto. Eli nde Nwaphongo ookobuya moto, moto wa bosembo boute na ianola.

¹⁰ Ekpele yonoyo ekyezingye nga, eli ieba Klisto, na ieba mwiya njwa ikundwa se, na ianga na mpasi ye, obokye namulunya na iwa saawaka yo.

¹¹ Pho nali na molembo obokye na nga namokundwa onte ya bawee me.

Omilenza na mbangu pho alongye

¹² Sizingye iwɔ obokye nambo koma o mbomela naa obokye nambo zwa losengyesi na nga. Kasi natafa ikyilingana pho ya izwa losengyesi, pho Klisto [Yesu] ampila na bokusi mi eboko.

¹³ Oo bebi, siumunya obokye naunva zwa losengyesi. Kasi phowa ya nga eli nde obokye nabungye maso malekana o sima ya nga, nakyende nde o boo.

¹⁴ Nakyilingane nono o suka pho ya izwa mbano ekyembangye na Nwaphongo izwa, onte ya Yesu Klisto, o ikolo.

¹⁵ Banga baso baalongobana, tosenygesi ikyela babona. Kasi boumunye ikyela ndengye esuu, nde phele Nwaphongo amoeteya nde me.

¹⁶ O maphoo maso, toikale nde o nzela ekyebengye banga nono unwanwa eye.

¹⁷ Bande na nga, bee baso benga matambe ma nga. Lembetela bato bamikambe ndengye eya wene bee oka banga.

¹⁸ Pho naeyimolaka mbala nzikye, emba nakule ewole lango lolu na mbembe o miyo, ngakye: Bato baikye babikye ndokolo baina ba ekulusu ya Klisto.

¹⁹ Mbomela ya bee eli iwa, Nwaphongo wa bee eli ibu sa be, emba maphoo mabaphe soo, mena nde mamiphambe na be. Bee babengye nde maphoo ma mokyisi.

²⁰ Kasi pho ya banga, mokyisi njwa banga moli o ikolo, emba moto okoziya banga bo Mobikye, eli Nkolo Yesu Klisto.

²¹ Yo amobongola nzoto ya banga yaa ngongo iye pho ya iibuya ndokolo nzoto ye ya nkyemo. Pho ali na mwiya njwa ikyela bomu, pho ali Mokonzi njwa maphoo maso.

4

¹ Yango mena, bande ba lozingo, baazingye nga na boikyi ikula ya wene. Bee oli nkyisa na eboko ya nga ya bokonzi. Bande na nga ba lozingo, ophilaka na bokusi onte ya Nkolo.

Bookaa, nkyisa, bose

² Naongye na Evodi na Setishe, iba na maumunya monomo onte ya Nkolo.

³ Na we, nwebi na nga owa phele, naongye na we obokye ibasungye. Pho banwana mbale na nga pho ya Simo Elaa, na Klema na bebi basuu baso baakyele na nga etoma. Makombo ma bee makomama o buku pha bomoo.

⁴ Ndekokumbe imbele siso onte ya Nkolo! Nakule wo ngakye, ndekokumbe!

⁵ Bolaa pha bee boebane na bato baso. Nkolo ali phenephe.

⁶ Samitungyisa na na ekpele, kasi o maphoo maso, umola bosenga pha bee oka Nwaphongo na ibondele, na na inyingonela, na bomophekye melesi.

⁷ Emba bose pha Nwaphongo boolekye malondo maso, pha mobanza mandondo ma bee na maumunya ma bee onte ya Yesu Klisto.

⁸ Pho ya isokya, bebi, kyela maphoo ma phele: Maambya kaa, na bosomebo, na bopeto, maakokyi bee izinga, maambya ngambo, maphoo maabongo, makokyi bato isamba.

⁹ Kyela oetoma iso yaaekolaka bee, yazwaka bee, na yaokaka bee na yawenekye bee onte ya nga. Emba Nwaphongo owa bose amobaa na bee.

Polo ka phe bato ba Filipe melesi pho ya nsindo ya be

¹⁰ Nali na nkyisa boikye onte ya Nkolo pho ya obokye okuli weninya phowa ya bee oka nga, na pho ya obokye konzumunya, kasi toikaka zwa nde nzela ya ieweninya.

¹¹ Siiwo pho nakayee. Pho naekola onte ya maphoo maso ikyekyela nde ili na nga.

¹² Naefe ibika onte ya ikaya na ibika onte ya ezwele. Naekola onte ya maphoo maso nana ndengye iso iba na itonda

nana iba na nzala, na ibika onte ya ewzele na ibika onte ya ikaya.

¹³ Nakokyi ikyela maso mamana, pho ya Klisto ookonkuya.

¹⁴ Emba, b̄εε okyesi bolaa, ookabi b̄εε na nga ngongo ya nga.

¹⁵ B̄εε koloebe, b̄εε bato ba Filipi, o eta-tele yaikyemiimola Simo Elaa, waamana nga o Makedeniya, imbele me Ingomba sonoso tesaikaka umunya lowo la iphuti sa nga, manya nde b̄εε.

¹⁶ Pho o Tesaloniki, b̄εε waunva ntomela nsindo mbala yonyo naa ibale yasengyelaka na nga.

¹⁷ Teli obokye nalukye mosindo, kasi nalukye nde obokye obote mbuma nzikye o bitoma ba b̄εε.

¹⁸ O maboko ma nga nali na iso iengyesi na nga, naa ileka. Nazwe na sindo itomesi b̄εε na Epafrodite, emba unwanwa eye, nali na iso phele. Nsindo ya b̄εε ili ndokolo malasi ma solo elaa, mbeka ekyeanole na ekyesambe Nwaphongo.

¹⁹ Emba Nwaphongo wa nga amoe-tonza na iso isengyesi na b̄ε, ikokana na bonene phe, na na nkyemo ye onte ya Yesu Klisto.

²⁰ Le obokye nkyemo ibe na Nwaphongo ango wa banga pho ya bipha na bipa. Ame.

Ndongolo ya suka

²¹ Longolo basantu baso onte ya Klisto Yesu. B̄εbi baali na nga baelongosi.

²² Basantu baso baelongosi, konza bali o ingambi sa Sezare.

²³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebee na b̄εε baso.*

* **4:23 4.23** Bakokyi na iwo obokye: Na na Bolobo pha b̄ε.

Mokanda nwa Polo oka Bakolose Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko. Yo taikaka eba baanosi ba Kolose. Moto owa baebaka eli nde nwebi ne Epafras moto owaimolaka Simo Elaa omoo. Emba amba yaimola Polo obokye batati inyangola masimo masuu manyakune onte ya baanosi. Babateya obokye: Pho ya iyeba Nwaphongo, esengyesi obokye bato bakumole na boikye malobo mabangye bee «Bakonzi ba ikolo na munse», bambe kula na mibele na ikumola mibeko ndengye na ndengye mikyekyi ntoma.

O etee eya ntubo, Polo aphe Nwaphongo melesi pho ya ndengye eyalobikya Klisto. Yo alekyi malobo miso, eli nde yo oli mokonzi nwa Ingomba (1.3-2.3). O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi obokye bakyebe na mateya ma boole (2.4-25). Asokya na iteya mobesi mowa molongoba na bato ba Klisto na ba Ingomba. Ebe onte ya mabota naa onte ya mokyisi. Bobele amba beya baanosi (3-4).

Mateya maa boole matokolo imbele siso. Nabo mawenene ndokolo mali nde manyakune, mango maso mabende bato pho bamanya maumunya ma bee oka Klisto. Nzuka eli nde yo oli munene, yo moto owa manya bato o boombo bosoo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- Bakolose 1.1-8: Ibeya
- Bakolose 1.9-2.19: Klisto ali nza na etoma ye eli iye?
- Bakolose 2.20-4.6: Bomoo boonyakune onte ya Klisto
- Bakolose 4.7-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, nali toma ya Yesu Klisto bo wazinga Nwaphongo. Nga na nwebi na banga Timote,

² toekomele mokanda mumu, bee basantu baa Kolose, baakolo bebi na banga onte ya Klisto. Le obokye ngolu

na bose ikyiute oka Ango wa banga Nwaphongo ibee na bee.

Polo kaphē Nwaphongo melesi

³ Tophe Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto melesi pho ya bee o mabondesi ma banga ma nkolo iso.

⁴ Tooka simo ya ianola sa bee oka Yesu Klisto, na pho ya lozingo looli na bee oka basantu basoo,

⁵ na molemo nwa bee mi yaebongyisela Nwaphongo o ikolo. Molemo nwaokaka bee phanza o nzela ya Iloba saa phele, sili Simo Elaa.

⁶ Simo me Elaa eyakomaka nnono oka bee, eenyango o munse munso, kyeembe na bota mbuma ikyikole nde bowa kyela yango onte ya bee, tata mokolo nwaokaka bee na nwa ebaka bee na phele ngolu ya Nwaphongo.

⁷ Ikokana na mateya maephekya Epafras, ekamba ya banga na nwebi wa etoma, owakyela etoma pho ya bee ndokolo owaakolo moto wa etoma wa Klisto.

⁸ Aloimola ndengye ya lozingo laephe Bolobo.

⁹ Yango mena, o mopha nwa banga, tata mokolo nwa looka banga, toloole ibondela pho ya bee. Toongye na Nwaphongo obokye aephe saakolo zebi na malondo maute na Bolobo phe.

¹⁰ Na bomoo, wambabika bookozingye Nwaphongo, waamba na kyela iso ikyimophe nkyisa. Wamokyela na maphoo maso mabote mbuma iinda, wamba na kola na iyeba Nwaphongo sakolo iyeba.

¹¹ Bamoekuya o maphoo maso na mwiya nwa nkyemo ye, emba na bomoo wamokoma na ilendendala na na ikanga motema o bimekyi biso.

Zembo pho ya Klisto ooli mokonzi nwa ikolo na munse

¹² Na nkyisa, phe Tata melesi, pho eli yo owakyela bokye ozwe na bee iyalo o ilaka sa basantu onte ya moo.

¹³ Alomanya o bokonzi pha enzombi, amba lobuya o bokonzi pha Nwana we wa lozingo.

¹⁴ Onte ye tokando, masumu ma banga malimbisami.

15 Ali elalaa ya Nwaphongo otowenene,
Mwana owa boo onte ya bikyelamo biso,

16 pho iso yakyelama onte ye,
o ikolo na o se,
bikyelamo biwenene na biteebiwenene,
ebe na phembo iso ikyiangyele mokyisi
nwa enzombi,
iso yakyelamaka nde ne na pho ye.

17 Emba iyo ali o boo pha maphoo maso,
iso ili nde pho ye,

18 emba iyo alii moto nwa nzoto, nzoto me
eli Ingomba.

Ali etatele,
Nwana owa boo onte ya bawe,
pho afe o maphoo maso moto wa boo.

19 Pho Nwaphongo asepele
imizasa mobimba nwe munsu onte ya
Klisto.

20 Na nzela ye, na pho ye, Nwaphongo
abongya na pho iso.

Na nzela ya malongo maasweya nwana
we o ekulusu, Nwaphongo abuya
bose ebe na ose ebe na o ikolo.

21 Emba bée baabaka phanza babutu,
bée baabaka na bitoma bibe baweniyaka
bonguna bokusi na Nwaphongo,

22 kyeka obokye unwanwa eye
Nwaphongo aabongya pho ya nzoto ya
Nwana, na iwa se, pho ya eweninya o
boo phe basantu, sa mooya na sa intono.

23 Kasi esengyesi obokye, na ianola,
ophile na bokusi bée sakatusa, samana o
molemo nwa Simo Elaa eya okaka bée,
eya imolaka bée bikyelamo biso bili o
mokyisi, emba inga Polo, nabuto moto wa
etoma pho yaimola Simo me Elaa.

Ebasi ya Polo

24 Unwanwe eye nali na nkyisa onte ya
malosi maokye nga pho ya bée. Na nzoto
ya nga, nakokya malosi ma Klisto mata
baa o nzoto ye ili Ingomba.

25 Nabuto moto wa etoma wa Ingomba,
kokokana na etoma eyampe Nwaphongo
pho ya bée. Etoma me eli iunva iyimola
Iloba sa Nwaphongo,

26 sekyele eyabombama minyabipha
emba Nwaphongo aeweninye unwanwa
oka basantu be.

27 Azingaka ibateya ezwele na nkyemo
ya sekyele eyabombama me onte ya

bapakano. Klisto ali onte ya bée, molemo
nwa nkyemo!

28 Eli yo okoimole banga. Toimole moto
munso, toteya na moto munso na zebi
siso, pho ya ibuya moto munso moto
olongoba onte ya Klisto.

29 Yango eli ntina ya etoma ekyenwane
na nga, ya ebasi ekye kambe nga na
bokusi pha Klisto bookyele na mwiya
onte ya nga.

2

1 Pho nazingye obokye bée oebe ebasi
ye ekusi ekyenwane nga pho ya bée, pho
ya ba Laodikiya, na pho ya basuu baikye
bate baika na nvene nga mampenza.

2 Nazingye obokye na bomu, mandondo
ma bée malenzame na laakolo lozingo,
bazwe ezwele ye eso, na saakolo iyeba, na
iyeba sekyele ya Nwaphongo eli Klisto.

3 Ezwele eso ya zebi na ya boebi ya
bombama onte ye.

4 Nawo babona pho obokye moto
sayaekosa na molete nwa iwoo.

5 Nabo na nzoto sili onte ya bée, kasi
na bolobo nali na bée, nali na nkyisa ya
iyeba obokye ophisi bitemi ba bée na
bokusi pha ianola sa bée oka Klisto.

Phakolo bomu boue nde na Klisto

6 Bée waanola Yesu Klisto iba Nkolo ya
bée, yango mena bée ikala nde ibenga
nzela ye.

7 Nyosa ne nkanga ophikame nde mi yo.
Obe na na ianola sikusi bo waeteyaka be,
emba ophokye Nwaphongo melesi imbele
siso.

8 Okyefe obokye moto na monomo
saebisa o izengye sa zebi sa bomoto
siwenene ndokolo eli makolo malondo
nzuka eli nde mateya maute na bato. Iso
miina kyiute na phembo ya mokyisi kasi
na Klisto phe.

9 Pho mobimba muso nwa Nwaphongo
mozasi o nzoto ya Klisto.

10 Emba ooli bée onte ya Klisto, otondi
na phaakolo bomu. Yo ali oikolo sa
phembo iso.

11 Baebelokye nde onte ya Klisto. Ibele
me teli sikyelame na nsee ya bato,

simanya b̄ee etee ya nzoto kasi eli ibele saaka Klisto.*

12 Ph̄o waabatisamaka b̄ee, yabaka ndokolo wakundamaka ne molonḡo monom̄o. Wamba kula kundwa ne molonḡo o nzela ya ianola siili na b̄ee mi phem̄bo ya Nwaphongo, owamokundola onte ya bawe.

13 B̄ee babaka phanza bawe ph̄o ya bofe pha b̄ee na wataka ba b̄ee ngbotu, akuli ebuya na bom̄o molonḡo ne. Alolimbisa bofe pha banga bos̄o.

14 Aziminye mobeko mwa baka molo-phunde, amolem̄olo na imobakya o eku-lusu.

15 Nwaphongo amanya mwiya nwa phem̄bo iso, aiphe s̄o omiyo ma bato bas̄o na bowa ilonga Nwana we o eku-lusu.

16 Boebe babona moto saeyoya ph̄o ya ntoma naa ph̄o ya maleku naa ph̄o ya eseleko naa ph̄o ya bokombe pha sika, naa ph̄o ya sabata.

17 Iso mina ili nde elalaa ya maph̄o mamoya, kasi lona lakolo low̄o eli nde Klisto.

18 Moto monom̄o saeyisa. B̄ee bakumisa na imiuya sa boole, baasambele banze, baaumunya nde maph̄o mawene b̄ee ondoto, bato me bali na maumunya nde ma bomoto, me maabaphe mawala.

19 Be, tebaangane na Klisto, ooli motó. Ka eli nde motó moophe nzoto iso ieyengyesi na yango obokye mantonga na nsoti ibee elele yon̄oyo. Emba eli Nwaphongo okokosa ina nzoto.

20 Bo umbo waa na Klisto molonḡo ombi na mana o boombo pha maph̄o ma mokyisi mumu, ph̄o ya'ye koanole ukula kyelela mibeko ndokolo bom̄o pha b̄ee botabaa nde o maph̄o ma mokyisi mumu?

21 Sakpa! Sameka! Sakuma!

22 Eso meena eli nde maph̄o maamot̄on̄o bo moto kamakyelele. Mena eli mibeko na mateya maaute na bato!

23 Maph̄o me mawene bina ndokolo maph̄o maa zebi, matome moto isam-

bela na bokusi ph̄o ye mampenza, imiuya, na imba miweninya bolosi. Kasi mibeko me temili na ntina ph̄o mikokya nde maphowa ma bomoto.

3

1 Bo waakwa b̄ee na Klisto, luka mbolo ili o ikolo, wazasi Klisto o eboko ya boloo ya Nwaphongo.

2 Umunyaka maph̄o mali o ikolo, kasi maa munse phe.

3 B̄ee waawa, na bom̄o, emba bom̄o pha b̄ee pha mibomba na Klisto, onte ya Nwaphongo.

4 Ph̄o Klisto ali phaakolo bom̄o pha b̄ee, na b̄ee me, wamowenene ne onte ya nkyemo ye.

Moto oomokasi na moto oomunyakune

5 Na bom̄o, ole bitoma biibe ba b̄ee ba mokyisi: Bondumba, sokoto, phowa ya nzoto, looto, ph̄o looto eli isambela bikyeko.

6 Kyeka maph̄o maabangye yo ya Nwaphongo.

7 Phanza wataaka ba b̄ee o maph̄o mama, mobesi nwa b̄ee nwabaka bom̄o me.

8 Ujwanwa eye, na b̄ee me, omany maph̄o maso maama: Yoo, itombo, kabu, bitoo, maloba maso mabe me satokolo o noko ya b̄ee.

9 Sa katelana onte ya b̄ee ph̄o wamanya moto oomokasi na maph̄o mabaka yo kakyele.

10 Emba b̄ee olati moto omunyakune, iyo oobuto na phakolo boebi boomulinya na elala ya Nwaphongo wamokyela.

11 Ujwanwa, tewakuli ba Baela naa Bayuda, bato babele b̄ee naa bato ba teika bele be, babutu, moto owatanga, moombo, moto wa somi, tebali na bokyese. Kasi Klisto ali maph̄o maso na ali na o iso.

12 Ph̄o b̄ee oli baalo Nwaphongo, basantu b̄ee bazinga yo, olate ndondo ya ngolu, ndondo elaa, ndondo ya imiuya, bonyile, na ikanga motema.

13 Ndekokuyane onte ya b̄ee, bo nwebi akyesi bofe olimbisane onte ya b̄ee.

* 2:11 2.11 Ibele sa ka yesu Klisto sili obokye kamanya mobesi nwa moto mokasi njaa masumu.

Bo waelimbisa Nkolo ya banga, na b̄ēe okyele nde bom̄o m̄e

¹⁴ Emba epkele elekyi ntina eli, ilata lozingo: Bookyesi bom̄o, wamoba b̄ēe baso elele ȳon̄oȳo na ná ndondo ȳon̄oȳo.

¹⁵ Le obokye bose boephe Klisto, bokonza mandondo ma b̄ēe, ph̄o obokye Nwaphongo aebanga ph̄o obokye obe b̄ēe baso nzoto ȳon̄oȳo, ndekomophe melesi mbala na mbala m̄e.

¹⁶ Le obokye Iloba sa Klisto na ezwele ya sango sizwe eziye onte ya b̄e. Oteyanakye, ombakye na kyebisana na zebi siso siikokyi. O mandondo ma b̄ēe, tubela Nwaphongo membo ma imophe melesi, omokumole na membo masuu maute na Bolob̄o.

¹⁷ Iso iikokyi b̄ēe iw̄o naa ikyela, oikyele na nkombo ya Nkolo Yesu, na iphēe Tata Nwaphongo melesi na nzela ye.

Mozalesi n̄wa ibota

¹⁸ Basi, ndekomuiya obo pha b̄ampele ba b̄ēe, ndengye ekokyi o miyo ma Nkolo.

¹⁹ Bampele, zingaka basi ba b̄ēe, saphinyoaka na b̄ēe.

²⁰ Bana, kumolaka baboti bab̄e na maph̄o maso, kyeka maph̄o mazingye Nkolo oka b̄ēe.

²¹ Batata, sat̄ombyaka bana bab̄e, ph̄o b̄ēe sabaa na nḡonḡo.

²² Baombo, kumolaka bakolo ba b̄ēe ba wawa o se o maph̄o maso. Sa bakumolaka nde o miyo ma b̄e, bokokyele bato baaȳok̄o obokye babasambakye. Kasi obakumole na motema m̄on̄om̄o ya bato baalote Nkolo.

²³ Na bo kokyele etoma ye, oekyele na ndondo elaa, ndokolo koekyelele Nkolo kasi bato phe.

²⁴ Eba obokye, Nkolo amoephe ilaka ndokolo mbano. Nkolo okokyelele b̄ēe eli Klisto.

²⁵ Moto okokyele bofe amozwa etumbu na bofe bokyele yo. Ph̄o Nwaphongo tali na mbelek̄ye.

4

¹ B̄ēe bankolo, baka na baombo ba b̄ēe na bosembo na ná phēe, eba obokye na b̄ēe m̄e, oli na Nkolo m̄on̄om̄o o ikolo.

Maph̄o ma is̄okya

² Baka na etungu ya ib̄ondele, obakye na ná bokyengyi pha iphek̄ye Nwaphongo melesi.

³ Bondel̄ek̄ye na ph̄o ya banga obokye Nwaphongo alozibolele mozibo n̄wa iimola Simo ye. Na bom̄o, na moimula sekyele ya Klisto enȳolesi nga o boloko.

⁴ Le obokye na eimole mboka eso bokokyi nga ieyimola.

⁵ Ndekomitambusa na bosembo o miyo ma bato batebali baklisto. Kyelaka babona imbele siso sizwe b̄ēe nkonz̄o ya ib̄aa na b̄e.

⁶ Le obokye mow̄osi n̄wa b̄ēe mofakye na lelēe bo ya mokpa, baka na yela yaibusisa moto muns̄o na ndegye ekokyi.

⁷ O maph̄o mankyekyi, wamozwa masimo maso maanyakune na Tishike, nwebi na nga okozingye nga, yo owakolo moto wa etoma, ooli ekamba ya nga o etoma ya Nkolo.

⁸ Na etomesi yo nde ph̄o aya eyimole masimo ma banga, ambe na lenza mandondo ma b̄ēe.

⁹ Namotomi yo na Onezime, owakolo nwebi okozingye banga, auta nde oka b̄ēe oom̄o. B̄ēe b̄amoeyimola maph̄o maso malekane wawa.

¹⁰ Nwebi na nga wa boloko Aristarke, aelongosi, na Malako, n̄wana nyango na Balanabasi. Ombo zwa mateya ph̄o ye: Bo akomi oka b̄e, omoyambe na bola.

¹¹ Yesu ookobangye b̄ēe Yusitu aelongosi m̄e. Onte ya Bayuda eli nde b̄ēe bak̄yela na nga etoma ph̄o ya bokonzi pha Nwaphongo, baabaka banzuya m̄o.

¹² Epafras owauta oka b̄ēe aelongosi. Yo moto wa etoma wa Yesu Klisto otootwe ib̄ondele ph̄o ya b̄ēe obokye oteme nzi, ombakye na kyela maph̄o maso maali o phowa ya Nwaphongo.

¹³ Nga nali nzoka ya bokowene yo bolosi boikye ya b̄ēe, na ph̄o ya baanosi ba Laodikiya na Ba Ierapolis.

¹⁴ Luka, nwebi na banga owa muunganga na Demasi baelongosi.

¹⁵ Olongoloko bebi bali o Laodikiya, na Nimifa na ingomba siangane o ingambi se.

¹⁶ Bo otangyi mokanda mumu waumbo, omotomele ingomba sa Laodikiya

ɓamotangye me. Na ɓɛɛ otangye mokanda ŋwa motoma nga o Laodikiya.

¹⁷ Pho ya isokya, wo na Alisipe obokye: Ndekoebe na etoma eephe Nkolo, oekyele na ɓolaa.

¹⁸ Eye molongolo mookomi nga Polo na maboko manga mampenza, ɓɛɛ sabunga obokye nali o boloko.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na ɓɛɛ!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu phenephe na ileka mbula mako matano o sima ya ikundwa sa Yesu. Mokanda me mokokyi iba mokanda nwa ntubo nwaakoma Polo. Mokokyi iba na mokanda nwa ntubo onte ya nkanda iso ya Sangola Eenyakune.

Tesaloniki yabaka mokyisi mozale mokonzi nwa manyete ma Makedoniya. Polo akomaka omoo o imbanga se sa ibale. Bato baikye baanolaka mateya me, emba tamba nde kooko omoo phoo Bayuda ba omoo baambyaka mobulu. Yango mena amba mana o Tesaloniki, amba ya kyende o Bere (Bitoma 17.1-10).

Sima ya nkolo, wakoma yo Koliti, nwebi ne Timote amba moimola bo walekanaka maphoo o Tesaloniki. Emba Polo amba ya balongolo. Amba na balenza obokye bakyyende nde o boo. Amba na babuyisela eyano o motuna nwaabaka bee bamitune phoo ya lowoo la ikundwa sa bawe na phoo ya iya sa Nkolo na nkyemo iso.

O moo nwa loloo, baanosii baayoko bamitune phoo ya ndengye eya mosuka maphoo ma mokyisi. Mokanda mumu mokokyi ilolingola mayele phoo moloimole nyango wa lowoo: Esengyesi obokye toteya obokye toli bato ba mokyisi nwa Nwaphongo, tombe na baa na ianola obokye nonoo itekye tomooba na Nkolo elele yonoyo phoo ya bobele (4.17).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Batesaloniki 1.1: Ibeya
- 1 Batesaloniki 1.2-10: Melesi phoo ya mobesi na ianola sa bato ba Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 2.1-3.13: Etoma ya Polo o Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 4.1-12: Mobesi moanole Nwaphongo
- 1 Batesaloniki 4.13-5.11: Iya sa Nkolo Yesu
- 1 Batesaloniki 5.12-28: Mateya na ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki sili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye ngolu na bose ibe na bee.

Ianola sa bato ba Tesaloniki

² Nkolo iso tophe Nwaphongo melesi phoo ya bee wa eyumunya banga o mabondesi ma banga. Imbele siso,

³ toeyumunya phoo ya ianola sa bee sili na bitoma, na lozingo la bee lookusi, na na imilenza sa bee o molemo, ikiyute na Nkolo wa banga Yesu Klisto, o boo pha Nwaphongo Ango wa banga.

⁴ Bebi na banga ba lozingo, eba na bolaa obokye Nwaphongo aeyolo.

⁵ Phoo waaya banga eyimola Simo Elaa, teyabaka nde na maloba pha, kasi na na bokusi pha Bolobo. Na iso yaabaka banga towoo ili ya phele. Wabaka banga na bee, koebe mobesi nwa banga. Tokyelaka babona phoo ya bolaa pha bee.

⁶ Emba bee, wamba lomkola banga na Nkolo, waa yamba bee loba onte ya minyoko na nkyisa ya Bolobo.

⁷ Yango mena, baanosii basoo ba Makedoniya na ba Akaye, babuto iyemekola.

⁸ Emba uta na bee, loba sa Nkolo sioka, teli nde o Makedoniya na Akaye, kasi simo ya ianola sa bee oka Nwaphongo, enyango mboka esoo obokye tolosengyesi na ikula woo.

⁹ Phoo moto na moto kaimole, wa woo yo phoo ya bee, ndengye eya loyamba bee na ndengye eya le bee bikeko phoo ya iyekpana oka Nwaphongo phoo ya imokyelela, yo ooli na bomoo na owa solongo.

¹⁰ Emba koziya Nwana we owa mouta o ikolo, eli Yesu owakundola Nwaphongo onte ya bawe. Iyo aalomanya o yoo ya Nwaphongo ekye ye.

2

Etoma eya kyelaka Polo o Tesaloniki

¹ Bebi, bee mampeza koloebe na bolaa obokye, waloyamba bee, teli phoo ya pha.

² Kasi bee koebe obokye nabo touti inyokomo na itolama o Filipe, Nwaphongo olophokye bokusi pha

ikanga motema pho ya iya eyimola Simo Elaa onte ya minyoko.

³ Pho mateya ma banga temali maimamela, teloli na mamunya mabe, telookatele moto.

⁴ Kasi Nwaphongo alomeka pho ya ilophe Simo Elaa. Yango mena toteya nde bomoo, telolukye isepelisa bato, kasi nde Nwaphongo okomekye mandondo ma banga.

⁵ Yango mena waateya banga, toloowo maphoo ma molete, bée koebe, tololi na maumunyama ma obokye olophe ekpele, nzoka ya banga Nwaphongo.

⁶ Tolombaa na luka ngambo oka bato, naa oka bée, na oka bato basuu.

⁷ Emba tokokakayi iba bato banene onte ya bée phele, pho toli batoma ba Klisto. Kasi tobaka onte ya bée nde na bonyile, ndokolo nyango wa bana kabanza bana bée mampenza.

⁸ Toezingaka na boikye, yango mena toloeyimolaka nde Simo Elaa ya Nwaphongo yango na yango, kasi toambyaka na bomoo pha banga mampenza, pho oli na motuya mwikye pho ya banga.

⁹ Bēbi, bée umunya minyoko na nkuka ya banga, tokyela etoma oka bée na moo na mokolo, pho banga saba ephesi ya monomo na bée waaba banga toeyimole Simo Elaa ya Nwaphongo.

¹⁰ Bée oli manzoka ma banga, ebe na Nwaphongo, pho mobesi nwa banga o boo pha bée baanosi, teloika kyela masumu, tobaka na bosembo, na moto monomo takokyi ilooya na lowoo lonolo.

¹¹ Emba bée koebe na obokye tokyela na monomo na monomo onte ya bée ndokolo ango na bana be.

¹² Toekuyaka, toelenzaka, toongaka na bée na bokusi obokye mobesi nwa bée mosepelisa Nwaphongo okoebangye obokye onyolo o bokonzi phe na o nkyemo ye.

Polo akuli samba ianola sa Batesaloniki

¹³ Kyeka ntina ekye phe banga Nwaphongo melesi imbelele siso, waoka bée Iloba sa Nwaphongo saeyimola banga, wasaanola, teli ndokolo iloba sa

bato kasi nde boli sango phele obokye Iloba sa Nwaphongo. Iloba me sikyele onte ya bée, bée baanosi.

¹⁴ Emba bée obuto imekola mangomba ma Nwaphongo maali o Yuda, maanola Yesu Klisto. Pho bebi na bée mampenza baenyokolo bo wanyokoloko Bayuda banaa nyango na bée.

¹⁵ Bée baboma Nkolo Yesu na baimosi, balonyokoloko me. Tebaikaka sepelisa Nwaphongo, emba bali banguna ba bato baso.

¹⁶ Balokatele iteya Iloba sa Nwaphongo oka bato batebali Bayuda pho babikye. Na bomoo, masumu ma bée makule butwa nde maikye. Nonoo waa kaa yoo ya Nwaphongo mi be.

Polo ali na phowa ya ikula butwa o Tesaloniki

¹⁷ Bande, pho ya banga, na bokabwa banga na bée pho ya nwanana imbelele, itakye na miyo kasi o ndondo toli elele yonyoo. Toli na phowa ekusi ya ekula ya ewene yango mena tokyele na ndenge iso obokye toyee.

¹⁸ Tobaka na phowa ekusi ya iyaa oka bée. Nga mampenza Polo, mbala na mbala nalukaka na iya oka be, kasi molemba abaka kalokutole nde bokutosi.

¹⁹ Bée oli molemo mwa banga na nkyisa ya banga na eboko ya banga ya nkyemo oboo pha nkolo Yesu imbelele sa moya yo. Teli bomoo?

²⁰ Nde phele, bée oli nkyemo ya banga na nkyisa ya banga.

3

¹ Yango mena, bo tewaakulaka banga koka iziya tomba wene obokye toikale banga mampenza o Atene.

² Emba toetomele Timote nwebi na banga, kakyele na banga etoma ya Nwaphongo ya iyimola Simo Elaa ya Klisto. Pho ayaekuya na ielenza o ianola sa bée.

³ Pho ya obokye moto salota o boo pha minyoko. Pho bée mampenza koebe obokye tobangama pho ya mango.

⁴ Waabaka banga oka bée, toeyimolaka obokye tosenyeesi iwene minyoko bookyelami wango, bée koloebe.

⁵ Yango mena, na nga sikokakyi kula ziya, natomi Timote aya nzwela masimo ma ianola sa bèè, pho naile obokye molemba aumbo eemeka, emba etoma ya banga onte ya bèè ekye pha.

⁶ Uñwanjwa eye Timote auti oka bèè, ambi na loyelela na Simo Elaa ya ianola sa bèè na lozingo la bèè. Awo yokye bèè otaba iloumunya nkolo iso na bolaa, oli na ná phowa ekusi ya ikula lowene nde booli banga na phowa ya ikula ewene.

⁷ Yango mena, bëbi, onte ya minyoko ma banga miso na bimekyi ba banga biso, tozwe bokusi pho ya ianola sa bèè.

⁸ Emba unwanjwa eye mandondo ma banga maui pho bèè ophisi nzela ya Nkolo na bokusi.

⁹ Melesi iye mikokyi banga iphe Nwaphongo pho ya bèè, pho ya nkyisa ikyi okye banga pho ya bèè o boo pha Nwaphongo wa banga?

¹⁰ Na moo na mokolo tobondèle na etungu pho tozwe konzó ya ikula ewene obokye tokokya ikyizangye o ianola sa bèè.

¹¹ Le obokye Nwaphongo yo mampenza, Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu baingole nzela o boo pha banga pho ya obokye toyee oka bèè.

¹² Le obokye Nkolo akosa, ambe na tonza na boikye lozingo looli onte ya bèè na lozingo looli na bèè pho ya bato baso, ndengye ya lozingo loezingye na banga.

¹³ Na bomó, le obokye Nkolo alenza mandondo ma bèè. Emba mokolo ñwaamoya yo na bantsatu bèè bantsó, yo sa yaezwa na maphoo mabe onte ya bèè na obokye obe samooya o boo pha Ango wa banga Nwaphongo.

4

Mobesi mozingye Nwaphongo

¹ Bëbi, pho ya isokya, toeteyaka lolengye la mobesi mokokyi iba na bèè pho ya isepelisa Nwaphongo. Nde phele komikambe nde bomoo. Kasi unwanjwa eye, toongye na bèè emba tombe na ebondó na nkombo ya Nkolo Yesu obokye: Kula lendendala.

² Bèè koebe mateya maeteyaka banga bo wa wo Nkolo Yesu.

³ Kyeka phowa ya Nwaphongo: Eli obokye bèè obe bato bantsatu ombe na ba sakyela bondumba.

⁴ Moto na moto onte ya bèè aebe ikpa ñwanjwasi na ndengye ya bantsatu na ya ngambo.

⁵ Samile obokye phowa ebe eekonza ya bato baayoko baate baebe Nwaphongo.

⁶ Moto sakosa nwebi ne, yo samba na mokyela bofe mi lowoo lalona. Pho Nkolo kaambebelele mi maphoo maso mana, nde bo waunva ewole banga na bo waekyebisa banga.

⁷ Pho Nwaphongo taika lobanga obokye toikale ikyela maphoo maa sokoto, kasi maphoo ma bosantu.

⁸ Yango mena, moto okole mateya mama, taale moto, kasi kale Nwaphongo okoephe Bolobo phe.

⁹ Pho ya lowo lokyekyi izinga bëbi, telosengyesi iyekomela mokanda. Pho bèè, Nwaphongo yo mampenza aeteya ndengye ekokyi bèè izingana onte ya bèè.

¹⁰ Emba eli nde lona lozingo lalona loweninya bèè oka bëbi baso ba Make-doniya mobimba. Kasi bande, banga tolenza obokye okule kyela na bolaa koleka.

¹¹ Ba na phowa ekusi ya iba bose, ya ikyeka nde maphoo ma bèè mampenza na ya ikyela etoma nde na maboko ma bèè mampenza, nde bo wawoko banga phanza.

¹² Pho mobesi ñwa bèè mobe ñwa kaa o miyo ma bato bate bali baklisto, emba otofe ephesi ya moto.

Mokolo ñwaa moya Yesu

¹³ Bëbi, tozingye obokye toeyimole phele eso pho ya lowo lokyekyi bawe, pho ya obokye obe saba na ngongo ya bato basuu baate bali na molemo.

¹⁴ Emba bo banga toanole obokye Yesu awa amba kundwa, nde bomó me, baawa onte ya Yesu, Nwaphongo aabayamba elele yonoyo na Yesu.

¹⁵ Emba kyeka unwanjwa eye loewole banga, eli iloba sa Nkolo: Banga baali na bomoo, baamoikala nono o iya sa Nkolo,

etelokyende na njwana bokyikyiki o boo pha baawa.

¹⁶ Waamookana iya samoambya yo, na njwesi njwa mokonzi njwa baanzelu na ilela sa mumbenzo njwa Nwaphongo, Nkolo yo mampenza amouta o ikolo: Emba baawa onte ya ianola Klisto bamokundwa phanza.

¹⁷ Sima banga baamoba na bomoo imbele me, banga na bée tomunetwa o mampata, pho yaikye vana na Nkolo o ikolo. Emba banga baso tomoba na Nkolo pho ya bobele.

¹⁸ Yango mena, kuyanaka bée na bée na mateya mamana.

5

Tokyengyeye

¹ Bande, pho ya lowo lokyekyi imbele na bileko, tewali ntina obokye toekomele mokanda pho ya lango.

² Pho bée mampenza koebe na bolaa obokye mokolo njwa Nkolo njwamoya ndokolo waaye mwibi na mokolo.

³ Imbele sa mowo bato obokye: «Eye bose, eye bokyengyi», emba nde o sina imbele sasina ephambo ya bayelela mbala yonoyo ndokolo bolosi pha eswete ekyeokye njwanwasi owa ekama bo kalukye ibota, emba moto nono monomo etakokye ilota.

⁴ Kasi bée, bande, bée toli o enzombi, pho ya obokye mokolo me moebalikyinya ndokolo mwibi.

⁵ Bée baso oli bana ba moo, bana ba nzanga: Teloli bana ba mokolo, na ba enzombi.

⁶ Yango mena, banga salala ebu ya bato baayoko, kasi tokyengyeye emba tombe na mibanza.

⁷ Baalale ebu, balale na mokolo, emba balangye maleku, balangye na mokolo.

⁸ Kasi banga baali bato ba nzanga, tobanza nzoto ya banga na bolaa, tolate ianola na lozingo ndokolo etobu ya ebasi, tolate o moto eboko ya molemo njwa lobiko.

⁹ Pho Nwaphongo taika loolo pho ya kabu ye, kasi aloolo pho ya obokye alobikya na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

¹⁰ Awa pho ya banga pho ya obokye na bo tokyekye na bo tolasi ebuu tobee na bomoo isanga ne.

¹¹ Yango mena, kuyinya bée na bée emba ombe na sungana bée na bée, nde bokokyele bée phanza.

Maloba ma isokya

¹² Bande, toongye na bée obokye okumole baamiphe mpasi ya ikyela etoma onte ya bée, baateya Nkolo pho ya iyebanza na iyeteya nzela

¹³ Ba na bée na ikumo siikye, na lozingo pho ya etoma ya be. Ba na bose onte ya bée.

¹⁴ Bande, toongye na bée obokye oteya bato ba bokoo, okuya bato bali na ibale, sunga bato bate bali na bokusi, kanga motema na bato baso.

¹⁵ Kyeba obokye moto sabuya bofe pho ya bofe, kasi nkolo iso, luka ikyela bolaa bée na bée na na bato baso.

¹⁶ Ndekobe na nkyisa nkolo iso,

¹⁷ bondelekya sa ema,

¹⁸ phekye Nwaphongo melesi mi maphoo maso, pho Nwaphongo kazingye obokye okyelakye babona, bée baangana na Yesu Klisto.

¹⁹ Sakubya etoma ya Bolobo Bosantu,

²⁰ sasemola maloba ma baimosi.

²¹ Kyitolela maphoo maso na bolaa: Ombe banza loolaa,

²² omizile na maphoo maso maafe.

²³ Le obokye Nwaphongo owa bose, yo mampenza aebuya mobimba basantu. Le obokye abanza molimo njwa bée, na mokali njwa bée, na nzoto ya bée, ibe sa mooya pho ya mokolo njwa moya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

²⁴ Okoebangye ali moto okokokya mam-bunu me: Ekuli ba nde yo owa mokyela.

²⁵ Bande, bondele na pho ya banga me.

²⁶ Beya baanosi baso na ikoo na ikoo.

²⁷ Naeyongye na kombo ya Nkolo obokye: Mokanda mumu motangyeme o boo pha bebi baso.

²⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na bée.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

O mokanda mumu, Polo akuli butolela lowo la iya sa Nkolo Yesu (kyeka mokanda nwe nwa ntubo oka Batesaloniki). Pho lowo me labaka lotungyisa bato ba Tesaloniki.

- Bakyi onte ya bée babaka bawo bekye mokolo me mokomi phenephe (2.2). Polo kambe baimola bobo: Yambo ya obokye Nkolo Yesu aye na nkyemo, esengyesi obokye «Mooti» amiweninya, Zabulu owamoluka ibungya bato ba Nwaphongo na iikyela Nkolo ziko (2.1-12). Yango mena Polo kaongye na baanosi baphile Simo Elaa nzii, bée saphembe na ibondede (2.13-3.5)

- Baanosi bayoko balekye ikyela etoma pho nde ya iziya suka ya mokyisi, emba bambaka butwa nde iza ntoma ya bato basuu. Polo katomisa bato baa bokoo obokye babengye mobesi nwa baamiambya o etoma. Pho bée mampenza bakokye imibikya. «Moto ootozingye ikyela etoma, yo samba na za» (3.10).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Batesaloniki 1.1-2: Ibeya
- 2 Batesaloniki 1.3-4; 11-12: Polo kabondede Nwaphongo pho ya bato ba Tesaloniki
- 2 Batesaloniki 1.5-10; 2.1-12: Mateya pho ya iya sa Nkolo Yesu Klisto
- 2 Batesaloniki 2.13-3.15: Mateya pho ya mobesi mofongyi na moanosi
- 2 Batesaloniki 3.16-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki siili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto.

² Le obokye ngolu na bose ikyiute oka Nwaphongo Tata na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée.

Nwaphongo amosambisa bato mokolo nwa moya Nkolo Yesu

³ Bande, tosenyese iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya bée, embi ba nde bomoo, pho ianola sa bée sikole na bokusi, na lozingo loli na bée onte ya bée, lokole onte ya monomo na monomo na bée baso.

⁴ Yango mena banga tomiphambe na bée onte ya mangomba ma Nwaphongo, pho ya ikanga sa bée sa motema na ianola sa bée onte ya minyoko miso na bimekyi bizwe bée.

⁵ Iso miina ili elembo ya bolombe pha bosembo pha Nwaphongo, ntina me eli ya iyebuya bato baalongoba pho ya Bokonzi pha Nwaphongo bookyele bée bolosi.

⁶ Yango mena, Nwaphongo na bolombe phe amoenza mabeku oka bato baenyokolo.

⁷ Emba amoephe bée banyokolo be, iyema na banga elele yonoyo, imbele saa mowenene Nkolo Yesu, owamouta o ikolo na banze bée ba mwiya.

⁸ Amoya onte ya itumbu sa nwenya, pho ya iya phe etumbu oka bato baate baefe Nwaphongo na baate bakuummole Simo Elaa ya Nkolo wa banga Yesu.

⁹ Etumbu ya bée yamoba iwa sa bobele na bobele, itakye na boo pha Nkolo na ná nkyemo ya bokonzi phe.

¹⁰ Imbele sa moya yo, mokolo me, basantu bée baamophe nkyemo na bato baso baanola Nwaphongo baamosamba. Emba bée baanola simo eyaeyimolaka banga wamoba o motango nwa be.

¹¹ Kyeka ntina ekye bondede banga imbele siso pho ya bée, pho Nwaphongo wa banga awene obokye olongoba na mbela eya ebanga yo, obokye na mwiya nwe, akyele obokye okokya bolaa bosoo bozingye yo ambe na buya ianola sa bée sibe na bitoma.

¹² Na bomoo nkombo ya Nkolo wa banga Yesu yamoba na kyemo onte ya bée, emba bée onte ye, pho ya ngolu ya Nwaphongo wa banga ná ya Nkolo Yesu Klisto.

2

Yaamoya o boo pha iya sa Nkolo

¹ Bande, pho ya lowo lokyeyi iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto na pho ya iyangana sa banga phenephe ne, toongye na b̄e obokye:

² Saoto maumunya ma b̄e izele na sa lota pho ya iwene sa baimosi, pho ya Iloba na pho ya mokanda monom̄o baiteye ndokolo yiuti na banga, yamba ekyela obokye oanole obokye mokolo n̄wa Nkolo mokomi.

³ Moto saekatela naa na ndengye iye. Pho oboo pha obokye mokolo mamuna mokokye, bato baikye bamole Nwaphongo emba na moto mobe amiweninya. Moto me eli yo moto wa mophe yo etumbu.

⁴ Iyo amotemele iso ikyi bangye b̄e manzambe na iso ikyi kumole be, amokoma nono ikye zala o Ingambi sinene sa Nwaphongo pho ya iw̄o yokye ali Nwaphongo.

⁵ Tokuli na eba obokye naewolekye maphoo mamana wataka nga ba oka b̄e?

⁶ Emba inwanwa eye, b̄e koebe ekpele ekyemozimbe pho ya obokye amiweninya nde o imbele se.

⁷ Pho sekyele ya ikyela bofe kyekyele lolu etoma, esengyesi nde imanya okoezimbe unwanwa eye.

⁸ Emba moto mobe aamiweninya, Nkolo Yesu amba mooto na muwe n̄wa munoko nwe emba aamounva na mwiya n̄wa iya se.

⁹ Waamoya moto o mobe na mwiya n̄wa Molemba, amiweninya na bitoma bikusi ndengye na ndengye, na bilekyesako, na mayaa babole.

¹⁰ Naa na malondo maso matemali na bosembo pho ya ikatela bato bamobunga, pho tefaika yamba lozingo la bosembo lokokakya ibabikya.

¹¹ Yango mena, Nwaphongo kabatomele mwiya mwa ifabungya, mokyete obokye baanole maphoo ma bole,

¹² pho ya obokye ba phe etumbu bato baso baale ianola maphoo maa phele kasi bawene bolaa nde o ikyela maphoo matemali ma bosembo.

Nwaphongo aloolo pho tobikye

¹³ Kasi pho ya banga, bande ba lozingo la Nkolo, toengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya b̄e, pho Nwaphongo aeyolo tata etatele pho obikye na nzela ya Bolobo boemanya masumu, na na ianola sa b̄e sa maphoo ma phele.

¹⁴ Nwaphongo aebanga pho ya izwa ibikyi na nzela ya Simo Elaa eya imola banga pho ya obokye ozwe nkyemo na Nkolo wa banga Yesu Klisto.

¹⁵ Yango mena, bebi, phila na bolaa ombe na banza na bokusi mateya maso maeteyaka banga, na n̄wesi ikolo naa na mokanda.

¹⁶ Le obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza na Nwaphongo Ango wa banga owalozinga na owalophe na ngolu ye, nbondi sa bobele na bobele na molemo moolaa,

¹⁷ baebondo, bambe naekuya o maphoo maso malaa makyete b̄e na maawo b̄e.

3

Bondela pho ya banga

¹ Pho ya isokya, bande, bondela pho ya banga, pho ya obokye Iloba sa Nkolo sikyende o boo izele emba bato basikumole bookokyele b̄e me.

² Bondela na pho ya banga obokye tomane o nsee ya bato baa yoo na ya banguna: Pho baso tefali na ianola.

³ Nkolo yo ookokokya iso ikyiwo yo: Amoekuya, amba na ebanza pho Munguna saekyela bofe.

⁴ Pho ya b̄e, toli na ianola na nkombo ya Nkolo obokye ikyiwo banga na b̄e, koikyele, wamba na ikala nde ikyela.

⁵ Le obokye Nkolo akambe mandondo ma b̄e pho ya izinga Nwaphongo na na iititala ya Klisto.

Moto munsu aengyesi ikyela etoma

⁶ Bande, towo na b̄e o nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Obe itakye na nwebi munsu owa bokoo na otookye mateya mateya banga.

⁷ B̄e mampenza koebe ndengye'ye esengyesi b̄e ikyela pho ya ifenga

matambe ma banga. Waɓa banga onte ya bɛɛ, toloika ɓa ɓato ɓa ɓokɔɔ.

⁸ Toloika onga na moto ipa sa iza, kasi onte ya minyɔko na iphembɛ, na moo na mokolo, tokyelaka etoma phɔ banga sabaa ephesi ya monomɔ na bɛɛ.

⁹ Nde phɛɛ, tokokaka iyeyonga, kasi tozingaka ibaa ndakyisa ya imekola phɔ ya bɛɛ.

¹⁰ Kasi waabaka banga oka bɛɛ, toephɛkyɛ moɓeko mumu: Bo moto tazingye ikyela etoma, yo samba na zaa!

¹¹ Emba tookye ɓawɔ obokye wali onte ya bɛɛ ɓato ɓa ɓokɔɔ, teɓakyele ekpele kasi ɓanyɔlo nde o maphɔɔ ma ɓato.

¹² Towɔ na ɓato ɓaabana, tombe na balenza na nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Bakyele etoma ya bɛɛ bose emba bazee ipa siizwe bɛɛ mampenza.

¹³ Phɔ ya bɛɛ, bande, bɛɛ saotwa ikyela ɓolaa.

¹⁴ Bo moto tatosee ikyiewɔle banga o mokanda mumu, okyeɓe ne, bɛɛ sakula ɓa ne phɔ aokye sɔɔ.

¹⁵ Samba mokpa ndokolo mbomi, kasi omooya bo ookooya bɛɛ nwɛbi.

Mapambosi na ibeya sa suka

¹⁶ Le obokye Nkolo owa bose aephe yo mampenza bose nkolo iso na ndengye iso. Nkolo aɓe na bɛɛ ɓaso.

¹⁷ Eli nga mampenza Polo oekomesi munkanda mumu na eɓoko ya nga mampenza na oɓɛye. Mena eli elembetele ekyekyele nga o nkanda ya nga. Eli mokomesi njwa nga.

¹⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na bɛɛ ɓaso.

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Timote Maphoo ma etatele

Ango wa Timote abaka Moela, nyango abaka Moyuda owa butwa moklisto. Polo avanaka na Timote pho ya mbala eya ntubo o mokyisi na nkombo Listre (Bitoma 16.1-4), mena yabaka o imbanga sa Polo sa ifale. Kobanda wawana, Timote abutwaka monomoo baabaka bakye mitambula na Polo o mabanga me maikye ma iimola simo elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo manene maato:

- 1 Timote 1.1-20; 4.1-5: Polo kakye-bisa Timote pho ya mateya ma bole, na maphoo makyekyi mibeko ma Bayuda na bato batebali bayuda
- 1 Timote 2-3: Polo kapha Timote molongo nwa ibongya losambo, na mobesi mosengyesi iba na bakambi ba Ingomba
- 1 Timote 4.6-6.21: Polo kateya Timote ndengye esengyesi yo ikyela etoma ye onte ya baanosi, pho abe awaakolo moto wa etoma wa Yesu Klisto

O mokanda nwe, Polo kaongye na banga obokye banga satosaka nde mibeko ma Ingomba na bakambi ba sango, kasi tobe na sakolo ianola pho yaikumola Yesu Klisto, mobikye wa banga (2.3-6).

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, pho ya ndingyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga na Yesu Klisto molemo nwa banga,

² oka we Timote, owakolo nwana wa nga o ianola, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Bateye ba bole

³ Bo wawoko nga na we imbele sa kyekye nga o Makedoniya, ba o Efese pho ya ikatela bato baayoko bee sateya mateya maa bole.

⁴ Obakatele bee samiambya o bikoo ba pha na itondoko mabota saunva. Maphoo mamana mabote nde miko kasi nwanjo nwa Nwaphongo phe, mookokyisame onte ya ianola.

⁵ Ntina ya motindo me eli lozingo looute o ndondo elaa, na maumunya malaa na ianola sa phele.

⁶ Pho ya iba sabenga nzela eye, bato bayoko babungyi nzela, babengi bowole bowole phaazanga ntina.

⁷ Bamitate iba bateye ba mibeko, nzuka tebaebe naa maphoo mawo bee naa maphoo mateya be.

Eyaakolo ntina ya mobeko

⁸ Pho tobe obokye mobeko ali molaa bo moto kamokyelele ndokolo mobeko.

⁹ Pho, tobe na bolaa bobo: Mobeko temoli pho ya moto o molaa, kasi pho ya bato baatebatosa na batombi, bato babe na bato ba masumu, baatebakumole Nwaphongo ebe na mbolo iisantu, babomi ba bato, ebe ba angoo ebe ba nyango,

¹⁰ baakyele bondumba, baalale na bebi na bee bampele, baaungye ba baombo, bakati ba bole, baakate selesa ya bole, na maphoo maso maatemele mateya ma phele.

¹¹ Mateya me eli Simo Elaa ya nkyemo ya Nwaphongo owa ngambo eya mpe bee pho naebanza.

Polo apha melesi pho ya ngongo ya Klisto

¹² Naphe melesi na owampe bokusi, Yesu Klisto Nkolo wa banga: Eli yo moto owa wene obokye nakokyi amba nkpa o etoma ye,

¹³ nga owabaka phanza motiyosi, munyokosi na moto wa nkamba. Kasi anzokya ngongo pho nakyelaka saeba ntina, na izanga ianola.

¹⁴ Phele, ngolu ya Nkolo wa banga, ebe na ianola, na lozingo looli onte ya Yesu Klisto yatonda mi nga.

¹⁵ Iloba sisi sili sa phele, sikokyi ianolama na bato baso obokye Yesu Klisto aya o mokyisi pho ya ibikya bato ba masumu boli nga, inga moto owa o boo.

¹⁶ Kasi bo anzokyelaka ngongo, eli pho ya obokye oka nga, moto owa o boo, Yesu Klisto ateya ndondo ye elaa, ndokolo ndakyisa pho ya bato bamoanolela, pho ya bomoo pha bobele.

¹⁷ Oka mokonzi owa bobele, Nwaphongo ooli nde yo monomoo, ootowe, ootowenene, ngambo na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Inwana ebasi elaa

¹⁸ Timote, njwana wa nga, kyeka mobeko moephe nga, ikokana na noko ya baimosi baakalakala pho ya we. Noko me ibe bokusi pha we o ebasi elaa ekye njwane we;

¹⁹ na ianola na maumunya malaa. Bato baayoko balokye ikyela babona, emba bamba zinza ianola sa be.

²⁰ Onte ya bee wamozwa Imene na Alegizandre, na baambya oka Zabulu, pho baekole iba sakula tiyola Nwaphongo.

2

Mateya pho ya ibondela

¹ Naongye na bee obokye o boo pha maphoo masoo, nde koongye, nde kobondela, nde konyingonele, nde kophe mesesi, pho ya bato basoo.

² Pho ya bakonzi na baaloangyele, pho tobe bose na ikyela maphoo malaa na ma kaa.

³ Kyeka maphoo malaa na masepelisa Nwaphongo Mobikye wa banga,

⁴ okozingye obokye bato basoo babikye emba baebe bosembo.

⁵ Pho Nwaphongo ali nde yo monomoo, na mobongye ali nde yo monomoo onte ya Nwaphongo na bato,

moto monomoo: Yesu Klisto,

⁶ owa miambya pho ya iikola bato basoo.

Mena eli Simo eya imola bee o imbele sa mekama,

⁷ na pho ya simo me nakyelamaka na nga owakolo toma, na wo nde phele, siikate, nga nali nganga mayele wa nkyisi onte ya ianola na onte ya bosembo.

Bampele na babasi o losambo

⁸ Nazingyi obokye bampele babondela o bilele biso, batombe mafoko masantu o ikolo, sa kabu na na bookaaa.

⁹ Pho ya babasi, balate molato molongoba, bee sa lekyinya ndelo: Naa na itonga suwe, naa na bayaka ba wolo, naa na mbongyesi ya motuya.

¹⁰ Kasi balate nde bitoma bilaa, bolongobaa na babasi bakyele etoma ya bosembo.

¹¹ Imbele sa mateya, njwanwasi asengyesi ikala bose na imiuya siso.

¹² Nga, siiphe nzela obokye njwanwasi kateya na aangyele lele. Aikale bose.

¹³ Eli nde Adama owa kyeka bee phanza. Ewa sima.

¹⁴ Emba teli Adama owa kosaka be, kasi eli njwanwasi owa kosama, amba buka mibeko.

¹⁵ Na bo ebe bomoo, njwanwasi amobika na ifota se, kasi ambe nde banza ianola, lozingo na bosantu phe sa mawala.

3

Bakambi ba ingomba

¹ Lowoo loowo nga lolo loli nde phele: Bo moto ali na phowa ya iba mokambi, mena kazingye etoma eli elaa.

² Mokambi njwa ingomba, yo sa ba moto wa maphoo mabe obokye bato bamooya, lele wa njwanwasi monomoo, yo sa ba moto wa looto, afe na maumunya malaa, mofesi molaa, kayambe babutu, akokye na iteya,

³ yo sa ba munwe njwa maleku, sa ba munwani njwa bibasi, kasi moto wa bonyile, yo sa ba moto wa maoka, na moto wa phowa enene ya baphalanga,

⁴ aebe ikamba ingambi se ambe na teya bana bee imiuya na kaa eso:

⁵ Bo moto taakokye ikamba ingambi se mampenza, amba koka ibongya ingomba sa Nwaphongo ndengye'ye?

⁶ Kasi yango sa ba moto naino otookokyi o ianola, pho yo sa kaa, bo mawala mamozibi miyo, o mazengye mafekya Molembe.

⁷ Elaa na obokye bato baate bali baklisto bawoo na bolaa pho yee, pho yo sa zwa soo, yo saamba na ikaa mbala yoooyo o mazengye ma Molembe.

Ba diakre

⁸ Ba diakre nde bomɔ me, basengyesi iba bato ba kaa, basengyesi iba nde na ewɔle yɔnɔyɔ, b́́e samiambya o malɛku naa na iluka baphalanga na manzela maa sɔɔ.

⁹ Basengyesi ibanza bosembo pha baaweninya ianola sa b́́e na ndondo yɔnɔyɔ.

¹⁰ Na b́́e me basengyesi ibameka phanza, emba sima, bo tebabazwe na lowɔɔ loobe, bakokyi imba kyela etoma ya b́́e ya bo diakre.

¹¹ Na babasi nde bomɔ me, basengyesi iba babasi bakumole be, baate bali na ewɔle ebe, baate bali na looto, baakokya maloba ma b́́e o maphɔɔ masɔ.

¹² Ba diakre basengyesi ilonga nde nwanwasi mɔnɔmɔ, baangyele mangambi ma b́́e na bana ba b́́e na bolaa.

¹³ Pho baakyele etoma ya diakre na bolaa bazwe ikumo sa bato basɔ, na bokusi pha ianola boli na Yesu Klisto.

Sekyele eenene

¹⁴ Naekomele babona na iumunya obokye namoya zwana na we mizele.

¹⁵ Kasi na bo nazimbane, wamoeba nde me imikamba o ingambi sa Nwaphongo, sili ingomba sa Nwaphongo oli na bomɔɔ, ikonzi na iingo ya bosembo.

¹⁶ Nde phele, sekyele ya ikumola maphɔɔ ma Nwaphongo eli enene!

Yo owamiweninyaka onte ya nzoto,
Bolɔbo amolongya,
baanzelu bamowene,
bato baate baabe Nwaphongo baoka
simo ye,
o munse munso bamoanola,
azwa nkyemɔ ya Nwaphongo.

4*Bato baateya mateya ma boole*

¹ Bolɔbo kawɔ polele obokye: O imbele sa suka, bato bayɔko bamoangana ianola sa be, bamobenga malɔbo ma bakose na mateya ma malɔbo mabe,

² pho ikosa sa banyamabole na isɔsɔlo sa bato babana simbo zika.

³ Bamokatela malonga; bamokiyisa ntoma iyɔko, nzuka Nwaphongo aikyela

pho ya obokye baanosi, b́́e baebe maphɔɔ ma phele, baize, bambe mophe melesi.

⁴ Pho iso yakyela Nwaphongo ili ndaa, ekpele yɔnɔyɔ teli ya ile bo tophe Nwaphongo melesi o boo pha iye zaa.

⁵ Pho na Iloba sa Nwaphongo na ná ibɔndesi ibuto peto.

Moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto

⁶ Teya bebi maphɔɔ masɔ mamana: Wa moba moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto, okookye maloba ma ianola na iteya sila sabenga we.

⁷ Ka pho ya bikoo biibe na bowɔlebowɔle pha bakasi bababasi, obile.

Omikuya we mampenza nde o mobesi nwa moto wa Nwaphongo.

⁸ Pho ikuya sa nzoto sili na ntina mi maphɔɔ makyi, kasi mobesi nwa moto wa Nwaphongo, nwango, moli na ntina o maphɔɔ masɔ. Nwango moli na mbunu ya bomɔɔ, ya bomɔɔ pha lolɔ, na ya bomɔɔ pha moya.

⁹ Iloba me sili sa ianola, emba sango siso sikokyi iyambama.

¹⁰ Pho bo tookye mpasi na bo tonwane, molemo nwa banga moli mi Nwaphongo oli na bomɔɔ, iyo oli mobikye wa bato basɔ, konza baanosi.

¹¹ Kyeka isengyesi we iyimola na iteya.

¹² Moto satiyola bolengye pha we. Kasi ba ndakyisa pho ya baanosi na ewɔle ya we, na mobesi nwa we, na lozingo la we, na ianola sa we, na ná ndondo elaa.

¹³ Tee nɔnɔ waamoya nga, omiambya na itanga makomi ma Nwaphongo, na ilenzaka na ná iteyaka.

¹⁴ Sa langa na ikabo sa ngɔlu siili onte ya we, sazwa we na munoko nwa baimosi na wa etandela bankumu maboko.

¹⁵ Kyeka losengyesi we ibanza o ndondo ya we. Kyela lowɔ lowaa o losengyesi we ilendendala. Yango mena bitoma ba we biamowenene o miyo ma bato basɔ.

¹⁶ Kyeba na we mampenza na ná mateya ma we. Lendendala i mango. Bo okyesi babona, waamibikya we mampenza, wamobikya na baeyokye.

5

Baanosi bakyese

¹ Saoya munanga na bokusi, kasi omoteya ndokolo ɔngɔ. Ba na banzenga ndokolo banaa nyɔngɔ,

² baphomba baa babasi ndokolo ba nyɔngɔ, bangɔndɔ ndokolo mankanasa ma we, na bopeto bosɔ.

Mazengye

³ Kumola mazengye, bali maakolo mazengye.

⁴ Bo bozengye boli na bana naa na mankɔkɔ, eli nde bɛɛ basengyesi iteya o boo ianola sa bɛɛ o mabota ma bɛɛ mampenza na ibuyisa baboti ba bɛɛ bolaa. Kyeka maphɔɔ mali malaa o miyo ma Nwaphongo.

⁵ Phɔ ya oli owaakolo bozengye, owa ikala nde yo mampenza, molemo nwe nde Nwaphongo kambe na lendendala na moo na mokolo na inyingonelaka na ná mabɔndesi.

⁶ Kasi okoumunya nde o bisengɔ ali mowe, na bo ali na bomɔɔ.

⁷ Kyeka na isengyesi we ikatela, phɔ bɛɛ sazwa mooya.

⁸ Bo moto taaanza bato bɛɛ, konza bali ne ingambi sɔnɔsɔ, aɔti ianola se, ali moɓe koleka na moto otoanole Nwaphongo.

⁹ Nwanɔwasi bamunyɔsa o molɔngɔ nwa mazengye nde bo ali na mambula koleka mako motɔɔa, ambaka zala nde na lele mɔnɔmɔ.

¹⁰ Esengyesi obokye aebane phɔ ya bitoma bɛɛ bilaa: Owa kosa bana, kayambe bato, akunyola makolo ma bato bakyelele Nwaphongo, kasungye bato baanyɔkɔlɔ be, okomiambya o bitoma bisɔ bilaa.

¹¹ Kasi phɔ ya mazengye ma bangɔndɔ, waabamanya. Phɔ, imbele samooka bɛɛ maphowa, bamokubolela Klisto lokukyi, bamozinga ikula zala malonga,

¹² bamosambisama phɔ bale ianola sa bɛɛ saa boo.

¹³ Oombi kula ba bɛɛ na sa etoma, bakye mikye tsho tsho o mangambi ma bato, teli nde phɔ tebali na bitoma, kasi bakuli ba bakyesi ba tɔkɔ na iwɔɔ maphɔɔ sa mokyito, bawɔ bowole bowole.

¹⁴ Yango mena nazingye obokye mazengye ma bangɔndɔ bakule zala malonga, babote bana, babatele mangambi ma bɛɛ phɔ banguna ba banga sazwa nzela ya ilo yɔɔ na boɓe.

¹⁵ Phɔ bana baunva bunga nzela, babenga Molembe.

¹⁶ Ka bo moanosi owa nwanɔwasi ali na mazengye o ibota se, abasungye. Te esengyesi obokye babe ephesi ya ingomba, phɔ ya obokye ingomba asungye nde bali maakolo mazengye.

¹⁷ Bankumu, baakambe etoma na bolaa, basengyesi izwa ngambo elekyyi, konza baawene mpasi na etoma ya iyimola na ya iteya simo ya Nwaphongo.

¹⁸ Phɔ Makomi mawɔ boɓo: Sakanga munɔkɔ nwa ngɔmbɛ waekyelele yango etoma ya mbuma ya ble, naa:

Moto wa etoma akokyyi na iphuti se.

¹⁹ Koanole bo baphundi nkumu nde na nɔkɔ ya manzoka mabale na maato.

²⁰ Baakyele masumu, obaoya o miyo ma bato basɔ, phɔ bayɔkɔ baile me.

²¹ Naongye na we o miyo ma Nwaphongo na ma Yesu Klisto na ma banze baaɔlɔ Nwaphongo obokye otosa mitindo mimi sale miyyɔkɔ, okyele na basɔ nde ndengye yɔnɔyɔ.

²² Sawelana itandela moto mabɔkɔ, saangana o masumu ma bato. We mampenza o mibatele obe petɔɔ.

²³ Sa nywaka nde maa na maa, kasi nywaka na nwana vinyɔ phɔ ya bolɔsi pha we phaa motema, phɔ kolɔɔ na okana.

²⁴ Masumu ma bato bayɔkɔ maebane sataa na basambisa, kasi maaka bayɔkɔ mambe ya ebana nde sima.

²⁵ Bitoma bilaa na biɛ biebane nde bomɔ me, na bitebili bilaa tebikokyyi ibombama.

6

¹ Bato basɔ baali baombo, basengyesi ikumolaa ba nkolo ba bɛɛ na maphɔɔ masɔ, phɔ ya obokye bɛɛ satiyola nkombo ya Nwaphongo ná mateya ma banga.

² Baali na ba nkolo baanola Nwaphongo, bɛɛ sale ibakumola phɔ ya obokye bali bebi na be. Kasi

bakule bakyelela na koleka, pho bali baanola Nwaphongo na bebi ba lozingo, basengyesi na bitoma bilaa ba be.

Mateya ma bɔɔle

Kyeka maphoo masengyesi we iteya na ilenza.

³ Bo moto kateya mateya masuu, bo tabengye maloba maphela maaka Nkolo wa banga Yesu Klisto na mateya malongobaa na ianola

⁴ mona lolendo lomozi miyo. Ali moto otoebe ekpele, moto wa bolosi okokyemiluka miko na batoko. Zuwa, maoka, bitoo na maumunya maabe maso maute wawana.

⁵ Baikye ziko saema, pho maumunya ma bee mali mabe. Bazanga maphoo ma phela, baumunya obokye imiambya o maphoo ma Nwaphongo eli nzela ya izwa ezwele.

Eyaakolo ezwele

⁶ Nde phela, eli nzela ya izwa eyaakolo ezwele, imiambya o maphoo ma Nwaphongo, pho ya moto okokyekyele nde iili ne.

⁷ Pho toloikaka ya na ekpele o mokyisi mumu, nde bomoo, tomobutwa maboko pha sa ekpele.

⁸ Emba bo toli na ntoma na bitobu, mena wekye oka banga wakokyi.

⁹ Ka pho ya bazingye ibutwa bato ba ezwele, babisa o izengye sa bimekyi, onte ya maphowa mabobubusi na maazanga ntina, maatomisa bato o iwa na o ibunga.

¹⁰ Pho phowa ya baphalanga, eli sina ya maphoo maso maabe. Pho ya imiambya mi yango, bato baayoko babunga itakye na ianola, bamba na nyokolo mokali nwa bee na matungyisi maikye.

Polo kaphe ndongo ya maphoo

¹¹ Pho ya we, moto wa Nwaphongo, lota maphoo mamana. Luka bosembo, imiambya o maphoo ma Nwaphongo, ianola, lozingo, iittala, bonyile.

¹² Nwana ebasi elaa ya ianola, zwa bomoo pha bobele na bobele pha ebangaka na be, bo waimola we na bolaa o miyo ma manzoka maikye.

¹³ Nawo na we o miyo ma Nwaphongo ookophe mbolo iso bomoo, na o boo pha

Yesu Klisto owa imolaka na bolaa ianola se o boo pha Poo Pilata:

¹⁴ Banza mibeko na iba sa intono siibe na sa mooya, nono waimiweninya sa Nkolo wa banga Yesu Klisto.

¹⁵ Imiweninya me samobaa o imbele saameka Nwaphongo, moto wa nkyisa na mokonzi nde monomo, Mokonzi wa ba bakonzi, na Nkolo wa ba nkolo.

¹⁶ Iyo mampenza etaawe, kazale o moo motemokokyi bee izwa, moto nono monomo naino tamoweni etambe na mowene. Nkyemo na mwiya nwa bobele na bobele ibee ne!

Ame.

¹⁷ Oka bato ba ezwele ba mokyisi mumu, wo na bee obokye bee saba na lolendo naa sakyela molemo nwa bee o ezwele eteekoko, kasi bakyele molemo nwa bee nde oka Nwaphongo, yo okolophe mbolo iso na boikye, pho ya obokye tosepele na yango.

¹⁸ Wo na bee bakyele bolaa, babe bato ba ezwele ya bitoma bilaa. Babe na ngolu, babakye na na bebi.

¹⁹ Emba bamobokya pho ya bee mampenza ezwele elaa na ekyekoko o imbele sa moya, pho ya izwa phaakolo bomoo.

Ibeya sa suka

²⁰ O Timote, banza na bolaa maphoo maso maephe be. Sa nyolo o bowole bowole boobe na miko ma boebakye pha bɔɔle.

²¹ Bato baayoko bawenekye obokye bali na boebakye pha ndengye mena babungyaka ianola sa be.

Le obokye ngolu ebe na we!

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Timote Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu o Loma (1.17).

Imbele sasina abaka o boloko (2.2). Atataka imiwene ndokolo akomi o suka ya etoma ye (4.6) na bato baso baabaka ne bamoengyibinyaka (4.10, 16). Yango mena amba komela Timote, nwebi ne wa motema pho ya imophe mitindo. Aphe Nwaphongo melesi pho ya lozingo na ianola sa Timote.

Aongyi ne nde ikanga motema onte ya mampasi na nkaka ikyiwene baimosi ba Simo Elaa. Alendendale pho alongye ebasi ndokolo tuluku ya Yesu Klisto. Akyebe na bato balukye nde inyosa miko, ambe na phila mateya ma Nkanda ya Nwaphongo mazwaka yo tata imbele sa-taaka ba yo naino nwengye.

O mbomela, kambe imola bampasi bawene yo mampenza, emba kambe na phe Nkolo melesi pho amobanza (4.6-22).

Toma Polo anwana nde eyaakolo ebasi na bolaa pho ya Simo Elaa. Yango mena o mokanda nwe kaongye na na baanosi obokye banwane ebasi me bo waenwana yo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Timote 1.1-2: Polo kabeya Timote
- 2 Timote 1.3-2.13: Polo kaphē Nwaphongo melesi, kambe na lenza Timote pho ya etoma ya iyimola Simo Elaa
- 2 Timote 2.14-4.5: Mateya ndengye na ndengye
- 2 Timote 4.6-18: Mampasi mawenekye Polo
- 2 Timote 4.19-22: Ndongolo

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, na mokano nwa Nwaphongo, pho ya mbunu ya bomoo eli oka Yesu Klisto,

² oka ya we Timote, nwana wa nga wa lozingo, naekomele obokye: Ngolu, ngong, bose pha Tata Nwaphongo na

pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Polo kaphē melesi

³ Nakyelele Nwaphongo na maumunya malaa bo wakyelaka bankoko ba nga, nambe na mophe melesi waeumunya nga onte ya mabondesi ma nga imbele siso na moo na mokolo.

⁴ Waumunya nga mbembe ya we, nali na phowa ikye ya ikula ewene pho n-tonde na nkyisa.

⁵ Naumunya ianola sa phele sili na we, ianola sabaka phanza na nkoko ya we Loisi na nyongo Enisi. Nali na na ianola obokye ianola me sili na onte ya we.

⁶ Yango mena naeyebusa obokye oitinya njwenya nwa ikabo sa Nwaphongo sili onte ya we tata wa etandelaka nga maboko.

⁷ Pho Bolobo phaalophe Nwaphongo teli pha ibale, kasi Bolobo pha bokusi, pha lozingo na pha imizila.

⁸ Saoka soo ya iwo pho ya Nkolo wa banga na pho ya nga ooli moto wa boloko pho ye. Kasi nyokomo na nga molongo pho ya Simo Elaa, na bokyeyelakye nde mwiya nwa Nwaphongo,

⁹ owa lobikya na owa lobanga na mbela esantu. Teli pho ya bitoma ba banga, kasi pho ya mokano nwe na na ngolu ye. Ngolu me, eya lophekye bee o boo pha ikyela mokyisi o nte ya Yesu Klisto.

¹⁰ Unwanwa eye ngolu me ewene na iya sa Mobikye wa banga, Yesu Klisto. Eli yo moto owa sukyisa bokusi pha iwa, angyengyise bomoo bote boli na suka na nzela ya Simo Elaa,

¹¹ eyankyela bee moteye, toma na molakyisi.

¹² Yango mena naanole mina minyoko. Kasi simiokyele soo, pho naebe moto nza oanosi nga, emba nali na boanolakye obokye ali na bokonzi pha ibanza maphoo mawa mampe yo o maboko nono o mokolo me.

¹³ Bengaka nde maloba maa phele ma oka we na nga, onte ya ianola na lozingo ili onte ya Yesu Klisto.

¹⁴ Banza maphoo malaa na nzela ya Bolobo boli onte ya banga.

¹⁵ Koebe obokye bato baso ba Azi bandota. Onte ya bée Fizele na Elemzene.

¹⁶ Le obokye Nkolo aokyele ifota sa Onezifole ngongó, pho mbala nzikye ankuyaka, taambaka na oka soo ya minyololo ma nga.

¹⁷ Kasi obokomakye phe o Loma, anduka bobole bobele tee nongó wakye nzwa yo.

¹⁸ Le obokye Nkolo akyele obokye Nwaphongo amokyele ngongó mokolo me. Emba isungyi sisi saampe yo o Efese, kosiebe na bolaa.

2

Anola iyalo sa we saa minyoko

¹ Na we, nwana wa nga, omilenza na ngolu eli onte ya Klisto Yesu.

² Yaekola we na nga o boo pha manzoka maikye, oiteya oka bato ba bosembo bakokyi bée mampenza ikula iteya bato basuu.

³ Anola iyalo sa we sa minyoko ya tuluku molaa wa Klisto Yesu.

⁴ Te wali moto obokye bo anyosi o etoma ya botuluku, akule miambya o maphoo bokyele bato baa lombo, bo kalukye isepelisa moto owa amokpa o etoma.

⁵ Nde bomó, moto okomekane na bebi o maano ma ikyilingana mbangu, amolonga nde bo atose mibeko.

⁶ Eli nde oka mobasi nwa manzabi okokume, oko taazwa phanza iyalo se sa mbuma.

⁷ Umunya ikyi wo nga. Pho ya maphoo mayoko, Nkolo amoesosolisa mango.

Umunya Yesu owa kundwa

⁸ Umunya Yesu Klisto owa kundwa onte ya bawe, wa bosoo Davidi, bokowo Simo Elaa ekyimole nga.

⁹ Na ekyewenene nga bolosi nongó o ikangyema na nyololo ndokolo mwibi. Kasi Iloba sa Nwaphongo tesi kokyi ikangyema!

¹⁰ Yango mena naititale mi maphoo maso pho ya bato baolo Nwaphongo, pho obokye na bée bazwe loboiko, looli onte ya Klisto Yesu, na nkyemo ya bobele.

¹¹ Iloba sisi sili saa phele:

Bo towee ne molongó, tomobika ne molongó.

¹² Bo toititasi ne molongó, tomoba bakonzi ne molongó.

Bo tomoanga, ne aloangana me.

¹³ Bo tozangyi bosembo, yo amoikala ifa na bosembo, pho yo takokyi imiangana yo mampenza.

Teya o solongo Iloba saa phele

¹⁴ Maphoo maso mamana, kula maimola o boo pha Nwaphongo obokye balee miko o maloba, pho temali na ntina, kasi maoto nde bato bamaokye.

¹⁵ Kyela na bokusi oomiteya o boo pha Nwaphongo ya moto owa koka, moto wa etoma otoeyokyele soo, okoteya o solongo Iloba sa phele.

¹⁶ Lota bowole bowole bote boli na ntina. Kasi bamiambya mi phango, bamitangole na moo na moo na Nwaphongo.

¹⁷ Mateya ma bée mali ndokolo phota ekyebiya soti. Nde boli Imene na Filetosi.

¹⁸ Bale Iloba sa phele, bekye ikundwa sa bawe saunva kyelama. Mena faoto nde ianola sa bato baikye.

Iwangya saawangya Nwaphongo

¹⁹ Kasi Iwangya siikusi saawangya Nwaphongo sili. O ikolo sa iwangya me bakoma bobo:

Nkolo kaebe baaka yee, emba na obokye: Moto munsó owa mobanga nkombo ya Nkolo, alote maphoo maabe.

²⁰ Onte ya ingambi sinene, tewali nde manzongo ma wolo na wolo na ma palata, wali omó na ma nzete na ma yondo. Mana mali pho ya bitoma ba kaa, mayoko mali pho ya bitoma bitebili na kaa.

²¹ Bo moto ale maphoo me mabe mana, amoba nzongo eya kaa, ebuto esantu, eya ntina pho ya nkolo wa yango, elaa pho ya bitoma biso biilaa.

Moto wa etoma wa Nkolo

²² Yango mena, lota maphowa manso ma bonzenga, luka bosembo, ianola, lozingo, bose na bato baso babangye nkombo ya Nkolo na ndondo elaa.

²³ Le ika ziko na maphoo ma mpamba na ma bobubusi. Koebe obokye me matokolo maoka.

²⁴ Kasi moombo nwa Nkolo takokyi iyoka, kasi aengyesi iba moto molaa o boo pha bato baso, aebe iteya, akangakye motema.

²⁵ Bato baiikye ziko ne, asengesi ibateya na bonyile. O koebe nza, naa Nwaphongo amobongola ntema ya bee pho baebe maphoo maa phele,

²⁶ emba babutolele maumunya malaa, bamane o manzengye ma zabulu okobaakya obokye bakyele mokano nwe?

3

Nkolo ya suka

¹ Oebaka na bolaa lowo lolo: Minyoko ma moya o nkolo ya suka.

² Pho bato bamoba na eleme, bato balooto la baphalanga, bato baamikumisa na bato baa lolendo, bato baatiyole Nwaphongo na mbolo isantu, batemesi ba baboti ba be, bato batebaaphe melesi na bato babakyele bolaa.

³ Bamoba bato baa bikyi, bato baatebaokye bato ngongo, bato baakatele bebi maphoo, etebabe na molongo, batombi, banguna ba maphoo malaa.

⁴ Bamungya bebi na be, batembe izele, bamotonda na lolendo, bamoba nde bikamba ba bisengo ba mokyisi kasi ba Nwaphongo phe.

⁵ Bamiteya ndokolo bato baanola, kasi tebaanole muna mwiya. Sakula ba na bato babana!

⁶ Pho bato ba bee bayoko, banyolo o mangambi, bakosa basi bali na ntema nkoo, baanyanya masumu na baabengye maphowa ndengye na ndengye.

⁷ Basi me, balukye iyekola imbele siso, kasi tebakokye ikoma o zebi sa phele.

⁸ Nde bomoo na Yanesi na Yambesi batemelekye Mose, nde bomoo, bato babana batemele maphoo ma phele. Bato baotono maumunya, tebali na ianola sikusi.

⁹ Kasi etebakyende itakye, pho bobubusi pha bee pha mowenene na bato baso, ndokolo phaka bato babale babana.

Mateya ma suka

¹⁰ Kasi we, wabenga na bolaa mateya ma nga, mobesi nwa nga, nyango ya nga, ianola sa nga, ikanga motema sa nga, lozingo la nga, ilendendala sa nga,

¹¹ minyoko ma nga, mampasi maaoka nga o Antioshe, na o Ikoniumu, na Listre. Minyoko bo mawene nga! Emba i miso mamina Nkolo ambikya!

¹² Kasi bato baso bazingye ibika na ianola onte ya Klisto Yesu bamunyokomo.

¹³ Kasi pho ya bato baabe na baakate, bamokyende nde o boke, na ikatela bebi na imikatela bee mampenza.

¹⁴ Kasi iwe, ikala nde o maphoo maekola we na maanola we ya bayoko: Pho koebe nza owa eteya mango.

¹⁵ Tata bonwana pha we, koebe ya koma bee o Buku pha Nwaphongo, maphoo me mali na bokonzi pha eyeyimola zebi sikambe o lobiko o nzela ya ianola siili onte ya Klisto Yesu.

¹⁶ Maphoo maso makomama o buku pha Nwaphongo, makomama na mwiya nwa Nwaphongo, mali na ntina pho ya iteya, ianolisa, pho ya itutola bato, na ibateya nzela ya bosembo,

¹⁷ pho moto wa Nwaphongo abe moto oo bongyi, na ookokyi pho ya ikyela bitoma biso bilaa.

4

Imola Simo Elaa

¹ Nawoo na we o boo pha Nwaphongo na pha Yesu Klisto, owa moya sambisa bato baali na bomoo na baawa, o nkombo ya iya se na ya bokonzi phe, naeyongye obokye:

² Imola Simo Elaa, oeyimole na etungu, na bo baanosi na bo tebaanosi. Ooya, lenza, kyebisa, kanga motema nkolo iso na phowa ya iteya.

³ Pho imbele samoya, bato bayoko etebakule anola mateya ma phele, kasi bamobenga nde phowa ya bee na pho ya isepelisa maato ma be, bamizinga na moluku nwa bateye baabawole maphoo mazingye bee iyoka.

⁴ Etebakule laa matoo o maphoo ma phele, bamolaa matoo nde o bikoo.

⁵ Kasi pho ya we, omikyengye na maphoo maso, anola minyoko, teya obokye oli moimosi wa Simo Elaa, kokya etoma ya we.

Imbele sa nga sa ikyende sikokyi

⁶ Pho ya nga, kyeka obokye nambo miambya mbeka na imbele sa nga sa ikyende sikokyi.

⁷ Nanwani ebasi elaa, naumbo ikyiin-gana sa nga, nabanze ianola.

⁸ Tata unwanjwa eye eboko ya bosembo eya munpe Nkolo kyenziya. O mokolo me, iyo munanga owa bosembo, etaephe nde nga mampenza, kasi amoephe na bato baso baaziya na phowa imiweninya se.

Mateya ma suka

⁹ Kyela bokusi oya mbenga izele.

¹⁰ Pho Demasi andota pho ya phowa ya mokyisi mumu. Akyende o Tesaloniki, Kelesa akyende o Galati, Tito akyende o Dalmati.

¹¹ Naikala wawa nde na Luka. Waamoya we, oyakaka na Malako, pho ya etoma, ali na ntina iikye pho ya nga.

¹² Natoma Tishike o Efese.

¹³ Munkoto njwa nga njwaika nga o Troas oka Kalaposi, omumpilelaka wa moya we, na babuku, konza bakyla bee na ngofo ya nyama.

¹⁴ Alegizandele owa itusi ankyela bofe boikye. Nkolo aamobuyisela bofe bonkyesi yo.

¹⁵ Na we, kyeba ne me. Pho atemele mateya ma banga na bokusi.

¹⁶ Wasamba nga mbala eya ebandele, nono moto monomo taika ba phenephe na nga, bato baso bandotaka. Bee sababenga na lowo me.

¹⁷ Nkolo, yo abaka phenephe na nga. Ampe bokusi, pho ya obokye na nzela ya nga Simo Elaa iemolame na bolaa embe na okana na oka bato bate baefe Nwaphongo. Namba na tokolo o munoko njwa gbogbo.

¹⁸ Nkolo amuntokolo o maphoo maso maabe, amba na mbikya pho ya bokonzi phe pha ikolo. Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

¹⁹ Beya Prisile na Akilasi na ibota sa Onezifolo.

²⁰ Elasite aikala o Koliti. Naika ika Tolofime na bolosi o Milete.

²¹ Kyela bokusi obokye oye o soo pha imbele saa sekye. Ebulus, Pudas, Linos, Klodia na bebi baayoko baso baelongosi.

²² Nkolo abe na molimo njwa we.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na bee baso.

Mokanda nwa Polo oka Tito Maphoo ma etatele

Tito yo taikaka ba Moyuda (kyeka o Bagalatia 2.1-3). Abaka nde moanosi, na nwebi na Polo o etoma ya imola Simo Elaa. Eli yo moto awa yengoloko bookaa onte ya banosi ba Kolinti na Polo (2 Bakolinti 7.6-16). Tito azwaka mokanda nwa Polo mumu wabaka yo o Kelete; Polo atomaka Tito o Kelete pho akye kyeka, ambe na bongya maphoo ma ingoma sa esanga me (1.5).

O ebandele ya mokanda nwe, Polo akomi maphoo maso na bokuwe (1.1-4). Ateye mobesi mokokyiba na bakambi ba ingomba (1.5-16). Aphe mateya ndengye na ndengye pho ya masanga mabato bali o Ingomba: Oka bankoko, oka bakasi (Emba bee basengyesi iteya bangondo), oka banzenga, na oka baombo (2.1-15). Esengyesi obokye banosi babikye na bookaa, bale ikabana onte ya bee (3.1-11). Emba asukye mokanda nwe na mateya masuu na na ndongolo (3.12-15).

Mokanda mumu tebaika mokomela nde Tito yo mampenza (1 na 2 Timote). Maphoo mawoomo omo eli maphoo malekane o mangomba maso, oka bakambi ba mangomba, na oka banosi bali onte ya Ingomba.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Tito 1.1-4: Etatele
- Tito 1.5-16: Mateya pho ya bakambi ba Ingomba
- Tito 2.1-15: Mateya pho ya moto munsu onte ya Ingomba
- Tito 3.1-11: Mobesi nwa baanosi
- Tito 3.12-15: Ndongolo

Polo kabeya Tito

¹ Inga Polo, moombo nwa Nwaphongo, toma wa Yesu Klisto pho ya ikamba bato baolo Nwaphongo pho ya ianola na pho ya iyeba maphoo maphela maakoka na laakolo losambo,

² onte ya molemo nwa bomoo pha bobele phaa lakyela Nwaphongo o etatele ya mokyisi, yo ootokate.

³ O imbele sa meka yo, aweninya Iloba se onte ya simo eya mpekye yo, ikokana na ndigyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga.

⁴ Nakomele we Tito, owaakolo nwana wa nga onte ya ianola saangana banga obokye: Ngolu na bese pha Tata Nwaphongo na Klisto Yesu Mobikye wa banga ibe na we.

Etoma ya Tito o Kelete

⁵ Bo naeyika Kelete, eli pho ya iyunva ibongya maphoo maso maikalaka ombe na kyela bankumu o mokyisi monomo na monomo, bo wa woko nga na we.

⁶ Monomo na monomo na bee afe na mobesi molaa, lele oli na nwasu monomo, bana bee babe baanosi, bee sa ba na mobesi mobe na izanga itosa.

⁷ Pho mokambi nwa Ingomba ali moto okokyekye maphoo ma Nwaphongo, esengyesi obokye afe na mobesi molaa: Yo sa ba munzobo, munywe nwa maleku, munwani nwa bibasi, molukyi nwa baphalanga na mayele mabe.

⁸ Asengyesi iba moto okokumbele babutu, ekambaya maphoo maala, moto oko sosolo maphoo, moto wa bosembo, mosantu, moto okoebe imikamba,

⁹ amiambya na Iloba sa phele na bokusi, Iloba silongoba na mateya mateya yo. Na bomoo, amokoka ilenza bato bayoko na maateya malongoba na iweninya mabunga ma bato babaikyele ziko.

Bateye ba bole

¹⁰ Pho bato baikye onte ya baabele tebatosa, bali bato ba bowole bowole na bakose ba bato.

¹¹ Esengyesi obokye obakangye munoko. Bato mabota maso na ikyemiteya pho ya izwa baphalanga na mayele mabe, lotelosegyesi ikyelama.

¹² Monomo na be, moimosi nwa bee mampenza, awo yokye:

«Bato ba Kelete, bato nde bole, manyama ma vale, bato ba boko na looto.»

¹³ Lowo me loli nde la phele. Yango mena obaoya na bokusi pho babee na saakolo ianola.

¹⁴ Bée samiambya o biko ba Bayuda na o mitindo ma bato bate baanole maphoo ma phele.

¹⁵ Mbolo iso ili peto pho ya bato bali peto. Kasi pho ya bato bali na mbindo na bale ianola, ekpele yonyo teli peto. Kasi mayele ma bée na maumunya ma ntema ya bée mali na mbindo.

¹⁶ Bawo bekye baebe Nwaphongo, kasi na bitoma ba bée bamoangane. Bali bakolo bato babe, batombi, tebakokyi na etoma elaa eso.

2

Mateya maa phele makokyi na bato baso

¹ Pho ya we, teya maphoo malongoba na mateya ma phele.

² Bato baakotwa bée ekangaka ntema, babe bato ba kaa, bato ba mayele, bato baatonda na saakolo ianola, bato baatonda na lozingo, na ná ilendedala.

³ Babasi baakotwa, nde bomo, basengyesi iba ya bato baala: Sawole bato na bofe, bée saba baombo ba maleku. Bateya maphoo maala,

⁴ Bateya bangondo izinga bampele ba bée na bana ba be,

⁵ babe bato bate baamikpe, bate bakyele baphemba, bamiambya o etoma ya mangambi ma be, batosa balo ba be, pho moto satiyola lloba sa Nwaphongo.

⁶ Nde bomo, lenza na banzenga obokye bamizile

⁷ o maphoo maso. We mampenza osengyesi iba ndakyisa na bitoma ba we biilaa: Mateya ma phele, ma kaa.

⁸ Maloba ma we mabee malaa, mate makokyi bée iikyela ziko, pho ya obokye motemesi yo sazwa na lowo loobe la iwo pho ya banga, kasi azwe soo.

⁹ Baombo batosa ba nkolo ba bée o maphoo maso. Babasepelisakye, bée sabaikyela ziko,

¹⁰ na sabaiabela na ekpele yonyo. Baweninyakye imbele siso obokye bali bakolo baombo, emba bamokumola o

maphoo maso maateya ma Nwaphongo Mobikye wa banga.

Molemo nwa baklisto

¹¹ Pho ngolu ya Nwaphongo yamiweninya, etatele ya lobiko pho ya bato baso.

¹² Ngolu me kyeloteya ile mobesi moobe na maphowa ma mokyisi mumu, pho ya obokye tobikye o imbele sisi na bokyebi, na bosembo na ná isambela Nwaphongo,

¹³ na iziya sa molemo moola na imiweninya sa nkyemo ya Nwaphongo wa banga o munene na Mobikye wa banga Yesu Klisto.

¹⁴ Amiambya yo mampeza pho ya banga, pho ya ilomanya o bofe bosso na ipetolo bato be, obokye batonde na phowa iikye pho ya bitoma bilaa.

¹⁵ Yango mena osengyesi iwoo, ilenza na iooya na bokonzi bosso. Moto saetiyola.

3

Kalenza ikyela bitoma bilaa

¹ Okulaka wo na bée baso obokye baengyesi imiuya o boo pha bakambi na pha bakonzi, baengyesi ibatosa, bambe ba phenephe na ikyela etoma eso elaa,

² Bée satola moto, bée saoka, bamiteya bato balaa, baweninya bonyile imbele siso oka bato baso.

³ Pho na banga me, phanza, tobaka bibubusi, batombi, bato babunga nzela, baombo bamaphowa mabe na ba bisengo ba pha. Tokyela bofe, tobaka na zuwa, toinanaka.

⁴ Kasi wawenenyekye bolaa na lozingo la Nwaphongo mobikye wa banga,

⁵ taika lobikya nde pho ya bitoma ba bosembo bakyele banga, kasi nde pho ya ngongo ye, imbele sa lokunyola bée na maa, na mwiya nwa Bolobo, tobotama mbala eya ibale, tokoma bato ba sika.

⁶ Bolobo me, Nwaphongo alophe phango na boikye na nzela ya Yesu Klisto Mobikye wa banga,

⁷ pho obokye, na ngolu ye, tobuto bato balaa, emba na molemo tobuto man-domi ma bomoo pha bofele.

⁸ Iloba me sili nde sa phele, emba nazingye obokye obe na bokyebi pho

ya sango, pho obokye bato baso baali na ianola oka Nwaphongo famiambya mobimba o bitoma bilaa. Kyeka lowo loola na laa ntina pho ya bato.

⁹ Kasi miko ma phaa, itondolo mabota, maoka na iwelana pho ya mibeko, omale. Pho eli maphoo ma phaa na mazanga ntina.

¹⁰ Moto okokabole bato na miko me, bo omokyebise mbala eya yambo na eya ibale, bo taokyi, omumanya onte ya b'ee.

¹¹ Koebe obokye moto wa ndengye mena, abunga nzela, ali moto wa masumu, kamiingya yo mampenza.

Ndongolo

¹² Wa moetomela nga Artemasi naa Tishike, kyela bokusi obokye oya nzwa o Nikopolis. Pho nakani iba imbele sa seekye nde omoo.

¹³ Bongya na bolaa imbanga sa Zenasi ooli avoka na Apolo, pho b'ee sa zanga ekpele.*

¹⁴ Baaka banga basengyesi iyekola na bokusi ikyela bitoma bilaa me, pho ya ikokya maphoo masengyesi izele. Emba bamobota mbuma.

¹⁵ Bato baso bali na nga baebeya. Beya bato baso balozingye onte ya ianola.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na b'ee baso.

---

* **3:13 3.13** Avoka: Moto okosambele mossu lowoo na imoambelela.

Mokanda njwa Polo oka Filemō Maphō ma etatele

Filemō abaka moanosi mōnōmō wa kaa onte ya ingomba sa Kolose. Abaka nwebi na Polo (Etee ya 1). Ambaka baa na moombo mōnōmō nkombo ye Onesime, owa molotaka. Waba Polo o boloko, aesi ya vana na Onesime, amba ya mobatisa. Polo aesi ya kana obokye kamobuya oka kolo ye Filemō. Amba ya mokomela mokanda pho ya imoonga obokye ayambe Onesime ndokolo moombo phe (pho moombo munsō awalotaka koloye abaka kazwe etumbu ekusi), kasi Filemō amokpe ndokolo nwebi moanosi.

Polo amba ya komela nwebi ne Filemō na bokonde bosō, taikaka mobalimisa bobalimise, tamba na moonga na bokusi, tambaka na bunga obokye Filemō ali kolo wa Onesime. Kasi aongaka ne nde obokye aumunya. Na bomō, mokanda mumu moteya baanosi basō ndengye ekyebongya lozingo la Klisto maphō na mobesi njwa ma bato.

Mokanda njwa Filemō moli na maphō mama:

- Etee ya 1-3: Ibeya
- Etee ya 4-7: Polo kakumole Nwaphongo pho ianola na munzaka njwa Filemō
- Etee ya 8-22: Polo kabōndele Filemō pho ya Onezime
- Etee ya 23-25: Ndōngolo

Ibeya

¹ Inga Polo, moto wa boloko pho ya Yesu Klisto, na Timote, toebeye iwe Filemō nwebi na banga wa etoma.

² Tobeye na Apia, nkanasa wa banga, na Alisipe, nwebi na banga wa ebasi, na ingomba siangane o ingambi sa we.

³ Le obokye ngolu na bōse pha Nwaphongo Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto ibe na bēe.

⁴ Naphe Nwaphongo wa nga mēlesi nkolo iso pho ya we waabōndele nga.

⁵ Pho naokye bawo pho ya lozingo loli na we oka bato ba Nwaphongo na ianola sili na we oka Nkolo Yesu.

⁶ Le obokye iyangana sawe na banga o ianola sibe sikusi, pho ya iteya bolaa bosō boli na banga onte ya Klisto.

⁷ Nwebi, natondi na nkyisa boikye na ná nzoto nkusi pho ya lozingo la we, olenze ntema ya bato ba Nwaphongo.

Polo kabōndele Filemō pho ya Onezime

⁸ Yango mena, nabo nali na makokyi onte ya Klisto ma iephe etoma esengyesi we ikyela,

⁹ kasi nazingye na boikye o nkombo ya lozingo ieyonga lowo lolo. Phele nga Polo, oli phomba, unwanwa eye nambi na kula ba o boloko pho ya Yesu Klisto.

¹⁰ Naongye na we pho ya njwana wa nga, Onezime, owa bota nga onte ya boloko.

¹¹ Taikaka ba phanza na ntina pho ya we, kasi uwanwa eye, abuto na ntina pho ya banga basō, ebe we ebe nga.

¹² Naetomesi yo, iyo oli ndokolo ndondo ya nga solongo.

¹³ Bo taaba nga o boloko pho ya Simo Elaa, nabakyi na phowa ya ikala ne wawa pho ansungye o elele ya we.

¹⁴ Kasi sikyi anola ikyela babona sataa etuna, pho ya obokye bolaa me phango saba ndokolo pha ikandindisa, kasi boute na phowa ya we.

¹⁵ Naumunya obokye Onezime atangwaka na we pho ya bana nkolo, pho ya obokye ambe ya ebutwela pho ya bōbēe.

¹⁶ Takuli ba nde moombo na moombo kasi abuto na ntina iikye koleka moombo: Abuto nwebi wa lozingo, na boikye pho ya nga, amba kula leka pho ya we, ebe o miyo ma bato na ma Nkolo.

¹⁷ Bo konpke ndokolo nwebi na we o nzela ya ianola, omokpe ndokolo eli nde nga.

¹⁸ Ka bo aekyela bōbe naa bo ali na mbōngō ya we, namoeyita.

¹⁹ Eli nga Polo okoekomele mokanda mumu nde na maboko ma nga mampenza. Eli nde nga owamoeyitela. Emba simbe na kula eyimola obokye na we oli

na mbongo ya nga, emba mbongo me eli nde we mampenza.

²⁰ Nwebi, pho ya iangana sa banga onte ya Nkolo, kyela boeyongyi nga, o nkombo ya Klisto, kuya ndondo ya nga.

²¹ Naebe na bolaa botosi pha we yango mena naekomele. Naebe obokye wamokyela koleka ikyi woo nga.

²² Nawo na na we bobele obokye o mbongyisa elele ya imilangya, pho nalemele obokye, pho ya iyonga sa bée oka Nwaphongo, namokula ekomela omo.

Ndongolo

²³ Epafra, nwebi na nga wa boloko pho ya Yesu Klisto, aelongosi.

²⁴ Maalako, Aristarke, Demasi na Luka, bebi na nga baetoma na bée baelongosi.

²⁵ Le obokye Ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebe na bée.

Mokanda nwa Polo oka Baebele Maphoo ma etatele

Mokanda mumu o imokyeka, mowenene ndokolo bamotomelaka baanosi baali Bayuda. Mobaenza pho babaka banyokomo emba baunvaka na le ianola sa bee. Moto owakoma mokanda mumu taebane.

Etatele ya mokanda mumu kyeweninya saa obokye Nwaphongo amiweninyaka oka banga na nzela ya Nwana we Yesu Klisto (1.1-3). Mateya ma mokanda me makabana na bite bibale binene.

- Etee eya o boo (1.4-10.18) kyeteya obokye Yesu ali na mwiya mokusi. Taikiyi leka nde Baimosi na baimosi (1.1), kasi alekyi na banze, na Mose na Zozuwe. Oli yo Nganga ya Nwaphongo o munene o sangola eenyakune, aleki banganga ba Nwaphongo banene baso ba sangola eekasi. Amiambyaka nde mbala yonyo bobele ndokolo mbeka, alekyi na mam-beka maso ma Isalayele ma kalakala.

- Etee eye ibale (10.19-13.25) kyekuya baanosi pho baphile nde ianola, babengye mobesi nwa basantu ba Sangola eekasi, bakyekyele nde Yesu Klisto. Pho ya isukya, mokanda mumu moamba mateya na mibeko ndengye na ndengye.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Baebele 1.1-3: Nwaphongo amiweninye na bato na nzela ya Nwana we Yesu Klisto
- Baebele 1.4-2.18: Klisto alekyi banze
- Baebele 3.1-4.13: Klisto alekyi Mose na Zozuwe
- Baebele 4.14-7.28: Klisto alekyi Banganga baanene ba Nwaphongo

Nwaphongo awo na nzela ya Nwana we

¹ Waakalakala Nwaphongo awolekye bankoko ba banga mbala nzikye na na ndengye nzikye na nzela ya baimosi,

² o nkolo ya suka iye, alowosi na nzela ya Nwana we owateye yo ndomi ya

maphoo maso, nde na nzela ye me, akyela munse munso.

³ Yo, ooli ingyengye sa nkyemo ye, na bonene pha boekondo phe. Emba aphisu maphoo maso na mwiya nwa lloba se. Waunva yo ikunyola masumu ma bato baso, akye zala o boloo pha Bonene pha Nwaphongo, o ikolo.

Nwana wa Nwaphongo alekyi banze

⁴ Abutwa na mwiya ileka banze, yango mena azwa nkombo ya ngambo eelaa koleka maaka be.

⁵ Pho nzaa onte ya baanzelu owaunva wole Nwaphongo nono mbala yonyo obokye:

«Iwe oli mpenza nwana wa nga, lolu, nga nabutoo ongo.»

Naa obokye:

«Nga, namoba ango emba yo amoba nwana wa nga.»

⁶ Kasi wakula kamba yo nwana owa bola o mokyisi, awo yokye:

«Baanze ba Nwaphongo baso bamokusamele.»

⁷ Emba oka banze, kawo bobo:

«Kabuya banze bee biweele, na bato bee ba etoma itumbu sa mwenya.»

⁸ Kasi oka Nwana we awo:

«Mumbanga nwa bokonzi pha we, O Nwaphongo, nwamoba pho ya bipha na bipha.

Emba motuu nwa bosembo eli motuu nwa bokonzi pha we.

⁹ Wazinga bosembo, waina bofe, yango mena, Nwaphongo, Nwaphongo wa we aeyinga mauta maa nkyisa, koleka febi na we.»

¹⁰ Aamba kula wo bobo:

Eli iwe, Nkolo, owakyela munse o etatele, emba ikolo elii bitoma ba mafoko ma we.

¹¹ Iso miina yamowa, kasi iwe, wamoikala.

Na iso yamokotwa ndokolo etobu.

¹² Emba bokokyele bee na munkoto, wamoizinga,

ndokolo etobu, bamo ba endinya, kasi iwe, oli nde bomo, mambula ma we etemaakome o suka.

¹³ Emba nzaa onte ya banze owaunva yo wole nono mbala yonyo obokye:

«Zala o boloo pha nga,

tee nono owamobuya nga banguna ba we,
eteyisa ya makolo ma we.»

¹⁴ Te bali bée baso malobo maakeyele bitoma naa maatome yo pho ya bolaa pha bato basengyesi izwa ilaka sa lobiko?

2

Lobiko loonene

¹ Yango mena, esengyesi obokye banga tophile na bolaa koleka maphoo maoka banga, bo phe tomobunga.

² Pho bo maphoo maawomoko na nzela ya banze mazwe elele, emba bo bato babukaka mibeko naa bate bamitosaka bazwaka etumbu eyalongobanaka na bomo,*

³ banga tomoaba sazwa etumbu ndengye'ye bo toleminye lobiko laa ntina ndengye mena? Nkolo yo moto owatataka iloimola phanza. Emba sima bato baalokaka bakulaka loanolela obokye loli phele.

⁴ Nwaphongo akulaka ne lenzaka bonzoka pha bée ebe na bilembetele, ebe na ná bilekyesako, na ná maphoo maa ikamwa ndengye na ndengye, emba alokabela na maalo ma Bolobo bosantu bowazingaka yo.

Yo, ookokambe bato o ibika

⁵ Pho, teli oka baanzelu obokye abaphe bokonzi oikolo sa mokyisi nwaa moyaa moowole banga.

⁶ Nzuka moto monomo, kawo elele yonyo pho ya nwango obokye:

«Moto yo nzaa obokye omoumunya?

Naa nwana wa moto obokye omookyele nkaa?

⁷ Wamouya pho ya nwana imbelele mokuwe o se ya baanzelu, emba wamolasa nkyemo na ngambo.

⁸ Wauya bikpele biso o se ya makolo me.»

Pho amokyela mokonzi nwa mbolo iso, ekpele na yonyo tekokyi ifa o nze ya bokonzi phe. Kasi unwanwa eye, tolootaa wene obokye mbolo iso ili o se ya bokonzi phe.

⁹ Kasi pho ya nwana imbelele mokuwe, bo wamouyaka bée ose ya baanzelu, towene Yesu, pho ya minyoko ma

iwa se, bamolasa eboko ya nkyemo na ya ngambo, obokye na ngolu ya Nwaphongo, alekane o nzela ya iwaa pho abikya bato baso.

¹⁰ Emba wamoanelaka obokye, eli yo, pho ya nza na ná nzela ya nza maphoo maso makyelama. Akamba bana baikye o nkyemo, ali motati wa ibiki sa bée na nzela ya minyoko miakokya yo.

¹¹ Pho ebe okobuya mosantu na baabuya bée basantu, bée baso bauta elele yonyo. Yango mena, na nzela me tali na soo ya ifabanga baande,

¹² na ya iwo obokye:

«Namoimola nkombo ya we oka baande na nga,

onte ya ingambi sa Nwaphongo, namoetubela meembo.»

¹³ Namba na kula kyela ndondo ya nga eso nde oka ye.

«Ekule baa na nga na bana baampe Nwaphongo.»

¹⁴ Yango mena, pho bana baangana na malongo na ná nzoto, emba ne nde bomo me, aangana na bée nde ndengye yonyo, pho na iwa se, abuya phaa owabaka na bokonzi pha iwa o maboko, kyelukye iwo obokye Molemba,

¹⁵ na ikandola bato baabaka na boilakye pha iwa, baabutwa bomoo pha bée mobimba baombo.

¹⁶ Pho o solongo, taiki ya sunga banze, kasi aesi nde ya sunga mboto ya Abalayama.

¹⁷ Yango mena, asengyelaka na nzela eso uulana na baande ne, obokye abutwe nganga o munene owaa okokye ngongo na okobanza etoma eya mophe Nwaphongo eya imanya masumu ma bato.

¹⁸ Pho onte ya bo wa nyokomo yo, bo wa zwa yo mampenza bimekyi, ali na makokyi ma isunga bato baazwe bimekyi.

3

Yesu alekyi Mose na Zozuwe

¹ Yango mena, baande baasantu, bée bazwa mbela ya ikolo molongo, wene Yesu obokye ali toma na nganga wa

* 2:2 2.2 Iphuti

Nwaphongo oo munene wa itatola sa banga.

² Ali na ianola oka owa moolo, ndokolo bowabaka Mose onte ya ingambi se sisó.

³ Phó yo abaka na kaa ya nkyemo koleka Mose. Phó motongyi nwa ingambi ali na ngambo koleka sina ingambi.

⁴ Phó ingambi na ingambi sili na motongyi nwa sango. Emba motongyi wa maso eli Nwaphongo.

⁵ Emba Mose abaka na ianola onte ya ingambi se sisó, ndokolo moto wa etoma phó ya bonzoka pha maphoo maamo wo be.

⁶ Kasi Klisto ali ndokolo Nwana, emba ali o ikolo sa ingambi se. Ingambi se, eli banga, bo tokyele ntema ya banga o mam-bunu ma Nwaphongo na ilendendala na ná molemo.

Bato ba Nwaphongo bamoema

⁷ Yango mena, Bolobo bosantu kawo bobo: «Lolo, bo okyi nwesi nwe,

⁸ sakyela ntema bokusi, ndokolo imbele saatomboko bakoko ba be, mokolo nwa mekaka be Nwaphongo o bokye.

⁹ Omo, baongo bamekaka pho ya iluka iyeba bozindo, emba bawenekye bitoma bianga

¹⁰ mbula mako mane.

Yango mena nabaokyelaka yoo emba namba wo ngakye: «Ntema ya bato baba kyibungye nkolo iso, bato baba tebaebe manzela ma nga.»

¹¹ Phó, na yoo ya nga, nakata seleka ngakye:

Tomokyeka bo bamunyolo o elele eya bongya nga pho ya iyema!»

¹² Kyeka, baande, kyebe obokye monomo na be saba na motema mobe moobalole izanga ianola na Nwaphongo oli moambee wa bomoo.

¹³ Kasi lenzana onte ya be mokolo na mokolo botaaba wango lolo, pho ya obokye monomo onte ya be, isumu sango samokosa pho ya ibutwa na motema bokusi.

¹⁴ Phó, tobutwa bebi ba Klisto, bo tomophila na bokusi nono o suka motesi nwa tataka na banga ianola.

¹⁵ Emba bawo obokye:

«Lolo, bookyi nwesi nwe,

sa kyela ntema bokusi ndokolo imbele saatomboko ba nkoko ba be baakasi.»

¹⁶ Phó, banzaa baokaka, emba bamba motombele? Ka teeli nde baso baatokoloko o Ezipito na nzela ya Mose?

¹⁷ Emba abaka na yoo na ba nzaa mbula mako mane? Teli na bato baakyelaka masumu, baawaka o bokye?

¹⁸ Emba oka ba nzaa akataka seleka obokye etebanyolo o eemele ye, bo teebe nde baalekye itosa?

¹⁹ Emba towene obokye tebaikaka koka inyolo pho ya izanga ianola.

4

¹ Na bomoo, tokyebe na bokusi, obokye monomo na be sa zanga, bo taaba mbunu eyaloikyela yo eya inyolo o eemele ye.

² Phó o solongo, tooka Simo Elaa baloteya yango nde bo waeyokaka bankoko ba banga baakasi. Kasi Iloba sa bateyaka be tesaikaka ba na mbano pho ya be, pho tebaikaka ba monomo o ianola na baasiokaka.

³ Phó banga tonyolo o eemele ye, banga baanola, nde bo wawo yo obokye: «Nde bo wakata nga seleka na yoo yanga, ete baanyolo o eemele ya nga!» Na bo obokye bitoma tata o etatele ya mokyisi biaunvaka.

⁴ Phó awo o elele yonyo pho ya mokolo nwa sambo obokye: «Emba Nwaphongo aemaka o mokolo nwa sambo o bitoma be.»

⁵ Emba ekuli baa nde o elele me eye: «Ete baanyolo o eemele ya nga.»

⁶ Na bomoo, bookuli wee baa obokye bakyi bamunyolo omo, emba bato baaphanza baatataka iyoka Simo Elaa tebaika nyolo pho ya iba satosa,

⁷ akuli bongya mokolo mosuu: Nkombo ya nwango lolo. O zembo sa Davidi, awo omo banda kalakala, nde bo wa woko be obokye: «Lolo, bo ookyi nwesi nwe, sakyela ntema bokusi.»

⁸ Phó bo Zozuwe abaemyaka, Nwaphongo nde tabawolekye pho ya mokolo mosuu sima ya nkolo iye.

⁹ Yango mena, iyema saa Sabata saikala pho ya bato ba Nwaphongo.*

¹⁰ Pho moto oonyosi o eemele ye, ne anyosi ne me o iyema sa etoma ye nde bo wa mieminyaka Nwaphongo o etoma ye mampenza.

¹¹ Yango mena, towele inyolo o eemle me, pho ya obokye mokyelesi nwa ibaa satosa, nwango sabenda moto na monomo o yakyi.

¹² Pho lloba sa Nwaphongo sili na bomoo na na bokusi, sili na mwiya na na bootu koleka mumphata munso mooli na bootu na mbale na mbale. Sango sinyolo nono o ikye kabola ezisi na bolobo, mantonga na phongo. Sili na ikokyi sa isambisa maphowa na maumunya ma ndondo.

¹³ Emba tewali ekyelamo yonyo eyamibomba o boo phe. O miyo me, iso ili nde bolumbu, te wali na ekpele eya mibomba o miyo me. Eli oka ye tomotondolo maphoo maso.

Yesu, nganga wa Nwaphongo oo munene

¹⁴ Ooli banga na nganga wa Nwaphongo oo munene owa lobo, owa lekana o ikolo, Yesu, Nwana wa Nwaphongo, tophile na bokusi ianola siitatole banga.

¹⁵ Pho tololi na nganga nwa Nwaphongo otokokye iyoka mpasi na banga o imbele sitesili banga na bokusi. Nde ya banga, bamumekaka o maphoo maso, kasi taikakyele isumu.

¹⁶ Yango mena, tosusinya na bokamba bosoo o kyiti ya bokonzi ooli ngolu na ianola siso, pho balookyele ngongo na ngolu, pho ya obokye balosungye botosengyesi.

5

Klisto, nganga wa Nwaphongo omunene okookye ngongo

¹ Pho nganga wa Nwaphongo munso oomunene, oosi bee onte ya bato, bamoteye pho ya ikyelela Nwaphongo pho ya bato. Etoma ye eli ya iambya bilambo na mambeka pho ya masumu.

² Ali na makokyi ma isosolo pho ya batebaebe, bambe na bunga. Pho ne me alii mboka eso na bokoo.

³ Emba pho ya bokoo me, asengyesi iambya pho ye mampenza na pho ya bato, mambeka pho ya masumu.

⁴ Pho moto taamiphe ngambo mena yo mampenza, baezwe na mbela ya Nwaphongo, bo wabaka ya ngo pho ya Alona.

⁵ Yango mena, na Klisto taika miphe yo mampenza nkyemo ya ibutwa nganga ya Nwaphongo. Aezwa na owa wo ne obokye: «Oli nwana wa nga wa lele, lolo, nga nabutoo ongo o eboti.

⁶ Bo wakula yo wo bisuu obokye: Olee nganga ya Nwaphongo pho ya bobele na bobele o molongo nwa Melekisedeke».

⁷ Eli yo owa, onte ya bomoo phe o mokyisi, ambya nsambo na imilela na nwangye munene na mbembe oka okokyi imobikya o iwa. Emba bamookaka pho ya imiuya se.

⁸ Na bo abaka Nwana, aekola itosa na nzela ya minyoko me,

⁹ emba, bo waunva mokokya bee na iso, amba butwa pho ya bato baso baamotosa ntina ya lobiko la bobele.

¹⁰ Nwaphongo amotokolo nganga oo munene wa Nwaphongo o molongo ya Melekisedeke.

Sa lee ianola

¹¹ Pho ya lowoo lolo, toli na maphoo maikye maiwo, kasi mali makusi pho ya ima woo na imalimbola, pho bee obuto na zunu sa iyoka.

¹² Pho bo wasengyelaka bee imbele siso ibutwa bateye, okuli sengyela obokye baeteya maphoo maa etatele ma mateya ma Nwaphongo. Obuto baasengyesi na maaku, kasi na ntoma iinkusi phe.

¹³ Pho moto munso otaaba naino o maaku, taika meele na lowoo lookyeki bosembo, pho ali nwana mokyee.

¹⁴ Kasi pho ya ba phomba, ntoma iinkusi ili pho ya be, pho bee bameele, bali na boomakye phaekusa bee ikyesinya lowoo lola na loobe.

* 4:9 4.9 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

6

¹ Yango mena, toikye o sima mateya ma etatele maakyekyi Klisto, tokyende oboo bii mateya ma boomakye maa bophomba, banga sakula butolela mateya maa etatele maa ibongola motema o ileε bitoma baawa na ianola Nwaphongo,

² mateya maa batisimo na itanda maboko, emba na ikundwa onte ya bawee na moambo nwaa suka.

³ Eye eli maphoo maamokyela banga bo Nwaphongo alophe nzela.

⁴ Pho tewakokyi ikyelama obokye bato baavunva ingola Nwaphongo miyo, baameka bolaa pha ikabo sa ikolo, baabutwa bebi ba Bolobo Bosantu,*

⁵ baameka bolaa pha iloba sa Nwaphongo na siya ya mokyisi nwaa moya,

⁶ emba bakula kaa; obokye bakule bongola ntema, mena bakule bakya Nwana wa Nwaphongo oekulusu mbala eya ibale pho ya be mampenza, na imopheε soo o miyo ma bato.

⁷ Pho waanywe manyete mambula maamunole mbala na mbala, katokolo ndemo iilongoba pho ya bato baazingye imabala manzabi, mango mazwe impambosi oka Nwaphongo.

⁸ Kasi bo matokosi nde ba kata na milo, temali na ntina, kyembe nde ikala obokye bamawambe, maamba na suka nde naimatumba.

⁹ Kasi pho ya beε baande ba lozingo, waa woo banga babona, toli na ianola obokye oli o mophaa moolaa koleka, mophaa nwa lobiko.

¹⁰ Pho Nwaphongo tali na mbelekye obokye abungye etoma ya we, na lozingo looteye we pho ya nkombo ye waa salisaka we basantu na boo taa ba we ibasalisa.

¹¹ Emba phowa ya banga eli obokye monomo na monomo na beε akule teya phowa eekusi ye me pho molemo nwa beε motonde nono o suka;

¹² obokye beε sabutwa bakoo, kasi bamekosi ba bato bawaa o nzela ya ianola

na ya ilendendala na bazwe ilaka sa mambunu maa baikyela be.

Mbunu ya Nwaphongo eya bobele

¹³ Waikyela Nwaphongo Abalayama mbunu, wate waba na moto mosuu oomolekyi na bonene pho akate seleka na nkombo ye, amba kata seleka nde na nkombo ye mampenza

¹⁴ yo kye: «E, namoepambola na boikye, namba na ephe ibota siinene».

¹⁵ Emba waalendendala yo o iziya, Abalayama azwaka mbunu eyamoikyelaka Nwaphongo.

¹⁶ Waakate bato seleka na nkombo ya moto oo balekyi na bonene, seleka me pho ya beε kyeweninya obokye baumbo miko miso.

¹⁷ Na bomo, Nwaphongo kalukye iweninya na bolaa oka mandomi ma mbunu ye ndengye eetekokyi beε imanya meko me, maakatela yo seleka.

¹⁸ Na nzela ya maphoo mabale maatemaekpane, maatemakokyi na Nwaphongo ikata boole, bii ilolenzana bokusi, banga baika lota phoo iso, pho ya iphila molemo mooli o boo pha banga.

¹⁹ Molemo me moli pho ya banga ndokolo longo ya molimo. Moli nde phele na bokusi, emba munyolo motema nwa etobu eyazifa beε o tempelo.†

²⁰ Eli elele eya kye nyolo owakye oboo pho ya banga, Yesu, owabutwa nganga ya Nwaphongo oomunene pho ya bobele na bobele, o molongo nwa Melekisedeke.

7

Melekisedeke, mokonzi na nganga ya Nwaphongo

¹ Melekisedeke mona abaka mokonzi nwa Saleme na nganga ya Nwaphongo owa ikolo. Akyekye benga Abalayama o nzela, wautaka yo o mabita maa longaka yo bakonzi, amba mopambola.

² Emba Abalayama amba mophe monomo pho ya iko mi mbolo iso yaazwaka yo o mabita. Naino ali na nkombo ekyelimbolame obokye «mokonzi wa bosembo», emba o sima

* **6:4 6.4** Ibutwa o saa ya boebakye. † **6:19 6.19** Etobu eye eli ndokolo lokala naa ekpekyete ekyekabole bitee ba ingambi.

ambikula naba mokonzi wa Saleme, kyelukye iwo obokye «mokonzi wa bose».

³ Yo ooli sa ango, sa nyango, naa sa mankoko naa sa etatele pho ya nkolo ye, naa sa suka pho ya bomoo phe. Kasi aulana na nwana wa Nwaphongo ooli nganga ya Nwaphongo pho ya bobele.

⁴ Kyeka bonene pha moto mona, nkoko Abalayama amophekye monomo pho ya iko, iyalo siilekyi bolaa o mbolo yazwaka yo o mabita.

⁵ Nzuka, nde bana bampele ba Levi bazwe bonganga pha Nwaphongo ikokana na mibeko, iyonga monomo pho ya iko oka bato kokokana na mobeko, kyelukye iwo obokye bebi na be, batokolo o piko ya Abalayama.

⁶ Kasi iyo, otoli oibota sabe, azwe monomo pho ya iko oka Abalayama emba amba na pambola mokolo mbunu.

⁷ Nzuka toanole obokye moto oli osima ka pambolame nde na moto okomolekye.

⁸ Emba wawa, bana ba Levi baawe bazwe monomo pho ya iko, Kasi oka oyo, Melekisedeke, oko wo bee obokye ali na bomoo.

⁹ Emba tokokyi iwo obokye, na nzela ya Abalayama, ebe na levi, owabaka kazwe monomo pho ya iko, abaka kaphute ne monomo pho ya iko.

¹⁰ Pho wataaka ba yo Levi o mokyeya nwa nkoko ye, eli waabayo ka kye vana na Melekisedeke.

¹¹ Bo tokomakyi o saakolo ikoka silaa na bonganga pha Levi, eli pho mobeko nwaaphekye bee bato nwa utaka pho ye. Nde amba kula sengyela na nganga ya Nwaphongo mosuu wa ye o molongo nwa Melekisedeke, o elele ya obokye aute o molongo nwa Alona?

¹² Pho iyendinya manganga, kyeongye iyendinya mibeko.

¹³ Emba moto okowole munkanda motangyemi ali wa ibota site sili na na moto monomo owa baka o etoma ya ikyela o etumbelo.

¹⁴ Pho bato baso baebe obokye Nkolo wa banga auta o ibota sa Yuda, wa ibota sitesaika wo Mose o nkanda yaawo yo pho ya banganga.

¹⁵ Lowo me lombikula ya butwa la phele imbela sikuli ya tokolo nganga monomo oaulana na Melekisedeke,

¹⁶ emba taika koma o bonganga pho ya mobeko nwa iba wa sina ibota, kasi pho ya mwiya nwa bomoo bote boli na mbomela.

¹⁷ Pho bawo obokye: «Oli Nganga ya Nwaphongo pho ya bobele o molongo nwa Melekisedeke.»

¹⁸ Emba toli na bowakye pha mobeko nwa phanza pho ya bokoo pha nwanango na izanga ntina sa nwanango.

¹⁹ Pho mobeko nwa Mose tenwaika bongya na ekpele yonyo. Kasi nwalonyosa o nwakolo molemo moolaa, mowaa na nzela ya nwanango tobufane phenephe na Nwaphongo.

²⁰ Emba bo wabaka nwanango, te nwaakulamaka bokyelela sa kata seleka. Pho baabaka sa katela bee seleka, eli baa ibota sa Levi baabutwaka banganga.

²¹ Kasi pho ye bakataka seleka na nzela ya owa wo pho ye obokye: «Nkolo akati seleka emba etaakule ebutolela: “Oli nganga ya Nwaphongo pho ya bobele.”»

²² Kokokana na seleka eya ndengye mena, Yesu abutwa ne ndanga ya eyaakola sangola eekusi na eelaa koleka.

²³ Emba baikye babutwaka banganga ba Nwaphongo, kasi iwa sabakatela iikala o mokyisi pho ya ikyelaka etoma me.

²⁴ Kasi yo, booli yo pho ya bobele, ali na bonganga pha bobele bote booambiya be.

²⁵ Emba na bomoo, ali na makokyi ma ibikya pho ya bobele bato bwaa, na nzela ye, baye oka na Nwaphongo, pho ali nkolo iso na bomoo pho ya iyonga pho ya be.

²⁶ Emba nganga ya Nwaphongo o munene owa ndengye mena, ali phele owakokaka na banga, mosantu, tali na bobee, sa isumu, bamokabinya na bato ba masumu, abutwa o ikolo koleka.

²⁷ Tali na ntina ya bosenga pha mokolo na mokolo, ndokolo banganga ba Nwaphongo banene baayoko, baambya bilambo mokolo na mokolo, naino pho ya masumu ma bee mampenza, sima pho ya

maaka bato. Pho yo alokyela nde mbala yonoyo pho ya bobele, waamiambya yo mampenza.

²⁸ Nzuka mobeko nwa Mose mokyele bato ndokolo banganga ba Nwaphongo baanene. Bato bate balongobana; kasi iloba sa seleka siye o sima ya mobeko sikyele Nwana owa koka na iso, nganga ya Nwaphongo oomunene pho ya bobele.

8

Yesu, nganga ya Nwaphongo oomunene wa banga

¹ Nzuka, lowo laa ntina o maphoo maawo banga lango lolo, toli na nganga ya Nwaphongo oomunene, oozasi o boloo pha mumbanga nwa bokonzi nwaa bonene o ikolo.

² Kakyele etoma ya maphoo maa bosantu na o njwakolo molaku njwaatongama na Nkolo kasi na moto phe.

³ Pho, nganga ya Nwaphongo oomunene munso bamoolo pho ya iambya bilambo na itumba mambeka. Yango mena asengyesi obokye ne azwe njwana ekpele wa ilambela.

⁴ Bo abaka o mokyisi, nde tabaka na nganga ya Nwaphongo, pho wali bato bawaa ba ambya bilambo kokokana na mobeko.

⁵ Kasi etoma ya be, eli eyaulana, na elala ya maphoo ma ikolo, nde bo wawoko Nwaphongo na Mose waalukaka yo na iyunva itonga molaku obokye: Kyeka, amba wo ne,

wamokyela iso kobenga ndakyisa ya bo wateyaka bee o ikolo sa ngomba.

⁶ Kasi unwanwa eye, azwe etoma ya bonganga eelekyi na bolaa koleka. Pho ali mobongye nwa sangola elaa, eli o ikolo sa mambunu maala koleka.

⁷ Pho bo sangola eya ebandele teyabaka na maphoo maabe, nde tebaeyendinyakyi na sangola eya ibale.

⁸ Pho, baezwa na mooya, yango mena Nwaphongo awo yo kye:

Kyeka: Kyewo Nkolo, nkolo kyiye namokyela sangola eenyakune na ibota sa Isalayele na na ibota sa Yuda

⁹ etebe ndokolo sangola eyakylaka nga na baango ba bee

mokolo nwa bakpaka nga mieboko pho ya ibatokolo o mokyisi nwa Ezipito.

Pho bee mampenza te baika maambya mi sangola ya nga,

na nga sikulaka bakyeke na miyo, kyewo Nkolo.

¹⁰ Pho kyeka sangola eyamoba na nga na ibota sa Isalayele

o nsima ya nkolo miina, kyewo Nkolo:

Waamoambya nga mibeko ma nga,

naamikoma o maumunya ma bee na o mandondo ma be.

Na mobaa Nwaphongo wa be,

ba mobaa ibota sa nga.

¹¹ Monomo na monomo onte ya bee etakule teya nwebi ne

naa njwana nyango na iwo obokye: Eba Nkolo!

pho baso bamunzeba,

tata o baakyiki nono o baphomba.

¹² Pho ya obokye namobaa na ngongo pho ya bobbe pha be

na masumu ma be, esikule maumunya na mbala.

¹³ Waawo yo na sangola eenyakune, kakotole sangola eekasi. Nzuka ekpele eekotosi be, eli phenephe na ilemo.

9

Losambo la munse na losambo la Ikolo

¹ Sangola eya ebandele ya baka na mokyelesi nwa losambo, na elele esantu o munse.

² Na bomo, molaku monomo nwa kye-lamaka, mena molaku nwa ebandele, ba mobangaka elele esantu, wa teya bee tala, mesa ma mapa maabonzele be.

³ O nsima ya etobu eya ibale eekyezibe molaku, mobangye bee Mosantu nwa basantu.

⁴ Na elele ekye tumbe bee malasi eya kyela bee na itela, na mobeta nwa sangola eya zinga bee eso na itela. Onte ya mobeta me, kopho yonoyo eya kyela bee na itela yabaka na mana, na ingenda sa Alona sa leboloko na ba mesa ba sangola.

⁵ O ikolo sa mobeta me, bakeluba ba nkyemo baezingaka na elala ya bee

ekye teya obokye Nwaphongo ali. Kasi tolokoyi iwō maphō wawa.

⁶ Waunva bée ibongya maphō masō, banganga ba Nwaphongo, banyolo imbele sisi onte ya molaku nwa ebandele, phō ya ikyela etoma ya be.

⁷ Kasi o molaku nwa ifale, kyenyo omō nde nganga ya Nwaphongo o munene mbala yōyō phō ya mbula. Kasi tanyolo sa malongo ma iyambya phō ya bobē phe na phō ya phaka bato.

⁸ Bolōbo bosantu ateya babona obokye nzela ya elele esantu naino teemiweninye, naino botaba molaku nwa ebandele.

⁹ Mena eli eyele phō ya imbele sisi: Mabonza na mambeka maambyame, temaakokya nōnō o ndondo ya moto okosambele.

¹⁰ Eli nde phō ya ntoma, maleku na imikunyola ndengye na ndengye. Eli nde mokyeesi nwa bomoto nwa anolamaka nōnō o imbele saakyelaka Nwaphongo molongo nwaa sika.

Mbeka ya Klisto

¹¹ Kasi Klisto atōkosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphō maala ma moya. Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na maboko ma bato, kyelukye iwō obokye temoli onte ya bikpele biakyelama o munse mumu.

¹² Teli na malongo ma mambosi na ma mangōmbe, kasi na malongo me mampenza, anyolo nde mbala yango yōyō phō ya bobēle o elele eya Mosantu nwa basantu, alozwela ikandolama saa bobēle.

¹³ Phō bo malongo ma mambosi na maa mangōmbe, na mbutu ya nwana wa ngōmbe ootumbi be, maasweya bēe phō ya ibuya basantu bato basō baali na sokoto phō ya ikunyola nzoto ya be.

¹⁴ Ya mobaa boō koleka na malongo ma Klisto, yo owaa, na nzela ya Bolōbo pha bobēle, amiambya yo mapenza oka Nwaphongo ndokolo mbeka eteli na intōnō, amokunyola boebakye pha banga

na bitoma biawa phō ya obokye tokyelele Nwaphongo ooli na bomō.

¹⁵ Emba phō ya bomō, yo ali mobōngye wa sangola eenyakune, phō ya obokye iwa sēe saya phō ya iloikola o bobē phaakyelaka banga o se ya sangola ya ebandele, obokye baabangama na Nwaphongo bazwe ilaka sa bobēle saabalakyelela yo.

¹⁶ Phō bo mowee aikyi ika maloba, esengyesi obokye waebane phele obokye moto me awa.

¹⁷ Phō maloba maikye ika mowee mazwe esika nde bo yo awēe. Kasi temali na ntina bo moto me ata baa na bomō.

¹⁸ Yango mena, na sangola eya ebandele nde teyatataka bo malongo temasweyaka.

¹⁹ Phō Mose waimolaka yo bato basō motindo mōnōmō na mōnōmō kokokana na mobeko, amba ya kpa malongo ma mangōmbe [na maa mambosi], na maa, na munyengu mootane, na etakyi ya nwete nwa isōpe, amba nyakyelela ebe buku phango mampenza, ebe na bato basō.*

²⁰ Yokye: «Eye eli malongo ma sangola eyatomisa Nwaphongo phō ya bēe».

²¹ Emba amba na nyaka nde bomō me malongo o molaku na o mbolo isō yabaka bēe bakyelele phō ya losambo.

²² Eli nde na malongo, bo kowō mobeko, bapetole mbolo isō, emba bo malongo tematangyi, ilimbisama sa masumu te sili.

Mbeka ya Klisto kyemanya masumu

²³ Yango mena, esengyesi obokye ndakya ya mbolo iili o ikolo ikunyolame na ndengye mena, Kasi mbolo ya ikolo yango mampenza kyiongye ikunyolama na mambeka maalaa koleka mbolo ya wawa ose.

²⁴ Phō, Klisto taika nyolo nde o Mosantu nwa basantu nwaakyelama na maboko ma bato, nwaa ulinya bēe na nwaa phele. Kasi anyolo nde o ikolo solongo phō awenene unwanwa eye oboō pha Nwaphongo phō ya banga.

²⁵ Emba teeli phō ya obokye amiambyakye yo mapenza mbala na mbala ndokolo nganga ya Nwaphongo

* 9:19 9.19 O nkanda iyoko tebaika koma malongo ma mambosi.

o munene ookonyolo o Mosantu nwa basantu mbula na mbula na malongo ma mosuu.

²⁶ Pho wasengyelaka we obokye anyokomo mbala na mbala banda wa etatele ya mokyisi. Kasi unwanwa eye, o imbele saa suka, amba ya miweninya nde mbala yonyo pho ya imanya masumu na nzela ya mbeka ye mapenza.

²⁷ Emba bowa kyelama we pho ya bato iwaa nde mbala yonyo, o sima me kyembe ya moambo,

²⁸ nde bomo me, Klisto amiambya mbeka nde mbala yonyo pho ya bato baso, pho ya imanya masumu ma baikye. Amokula miweninya mbala eya ibale sa masumu, oka baamozia pho ya lobiko.

10

¹ Pho mobeko moli elalaa ya mapho malaa ma moya, temoli eyaakolo ekpele me solongo. Mbula na mbula baambya mambeka nde ma ndengye yonyo mbala na mbala, te maunva koka ibongya bato baasusane na Nwaphongo.

² Bo phe, bato baambya mambeka mana nde te baunva le, pho tebakuli baa na na boebakye pha masumu, obokye bakunywa na masumu ma bee mbala yonyo pho ya bobele?

³ Kasi, na nzela ya mambeka mana, bato bamikundolele masumu ma bee mbula na mbula.

⁴ Pho malongo ma mangombe na ma mambosi te mali na mwiya nwa imanya masumu.

⁵ Yango mena Klisto, walukaka yo inyolo o mokyisi, amba wo yokye.*

Mambeka na makafo, tokuli maanola kasi ombongyisesi nzoto.†

⁶ Manyama maatumbe bee oikolo sa etumbelo na mambeka maambya bee pho ya masumu tokuli sepela na me.

⁷ Emba namba wo nga kye:

Kyeka, naye, iyakyela phowa ya we, O Nwaphongo.

Nde bo wakomama we pho ya nga

* **10:5 10.5** Eye eli bo wakoma bee o Meembo 40.7-9. na nzoto. † **10:9 10.9** Eye eli mokyeesi nwaa suka. † **10:15 10.15** Kyeka na Yilimiya 31.33-34. * **10:16 10.16** Ikuluta

o buku bosanto.

⁸ Phanza awoko yokye:

Na mambeka, na makafo, na makafo maatumbe bee na nwenya, na makafo maambyame pho ya masumu,

toika mazinga naa toika sepela na me, me mawaa mambyame boko ongye mobeko.

⁹ O sima kambe wo yokye:

Kyeka, naesi, pho ya iyakyela phowa yawe.

Amanye mokyeesi nwa phanza nwa iambya mambeka pho ya izasa mokyeesi nwa ibale.‡

¹⁰ Nde oena phowa ye, tobutoo basantu na nzela ya ikabo sa nzoto ya Yesu Klisto, mbala yonyo pho ya bobele.

¹¹ Nzuka ba nganga ba Nwaphongo baso babaka bateme mokolo na mokolo pho ya ikyela etoma na iyambyaka mambeka maambya bee mbala na mbala, kasi mambeka me temakokyi imanya masumu,

¹² Nzuka, Klisto aambya nde mbeka yonyo pho ya masumu, emba ambi zala pho ya bobele na bobele o eboko ya boloo ya Nwaphongo.

¹³ Banda inwanwa eye, kaziya obokye Nwaphongo akyele banguna bee ose ya ekyitele ya makolo me.

¹⁴ Pho nde na ikabo sonoso, abuya o ibongoo oboo pha Nwaphongo pho ya bobele, bato baabuya yo bansatu.

¹⁵ Emba Bolobo bonsatu boloumole me, o sima ya iwos.

¹⁶ Kyeka sangola eya mokyela nga na bee osima ya nkolo mina,

Nkolo awo obokye:

Na mokyela mibeko manga o mandondo ma bee,

namba makuluta o maumunya ma bee,*

¹⁷ Kambe kula bakya obokye: Emba esikule oumunya masumu ma bee na bobo pha bee.

¹⁸ Nzuka, elele eeli ilimbisama sa masumu, tewakuli ba ntina ya ambya ikabo pho ya imanya masumu.

† **10:5 10.5** Kyelukye iwoko obokye onkyeesi naa o mbuye

Tosusinya oka Nwaphongo

19 Yango mena, baande, tobe na bokamba pha inyolo o Mosantu nwa basantu na nzela ya malongo ma Yesu.

20 Aloingolela yo nzela yonoyo enyakune na ya bomoo, na nzela ya etobu, ekye lukye iwoo obokye nzoto ye mamε.

21 Emba toli na nganga monomo wa Nwaphongo o munene ooli mokambi nwa ingambi sa Nwaphongo.

22 Yango mena, le obokye tosusane na Nwaphongo na ndondo eya phele na na mokyito munsu nwa ianola, mandondo maakunywa na bobo bosu na nzoto ya banga ikunyolame na maa ma peto.

23 Sabophekye, toikalakye o itatoli sa molemo nwa banga, pho moto oikiyi mbunu mena ali okokokya mambunu.

24 Tokyengyelene bana na bayoko, pho ya ikuyana na izingana na o bitoma bilaa.

25 Saleε isanga sa banga, ndokolo bowa meele baayoko ikyela, kasi tokuyinyakye bana na bayoko wawene bεε obokye mokolo nwe moli phenephe.

26 Pho bo tokyele masumu na nko osima ya izwa pha boebi boikye phaa phele, tewakuli ba na mbeka yonoyo pho ya imanya masumu,

27 kasi nde iziya isambisama sonoso siikusi na mbambisa ya nwenya nwa mozikya batombi.

28 Moto oole itosa mobeko nwa Mose amowaa sa ngongo, bo bato babale na baato baefundi, eli nde iwa.

29 Bεε umunya etumbu ekusi ewaa eya mo baa na moto owamokyita Nwana wa Nwaphongo na makolo, na owa mosemola malongo ma sangola eyamobuya mosantu, na owamotola Bolobo pha ngolu?

30 Pho toebe owawo obokye:
Nga moto owamoe yambelela, namophe
moto na moto bo okokyi ne!

Amba kula wo yokye:

Nkolo amosambisa bato be.

31 Eli lowoo lonolo lokusi ikaa o mafoko ma Nwaphongo olii na bomoo.

32 Umunya nkolo ya etatele, nde wa ingwa bεε miyo, waititala o ebasi eekusi na eya bolosi.†

33 Mbale ena omiambye o miyo ma bato na bito na na minyoko, mbale eyoko oanga na bato me baokye mpasi.

34 Emba pho ozwe na bεε iyalo o minyoko ma bato ba boloko emba wamba na yanola na nkyisa waebololo bεε mbolo ya bεε, na boebakye obokye oli na ezwele elekyi bolaa na ekyekoko pho ya bobele.

35 Sabungya molemo nwa bεε, nwango moli na mbano enene.

36 Pho osengyesi nde na ititala pho ya ikokya phowa ya Nwaphongo emba wamowene ikokyisama sa mbunu eyaeyikelaka yo.

37 Pho eikasi nde nwana bote, nde imbela sikyikiyi,
emba okoye, amoya, eta osa.‡

38 Moto wa nga owa bosembo amobika na ianola se,
emba bo ale ianola se,
molimo nwa nga temokokyi izwa lowo la isepela onte ye.

39 Banga, nde phele, tololi bato bakokyi ile ianola sa banga pho ya bobo, toli bato ba ianola pho ya lobiko la milimo ma banga.

11

Bitoma ba ianola

1 Unwanwa eye, ianola eli elikya ya maphoo maalemele banga, mokyito nwa maphoo maanole banga obokye mamokyelama nabo naino tolowaweni na miyo.

2 Nde na nzela ya ianola sa be, bankoko ba banga bazwaka itatoli silaa.

3 Na ianola, tososolo obokye ikolo na munse yakyelamaka na iloba sa Nwaphongo. Kyelimbole obokye bikpele biwenene na miyo biute na bitebiiwenene.

4 Na ianola, Abele aphekye Nwaphongo mbeka elaa koleka eyaka Kaina. Nde pho ya ianola, amba zwa itotali obokye afaka moto wa bosembo, emba Nwaphongo

† 10:32 10.32 Ibutwa o saa ya boebakye. ‡ 10:37 10.37 Habakuku 2.3-4.

amba phe itatoli silaa pho ya makabo me. Nde na ianola, na bo awa, ataaba iwoo.

⁵ Na ianola, Enoka anetwaka o ikolo pho yo sa waa, emba tefakula mozwa pho Nwaphongo amobayaka o ikolo. Pho o boo pha inetwa se, azwaka itatoli obokye abaka moto molaa oka Nwaphongo.

⁶ Nzuka sa ianola moto takokyi isepelisa Nwaphongo, pho moto okosusinya na Nwaphongo asengyesi imoanola obokye alii na obokye kaphute bato baamolukye.

⁷ Na ianola, Nowa akyebisamaka na maphoo mate mataaka wenene na miyo, atosaka, atongaka masuwa pho ya ibikya ingambi se. Na nzela me, anyetekye mokyisi, emba amba butwa ndomi ya bosembo pho ya ianola.

⁸ Na ianola, waazwaka Abalayama mbela, atosaka ikyende o elele ewaa eyaunvaka yo izwa pho ya ilaka, amba yakyende saeba biikye yo.

⁹ Na ianola, akyekye zala omanyete ma moikyelaka bee mbunu ndokolo mobutu. Azalaka o ndalaku yo na Izake na Yakobo, baazwaka ne mbunu me yonoyo.

¹⁰ Pho Abalayama abaka kaziya mokyisi nwa phikama na bokusi, mowaa mowangye na motongyi eli Nwaphongo.

¹¹ Na ianola, Sala ne me, bowabaka yo ekomba, azwaka makokyi ma ikula bota, na bo mambula me malekanaka, pho abaka na ianola oka owa moikyelaka mbunu.

¹² Yango mena, uta nde na moto monomo, baikye babotamaka. Emba babaka nde bawee, moluku ndokolo banyasesi ba ikolo o motiya, na ndokolo munsengye moikye o mokukulu nwa maa maanene.

¹³ Kokokana na ianola, baso baba bawa, tebaika zwa mambunu, kasi bamawenekye, bambaka na mabeya na itakye. Emba bamba ya mieba obokye bali babutu na bato ba imbanga o munse.

¹⁴ Pho bato baawo maphoo mamana baweninya saa obokye bali oiluka mokyisi nwa bee mampenza.

¹⁵ Emba bo bakulaka ba baumunya mokyisi me bi wautaka be, nde bazwaka imbele saikula butwa.

¹⁶ Kasi unwanwa, bali na phowa ekusi ya mokyisi moolaa koleka nwa bee mampenza, kyelukye iwoo obokye mokyisi nwa ikolo. Yango mena Nwaphongo tali na soo na be, obokye bamobangye Nwaphongo wa be, pho ababongyisa mokyisi.

¹⁷ Na ianola, Abalayama aambyaka Izake mbeka wamekamaka yo, emba nwana we nde yo monomo aambyamaka, yo owazwaka mambunu

¹⁸ oka owawolekye yo obokye

Nde na nzela ya Izake amba zwa mankoko.

¹⁹ Aanolaka obokye Nwaphongo ali na nwiya nwa iakola bawee. Yango mena na ndengye ya ete, akulaka zwa nwana we, ndokolo aakoo nde o iwaa.

²⁰ Na ianola, na pho ya maphoo mamoya, Izake apambolaka Yakobo na Esau.

²¹ Na ianola, Yakobo, phenephe na iwa, apambolaka bana ba Zozefu monomo na monomo, emba amba ya kusamela Nwaphongo amisungye na motuu nwe.

²² Na ianola, Zozefu, wakoma yo phenephe na iwa, amba yawo pho ya itokolo sa bana ba Isalayele o boombo, amba na ambya mibeko pho ya mpee ye.

²³ Na ianola, Mose, wabotamaka yo, baboti bee ba mobombaka pho ya makombe maato, pho bawenekye obokye nwana me abaka munzenga, emba tebaikaka na lota mibeko nwaaphekye mokonzi Falu.

²⁴ Na ianola, Mose, abutwaka moto munene, alekye obokye bamobangye nwana wa nwasi wa Falu.

²⁵ Aoloko inyokomo molongo monomo na bato ba Nwaphongo, o elele ya obokye asepele nono imbele sonoso na masumu.

²⁶ Awenekye itiyolama sa Klisto ndokolo ezwele elekyi bonene koleka nkyita ya Ezipito, pho abaka kakyekyele iphuti saa moya.

²⁷ Na ianola, amanaka o Ezipito sa lota yoo ya mokonzi Falu, pho alendentalaka ndokolo moto oko wene moto oto wenene.

²⁸ Na ianola, akyelaka eseleko ya Ilekana amba na ya inga malongo o nzibo

ya mandaku pho ya obokye mooti yo sa kuma bana ba bolaa ba Isalayele.

²⁹ Na ianola, ba akalaka maa maanene ma mangola ndokolo ikyito; waya meka bato ba Ezipito iya akala na be, bazindaka.

³⁰ Na ianola, bikuka ba Yeliko ba bukwaka o sima ya ibizolongana nkolo sambo.

³¹ Na ianola, Laba, nwasi wa ndumba, taikaka waa na ba tombi, pho ayambaka banongyi na bese.

³² Emba na mbe kula wo bo, nazangye na imbele pho ya iwo maphoo makyekyi Zedeyo, Balaka, Samisona, Zefete, ebe Davidi na Samwele, na baimosi ba Nwaphongo baso.*

³³ Na ianola, bee babololoko manyete ma nkyisi iinsuu, bakyelaka etoma na bosembo, bazwaka ma mbunu, bakangaka noko ya ba kpkpo,

³⁴ bazimia mwiya nwa nwenya, balotaka iwaa saa bootu pha sendo, babutwaka na bokusi o makoo ma be, babutwaka bakusi o mabita, bawiinyaka banwani ba nkyisi ya babutu.

³⁵ Babasi bazwaka bawee ba bee na nzela ya iyakwa. Kasi baayoko banyokomoko noko o iwaa, balekye ikandolama obokye bakome o iyakwa silekyi bolaa.

³⁶ Baayoko babaekyekye bambaka na bawanda phimbo, emba baayoko bababakaka maphanga na iba vaka o boloko.

³⁷ Babamaaka mabanga, babaphaphaka na mibale, bababomaka na sendo, babaka bakye miengyebana, ma ngobo ma mapate, na ma mambosi, babola, babakangaka, babanyokoloko.

³⁸ Nzuka mokyisi tenwaikaka longobana pho ya be, babaka bakyemiengyebana o mabokye na o mangomba, o mabanga na o mabela ma manyete.

³⁹ Emba bee baso babana, bozwaka itatoli kouta na Nwaphongo pho ya ianola sa be, kasi tebaika zwa mbunu eyabaikyelaka be.

⁴⁰ Pho Nwaphongo abomba ekpele elaa koleka pho ya banga, obokye sa banga, tebakokaka ibaa bato baa ibongo.

12

Ikanga motema onte ya imekama.

¹ Yango mena, toli na banga me, na moluku nwa manzoka maalozinga, tovakye biphesi biso bilophe bozito, ebe na isumu, emba tokyilingane na ilendendala sisoo pho ya izwa mbano eeli o boo pha banga.

² To kyekye miyo oikolo oka Yesu moto ooli motati na mosukyee wa ianola, iyo owa lee nkyisa yaamolakyelaka be, aanola bolosi pha ekulusu saoka soo emba akyezala oeboko ya boloo ya mumbanga nwa bokonzi pha Nwaphongo.

³ Umunya moto owaa owanola bolosi pha bato ba masumu baamotemelekye, obokye bee sa otwa, bee samba na phembe o mandondo ma be.

⁴ Bee naino tolendendasi noko o itangya malongo o ebasi ya bee na isumu.

⁵ Bee obungyi maphoo ma ilenza maewole yo ndokolo oka bana?

Nwana wa nga, sa tiyola etumbu ya Nkolo, sa phembe o ndondo ya we waeyoya yo.

⁶ Pho Nkolo kapha etumbu nde oka moto oko zingye yo,

kawande bana baso bayambe yo.

⁷ Ititala o etumbu ekye zwe be. Nwaphongo kaekpe ndokolo bana. Wali nwana obokye ango takokyi imophe etumbu?

⁸ Bo tozwee etumbu ndokolo bana baso, mena oli bana ba makango kasi baakolo bana phe.

⁹ Toli na ba ango babanga ba nzoto baa loteya, emba tobatosa, tolokokyi na ileka, imiuya oka tata wa malobo na obokye izwa ne bomoo?

¹⁰ Pho be, babaka balophe bitumbu pho ya ndambo ya nkolo, ikokana na maumunya ma be, etumbu eyaka ye nde pho ya bola pha banga, pho yailumola bonsatu phe.

* 11:32 11.32 Eye eli elele ekokakyi iba Debola kas Balaka phe (Basambise 4).

11 Etumbu eso, o sina imbele, tekokyi iba lowo la nkyisa, kasi lowo la ngongo. Kasi sima, etumbu me kyebote oka bato baephhe bée mbuma ya bose na ya bosembo.

12 Yango mena, tomba maboko ma bée maaphembi, ombe nakuya mabongo manyibi,

13 emba kyela manzela mateme yoo pho ya makolo ma bée, obokye ekolo ya moto okokpekusa sakula kyende imbale, kasi abikye.

14 Luka iba bose na bato baso, na iba mosantu, pho sa bosantu moto na monomo etawene Nkolo.

15 Kyeba obokye moto samimanya o ngolu ya Nwaphongo, na obokye na munkanga monomo nwa bololo nwango satokolo, saphhe na mobulu, emba nwango saoto bato baikye.

16 Kyeba obokye bato baa bondumba naa bato basemole bikyila, ya Esau owaungyaka bobola phe pho ya ntoma ya moza monomo.

17 Pho, bée koebe obokye walukaka yo sima izwa ipambosi, bamumanyaka emba tewabaka na malondo masu ma ibongola ipambosi me, ebe na pho ya inyingonela se na mbembe ye.

18 Pho Bée toikiyi susinya phenephe na ekpele ekyekume be, nwenya munene, enzombi, mokolo, eweele ekusi,

19 lokyito la mumbenzo naa toko ya nwesi nwa milimo. Bato bamookaka baongaka na mbembe obokye bée sakula bakyzinza iloba.

20 Pho tebabaka na bokusi pha ikoka mobeko me: Moto owamokuma ngomba, na boebe nyama ya vale, baamumaa mabanga!

21 Lowo la boobo yabaka lawo Mose obokye: Naweni boobo, natekyenela.

22 Kasi bée osusinye phenephe na ngomba ya Siyona na ná mokyisi munene nwa Nwaphongo oli na bomoo, Yelusaleme eya ikolo. Bée osusinye phenephe na miluku ma baanzelu bali o ikyita sa eseleko.

23 Bée osusinye na ná isanga sa bana babotama o boo, bakoma bée mankombo o ikolo. Bée osusinye phenephe na ná

Nwaphongo, munanga nwa bato baso. Bée osusinye na ná bato ba bosembo babutwa baabongo.

24 Bée osusinye phenephe na Yesu, mowosi pho ya sangola eenyakune, na malongo manyangwa maawo na bolaa koleka maka Abel.

25 Kyeba obokye bée sale iyoka moto okowo na bée! Pho tebaika zanga etumbu imbele salakye bée iyoka moto owabakyebisaka o mokyisi. Emba na banga botokubolesi okolowole uta o ikolo, etolozangye etumbu me.

26 Iyo, nwesi nwe nwaningyinyaka manyete, kawo unwanwa eye bobo: Mbala eya suka, esinyinginya nde manyete na manyete, kasi na ikolo me.

27 Maloba me mbala eya suka maimole ilemo sa iso ikyimbya o izangya bose o mokyisi nwa kyelama, pho ya obokye yikale nde itikokyi bée ibunzinya.

28 Pho banga tozwe bokonzi botebokokyi bée inyinginya, tophile ngolu mena na bolaa. Na ngolu me, tokyelele Nwaphongo na ndengye ekyesambe yo, na imiuya na ná ilota.

29 Pho Nwaphongo wa banga ali nwenya mooto.

13

Sakolo ingomba

1 Le obokye lozingo lobee onte ya be.

2 Sabunga ikumbela babutu baaye oka bée, pho na ikumbela sasina, baayoko bakumbelaka baanzelu, saeba.

3 Umunyaka bato baa boloko, ndokolo olii o boloko na bée molongo, emba na baanyokolo bée ndokolo konyokomo na bée molongo.

4 Le obokye bolonga bokumolame na bato baso, na ntangye ya bolonga yango saotono na sokoto ya bondumba, pho bato baa bondumba na baakyele baphemba, Nwaphongo aabasambisa.

5 Le obokye lootu la baphalanga lango sakamba mobesi nwa bée. Ba na nkyisa na nwana bozwakye boli na be, pho Nkolo yo mampenza awo yokye: «Phe, esi ekatusa na mbala, esimbe na ele.»

6 Pho na ianola siso tokokyi iwo obokye:

«Nkolo ali moto okonzambelele, esilote ekpele.

Moto amunkela iye?»

⁷ Umunya bato baekambe, baeyimola iloba sa Nwaphongo. Kyeka ndengye eyasukya bée bomoo pha be, mekola ianola sa be.

⁸ Yesu Klisto ali nde ndengye yonoyo, yana na lolu, amobaa bomu, nde pho ya bobele na bobele.

⁹ Bée saebungya na mateya masuu ma ndengye na ndengye. Pho eli bola obokye ndondo ekute na ngolu kasi na ntoma phe, pho teyaika sunga bato baaibengaka.

¹⁰ Banga toli na etumbelo, baakyele o molaku tebakokyi iza ntoma ikyiute o etumbelo me.

¹¹ Pho manyama makpe nganga wa Nwaphongo oomunene malongo pho ya ikye na mango o ete ya tempelo elekyi Mosantu nwa basantu pho ya ilimbisa masumu, bamatumbe o ebonga ya mokyisi.

¹² Emba Yesu, pho ya ibuya bato baso basantu na malongo me mampenza, aoka mpasi o ebonga ya mokyisi.

¹³ Yango mena, totokolo o ebonga ya mokyisi pho ya ikyevana ne na inyanya soo eyaokaka yo.

¹⁴ Pho tololi o se wawa na mokyisi nwa bobele, kasi toli o iluka mokyisi nwaamoyaa.

¹⁵ Na nzela ye, tophe Nwaphongo imbele sisu mbeka ya imokumisa, kyelukye iwu obokye mbeka ekyetokolo o bibaa bitondolo nkombo ye.

¹⁶ Sabunga ikyela bola na isungana, pho eli nde mambeka mandengye mena masepelisa Nwaphongo.

¹⁷ Tosa bakambi ba bée, obe na imiuya pho ya be. Pho bée bakyengye pho ya milimo ma bée, bamba na tondolo pho ya mango oka Nwaphongo. Kyela obokye bakokya etoma ya bée na nkyisa, na saikyemi miima, pho nde tewabee na itomba pho ya bée.

¹⁸ Naongye obokye obondolekye pho ya banga, pho toli na ianola obokye teloli na maumunya mabe o mandondo ma banga, naa na phowa ya imitambwisa na bola o maphoo maso.

¹⁹ Naloongye na bée na bokusi obokye okyele babona, pho naebutolele izele.

Ibondèle saa suka

²⁰ Le obokye Nwaphongo owa bose owa tokolo Nkolo wa banga Yesu onte ya bawe, na nzela ya malongo ma sangola eya bobele, yo ooli Mobanze oomunene wa mampate,

²¹ emba Nwaphongo me aebuya na bokalanganakye oo maphoo maso malaa, pho ya ikyela phowa ye. Akyele onte ya banga maphoo maasepelisa, na nzela ya Yesu Klisto okokyi na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

²² Baande, naongye na bée ikanga motema pho ya maloba maekuya na nga mama! Pho naekomele nde bana maloba.

²³ Naeyimole obokye nwebi na banga Timote bamotokolo o boloko. Bo aesi izele, namoyaekyeka banga ne.

²⁴ Longolo bakambi ba bée baso na basantu baso. Baa Itali baelongosi.

²⁵ Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na bée baso!

Mokanda njwaakomaka Zake Maphoo ma etatele

Zake akomaka mokanda mumu pho ya iteya baanosi mozalesi mosengyesi na b̄ēe ibaa onte ya b̄ēe na ná bato bate bali baanosi.

Zake kateya obokye malondo maute nde na Nwaphongo, emba toengyesi imoonga mango na ianola sisoo (1.2-8). Amba ya ambya sima mitindo pho ya maphoo makyekyi ezwele, ibaa pha, maphoo ma nkaka ndengye na ndengye, bimekyi na mateya ma phele maawenene na bitoma (1.9-27). Akatela na bokusi lowoo la ikyeka maboo onte ya isanga (2.1-130). Emba aweninya obokye o maphoo masoo, lolekyi na ntina eli nde ianola na bitoma bilaa (2.14-26). Kaongye na banga obokye tobanzakyekye nokoo ya banga (3.1-12), amba na loteya malondo ma phele mauta na Nwaphongo (3.13-18). Kakyebisa bato banyoosa mobulu, bamiambya nde o maphoo ma mokyisi, baayoo bebi na b̄ēe, na banyokolo basi ba b̄ēe (4.1-5.6). Kaongye na baanosi basoo baefebekanga motema, ba bee bato ba losambo na basalise ba bebi baabungi (5.7-20).

Mokanda mumu mongye na baanosi obokye ianola sa b̄ēe siweninya bitoma pho ianola sitesiwenninya bitoma sawa (2.26).

Maphoo mali o mokanda mumu

- Zake 1.1: Maphoo ma etatele
- Zake 1.2-18; 2.1-13; 5.7-20: Mateya ndengye na ndengye
- Zake 1.19-27: Iyoka na ikyela
- Zake 2.14-26: Ibaa na ianola kyeongye na ikyela bitoma
- Zake 3.1-18: Munokoo njwa moanosi
- Zake 4.1-5.6: Moanosi na maphoo ma mokyisi

Ibeya

¹ Inga Zake, moombo njwa Nwaphongo na njwa Nkolo Yesu Klisto, naebeya

b̄ēe mabota iko mbuka mabale makyeminyangwa o nkyisi isoo.*

Ianola na zebi

² Bebi na nga, bo bimekyi ba ndengye na ndengye biekomesi, ba na nkyisa.

³ Oebe obokye, bo ophisi ianola sa b̄ēe onte ya imekama, wamokoka ikanga motema.

⁴ Kasi ikanga motema sibe saa phele pho obe bato balongoobana o maphoo masoo, pho ya obokye b̄ēe sazanga ekpele yoooyoo.

⁵ Bo ebe obokye monomoo na b̄ēe azangyi zebi, asiongye na Nwaphongo, aamophe sango. Pho Nwaphongo kaphe bato basoo na motema molaa, sa mooya.

⁶ Aongye na ianola sisoo, yo saba na ziko. Pho moto okoikyeko ziko, aula na kanda ya maa manene matombe eweele na mbale na mbale.

⁷ Moto wa ndengye mena yo saumunya obokye amozwa njwana ekpele oka Nkolo,

⁸ pho ali moto wa ntema ibale, kabongole maumunya me imbele sisoo o maphoo me.

Bobola na ezwele

⁹ Mobola asepele na bobola phe, yo samiwene phe,

¹⁰ emba moto wa ezwele amiuya pho ezwele yamounva, o iwa se amoikala pha ndokolo phulele ekyeungye o ngonda.

¹¹ Pho moo motokosi, mungasi, munyibye munkata, phulele ya njwango ekaa, emba bolaa pha njwango boumbo. Eli nde bomoo na moto wa ezwele, onte ya bitoma be, amounga.

Bimekyi

¹² Nkonzo ili na moto okokangye motema o bimekyi. Pho oteye yo ikanga motema se, amozwa eboko ya bomoo phalakyela Nwaphongo bato baamozingye.

¹³ Bo moto amekami, yo sa wo obokye: «Eli Nwaphongo okomekye.» Pho Nwaphongo tazingye bofe, tambe na meka moto.

¹⁴ Moto na moto kamekame nde na phowa ye mampenza, ekyemokosa na ekye motome ikyela bofe.

* 1:1 1.1 Zake oyo eli mosi wa Yesu. Bitoma ba batoma 12.17. Galatiya 1.19.

15 Emba phowa ekusi kyebote isumu, bo isumu sikosi, sibangye iwaa.

16 Bēbi na nga ba lozingo, bēē samikosa.

17 Bolaa bosō na makabo masō maala maakoka o ikolo, maute oka Tata owakyela saa, bokombe na banyasēsisi. Ali nde ndengye yōnōyō, yo taekpane, oka ye enzombi teeli.

18 Bo wazinga yo, alobota na iloba sa phēle phō ya obokye tobe o ikolo sa bikelamo bēē bisō.

Iyoka na ikyela

19 Bēbi na ga ba lozingo, eba maphōō mama na bolaa, moto munso akyele bokusi aokye, kasi yo sa wō mizele, yo saoka yōō mizele.

20 Phō moto wa yōō, takokya maphōō ma Nwaphongo ma bosembo.

21 Yango mena, manya maphōō maso maasōkōtō na ma koo. Yamba na bolaa iloba sa phika Nwaphongo onte ya bē, sango sikokyi ibikya milimo ma bē.

22 Ba bakyelesi ba ikyiwō iloba, kasi saba nde baokyi na matoo.

23 Phō moto okookye iloba, kasi tambe sikyelela, yo mōna aula na moto okyeki boo phe o talatala.

24 Amiweni yo mampenza, wakute yo mana wamō, sakōkō amibungyi bo miweneki yo.

25 Kasi moto owa mophila mibeko milaa, ma bosomi, taokye nde iloba bokyi phō ya isibunga mizele, kasi kasikyelele. Yo mōna amoba na nkōnzō o maphōō maakele yo.

26 Bo moto kaumunya obokye ali mosambesi, kasi tauya lole le, kamikosa yo mampenza, losambo le loli la pha.

27 Losambo loote loli na intōnō siibe oka Tata Nwaphongo, eli: Ikyeka biika na mazengye onte ya ngōngō ya bēē, na imibanza i maphōō maso maabe ma mokyisi.

2

Sakyeka maboo ma bato

1 Bande na nga, sakyela bokyēsē na sakyeka ma boo ma bato bēē bato baanola Nkolo wa banga Yesu Klisto owa nkyemō.

2 Phō bo moto mōnōnō alati mumpete njwa itela, na bitobu bingyengye, anyōsi o losambo la bēē, ekuli na yanyōlō na mōbola alati bitobu biakakwa,

3 bo okyeki nde moto olati bitobu bingyengye, ombi wō ne obokye: «Iwē, zala o elele elaa eye;» emba oka mōbola kombe wō ne obokye: «Iwē, kye tēme wana, naa zala o se phēnephē na mbata ya nga».

4 Mēna tokyesi bokyēsē bēē mampenza, tomibuye bananga baa maumunya mabe?

5 Bēbi na nga ba lozingo, okyemela: Teli Nwaphongo moto owa olō babola o mokyisi phō ya ibabuya bato ba ezwele na mandomi ma bokonzi pha lakyela yo baamozingye o nzela ya ianola?

6 Kasi bē, kotiyole babola. Teli bato ba ezwele ba enyōkōlō? Teli nde bēē bakye na bēē o tilibinale?

7 Teli bēē batiyole nkombo elaa eya ephē bēē?

8 Phēle, kokyele bolaa bo otose mōbeko njwa mokonzi, bo wakomama njwango o buku pha Nwaphongo obokye: «Zinga nwebi na wē bookomizingye wē mampenza».

9 Kasi bo kokyeki maboo ma bato, kokyele isumu. Emba mōbeko moephunde phō iwē tookumole Nwaphongo.

10 Emba na bo moto mōnōmō atose mibeko ma Nwaphongo misō, kasi ambi ikpa nde i mōnōmō, mena aikpe nde na misō.

11 Phō owa wō obokye: «Sakyela baphemba», akula na wō obokye: «Saboma moto.» Yango mena, na bo tokyesi baphemba kasi obomi moto, oikpe nde na mibeko.

12 Mōbeko njwa Nwaphongo moambya bosōmi. Yango mena tokyelekakye mōbeko mē, o maphōō maso mawō bēē na makele bē. Phō mokōlō njwa moesambisa Nwaphongo, amokyeka mōbeko mē.

13 Phō o mokōlō njwa isambisa, isambisa samōba sikusi phō ya moto otookyele bēbi ngōngō. Kasi okookye bēbi ngōngō, taile mokōlō njwa mosambisa Nwaphongo bato.

Ianola na bitoma

14 Bande na nga, bo moto awo obokye ali na ianola, kasi takyele ikyi wo Nwaphongo, ianola se saamobikya?

15 Bo nwebi monomo wa lele naa wa nwanwasi azangyi bitobu na toma ya iza nkolo iso,

16 emba monomo na bee ambi wo ne yokye: «Kyende na bolaa, kye oto nwenya, kye za na bolaa!» kasi toikyi mophe mbolo izangyi yo, ombi kyela iye?

17 Pho ya ianola eli nde bomo. Bo kowo obokye oli na ianola, kasi bo ianola me tesili na bitoma, ianola sa we sawa.

18 Kasi moto monomo akokyi iwo obokye: «Iwe oli na ianola, na nga nali na bitoma.» Bo moto awo babona, namobuisela obokye: Onteya ianola sa we site sili na bitoma emba nga, na moeteya bitoma banga biute na ianola sa nga.

19 Iwe, koanole obokye Nwaphongo ali nde monomo? Owoo na bolaa. Bilima bianole na be nde bomo, bimbe tekyenele na boobo.

20 Iwe oli ebubusi! Kozingye naeteya obokye ianola sizangyi bitoma sili nde pha?

21 Umunya ango wa banga Abalayama, abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo ndengye'ye? Eli pho ya bitoma be, pho ambyaka nwana we Izake o ikolo sa etumbele.

22 Oweni, ianola se, sitambule elele yonyo na bitoma. Bitoma bee bikokya ianola se.

23 Yango mena, ya komama o buku pha Nwaphongo boho: «Abalayama aba na ianola oka Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo.» Emba bamba butwa imobanga na nkombo ya ekamba ya Nwaphongo.

24 Oweni, moto kabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, kasi teli nde na ianola bobele.

25 Kula umunya Laba nwanwasi owa bondumba. Abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, pho ayambaka bato baatomaka bee pho ya iya kyengye mokyisi, amba baloya mi nzela esu.

26 Emba eli nde bomo, bo moemo motokosi o nzoto ya moto, moto me abuto

mowe. Nde bomo me na ianola sitesili na bitoma, sawa.

3

Kyeba na lole

1 Bande na nga, onte ya be, baikye sazinga iba bateye, koebe obokye esambiseli enene eli pho ya banga.

2 Pho banga baso tokyele bofe. Bo moto taakyele bofe wa wo yo, ali moto owa longobana, ali na makokyi ma ibatela nzoto ye iso.

3 Bo tokyele ebuni o noko ya ba punda pho ya obokye balotosa, emba tokambe nzoto ya bee iso.

4 Kyeka na masuwa: Na bo mabe manene, bo ewele ekusi kyemaukye, mopusee wa masuwa kamakambe mbale ezingyi yo nde na nwana yenda mokyiky.

5 Nde bomo, lole ali nwana enango mokyiky, kasi okomitate na maphoo manene. Kyeka obokye nde na nwana etete okokyi izikya ngonda enene!

6 Lole la moto loli ndokolo nwenya. Lole ali mokyisi nwa bofe moli o nzoto ya banga, kaoto nzoto ya banga mobimba. Lole kalosa nwenya mooto bomoo pha moto bosoo. Nwenya me moute o ibela sa nwenya motemozime.

7 Moto ali na malondo makyela obokye manyama maso ma ngonda, na manyosi, na manyama malande na ibu ebe na swe ibutwe imotosa.

8 Kasi lole, moto na monomo takokye ikyela obokye lomotosa. Lole ali ekpele yonyo ebe, atonda na ngyengyi ikyi bome.

9 Na lole topambole Nkolo na Tata, nde na lole, tolakye na bofe bato bali elalaa ya Nwaphongo.

10 O munoko monomo kyetokolo mapambosi na bilakyesi bibe. Bebi na nga, yango saba babona.

11 Elele yonyo ekyetokolo maa, kyetolo maa ma lelee na ma bololo?

12 Bebi na nga, nwete nwa fige nwa unva bota mbuma ya olive naa nwete nwa vinyo nwa unva bota mbuma ya fige? Nde bomo, elele ekyetolo maa ma mokpa tekokyi itokolo maa ma lelee.

Zebi siute na Nwaphongo

¹³ Oli moto wa zebi na ná malondo onte ya bée nza? Ateya mobesi molaa, akyele bitoma bée biso na bonyile pha zebi.

¹⁴ Kasi bo oli na ndondo eya tonda na zuwa na ná molimo nwa imekana, samitata, samba na kata boole o maphoo ma phele.

¹⁵ Zebi sa ndengye mena tesiute o ikolo, sili sa mokyisi, sili sa bonyama, sili sa bozaabulu.

¹⁶ Pho elele eli zuwa na imekana, elele me eli na mobulu na ná bofe ndengye na ndengye.

¹⁷ Kasi zebi siute o ikolo, sili phanza sa sokoto, sima, siambya bose na bonyile, siambya botosi, satonda na motema nwa ngongo na mbuma indaa, tesiikyesinya bato, tesiikatele bato.

¹⁸ Mbuma ya bosembo kyiphikame onte ya bose na bato bakyele bitoma bia bose.

4

Ekamba ya mokyisi, moinele nwa Nwaphongo

¹ Bifasi na maoka onte bée kyiute bi? Kyiute na maphowa ma bée maanwane onte ya ntema ya be?

² Bée komengyele mbolo, kasi wate-waizwe be, kombe boma bato. Watonda na zuwa mi maphoo maso, kasi botokokye imazwa, kombe ooka, kombe butwa inwana. Toombe na zwa mbolo me pho toebe iyonga.

³ Na bo koongye, bée otoo izwe, pho koongye na bofe, koongye mbolo ikyi sepelisa phowa ya bée mampenza.

⁴ Bakyesi ba baphemba, toebe obokye izinga mokyisi eli iina Nwaphongo? Moto ookyesi ekamba na mokyisi amikyesi moinele nwa Nwaphongo.

⁵ Naa koununya obokye eli nde bowole wa wo buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ali na zuwa pho Bolobo pha kyela yo onte ya banga.»

⁶ Kasi Nwaphongo akula lophe ngolu ekuli leka bonene. Yango mena kawo obokye: «Tazingye bato ba lolendo, kasi kaphengolu oka bato ba miuya.»

⁷ Yango mena, kumola Nwaphongo, temele Zabulu, emba yo amolota itakye na be.

⁸ Susana phenephe na Nwaphongo, emba yo amosusana phenephe na be. Kunyola se ya be, bato ba masumu, kunyola mandondo ma be, bato ba ntema ibale!

⁹ Ba bato ba ngongo, na eyakolo ngongo, lela. Kyela obokye ntolo ya bée ibutwe ngonde, emba nkyisa ya bée ibutwe ngongo!

¹⁰ Omiuya o boo pha Nkolo, emba yo amoetomba.

Sawole nwebi na bofe

¹¹ Bande, sawonlekkye na bofe. Moto okowole nwebi na bofe na kamosambisa, kawole na bofe mobeko kambe na mosambisa. Kasi bo kosambisa mobeko, mena obuto munanga emba tokuli ba mokumosi wa mobeko.

¹² Nzuka moambye nwa mibeko na munanga ali nde monomo. Eli nde yo moto okokyi ibikya na iboma. Kasi iwe oli nza, iwe, pho ya isambisa nwebi na we?

Saba moto wa lolendo

¹³ Unwanwa eye, kyeba, bée bato baawo obokye: «Lolo naa yana tomokye o mokyisi muna, tomokye kyela mbula yonyo omo, tomokye mumbongu, emba tomozwa baphalanga.»

¹⁴ Kasi toebe yaamoya yana pho ya bomoo pha be, pho bée oli ndokolo lonzumbe, lowenene nwana imbele, sima lolemo.

¹⁵ Elekyi bolaa iwo obokye: «Bo Nkolo azingyi, tomoba na bomoo, tomokye lowo lolo naa lona.»

¹⁶ Kasi komitate na maloba ma lolendo. Lolendo loso la ndengye mena loli lobe.

¹⁷ Moto okoebe ikyela bolaa, kasi taabokyele, mena kakyele isumu.

5

Ngongo ya bée bato ba ezwele

¹ Emba unwanwa eye, bée bato ba ezwele, lela, kyimela na ngongo pho ya mampasi maeziya!

² Ezwele ya bée ephosi, bitobu ba bée bize muunse.

³ Itela na baphalanga ba b̄eē bakyesi maḅembe, emba maḅembe me mamoiḁmola boḅe pha b̄eē, mamooḁo nzoto ya b̄eē ndokolo ḅaitumbi na nwinya. Suka ya mokyisi ekomi pheneḅhe, kasi b̄eē oli nde iḅokya ezwele.

⁴ B̄eē ole iphuta ḅato ḅaetoma, ḅanoko mbuma o manzabi ma ḅe. Okyemela bo milele b̄eē na ḅe! Ilela sa b̄eē sioka o matoo ma Nkolo wa ḅatuluku ḅaso.

⁵ Obakya na ḅomoo ḅolaa na pha ḅomboti o mokyisi. Koze na ḅolaa, ombi na iisa ndokolo manyama maziya mokolo ḅwa imaboma.

⁶ Waphekye moto molaa etumbu, waboma moto wa ḅosembo, kasi yo taika na ekpetele kapha.

Ikanga motema na iḅondele

⁷ Bande, kanga ntema tee n̄on̄o mokolo ḅwaamoya Nkolo. Kyeka moḅasi wa inzabi: Kaziya mbuma indaa ya motoko o manyete na ikanga motema tee n̄on̄o wa wamunoko yo mbuma yaa ntubo na yaa suka.

⁸ Na ḅe, kanga ntema me, oititale, pho mokolo ḅwaamoya Nkolo mokomi pheneḅhe.

⁹ Bande, b̄eē sakyekyemi miima onte ya b̄eē, pho b̄eē saesambisa. Kyeka munanga atemi o nzibo.

¹⁰ Bande, pho ya mampasi na ikanga motema, benga matambe ma ḅaimosi ḅa Nwaphongo ḅaawoko o nkombo ya Nkolo.

¹¹ Towo obokye ḅali ḅato ḅa nkonz̄o pho ḅakangaka ntema. Waoka simo ya ikanga motema ya Yoḅo, emba wawene yaa mophekye Nkolo o suka. Pho Nkolo atonda na ḅolaa na ná ngongo.

¹² Bande na nga, o ḅoo pha iso, sakata seleka na nkombo ya ikolo naa ya munse naa seleka ya ndengye ye. Le obokye «ee» ya b̄eē ebe ee, emba «phe» ya b̄eē ebe phe, pho ya obokye b̄eē sasambisama.

¹³ Bo moto monomo onte ya b̄eē ali na mpasi, abondele. Bo ali na nkyisa, akombe.

¹⁴ Bo moto monomo onte ya b̄eē ali na bolosi, abangye ḅankumu ḅa ingomba, ḅabondele pho ye, sima ya imoololo mauta na nkombo ya Nkolo.

¹⁵ Iḅondesi sa ianola samobikya moto owa bolosi; Nkolo aamoteya, emba na bo akyelaka masumu, amoolimbisa.

¹⁶ Yango mena yambolaka masumu onte ya b̄eē na b̄eē, ḅondelekye pho ya b̄eē na b̄eē pho obikye. Iḅondesi sa moto wa ḅosembo sili na mwiya moikye, sikyele etoma.

¹⁷ Eliya abaka moto ḅoli ḅanga, abondelekye na ḅokusi obokye mbula yango sanoo, emba mambula temaikaka n̄oo o mokyisi mambula maato na makombe motoba.

¹⁸ Emba amba kula ya ḅondele, ḅoḅele ikolo samba yaambya mbula, manyete mamba kula ya ḅota mbuma.

¹⁹ Bande na nga, bo moto monomo onte ya b̄eē abungyi nzela, emba nwebi mosu amobuye o nzela elaa,

²⁰ oebe obokye, moto oamanye moto wa masumu o nzela ebe, abikye nwebi ne o iwaa, na bo masumu maḅakya maikye, mamolimbisama.

Mokanda nwa ntubo nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Petelo abaka o Loma, imbele sakomela yo baanosi ba nkyisi nsuu baokaka Simo Elaa na bato basuu. Baanosi baikye onte ya bée bautaka o nkyisi nsuu. Bée tebabaka Bayuda obo pha ya ikoma baklisto. Petelo abaka kalukye ibalenza pho bato bate baebe Nwaphongo babaka babanyokolo.

Petelo kakumole Nwaphongo pho ya bolaa pha bombela yo baanosi. Nabo baokye pasi, ebongyi nde obokye bakangane na Klisto. Bo wakyela Klisto (2.21-24), waloteya maphoo masengyesi moto na moto ibenga, ebee bankumu ba Ingomba na ebee banzenga.

Baanosi basengyesi iphila ianola sa bée nabo baokye pasi. Bo bakyesi babona, bamoba bakumole bitoma binene ba Nwaphongo (2.9). Emba bate bali baanosi, waamowene bée «bitoma ba bée biilaa, bamokumola Nwaphongo mokolo nkwamiweninya yo na be» (2.12).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 1 Petelo 1.3-12: Ibika pho ya ianola
- 1 Petelo 1.13-2.10: Ibaa na bomoo pha mosantu
- 1 Petelo 2.11-4.19: Ephesi ya moanosi imbele sa mpasi
- 1 Petelo 5.1-11: Ikyelela Nwaphongo
- 1 Petelo 5.12-14: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Petelo, toma wa Yesu Klisto, naekomele bée baolo be, baakyminyangwa, baali babutu, o nkyisi ya basuu, o Pontis, o Galati, o Kapadose, o Azi na o Bitini.

² Tata Nwaphongo aunva eyolo phanza kokokana na bowenekye phe, na nzela ya Bolobo Bosantu aebuya basantu, pho ya itosa Yesu Klisto na obokye okunyalame

na malongo me. Le obokye ngolu na bose inukane oka be.*

Molemo moambya bomoo

³ Tokumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Na ngongo ye enene, akula lobota na nzela ya ikundwa sa Yesu Klisto onte ya bawe pho ya molemo moambya bomoo,

⁴ na pho ya ilaka siitesiotono, siitesili na sokoto, siitesikotwe, saabongya bée o ikolo pho ya bée.

⁵ Bée, mwiya nwa Nwaphongo moebanza na nzela ya ianola pho ya ibikiyi siili phenephe na imiweninya o imbele sa suka.

⁶ Bée ba na nkyisa, na bo ebe obokye, unwanwa eye konyokomo na bimekyi ndengye na ndengye pho ya nwana imbele mokuwe,

⁷ itela mpenza okootono, bamokunyole na nwenya, nde bomoo me ianola sa be, siili na motiya koleka itela, simekame pho ya iteya bo sili saa phele. Na bomoo wamozwa ikumo, nkyemo na ngambo imbele saamiweninya Yesu Klisto.

⁸ Yo, okozingye bée nabo naino tomoweni, okoanole bée naino samowene. Kumba na nkyisa yaa nkyemo iteikokyi bée iwoo,

⁹ pho ozwe mbano ya ianola sa bée: Lobiko sa mikali ma bée.

¹⁰ Baimosi balukaka, baambaka na kyemituna pho iyeba lowoo lokyeki lo-biko me, emba baimolaka na pho ya ngolu eya eyokya be.

¹¹ Na nzela ya Bolobo pha Klisto phabaka onte ya bée, baimosi baluka iyeba imbele iye na ndengye'ye maphoo mateyaka Bolobo phanza pho ya minyoko ma Klisto na nkyemo yaambaka ya mofenga yamokokyisama.

¹² Babaweninyaka obokye maphoo me temabaka pho ya bée mampenza, kasi pho ya be. Emba unwanwa eye bateye ba Simo Elaa baeyimola maphoo me, bée baawoko na mwiya nwa Bolobo Bosantu phaa batomoleka bée uta o ikolo, emba banze na bée mampenza balukye obokye bamaebe.

* 1:2 1.2 Ietonza

Mobesi nwa bosantu

¹³ Yango mena, omibongya pho ya isosolo, ingola miyo ma b̄e, kyela molemo munso onte ya ngolu eyamoeyelela na nzela ya imiweninya sa Yesu Klisto.

¹⁴ Ya bana ba botosi, sabenga maphowa maabe ma b̄e maa phanza, ma imbele sabaka b̄e o ibunga.

¹⁵ Kasi, booli owa ebanga mosantu, na b̄e obutwe basantu o mobesi nwa b̄e mobimba,

¹⁶ pho bakoma obokye: «Ba basantu, pho nga nali mosantu.»

¹⁷ Emba bo kobangye Tata, iyo otooli na mbelekye, yo okosambisa moto na moto nde na bitoma b̄e, nde komizile imbele siso sitaaba b̄e o mokyisi.

¹⁸ Koebe obokye tebaika eyikola o mobesi moobe nwaazwa b̄e na ba ongo ba b̄e na mbolo ikyiotono booli ba phalanga na itela,

¹⁹ kasi na malongo ma motiya ma Klisto ndokolo nwana wa mpate otoli na mooya na ná intono.†

²⁰ Mena mokyisi sataa kyelama, amoolo. Unwanwa eye o imbele sa suka sisi, Nwaphongo amoweninye pho ya b̄e.

²¹ Na nzela ye, b̄e koanole Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe na owa mophe nkyemo, pho ya obokye ianola sa b̄e na molemo nwa b̄e ife oka Nwaphongo.

²² Bookunyosi b̄e mikali ma b̄e na itosa mapho phele pho ya lozingo la phele la bana ba Nwaphongo, na ndondo elaa zingana na boikye onte ya b̄e.

²³ Pho bakula ebota mbala eya ibale, teli na mumboto motono, kasi motemotono na nzela ya iloba sa Nwaphongo sili na bomoo na sili pho ya bobele na bobele.

²⁴ Pho moto munso ali ndokolo munkata, emba nkyemo ye iili ndokolo phulele ya munkata, bo munkata muungyi, phulele ya nwango kyeka.

²⁵ Kasi mapho maawo Nkolo mali pho ya bobele. Mapho me, eli Simo Elaa eya eyimola b̄e.

2

Nwaphongo aeolo pho obe bato b̄e

¹ Yango mena, le kabu eso na malondo maso maabe, nzitako na imengyela na iwole nwebi na bobe.

² Bokozingye bana bautami ibotama maoku matemali na sokoto, na b̄e zinga maoku ma iloba, pho na mango, wamokola pho ya lobiko.

³ Pho wameka ndengye'ye eli Nkolo, wamowene molaa.

Ikonzi sa etoma ya Ingomba

⁴ Susana ooli yo, ibanga sa bomoo, saavaka bato kasi saalomo, simbi na baa na motiya oka Nwaphongo.*

⁵ B̄e mampenza, ndokolo mabanga ma bomoo ma Nwaphongo, ominyosa pho ya itonga ingambi sa Bolobo, pho ya bonganga bosantu, pho ya iambya mambeka ma bolobo oka Nwaphongo, maamosepelisa na nzela ya Yesu Klisto.

⁶ Yango mena, o buku pha Nwaphongo tozwe obokye: «Kyeka, nateye ntendo yonyo ya moloo eya eolonga na eya motiya o Siyona, emba owamiabya mi yango etazwe soo.»

⁷ Yango mena, ngambo eli pho ya b̄e baanos. Kasi pho bato bate bali na ianola, eli nde ikonzi savaka batongyi ba mangambi sibuto ntendo ya moloo,

⁸ emba simbi na kula baa ikonzi sibakytinya bato na ikonzi siambya soo. Bazume mi sango pho tebaanole loba. Emba pho ya b̄e wamekamaka nde babona.

⁹ Kasi b̄e, oli ibota saolo b̄e, bosoo pha banganga ba mokonzi, mokyisi mosantu, bato baakpa Nwaphongo, pho ya obokye oimole bitoma binene ba owaebanga obokye omane o enzombi, otokolo o saa ye elaa.

¹⁰ B̄e batebaikaka ba phanza bato b̄e, unwanwa eye obuto bato ba Nwaphongo. B̄e batebaikaka oka b̄e ngongo, kasi unwanwa eye baeyokyesi ngongo.

Basali ba Nwaphongo

† 1:19 1.19 Kyeka na o 2 Petelo 3.10, 14 * 2:4 2.4 Ibanga sa bomoo eli ndokolo ntendo ekyephile ingambi siso.

11 Bande baa lozingo, naelenza b̄e baakye kaa bo kaa na babutu o nkyisi ya basuu, obokye ole maphowa maabe ma nzoto, mango maanwane ebasi na Mokali.

12 Ba na mobesi molaa onte ya bapakano, pho na bo baekatesi boole obokye olii bato babe, waamowene b̄e bitoma ba b̄e bilaa, bakumole Nwaphongo mokolo n̄waa moya yo.

13 Pho ya Nkolo, omiuya oboo pha makonzi maso ma mokyisi. Ebe mokonzi oomunene okolekye baayoko,

14 ebe bakambi, baatome yo pho ya iphe bato bakyele bofe etumbu naa pho ya isamba baakyele bolaa.

15 Pho phowa ya Nwaphongo eli baabona obokye baakyele bolaa bakangye noko ya bibubusi baatebaebe ekpele.

16 Ba ya masomi. Saamba nde mibomba o bosomi pha bee pho ya ikyelaka bofe. Kasi kyela bo ya basali ba Nwaphongo.

17 Kumola bato baso, zinga bebi nawe baanosi, kaya Nwaphongo, kumola mokonzi.

Basali na bankolo ba be

18 B̄e basali bakyele o mangambi, omiuya oka bankolo ba b̄e na mokaya munsu, yango sabaa nde oka baali bato balaa na baa bose, kasi ebe na oka baa biki.

19 Pho mena eli ngolu obokye oititale, pho ya ikumola Nwaphongo, o minyoko mienyokolo nde na pha.

20 Ngambo ye eya mozwa we bo oititisi waewande b̄e bo okesi bofe? Kasi bo okyesi bolaa, bambe kula enyokolo, ombi ititala na iuya mo, mena eli ngolu o miyo Nwaphongo.

21 Pho baebanga nde pho ya bomu, pho na Klisto yo mampenza anyokomo pho ya b̄e, aika eteya nzela pho ya obokye obengye matambe me.

22 Yo otoikakya isumu, na o munoko nwe tewaika tokolo boole.

23 Iyo owa tola be, kasi taika buya eto, o munyoko nwe, taika kanela moto, kasi amiambyaka nde oka okotene bolombe na bosembo.

24 Yo oowa, mi nzoto ye mampenza, anyanyaka masumu ma banga o ekulusu, pho ya obokye, towee na masumu, tombe bika pho ya bosembo. Iyo owaebikya na maphota me.

25 Pho b̄e wabaka ndokolo mampate maabunga, kasi unwanwa eye obutolesi mookosi na mokyengyesi wa mikali ma b̄e.

3

Basi na bampele

1 Nde bomu me, b̄e babasi, omiuyakye oka bampele ba b̄e, pho obokye na bato bakyi bale ianola loba, na nzela ya mobesi nwa basi ba be, sa iloba, babutwe ianola,

2 okowene b̄e mobesi nwa b̄e molaa na nwa mokaya.

3 Bolangangalakye pha b̄e phango sa ba nde pha ibanda: Itonga suwe, ilata bayaka ba itela, bitobu bilaa.

4 Kasi ebe mobesi nwaamibomba o ndondo, bolangangalakye bookoko, ndondo ya bonyile na ya bose, eeli na motiya munene o boo pha Nwaphongo.

5 Nde bomu babona, bo wamibongyaka babasi basantu wa kalakala baabaka na molemo oka Nwaphongo, bamiuyaka oka bampele ba be,

6 ya Sala, owa tosaka Abalayama, abaka kamobangye «nkolo we». B̄e obuto nde phele bana b̄e ba babasi, waakyele b̄e bolaa na sa nwana ibale.

7 Bampele nde bomu me, zala na basi ba b̄e na bolaa na boebakye obokye babasi bali bikelamo bikoo. Obaphakye mokaya, pho basengyesi izwa na b̄e ilaka sa ngolu ya bomu, pho ya obokye ekpele na yonyo saba ibaku o mabondesi ma b̄e.

Inyokomo pho ya lowo lolaa

8 Pho ya isukyisa, ba na bookaa, ndondo ya ngongo, ozingane na lozingo la bana ba ibota sonso, obe na boboto na na imiuya,

9 sabuya bofe pho ya bofe, naa etoo pho ya etoo. Kasi pambola, pho baebanga nde pho ya ikyela bomu, pho ya obokye ozwe na b̄e ipambosi.

¹⁰ Pho ookozingye iba na bomoo bolaa, na iwene nkolo indaa, abanza lole lee o bofe na bibaa bee pho ya iba sakata boole.

¹¹ Ale bofe, akyele bolaa, alukye bose ambe na bofenga.

¹² Pho miyo ma Nkolo mali mi bato ba bosembo, na mato me maokye mabondesi ma bee. Kasi bato bakyele bofe, Nkolo kabakubolele lokukyi.

¹³ Emba yamba ekyela bofe nza, bokomiphe ikyela bolaa?

¹⁴ Kasi boonyokomi pho ya bosembo, oli bato ba nkyisa. Saila iekyele be, samba na mitungyisa.

¹⁵ Kasi ambya mandondo ma bee oka Klisto, obokye ali Nkolo. Ombe na mibongya nkolo iso pho ya itondolo o boo pha moto munsu owa moetuna, iyimola molemo moli onte ya bee.

¹⁶ Kasi obaumole na bonyile na na botosi, obe na maumnya malaa o ndondo. Pho na bo bakati boole na nkombo ya be, bazwe soo pho ya mobesi nwa bee molaa onte ya Klisto.

¹⁷ Pho eli bolaa obokye onyokomo pho kokyele bolaa, bo mena eli phowa ya Nwaphongo, na obokye onyokomo pho kokyele bofe.

¹⁸ Pho Klisto yo mampenza anyokomo pho ya masumu mbala yonyo pho ya bofele, iyo moto molaa pho ya bato babe, pho ya obokye akye na bee oka Nwaphongo. Bamoboma o nzoto, kasi Bolobo pha Nwaphongo phakula mobuya na bomoo.

¹⁹ Yango mena amba na kye teya mikali maakangyema o boloko,

²⁰ oka baalekye ianola kalakala, waba Nwaphongo kataakanga motema, mi nkolo yabaka Nowa kataatonga masuwa, manyoloko nde ndambo ya bato, kyelukye iwu: Bato nwambi mabikaka sa waa na maa.

²¹ Maa me mabaka elembo ya batisimo ekyebikya unwanwa eye, batisimo etebokunyole mbindo ya nzoto, kasi eli imiambya oka Nwaphongo na maumunya malaa o ndondo na nzela ya ikundwama sa Yesu Klisto,

²² iyo, owa kyende o ikolo, ooli o eboko ya boloo eya Nwaphongo, baanzelu, bakonzi na siya iso bamiuya oka yee.

4

Mobesi moonyakune

¹ Yango mena, pho Klisto anyokomo o nzoto, na bee me, ba nde na maumunya ndengye me, pho moto owa nyokomo o nzoto asukya isumu,

² pho ya ibika mi nkolo itaaba we o mokyisi, sa bika na maphowa maanzoto, kasi obikye kokana na bookozingye Nwaphongo.

³ Pho imbela siilekaa, olobi kokya na boikye, phowa ya bapakanano na imiambya o mobesi mobe, o imengyela, o malanga, o ngaanga, o mabusi na ikumisa bikyeko.

⁴ Bakamwe pho bawene obokye bee tokuli kilingana na bee o mobesi mobe mote mokuya na be, emba bambe etola.

⁵ Bamokye tondolo oka owa mibongya pho ya isambisa bali na bomoo na baawa.

⁶ Yango mena, Simo Elaa baeyimolaka na oka baawa, pho ya obokye o sima ya ibasambisa ndokolo bato o bonzoto, na nzela ya Bolobo, babikye bookonzingye Nwaphongo.

Mobesi nwa baanosi onte ya be

⁷ Mbomela ya maphoo maso eli phenephe. Yango mena, ba na malondo na na imizila pho ya ibondela.

⁸ O boo pha maphoo maso, zingana na bokusi onte ya bee na lozingo la Nwaphongo, pho lozingo kazibe boikye pha masumu.

⁹ Yambanaka onte ya be, sanko eya ikyemingugubana.

¹⁰ Moto na moto akyelele ikabo sazwa yo oka Nwaphongo o etoma pho ya bolaa pha bebi, na bomoo, wamoba baangyesi balaa ba ngolu ya Nwaphongo eya kyemikabana.

¹¹ Bo moto ali na ikabo sa iwu, aimole maphoo ma Nwaphongo. Bo moto ali na ikabo sa ikyelela bebi, asikyelele nde na bokusi phaamophe Nwaphongo, pho na nzela ya Yesu Klisto, Nwaphongo azwe

nkyemo iso, pho nkyemo na mwiya ili o maboko me pho ya bipha na bipha. Ame!

Minyoko pho ya ibaa moklisto

¹² Bande baa lozingo, b̄e sakamwa bo oli onte ya nwenya nwa bimekyi, ndokolo kyeyelele lowo lonolo loonyakune.

¹³ Kasi kumba pho ozwe na b̄e iyalo o minyoko ma Klisto, pho ya obokye otonde na nkyisa nzikye wamowenene nkyemo ye.

¹⁴ Nkyisa ili na b̄e bo baetole pho ya nkombo ya Klisto, pho nkyemo na Bolobo pha Nwaphongo ili mi b̄e.

¹⁵ Moto onte ya b̄e sanyokomo ndokolo mobomi wa bato, naa mwibi, naa mokyese nwa mapho maabe, naa ndokolo moto wa nzangaa.

¹⁶ Kasi bo ebe nde pho ali moklisto, yo saoka so, akumole nde Nwaphongo pho ya nkombo me.

¹⁷ Pho eli imbele sa isambisa, sitate phanza o ingambi sa Nwaphongo. Emba bo sitati na banga mpenza, yamba suka ya bato bale ianola Simo Elaa ya Nwaphongo?

¹⁸ Emba bo moto wa bosembo abikyeni na nkaka, yamba baa bo pho ya moto mobe na owa masumu?

¹⁹ Yango mena, bato banyokomo ikokana na bookozingye Nwaphongo, baikale nde ikyela bolaa bambe na ambya mandondo ma b̄e oka owaakolo Mokyese.

5

Mokosi wa etonga ya Nwaphongo

¹ Emba, nalenza bankumu baali onte ya b̄e. Na nga nali nkumu booli be, nali na nzoka ya minyoko ma Klisto, namozwa iyalo o nkyemo yaamoweninya yo.

² Okolo etonga ya Nwaphongo eya ephe be, oebanza na phowa eso bo kozingye Nwaphongo, kasi na imikandindisa phe, pho ya looto la ezwele phe, kasi pho oli na phowa yaikyelele Nwaphongo.

³ Saluka iwenele bato baaephe b̄e obokye obakolo, kasi b̄e ba nde ndakya-isa pho ya etonga.

⁴ Emba waamoya mokonzi nwa baokosi ba mampate, wamozwa eboko ya nkyemo etetono.

⁵ Nde bomo, banzenga, omiuya oka bankumu. B̄e baso, ba na bomiuyakye o mobesi nwa b̄e na bebi, pho Nwaphongo kale bato baa lolendo, kasi kape ngolu ye oka bato baamiuya.

⁶ Yango mena, omiuya o se ya eboko ya Nwaphongo eya mwiya, pho ya obokye aetombe o imbele saameka yo.

⁷ B̄e uya mi yo maumunya maso maaetungyisa, pho yo kaezikyele.

⁸ Ba na bokyebi, kyengye. Munguna nwa be, Zabulu, kaina kyemizongana ndokolo gbogbo kyebule, kyelukye moto wa ibuta.

⁹ B̄e omotemele nguu na iphila ianola sa b̄e, na boebakye obokye minyoko miiwene b̄e, na bebi na b̄e o mokyisi bamiwene me.

¹⁰ Ujwanja ye wamunyokomo pho ya nwana imbele mokuwe, emba Nwaphongo owa ngolu eso, owaebanga o nkyemo ye yaa bobele na nzela ya Klisto Yesu, amokula ebongya yo mampenza, amoekuya, amoelenza, amoeteye na bokusi.

¹¹ Bokamba bobee ne pho ya bobele na bobele! Ame.

Ndongolo

¹² Naekomesi nwana mokanda mumu na nzela ya Silive, okokpe nga ndokolo owaakolo nwebi, pho ya ielenza na ieyimola obokye ophisi na bokusi nde oeyakolo ngolu ya Nwaphongo.

¹³ Baalom baali o Babilone, baelongosi. Ebe na nwana wa nga Malako, aelongosi.

¹⁴ Beyinya onte ya b̄e na ikoo na ikoo na na iyambana. Le obokye bose bobee na b̄e baso baali onte ya Klisto.

Mokanda nwa ibale nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Mokanda nwa ibale nwa Petelo nwaakomelaka yo baklisto baa Ingomba sa kalakala (1.1). Lowoo lee lokusi pho ya ikoma mokanda mumu labaka na boikye pho ya iimola baanosu obokye b̄e saanola maphoo ma bateye ba boole na maphoo ma sokoto maute na mateya ma b̄e.

Mokanda mumu moteya mobesi moolongoba na moanosu. Mobesi me eli iphila maloba ma Nwaphongo na mateya ma bato bawenekye Yesu na miyo ma b̄e mampenza na baaokaka mateya me. Bateye ba boole baunva nyolo onte ya baanosu. Mateya ma b̄e mabungya bato (2.1-22). Basemole bato baaziya iyaa sa Nkolo baambe na woo obokye etaaye. Nzuka bo Nkolo kangombinya iyaa, eli pho bato baso babongole ntema.

Nono lolu eye, bateye ba boole bali nde omu, yango mena mokanda nwa ibale mumu molenza baanosu obokye baikale nde iyeba Nkolo na bolaa pho ya obokye mateya ma boole mamana mango sababungya.

Maphoo mali o mokanda mumu

- 2 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 2 Petelo 1.3-21: Nwaphongo abanga amba na olo baanosu
- 2 Petelo 2.1-22: Bateye ba boole
- 2 Petelo 3.1-18: Mbunu ya iyaa sa Nkolo

Ibeya

¹ Nga Simo Petelo, moombo na toma wa Yesu Klisto, naekomele, b̄e bazwa na banga iyalo sa ianola saamotuya ndengye yonoyo, na nzela ya bosembo pha Nwaphongo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto.

² Le obokye ngolu na bose inukane oka b̄e na nzela ya iyeba Nwaphongo na Yesu, Nkolo wa banga.

Mbela na Iyolo sa Nwaphongo

³ Pho, mwiya nwe Nwaphongo nwalophe maphoo maso masengyesi na banga pho ya ibika phaakolo bomoo pha imiambya oka Nwaphongo, na nzela ya phaakolo boebakye pha banga, pho yo owalobanga pho ya kyemo ye mampenza na na nzela ya mobesi molaa nwe mampenza.

⁴ Na nzela me, alophe mbolo ilekyi na motiya moikye na iinene bowaloikyelaka b̄e mbunu, pho ya obokye na nzela ya yango b̄e obutwe na bookaa na Nwaphongo, b̄e baali satazwama o bootonokye boute na phowa ya mokyisi.

⁵ Emba nde pho ya bomu me, kyela na bokusi bosu oangyinya o ianola sa b̄e mobesi molaa, o mobesi molaa oangyinya zebi,

⁶ o zebi oangyinya imizila, o imizila oangyinya ilendendala, o ilendendala oangyinya imiambya oka Nwaphongo,

⁷ o imiambya oka Nwaphongo oangyinya izinga bebi baanosu, o izinga bebi baanosu oangyinya lozingo.

⁸ Pho bo maphoo maso malaa maamana mali onte ya be, bo maambe na nukana, etemaele sa etoma naa sa bota mbuma pho ya phaakolo boebakye pha Nkolo wa banga Yesu Klisto.

⁹ Kasi oka moto otooli na maphoo maso maamana, apholo miyo, ali na lolanda, kabungye obokye aunva kunywama na masumu me maakasi.

¹⁰ Yango mena, baande, kyela na bokusi pho ya ikuya mbela eya ebanga b̄e na iyolo sa eyolo be. Bo b̄e okyesi bomu, otookaa na mbala.

¹¹ Na bomu, wamopheme makokyi maso ma inyolo o Bokonzi pha bobele pha Nkolo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto.

¹² Yango mena, namoekundolelaka nkolo iso maphoo mamana, na bo komaebe, na bo obokye okuti onte ya phele eya lolu eye.

¹³ Kasi naanole na bosembo obokye, boota ba nga naino na bomoo o munse mumu, namoeyumolaka na ieyebusaka,

¹⁴ pho naebe na bolaa obokye imbele sanga sa imana o munse mumu sili

phenephe; bo wanveninya Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza.

¹⁵ Kasi namokyela na bokusi obokye o sima ya iwaa sa nga, bée oikale imbele siso ikyelela maphoo maamana.

Baawene nkyemo ya Klisto

¹⁶ Pho, teli na ibenga bikoo biabongya bée na bolaa obokye toeteya mwiya na iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto, kasi eli pho banga tobaka manzoka maawene na miyo ma banga mampenza bonene phe.

¹⁷ Pho azwa ngambo na nkyemo uta na Tata Nwaphongo, waaokana njwesi uta o bonene pha nkyemo ya Nwaphongo, obokye: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

¹⁸ Emba njwesi me banga mampenza tomooka moute o ikolo imbele sabaka banga ne o ikolo sa ngomba eesantu.

¹⁹ Emba toanole na bokusi maphoo maawo baimosi, mi mango, oli na elongyi ya imakyelela miyo ndokolo bokokyekyele bée tala ekyelole o elele ya enzombi, noko waamoyee bunya na obokye maanguma atokolo o mandondo ma bée.

²⁰ O boo pha maphoo maso, oeba na bolaa obokye: Moto takokyi ilimbola simo noko yonyo eyakoma baimosi na ndengye ye mampenza.

²¹ Pho, simo noko yonyo ya baimosi teyautaka na phowa ya bomoto, kasi yautaka nde na nzela ya Bolobo Bosantu obokye bato bambe woo maphoo ma-taka na Nwaphongo.

2

Baimosi ba boole

¹ Kasi bo wabaka Baimosi ba boole o nte ya bato ba Isalayele, nde bomo me, bateye ba mibeko baa boole bamobaa onte ya bée. Bamoyaa na malondo na mateya maabe na maawo, bamokoma noko o iangana Moteye owa baikola. Bamibangyela bootokye pha mbal-akaka.*

² Emba, bato baikye baababenga o bondumba pha be: Pho ya be, nzela eya phele yamobutwa ya iwamba.

³ Emba na nganga ya be, bamoekosa na maloba pho ya iekpela mbolo ya bée. Pho ya be, tata kalakala, bolombe pha bée bokokyi, na bootokye pha bée eteboolale.

⁴ Pho ya bomo, Nwaphongo taika na oka banze bakyelaka boke ngongo, kasi abavakaka o lifelo o enzombi ekusi, abasundola amba na babomba omo pho ya iziya moambo.

⁵ Taika oka na mokyisi njwa phanza ngongo, kasi imbele satomaka yo mpela enene eya zinzaka mokyisi njwa bato baabe, abikyaka nde Nowa, moto owa njwambi na bato baayoko sambo, iyo owabaka kateya maphoo ma bosembo.

⁶ Amba na phe nkyisi ya Sodomo na Gomola etumbu, aizikya yabutwa nde mbutu pho ebe ndakyisa pho ya bato baabe baamoya sima.

⁷ Emba, amba kandola Lota moto wa bosembo, owabaka kawene nkaka na mofesi njwa bondumba bokusi phabaka bato babana bakyele.

⁸ Pho moto wa bosembo mona, abaka kabe onte ya be, kabawene, kabaokye: Mokolo na mokolo molimo nwe njwa bosembo njwabaka munyokomo, pho ya bitoma ba bée ba soo.

⁹ Nkolo kaebe imanya bato baa molongo onte ya bimekyi, emba kambe na bomba bato baabe pho ya ibaphe etumbu o mokolo njwa mosambisa yo mokyisi.

¹⁰ Amophe etumbu na boikye oka bato baabengye phowa ya bonzoto, basemole bokonzi pha Nwaphongo. Bamilemele, bato ba lolendo, tebaaile iwamba nkyemo.

¹¹ Nzuka banze baabalekye na bokusi na ná mwiya, tebaawole nkyemo me na boke naa iyiphunda oka Nkolo.

¹² Kasi bato baba bali ndokolo bato baabanza nga mayele na baapholo, bali ndokolo manyama makyelama obokye bamabome na mazenngye, batole eteebe be, na bée bamowa ndokolo bokowe

* 2:1 2.1 Bato ndokolo mabota: Bato batebaebe phaphongo.

manyama.

¹³ Yango mena, bamozwa iphuti sa bofe bokyele be. Bawene bolaa ikokyaka phowa ya bee eebe nzanga nzanga. Bali soo na sokoto waangane bee na bee pho ya iza, bambe kumba na boole boekatele be.

¹⁴ Miyo ma bee matonda na phowa ya ikyela baphemba, tebaotwe ikyela masumu. Bakosa bato bate bali na ianola sikusi. Bali bato ba mandondo maa meele na looto. Bali bana ba lakyema na bofe.

¹⁵ Bale nzela eya yoo, babungyi obengyi bee nzela ya Balama njwana wa Bosolo. Iyo owa zingaka baphalanga baa mophekye bee pho ya ikyela bofe.

¹⁶ Kasi amba zwa mooya pho ya bofe phe. Yango mena mpunda otoowo, yawako na njwesi njwa moto emba ya katelaka bobubusi pha moimosi.

¹⁷ Bato baba bali ndokolo bitima bitebili na maa, ndokolo lonzumba loukame na eweele, elele ya enzombi eya phii baele pho ya be.

¹⁸ Bazwe bato na iwoko maphoo maa lolendo na maa bobubusi, bakyelele maphowa ma bee maa nzoto pho ya ibisa bato baute itokolo o isanga sa bato baabikye na mobesi mobe.

¹⁹ Babalakyele bosomi, nzuka bee mampenza bali baombo ba maphoo ma bootokye, pho moto munsu ali moombo njwa ekpele ekyemokonza.

²⁰ Pho, bo bee bamana o bootokye pha mokyisi na boebakye Nkolo wa banga na Mobikye Yesu Klisto, bo bambi kula milele ikonzama na maphoo maabe, basukyi na bofe koleka na phaabaka na bee phanza.

²¹ Pho ebakyi bolaa pho ya bee saeba nzela ya bosembo, na obokye baeyebi, bambi kula kubolela mobeko mosatu njwa Nwaphongo njwaa baphekye bee lokukyi.

²² Maphoo maabayeesi, eli nde mawo bee na bite obokye: «Nva akuli butolela biloo be», naa obokye: «Ngulu na bo euti iyoko unwanjwa eye, kye kule kye miemba mungyinda.»

Mbunu ya iya sa Nkolo

¹ Unwanjwa eye, baande na nga, baa lozingo, eye eli mokanda njwa ibale moekomele nga. Onte ya nkanda me iso ibale, pho ya ieyebusa, naumole maakolo maumunya ma bee.

² Umunya maphoo mawoko baimosi basantu phanza na mibeko ma Yesu Nkolo na Mobikye wa banga maa ephekye batoma ba bee.

³ Phanza oebe obokye, mi nkolo ya suka, baekyi baaminyosa nde na maphowa maabe ma bee mampenza ma boekyi bamotokolo.

⁴ Emba bamowoo bekye: «Ena mbunu ya iya se yango ewa? Pho banda waawa bankoko ba banga, maphoo maso makye nde bomu bo wabaka mango banda o etatele ya mokyisi!»

⁵ Pho babungye obokye ikolo sabaka uta kalakala, na munse njwatokoloko onte ya maa, emba na nzela ya maa Nwaphongo akyelaka munse na iloba se.

⁶ Nde na nzela ya maa me, mokyisi mookasi njwawaka na mpela ya maa.

⁷ Kasi ikolo na munse ya lolu eye, yabombama nde na sina iloba me. Saikyela imbale pho ya iiboma na njwenya o mokolo njwa moambo na njwa mootono bato baabe.

⁸ Kasi lowoo lonolo lolu, baande ba lozingo, bee salobunga: Oka Nkolo, mokolo monomo moli ndokolo mambula nkoto, emba mambula nkoto mali ndokolo mokolo monomo.

⁹ Nkolo tali na ndombo o ikokya mbunu ye boko umunya baayoko obokye wali ndombo. Kasi kakangye nde motema pho ya bee, ootozingye yo obokye moto noko monomo awe, kasi obokye bato baso babongole ntema.

¹⁰ Kasi mokolo njwa Nkolo njwa mofa ndokolo mwibi. O mokolo me, ikolo samolemo na toko yonyo ekusi, emba bikpele biamozika na njwenya, biamootono, munse na bitoma bee biso ete ikule wenene.

¹¹ Pho bikpele me bibi biso biamotono na ndengye mena, bee osengyesi ibaa bato baa ndengye'ye na nzela ya

mobesi mosantu, na ya imiambya oka Nwaphongo.

¹² Bèè koziya, kombe na welinya obokye mokolo nwa Nwaphongo moye izele. Yamobaa mokolo mowaa, ikolo samozika na nwenya, emba bikpele biso biamozika, biamunyangwa.

¹³ Kasi ikolo siinyakune na munse muunyakune, ili yango ikyiziya banga bowaloikyelaka yo mbunu, omo elele eyamozala bosembo.

¹⁴ Yango mena, baande ba lozingo, na boziyakye maphoo mamana, kyela bokusi obokye obee obo pheε na bose, sa intoo, na sa mooya.

¹⁵ Emba owene ikanga motema sa Nkolo ya banga eli obokye bèε obikye, ndokolo na bowaekomelaka nwebi na banga owa lozingo Polo, na zebi saamophekye Nwaphongo.

¹⁶ Ekuli ba nde bookowo yo o nkanda ye iso pho ya maphoo mama. Wali omo maphoo maayoko mali makusi pho ya imasoolo. Maphoo mawaa bato bate baefe na batebaika ekola bamalimbole na bofe, nde bokyele bèε na Nkanda insuu pho ya imioto sa bèε mampenza.

¹⁷ Yango mena, bèε baande ba lozingo, bokoebe bèε phanza, ba na bokyebi, samile obokye na ibunga sa bato baabe baebungya, ombe kaa omane o motesi mookusi nwa bèε.

¹⁸ Kasi kola onte ya ngolu na ya iyeba Nkolo wa banga na Mobikye, Yesu Klisto. Le obokye nkyemo ibe ne unwanwa eye na pho ya biphaa na biphaa. Ame!

Mokanda nwa Yoane nwa ntubo Yoane Maphoo ma etatele

Bawo bekye Yoane akoma nkanda iyato, nabo taika koma nkombo ye omo. Mokanda nwe nwa ntubo temoebane naa bamotomelaka banza. Kasi moteya maphoo maabaka malekane oka banosi ba mangomba makyekye njwango. Mangomba mayoko maikye ma imbele me mabaka male ibenga nzela ya Nwaphongo pho ya imiphe o maphoo ndengye na ndengye. Yango mena mokanda mumu mowole maphoo manene mabale:

- Ilenza banosi obokye babikye na isanga sa phele na Nwaphongo na na Nwana we Yesu Klisto. Ibika simiweninya na nzela ya lozingo la bebi.
- Ikyela bokusi pho ya isukya mateya ma boole maoto bophele pha Simo Elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo mama:

- 1 Yoane 1.1-4: Maphoo ma etatele
- 1 Yoane 1.5-2.29: Moo na enzombi
- 1 Yoane 3.1-24: Bana ba Nwaphongo na bana ba molemba
- 1 Yoane 4.1-6: Maphoo ma phele na maphoo ma boole
- 1 Yoane 4.7-21: Laakolo lozingo loute oka Nwaphongo
- 1 Yoane 5.1-21: Ianola siphes bato bomoo pha bobele

Iloba sa bomoo

¹ Yaabaka o etatele, yaaokaka banga, yaawenekye banga na miyo ma banga, yaalembetelaka banga na yaakumaka banga na maboko Eli yo Iloba saalophe bomoo
² — pho bomoo phamiweninya, na banga towenekye yango mena towo tombe na eyimola bomoo pha bobele na bobele,

phaabaka oka Tata, phamba ya miweninya oka banga —
³ yaawenekye banga na ya okaka banga, toeyimole yango na be me, pho na be oangane na banga. Emba iyangana sa banga eli iyangana na Tata na na Nwana we Yesu Klisto.

⁴ Emba toekomele babona pho nkyisa ya banga ibe ya phele.

Nwaphongo ali moo

⁵ Kyeka simo eyaoka banga ne, yango ekyembe eyimola banga eye: Nwaphongo ali moo, oka ye, tewali nono njwana enzombi.

⁶ Bo towo obokye: Toangana ne, bibi totambule o enzombi, mena tokate tolonge kyela na maphoo ma phele.

⁷ Kasi bo totambule o moo boli yo mampenza moo, mena banga baso toangana elele yonoyo, emba malongo ma Yesu, Nwana we, mal-okunyole masumu maso.

⁸ Bo towo obokye: Teloli na masumu, tomikatele banga mampenza, na maphoo ma phele temali onte ya banga.

⁹ Kasi bo toyambole masumu ma banga, oli yo moto okokokya maphoo malakyi yo, na oli yo moto wa bosembo, alolimbisa masumu ma banga, amba na lokunyola na bofe pha banga bosoo.

¹⁰ Bo towo obokye: Teloli bato ba masumu, mena tomobuye moto wa boole, na iloba se tesili onte ya banga.

2

Klisto ali avoka wa banga

¹ Bana banga, naekomele babona pho be sakyela masumu.

Kasi bo monomo na be anikyela isumu, toli na avoka monomo oka Tata, eli Yesu Klisto, oli moto wa bosembo.

² Pho yo ali mbeka pho ya masumu ma banga.

Teembi ba pho ya masumu maka banga na banga,

kasi na pho ya ma mokyisi mobimba.

Kumola mobeko nwa lozingo

³ Emba na bomɔ, toanole obokye to-moebe:

Bo tokumole mibeko me.

⁴ Moto okowɔ obokye: «Namoebe», kasi takumole mibeko me, ali moto wa boole, na maphoo maphela temali onte ye.

⁵ Kasi moto okobanza Iloba se, nde phela, onte ye, lozingo la Nwaphongo lowene.

Na bomɔ, toebe obokye toangana ne.

⁶ Moto okomitata obokye aangana na Nwaphongo, esengyesi obokye atambule yo mampenza o manzela matambulaka Klisto.

⁷ Bebi na nga ba lozingo, mobeko moekomele nga temoli muniyakune,

kasi mobeko nwa kalakala,

nwazwa beeta uta o etatele.

Mobeko me nwa kalakala, eli Iloba saoka beeta.

⁸ Nabo babona, eli mobeko munyakune moekomele nga

— yango eli phela onte ye na onte ya beeta

pho enzombi kyemane

na nwakolo moo moombo ngala.

⁹ Moto okomitata obokye ali o moo,

bibi kaine nwebi ne,

ali o enzombi.

¹⁰ Okozingye nwebi ne

ali o moo,

tali na na ekpele yonyo onte ye pho ya imobakytinya.

¹¹ Kasi moto okoine nwebi ne

ali o enzombi,

katambule onte ya enzombi

tambe naeba biikyeyo,

pho enzombi emozibi miyo.

Moanosi o boo pha mokyisi na baatemela Klisto

¹² Bana ba nga, naekomele lango pho:

«Masumu ma beeta malimbisami pho ya nkombo ye, yo Yesu.»

¹³ Batata, naekomele lango pho:

«Koebe oli uta o etatele.»

Banzenga, naekomele lango pho:

«Olongyi moto mobe.»

¹⁴ Bana ba nga, naekomele lango pho:

«Koebe Tata.»

Batata, naekomele lango pho:

«Koebe oli uta o etatele.»

Banzenga, naekomele lango pho:

«Oli bakamba,

na Iloba sa Nwaphongo sili na beeta, oli na balongyi ba moto mobe.»

¹⁵ Sazinga mokyisi naa ili o mokyisi.

Bo moto kazingye mokyisi,

lozingo la Tata teloli ne,

¹⁶ pho iso ili o mokyisi

— phowa ya nzoto,

phowa ya miyo,

na lolendo la imiambya o mbolo ya mokyisi —

teyute na Tata,

kasi kyute na mokyisi.

¹⁷ Nzuka mokyisi nwamolekana, iyo na maphowa me.

Kasi moto okokyele boozingyi Nwaphongo amoba pho ya bobela.

¹⁸ Bana ba nga,

eli imbele sa mbomela.

Waoka baimole

obokye motemesi wa Klisto kaye.

Nzuka tata unwanwa eye, batemesi ba Klisto bali.

Na beeta toebe obokye eli imbele sa mbomela.

¹⁹ Batokolo nde oka banga,

kasi tebabaka ba banga.

Bo babaka ba banga,

nde baikalaka na banga.

Kasi esengyelakyi obokye amiweninya

obokye bato baso, na bo bali,

tebali ba banga.

²⁰ Kasi pho ya beeta, wazwa mauta maeyinga Bolobo,

na beeta baso koebe.

²¹ Sikyi ekomela

obokye toebe maphoo ma phela,

kasi obokye komaebe,

na obokye lowo loso loli la boole

teloute na maphoo ma phela.

²² Moto wa boole eli nza,

bo tebe moto okoangane

obokye Yesu tali Klisto?

Kyeka motemesi wa Klisto,

moto akoangane Tata na Nwana.

²³ Moto munsu okoangane Nwana

aanga na Tata.

Ka okoanole Nwana
aanosi na Tata me.

²⁴ Pho ya b̄e, simo eyaoka b̄e uta o
etatele

ebe na b̄e.

Bo ebe na b̄e,

simo eyaoka b̄e uta o etatele,

na b̄e, wamoba na Nwana na ná Tata.

²⁵ Mena eli mbunu eya elakyele yo mam-
penza:

Bom̄o pha bobele na bobele.

²⁶ Kyeka lolukakye nga ekomela

pho ya bato balukye iyekatele.

²⁷ Pho ya b̄e, mauta maeyinga yo

mali na b̄e

emba tosengyesi obokye baeteya.

Kasi pho mauta me maeteya o maph̄o
maso,

— emba mauta me mali ma phele

temambe na kata —,

pho maeteya,

oli ne.

²⁸ Yango mena, bana ba nga, ba ne,

pho wamotokolo yo,

tobe na sakolo ianola

emba banga satonda na so itakye ne,

imbele saamoya yo.

Ba na bosembo, sakyela masumu

²⁹ Pho b̄e koebe obokye ali moto wa
bosembo,

eba obokye moto munso oli ne na
bosembo, abotama ne.

3

Bana ba Nwaphongo

¹ Kyeka ndengye ya lozingo loikye
laalophe Tata ndokolo ikabo,

obokye tofangame bana ba Nwaphongo,
emba tombi nde ba bom̄o!

Yango mena mokyisi temokokye iloeba,

pho tenwaika eba Nwaphongo.

² Bande na nga ba lozingo,

tata unwanwaeye toli bana ba
Nwaphongo,

kasi ndengye eyamoba banga naino
teewene.

Toebe obokye, wa mowenene yo,

tomoulana ne,

pho tomowene boli yo.

³ Emba moto munso okokyele molemo
ndengye mena mi yo

kamibuya peto boli yo peto.

⁴ Moto okokyele isumu

kakyele na bofe.

Pho isumu ali bofe.

⁵ Kasi b̄e koebe obokye iyo aya pho ya
iya manya masumu,

emba iyo taika kyela isumu.

⁶ Moto muso owaangana ne takokye ikula
kyela isumu.

Moto munso okokyele isumu tamowene
tambe na moeba.

⁷ Bana ba nga,

moto saekosa.

Moto okokyele maph̄o ma bosembo ali
moto wa bosembo,

nde boli yo moto wa bosembo.

⁸ Moto okokyele isumu ali moto wa Zab-
ulu,

pho tata o etatele Zabulu ali mokyese wa
masumu.

Kyeka ntina ya boyakakye pha Nwana wa
Nwaphongo:

Iyaoto bitoma ba Zabulu.

⁹ Moto munso obotami na Nwaphongo

takule kyela isumu,

pho mumboto nwe moli onte ye,

emba takokye ikula kyela isumu,

pho abotama na Nwaphongo.

¹⁰ Na yango waebane bana ba
Nwaphongo na bana ba Zabulu.

Moto munso otokyele maph̄o ma
bosembo tali wa Nwaphongo,

ebe na otozingye nwebi ne.

Zinga bebi ya Nwana wa Nwaphongo

¹¹ Pho eye eli simo eyaokaka b̄e tata o
etatele:

Obokye tozingane onte ya banga.

¹² Ya Kaina phe:

Wauta yo na moto moe, atena nwana
nyango nkyingo.

Amotenaka nkyingo pho ya'ye?

Bitoma b̄e babaka bibe,

kasi baka nwana nyango babaka bilaa.

¹³ Bebi, b̄e sakamwa,

bo mokyisi moeyini.

¹⁴ Banga toebe obokye towaa tomba
akwa,

pho tozingye bebi na banga.

Moto otozingye ali mowe.

¹⁵ Moto munso okoine nwebi ne, ali
mobomi.

Emba b̄e koebe obokye mobomi wa bato
na monom̄o tali na bom̄o pha
bobēe
onte ye.

¹⁶ Na ndengye eye, tata l̄o toebe lozingo
e obokye:

Iyo Yesu, ambya bom̄o phe pho ya banga,
na banga me, tosenyesi iyambya bom̄o
pha banga pho ya bebi.

¹⁷ Bo moto monom̄o ali na mbolo ya
mokyisi mumu
emba kambe wene nwebi ne akayee,
tambi mooka ngonḡo,
ndengye'ye lozingo la Nwphongo lamba
ba onte ye?

¹⁸ Bana ba nga,
banga sazinga nde na maloba ma
munoko,
kasi na bikyela na na mapho ma phele.

¹⁹ Na bom̄o tomoeba obokye toli bato
bawo mapho ma phele,
na o boo phe tomouya mandondo ma
banga,

²⁰ pho bo mandondo ma banga malooya,
Nwaphongo alekyi mandondo ma banga
na bonene, kambe na eba mapho
maso.

²¹ Bebi na nga ba lozingo
bo mandondo ma banga temalooya,
tomosolola na Nwaphongo sa bolotakye.

²² Na ekpele eso eyamoonga banga,
aalophe yango,
pho tokumole mibeko me
tombe na kyela ikyi mosepelisa.

²³ Kyeka mobeko nwe:
Ianola Nwana we Yesu Klisto
na izingana banga na banga,
bo walophe yo lango ndokolo mobeko.

²⁴ Moto okokumole mibeko me ali onte ya
Nwaphongo, emba Nwaphongo ali
onte ye me.

Na bom̄o toebe obokye ali onte ya banga,
na nzela ya Bolobo phaalophe yo ndokolo
ikabo.

4

*Isosolo milimo na nzela ya ianola Yesu
Kiliso*

¹ Bande na nga ba lozingo,
saanola milimo miso,
kasi omimikye,

pho ya iyeba bo mili ma Nwaphongo.
Pho baimosi baikye ba boole banyangwa
o mokyisi.

² Na bobo, wamoeba Bolobo pha
Nwaphongo:

Molimo munso moanole obokye Yesu
Klisto aya na nzoto,
moli nwa Nwaphongo.

³ Emba molimo munso moote moanole
Yesu,

temoli nwa Nwaphongo,
eli molimo nwa motemesi wa Klisto,
nwa ooka b̄e bawo obokye moye,
emba tata unwanwa eye, moli o mokyisi.

⁴ Bana ba nga, b̄e baali ba Nwaphongo,
oli balongyi ba baimosi babana,
pho oli onte ya b̄e
ali munene koleka oli onte ya mokyisi.

⁵ Be, bali ba mokyisi,
bambe na wo mowosi nwa mokyisi,
emba mokyisi mobaokye.

⁶ Banga, toli ba Nwaphongo.
Moto okozingye iyeba Nwaphongo,
kalookye.

Moto otoli wa Nwaphongo, talokye.
Na yango toebe

Bolobo pha mapho ma phele na bolobo
pha boole.

Nwaphongo ali lozingo

⁷ Bande na nga ba lozingo,
tozingane banga na banga,
pho lozingo loute na Nwaphongo,
emba moto munso okozingye
abotama na Nwaphongo, aeba na
Nwaphongo.

⁸ Moto otozingye, taebe na Nwaphongo,
pho Nwaphongo ali lozingo.

⁹ Kyeka ndengye eya wene lozingo la
Nwaphongo onte ya banga:

Nwaphongo atoma Nwana we nde
monom̄o o mokyisi,
pho ya obokye tobe na bom̄o pho ye.

¹⁰ Kyeka boli lozingo:
Teli banga bazinga Nwaphongo,
eli nde yo owa lozinga
na owa toma Nwana we ndokolo mbeka
pho ya masumu ma banga.

¹¹ Bebi na nga ba lozingo,
bo Nwaphongo alozinga babona,

na banga tosengyesi izingana banga na banga.

¹² Nwaphongo, na moto mɔnɔmɔ taika mowene.

Bo tozingane banga na banga, Nwaphongo ali onte ya banga, emba lozingo le onte ya banga lowene.

¹³ Na bobo toebe obokye: Toli onte ye, ne ali onte ya banga. Alophe Bolobo phe.

¹⁴ Emba banga, towɔ phɔ tomowene, obokye Tata atoma Nwana we ndokolo Mobikye wa mokyisi.

¹⁵ Moto munso okowɔ obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo, Nwaphongo ali onte ye, ne ali onte ya Nwaphongo.

¹⁶ Emba banga, toebe phɔ toanola, lozingo loweninya Nwaphongo onte ya banga.

Nwaphongo ali lozingo: Moto ooli na lozingo ali onte ya Nwaphongo, Nwaphongo ne ali onte ye.

¹⁷ Na bomɔ, lozingo onte ya banga lowene, obokye tolokoyi ilota mokolo nwa mosambisa bee mokyisi, phɔ boli yo, na banga me, nde boli banga o mokyisi mumu.

¹⁸ Onte ya lozingo tewali ilota, kasi lakolo lozingo lomanya ilota, phɔ ilota kabangye etumbu, emba moto okolote tali na lakolo lozingo.

¹⁹ Banga, tozingye, phɔ yo moto wa o boo wa ilozinga.

²⁰ Bo moto mɔnɔmɔ kawɔ obokye: «Nazingye Nwaphongo», bibi kaine nwebi ne, ali moto wa boole.

Phɔ moto otozingye nwebi ne okowene yo, takoyi izinga Nwaphongo otowene yo.

²¹ Emba kyeka mobeko nwaalophe yo: Moto okozingye Nwaphongo, azingye na nwebi ne me.

5

Ianola Nwana wa Nwaphongo eli sina ya lozingo

¹ Moto munso okoanole obokye Yesu ali Klisto

ali nwana wa Nwaphongo. Emba moto munso okozingye Nwaphongo, kazingye na bana ba Nwaphongo.

² Na babona toebe obokye tozingye bana ba Nwaphongo, bo tozingye Nwaphongo tombe na kyelela mibeko me.

³ Phɔ izinga Nwaphongo eli bobo: Ikumola mibeko me.

Emba mibeko me temili ephesi, ⁴ phɔ nwana wa Nwaphongo munso ali molongyi wa mokyisi.

Emba elonga eya longa mokyisi, eli ianola sa banga.

⁵ Molongyi wa mokyisi nza, bo teebe nde moto owaanola obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo?

⁶ Eli yo owa ya na nzela ya maa na ya malongo, Yesu Klisto.

Taika ya nde na maa bobele, kasi aya na na maa na na malongo. Eli Bolobo okoimole, phɔ Bolobo ali phele.

⁷ Baimole bali bee baato,

⁸ Bolobo, maa na malongo.

Emba bee baso baato bawo nde munoko mɔnɔmɔ bekye:

⁹ Bo toanole munoko nwa bato, munoko nwa Nwaphongo molekyi bonene,

phɔ munoko nwa Nwaphongo nwango mumu:

Awo phɔ ya Nwana we.

¹⁰ Okoanole Nwana wa Nwaphongo ali na munoko me onte ye.

Otoanole Nwaphongo kamobuya moto wa boole, phɔ taanole munoko nwa wɔ Nwaphongo phɔ ya Nwana we.

¹¹ Emba kyeka munoko me:

Nwaphongo alophe bomoo pha bobele, emba bomoo me boli onte ya Nwana we.

¹² Oli na Nwana ali na bomoo, otoli na Nwana wa Nwaphongo, tali na bomoo.

Maloba ma suka

¹³ Naekomesi maphoo maso mamana

pho oebe obokye oli na bomoo pha
 bobele,
 bee bali na ianola o nkombo ya Nwana
 wa Nwaphongo.

14 Kyekya lowo lokyele obokye banga
 salota o boo phe:

Bo tomoongye ekpele yonoyo bookozingye
 yo,
 kalookye.

15 Emba okoebe banga obokye kalookye
 waamoongye banga,
 toebe obokye tozwe imoongye banga.

16 Bo moto monomo kawene nwebi ne
 kakele isumu,

isumu site sikambe moto me o iwa,
 abondela, emba Nwaphongo amophe
 moto okokyele isumu mona bomoo,
 bo isumu me sikyesi yo tesikambe o iwa
 phela.

Wali isumu sikambe o iwa:

Teli pho ya sango ekyewo nga obokye
 obondela.

17 Bobe bosoo boli isumu.

Kasi masumu masoo temaakambe o iwa.

18 Toebe obokye moto munso oli nwana
 wa waphongo takule kyela isumu,
 pho Nwana wa Nwaphongo kamobanza,
 emba Moto moebe tali na makokyi mi yo.

19 Toebe obokye toli baaka Nwaphongo,
 kasi mokyisi munso mokyimele o se ya
 bokonzi pha Moto moebe.

20 Toebe obokye Nwana wa Nwaphongo
 aya

amba na lophe mayele

pho ya iyeba Owa phela.

Emba toli baaka Owa phela, onte ya
 Nwana we Yesu Klisto.

Iyo ali Owa phela, ali Nwaphongo, ali na
 bomoo pha bobele.

21 Bana ba nga,
 kyeba na bikyeko.

Mokanda nwa Yoane nwa ibale Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu kamibangye na nkombo ya «Nkumu». Na maphoo mawo yo maweninya obokye baanosi baakomele yo babaka bamokumole. Atomaka mokanda me oka Ingomba sonoso sibangye yo: «Mwasi owa olo Nwaphongo na bana be» (Etee ya 1-2).

Kalenza baanosi obokye baphile bophelelu maphoo ma phele, bambe na ba na lozingo (1-6). Kabakyebisa obokye be sabenga mateya maa bole (7-11). Pho ya isokya, kaimole imbanga saamokye yo oka be.

Nde bowakomaka yo o mokanda nwa ntufo, o mokanda mumu Yoane kaongye na baanosi baso obokye baingole miyo, bambe na phila sakolo ianola.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Etee ya 1-3: Maphoo ma etatele
- Etee ya 4-11: Laakolo lozingo, na ikyebisa pho ya mateya maa bole
- Etee ya 12-13: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe nwanwasi owa olo Nwaphongo na bana ba we,

baazingye nga phelephela

teli nga mampenza,

kasi na bato baso baali na zebi sa maphoo ma phele,

² pho ya maphoo ma phele mali onte ya banga

emba maa moba na banga bobele:

³ Le obokye Nwaphongo Ango wa banga na

Yesu Klisto, Nwana wa Tata, balophe ngolu,

balookye ngongo, balophe na bose,

pho tobikye onte ya phele na lozingo.

⁴ Nasepesi na boikye

iya wene bana ba we batambule o nzela ya maphoo malaa, ndengye eyawo mobeko nwa zwa banga na Tata.

⁵ Emba unwanwa eye, mama, naongye na we — siiekomele wawa mobeko munyakune, kasi nwaazwaka banga tata o etatele —, obokye

tozingane banga na banga.

⁶ Kyeka boli lozingo:

Totambule o nzela ya mibeko me.

Mena eli mobeko nwa oka be tata o etatele,

pho ya obokye otambule o nzela me.

⁷ Pho bakosee baikye banyangwa o mokyisi.

Tebaanole obokye Yesu Klisto aya na nzoto.

Yo mona, mokose na motemesi wa Klisto!

⁸ Nde kokyebe,

pho be sabungya mbuma ya bitoma ba be,

kasi ozwe eyaakolo mbano.

⁹ Moto muso okolofo phunda o boo

tambe ikala o mateya ma Klisto,

tali na Nwaphongo.

Okoikale o mateya,

iyo ali na na Tata na na Nwana.

¹⁰ Bo moto aesi oka be

taikyi yaa na mateya mamana,

samoyamba

samba na munyangyela.

¹¹ Owaamunyangyela

aanga o bitoma ba moto me biibe.

¹² Nali na maphoo maikye ma iyekomela,

kasi siki zinga iyekomela na lokasa na maa ma mokanda.

Pho naumunya iyaa oka be

na iyaa ewole yango nga mampenza,

pho banga baso tobe na nkyisa.

¹³ Bana ba nkanasa ya we owa olo be, baelongosi.

Mokanda Yoane nwa iyato Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda nwa iyato mumu kamiŋangye «Nkumu» (kyeka na o mokanda nwa Yoane nwa ifale). Amotomelaka Gayusi pho ya imokyebisa obokye yo sabenga mobesi nwa Diotrefe, kasi alukye nde obokye aphe Demeteliusi maboko.

Mokanda mumu moteya obokye owakolo moanosi eli nde yo okozingye bebi baso.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-4: Maphoo ma etatele
- Etee ya 5-8: Basambi ianola sa Gayusi
- Etee ya 9-12: Bobe pha Diotrefe na bolaa pha Demeteliusi
- Etee ya 13-15: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe Gayusi wa lozingo, okozingye nga phele.

² Nwebi owa lozingo, nazingye obokye obe na bolaa o maphoo maso, emba nzoto ya we ifakye nkusi, na molimo nwa we mobe nde bomoo.

³ Nali na nkyisa boikye pho bebi baaesi wawa, banzimosi maphoo malaa mali onte ya bomoo pha we obokye iwe, kotambule onte ya phele.

⁴ Nkyisa ya nga boikye, eli nde ya iyoka obokye bana ba nga batambule onte ya phele.

Gayusi owakolo moanosi

⁵ Nwebi wa lozingo, komiweninya owakolo moanosi waasungye we bebi ebee na babutu.

⁶ Baesi ya imola ngolu ya we o boo pha ingomba. Okyelaka nde babona pho baunve etoma ya bee na bolaa bookosepele Nwaphongo.

⁷ Emba nde pho ya Nkombo ya Klisto, bakye o imbanga, kasi tebaikiyi zwa na ekpele oka bato baatebaebe Nwaphongo.

⁸ Emba banga, tosengyesi isunga bato me, pho tomiweninya obokye na banga toanga na bee o ikyela maphoo ma phele.

Diyotrefe na Demeteliusu

⁹ Nakomesi ingomba sa bee nwana mokanda. Kasi Diotrefe, okozingye iba nde o boo o maphoo maso, taanole maphoo ma banga.

¹⁰ Emba na wamoya nga, namoimola bobo phe baso, yo okolotemele na maloba mabe: Emba otosepele yo na maphoo mamana, yo mampenza kale na iyamba bebi, na baazingye ibayamba, kambe kula bakatela, kambe na bawiinya o ingomba.

¹¹ Nwebi owa lozingo, samekola maphoo maabe kasi malaa. Moto okokyele bolaa ali owaaka Nwaphongo, moto okokyele bobo taaebe Nwaphongo.

¹² Ka pho ya Demetiliusu, bato baso bamowole nde na bolaa. Na maphoo malaa mawo pho ye. Kasi na banga me, tomowole nde na bolaa, emba koebe obokye munoko nwa banga moli nde phele.

Ndongolo

¹³ Nabakiyi na maphoo maikye maekomela, kasi sizingye ekomela mango na maa ma mokanda.

¹⁴ Pho naumunya iyewene mi nkolo ikyi ye, emba tomba solola.

¹⁵ Le obokye bobe bobo na we! Bebi baelongosi. Longolo na bebi, monomo na monomo.

Mokanda njwaakomaka Yuda Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu ali Moyuda, pho molimbolesi nwe nwa maphoo ma sangola eekasi mobengye bateye ba Mibeko ba Bayunda (Etee ya 6-7).

Mokanda mumu moingole banosi miyo pho bakyebe na bato baatati itokolo mateya ma boole, na ibenga mobesi nwa soo. Esengyesi obokye bakyele mandondo ma bée nde o bolaa boziya bée (Etee ya 20-21).

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-2: Maphoo ma etatele
- Etee ya 3-16: Mobesi, mateya na suka ya bateye ba boole
- Etee ya 17-23: Mateya pho ya iphila nde ianola
- Etee ya 24-25: Kaa ya Nwaphongo

Ibeya

¹ Nga Yuda, moombo nwa Yesu Klisto, njwana nyango na Zake, naekomele bée bato baso baabanga be, baazinga Tata Nwaphongo na babanza bée pho ya Yesu Klisto.

² Nwaphongo aeyokye ngongo, aephe bose na lozingo loikye.

Bateye ba boole

³ Bande na nga, nazingaka na boikye iyekomela mokanda pho ya lowo la lobiko lookyeki banga baso. Naweni obokye nasengyesi ilokyela pho ya iyelenza obokye onwane ebasi ya ianola sapha Nwaphongo bato bée pho ya bobele.

⁴ Pho bato basu baabe banyosi onte ya bée, bato ngolu ya Nwaphongo wa banga na ikyela bondumba bambe na angana Moteye nde monomo wa banga Nkolo Yesu Klisto. Bée babana baunva batangyela etumbu bo kowo buku pha Nwaphongo.

⁵ Na bokoebe bée maphoo maso mana phanza, obokye Nkolo, waunva

yo ibikya bato bée o mokyisi nwa Ezipito, amba ya boma sima batebaikaka moanola.

⁶ Ebe na banze batebaikaka ikala o etesi ya bée na balekye elele ekyebe be, ababomba na maphanga o enzombi pho ya iziya mokolo munene nwa mosambisa yo mokyisi.

⁷ Kula umunya na pho ya Sodomo na Gomola na nkyisi inene ya mambale, yamiambyaka o maphoo ndengye yonyo ma bondumba na ilalinya babasi na babasi naa bampele na bampele, na bée bakymele ndokolo ndakyisa o etumbu ya njwenya motemozime.

⁸ Eli nde ndengye yonyo na bateye baabole babana, na njwaa nwa bée baoti nzoto ya be, batiyole bokonzi pha Nkolo, batole banze ba nkyemo.

⁹ Nzuka ebe na Mikayele, mokonzi nwa banze, waba yo na Zabulu bawele nzoto ya Mose, taika motola, kasi awo nde obokye: «Nkolo aephe etumbu!»

¹⁰ Kasi bato babana batole maphoo mate maasoso be. Bali ndokolo manyama mazanga malondo, basoso nde maphoo maababungya.

¹¹ Ngongo ya be, pho babengyi nzela ya Kaina. Pho ya iphuti, bamile o mabunga ma Balama, baunva naotono pho batombi ndokolo Kole.

¹² Eli bée bato baoto ntoma ikyi ze bée o ibota, imbele siangane bée na bée na soo phe walunde bée ntoma. Bali ndokolo mampata maatemanye mbula maukye ewele. Bali ndokolo nzete itibote mbuma na bo imbele me sikokyi, baiphikola, ya waa mbala ibale.

¹³ Bali ndokolo kanda eenene, batokolo maphoo ma soo ndokolo kanda kyephambe luulu. Bali ndokolo banyasesi baakye miengyebana, bamobomba bée o elele ya enzombi ekusi pho ya bobele.

¹⁴ Nde pho ya bée me, moimosi Enoka, nkoko owa sambo tata oka Adama, awoko yokye: «Kyeka Nkolo kaye yo na moluku nwa banze bée basantu

¹⁵ pho ya isambisa mokyisi na iweninya bato babe boke pha bée na maloba mabe mamowole be.»

¹⁶ Eli nde ɓe! Bato ɓaamiime na ɓakyemimilela, ɓabengye nde maphowa ma ɓe, noko ya ɓee kytokolo maphoo manene, ɓakyele molete na ɓato pho ɓabakabele.

Maloba maikuya

¹⁷ Bande na nga, pho ya ɓee, umunya maloba maewolekye batoma ɓa Nkolo wa ɓanga Yesu Klisto phanza.

¹⁸ Bawoko na ɓee bobo: «O imbeye saa suka, ɓasemosi ɓaabengye nde maphowa ma ɓee maabe ɓamoya.»

¹⁹ Eli nde ɓe! Baaya kabola ɓato, ɓali na maumunya ma mokyisi, teɓali na Bolobo.

²⁰ Kasi ɓee, ɓebi na nga, omiteye nde o ikolo sa ianola sa ɓee sisanu, onga na Nwaphongo onte ya Bolobo.

²¹ Phila lozingo la Nwaphongo, bootaba ɓee iziya obokye Nkolo wa ɓanga Yesu Klisto na ngongo ye aephe ɓomoo pha ɓobe.

²² Bato ɓaataaba na ziko obaokyele ngongo,

²³ obabikya, obatokolo o nwenya. Pho ya ɓaayoko, obaokyele ngongo. Kasi nde kokyebe na ɓe, saphila na ɓo munkoto pho nwaunva otono na maphoo ma ɓee ma sokoto.

Ipambosi

²⁴ Nwaphongo ali na mwiya nwa iyebanza pho ɓee sakaa na obokye ɓee sabaa na ɓobe nono ɓonobo. Eli nde yo moto okokyi iyekomya oka ye o kyemo ye, pho omowene ombe ɓaa na nkyisa nzikye.

²⁵ Ali Nwaphongo nde yo monomo na Mobikye wa ɓanga o nzela ya Nkolo wa ɓanga Yesu Klisto. Le obokye nkyemo, ɓonene, mwiya na bokonzi ibe ne uta o etatele, unwanwa eye na pho ya ɓobe na ɓobe. Ame.

- Iweninyama 22.6-11: Nkolo Yesu aikyi mbunu: «Waikasi fonte, naye.»

Mokanda nwa Iweninyama sa Maphoo Maphoo ma etatele

Yoane, mokomi nwa mokanda nwa mbomela nwa Bibilia, amokomaka pho ya ilenza ianola sa bato. Pho bakonzi ba Loma, babaka bamiwene ndokolo manzambe. Yango mena babutwaka inyokolo baanosi pho bée babaka baanole nde Nkolo monomo Yesu. Tebabaka baanole na ikusamela mokonzi oomunene wa Loma naa ekyeko ye.

Imbele me bamba boma baanosi baikye. Bamba akya na Yoane, bamba motoma o mosanga nwa Patimos (1.9). Omo, anzelu wa Nkolo Yesu amba moteya maphoo masengyesi iya sima ya bana nkolo (1.1). Yoane awene obokye minyoko mamina mili ndokolo mianyokoloko bato ba Babilone na ba Ela bato ba Isalayele. Maulane nana manyokoloko Bayuda Nkolo Yesu. Yango mena Yoane abenga ndengye eyakomama wango o nkanda ya Isaya, Ezekiyele na Danyele, na ndengye eya wo Nkolo Yesu.

Maphoo mali o mokanda mumu mabengana bobo:

- Iweninyama 1-3: Maphoo maweninyama phanza na Nkanda yaakomela Yoane Mangomba
- Iweninyama 4-5: Ngambo ya Nwaphongo na ya Klisto o ikolo
- Iweninyama 6-7: Buku pha mangyende sambo. Ingomba, mokyisi munyakune nwa olo Nwaphongo
- Iweninyama 8-11: Mbenzo sambo
- Iweninyama 12-13: Ingomba na Munguna Zabulu, na manyama mabale
- Iweninyama 14: Nwana wa mpate na bato bée. Nwaphongo moteni nwa malombe ma bato ba mokyisi
- Iweninyama 15-16: Bisenzo sambo
- Iweninyama 17-20: Babilone enyango, nyama baelongyi, moimosi owa boole na Zabulu
- Iweninyama 21-22.5: Ikolo na munse munyakune, Yelusaleme enyakune

Etatele

¹ Iweninyama sa maphoo sawenekye Yesu Klisto. Nwaphongo amoweninya sango pho ya iteya basali bée maphoo masengyesi iya unwanwa eye. Klisto atomaka anzelu we pho ya ikye siweninya oka Yoane mosali nwe,

² owa anola obokye iso yaawene yo ili Iloba sa Nwaphongo na ikyi wo pho ya Yesu Klisto.

³ Nkyisa ili na moto okotangye Iloba sisi, na baaokye maloba ma baimosi emba bambe bomba iso yaakoma bée omo, pho imbele me sikomi phenephe.

Nkanda o mangomba ma Azi

⁴ Inga Yoane, nakomele mangomba sambo mali o Azi. Be ozwe ngolu na bese ikyiute na Iyo ooli, owabaka na okoye, ikyiute na ná Malobo sambo mali o boo pha mumbanga nwe nwa bokonzi,

⁵ ikyiute na ná Yesu Klisto, nzoka okowo nde bo wawenekye yo, Nwana owa bola onte ya bawe, Mokonzi nwa bakonzi ba mokyisi. Oka okolozingye, owalokunyola masumu ma banga na malongo me,

⁶ owalobuya bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya Ango Nwaphongo, akyemo na bokonzi ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame!

⁷ Kyeka, kaye onte ya mampata, moto munso aamowene, ebe na bamumaaka ikongo. Mabota maso ma mokyisi mamuningonela pho ye. E! Ame!

⁸ «Nali Etatele na Mbomela», kyewo Nkolo Nwaphongo, iyo ooli, owabaka na ookoye, Ekambambasi.

Yoane aweni Klisto o ndoto

⁹ Inga Yoane, nwebi na bée okookye mpasi bo okookye bée pho ya bokonzi na ikanga sa motema onte ya Yesu, bantomaka o mosanga nwa Patimos pho ya Iloba sa Nwaphongo sabaka nga nateya na pho ya bosembo pha baka nga naimole pho ya Yesu.

¹⁰ Mokolo nwa Nkolo, Bolobo phamba ya nzwa, emba namba yaoka o sima ya nga njwesi mokusi, ndokolo mumbenzo,

11 mowoo obokye: «Maphoo maawene we, omakome o buku bonobo, ombe botoma o mangomba sambo mama: O Efese, o Similine, o Pelegame, o Tiatile, o Saledesi, o Filadelfi na o Laodikia.»

12 Namba ya miekpinya pho ya ikyeka nawesi nwabaka munvole. Emba waamiekpinya nga, naesi yawene mabele sambo makyela bee na itela.

13 Emba onte ya mabele, moto monomo owa ulana na nwana wa moto abaka omoo. Alataka etubu aanda na nkamba ya itela eyamoiphiaka bontolo.

14 Moto nwe na suwe ye yabaka intane ndokolo nkungye ya mpate, ndokolo mangbandangbala. Emba miyo me mabaka ndokolo ingyengu sa nwenya.

15 Makolo me mabaka ndokolo ebuni ya motuya eekunyo o itumbu sa nwenya, emba nawesi nwe nwabaka ndokolo bokyele kanda ya maa ma ebale eenene.

16 O eboko ye ya boloo, aphilaka banyasesi sambo, emba munoko nwe nwabaka motokolo mumphata mootu. Boo phe phabaka bongyengye ndokolo boko ngale moo.

17 Wa mowene nga, namba ka ndokolo mowe o makolo me, emba amba yalangya eboko ye ya boloo o ikolo sa nga, amba ya wo yokye: «Salota! Nali moto owa o boo na owa mbomela.

18 Na oli na bomoo. Nawaka, emba kyeka, nali na bomoo pho ya bobele na bobele, naphisi maphungola ma iwaa na ma mokyisi nwa bawe.

19 Yango mena koma maphoo maso maweni we, malekane unwanwa eye na maamoya sima.

20 Pho ya lowo lokyeki banyasesi sambo baaweni we o boloo pha nga na mabele sambo makyela bee na itela, sekyele, eli bobo: Banyasesi sambo eli banze ba mangomba sambo, emba mabele sambo eli mangomba sambo.»

2

Mokanda nwa Ingomba sa Efese

1 Komela anzelu owa Ingomba sa Efese bobo: «Eye kyewo oophisi banyasesi

sambo o boloo phe, okotambule onte ya mabele sambo makyela bee na itela.

2 Naebe bitoma bya we, etoma ya we na ilendendala sa we, na obokye tokokyi anolela bato baakabu. Walomya bamiphambe obokye bali batoma nzuka tebali bomoo, wamba na bawene bato ba boole.

3 Oli na ilendendala, waoka mpasi pho ya nkombo ya nga, kasi toika phembe.

4 Kasi loteloli na nga mbale na we eli obokye, wabungya lozingo la etatele labaka na we.

5 Yango mena, umunya bii kaa we. Bongola motema, kyela bitoma baphanza. Bo phe, namoya oli we, emba bo tofongosi motema, namumanya ibele sa we waabe sango.

6 Emba lowo lawe lonolo lola lango lolo: Koine bitoma ba Banikolaite nde boko biine nga.»

7 «Ooli na matoo, aokye ikiwo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, namophe ya iza, mbuma ya nwete nwa bomoo mooli o inzabi sa Nwaphongo.»

Mokanda nwa Ingomba sa Similine

8 Komela anzelu owa Ingomba sa Similine bobo:

«Eye kyewo moto owa o boo na owa mbomela, owa waka emba owa kula butwa na bomoo.

9 Naebe mpasi ya we, bobola pha we, kasi oli na ezwele. Emba mabole ma baamisambole obokye bee bayuda kasi tebali bomoo. Bali isanga sa Molembe.

10 Salota pho ya mpasi eyamooka we. Kyeka, Molembe amovaka bakyi baka ya we o boloko pho ya iyemeka, emba wamunyokomo nkolo iko. Oititale nabo nono oiwa; namba ephe mbano ya bomoo pha bobele.»

11 «Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, etawe iwaa sa ibale.»

Mokanda nwa Ingomba sa Pelegame

12 Komela anzelu wa Ingomba sa Pelegame bobo:

«Oka maphoo ma moto ooli na mumphata nwa bootu na mbale na mbale.

¹³ Naebe elele ekyezale be, Molemba akyela eziye ye omoo. Ebe na nkolo yaboma bee Antimpasi, owaakolo nzoka ya nga oka bee, waabuya Molemba eziye ye, waphila nde nkombo ya nga, toika le inzanola.

¹⁴ Kasi nali na we na nwana mooya. Wali bakyi oka ya we baphila mateya ma Balama maatomisa Balaka ibekyisa bana ba Isalayele izengye na baatomisa iza manyama mambya bee mambeka o bikyeko na ikyela bondumba.

¹⁵ Nde oka ya we me, wali na baaphila mateya ma Banikolaite.

¹⁶ Yango mena, bongola motema. Bo phe, nwana bonte, naye oka ya we, namunwana na bee na muphata nwa munoko nwa nga.

¹⁷ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawoo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, namophe Mana maa bombama. Namophe ibanga siitane, emba o ikolo sa ibanga me, bakoma nkombo eenyakune eteebe na moto, manya nde owa ekpa.»*

Mokanda nwa Ingomba sa Tiatile

¹⁸ Komela anzelu wa Ingomba sa Tiatile bobo:

«Oka maphoo mawoo Nwana wa Nwaphongo, yo owa miyo ndokolo itumbu sa nwenya na makolo ndokolo ebuni eya motiya.

¹⁹ Naebe bitoma ba we, lozingo la we, ianola sa we, etoma ya we na ilendendala sa we. Bitoma ba we bia mbomela bilekye bia etatele na boikye.

²⁰ Kasi lote loli na nga na we mbale eli obokye we koanolele Zezabele. Nwasi mona kamitangye moimosi wa Nwaphongo, kakosa basali banga na ibateya obokye bakyele bondumba, baze na manyama mambye bee mambeka o bikyeko.

²¹ Namolesi nwana imbele pho abongole motema, kasi taanole ibongola motena pho ya ile bondumba phe.

²² Kyeka, namolangya o ntangye ya bolosi ebee na batambule ne o ikyemikyela baphemba bo tebale bitoma me.

²³ Namoboma bana be, emba Mangomba maso mamoeba obokye nali okoebe maumunya na maphowa ma bato, emba namophe moto na moto ikokana na bitoma be.»

²⁴ «Kasi nawoo na bee bali o Tiatile, bate baika anola mateya mamana, bate baikaluka iyeba bozindo pha basekyele ba Molemba obokye: Siikule ephisa ephesi esu.

²⁵ Lowoo lonolo nde obokye, looli na bee olophile na bokusi nonoo waamoya nga.

²⁶ Moto owamobanza bitoma ba nga nonoo o suka, namophe bokonzi o ikolo sa nkyisi.

²⁷ Emba amotambwisa nkyisi me na phimbo ya ebuni ndokolo boobole bee mambongo makyela bee na yondo.

²⁸ Naamophe maanguma okongyengye wa mumbengu nde bo wampe Tata bokonzi.†

²⁹ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawoo Bolobo o Mangomba!»

3

Mokanda nwa Ingomba sa Sarde

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Sarde bobo:

«Eye kyewoo oli na Malobo sambo ma Nwaphongo na banyaseesi sambo: Naebe bitoma ba we, komitate obokye oli na bomoo, nzuka oli mowe.

² Ba na bokyengyi! Kuya nwana ndambo oli na we pho yo sa waa. Pho sikyiwene bitoma ba we bilaa o miyo ma Nwaphongo wa nga.

³ Yango mena, umunya maphoo mazwa we na maoka we. Omabanza ombe na bongola motema. Bo tokyengyi, namoya ndokolo mwibi, sanko eya obokye oebe imbele sa moeyelela nga.»

* 2:17 2.17 Mana eli ntoma yaphekye Nwaphongo bana ba Isalayele O isobe. † 2:28 2.28 Nyasesi owa mumbengu.

⁴ Kasi o Sarde, oli na ndambo ya bato bate baika ota bitobu bia be. Bamotambula na nga, balati bitobu bitane, pho bali na kaa.

⁵ Yango mena, «owa molonga amolata bitobu biitane. Esikunyole nkombo ye o buku pha bomoo. O boo pha Tata na baanzelu be, namoanola obokye oli moto wa nga.

⁶ Oli na mato, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda nwa Ingomba sa Filadelfi

⁷ Komela anzelu owa Ingomba sa Filadelfi bobo:

«Eye kyewo Mosantu, Owakolo, ophisi iphungola sa Davidi, bo aingosi, na moto takokyi ikanga. Emba bo akangyii na moto takokyi iingola.

⁸ Naebe bitoma ba we. Kyeka, naingosi mozibo o boo pha we obokye na moto monomo takokyi imokanga. Na oli we nde na nwana bokusi, obanze maloba ma nga, tombi na nzangana.

⁹ Kyeka, naephe bato ba isanga sa Molembe, baakate obokye bali Bayuda. Kyeka, namokyela obokye baya kusama o makolo ma we, emba bamoeba obokye naezinga.

¹⁰ Pho wakanga motema pho ya ibanza maloba ma nga. Na nga me namoebanza o imbele sa mpasi eyamoyelela mokyisi pho ya imeka bato baso.

¹¹ Waikasi bonte naye. Phila na bokusi yaazwa we pho ya obokye moto saebololo mbano yawe.»

¹² «Owa molonga, namoteye ntondo onte ya tempelo ya Nwaphongo wa nga pho yo sakula tokolo. Emba namokoma o ikolo se nkombo ya Nwaphongo na nkombo ya mokyisi nwa Nwaphongo wa nga, Yelusaleme eenyakune ekyeute o ikolo oka Nwaphongo wa nga, na nkombo ya nga eenyakune.

¹³ Oli na mato, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda nwa Ingomba sa Laodikiya

¹⁴ Komela anzelu owa Ingomba sa Laudikia bobo:

«Eye kyewo Ame, Nzoka o molaa na owaakolo, etatele ya iso yaakyela Nwaphongo:

¹⁵ Naebe bitoma ba we, toli mpiyo na nwenya. Ndobakyi naa mpiyo naa nwenya.

¹⁶ Kasi pho ya obokye oli ndeleku, emba toli naa mpiyo naa nwenya, na moelowa na munoko nwa nga.

¹⁷ Pho kowo obokye: «Nali na ezwele, nali na mbolo nzikye, sikuli sengyela na ekpele.» Kasi toebe obokye oli mobola, moto wa ngongo, moto wa mpasi, moto owa pholo miyo, ombi kula ba na bolumbu.

¹⁸ Yango mena naeteya bobo: Oya omba itela saakunyola bee na nwenya oka nga pho obutwe moto wa ezwele, oya omba na bitobu bitane pho ya iziba bolumbu pha we. Oya omba na muno mokokyi bee ikyela o miyo pho okule wene.

¹⁹ Nga naoya nambe phe etumbu oka bato baso bazingye nga. Yango mena, lendendala ombe na bongola motema.

²⁰ Kyeka, nga na temi o mozibo, na komole. Bo moto aokyi nwesi nwa nga, ambi nzibola na munyolo o ingambi see, nga namozaa nee, emba nee amozaa na nga.»

²¹ «Owa molonga, naamophe nzela ya izala na nga o mumbanga nwa nga nwa bokonzi. Bo wa longa nga, na bo wakye zala nga na Tata o mumbanga nwe nwa bokonzi.

²² Oli na mato, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

4

Bokokumbe bee Nwaphongo o ikolo

¹ O sima ya maphoo mamana, nambakula ya wene ndokolo o ndoto: Mozibo monomo moziboo o ikolo.

Emba nwesi monomo mokusi ndokolo mumbenzo nwaokaka nga phanza, nwa woko bobo: «Baa oni! Namoteya maphoo masengyesi iya sima.»

² Mbala yonyo Bolobo boesi ya mpila. Ikyeka bobo, mumbanga monomo moli o ikolo, moto monomo azasi mi nwango.

³ Owazalaka mi mumbanga me abaka kangyengye ndokolo mabanga ma zasipe

na saladowane. Seleka ya zingaka muna mumbanga na ingyengye ndokolo ibanga sa emerode.

⁴ Mbanga mako mabale mbuka ine yazingaka muna mumbanga, emba o ikolo sa ina mbanga, bankumu mako mabale mbuka bane bazalaka mi yango, balati bitobu bitane. O nzoto ya be, balataka biboko bia itela.

⁵ Nkakasi, nyesi na bingyinzi yaba kytokolo o muna mumbanga. O boo pha muna mumbanga, ba tala sambo babaka balole na bokusi. Eli Malobo sambo ma Nwaphongo.

⁶ O boo pha mumbanga, naesi yawene ndokolo ebale enene ya maa ma sangyisangyi ndokolo molangyi.

Onte ya mumbanga na o mambale, manyama mane matonda na miyo na o boo na o sima.

⁷ Nyama eya boo yaulana na gbogbo, eya ibale yaulana na ngombe eya moloo. Eya iyato yabaka na boo ndokolo pha moto emba eya ine yaulanaka na koko ekyephumbwe.

⁸ Manyama mane me mabaka yonyo na yonyo na mapapusa motoba matonda na miyo o mambale na onte. Na moo na mokolo temaemaka iwobokye:

«Mosantu, mosantu, mosantu! Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi,

yo owabaka, ooli na ookoye!»

⁹ Emba, imbele siso saba manyama me makumbele nkyemo, maphe ngambo na melesi oka moto oozasi o mumbanga nwa bokonzi, moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele,

¹⁰ bankumu mako mabale mbuka bane babaka bakyminkyema maboo o se o boo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, babaka bakumisa Moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele. Babaka bavakye biboko ba be o boo pha mumbanga nwa bokonzi bambe wo bekye:

¹¹ «Nkolo Nwaphongo wa banga, okokyi na nkyemo, ngambo na mwiya.

Pho eli we moto owakyele mbolo iso, wazingaka obokye ibee, yango mena yakyelama.»

5

Nwana wa Mpate okokyi izibola buku

¹ Emba namba yawene o eboko ya boloo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, buku bonobo phaakoma be na o motena na o ibanda, babobaka na mangyende sambo.

² Namba ya wene anzelu monomo owa mwiya kaanwane na nyesi mokusi yokye: «Okokyi iingola mangyende mama nza pho ya izibola buku bobo?»

³ Kasi ebe o ikolo, na o se naa o se ya manyete, moto na monomo takokaka iingola buku me naa ivaka ziyo omo.

⁴ Nalalaka na boikye pho tewazwanaka na moto monomo owakokaka ingola buku me na ivaka ziyo omo.

⁵ Kasi monomo onte ya bankumu amba wo na nga yokye: «Salela! Kyeka, owaunva, gbogbo ya ibota sa Yuda, nkoko wa mokonzi Davidi, amoiingola mangyende sambo, amba zibola buku.»

⁶ Emba namba ya wene nwana wa mpate monomo owabaka ndokolo bamobomi atemi onte ya mumbanga nwa bokonzi, alungami na manyama mane, na na bankumu makoo mabale na bane. Abaka na membe sambo, na miyo sambo mali malobo sambo ma Nwaphongo matoma yo o mokyisi muso.

⁷ Nwana wa Mpate amba ya susinya, amba ya kpa na eboko ye eya boloo buku pha baka na ozasi o mumbanga nwa bokonzi.

⁸ Emba wakpa yo buku me, manyama mane na bankumu mako mabale mbuka bane bamba ya kusama o boo pha nwana wa mpate. Monomo na monomo aphilaka isangyi na bakopho bakyele be na itela batondi na malasi, eli mabondesi ma basantu.

⁹ Babaka batube zembo siinyakune bekye: «Iwe okokyi na ikpa buku na naiboingola mangyende; pho baebomaka, na malongo ma we, waikola pho ya Nwaphongo bato ba mabota maso, noko iso, bato baso, na nkyisi iso.

¹⁰ Obabuye bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya imokyelela. Emba bamoba bakonzi ba mokyisi.»

11 Bobele namba kula ya kyeka, namba yaoka nyesi ya baanzelu baikye. Babaka miluku na miluku, mankoto na mankoto bazingyi mumbanga nwa bokonzi, ebe na manyama na bankumu.

12 Babaka batube na bokusi, bekye: «Nwana wa mpate owa boma bεε, akokyi na izwa mwiya, ezwele, zebi, bokusi, ngambo, nkyemo na nkuma.»

13 Namba yaoka bikelamo biso bakyelama o ikolo, o se, o se ya manyete na o ikolo sa mpiko eenene, biabaka bitube bεε biso obokye: «Nkuma, ngambo, nkyemo na bokonzi pho ya bobele na bobele ibe na oozasi o mumbanga nwa bokonzi na ná nwana wa mpate.»

14 Emba manyama mane mabaka maanole mekye: «Ame!» Bobele bankumu bamba ya kusama maboo o se.

6

Nwana wa mpate kaingole mangyende

1 Bobele namba yawene Nwana wa mpate kaingole buku. Waingola yo ingyende sa etatele mi mangyende sambo mabaka bεε na buku me, namba yaoka nyama eya o boo pha manyama mane kyeanywane ndokolo engyinzi, obokye: «Yaka!»

2 Sima, namba ya wene mpunda etane. Moto owa baaka o ikolo sa yango aphisitumbu. Bamba ya muuma pho akukosi mabita, ambi kula kyende pho ya ikukola mabita.

3 Waingola yo ingyende sa ibale, naesi yaoka nyama eya ibale kyeanywane: «Yaka!»

4 Bobele mpunda esuu esi yatokolo, yabaka mangola ndokolo nwenya. Moto owa baaka o ikolo sa yango, bamophe mumphata moanda, aesi yazwa bokonzi pha imanya bose o mokyisi pho ya obokye bato babukane.

5 Waingola Nwana wa mpate ingyende sa iyato, naesi yaoka nyama eya iyato kyeanywane: «Yaka!» Namba yawene punda iindo. Moto owa baaka o ikolo sa yango, aphisitumbu ekoo ekyemekye na bεε bozito pha mbolo.

6 Emba namba yaoka ndokolo njwesi onte ya manyama mane, mowo obokye: «Kilo yonyo ya ble* kyebukane na nzanga yonyo ya etoma. Emba bakilo baato ya olze† pho ya nzanga ya etoma. Kasi saoto manzabi ma mauta na maa vinyo‡!»

7 Bobele waingola Nwana wa mpate ingyende sa ine, naesi yaoka nyama eya ine kyeanywane: «Yaka!»

8 Namba ya wene mpunda yonyo eya bulua. Moto owa baaka o ikolo sa mpunda me kombo ye Iwa, na mokyisi nwa bawe momobengye. Babaphekye bokonzi o ete yonyo mi bitee bine ba manyete pho ya iboma na mumphata, na nzala, iwa na manyama ma kabu ma mokyisi.

9 Imbele saa ingola Nwana wa mpate ingyende sa itano, naweni o se ya etumbelo mikali ma bato baaboma bεε pho ya Iloba sa Nwaphongo na pho ya bonzoka pha bεε pha iimola Simo Elaa.

10 Babaka baanywane na bokusi bekye: «Owakolo Mokonzi mosantu, nono imbele iye saamoya we yaambinya bato ba mokyisi, na ibaphe etumbu pho ya malongo ma banga?»

11 Bobele, amba yaphe moto na moto etobu eetane. Amba yaonga na bεε obokye baziya nwanabokyi bofo, pho motuya nwa bebi na bεε bayoko basengyesi bεε ibaboma bowababoma bεε mokokye.

12 Bobele namba ya wene Nwana wa mpate kaingole ingyende sa motoba. Imbele me, manyete mamba ya nyingana na bokusi. Munyete njwaindaka ndokolo etobu eyindo, emba bokombe bosso phabutwaka ndokolo malongo.

13 Banyasesi ba ikolo bamba ya biya, bayakaa o se ndokolo mbuma ya fige naino iiteiosi ibiye na eweεε.

14 Ikolo samba yalemoo ndokolo iyakyi sianda sizingyi be. Mangomba maso na misanga maphikwaka o bilele bia bεε.

15 Bakonzi ba mokyisi, bato banene, bakonzi ba batuluku, bato ba ezwele na bato ba mwiya, bato basoo ebe baombo

* 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo lobo. † 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo maanza. ‡ 6:6 6.6 Mauta ma olive.

naa mansomi, bamba kyemifomba o mabiko ma mabanga mali o mangomba.

¹⁶ Bamba butwa iwo na mangomba na ná mabanga obokye: «Olokaalele, olobombe itakye na Moto ozasi o mumbanga nwa bokonzi pho yo salowene, na itakye na yoo ya Nwana wa mpate!

¹⁷ Pho mokolo muunene nwa yoo ya bée mokokyi. Owamoteme nza?»

7

Elembetele ya Nwaphongo

¹ O sima ya maphoo mamana, namba ya wene banze bane batemi o mambale maso mane ma manyete. Batete biwele bine ba manyete pho ya obokye na ewele yonyo salekana o manyete, na o ikolo sa mpiko eenene naa mi nwete.

² Emba namba ya wene anzelu omoyoko kaute bitokolo munyete. Mwanze me aphilaka elembetele ya Nwaphongo oli na bomoo. Na ngesi mokusi, amba ya anwanela banze bane bazwaka makokyi ma ikyela mokyisi na mpiko eenene bofe:

³ Yokye: «Sakyela mokyisi bofe, naa mpiko eenene naa nzete! Tosengyesi itaunva ikyela elembetele o mambanda ma bato ba etoma ba Nwaphongo wa banga.»

⁴ Emba namba yaoka motuya nwa bakyelaka bée elembetele o mambanda ma bée. Babaka bato nkoto munkama na makoo mane mbuka ine, ba mabota maso ma bana ba Isalayele.

⁵ Nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Yuda, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Lubeni, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Gadi,

⁶ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Asele. Nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Nefitali, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Manase,

⁷ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Simeyo, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Levi, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Isakale,

⁸ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Zabulo, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Zozefu, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Benzame. Bée baso bazwaka elembetele ya Nwaphongo o mbanda.

Moluku nwa bato basomo

⁹ O sima ya maphoo mamana, namba kula yakyeka. Namba yawene moluku mwikye nwa bato mootemokokyi na moto itanga. Yabaka nkyisi iso, mabota maso, bato baso na noko iso. Batemekye o boo pha mumbanga nwa bokonzi na o boo pha Nwana wa mpate. Balati bitobu bianda bitane na nkanga ya mabila o maboko.

¹⁰ Babaka baanwane na nyesi inkusi bekye: «Tobikyi na Nwaphongo wa banga ozasi o mumbanga nwa bokonzi, yo na Nwana wa mpate.»

¹¹ Emba banze baso balungyaka mumbanga nwa bokonzi, bankumu na manyama mane mamba kaa o boo pha mumbanga nwa bokonzi maboo o se, bamba kumisa Nwaphongo.

¹² Babaka bawo békkye:

«Ame!

nkuma, nkyemo, zebi, melesi, ngambo, mwiya na bokusi

ibe na Nwaphongo wa banga pho ya bobele na bobele! Ame!»

¹³ Monomo na bankumu amba ya ntuna: «Bato balati bitobu biitane, bali banza, bambi uta bi?»

¹⁴ Namba ya mobuyisa ngakye: «Nkolo, kyeebe nde we.» Amba ya wo na nga yokye: «Eli bato banyokolo bée na boikye. Bakunyola bitobu bia bée na malongo na Nwana wa mpate, yango mena bitobu ba bée babutwa bitane.»

¹⁵ Yango mena batemi o boo pha mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo.

Bamokyelele o Tempelo ye na moo na mokolo,

emba oozasi o mumbanga nwa bokonzi aababomba o se ya molaku nwe.

¹⁶ Ete bakule oka nzala,

ete bakule oka phowa ya maa,

moo na mowewe itikule batumba.

¹⁷ Pho Nwana wa mpate ooli onte ya mumbanga nwa bokonzi amoba mookosi wa be.

Amokye na bée o elele ekyetokolo maa,

maa maambya bomoo,

Emba Nwaphongo amokunyola mbembe ikyitokolo o miyo ma be.

8

Nwana wa mpate kaingole ingyende sa sambo

¹ Waingola Nwana wa mpate ingyende sa sambo, ikolo samba yaikala fose phenephe na ete ya ngonga.

² Emba namba ya wene banze sambo baateme o boo pha Nwaphongo. Bamba ya baphe mbenzo sambo.

³ Mwanze mosuu amba ya teme phenephe na etumbelo. Aphilaka etumbele ya malasi eya kyela bee na itela, bamba mophe malasi maikye. Amba mabonzela na mabondesi ma basantu baso o ikolo sa etumbelo eya kyela bee na itela eli o boo pha mumbanga nwa bokonzi. ⁴ Bobele zungu sa malasi samba uta o eboko ya anzelu, samba baa o boo pha Nwaphongo elele yonyo na mabondesi ma basantu.

⁵ Sima, anzelu amba ya kpa etumbele ya malasi, amba ya etonza na mwenya nwa etumbelo, amba evaka o se. Bobele bingyinsi biamba yakyela, nyesi yamba okona, nkakasi yamba kyela na manyete mamba nyingana.

Mbenzo motoba ya etatele

⁶ Baanze sambo baaphilaka mbenzo sambo, bamba mibongya pho ya iyulela.

⁷ Mwanze owa o boo amba yaulela mumbenzo nwe. Mangbandangbala na nwenya na malongo yamba yakaa o se molongo. Etee yonyo ya manyete mi biato, mopha monomo nwa nzete mi biato na nkata imbyo yazikaka.

⁸ Mwanze owa ibale amba yaulela mumbenzo nwe. Ekpele yonyo eyaulana na ngomba enene ya mwenya yamba kye kaa o mpiko eenene. Etee yonyo ya mpiko eenene mi biato yamba butwa malongo.

⁹ Ndambo yonyo ya bikelamo biibe o mpiko eenene mi biato yamba wa, na ndambo yonyo ya masuwa mi biato yamba otono.

¹⁰ Mwanze owa iyato amba yaulela mumbenzo nwe. Nyasesi monomo omunene amba biya o ikolo, kangyengye ndokolo yanzi. Amba kye ka o etee

yonyo ya ebale mi biato na o bilele bitokolo maa.

¹¹ Nkombo ya nyasesi me eli (Bololo). Mophaa nwa maa monomo mi biato nwa butwaka bololo, emba bato baikye bamanywaka maa me ma bololo mamana bawaka.

¹² Mwanze owa ine amba yaulela mumbenzo nwe. Etee yonyo ya moo mi biato, na etee yonyo ya bokombe mi biato, na etee yonyo ya banyasesi mi biato ya nyinganaka. Bitee bianyinganaka biamba butwa enzombi. Nzanga ebungye ndambo yonyo ya saa ya yango mi biato na mokolo nde bomo mobungye ndambo yonyo ya enzombi ya yango mi biato.

¹³ Bobele namba kula yakyeka. Naesi yawene koko yonyo kyephumbwe o ikoloo. Naesi yaoka kyanwane na bokusi obokye: «Eye Ngongo! Eye Ngongo! Eye Ngongo pho ya bato ba mokyisi, pho ya mbenzo ya mbomela yamoulela Baanze baato!»

9

¹ Bobele anzelu wa itano amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yawene nyasesi monomo auti o ikolo amba ka o se. Emba bamba mophe iphungola sa ibela siinene siizindo.

² Nyasesi me amba yazibola sina ibela me siinene siizondo. Zungu samba ya tokolo omo ndokolo zunguu sitokolo o itumbu siinene. Emba munyele na muuwe yabutwaka sindo.

³ Bobele ntete yamba tokolo o sina zungu, yamba nyangwa o mokyisi. Bamba iphe bokonzi ndokolo boli na maphalakasa ma manyete.

⁴ Bamba katela ntete me obokye yango saoto nkata, ndemo na nzete. Kasi ikyele bofe nde bato batebali na elembetele ya Nwaphongo o mbanda.

⁵ Tebaikaka phe ntete nzela ya iboma bato me, kasi nde ya ibanyokolo na bokusi makombe matano. Bolosi bokyele waatwe ntete me boli ndokolo waatwe iphalakasa moto.

⁶ Nkolo me, bato bamoluka iwa kasi ete basizwe. Bamoima iwa kasi iwa saabalota.

⁷ Ntete yaulanaka na mapunda mabongya b̄ee pho ya ebasi. O nzoto ya yango, yalataka biboko ndokolo na eboko ya itela. Maboo ma yango mabaka ndokolo maboo ma bato.

⁸ Yabaka na suwe ndokolo suwe ya babasi, emba mino ma yango mabaka ndokolo mino ma gbogbo.

⁹ Mantolo ma yango mabaka ndokolo ilati ebuni, toko ya maala ma yango yabaka ndokolo toko ya mitomba mbila moibende b̄ee na mapunda maikye maakyilingane o ebasi.

¹⁰ Ntete me yabaka na bitengu ndokolo nyela ya maphalakasa. Emba na bitengu me, yakokaka ikyela bato bofe pho ya makombe matano. ¹¹ Mokonzi nwa ntete eli anzelu wa ibela siinene siizindo. Na munoko nwa Ebele bamobangye «Abado», emba na munoko nwa baela bamobangye «Apoliyoni»,* kyelukye iwoo obokye «Mooti».

¹² Ngongoo eya o boo eleka. Kyeka mangongoo mabale maakule yaa o sima.

Mumbenzo nwa motoba mooka

¹³ Bofele anzelu owa motoba amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yaoka nyesi monomo moute o matuu ma etumbelo eya itela eeli o boo pha Nwaphongo.

¹⁴ Nyesi me nwanoko na anzelu owa motoba owa philaka mumbenzo obokye: «Ingola banze bane bakanga b̄ee phenephe na ebale ya Efrate.»

¹⁵ Bamba ya ingola banze bane babaka baziya nde sina imbele, muna mokolo, bona bokombe na ena epha eya sengyelaka b̄ee iboma ndambo yonoyo ya bato mi maato.

¹⁶ Emba namba yaoka motuya nwa batuluku banwane na mampunda. Babaka bamiliyo nkama ibale.

¹⁷ Nabawenskye, ndokolo o ndoto, mampunda na baná baa mabaa. Balataka bibende ba mangola ndokolo nwenya, bulee ndokolo ibanga sa motiya, boli ndokolo mobulubutu mookusi. Nzoto ya mapunda yabaka ndokolo nzoto ya gbogbo, emba noko ya b̄ee yabaka

kyilowe nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi.

¹⁸ Nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mootumbe yaabaka noko ya b̄ee kyilowe, eli mangongoo maanene maato maabomaka ndambo yonoyo ya bato ba mokyisi mi maato.

¹⁹ Pho bokonzi pha mampunda boli o noko na o nyela ya be. Nyela ya b̄ee yaulana na manzo, nyela me ili na nzoto ikyibasungye na ikyela bofe.

²⁰ Kasi mangongoo maanene me temaika boma bato baso. Bato baikalaka tebaika le bitoma ba maboko ma b̄ee bibe, baikalaka nde ikumisa malobo maabe, bikyeko biakyela b̄ee na itela, na bibuni, na mabanga naa na nzete, bitebikokyi iwene, naa iyoka, naa itambula.

²¹ Bato me tebaikaka le iboma, mpe, ikyela bondumba na iba.

10

Mwanze na buku bookyiky

¹ O sima ya maphoo me, namba ya wene anzelu mosu, mokusi, kaute o ikolo. Impata sonoso simozingyi ndokolo alati etobu, nkyemo izingyi boo phe. Boo phe phabaka ndokolo munyete, makolo me ndokolo makonzi ma nwenya.

² O eboko ye, aphilaka buku bokyiky bozibosi b̄ee. Amba ya teye itambe se sa boloo o ikolo sa mpiko eenene, itambe sa bowe o ikolo sa manyete.

³ Amba yaanwana na nyesi mokusi ndokolo gbogbo kyebule. Waunva yo iyanwana, bingyinzi sambo bamba ya okana.

⁴ Emba waunva ika bingyinzi sambo, naunvaka koma maphoo maokaka nga. Naesi yaoka nyesi monomo mouti o ikolo mowo na nga obokye: «Maphoo maawo bingyinzi sambo maikale ingyende, samba na makoma.»

⁵ Bofele anzelu owa wenekye nga atemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete, amba yakata seleka Nzambe,

⁶ na nkombo ya Nwaphongo ooli na bomoo pho ya bofele na bofele, owa kyela ikolo, muse, mpiko eenene na iso ili omo. Mwanze yokye: «Nkolo eteikule ba!

* 9:11 9.11 Kyelukye iwoo obokye: «Mooti».

⁷ Kasi nkolo yamooka bée anzelu owa sambo atati iulela mumbenzo nwe, yamoba ikokoyisama sa sekyle ya Nwaphongo, bowaeyimola yo basali bée baimosi.»

⁸ Emba ηwesi ηwa okaka nga moute o ikolo ηwamba kula wɔ na nga obokye: «Kyende, kpa buku boingosi bée o maboko ma anzelu otemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete.»

⁹ Namba ya susana phenephe na anzelu, namba ya mofondo obokye ampe buku bookyiki. Amba ya wɔ na nga yokye: «Obokpe obozee. O ibu sa we, buku me phamoba bololo, kasi o munoko phamoba lele ndokolo boo.»

¹⁰ Namba yakpa buku me bookyiki o maboko ma anzelu namba ya bozaa. O munoko ηwa nga, phabaka na lele ndokolo boo, kasi waunva nga ifozaa, pha butwaka bololo o nkundu ya nga.

¹¹ Bobele bamba ya wɔ na nga: «Osen-gyesi ikula imola yaabongya Nwaphongo pho boiyke pha bato, pho ya nkyisi, pho ya noko, na pho ya bakonzi.»

11

Manzoka mabale

¹ Bobele, bamba ya mpe emekyelo ya phanda. Baamba ya wɔ na nga obokye: «Teme, kyende meka phanda pha tempelo ya Nwaphongo, na etumbelo. Oombe na tanga motiya ηwa bato baakumisa Nwaphongo omo.»

² Ole mokpengba ηwa tempelo, samumeka, pho baunva molele bato batebaebe Nwaphongo. Bée bamokyita mokyisi mosantu na makolo makombe mako mane mbuka mabale.

³ Emba namotoma manzoka ma nga mabale obokye nkolo nkoto na mikama mibale mbuka mako motoba, balate mangoto,* baumole mapho ma nga.»

⁴ Manzoka mabale me, eli nzete ibale ya olive na mabele mabale matemisi o boo pha Nkolo wa mokyisi.

⁵ Bo moto monomo amekyi ibakyela bofe, ηwenya ηwamotokolo o noko ya bée, emba ηwamoboma baina ba be. Nde

phela, bo moto amekyi ibakyela bofe, mowesi ηwa bée mosengyesi iba ndengye mena.

⁶ Manzoka me mali na bokonzi pha ikanga ikolo, emba na mbula tekoyi na ino mi nkolo ikyimole bée mapho ma Nwaphongo. Bali na bokonzi pha ibuya maa malongo na pha itoma bisenzo biikye o mokyisi nde boziyi be.

⁷ Emba wamunva bée iwɔ mapho pho ya Nwaphongo, nyama ekyetokolo o ibela siinene siizindo yamoya ηwana na be, yabaleka na bokusi, yababoma.

⁸ Bibembe ba bée bamoikala o musongo ηwa mokyisi munene mooneya bée na nkombo ya Sodomo na Ezipito, nde elele me eya bakaka bée Nkolo o ekulusu.

⁹ Pho ya nkolo iyato na ndambo, bato baso, noko iso, na nkyisi iso yaamoyaa pho ya iyakyeke bibembe me, emba etebaanole obokye babikunde.

¹⁰ Bato baso ba mokyisi bamoba na nkyisa pho ya iwa sa be, bamokumba, bamoumana mbolo, pho baimosi ba Nwaphongo babale babana tebaikaka bale bese.

¹¹ Kasi sima ya ina nkolo iyato na ndambo mina, moemo ηwa bomo mouti na Nwaphongo, mofanyolesi, emba baamba ya teme. Emba bato babaka babakyeke, babuto na phakolo boobo.

¹² Baamba yaoka ηwesi mokusi o ikolo mofawole obokye: «Baa o ni!» Baamba ya baa o ikolo onte ya impata, o miyo ma baina ba be.

¹³ Nde o sina imbele, manyete mamba ya nyingana na bokusi penza. Etee yonyo ya mokyisi mi bikoo yaamba ya beko, emba bato koto sambo bamba wa o etokyisa me. Baabikaka, na bona boobo, bamba kumisa Nwaphongo owa ikolo.

¹⁴ Ngongo eya ibale elekaa. Kyeka, waikasi ηwana bonte bobo, ngongo eya iyato kyeye.

Mumbenzo ηwa sambo

¹⁵ Bobele, anzelu owa sambo amba yaulela mumbenzo nwe. Nyesi nkusi yamba ya okana o ikolo, kyiwo obokye: «Uŋwanwa eye, bokonzi pha mokyisi

* 11:3 11.3 Balataka ngoto pho ya iteya obokye bali na ilaka.

bobuto oka Nkolo wa banga na Klisto we, amobaa na bokonzi pho ya bobele na bobele!»

¹⁶ Bankumu mako mabale mbuka bane baabaka bazasi o mbanga ya bée o boo pha Nwaphongo, bamba kaa maboo o se, bakumisa Nwaphongo

¹⁷ Bekye: «Nkolo Nwaphongo ekambambasi, iwe owabaka na ooli, toephe melesi pho okyelesi mwiya nwa we munene emba oteye bokonzi pha we.

¹⁸ Emba bato ba nkyisi iso batombi, kasi nde yoo ya we eesi. Eli nde imbele sa iyunva bato batoko mokyisi, isambisama pho ya bawe. Eli imbele samophe we mbano oka basali ba we baimosi, basantu na baakumole nkombo ya we, ebe bato pha ebe bato baanene!»

¹⁹ Emba tempelo ya Nwaphongo eli o ikolo yamba zibwa. Mobeta nwa sangola nwamba wenene o tempelo ye. Bobele nkakasi yamba ya wanda, nyesi ya bato yamba yaokana, bingyinsi, manyete mamba nyingana na mbula ekusi eya mangbandangbala yamba noo.

12

Nwanwasi na Dalagona (nyama eli ndokolo Mungoto)

¹ Elekyesako yonyo enene etokosi o ikolo: Nwanwasi monomo alati munyele ndokolo etobu, bokombe o se ya makolo me, emba o moto nwe alati eboko ya bokonzi ya banyasesi iko mbuka babale.

² Abaka na ibu, abaka kaanwane nzanga pho ya bolosi pha eswete ya ibota.

³ Bobele elekyesako esuu ekuli tokolo o ikolo: Yabaka Dalagona yonyo enene ya mangola ndokolo nwenya. Yabaka na nzoto sambo na membe iko, emba moto monomo na monomo nwalataka eboko ya bokonzi. ⁴ Nwela nwe nwakomboko mopha monomo nwa banyasesi ba ikolo mi biato, abavakaka o se. Dalagona yamba kye teme o boo pha nwasi okulukye ibota pho aze nwana me wa motokolo yo.

⁵ Bobele, amba ya bota nwana wa lele. Eli yo moto owamokamba mabota maso na bokusi na phimbo ya ebuni. Emba

bamba ya kye na nwana we phenephe na Nwaphongo na na mumbanga nwe nwa bokonzi.

⁶ Bobele nwanwasi amba lota o bokye. Nwaphongo amobongyisa elele yonyo omo pho bamozeya nkolo nkoto na nkama ibale mbuka mako motoba.

⁷ Bobele, ebasi yamba ba o ikolo. Mikayele na banze bee bamba ya nwana na Dalagona. Emba Dalagona na banze baaka yee me banwanaka na be,

⁸ kasi taika koka. Yango mena Dalagona na banze bee tebakulaka ba na elele o ikolo.

⁹ Bamba movaka onze, Dalagona omunene, nzoo eekasi, yo owa laa bee nkombo ya Zabulu na Molemba, mokose wa mokyisi mobimba. Bamovakaka yo na banze bee o se.

¹⁰ Bobele, namba yaoka nwesi monomo mokusi o ikolo mowo obokye:

«Unwanwa eye, eli imbele sa

Nwaphongo wa banga saibikya,

sa bokonzi, na sa mwiya;

Masiya we aweninye bokonzi phe.

Pho bamovaka o ibanda,

iyo owabaka kasongyele bebi na banga na moo na mokolo o boo pha Nwaphongo wa banga.

¹¹ Kasi bee bamolongyi na malongo ma Nwana wa mpate,

na pho ya bonzoka pha bee pho ya Iloba sa Nwaphongo.

Baanola iyambya bomoo pha bee noko o ibaa salota iwa.

¹² Yango mena ba na nkyisa,

ikolo na bato baazasi omo.

Ngongo eli na bee, mokyisi na mpiko eenene,

pho Zabulu auti oli bee,

atondi na yoo ekusi,

pho aebi obokye takuli ba na nkolo nzikye.»

¹³ Wa wene Dalagona obokye bamovakayi o se, amba tata iwinya nwanwasi owabotaka nwana wa lele.

¹⁴ Kasi bamba ya phe nwasi mapapusa mabale ma koko enene pho aphumbwe obokye afee itakye na nzoo, o elele eya mobongyisa bee pho ya imozeya bipha biato na ndambo.

15 Bobele, nzoo yamba ya lowa maa maikye ndokolo ebale o sima ya nwanwasi pho mamozinza.

16 Kasi manyete mamba ya sunga nwanwasi, emba manyete mamba ingwa mamba ya mina ebale eya lowaka Dalagona.

17 Bobele, na yoo ekusi eli ne na nwanwasi, Dalagona amba buya mabita me nde na mumboto nwa nwanwasi me nwaikalaka, eli baakumole mibeko ma Nwaphongo na bali manzoka ma Yesu.

18 Bobele, Dalagona amba ya kye teme o mokukulu nwa ebale eenene.

13

Manyama mabale ma kabu

1 Bobele, namba ya wene nyama yonyo eya kabu etokosi o mpiko eenene. Yabaka na membe iko na na nzoto sambo. O ikolo sa zembe sonso na sonso, yalataka eboko ya bokonzi, emba o ikolo sa nzoto me bakomaka nkombo ekyetole Nwaphongo.

2 Nyama eyawenekye nga yaulanaka na ngo. Makolo ma yango mabaka ndokolo maka ulusu, emba munoko nwa yango ndokolo nwaka gbogbo. Emba Dalagona amba ephe bokusi phe, mumbanga nwe nwa bokonzi na bokonzi bonene.

3 Moto monomo mi nzoto ya Nyama mena nwabaka ndokolo mozokyi phota ya iwa, kasi phota enene mena yamba bela. Mokyisi munsu nwa kamwaka, nwanwamba butwa ibenga ena Nyama.

4 Emba baso bamba ya kumbela Dalagona pho aphekye Nyama bokonzi. Bamba na ya kumbela Nyama bekye: «Ookoka na Nyama nza? Ookokyi inwana na yango nza?»

5 Nyama yamba ya pheeme nzela ya imitata na ya itola. Emba yamba ya pheeme bokonzi pha ikyela etoma makombe mako mane mbuka mabale.

6 Yamba ya ingola munoko pho ya itola Nwaphongo, pho ya itola nkombo ye, na elele ezasi yo na bato baali ne o ikolo.

7 Nyama yamba ya pheeme makokyi ma inwana mabita na basantu na maibanyete. Yamba kula ya pheeme

bokonzi oikolo sa mabota maso, bato baso, noko iso, na nkyisi iso.

8 Bato baso bali o mokyisi, tata o etatele ya mokyisi, batebaika bee koma nkombo o buku pha bomoo pha nwana wa mpate owa boma be, bamokumbela nyama me.

9 Oli na matoo ma ioka, aokye

10 Owa lakyema mobokami, bamoboka. Owalakyema obokye amowa na sendo, amowa na sendo.

Eli imbele sa basantu sa ilendendala na sa iphila ianola.

11 Bobele, namba yawene nyama eya ibale kyetokolo o manyete. Yabaka na membe mabale ndokolo nwana wa mpate, kasi yabaka kyewo ndokolo Dalagona.

12 Eli na bokonzi baso boli na nyama eya obo eya tokoloko o mpiko eenene, kyebokyelele o boo pha nyama me. Nyama eya tokoloko o manyete na bato baso bali o mokyisi bakumbelaka nyama eya tokoloko o mpiko eenene eyazokaka phota ya iwa eya belaka.

13 Yakyelaka bilekyesako binene, nono o iuya nwenya mouti o ikolo nono o se o miyo ma bato baso.

14 Pho ya makokyi maephe bee maikyela bilekyesako biso babina o miyo ma Nyama eya o boo, yazwa nzela ya ikosa bato baso ba mokyisi. Nyama me yaabatoma nono o iteye ekyeko pho ya ngambo ya nyama eyabaka na phota ya sendo eyakulaka butwa na bomoo.

15 Bobele, bamba phe nyama me makokyi maiphe ekyeko ya nyama bomoo, na ndengye obokye ebutwe iwo na iboma moto munsu owa moba sakumbela ena ekyeko.

16 Bobele, nyama me yamba tomisa bato baso na bokusi, baphomba na bangyengye, bato ba ezwele na babola, bansomi na baombo obokye bazwe elembelele o eboko ya boloo naa o mbanda.

17 Emba moto takokyi iomba na iungya ekpele fotali na elembelele me, naa nkombo ya nyama naa motango mokokaa na nkombo ye.

18 Wawa waongye zebi. Moto oli na malondo atokolo tina ya motango nwa nyama, pho eli motango nwa moto. Emba

motango nwe eli nkama motaba na mako motoba mbuka motoba (666).

14

Nwana wa mpate na bato baikola yo

¹ Bobele, namba kula yawene Nwana wa mpate atemi o ikolo sa ngomba ya Siona. Abaka yo na bato nkoto mukama na mako mane mbuka ine (144.000). Nkombo ya Nwana wa mpate na nkombo ya ango makomamaka o mambanda ma bexe.

² Bobele naesi yaoka njwesi monomo mouti o ikolo, njwaulanaka na toko ya kanda ya ebale enene na na toko ya engyinsi eekusi. Emba molomba njwa okaka nga njwabaka ndokolo waaboko bawandi ba isangyi.

³ Bobele bato me babaka batube zembo siinyakune oboo pha mumbanga njwa bokonzi na oboo pha bikyelamo bine bili na bomoo na oboo pha bankumu. Moto takokaka ieba zembo me, bote yabaka nde bato nkoto munkama na mako mane mbuka ine (144.000) baikola bexe o mokyisi.

⁴ Bexe tebaika eba babasi, tebaikaka oto nzoto ya be. Babaka babengye Nwana wa mpate bilele biso biikyende yo. Bexe baikolamaka onte ya bato ndokolo mbuma ya boo pho ya Nwaphongo na pho Nwana wa mpate.

⁵ Noko ya bexe teyaika woo bole, tebali na mooya.

Imbele sa itenela bato bolombe sikokyi

⁶ Bobele, nambakula yawene anzelu mosuu kaphimbwe o ikolo owoo. Abaka na Simo Elaa eya bobele ya iyimola bato baso bali o mokyisi, bato baso, mafota maso, noko iso.

⁷ Abaka kawo na njwesi mokusi: «Lota Nwaphongo, omokumbele! Pho imbele se sa isambisa bato sikokyi. Kumbela mokyisi wa ikolo na munse, wa mpiko eenene na bilele bitokolo maa o manyete!»

⁸ Emba anzelu mosuu owa ibale amba ya benga owa o boo, amba wo yokye: «Ekaa, ekaa, Babilone eenene! Yango eyabaka kyenweya bato ba nkyisi iso

maleku ma yoo ya bondumba pha yango!»

⁹ Bobele, anzelu mosuu owa iyato, owabaka kababengye, amba wo na njwesi mokusi yokye: «Bo moto akumbesi nyama na ekyeko ya yango, bo azwe elembetele o mbanda naa o eboko,

¹⁰ amunyweya maleku maabongyi bexe o kopho ya yoo ya Nwaphongo, sa nkaa ya imakonda. Moto me amowene mpasi onte ya njwenya na onte ya mobulubutu mootumbe, o boo pha banze basantu na o boo pha Nwana wa mpate.

¹¹ Bato baso bakumbele nyama na ekyeko ya yango, na ozwe elembetele na nkombo ya yango, etebaeme na moo na mokolo. Zungu sa njwenya siibanyokolo samobaka sibaa pho ya bobele na bobele.»

¹² Yango mena, eli imbele sa ilendendala pho ya basantu babombe mibeko ma Nwaphongo na sa iphila ianola oka Yesu.

¹³ Bobele namba yaoka njwesi monomo mouti o ikolo, mowo obokye: «Koma bobo: Tata unjanwa eye, nkyisa ili na bato baawa onte ya Nkolo.» Bolobo yokye: «Nde phele, baeme pho ya bitoma bia be, pho bitoma bia bexe bibabengye.»

Inoko mbuma ya mokyisi

¹⁴ Bobele namba kula yawene: Yabaka impata sitane. Emba namba yawene ndokolo njwana wa moto azasi o ikolo sa impata me. O moto nwe, alataka eboko ya bokonzi eyakyela bexe na itela, emba o mafoko, aphisi sengu ootu.

¹⁵ Bobele anzelu mosuu amba ya tokolo o tempelo. Amba yaanwanela na njwesi mokusi ozasi o ikolo sa impata, yokye: «Kyelela sengu ya we, noko mbuma. Imbele sikokyi sa inoko mbuma, pho mbuma ya mokyisi iosi!»*

¹⁶ Bobele owazalaka o ikolo sa ipata amba ya vaka sengu o mokyisi, emba bamba yanoko mbuma o mokyisi mombimba.

¹⁷ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o tempelo eli o ikolo. Ne me aphilaka sengu eotu.

* 14:15 14:15 Imbele ya bakawa

¹⁸ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o etumbelo. Abaka na bokonzi o ikolo sa nwenya, amba yaanwanela na nweni mokusi anzelu owaphilaka sengu eotu, yokye: «Kyelela sengu ya we eotu, noko bikango ba mbuma ya vinyo bili o mokyisi, pho mbuma ye iosi.»

¹⁹ Bobele anzelu amba ya vaka sengu ye o mokyisi, amba ya noko mbuma ya vinyo yabaka o mokyisi, amba ivaka o isungu sa yoo ya Nwaphongo.

²⁰ Bamba ya kye ama ina mbuma o ebonga ya mokyisi, emba isungu me sabutwaka itokolo nde malongo. Malongo me mamba ya luka bakilometele mikama miato, bo iteye mpunda omo nde ezindi nono o munoko.

15

Banze sambo na bisenzo baa mbomela

¹ Bobele, namba yawene o ikolo elekyesako esuu enene na ya ikamwa: Banze sambo baphisi bisenzo sambo baa mbomela. Pho yoo ya Nwaphongo yamokokyisama na bisenzo babina.

² Bobele, namba ya wene ndokolo mpiko eenene eya talatala baeyangyinye na nwenya. Baalonga o ebasi ya nyama, batebaikazwa elembetele ye na motango nwa nkombo ye, batemi o ikolo sa mpiko eenene eya talatala, baphisi masangyi ma Nwaphongo.

³ Babaka batufe zembo sa Mose, mosali wa Nwaphongo, na zembo sa Nwana wa mpate:

«Nkolo Nwaphongo Ekambambasi,
bitoma ba we bili binene na ba ikamwa!
Mokonzi wa nkyisi insa,
manzela ma we mali ma bosembo na ma phele!

⁴ Nkolo, owa moba sa elota nza?
Owa moba sakumola nkombo ya we nza?
Pho we mampenza oli mosantu.

Bato ba nkyisi isa bamoya kusama o boo pha we,

pho bato baso bamowene bitoma ba we ba bosembo.»

⁵ O sima, namba yawene o ikolo, tempelo eli na mobeta nwa sangola eingo,

⁶ emba banze sambo baphilaka bisenzo sambo bamba tokolo omo. Balataka

bitobu bia nkungye ya nyama, bitane, binyengye. O mobimbi, bamizekyitinye na mokaba nwa itela.

⁷ Nyama yonyo onte ya manyama mane me yamba yaphe banze sambo bakopho sambo baakyela bee na itela, batondi na yoo ya Nwaphongo oli na bomoo pho ya bobele na bobele.

⁸ Bobele, tempelo yamba tonda na zungu pho ya nkyemo ya Nwaphongo na ya mwiya nwe. Bobele, na moto takokaka inyolo o tempelo, nono wakokyaka banze sambo bisenzo sambo.

16

Bakopho sambo ba yo ya Nwaphongo

¹ Bobele, namba yaoka nweni mokusi moute o tempelo, mowo na banze sambo obokye: «Kyende kye sweya bakopho sambo ba yoo ya Nwaphongo o mokyisi.»

² Emba anzelu owa o boo amba yakye sweya kopho ye o mokyisi. Bobele ingata sonso siikyele bolosi samba ya tokolo bato baso babaka na elembetele ya nyama na babaka bakumole ekyeko ya yango.

³ Mwanze owa ibale amba ya sweya kopho ye o mpiko eenene. Maa mamba ya butwa ndokolo malongo ma ebembe, emba ekpele esa ekyebikye o motema nwa maa yamba waa.

⁴ Mwanze owa iyato amba ya sweya kopho ye o bibale binene na o bilele bitokolo maa. Emba maa maso mamba ya butwa malongo.

⁵ Bobele namba ya oka anzelu oli mokonzi nwa maa kawo yokye:

«Oli na bosembo, iwe Mosantu ooli, na owaabaka,

pho oli owaakolo moteni wa malombe.

⁶ Pho bowasweyaka bee malongo ma basantu na baimosi,
ombikula baphe nde malongo obokye banywee.

Bazwe lokokyi na be.»

⁷ Bobele, namba yaoka nweni monomo moute o etumbelo mowo obokye:

«Ee, Nkolo Nwaphongo ekambambasi,
malombe ma we mali ma phele na ma bosembo.»

⁸ Bobele anzelu owa ine amba ya sweya kopho ye o munyele, emba munyele nwamba ya pheeme nzela ya izikya bato na nwenya nwe.

⁹ Emba bato bamba zika na mbambisa nkusi. Bamba butwa itola nkombo ya Nwaphongo oli na bokonzi o ikolo sa bisenzo. Kasi tebaikaka bongola ntema ya bee obokye babutwe imokumbela.

¹⁰ Mwanze owa itano amba ya sweya kopho ye o ikolo sa mumbanga nwa bokonzi nwa nyama. Emba bokonzi phe phamba ya butwa o enzombi. Bato bamba butwa imitwa lole pho ya bolosi.

¹¹ Bamba tola Nwaphongo owa ikolo pho ya minyoko na mangata ma be, kasi tebaika le bitoma ba bee biibe.

¹² Bobele anzelu owa motoba amba ya sweya kopho ye o ebale ya Efrate, emba ebale yamba oma pho ya ibongyisela bakonzi baute mbale ekyetokolo munyele nzela.

¹³ Emba namba ya wene malobo maato maabe maaulana na mangboku matokolo, bona o munoko nwa dalagona, booyoko o munoko nwa nyama, na booyoko bosuu o munoko nwa moimosi owa boole.

¹⁴ Eli malobo ma bazabulu makyele bilekyesako. Mamba kye oka bakonzi ba mokyisi mobimba, pho mabaangyinya pho ya mabita ma mokolo munene nwa Nwaphongo Ekambambasi.

¹⁵ Kyeka, naye ndokolo mwibi. Nkyisa na owa mokyengyele na owa mobanza bitobu bee pho yo sakyé bolumbu naa yo sa oka so.

¹⁶ Malobo me mamba angyinya bakonzi o elele ekyebangye bee na munoko nwa ba Ebele «Armagedo.»

¹⁷ Bobele anzelu owa sambo amba ya sweya kopho ye o muuwe. Nwesi monomo mokusi nwamba ya tokolo o tempelo, moute o mumbanga nwa bokonzi, mow obokye: «Waumbo!»

¹⁸ Bobele, yamba ya baa nkakasi, bingy-inzi na manyete inyingana na bokusi. Manyete manyinganaka na bokusi na ndengye yonyo obokye naino toloweni bomo tata boli moto o mokyisi.

¹⁹ Mokyisi munene nwamba kabana na bitee biato, emba nkyisi iso iyoko

yamba bukwa. Emba Nwaphongo amba ya umunya Babilone enene. Amba ephe kopho etondi na maleku ma yoo ye.

²⁰ Misanga miso milemo na mangomba maso temakuli wenene.

²¹ Mangbandangbala manene maazito mambauta o ikolo mamba ya kalela bato. Ingbandangbala sonoso sabaka na bozito pha bakuyilo makoo mane. Emba bato bamba tola Nwaphongo pho ya esenzo ya mangbandangbala, pho esenzo me yataaka kula leka boobo.

17

Babilone, eyakolo ndumba

¹ Bobele monomo na banze sambo baaphilaka bakopho sambo aamba ya-susinya oli nga. Aamba yawo na nga yokye: «Yaka. Namoteya moambo nwa ndumba oomunene okobe o mokukulu nwa mpiko eenene.

² Bakonzi ba mokyisi balala ne. Bato ba mokyisi balangaka maleku ma bondumba phe.»

³ Bobele Bolobo phamba ya nyolele, emba anzelu amba yakye na nga o bokye. Namba yakyewene njwasi monomo azasi o ikolo sa nyama eya mangola, eyako-mamaka nzoto mobimba na mankombo maitola. Nyama me yabaka na nzoto sambo na membe iko.

⁴ Nwasi me, alataka bitobu ba mangola ba motiya, biingyengye ndokolo itela na ndokolo mabanga ma motiya na bayaka. O eboko, aphilaka kopho ya itela etondi na mapho mabe ma sokoto ya bondumba phe.

⁵ O mbanda ye, bakoma nkombo yonyo ya sekyele: «Babilone oomunene, nyango wa mandumba na wa mapho ma boobo ma mokyisi.»

⁶ Bobele, namba yawene njwasi me alangyi malongo ma basantu na malongo ma manzoka na Yesu. Waamowene nga, nakamwaka na bokusi koleka.

⁷ Ndokolo anzelu kambe ya wo na nga yokye: «Kokamwe pho ya'ye? Namoeyimola sekyele ya njwanjwasi na ya nyama eemunyanye, eeli na nzoto sambo na na membe iko.

8 Nyama eeweni we mena yabaka, kasi tekuli ba. Yamotokolo o ibela sinene siizindo, emba yamoya lekana nono o ewele ya yango. Emba bato ba mokyisi batebaika koma bee nkombo o buku pha bomoo tata etatele ya mokyisi, bamokamwa wamowene bee nyama. Pho nyama me yabaka, tekuli ba, kasi yambakula yaa.»

9 «Wawa waongye ibaa na malondo na na zebi sa ikokolela maphoo. Nzoto sambo eli makosi sambo elele eezasi nwanwasi me. Makosi me mambe na teya bakonzi sambo.

10 Bakonzi batano baunva waa, owa motoba alii. Owa sambo naino taesi; kasi waamoya yo, ngala ye etekoko.

11 Nyama eyabaka, emba tekuli ba, eli nde yango nyama eya nwanwasi. Eli o motango nwa manyama sambo, kasi kye ya lekana nono o ewele ya yango bobele.»

12 «Membe iko maaweni we eli bakonzi iko bali naino sakyelela bokonzi pha be. Kasi bamokyelela bokonzi pha bee na nyama nde pho ya nwanwasi imbele mokuwe.

13 Bee baso bali nde na phowa yonoyo: Iphe mwiya nwa bee na bokonzi pha bee oka nyama.

14 Bamunwana na nwanwasi wa mpate, kasi nwanwasi wa mpate aabanyete, pho ali Nkolo wa ba nkolo na Mokonzi nwa bakonzi. Aabanyete yo na baabanga be, baalo be, na baamiamba ne phele.»

15 Bobele anzelu amba yawo na nga yokye: «Maa maaweni we, elele ekyezale nwanwasi owa ndumba, eli bato, moluku nwa bato, nkyisi na noko.

16 Membe iko maweni we na nyama eweni we, yamoina nwanwasi owa ndumba. Baamole bombonzi, baamoika na bolumbu. Bamoza nsoti ye, bamba na motumba o nwanwasi.

17 Pho Nwanwasi akyesi o mandondo ma bee maumunya maikokya phowa ye. Baamakokya na booka. Bamoamba bokonzi pha bee o mafoko ma nyama nono imbele samokysisama maphoo ma Nwanwasi.»

18 «Emba nwanwasi oweni we, eli mokyisi muunene moli na bokonzi oikolo

sa bakonzi ba mokyisi.»

18

Ikaa sa Babilone

1 Sima me, naesi ya wene anzelu mosuu kaute o ikolo. Abaka na bokonzi bonene, emba nkyemo ye yaweningyama munse munso.

2 Bobele, amba yaanwana na nwanwasi mokusi yokye:

«Ekaa, Ekaa, Babilone eenene!

Ebuto eziye ya bazabulu, na ibombo sa malobo maso maa sokoto, na [ibombo sa mambulu na manyama] maso maasokoto na ma inganga.

3 Pho yabaka kyenweya bato ba nkyisi iso maleku ma yo ya bondumba pha yango.

Bakonzi ba mokyisi bakyele ne bondumba, na baungye ba mbolo ba mokyisi bamikumee na bomboti phe.»

4 Bobele namba ya oka nwanwasi mosuu o ikolo mowo obokye:

«Mana oka ye, bee bato ba nga!

Pho bee saangana ne o masumu me, naa sanyolo o bisenzo biili nde pho ye.

5 Pho masumu me manukaa nono o ikolo, Emba Nwanwasi amba na umunya bitoma be biibe.

6 Omokyele nde bowakyeleka yo febi, lookyesi yo, omobuyisa lango mbala ibale.

O kopho eyasobinyaka ne maleku me, omosobinyisa omo mbala ibale.

7 Nde bo wamikumolaka yo na bomboti phe,

nde bomo me omobenza minyoko na mangonde.

Pho o ndondo ye abaka kamiwole obokye:

“Nazasi ya mokonzi,

sili bozengye,

esimbe nakyele ngonde nono mokolo monomo.”

8 Pho ya bomo, bisenzo biso bamokyelele nde na mokolo monomo:

Iwa, mangonde, zilo,

emba amba na zika na nwanwasi.

Pho Nkolo Nwanwasi owamosambisa ali Ekambambasi.»

⁹ Emba bakonzi ba mokyisi baakyselaka ne bondumba na baakumaká ne baamolela, bamba na miima pho ye, wamowene bée zunguu sa bozikakye phe.

¹⁰ Bamoteme itakye pho ya ilota minyoko me, bamba wo bekye:
«Eye ngongo! Eye ngongo!
Mokyisi muunene, Babilone, mokyisi mookusi,
nde na imbele sikuwe bofo moambo muumbo enyete!»

¹¹ Na baungye ba mbolo balele, bakyele ngonde pho ye; pho na moto taakule omba mbolo ya bée.

¹² Mbolo ya bée me eli: Itela, ebuni ya phalanga, mabanga mamotiya, mayaka, bitobu ba bakyele bée na kungye nsanda na bitobu bamangola, nzete ya solo mpimbo, mbolo ya membe ma mbongo, nzete ya motiya, bibuni, na mabanga ma marbre,

¹³ na mbolo ikyi bongya ntoma, na malasi, na yombo, na mpaka ekye tumbe bée pho ya iyambya zungu sa solo, na maleku na mauta, na falini na ble, mangombe na mampate, mampunda na mitomba mbila, na baombo na baakyemi.

¹⁴ Emba iso yaamengyelaka we ibuto itakye nawe. Iso ya bomboti na iinda iyeloti, otokule izwa nono mokolo monomo.

¹⁵ Baungye ba mbolo baakumaká ne, bamobutwa itakye ne pho ya ilota minyoko. Bamolela, bamokyela ngonde,

¹⁶ bamowo bekye:
«Eye ngongo, eye ngongo!
Mokyisi muunene nwa lataka bitobu ba mangola na ba motiya,
na biingyengye ndokolo itela,
na ndokolo mabanga ma motiya na mayaka.

¹⁷ Pho nde na nwana imbele sikuwe ezwele eso yooto!»

Emba batambuse baso ba avinyo na ba masuwa na baso bakyele mabanga, bakyele bitoma na balobi o mpiko eenene, bamba butwa itakye ne.

¹⁸ Wa wene bée zungu sa nwenya mozikya mokyisi muunene, bamba butwa

ilika nyangye: «Mokyisi iye mokokanakyi na mokyisi muunene mumu!»

¹⁹ Bamba ya phila maboko o nzoto, baamba ya lika nyangye, bazase ngonde, bekye:

«Eye ngongo, eye ngongo!
Mokyisi muunene nwaakumiá bato baso bali na masuwa o mpiko eenene,
mombi ototo nde na nwana imbele mokuwe bofo!»

²⁰ Ikolo, kumba pho ya itoto sa nwanjo!

Na bée basantu, ba toma na bée baimosi, kumba me pho Nwaphongo omosambise pho ya bofo pha ekyelaka yo.

²¹ Bobele anzele monomo oomokusi, amba tomba ibanga sonoso saulana na munzelo muunene, amba sikumbya o mpiko eenene, amba wo yokye:

«Kyeka, nde bomoo bofo, bowamovaka bée Babilone, mokyisi muunene.

Emba etebakule mowene.

²² Etebakule oka toko ya isangyi oka ya we,

nyesi ya batubi, baulesi ba maphengo na mbenzo.

Etebakule zwa na motusi monomo oka ya we.

Na toko ya munyilele etekule okana oka ya we.

²³ Saa ya tala etekule ngyengye oka ya we. Ete bakule oka nyesi na munzenga molongyi na ekamba ye,

pho baungye ba we ba mbolo babaka bato banene ba mokyisi,

pho bonganga pha we bokose nkyisi iso.»

²⁴ Emba oka ya we bazwa malongo ma baimosi, ma basantu na ma bato baso baboma bée o mokyisi.

19

¹ O sima ya maphoo mamana, namba yaoka ndokolo nyesi nkusi ya moluku nwa bato o ikolo, kyiwo obokye:

«Aleluya! Lobiko, nkyemo na mwiya ili na Nwaphongo wa banga!*

² Pho yo katene malombe me o phele na ná bosembo.

* 19:1 19.1 Alleluya kyelukye iwoo obokye tokumole Nwaphongo.

Pho anyeti nwanwasi owa ndumba oomunene owa otoko mokyisi na bondumba phe.

Aenzee malongo ma basali bee mi yo.»

³ Bobele bamba kula yawo bekye:

«Aleluya!

Emba zungu sa izika sa mokyisi muunene me sibaa o ikolo pho ya bobele na bobele!»

⁴ Bakumu mako mabale mbuka bane na manyama mane bamba ya kusama o boo pha Nwaphongo, bamba mokumbela ozasi yo o mumbanga nwa bokonzi, bekye: «Ame! Aleluya!»†

Eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpante

⁵ Bobele nwesi monomo nwamba uta o mumbanga nwa bokonzi mowo obokye:

«Kumisa Nwaphongo wa banga bee baso, bee bamolote, ebe bee bato pha, ebe bee bato banene!»

⁶ Bobele nakuli yaoka ndokolo toko ya moluku nwikye nwa bato, na ndokolo toko ya maa maikye, na ndokolo nwesi monomo nwa bingyinsi bikusi kiyiwo obokye:

«Aleluya, pho Nkolo Nwaphongo wa banga Ekambambasi aweninye bokonzi phe.

⁷ Tosepele, tobe na nkyisa, tomokumole pho eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpata ekokyi.

Nwasi we amibongye.

⁸ Bamolase etobu ya motiya eya peto ekye ngyengye.

Pho etobu me, eli bitoma ba bosembo ba basantu.»

⁹ Bobele amba yawo na nga: «Koma: Nkyisa ili na bato baabangyi bee o eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpate.» Amba kula wo na nga yokye: «Eye eli phele maloba ma Nwaphongo.»

¹⁰ Bobele, namba yakaa o makolo me pho ya imokusamela. Amba yawo na nga yokye: «Sakyela babona! Nali na nga nde mosali boli we, na boli bebi na we bali manzoka ma Simo ya Yesu. Kusamela

nde Nwaphongo. Pho maloba ma Yesu, eli Bolobo pha iimola mapho.»

Masiya alongyi

¹¹ Bobele, namba yawene ikolo siziboo, ikyeka bobo, punda etane, emba moto owabaaka mi yango nkombo ye Owaakolo na Owa phele phele, yo kasambisa, kambe na nwana ebasi na bosembo.

¹² Miyo me malole ndokolo nwenya, o moto nwe, alati biboko biikye ba bokonzi. Bamokoma o nzoto nkombo yonyo ekyebe nde yo mampenza.

¹³ Alati munkoto monomo munyakata na malongo. Nkombo ye «Maloba ma Nwaphongo.»

¹⁴ Emba batuluku ba ikolo babaka bamobengye o sima ba baa o ikolo sa mampunda batane, balati bitobu ba motiya, bitane, na ba peto.

¹⁵ Bobele, mumphata mootu nwamba tokolo o munoko nwe pho ya iwanda nkyisi. Amoikamba na phaakolo bokusi. Amokyita mbuma ya vinyo o isungu sa yo ekusi ya Nwaphongo Ekambambasi.

¹⁶ Emba o ikolo sa munkoto nwe na ebelo ye bakoma nkombo: «Mokonzi nwa bakonzi na Nkolo ya bankolo.»

¹⁷ Bobele, namba ya wene anzelu monomo atemi onte ya munyele. Amba yaanwana na mambulu maso mabaka maphumbwe o ikolo na nwesi mokusi, yokye: «Yaka, angana bee baso pho ya eseleko enene ya Nwaphongo!

¹⁸ Pho oya zaa nsoti ya bakonzi, nsoti ya bakonzi ba batuluku, nsoti ya baakusi, nsoti ya bapunda na baaba o ikolo sa bee, nsoti ya mansomi maso na ya baombo me, ebe ya bato baa ngambo na ya bato pha!»

¹⁹ Bobele, namba yawene nyama na bakonzi ba mokyisi na batuluku ba bee baanga pho ya nwana ebasi na oozasi o ikolo sa mpunda na batuluku be.

²⁰ Bobele, bamba yaakya nyama yo na moimosi wa bole. Na bilekyesako bakyelaka yo o boo pha nyama, akosaka bato bazwaka elembetele ya nyama na baabaka bakusamele ekyeko ya yango.

† 19:4 19.4 Ame kyelukye iwoo: Le obokye ebee babona.

Bèe baso babale, bamba bavaka bamoo o itumbu sa nwenya na mobulubutu mootumbe.

²¹ Emba baaikalaka bamba baboma na mumphata nwaatokoloko o munoko nwa oozasi o ikolo sa mpunda, emba mambulu maso mamba ya mitonzaa na nsoti ya bèe.

20

Mambula nkoto

¹ Bobele, namba yawene anzelu monomo kaute o ikolo, aphisi iphungola sa ibela siizindo na munyololo monomo munene o eboko ye.

² Amba yaakya Dalagona, nzoo eekasi, eeli Zabulu na Molemba nde yo, amba ya ebaka maphanga pho ya mambula nkoto.

³ Amba ya evaka o ibela siizindo, saakangaka yo na iphungola na ná ingyende pho yango sakula kosa bato ba nkyisi nono waamokoka mambula nkoto. Sima me, yamoonga obokye baeyingole pho ya nwana imbele sikuwe.

⁴ Bobele, namba yawene mbanga ya bokonzi. Baazalaka mi yango, babaphesye bokonzi pha isambisa. Namba na yawene mikali ma bato baabomaka bèe pho ya bonzoka pha bèe pho ya Yesu na pho ya iloba sa Nwaphongo. Na baabomaka bèe pho tebaikaka kumbela nyama naa ekyeko ya yango, na baatebaika zwa elembetele o mbanda naa o eboko. Bamba kula butwa na bomoo, bamba ya baa na ngala ya bokonzi bèe na Klisto mambula nkoto.

⁵ Eye eli ikundwa sa ntubo.

Bawe baayoko tebaikaka butwa na bomoo oboo pha obokye mambula nkoto mamana makokye.

⁶ Nkyisa na bosantu ilii na baaikundwa sa ntubo.

Iwa sa ibale tesili na bokonzi o ikolo sa be, bamoba banganga ba Nwaphongo na Klisto, emba bamobaa na ngala ya bokonzi ne mambula nkoto.

Ekpee ya Molemba

⁷ Emba bo mambula nkoto malekaa, bamba ya tokolo Molemba o boloko,

⁸ emba amokye kosa bato o matuu mane ma munse, nkyisi me baibangye Goge na Magoge. Abaangyinya pho ya ebasi, motango nwa bèe moli ndokolo munsengye nwa mpiko eenene.

⁹ Bobele, bamba ya nyangwa o mokyisi mobimba, balungyaka nganda ya basantu na mokyisi nwaalobo bèe zinga. Emba nwenya nwaautaka o ikolo nwaamba ya bazikya.

¹⁰ Bobele, Molemba owabakosaka, bamba mokumbya o itumbu sa nwenya na mobulubutu moozikya, o elele eli nyama na moimosi owa boole. Baamunyokolo na moo na mokolo pho ya bobele na bobele.

Moambo nwa suk

¹¹ Bobele, naesi ya wene mumbanga monomo muunene motane, na oozasi mi nwanjo. Na ikolo na munse ya lotaka itakye ne, ya lemoko bobele.

¹² Namba yawene bawee, baangambo na baapha batemi oboo pha mumbanga nwa bokonzi. Emba bamba yaingola ba buku. Bamba ya ingola na buku bosuu, eli buku pha bomoo. Bamba ya sambisa bawe ikokana na bitoma ba be, nde bo wakoma bèe o ba buku.

¹³ Bobele, mpiko eenene yamba yaambya bawe ba yango, iwaa na mokyisi nwa bawe bamba yaambya bawe ba be. Moto na moto asambisamaka kokokana na bitoma be.

¹⁴ Bobele, bamba ya bavaka iwaa na mokyisi nwa bawe o itumbu sa nwenya. Itumbu sa nwenya elii iwa sa ibale

¹⁵ Bo moto nkombo ye teyakomamaka o buku pha bomoo, bamovakaka o itumbu sa nwenya.

21

Ikolo siinyakune na munse muunyakune

¹ Bobele, namba yawene ikolo siinyakune na munse muunyakune. Pho ikolo sa etatele na munse nwa etatele yalemoko, na mpiko eenene teyakulaka ba.

² Namba na yawene mokyisi mosantu, Yelusaleme eenyakune, kyeute o ikolo oka Nwaphongo, emifongye ndokolo nwana

ngondo oomilangyingyise pho ya ikye vana na lele we.

³ Namba oka ηwesi monomo munene motokolo o mumbanga ηwa bokonzi, mowo obokye: «Kyeka molaku ηwa Nwaphongo onte ya bato. Amozala elele yonyo na be, emba bee bamoba bato be, emba yo amoba Nwaphongo wa be.

⁴ Aabakunyola mbembe o miyo ma be. Iwa etesikule baa. Ngonde etekule baa ilela etesikule baa, minyoko etemikule baa, pho mapho ma maakasi malekana.»

⁵ Emba owabaka azasi o mumbanga ηwa bokonzi yokye: «Kyeka, nakyele mapho maso maanyakune!» Amba kula wo yokye: «Koma mapho mama pho mapho me mali ma phele, makokyi bato ilemela.»

⁶ Amba kula ya wo na nga yokye: «Waumbo! Nga nali alfa na omega, etatele na mbomela. Moto oli na phowa ya maa, naamophe maa ma bomoo nde pha oelele ekyetokolo maa.

⁷ Molongyi amozwa ilaka saasina, emba nga namoba Nwaphongo we, emba yo amoba ηwana wa nga.

⁸ Kasi bato ba ibale, na baale ianola, bato ba mpee, na babomi ba bato, bato baakyele bondumba, banganga, baakumisa bikyeko, na bato ba boole, iyalo sa bee sili o itumbu sa ηwenya moolole na mobulubutu mootumbe: Mena eli iwaa sa ibale.»

Yelusaleme eenyakune

⁹ Bobele, monomo na banze sambo baphilaka bakopho sambo baatondi na bizenzo sambo ma mbomela, amba yawo na nga yokye: «Yaka, namoeteya ηwasi okolukye ηwana wa mpate ilonga.»

¹⁰ Bolobo amba yakye na nga o ikolo sa ngomba enene na eanda. Amba ya nteya mokyisi mosantu, Yelusaleme, eyautaka o ikolo oka Nwaphongo.

¹¹ Nwaabaka mungyengye na Nkyemo ya Nwaphongo. Bongyengyekye me phabaka ndokolo ibanga sonoso sa motiya siiweninya na mbale na mbale.

¹² Mokyisi me ηwa lungamaka na bikuka biinene na bianda. Mokyisi me ηwabaka na na mabala iko mbuka mabale. O ikolo sa mabala me yabaka banze iko mbuka babale na mankombo makomamaka omo. Mankombo me eli mankombo ma mabota iko mbuka mabale ma bana ba Isalayele.

¹³ Bii tokolo munyele wali mabala maato, biikye waa munyele mabala maato, bii boo likolo mabala maato na bii boo ngyele mabala maato.

¹⁴ Emba bikuka bialungyaka mokyisi babiwangyaka na makonzi iko mbuka mabale. O ikolo sa mana makonzi, bakomaka mankombo ma batoma iko mbuka babale ba ηwana wa mpate.

¹⁵ Mwanze owabaka kawo na nga aphilaka mumekyele ηwa phanda ηwakyela bee na itela. Amekaka phanda pha mokyisi, pha mabala na pha bikuka.

¹⁶ Phanda pha mokyisi me phabaka ndengye yonyo mambale maso mane. Amba ya meka phanda pha mokyisi na mumekyele ηwa phanda ηwaakyela bee na itela. Nwabaka na phanda pha ba sitade nkoto iko mbuka ibale (12.000).*

¹⁷ Bobele amba yameka bonene pha bikuka. Babaka na bonene pha bakude munkama na mako mane mbuka ine (144), anzelu amekaka phanda me nde bokomekye bato.†

¹⁸ Emba ekuka me baetongaka na mabanga ma zasipe. Mokyisi bamokyelaka na itela sikunyosi be, ηwaulanaka na molangyi mungyengye.

¹⁹ Makonzi maso maphisi bikuka ba mokyisi mali ma mabanga ma motiya makomela be. Ikonzi sa etatele sili sa zasipe, sa ibale sa saphile, sa iyato sili saa kalesedwane, sa ine saa emerode,

²⁰ sa itano sili sa saladwane, sa motoba sa koloniline, sa sambo sa kilisolite, sa ηwambi sa belile, sa ibuwa sa topaze, sa iko sa kilizopalase, sa iko na monomo sa yaseti, sa iko mbuka ibale sa ametisite.

²¹ Emba mabala iko mbuka mabale eli mayaka iko mbuka mabale. Ibala sonoso

* **21:16 21.16** Sitade, eli mumekyele ηwa ba Ela. Sitade yonyo ekoka na ba metele mikama motoba na mako ηwambi (680 m). † **21:17 21.17** Kude eli emekyele ya ba Ela ekoka na ba satimetete mako matano (50 cm), phanda me babokpe banda o moololu na suka ya munse ηwaanda.

na sonoso basikyelaka na yaka yonoyo. Musongo nwa mokyisi nwabaka na itela sakunyola bee siweninya na mbale na mbale.

²² Kasi onte ya mokyisi, sikawene tempelo. Pho tempelo ye eli Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi na Nwana wa mpate.

²³ Emba mokyisi me temosengyesi na munyela naa na bokombe pho ya imoweninya. Pho nkyemo ya Nwaphongo kyimoweninya, na Nwana wa mpate ali tala ya nwango.

²⁴ Nkyisi yamotambula na saa ya nwango, na bakonzi ba mokyisi bamoeyelela nkyemo ya be.

²⁵ Mabala ma mokyisi me etebaamazibe na mokolo monomo, pho omo mokolo etemoobe.

²⁶ Emba nkyisi iso yamoya na nkyemo na na kaa ya bee omo.

²⁷ Emba ekpele yonoyo ya sokoto etenyolo omo, ebe baakyele maphoo maabe maaso naa maabole. Kasi yamunyolo omo nde baakoma bee mankombo o buku pha bomoo pha Nwana wa mpate.

22

¹ Bobele, amba ya nteya ebale ya maa ma bomoo mangyengye ndokolo ibanga sa motiya siweninya na mbale na mbale, maute o mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate.

² Onte ya musongo nwa mokyisi, o maphanga ma ebale, yabaka nwete monomo nwa bomoo nwaabaka mobote mbuma iko mbuka ibale na mbula. Nwabaka mobote mumbuma monomo na bokombe bonobo, emba maakyi ma nwete me mabaka mabikya nkyisi.

³ Etewakule ba ilakama.

Emba mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate nwamoba o mokyisi me, emba basali bee baamokumbela.

⁴ Emba bamowene boo phe, nkombo ye bamoekoma o mambanda ma be.

⁵ Emba etewakule ba mokolo, etebakule sengyela na tala naa na munyela pho

Nkolo Nwaphongo amoba saa ya be, bamoba bakonzi pho ya bobele na bobele.

Iya sa Yesu

⁶ Bobele, anzelu amba yawo na nga bobo: «Eye eli maphoo ma phele na maakoyi bato ilemela.» Nkolo Nwaphongo okophe Bolobo oka baimosi, amba ya toma anzelu we pho ya iteya basali bee maphoo masengyesi nwana fonte iya.

⁷ «Kyeka, namoya izele. Nkyisa na moto owamobanza maphoo mawo moimosi o buku bobo.»

⁸ Eli nga Yoane, moto awaoka na owawene maphoo mamana. Waawene na waaoka nga, namba yakaa o makolo ma anzelu owanteyaka maphoo mamana pho ya imokumbela.

⁹ Bobele, amba ya woo na nga yokye: «Sakyela babona! Nali moto wa etoma nde boli we na bebi na we baimosi, na baso baabanza maphoo ma buku bobo. Kokusamele nde Nwaphongo!»

¹⁰ Bobele, amba kula ya wo na nga yokye: «Maphoo ma moimosi maali o buku bobo, we samakanga ingyende, pho imbele sikomi phenephe.

¹¹ Moto ootoli na bosembo aikale nde iba sa bosembo. Emba moto wa bosembo aikale nde na bosembo phe, moto wa maphoo sokoto aikale nde na sokoto mee, emba mosantu akule mibuya mosantu.»

¹² «Kyeka, namoya izele. Emba iphuti sa nga sili na nga. Namophe moto na moto ikokana na bitoma be.

¹³ Nga nali Alfa na Omega, moto owa o boo na owa mbomela, etatele na suka.»

¹⁴ Nkyisa ili na bato baakunyola bitobu ba bee. Pho bamoba na bokonzi pha iza mbuma ya nwete nwa bomoo na pha inyolo o mabala ma mokyisi muunene.

¹⁵ Kasi manva, na banganga, na bato ba bondumba, na babomi ba bato, baakumisa bikyeko, na moto munso okokyele na owa zinga boole, bamoikala o nze.

¹⁶ «Nga Yesu, natomi anzelu wa nga pho abe nzoka ya maphoo maso mamana o mangomba. Nga nali munkanga

* 22:16 22.16 Nyasesi owa mumbengu.

ηwa ifota sa Davidi, nali maanguma okongyengye waa mumbengu.»*

¹⁷ Bobele, Bolobo na ηwasi okolukye bee ilonga, bekye: «Yaka!» Moto okookye awoo ne yokye: «Yaka!» Ooli na phowa ya maa aye. Okozingye maa ma bomoo, aya makpaa nde pha.

Maphoo ma mbomela

¹⁸ Nga naesi nzoka oka moto munso ookokye maphoo ma baimosi mali o buku bobo. Bo moto abakyise lowo losuu

mi mango, Nwaphongo aamobakyisela bisenzo biawoomo o buku bobo.

¹⁹ Emba bo moto amanye ndambo ya maphoo mi buku pha baimosi bobo, Nwaphongo amumanya iyalo se sa mbuma ya ηwete ηwa bomoo, na saa mokyisi mosantu, yaawoomo o buku bobo.

²⁰ Nzoka ya maphoo mama kawo yokye: «Ee, Namoya izele!» Ane, yaka, Nkolo Yesu!

²¹ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu ebe na bato baso.